

BISHARA TA HANNUN

MATIYU

Gabatarwa

Marubucin wannan bishara shi ne Matiyu, shi Bayahude ne, ɗaya daga cikin almajiran Yesu.

Bishara ta Hannun Matiyu ta nuna cewa Yesu shi ne Almasihun nan da aka yi alkawarinsa a cikin Tsohon Alkawari, wanda kuma Yahudawa suka sa zuciya cewa zai zo. Sau da yawa *Bishara ta Hannun Matiyu* ta maimaita ayoyin annabci daga cikin Tsohon Alkawari don ta nuna yadda Yesu ya cika su. Ta kuma nuna cewa Yesu mutumin zuriyar Ibrahim ne (1.1). Sau da yawa kuma ta ce da Yesu “Dan Dawuda”. Wato, Yesu ya zo a matsayin Almasihu ke nan, daidai yadda Yahudawa da kansu suka ba da gaskiya. Amma ko da yake bisharar ta sami karbuwa sosai ga Yahudawa, duk da haka ta ba da tabbaci cewa bisharar Yesu Almasihu saboda mutanen duniya duka ne, wato, Yahudawa da waɗanda ba Yahudawa ba. *Bishara ta Hannun Matiyu* ta nuna a fili cewa Yesu wani babban malami ne wanda koyarwarsa da maganarsa sun tabbatar cewa yana da iko sosai, har ma fiye da Musa.

An tsara *Bishara ta Hannun Matiyu* da kyau, an tsara koyarwar Yesu a manyan sashe-sashe guda biyar. Da farko akwai koyarwar Yesu a kan dutse, wadda ta bayyana yadda ya yi daidai 'ya'yan Allah su yi rayuwarsu (sura 5-7). Kuma akwai koyarwa game da yadda manzon Almasihu zai yi aikinsa (sura 10). Sa'an nan akwai misalai dabam-dabam a kan mulkin Allah (sura 13). Na huɗu kuma akwai koyarwa a kan irin halayen da mai bi ya kamata ya kasance da su (sura 18). A karshe kuwa akwai koyarwa a kan zamanin karshe da kuma abubuwan da za su faru a wannan lokaci (sura 24-25).

Abubuwan da Suke Ciki

- Asalin Yesu da haihuwarsa 1.1—2.23
  - Wa'azin Yohanna Maibaftisma 3.1-12
  - Baftismar Yesu da gwadawarsa 3.13—4.11
  - Ayyukan Yesu a kasar Galili 4.12—18.35
  - Dawowar Yesu daga Galili zuwa Urushalima 19.1—20.34
  - Aikin Yesu na karshe a Urushalima 21.1—27.31
  - Gicciyen Yesu da mutuwarsa 27.32-66
  - Tashin Yesu da bayyanuwarsa 28.1-20
-

Zuriyar Yesu Almasihu

(Luk 3.23-38)

1 ¹ Littafin asalin Yesu Almasihu,^a dan Dawuda wanda shi ma dan Ibrahim ne.

2 Ibrahim ya haifi Ishaku, Ishaku ya haifi Yakubu, Yakubu ya haifi Yahuda da 'yan'uwansa. ³ Yahuda kuwa ya haifi Feresa da Zera, uwarsu Tamar. Feresa ya haifi Hesruna, Hesruna ya haifi Aram, ⁴ Aram ya haifi Amminadab, Amminadab ya haifi Nashon, Nashon ya haifi Salmon. ⁵ Salmon ya haifi Bo'aza, uwarsa Rahab, Bo'aza ya haifi Obida, uwarsa Rut, Obida ya haifi Jesse. ⁶ Jesse ya haifi sarki Dawuda.

Dawuda ya haifi Solomon wanda uwarsa dā matar Uriya ce. ⁷ Solomon ya haifi Rehobowam, Rehobowam ya haifi Abija, Abija ya haifi Asa, ⁸ Asa ya haifi Jehoshafat, Jehoshafat ya haifi Yoram, Yoram ya haifi Azariya. ⁹ Azariya ya haifi Jotam, Jotam ya haifi Ahaz, Ahaz ya haifi Hezekiya, ¹⁰ Hezekiya ya haifi Manasse, Manasse ya haifi Aman, Aman ya haifi Josiya. ¹¹ Josiya ya haifi Jekoniya da 'yan'uwansa, wato a lokacin da aka kwashe su zuwa bauta a kasar Babila.

12 Bayan da aka kai su Babila, sai Jekoniya ya haifi Sheyaltiyel, Sheyaltiyel ya haifi Zarubabel, ¹³ Zarubabel ya haifi Abihudu, Abihudu ya haifi Eliyakim, Eliyakim ya haifi Azuro. ¹⁴ Azuro ya haifi Zadok, Zadok ya haifi Akim, Akim ya haifi Aliyudu, ¹⁵ Aliyudu ya haifi Eliyaza, Eliyaza ya haifi Matana, Matana kuwa ya haifi Yakubu. ¹⁶ Yakubu ya haifi Yusufu mijin Maryamu wadda ta haifi Yesu wanda ake ce da shi Almasihu.

17 Wato dukan zuriyar daga kan Ibrahim zuwa Dawuda, zuriya goma sha huɗu ce. Daga kan Dawuda zuwa lokacin da an kwashe Isra'ilawa zuwa bauta a Babila, zuriya goma sha huɗu ce, daga nan kuma zuwa kan Almasihu, zuriya goma sha huɗu ce.

Haihuwar Yesu Almasihu

(Luk 2.1-7)

18 Ga yadda aka haifi Yesu Almasihu. Lokacin da Yusufu yake neman Maryamu uwar Yesu da aure, tun ba a daura musu aure ba, sai ya zama tana da ciki daga Ruhu Mai Tsarki. ¹⁹ Saurayinta Yusufu yana da kirki, kuma ba ya so yā ba ta kunya

1.11: 2 Sar 24.14-15; 2 Tar 36.10; Irm 27.20 1.18: Luk 1.27

^a 1.1 Almasihu: Da Ibraniyanci "Masiha"; da Helenanci "Kiristi". Ma'anar Almasihu ita ce wanda aka shafe, aka kuma keɓe.

a cikin mutane, sai ya yi tunani yã sake ta shiru a boye. ²⁰ Amma yana cikin wannan tunani sai ga wani mala'ikan Ubangiji ya bayyana gare shi a mafarki, ya ce masa, "Yusufu ðan Dawuda, kada ka ji tseron ðaukar Maryamu ta zama matarka domin cikin nan nata daga Ruhu Mai Tsarki ne. ²¹ Za ta haifi ða, za ka sa masa suna Yesu^b domin shi ne zai ceci mutanensa daga zunubansu."

22 Dukan wannan ya faru ne domin a cika abin da Ubangiji ya faðã ta bakin annabi cewa,

²³ "Budurwa za ta yi ciki, ta haifi ða
za a kuma sa masa suna Immanuwel."

Ma'anar Immanuwel ita ce, "Allah yana tare da mu."

24 Da Yusufu ya farka daga barci, sai ya bi umarnin mala'ikan Ubangiji, ya ðauki Maryamu ta zama matarsa. ²⁵ Amma bai san ta ba, sai bayan da ta haifi ðanta, ya kuma sa masa suna Yesu.

Ziyarar Masu Ilimi daga Gabas

2 ¹ An haifi Yesu a garin Baitalami cikin Yahudiya a zamanin sarki Hirudus. Bayan an haife shi sai waðansu masu ilimin gane taurari daga gabas suka zo Urushalima, suka yi tambaya suka ce, ² "Ina sabon sarkin Yahudawa da aka haifa? Domin mun ga tauraronsa a gabas, kuma mun zo ne mu yi masa sujada."

3 Da sarki Hirudus ya ji haka, sai hankalinsa ya tashi, haka kuma dukan mutanen Urushalima. ⁴ Sai ya tara dukan manyan firistoci da malaman dokoki, ya tambaye su inda za a haifi Almasihu.

5 Suka ce masa, "A garin Baitalami ne, cikin Yahudiya, gama haka annabin ya rubuta cewa,

⁶ 'Ke ma Baitalami ta kasar Yahuda,
ke ba karama ba ce a cikin masu mulkin Yahuda.
Gama daga cikinki wani mai mulki zai fito,
Wanda zai shugabanci mutanena Isra'ila.' "

7 Sai Hirudus ya kira masu ilimin nan a boye don yã san daidai lokacin da suka ga tauraron. ⁸ Sai ya aike su zuwa Baitalami ya ce, "Ku je ku bincika mini game da ðan yaron nan a hankali. Idan kun same shi, sai ku zo ku faðã mini don ni ma in je in yi masa sujada."

1.21: Luk 1.31 1.23: Ish 7.14 1.25: Luk 2.21 2.6: Mika 5.2

^b 1.21 Yesu: Sunan "Yesu" a Helenanci, shi ne "Joshuwa" a Ibraniyanci. Ma'anar sunan kuwa ita ce "Allah yana ceto."

9 Su kuwa da suka gama jin maganar sarki, sai suka yi tafiyarsu. Tauraron da suka gani a gabas kuwa yana gabansu suna binsa har ya zo ya tsaya a kan inda dan yaron yake. ¹⁰ Da suka ga tauraron sai suka cika da murna sosai. ¹¹ Da suka shiga gidan kuwa sai suka ga dan yaron da mamarsa Maryamu, suka durkusa a gabansa, suka yi masa sujada. Sa'an nan suka kunce kayansu suka ba shi kyautar zinariya, da lubban, da mur.

12 Suka koma kasarsu ta wata hanya dabam, gama Allah ya ja musu kunne a mafarki kada su koma wurin Hirudus.

Yusufu da Maryamu Sun Gudu zuwa Masar

13 Bayan da suka tafi sai wani mala'ikan Ubangiji ya bayyana wa Yusufu a mafarki, ya ce, "Tashi, ka dauki dan yaron nan da mamarsa ku gudu zuwa kasar Masar. Ku zauna a can sai na fada muku ku dawo, gama Hirudus zai nemi dan yaron don ya kashe shi."

14 Yusufu kuwa ya tashi ya dauki dan yaron da mamarsa da daddaren, ya tafi kasar Masar, ¹⁵ ya zauna a can har sai da Hirudus ya mutu. Wannan kuwa ya faru domin a cika abin da Ubangiji ya fada ne ta bakin annabin cewa. "Daga Masar na kirawo Dana."

An Kashe 'Yan Yara a Yahudiya

16 Da Hirudus ya gane cewa masu ilimin nan sun yi masa wayo ne, sai ya yi fushi sosai. Ya aika a kakkashe dukan 'yan yara maza da suke Baitalami da kewayenta, daga masu shekara biyu zuwa kasa, gwargwadon lokacin da masu ilimin nan suka fada masa game da yaron.

17 A lokacin ne aka cika abin da aka fada ta bakin annabi Irmiya cewa,

¹⁸ "An ji murya a Rama,
kuka ta baƙin ciki mai zafi,
Rahila ce take kuka domin 'ya'yanta,
Ta ƙi a ba ta haƙuri don sun mutu."

Dawowa daga Masar zuwa Nazarat

19 Bayan mutuwar Hirudus, sai mala'ikan Ubangiji ya bayyana wa Yusufu a cikin mafarki a Masar, ya ce, ²⁰ "Tashi ka dauki dan yaron nan da mamarsa ka koma kasar Isra'ila, gama masu nema su kashe yaron sun mutu." ²¹ Sai ya tashi ya dauki dan yaron da mamarsa ya tafi kasar Isra'ila.

22 Amma da ya ji yaron Hirudus, wato, Arkilayus ya ci gādon babansa, yana mulkin Yahudiya, sai ya ji tsoro ya kai can. Amma da aka ja masa kunne a mafarki, sai ya ratse zuwa yankin Galili. ²³ Ya je ya zauna a wani gari da ake ce da shi Nazarat, domin a cika abin da aka fadā ta bakin annabawa cewa, “Za a ce da shi Banazare.”

Wa'azin Yohanna Maibaftisma

(*Mar 1.1-8; Luk 3.1-18; Yoh 1.19-28*)

3 ¹ A wannan lokacin ne Yohanna Maibaftisma ya fito yana wa'azi a cikin dajin Yahudiya, ² yana cewa, “Ku tuba, gama mulkin sama⁶ ya kusa!” ³ Wannan shi ne wanda annabi Ishaya ya yi maganarsa, ya ce,

“Muryar mai kira a daji tana cewa,
‘Ku shirya wa Ubangiji inda zai bi,
Ku mife hanyoyinsa!’”

4 Rigar da Yohanna ya sa kuwa an yi ta da gashin rakumi ne. Yana kuwa daure da bel na fata. Abincinsa kuwa fara ce da ruwan zuma. ⁵ Sai mutanen Urushalima da na Yahudiya duka, da na dukan kasashen yankin Kogin Urdun, suka yi ta zuwa wurinsa, ⁶ suna fadin zunubansu, yana yi musu baftisma^c a Kogin Urdun.

7 Amma da Yohanna ya ga Farisiyawa da Sadukiyawa da yawa suna zuwa domin a yi musu baftisma, sai ya ce musu, “Ku macizai! Wa ya gargade ku ku guje wa hukuncin nan na Allah mai zuwa? ⁸ Ku yi ayyukan da za su nuna cewa kun tuba. ⁹ Kada kuwa ku yi taƙama a ranku cewa, ‘Ibrahim ne babanmu’, gama ina fadā muku Allah yana da ikon yi wa Ibrahim ‘ya’ya da duwatsun nan. ¹⁰ An riga an sa bakin gatari a gindin itace. Duk itacen da bai ba da ‘ya’ya masu kyau ba, sai a sare shi a jefa a wuta.”

11 Ni dai da ruwa nake yi muku baftisma, don nuna kun tuba, amma wanda ya fi ni girma zai zo a bayana, wanda ko takalmansa ma ban isa in riƙe ba. Shi ne zai yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki, da wuta kuma. ¹² Yana riƙe da matankadinsa, zai tankade hatsinsa, kuma yā tattara alkamarsa ya sa cikin rumbunsa, amma zai ƙona yayin a wutar da ba a iya kashewa.

2.23: Mar 1.24; Luk 2.39; Yoh 1.45 3.2: Mat 4.17; Mar 1.15 3.3: Ish 40.3
3.4: 2 Sar 1.8 3.7: Mat 12.34; 23.33 3.9: Yoh 8.33 3.10: Mat 7.19

⁶ 3.2 Mulkin sama: Shi ne mulkin da Allah yake yi a kan mutane.

^c 3.6 Baftisma: Ita ce wanka ko nutsewar da take nuna tuba.

An Yi wa Yesu Baftisma

(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 A lokacin nan ne Yesu ya zo daga Galili, ya je Kogin Urdun wurin Yohanna domin a yi masa baftisma. 14 Yohanna ya so ya hana shi, ya ce, “Ni, da nake bukata ka yi mini baftisma, yaya za ka zo wurina?”

15 Amma Yesu ya amsa masa ya ce, “Bari yā zama haka yanzu, domin haka ne ya yi kyau mu cika dukan abin da Allah yake so.” Sa’an nan Yohanna ya yarda masa.

16 Da aka yi wa Yesu baftisma, ya fito daga ruwan ke nan, sai nan da nan sama ya buɗe, ya ga Ruhun Allah yana saukowa da kamannin kurciya, har ya sauka a kansa. 17 Sai aka ji wata murya daga sama ta ce, “Wannan shi ne Dana da nake ƙauna, wanda nake jin dafinsa ƙwarai.”

Shaidan Ya Gwada Yesu

(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

4 1 Sa’an nan Ruhun Mai Tsarki ya kai Yesu cikin daji domin Shaidan yā gwada shi. 2 Yesu ya yi azumi kwana arba’in dare da rana. Daga baya kuwa yunwa ta kama shi. 3 Sai Shaidan ya zo ya ce masa, “Idan kai Dan Allah ne, ka umarci duwatsun nan su zama burodi.”

4 Yesu ya amsa ya ce, “An rubuta a cikin Maganar Allah cewa,

‘Ba da abinci kadai mutum zai rayu ba,
sai dai da kowace magana da take fitowa daga wurin
Allah.’ ”

5 Sai Shaidan ya kai shi Urushalima birni mai tsarki ya kai shi can bisa haikali. 6 Ya ce masa, “Idan kai Dan Allah ne, ka yi tsalle ka fāfi ƙasa, don a rubuce yake cewa,

‘Zai ba da umarni ga mala’ikunsa su tsare ka.
Za su tare ka da hannayensu
don kada ka buga ƙafafunka a dutse.’ ”

7 Sai Yesu ya ce masa, “A rubuce yake kuma cewa, ‘Kada ka gwada Ubangiji Allahnka!’ ”

8 Sai Shaidan ya sāke kai shi kan wani dutse mai tsawo sosai, ya nuna masa dukan mulkokin duniya da ɗaukakarsu. 9 Ya kuma ce masa, “Dukan waɗannan zan ba ka idan ka durkusa a gabana ka yi mini sujada.”

3.17: Far 22.2; Zab 2.7; Ish 42.1; Mat 12.18; 17.5; Mar 1.11; Luk 9.35
4.1: Ibr 2.18; 4.15 4.4: M. Sh 8.3 4.6: Zab 91.11-12 4.7: M. Sh 6.16

10 Sai Yesu ya ce masa, “Tafi daga nan kai Shaidan! Gama a rubuce yake cewa,

‘Ka yi wa Ubangiji Allahnka sujada,
kuma shi kadai za ka bauta masa.’”

11 Sa’an nan Shaidan ya bar shi. Sai mala’iku suka zo suka yi masa hidima.

Yesu Ya Fara Hidimarsa a Galili

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Da Yesu ya ji an kama Yohanna, sai ya tashi ya tafi Galili.
13 Ya kuma bar Nazarat ya koma Kafarnahum da zama, wadda take can bakin teku, a kan iyakar Kasar Zebulun da Naftali,
14 domin a cika abin da annabi Ishaya ya fada cewa,

15 “Kasar Zebulun da kasar Naftali,

ku da kuke a hanyar teku, da hayin Kogin Urdun,
Da kuma kasar Galili ta wadanda ba Yahudawa ba,

16 Masu zama cikin duhu kuma sun ga babban haske,
masu zama a inuwar mutuwa kuwa rana ta bullo musu.”

17 Tun daga lokacin nan, Yesu ya fara wa’azi, yana cewa, “Ku tuba domin mulkin sama ya yi kusa.”

Yesu Ya Kira Masu Kamun Kifi guda Huɗu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Yesu yana tafiya a gefen Tekun Galili ke nan, sai ya ga wadansu ‘yan’uwa guda biyu, Siman da ake ce da shi Bitrus, da ɗan’uwansa Andarawus, suna jefa abin kamun kifi a teku, don su masu kamun kifi ne. 19 Sai Yesu ya ce musu, “Ku bi ni, zan mai da ku masu jawon mutane zuwa wurina.” 20 Nan da nan suka bar kayansu na kama kifi suka bi shi.

21 Da ya ci gaba da tafiya, sai ya ga wadansu ‘yan’uwa guda biyu kuma, Yakubu ɗan Zabadi, da ɗan’uwansa Yohanna. Suna cikin jirgin ruwa tare da babansu Zabadi, suna gyaran abin kamun kifi. Sai ya kira su. 22 Nan da nan suka bar jirgin duk da babansu, suka bi shi.

Yesu Ya Taimaki Mutane da Yawa

(Luk 6.17-19)

23 Yesu ya yi ta zazzaga dukan Galili, yana koyarwa a majami’unsu, yana wa’azin Labari Mai Dafi na mulkin Allah. Yana kuma warkar da kowane irin ciwo da rashin lafiya na mutane. 24 Ta

haka kuwa aka san da shi a cikin kasar Suriya gaba daya. Aka yi ta kawo masa dukan marasa lafiya, da masu fama da ciwo iri-iri, da masu shan wuya, da masu aljanu, da masu farfadiya, da shanyayyu, ya kuwa warkar da su duka. ²⁵Taron mutane da yawa suka bi shi daga Galili, da kuma daga yanki mai garuruwa goma, da Urushalima, da Yahudiya, har ma daga hayin Kogin Urdun.

Wa'azi a kan Dutse

5 ¹ Da Yesu ya ga mutane sun taru da yawa sai ya hau kan dutse ya zauna. Almajiransa kuma suka zo wurinsa, ²sai ya fara koya musu.

Albarku

(Luk 6.20-23)

³ “Masu albarka ne waƙanda suka san kāsawarsu ta ruhu, gama mulkin sama nasu ne.

⁴ Masu albarka ne masu faƙin zuciya, gama za a yi musu ta’aziyya.

⁵ Masu albarka ne masu tawali’u gama za su gāji duniya.

⁶ Masu albarka ne masu jin yunwa da kishin yin abin da Allah yake so, gama za su koshi.

⁷ Masu albarka ne masu jin tausayi, gama za a ji tausayinsu su ma.

⁸ Masu albarka ne masu tsabtar zuciya, gama za su ga Allah.

⁹ Masu albarka ne masu haɗa zumunci, gama za a ce da su ‘ya’yan Allah.

¹⁰ Masu albarka ne masu shan wahala saboda adalci, gama mulkin sama nasu ne.

¹¹ “Masu albarka ne ku, sa’ad da mutane suka zage ku, suka ba ku wahala, suka kuma yi muku mugunta iri-iri saboda ni.

¹² Ku yi murna da farin ciki sosai, domin za ku sami lada mai yawa a sama, gama haka ma annabawan da suka riga ku suka sha wahala.

Gishiri da Haske

(Mar 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ “Ku ne gishirin duniya. Amma idan gishiri ya rabu da dadinsa, ta yaya za a mai da dadinsa? Zai zama ba shi da sauran amfani sai dai a zubar da shi, a tattaka shi.

14 “Ku ne hasken duniya. Ai, birnin da aka gina a kan tudu ba a iya boye shi. 15 Ba a kunna fitila a rufe ta da kwano, sai dai a ajiye ta a kan tebur inda za ta ba wa dukan mutanen gidan haske. 16 Haka kuma, bari ku zama masu haske ga mutane, domin idan suka ga ayyuka masu kyau da kuke yi, za su daukaka Ubanku wanda yake cikin sama.

Koyarwa a kan Dokoki

17 “Kada ku yi tsammani na zo ne in rushe Dokar Musa da koyarwar annabawa. Ban zo domin in rushe su ba, sai dai domin in cika su. 18 Gaskiya ina gaya muku, kafin sama da fasa su fare, ba wani layi ko digo na Dokar da zai wuce, sai an cika kome duka. 19 Saboda haka duk wanda ya karya ko da daya daga cikin kananan dokokin nan, ya kuma koya wa mutane su karya dokokin, za a ce da shi mafi kanƙanta a cikin mulkin sama. Duk wanda ya bi su kuwa har ya koyar da su, za a ce da shi mai girma a mulkin sama. 20 Ina gaya muku idan ba ku fi malaman dokoki da Farisiyawa adalci ba, ba za ku shiga mulkin sama ba, ko kadan.

Koyarwa a kan Fushi

(Luk 12.57-59)

21 “Kun dai ji an gaya wa kakanninmu cewa, ‘Kada ka kashe wani, wanda ya kashe wani kuma, za a hukunta shi.’ 22 Amma ina gaya muku, wanda yake fushi da dan’uwansa, za a hukunta shi. Wanda ya kira dan’uwansa banza, za a kai shi kotu. Wanda kuma ya kira dan’uwansa wawa, ya dace da gidan wuta. 23 Saboda haka idan kana cikin ba da baiko a kan bagaden hadaya sai ka tuna cewa dan’uwanka yana fushi da kai, 24 sai ka ajiye baikonka a gaban bagaden tukuna, ka je ka shirya da dan’uwanka. Sa’an nan ka zo ka ba da baikonka.

25 “Idan wani ya kai fararka, ka yi sauri ka shirya da shi tun kuna kan hanya kafin ku isa kotu. Idan ba haka ba kuwa zai hada ka da alkali, alkali kuma yã hada ka da dan sanda a kuma kulle ka a kurkuku. 26 Gaskiya ina gaya maka, kafin a fitar da kai daga nan, sai ka biya dukan kuɗin da ake binka.

Koyarwa a kan Zina

27 “Kun dai ji an fada musu cewa, ‘Kada ka yi zina.’ 28 Amma abin da nake gaya muku shi ne, idan mutum ya yi wa mace kallon

5.14: Yoh 8.12; 9.5 5.15: Mar 4.21; Luk 8.16; 11.33 5.16: 1 Bit 2.12

5.18: Luk 16.17 5.21: Fit 20.13; M. Sh 5.17 5.27: Fit 20.14; M. Sh 5.18

sha'awa, ya riga ya yi zina ke nan da ita a zuciyarsa. ²⁹ Idan idonka na dama yana sa ka ka yi zunubi, ka cire shi ka yar. Gara ka rasa wani gaɓa na jikinka da a jefa dukan jikinka a cikin wuta.

³⁰ Idan hannunka na dama yana sa ka ka yi zunubi, ka cire shi ka yar. Gara ka rasa wani gaɓa na jikinka da dukan jikinka ya shiga cikin wuta.

Koyarwa a kan Kashen Aure

(Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luk 16.18)

31 "An kuma gaya musu cewa, 'Wanda ya saki matarsa dole ya ba ta takardar saki.' ³² Amma abin da nake gaya muku shi ne, idan mutum ya saki matarsa ba domin laifin yin zina ba, ya sa ta a hanyar yin zina ke nan. Duk wanda ya aure ta kuma, ya yi zina.

Koyarwa a kan Rantsuwa

33 "Har yanzu dai kun ji an gaya wa kakanninmu cewa, 'Kada ka rantse kan farya, sai dai ka cika alkawarin da ka yi wa Ubangiji.' ³⁴ Amma abin da nake gaya muku shi ne, kada ku rantse sam, ko da sama, domin wurin zaman Allah ke nan.

³⁵ Kada kuma ku rantse da fasa, domin nan ne Allah yake ajiye kafafunsa, ko kuma da Urushalima domin ita ce birnin Babban Sarki. ³⁶ Kada kuwa ka rantse da kanka don ba za ka iya mai da ko gashi daya ya zama fari ko baƙi ba. ³⁷ Abin da ya kamata ku ce kawai, shi ne, 'I' ko 'A'a' abin da ya wuce haka kuwa daga wurin Mugun nan yake.

Koyarwa a kan Ramuwa

(Luk 6.29-30)

38 "Kun dai ji an gaya musu cewa, 'Ido domin ido, haƙori kuma domin haƙori.' ³⁹ Amma abin da nake fada muku shi ne, kada ku fi wanda ya yi muku laifi. Idan wani ya mare ka a kumatun dama, ka juya masa dayan ya mara. ⁴⁰ Idan wani ya kai fararka don ya kwace rigarka, to, ka ba shi har da mayafinka ma. ⁴¹ Idan wani mai iko ya matsa maka ku yi tafiyar kilomita daya, to, ku yi tafiyar kilomita biyu. ⁴² Idan wani ya roke ka abu, ka ba shi. Wanda kuma ya zo neman aro daga wajenka, kada ka hana shi.

5.29: Mat 18.9; Mar 9.47 5.30: Mat 18.8; Mar 9.43

5.31: M. Sh 24.1-4; Mat 19.7; Mar 10.4 5.32: Mat 19.9; Mar 10.11-12;

Luk 16.18; 1 Kor 7.10-11 5.33: L. Fir 19.12; L. Kid 30.2; M. Sh 23.21

5.34: Yak 5.12; Ish 66.1; Mat 23.22 5.35: Ish 66.1; Zab 48.2

5.38: Fit 21.24; L. Fir 24.20; M. Sh 19.21

A Kaunaci Abokan Gāba

(Luk 6.27-28, 32-36)

43 “Kun dai ji an gaya musu cewa, ‘Ka kaunaci dan’uwanka, ka fi wanda ba ya kaunarka.’”⁴⁴ Amma abin da nake gaya muku shi ne, ku kaunaci wafanda ba sa kaunarku, ku yi wa masu ba ku wahala addu’a.⁴⁵ Ta yin haka ne za ku zama ‘ya’yan Ubanku na sama, wanda yake sa rana ta yi haske a kan masu kirki da marasa kirki ma, yā kuma aiko ruwan sama a kan masu adalci da marasa adalci.⁴⁶ Idan wafanda suke kaunarku kawai kuke kauna, wane lada za ku samu? Ko masu karɓar haraji ma, ai, suna yin haka.⁴⁷ Idan kuwa ‘yan’uwanku kawai kuke gai da su, to, me kuke yi da ya fi na wafansu? Ai, ko wafanda ba Yahudawa ba ma suna yin haka.⁴⁸ Saboda haka sai ku zama cikakku kamar yadda Ubanku na sama yake cikakke.

Koyarwa a kan Ba da Baiko

6¹ “Ku yi hankali kada hidimarku ta addini ta zama ta ganin ido. Domin idan kuka yi haka, ba za ku sami lada a wurin Ubanku na sama ba.

2 “Saboda haka, idan za ka ba da baiko, kada ka yi ta surutu a kai, yadda munafukai suke yi a majami’u da kuma kan hanyoyi domin mutane su yabe su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan.³ Amma idan za ka yi wa wani mai bukata taimako, kada ka bar wani ya san abin da kake yi.⁴ Abubuwan kirki da kake yi, ka yi su a boye, Ubanka kuwa da yake ganin dukan abin da ake yi a boye, zai ba ka lada.

Koyarwa a kan Addu’a

(Luk 11.2-4)

5 “Kuma idan za ku yi addu’a, kada ku zama kamar munafukai, masu son yin addu’a a tsaye a cikin majami’u da kuma kan hanya don mutane su gan su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu.⁶ Amma idan za ka yi addu’a, ka shiga daki ka rufe kofa, ka yi addu’a ga Ubanka wanda ba a gani, Ubanka kuma da yake gani a boye zai ba ka lada.

7 “Idan kuna addu’a, kada ku yi dogon surutu kamar wafanda ba su san Allah ba, wafanda suke tsammani idan suka yi dogon surutu ne za a ji su.⁸ Kada ku yi kamarsu, gama Ubanku ya san

5.43: L. Fir 19.18. 5.48: L. Fir 19.2; M. Sh 18.13 6.1: Mat 23.5
6.5: Luk 18.10-14

abin da kuke bukata kafin ma ku roke shi. ⁹ Sai ku yi addu'a kamar haka:

Ubanmu wanda yake cikin sama,
a daukaka sunanka mai tsarki.

¹⁰ Mulkin ka ya zo,
a yi nufin ka a cikin duniya,
kamar yadda ake yinsa a cikin sama.

¹¹ Ka ba mu abincin yau da kullum.

¹² Ka yafe mana laifofinmu,
kamar yadda muke yafe wa waƙanda suke yi mana laifi.

¹³ Kada ka kai mu cikin jaraba,
amma ka tsare mu daga Mugun nan.

14 "Gama idan kuka yafe wa waƙanda suka yi muku laifi, Ubanku na sama ma zai yafe muku. ¹⁵ Amma idan kuwa ba ku yafe wa mutane ba, haka ma Ubanku ba zai yafe muku laifofinku ba.

Koyarwa a kan Azumi

16 "Idan kuna azumi, kada ku bata fuska kamar yadda munafukai suke yi. Su dai sukan bata fuskarsu don su nuna wa mutane cewa suna azumi. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan. ¹⁷ Amma idan kana azumi, ka wanke fuskarka, ka shafa mai a kanka, ¹⁸ don kada a ga kana azumi. Ubanka da ba a gani, wanda kuma yake ganin abin da ake yi a boye, zai ba ka lada.

Koyarwa a kan Tara Dukiya a Sama

(Luk 12.33-34)

19 "Kada ku tara wa kanku dukiya a duniya inda asu da tsatsa za su bata, inda kuma barayi za su iya shiga su yi sata. ²⁰ Sai dai ku tara wa kanku dukiya a sama, inda asu ko tsatsa ba za su bata ba, inda kuma barayi ba za su shiga su yi sata ba. ²¹ Gama inda dukiyarka take nan tunaninka yake.

Fitilar Jiki

(Luk 11.34-36)

22 "Ido shi ne fitilar jiki, idan idonka yana da lafiya, dukan jikinka ma zai cika da haske. ²³ Amma idan idonka ba lafiya, dukan jikinka zai rasa haske. Idan hasken jikinka ya zama duhu, lallai duhun zai yi yawa.

Bautar Allah ko Bautar Dukiya

(Luk 16.13)

24 “Ba wanda zai iya bauta wa shugabanni biyu, ko dai ya fi daya ya so daya, ko ya yi wa dayan aminci yã rena dayan. Ba dama ku sa ranku ga bin Allah ku kuma sa ga kuɗi duk gaba daya.

Dogara ga Ubangiji

(Luk 12.22-31)

25 “Saboda haka ina gaya muku, kada ku damu da yadda za ku rayu game da abin da za ku ci ko abin da za ku sha, ko kuma yadda za ku sami riguna don jikinku. Rai bai fi abinci ba? Kuma jiki bai fi kayan da za ku sa ba? ²⁶ Ku dubi tsuntsaye mana, ba sa shuka, ba sa girbi, ba sa tara a rumbuna. Duk da haka Ubanku na sama ne yake ciyar da su. Ba ku fi su daraja ba? ²⁷ Wane ne a cikinku ta wurin damuwarsa zai iya fara wa kansa ko awa daya ga kwanakin rayuwarsa? ^d

28 “Kuma don me kuke damuwa game da kayan da za ku sa? Ku dubi su furen daji yadda suke girma mana, ba sa aiki ko safa kome. ²⁹ Duk da haka ina gaya muku, ko sarki Solomon da dukan girmarsa, bai taba ado kamar daya daga cikinsu ba. ³⁰ To, idan har Allah zai yi wa ciyawa daji ado haka wafanda suke nan yau, gobe kuwa a kone su, balle ku? Ya ku marasa bangaskiya!

31 “Saboda haka kada ku damu da cewa, ‘Me za mu ci?’ ko, ‘Me za mu sha?’ ko, ‘Me za mu sa?’ ³² Gama wafanda ba su san Allah ba, su suke neman wafannan abubuwan. Ubanku na sama kuwa ya san kuna bukatar duk wafannan abubuwan. ³³ Muhimmin abu na farko shi ne ku miƙa kanku ga al’amuran mulkinsa, da kuma aikata nufinsa, za a ba ku har da wafannan abubuwan ma. ³⁴ Saboda haka kada ku damu don gobe, gama gobe yana zuwa da wahalolinsa, wahalolin yau sun ishe ku don yau.

Kada ku Ba Kowa Laifi

(Luk 6.37-38, 41-42)

7 ¹ “Kada ku ba kowa laifi, don kada a ba ku. ² Gama da irin shari’ar da kuke yi wa mutane, da ita za a yi muku shari’a. Mudun da kuke auna wa mutane da shi, da shi za a auna muku. ³ Don me kake ganin ɗan tsinken da yake cikin idon ɗan’uwanka, amma ba ka kula da gungumen da yake cikin idonka ba? ⁴ Ko

6.29: 1 Sar 10.4-7; 2 Tar 9.3-6 7.2: Mar 4.24

^d 6.27 Kara wa kansa ko awa daya ga kwanakin rayuwarsa: Wani juyi na wafannan kalmomin shi ne, “Kara wa kansa ko kafa daya ga tsawonsa.”

kuma yaya za ka ce wa dan'uwanka, 'Bari in cire dan tsinken da yake cikin idonka,' bayan gungume yana cikin naka idon? ⁵Kai munafuki, ka cire gungumen da yake cikin idonka tukuna, don ka iya gani sosai yadda za ka cire dan tsinken da yake cikin idon dan'uwanka.

6 "Kada ku ba karnuka abu mai tsarki, kada kuma ku ba aladu duwatsunku masu daraja wato, lu'ulu'unku. Don za su tattaka, su kuma juye su jijji muku ciwo.

Ku Rofa, Ku Nema, Ku Kwankwasa

(Luk 11.9-13)

7 "Ku yi ta roko za a ba ku, ku yi ta nema za ku samu. Ku yi ta kwankwasa kuma za a bude muku. ⁸Gama duk wanda ya rofa za a ba shi, duk wanda ya nema zai samu, kuma duk wanda ya kwankwasa za a bude masa. ⁹Ko akwai wani a cikinku ubanni, wanda idan dansa ya roke shi burodi, sai ya ba shi dutse? ¹⁰Ko kuma idan dan ya roke shi kifi, sai ya ba shi maciji? ¹¹Idan ku da kuke mugaye kun san yadda za ku ba wa 'ya'yanku abubuwa masu kyau, balle fa Ubanku na sama, ai, zai ba da abubuwa masu kyau ga wadanda suka roke shi!

12 "Duk abin da kuke so mutane su yi muku sai ku ma ku yi musu, gama wannan shi ne manufar koyarwar Dokar Musa da ta annabawa.

Karamar Kofa

(Luk 13.24)

13 "Ku shiga ta karamar kofa, gama kofar zuwa halaka tana da fadi. Kuma hanyarta tana da sauƙin bi, masu shiga cikinta kuma suna da yawa. ¹⁴Amma kofar zuwa rai, karama ce. Hanyarta kuma da wuyar bi. Masu binta kuma ba su da yawa.

Akan Gane Itace ta Irin 'Ya'yansa

(Luk 6.43-44)

15 "Ku yi hankali da annabawan karya wadanda suke zuwa wurinku da kamannin tumaki amma a ainihi su kamar kuraye ne da suke cikin tsananin yunwa. ¹⁶Za ku gane su ta irin aikinsu. Za a iya samun 'ya'yan inabi daga jikin kaya? Ko kuwa a sami baure daga jikin sarkakkiya?

¹⁷Haka kuma kowane itace mai kyau yakan ba da 'ya'ya masu kyau, itace marar kyau kuwa yakan ba da 'ya'ya marar

Hoton 'ya'yan inabi (7.16)

kyau. ¹⁸ Itace mai kyau ba zai iya ba da munanan 'ya'ya ba, haka kuma mummunan itace ba zai iya ba da 'ya'ya masu kyau ba. ¹⁹ Duk itacen da baya ba da 'ya'ya masu kyau, sai a sare shi a jefa a cikin wuta. ²⁰ Saboda haka, da irin aikin annabawan karyan nan za ku gane su.

Ban Taƙa Saninku Ba

(Luk 13.25-27)

21 “Ba duk mai ce mini ‘Ubangiji, Ubangiji’ ne zai shiga mulkin sama ba. Sai dai wanda ya yi abin da Ubana wanda yake cikin sama yake so. ²² A Ranan nan mutane da yawa za su ce mini ‘Ubangiji, Ubangiji!’ ba mun yi wa’azi cikin sunanka ba? Ba mun kori aljanu cikin sunanka ba? Ba mun yi abubuwan ban mamaki da yawa cikin sunanka ba? ²³ Sa’an nan zan ce musu, ‘Ni ban taƙa saninku ba. Ku rabu da ni, ku masu yin mugunta.’

Mutane Biyu Masu Gini

(Luk 6.47-49)

24 “Saboda haka duk wanda ya ji wannan maganar tawa, ya kuma yi amfani da ita, zai zama kamar mai hikima wanda ya gina gidansa a kan dutse. ²⁵ Da ruwa ya sauko, koguna suka cika, iska

ta taso ta buga gidan, amma bai fādi ba, domin an gina shi a kan dutse ne.

26 “Duk wanda ya ji maganan nan tawa kuma ya fi ya aikata, zai zama kamar wani wawa wanda ya gina gidansa a kan yashi. 27 Da ruwa ya sauko, koguna suka cika, iska ta taso ta buga gidan, sai gidan ya fādi, mummunar faɗuwa kuwa.”

28 Da Yesu ya gama faɗa waɗannan abubuwan, sai taron mutanen suka yi mamakin koyarwarsa, 29 domin ya koya musu kamar mutumin da yake da iko, ba kamar malaman dokokinsu ba.

Yesu Ya Warkar da Kuturu

(*Mar 1.40-45; Luk 5.12-16*)

8 ¹ Da Yesu ya sauko daga dutsen, mutane da yawa suka bi shi. ² Sai wani kuturu wato, mai ciwon fatar jiki, ya zo wurinsa ya durkusa a gabansa ya ce, “Ubangiji, idan ka yarda kana iya ka tsarkake ni.” ³ Sai Yesu ya miƙa hannunsa ya taɓa shi yana cewa, “Na yarda, ka warke.” Nan da nan kuturtarsa ta warke. ⁴ Sai Yesu ya ce masa, “Ka lura fa, kada ka faɗa wa kowa abin da ya faru, amma ka je ka nuna kanka a wurin firist, ka kuma ba da baiko yadda Dokar Musa ta ce. Ka yi haka don ka tabbatar wa jama’a cewa ka warke.”

Yesu Ya Warkar da Mai Hidimar wani Babban Sojan Roma

(*Luk 7.1-10*)

5 Da Yesu ya shiga Kafarnahum, sai wani babban sojan Roma ya zo wurinsa ya roƙe shi ya ce, ⁶ “Ubangiji, mai yin mini hidima yana kwance a gida, ba ya iya motsi ma, yana shan wahala sosai.”

7 Yesu kuwa ya ce masa, “Zan zo in warkar da shi.”

8 Sai babban sojan Roman ya amsa ya ce, “Ubangiji ban isa ka zo gidana ba, amma ka yi magana kawai, shi mai yin mini hidimar zai warke. ⁹ Gama ni ma a farkashin ikon wani nake, kuma ina da sojoji a farkashina, nakan ce wa wannan, ‘Je ka,’ sai yā je, wani kuwa in ce masa, ‘Zo,’ sai yā zo, in ce wa bawana, ‘Yi abu kaza,’ sai yā yi.”

10 Da Yesu ya ji haka sai ya yi mamaki, sai ya ce wa masu binsa, “Gaskiya ina gaya muku, a cikin Isra’ila ban taɓa sami mai bangaskiya mai ƙarfi kamar wannan ba. ¹¹ Ina gaya muku, da yawa cikin masu bangaskiya irin wannan za su zo daga gabas da

7,28-29: Mar 1.22; Luk 4.32 8.4: L. Fir 14.1-32

^a8.2 ka tsarkake ni: Bisa ga addinin Yahudawa mai kuturta ba shi da tsarki.

yamma su zauna su ci biki tare da Ibrahim da Ishaku da Yakubu a mulkin sama. ¹² Amma za a jefa wadanda ya kamata su zama mutanen Allah amma suka fi a cikin bakin duhu, inda za a yi kuka da cizon haƙora.” ¹³ Sai Yesu ya ce wa babban sojan Roman, “Ka je, za a yi maka bisa ga bangaskiyarka.” Nan da nan mai yin masa hidimar ya warke.

Yesu Ya Warkar da Mamar Matar Bitrus

(Mar 1.29-31; Luk 4.38-39)

14 Da Yesu ya shiga gidan Bitrus, sai ya ga mamar matar Bitrus a kwance, zazzabi yana damunta. ¹⁵ Sai ya taɓa hannunta, zazzabin kuwa ya bar ta, sai ta tashi ta yi masa hidima.

Yesu Ya Warkar da Mutane da Yawa

(Mar 1.32-34; Luk 4.40-41)

16 Da yamma ta yi, mutane suka kawo wa Yesu masu aljanu da yawa, ya kuwa fitar da aljanun ta yin magana kawai. Ya kuma warkar da duk marasa lafiya. ¹⁷ Ya yi wannan domin a cika abin da aka faɗa ta bakin annabi Ishaya cewa, “Ya dauke cututtukarmu, ya kawar da rashin lafiyarmu.”

Masu cewa Za su Bi Yesu

(Luk 9.57-62)

18 Da Yesu ya ga babban taron mutane kewaye da shi, sai ya sa a haye zuwa wancan gefen. ¹⁹ Sai wani malamin dokoki ya zo ya ce masa, “Malam, zan bi ka duk inda za ka.”

20 Sai Yesu ya ce masa, “Beraye suna da ramummukansu, tsuntsaye kuma suna da wurin kwanansu. Amma Dan Mutum ba shi da wurin kwana.”

21 Wani daga cikin almajiransa ya ce masa, “Ubangiji bari in je in binne babana tukuna.”

22 Amma Yesu ya ce masa, “Bi ni, bari wadanda suka mutu su binne 'yan'uwansu matattu.”

Yesu Ya Tsawata wa Hadari

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Da ya shiga jirgin ruwa, sai almajiransa suka bi shi. ²⁴ Sai iska mai karfi ta taso a tekun har ruwan yana tashi yana shiga cikin jirgin, amma Yesu yana nan yana barci. ²⁵ Sai suka je suka tashe shi suka ce, “Ubangiji, ka cece mu, za mu halaka!”

26 Sai ya ce musu, “Don me kuka ji tsoro haka, ya ku masu karamar bangaskiya?” Sai ya tashi ya tsawata wa iskar da kuma tekun, sai wurin duk ya yi shiru.

27 Mutane suka yi mamaki suka ce, “Wane irin mutum ne wannan, wanda har iska ma da teku suna yi masa biyayya?”

Yesu Ya Warkar da Masu Aljanu

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Da ya kai daya hayin, zuwa kasar Garasinawa,^e mutum biyu masu aljanu suka fito daga wurin da ake binne mutane suka sadu da shi. Sun zama abin tsoro sosai har ma ba mai iya bin wannan hanyar. ²⁹ Nan da nan sai suka yi ihu suka ce, “Ina ruwanka da mu, Dan Allah? Ko ka zo ne don ka ba mu wahala tun kafin lokacin yā yi?”

30 Gaba kafan kuma akwai wani babban garken aladu suna kiwo. ³¹ Aljanun suka roke shi suka ce, “Idan ka fitar da mu, ka sa mu shiga cikin garken aladun nan.”

32 Sai ya ce musu, “To, ku tafi.” Sai suka fita suka shiga cikin aladun, sai garken aladun gaba daya suka tashi a guje suka gangara, suka fāfi cikin tekun, suka mutu cikin ruwan.

33 Masu kiwon aladun kuwa suka gudu, da suka shiga gari sai suka ba da labarin abin da ya faru da masu aljanun. ³⁴ Sai duk mutanen garin suka fito don su taryi Yesu. Da suka gan shi, sai suka roke shi yā tashi daga kasarsu.

Yesu Ya Warkar da Shanyayye

(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

9 ¹ Sai Yesu ya shiga jirgin ruwa, ya haye ya je inda ya yi girma.^f ² Sai aka kawo masa wani shanyayye yana kwance a kan tabarma. Da Yesu ya ga bangaskiyarsu, sai ya ce wa shanyayyen, “Kada ka damu, dana, an yafe maka zunubanka.” ³ Da jin wannan, wadansu malaman dokoki suka ce wa junansu, “Wannan mutumin yana yi wa Allah reni”

4 Amma Yesu ya san abin da suke tunani a kai, sai ya ce musu, “Don me kuke yin mugun tunani a zuciyarku haka? ⁵ Wanne ya fi sauƙi, a ce, ‘An gafarta maka zunubanka,’ ko kuwa a ce, ‘Tashi ka yi tafiya?’ ⁶ Amma ina so ku sani cewa Dan Mutum yana da iko yā gafarta zunubai a duniya.” Sai ya ce wa shanyayyen, “Tashi, ka dāuki tabarmarka, ka tafi gida.”

^e 8.28 **Garasinawa:** Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Gadara” ko “Gergesena” ne a nan.

^f 9:1 **inda ya yi girma:** Wato, Kafarnahum ke nan.

7 Mutumin kuwa ya tashi ya tafi gidansa. ⁸ Da taron mutanen suka ga haka sai suka ji tsoro, suka daukaka Allah wanda ya ba mutane irin wannan iko.

Yesu Ya Kira Matiyu

(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Da Yesu ya ci gaba da tafiya, sai ya ga wani mutum wanda ake ce da shi Matiyu, yana zaune a wurin karɓar haraji; sai Yesu ya ce masa, “Bi ni.” Sai ya tashi ya bi shi.

10 Daga baya da Yesu yana cin abinci a gidan Matiyu, sai masu karɓar haraji da masu zunubi da yawa suka zo suka zauna tare da shi da almajiransa.

11 Da Farisiyawa suka ga haka, sai suka ce wa almajiransa, “Don me malaminku yake cin abinci da masu karɓar haraji, da masu zunubi?”

12 Da Yesu ya ji wannan sai ya ce, “Masu lafiya ba sa bukatar likita, sai dai marasa lafiya. ¹³ Ku je ku koyi abin da wannan yake nufi, ‘Jinkai nake so a wurinku, ba hadaya ba.’ Gama ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai domin masu zunubi.”

Tambaya a kan Yin Azumi

(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

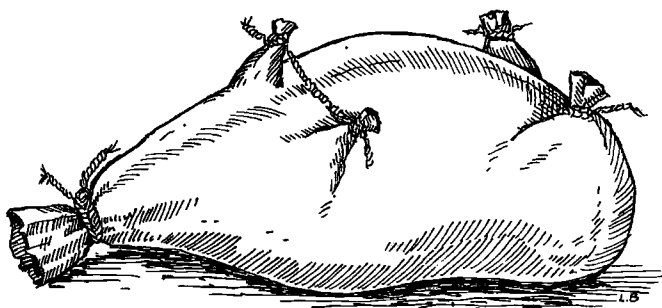
14 Daga nan almajiran Yohanna suka zo wurin Yesu suka ce masa, “Me ya sa mu da Farisiyawa mukan yi azumi amma almajiranka ba sa yi?”

15 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Abokan ango za su yi bakin ciki tun ango yana tare da su ne? Ai, lokaci yana zuwa da za a dauke angon a bar su. A lokacin ne za su yi azumi.

16 “Ba wanda zai yi facin tsohuwar riga da sabon yadi, don facin zai yage rigar, yagewar ma ta fi ta dā. ¹⁷ Ba wanda zai zuba sabon ruwan inabi⁸ a cikin tsofaffin salkuna. Idan ma an zuba, salkunan za su fashe, ruwan inabin kuma yā zube, salkunan kuma su lalace. Sabon ruwan inabi dai, sai a zuba shi a cikin sababbin salkuna. Da haka ba za a rasa ko ruwan, ko kuma salkunan ba.”

9.10-11: Luk 15.1-2 9.13: Mat 12.7; Hos 6.6

⁸9.17 ruwan inabi: Akan samu wannan daga 'ya'yan inabin da aka matse. An cika yin amfani da ruwan inabi kamar ruwan sha a kasar Isra'ila.

Hoton salka (9.17)

'Yar Jayirus da Mace Mai Zub da Jini

(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 Yesu yana kan gaya musu haka ke nan, sai ga wani shugaban majami'a ya zo ya durkusa a gabansa ya ce, "Yata ta mutu ba da jimawa ba, ka zo ka taɓa ta, za ta tashi."

19 Yesu kuwa ya tashi tare da almajiransa, suka bi mutumin.

20 Sai ga wata mata da ta yi shekara goma sha biyu tana fama da ciwon zubar da jini. Ta zo ta bayansa ta taɓa bakin rigarsa, ²¹gama ta ce a ranta, "Idan na taɓa ko da rigarsa kawai, zan warke."

22 Da Yesu ya juya ya gan ta, sai ya ce, "Kada ki damu 'yata. Bangaskiyarki ta warkar da ke." Nan take matar ta warke.

23 Da Yesu ya zo gidan shugaban, ya ga masu busa da taron mutane ana ta hayaniya. ²⁴Sai ya ce, "Ku tashi daga nan! Yarinyar ba ta mutu ba, tana barci ne kawai." Sai suka yi masa dariyar reni. ²⁵Amma da aka kore su waje, sai ya shiga ya kama hannun yarinyar, sai ta tashi. ²⁶Labarin kuwa ya bazu duk cikin wannan kasar.

Yesu Ya Warkar da Makafi da Bebe

27 Yesu yana barin wurin ke nan, sai makafi biyu suka bi shi suna kira da farfi suna cewa, "Ka ji tausayinmu, Dan Dawuda!"

28 Da Yesu ya shiga wani gida sai makafin suka zo wurinsa, ya ce musu, "Kun ba da gaskiya zan iya warkar da ku?"

Suka ce masa, "I, Ubangiji."

29 Sa'an nan ya taɓa idanunsu ya ce, "Bisa ga bangaskiyarku za a warkar da ku." ³⁰ Sai idanunsu suka buɗe. Sa'an nan kuma Yesu ya ja musu kunne sosai ya ce, "Kada ku faɗa wa kowa wannan."

31 Amma suka fita suka yi ta baza labarinsa ko'ina a ƙasar.

32 Da za su tafi, sai aka kawo wani da aljani ya hana shi magana. ³³ Da aka fitar da aljanin, wannan da ba ya iya magana kuwa ya fara magana. Taron mutane kuwa suka yi mamaki suka ce, "Ba a taɓa ganin wani abu kamar haka a Isra'ila ba."

34 Amma Farisiyawa suka ce, "Ai, da ikon shugaban aljanu ne yake fitar da aljanun."

Yesu Ya Ji Tausayin Mutane

35 Daga nan Yesu ya bi dukan garuruwa da ƙauyuka, yana koyarwa a majami'u, yana yin wa'azin Labari Mai Dadi na mulkin Allah, yana kuma warkar da mutane daga kowane irin ciwo da rashin lafiya. ³⁶ Da ya ga jama'a sun taru da yawa, sai ya ji tausayinsu, gama suna shan wahala kuma ba mai taimako, kamar tumakin da ba su da mai kiwo. ³⁷ Sai ya ce wa almajiransa, "Girbin yana da yawa, amma masu aikin kaɗan ne. ³⁸ Saboda haka ku roki mai gonar yã aiko da masu aiki su yi masa girbi."

Yesu Ya Kira Almajiransa

(*Mar 3.13-19; Luk 6.12-16*)

10 ¹ Sai Yesu ya kirawo almajiransa goma sha biyu, ya ba su iko su fitar da aljanu, su warkar da kowane irin ciwo da rashin lafiya. ² Ga sunayen manzannin nan goma sha biyu. Da farko, Siman wanda ake ce da shi Bitrus, da ɗan'uwansa Andarawus; da Yakubu ɗan Zabadi; da ɗan'uwansa Yohanna; ³ da Filibus; da Batilomi; da Toma; da Matiyu mai karɓar haraji; da Yakubu ɗan Alfiyus; da Taddiyus; ⁴ da Siman mutumin Kan'ana; da kuma Yahuda Iskariyoti wanda ya bashe shi.

Yesu Ya Aiki Sha Biyun

(*Mar 6.7-13; Luk 9.1-6*)

5 Yesu ya aiki sha biyun nan ya ce musu, "Kada ku je wurin waɗanda ba Yahudawa ba, kuma kada ku shiga wani garin Samariya, ⁶ sai dai ku je wurin tumakin da suka bata na jama'ar Isra'ila. ⁷ Ku je ku yi musu wa'azi cewa, 'Mulkin sama ya kusan

9.34: Mat 10.25; 12.24; Mar 3.22; Luk 11.15 9.35: Mat 4.23; Mar 1.39; Luk 4.44
9.36: L. Kid 27.17; 1 Sar 22.17; 2 Tar 18.16; Ez 34.5; Mar 6.34 9.37-38: Luk 10.2

zuwa.' ⁸ Ku warkar da marasa lafiya, ku ta da wadanda suka mutu, ku tsarkake kutare, ku fitar da aljanu. Kun samu a kyauta, ku kuma bayar kyauta. ⁹ Kada ku riƙe kuƙi ko wani abu kamar kuƙi da za ku iya amfani da shi. ¹⁰ Kada kuma ku riƙe jaka, ko riga guda biyu, ko takalma, ko sanda, don ma'aikaci ya cancanci samun abin biyan buƙatarsa.

¹¹ "Duk gari ko fauƙen da kuka shiga, ku nemi mutumin kirki ku zauna da shi har sai lokacin da za ku tashi. ¹² Idan kuka shiga gidan ku gaishe su. ¹³ Idan gidan kirki ne, sai ku yi addu'a Allah ya ba su salama, amma idan ba na kirki ba ne, to, kada su sami salamar Allah. ¹⁴ Duk wanda bai karɓe ku ba, ko kuma ya fi jin maganarku, ku kakkabe furar kafafunku idan kuka fita daga gidan ko garin. ¹⁵ Gaskiya ina gaya muku, za a fi jin tausayin mutanen Sodom da Gomora fiye da mutanen garin nan a Ranar Shari'a.

Wahala mai Zuwa

(*Mar 13.9-13; Luk 12.11-12, 21.12-19*)

¹⁶ "Ga shi ina aikanku kamar tumaki cikin kuraye, saboda haka ku zama masu wayo kamar macizai, kuma marasa barna kamar kurciya. ¹⁷ Ku yi hankali da mutane, gama za su kai ku kotu, su kuma yi muku bulala a majami'unsu. ¹⁸ Saboda ni kuma, za su kai ku gaban shugabanni da sarakuna, domin ku shaida Labari Mai Dafi a gabansu, da gaban wadanda ba Yahudawa ba. ¹⁹ Lokacin da suka ba da ku, kada ku damu da abin da za ku faɗa, gama za a ba ku abin da za ku ce a lokacin. ²⁰ Domin ba ku ne kuke magana ba, Ruhun Ubanku ne yake magana ta wurinku.

²¹ "Dan'uwa zai ba da dan'uwansa a kashe shi, baba kuma ya ba da dansa, 'ya'ya kuma za su tayar wa iyayensu, har su sa a kashe su. ²² Wadanda ba Yahudawa ba kuma za su fi ku saboda sunana. Amma wanda ya jimre har zuwa farshe zai tsira. ²³ Idan suna ba ku wahala a wani gari, ku gudu zuwa gari na gaba, gama gaskiya ina gaya muku, kafin ku gama zagaya dukan garuruwan Isra'ila, Dan Mutum zai dawo.

²⁴ "Ba dan makaranta da yi fi malaminsa, ko kuma bawa da ya fi maigidansa. ²⁵ Dan makaranta yana iya zama kamar malaminsa, bawa kuma kamar maigidansa. Idan suka ce da maigidan Ba'alzabul, me za su ce game da mutanen gidan?

10.10: 1 Kor 9.14; 1 Tim 5.18 10.14: A. M. 13.51

10.15: Mat 11.24; Mar 19.24-28 10.7-15: Luk 10.4-12 10.16: Luk 10.3

10.17-20: Mar 13.9-11; Luk 12.11-12; 21.12-15 10.21: Mar 13.12; Luk 21.16

10.22: Mat 24.9,13; Mar 13.13; Luk 21.17 10.24: Luk 6.40; Yoh 13.16; 15.20

10.25: Mat 9.34; 12.24; Mar 3.22; Luk 11.15

Wanda Za a Ji Tsoro*(Luk 12.2-7)*

26 “Saboda haka, kada ku ji tsoronsu, domin ba abin da yake a rufe da ba za a buɗe ba, kuma ba abin da yake a boye da ba za a sani ba. 27 Abin da nake gaya muku a duhu, ku faɗa a haske. Abin da na gaya muku a boye kuwa, ku yi shelarsa a fili. 28 Kada ku ji tsoron masu kashe mutum, amma ba sa iya kashe ransa. Sai dai ku ji tsoron wanda zai iya halaka jiki duk da rai a gidan wuta. 29 Ba ana sayar da kanari guda biyu kobo ɗaya ba? To, ba ɗayansu da zai fāɗi a kasa ba tare da sanin Ubanku ba. 30 Ai, gashin kanku ma an kirga su. 31 Saboda haka, kada ku ji tsoro. Ai, kun fi kanari daraja sau barkatai.

Nuna Yarda da Almasihu a Gaban Mutane*(Luk 12.8-9)*

32 “Duk wanda ya nuna shi nawa ne a gaban mutane, ni ma zan nuna shi nawa ne a gaban Ubana da yake a sama. 33 Amma duk wanda ya yi mūsun sanina a gaban mutane, ni ma zan yi mūsun saninsa a gaban Ubana da yake a sama.

Ban Kawo Salama ba Sai Faɗa*(Luk 12.51-53, 14.26-27)*

34 “Kada ku yi tsammani na zo in kawo salama ne a duniya. Ba don in kawo salama na zo ba, sai dai faɗa. 35 Gama na zo ne in haɗa faɗa tsakanin ɗa da babansa, ’ya kuma da mamarta, mace kuma da mamar mijinta. 36 Mutanen gidansa ne kuma za su zama abokan gābansa.

37 “Duk wanda ya fi son mamarsa ko babansa fiye da ni, bai isa yā zama nawa ba. Kuma duk wanda ya fi son ɗansa ko ’yarsa fiye da ni, bai isa yā zama nawa ba. 38 Duk wanda bai ɗauki gicciyensa ya bi ni ba, bai isa yā zama nawa ba. 39 Wanda ya so ransa, zai rasa shi. Wanda kuwa ya rasa ransa saboda ni, zai same shi.

Ayyukan Lada*(Mar 9.41)*

40 “Duk wanda ya karɓe ku, ya karɓe ni ne, duk wanda ya karɓe ni kuwa ya karɓi wanda ya aiko ni ne. 41 Duk wanda ya

10.26: Mar 4.22; Luk 8.17 10.33: 2 Tim 2.12 10.35-36: Mika 7.6

10.38: Mat 16.24; Mar 8.34; Luk 9.23

10.39: Mat 16.25; Mar 8.35; Luk 9.24; 17.33; Yoh 12.25

10.40: Mar 9.37; Luk 9.48; 10.16; Yoh 13.20

karfi annabi don shi annabi ne, zai sami ladan annabi. Kuma duk wanda ya karfi mai adalci don shi mai adalci ne, zai sami ladan mai adalci. ⁴² Duk wanda ya ba wa daya daga cikin yaran nan ko da kwaf daya na ruwan sanyi don shi almajirina ne, gaskiya ina gaya muku, ba zai taba rasa ladansa ba.”

Yan Aika daga Wurin Yohanna Maibaftisma

(Luk 7.18-35)

11 ¹ Da Yesu ya gama ba wa almajiransa wadannan umarnai, sai ya tashi daga wurin ya tafi yana koyarwa yana wa'azi a garuruwansu.

² A lokacin Yohanna Maibaftisma yana cikin kurkuku, sai ya ji abubuwan da Almasihu yake yi, sai ya aiki almajiransa wurinsa ³su ce masa, “Kai ne wanda zai zo, ko mu sa ido ga wani?”

⁴ Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku koma ku fadfa wa Yohanna abin da kuka gani kuka kuma ji: ⁵ makafi suna samun gani, guragu suna tafiya, kutare suna samun tsarkakewa, kurame suna jin magana, ana ta da wadanda suka mutu, ana kuma ba wa talakawa Labari Mai Dafi. ⁶ Allah zai albarkaci kowa da bai yi shakkar bangaskiyar da yake da ita a kaina ba.”

⁷ Da suka tafi, sai Yesu ya fara yi wa taron mutanen magana a kan Yohanna ya ce, “Me kuka je gani a daji? Kun je ganin dogayen ciyawa da iska take kadawa ne? ⁸ To, me kuka je gani? Kuna tsammani za ku ga wani ya sa riguna masu kyau? Ai, mutanen gidan sarki ne suke sa riguna masu kyau. ⁹ To, me kuka je gani? Annabi? I, ina gaya muku, har ma ya fi annabi. ¹⁰ Wannan shi ne wanda aka rubuta a kansa cewa,

‘Ga shi, na aiko manzona ya riga ka gaba,
wanda zai shirya maka hanya kafin ka zo.’

¹¹ Gaskiya ina gaya muku, ba a taba haihuwar wani a duniyan nan wanda ya kai Yohanna Maibaftisma girma ba. Amma duk da haka, wanda yake karami duka a mulkin sama ya fi shi. ¹² Tun daga zamanin Yohanna Maibaftisma har zuwa yau mulkin Allah yana shan wuya, masu ba da wuyar kuma su suke so su kwace mulkin Allah da karfi. ¹³ Gama Dokar Musa da littattafan annabawa duka sun yi magana a kan mulkin kafin Yohanna ya zo, ¹⁴ kuma idan za ku yarda da sakonsu, Yohanna shi ne wanda aka yi magana a kai da aka ce Iliya zai dawo. ¹⁵ Bari mai kunnen ji, ya ji.

16 “Amma da me zan kwatanta wannan zamanin? Kamar yara ne da suke zaune a kasuwa suna kiran abokan wasansu suna cewa,
17 ‘Mun hura muku busa, kun fi ku yi rawa!

Mun rera waƙar mutuwa, kun fi ku yi kuka!’

18 Gama da Yohanna ya zo yana yawan azumi, ba ya shan ruwan inabi, sai suka ce, ‘Yana da aljanu.’ 19 Da Dan Mutum ya zo yana ci yana sha, suka ce, ‘Ku gan shi, mai yawan ci da sha, abokin masu karɓar haraji da masu zunubi!’ Duk da haka, ana gane hikimar Allah a ayyukanta.”

Garuruwan da Ba su Tuba Ba

(Luk 10.13-15)

20 Sai ya fara tsawata wa garuruwan da ya yi yawancin ayyukansa na ban mamaki, domin mutanen ba su tuba ba. 21 “Kaitonki, Korasin! Kaitonki, Betsaida! Gama da ayyukan ban mamakin da aka yi a cikinku ne, aka yi a Taya da Sidon, da sun tuba tun tuni, sun sa tsumma da toka a jikinsu. 22 Amma ina gaya muku, a Ranar Shari’a za a fi jin tausayin mutanen Taya da Sidon fiye da ku. 23 Ke kuma Kafarnahum, kina tsammani daukaka ki za a yi zuwa sama ne? A ina! Kasƙantar da ke za a yi har wurin zaman matattu. Ayyukan ban mamakin da aka yi a cikinki, da su ne aka yi a Sodom, da tana nan har wa yau. 24 Amma ina gaya muku, a Ranar Shari’a za a fi jin tausayin mutanen Sodom fiye da ke.”

Ku zo Wurina Don Ku Sami Hutu

(Luk 10.21-22)

25 A wannan lokacin ne Yesu ya ce, “Na gode maka, Uba, Ubangijin sama da fasa, domin ka boye waƙannan abubuwa ga masu hikima da masu ilimi, ka kuma bayyana wa ’yan yara. 26 Haka ne ya Uba, gama wannan shi ne abin da ya yi maka kyau.

27 “Ubana ya ba ni dukan abu, kuma ba wanda ya san Dan sai Uban, kuma ba wanda ya san Uban sai Dan, da kuma wanda Dan ya so yā bayyana masa.

28 “Ku zo gare ni, dukanku da kuka gaji, kuma kuna fama da kaya masu nauyi a kanku, zan ba ku hutawa. 29 Ku karɓi umarnaina, ku kuma koya daga wurina, domin ni mai tawali’u ne, marar girmankai, kuma za ku sami hutu a zuciyarku. 30 Gama umarnaina suna da sauƙi, kuma kayana ba nauyi.”

11.21: Ish 23.1-18; Ez 26.1—28.26; Jow 4.4-8; Amos 1.9-10; Zak 9.2-4

11.23: Ish 14.13-15; Far 19.24-28 11.24: Mat 10.15; Luk 10.12

11.27: Yoh 3.35; 1.18; 10.15 11.29: Irm 6.16

Tambaya a kan Kiyaye Ranar Hutun Yahudawa, wato, Asabar
(*Mar 2.23-28; Luk 6.1-5*)

12 ¹ A lokacin nan a Ranar Hutun Yahudawa, wato, Asabar Yesu ya bi ta gonakin alkama. Almajiransa kuwa suna jin yunwa, sai suka fara cire tsabar alkamar suna ci. ² Da Farisiyawa suka ga haka, sai suka ce masa, “Ka gani, almajiranka suna yin abin da Doka ta hana a yi a Ranar Hutu.”

³ Sai ya ce musu, “Ashe, ba ku karanta abin da Dawuda ya yi ba lokacin da shi da abokan tafiyarsa suke jin yunwa? ⁴ Yadda ya shiga wurin da ake sujada ya ci burocin da aka kebe, wanda bai kamata ko shi ko abokan tafiyarsa su ci ba, sai dai firistoci kawai. ⁵ Ko ba ku karanta a cikin Dokar Musa ba, yadda firistoci suke karya dokar Ranar Hutu a haikali, kuma bai zama sun yi laifi ba? ⁶ Ina gaya muku, ga wanda ya fi haikali a nan. ⁷ Amma da kun san abin da wannan ayar take nufi wato, ‘Jinkai nake so, ba hadaya ba,’ da ba ku ga marasa laifi da laifi ba. ⁸ Gama Dan Mutum Ubangiji ne har ma da na Ranar Hutu.”

Mai Shanyayyen Hannu

(*Mar 3.1-6; Luk 6.6-11*)

⁹ Sai Yesu ya bar wurin ya shiga majami'arsu. ¹⁰ Akwai wani mutum a wurin mai shanyayyen hannu. Sai suka tambayi Yesu suka ce, “Doka ta yarda a yi warkarwa a Ranar Hutu?” Sun yi wannan tambayar ne don su same shi da laifi.

¹¹ Sai ya ce musu, “A ce waninku yana da tunkiya daya tak, sai ta fāfi cikin rami a Ranar Hutu, mai tunkiyar ba zai fitar da ita ba? ¹² Ai, mutum ya fi tunkiya daraja sosai. Saboda haka ba a hana yin aikin kirki a Ranar Hutu ba.” ¹³ Sai ya ce wa mutumin, “Miƙo hannunka.”

Sai ya miƙo, nan da nan sai hannun ya warke ya zama kamar dayan hannun. ¹⁴ Amma Farisiyawa suka fita suka yi shawara yadda za su kashe Yesu.

Cikawar Annabcin Ishaya

¹⁵ Da Yesu ya gane haka, sai ya bar wurin, mutane da yawa suka bi shi, ya kuwa warkar da su duka. ¹⁶ Ya kuma ja musu kunne cewa kada su ba da labarinsa. ¹⁷ Wannan kuwa don a cika abin da aka fāfa ne ta bakin annabi Ishaya cewa,

¹⁸ “Ga mai yin mini hidima, wanda na zaba,

shi ne nake kauna, wanda nake jin dadinsa sosai.

Zan cika shi da Ruhuna,

zai yi wa al'ummai hukunci.

¹⁹ Ba zai yi gardama, ko magana da karfi ba,

ba za a ji muryarsa a titi ba.

²⁰ Ba zai karya karan da ya yi kusan karyewa ba,

Fitilar da ta yi kusa mutuwa kuma, ba zai kashe ta ba

Sai ya sa gaskiya ta ci nasara.

²¹ Al'ummai kuma za su sa zuciya ga sunansa."

Yesu da Ba'alzabul

(*Mar 3.20-30; Luk 11.14-23*)

22 Sai aka kawo masa wani beben makaho mai aljani. Yesu kuwa ya warkar da shi, har mutumin ya yi magana ya kuma iya gani. ²³ Mutanen duka suka yi mamaki suka ce, "Shin, ba wannan shi ne Dan Dawuda ba?"

24 Amma da Farisiyawa suka ji haka sai suka ce, "Ai, da ikon Ba'alzabul sarkin aljanu ne wannan mutumin yake fitar da aljanu."

25 Da yake Yesu ya san abin da suke tunani sai ya ce musu, "Duk mulkin da ya rabu kashi biyu suna gāba da junansu, mulkin ba zai tsaya ba. Kuma gari ko gidan da mutanen ba sa shiri da junansu ba zai tsaya ba. ²⁶ Idan aljanu daga mulkin Shaidan suna fitar da juna, Shaidan yana fada da kansa ke nan. To, yaya mulkinsa zai tsaya? ²⁷ Idan kuwa da ikon Ba'alzabul nake fitar da aljanu, to almajiranku fa? Da ikon wa suke fitarwa? Almajiranku ne za su yi muku shari'a a kan wannan. ²⁸ Idan ni kuwa da ikon Ruhun Allah nake fitar da aljanu, ashe, mulkin Allah ya zo muku ke nan.

29 "Ba za a iya shiga gidan mutum mai karfi a kwashe kayansa ba, sai dai idan an daure shi tukuna, sa'an nan za a iya kwashe kayan gidansa.

30 "Wanda ba ya tare da ni, yana gāba da ni ke nan, wanda bai taimake ni tarawa ba kuwa, yana watsarwa ne. ³¹ Don haka ina gaya muku, za a yafe wa mutane kowane irin zunubi da maganar reni ga Allah, amma wanda ya yi maganar reni game da Ruhu Mai Tsarki, ba za a yafe masa ba. ³² Idan wani ya zagi Dan Mutum, za a yafe masa, amma duk wanda ya zagi Ruhu Mai Tsarki, ba za a taɓa yafe masa ba.

Itace da 'Ya'yansa

(Luk 6.43-45)

33 “Itace mai kyau yakan ba da 'ya'ya masu kyau. Itace marar kyau kuma yakan ba da 'ya'ya marasa kyau. Itace dai, da irin 'ya'yansa ne ake gane shi. ³⁴ Ku mugayen macizai, yaya za ku iya fada abu mai kyau bayan ku mugaye ne? Ai, abin da yake cikin zuciyar shi yake fitowa a baki. ³⁵ Mutumin kirki yakan fitar da abu mai kyau daga wurin da yake ajiya. Mugun mutum kuma yakan fitar da mugun abu daga wurin da yake ajiya.

36 “Ina gaya muku, duk maganar banza da mutane suka yi, za su ba da lissafinta a Ranar Shari'a. ³⁷ A kan maganarka ne za a yi maka shari'a, ko ta sa ka zama marar laifi ko mai laifi.”

Malaman Dokoki da Farisiyawa Suna Neman Alama

(Mar 8.11-12; Luk 11.29-32)

38 Sai wafansu daga cikin malaman dokoki da Farisiyawa suka ce masa, “Malam, muna so ka aikata wani abin ban mamaki da zai zama wata alama.”

39 Sai ya amsa musu ya ce, “Mutanen zamanin nan mugaye ne wafanda ba sa tsoron Allah. Suna so su ga alama, amma ba za a nuna musu wata alama ba, sai dai ta annabi Jona. ⁴⁰ Gama yadda Jona ya yi kwana uku, dare da rana a cikin ciki na babban kifi, haka ma Dan Mutum zai yi kwana uku, dare da rana a cikin fasa. ⁴¹ A Ranar Shari'a mutanen Nineba za su tashi tare da mutanen zamanin nan, su nuna wa mutanen zamanin nan ba su yi daidai ba, don su sun tuba saboda wa'azin Jona. Ga shi kuwa wanda ya fi Jona a nan. ⁴² A Ranar Shari'a, sarauniyar Sheba za ta tashi tare da mutanen zamanin nan, ta nuna musu ba su yi daidai ba, don ta zo ne daga wuri mai nisa sosai, don ta ji koyarwar hikima ta sarki Solomon. Ga shi kuwa wanda ya fi Solomon a nan.”

Dawowar Bakin Aljani

(Luk 11.24-26)

43 “Idan bakin aljani ya fita daga jikin mutum, yakan yi ta yawo a wuraren da ba ruwa don ya sami wurin hutawa. Amma idan bai samu ba, ⁴⁴ sai ya ce, ‘Zan koma gidana na da inda na fito.’ Idan ya zo ya sami ba kowa ya kuma ga an share, an gyara

12.33: Mat 7.20; Luk 6.44 12.34: Mat 3.7; 23.33; 15.18; Luk 3.7; 6.45

12.38: Mat 16.1; Mar 8.11; Luk 11.16 12.39: Mat 16.4; Mar 8.12 12.40: Joh 1.17

12.41: Jon 3.5 12.42: 1 Sar 10.1-10; 2 Tar 9.1-12

gidan, ⁴⁵ sai yā koma yā kwaso aljanu guda bakwai, wadanda suka fi shi mugunta, su zo su shiga su zauna a wurin. A karshe, zaman mutumin nan zai fi na farkon muni. Haka ma zai zama ga mutanen wannan zamani.”

Mamar Yesu da 'Yan'uwansa

(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Yana kan magana da jama'a ke nan, sai ga mamarsa da 'yan'uwansa suna tsaye a waje suna so su yi magana da shi. ⁴⁷ Sai aka ce masa, “Ga mamarka da 'yan'uwanka suna tsaye a waje suna so su yi magana da kai.”^h

48 Sai ya ce wa wannan da ya fada masa, “Wace ce mamata, kuma su wane ne 'yan'uwana?” ⁴⁹ Sai ya nuna almajiransa da hannunsa ya ce, “Ga mamata da 'yan'uwana a nan. ⁵⁰ Gama duk wanda ya yi abin da Ubana da yake cikin sama yake so, shi ne dan'uwana, da 'yar'uwata da kuma mamata.”

Misali na Mai Shuka

(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

13 ¹ A ranan nan Yesu ya fita daga gida, ya je ya zauna a bakin teku. ² Taron mutane da yawa sosai suka taru kewaye da shi, har sai da ya shiga jirgin ruwa ya zauna, taron mutanen kuma suka tsaya a gefen tekun.

³ Sai ya gaya musu abubuwa da yawa ta wurin misalai, ya ce, “Wani manomi ya je gona don yā yi shuka. ⁴ Yana cikin yafa iri ke nan, sai wadansu iri suka fādi a kan hanya, sai tsuntsaye suka zo suka cinye su. ⁵ Wadansu kuma suka fādi a wuri mai duwatsu inda ba kasa sosai. Suka tsiro da sauri don kasar wurin ba zurfi. ⁶ Da rana ta yi zafi sai ta kone su, har suka bushe, don ba su da saiwa sosai. ⁷ Wadansu kuma suka fādi a wurin da akwai kaya, sai kayar ta tashi ta hana su girma. ⁸ Wadansu kuma suka fādi a wuri mai kyau, suka yi tsaba dari-dari, wadansu sittin-sittin, wadansu kuma talatin-talatin.”

⁹ “Bari mai kunnen ji, yā ji.”

Manufar Misali na Mai Shuka

(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

10 Sai almajiran Yesu suka zo suka ce masa, “Don me kake yi musu magana da misalai?”

13.2: Luk 5.1-3

^h 12.47 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da ayar 47.

11 Ya amsa musu ya ce, “Ku dai an yarda muku ku gane asirin mulkin sama, amma su ba a ba su ba. ¹² Gama wanda yake da abu za a fara masa har yā ishe shi sosai, amma wanda ba shi da kome, za a karɓe ɗan kaɗan ɗin da yake da shi. ¹³ Abin da ya sa nake musu magana da misalai shi ne, don ko sun duba ba sa gani, ko sun saurara ba sa ji. Ba sa kuma ganewa. ¹⁴ Lallai annabcin Ishaya ya cika a kansu cewa,

‘Za ku yi ta ji kam, amma ba za ku gane ba sam,
 Za ku yi ta duba kuma, amma ba za ku gani ba sam,
¹⁵ Gama zuciyar mutanen nan ta yi tauri,
 kunnuwansu kuma ba sa ji.
 Sun kuma rufe idanunsu,
 don kada su gani da idanunsu,
 kada kuma su ji da kunnuwansu,
 don kada su gane a zuciyarsu,
 har su juyo wurina in warkar da su.’

16 “Idanunku masu albarka ne domin suna gani. Kunnuwanku ma haka domin suna ji. ¹⁷ Gaskiya ina gaya muku, annabawa da masu adalci da yawa sun so su ga abin da kuke gani, amma ba su gani ba, su kuma ji abin da kuke ji, amma ba su ji ba.

Yesu Ya Ba da Bayanin Misalin Mai Shuka

(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

18 “To, ga abin da misalin mai shuka yake nufi. ¹⁹ Idan mutum ya ji maganar mulkin sa’an nan bai gane ba, Shaidan yakan zo ya kwace abin da aka shuka a cikin zuciyar mutumin. Wannan shi ne irin da ya fāɗi a kan hanya. ²⁰ Wanda ya fāɗi a wuri mai duwatsu kuwa, shi ne kwatancin wanda da jin maganar Allah sai ya karɓa da murna. ²¹ Amma da yake ba shi da tushe, bai dade sosai ba. Lokacin da wahala ko tsanani ya tashi domin wannan maganar Allah, sai yā ja da baya. ²² Wanda aka shuka a wurin da akwai faya kuma, shi ne kwatancin wanda ya ji maganar Allah, amma damuwar duniya da son arziki suka hana maganar girma, har ta zama ba ta da amfani. ²³ Wanda aka shuka a wuri mai kyau kuma, shi ne kwatancin wanda yake jin maganar Allah ya kuma gane ta, har ya ba da amfani, wani ɗari-ɗari, wani kuma sittin-sittin, wani kuma talatin-talatin.”

13.12: Mat 25.29; Mar 4.25; Luk 8.18; 19.26 13.14-15: Ish 6.9-10
 13.16-17: Luk 10.23-24

Ciyawa cikin Alkama

24 Yesu ya sāke ba su wani misali ya ce, “Za a iya kwatanta mulkin sama da mutumin da ya shuka iri mai kyau a gonarsa, ²⁵ amma lokacin da kowa yake barci, sai abokin gābansa ya je ya shuka wata irin ciyawa a gonar alkamar, ya tafi abinsa. ²⁶ Da shukar ta tashi ta yi tsaba, sai ciyawar ma ta tashi. ²⁷ Bayin maigidan suka zo suka ce masa, ‘Maigida, ashe, ba iri mai kyau ka shuka a gonarka ba? To, yaya duk ciyawa ta fito a wurin?’ ²⁸ Ya ce musu, ‘Abokin gābana ne ya yi wannan.’ Bayin suka ce, ‘Kana so mu je mu cire ciyawar?’ ²⁹ Amma ya ce, ‘A’a, kada garin cire ciyawar ku cire da alkamar. ³⁰ Bari dukansu su yi girma tare har lokacin girbi, a lokacin girbin zan gaya wa masu girbin, su fara cire ciyawar su tara, su dadfaure, a kone, amma a tara alkamar a zuba a rumbuna.’ ”

Misali na Kwayar Mastad

(*Mar 4.30-32; Luk 13.18-19*)

31 Yesu ya sāke ba su wani misali, ya ce, “Mulkin sama kamar kwayar mastad ne wadda ta fi kankanta cikin iri duka da wani mutum ya dauka ya shuka a gonarsa. ³² Shi ne ya fi karami cikin sauran iri, amma idan ya yi girma, sai yā fi duk sauran itatuwan, yā zama babban itace, har ma tsuntsaye su yi gidansu a kan rassansa.”

Misali na Yisti

(*Luk 13.20-21*)

33 Yesu ya sāke ba su wani misali, ya ce, “Mulkin sama kamar yisti yake, wanda wata mace ta kwaɓa da mudu uku na garin alkama, har duk garin ya game da yistin.”ⁱ

Yesu Ya Yi Amfani da Misalai

(*Mar 4.33-34*)

34 Yesu ya gaya wa taron mutanen duk wadannan abubuwa da misalai. Ba ya gaya musu wani abu sai tare da misali. ³⁵ Wannan kuwa domin a cika abin da annabi Ishaya ya fada ne cewa,

“Zan yi magana da misalai,

Abubuwan da dā mutane ba su sani ba tun farkon duniya
zan sa su sani.”

ⁱ13.33 Yisti: Abu ne da ake sa a garin da ake yin burodi da shi domin burodin yā kumbura.

Yesu Ya Ba da Bayanin Misalin Ciyawa cikin Alkama

36 Sai Yesu ya bar taron mutanen ya shiga gida, almajiransa kuma suka same shi suka ce masa, “Ka gaya mana abin da misalin nan na ciyawa a gona yake nufi.”

37 Sai ya amsa ya ce, “Wanda ya shuka iri mai kyau shi ne Dan Mutum. ³⁸ Gonar kuma ita ce duniya, iri mai kyau kuma shi ne 'ya'yan mulkin, ciyawar kuma 'ya'yan Mugun ke nan. ³⁹ Kuma abokin gāban da ya shuka ciyawar, shi ne Shaidan. Lokacin girbin kuwa, farshen duniya ke nan. Masu girbin kuma su ne mala'iku. ⁴⁰ Kamar yadda ake tara ciyawa a kone ta, haka zai zama a farshen duniya. ⁴¹ Dan Mutum zai aiko mala'ikunsa, za su tara duk masu sa mutane su yi zunubi, da kuma duk masu yin mugayen ayyuka, su fitar da su daga mulkinsa. ⁴² Su kuma jefa su a cikin wuta mai zafi. A nan za su yi ta kuka suna cizon haƙoransu. ⁴³ A lokacin ne masu adalci za su yi haske kamar rana a cikin mulkin Ubansu. Bari mai kunnen ji, yā ji.

Dukiya da Take a Boye

44 “Mulkin sama kamar dukiya ne da aka boye a gona, da wani ya samu, ya sāke boyewa. Saboda yawan murna ya je ya sayar da dukan abubuwan da yake da su, ya sayi gonar.

Dutse mai Daraja wato Lu'ulu'u

45 “Har yanzu dai, mulkin sama kamar ɗan kasuwa yake mai neman duwatsu masu daraja wato, lu'ulu'ai. ⁴⁶ Da ya sami dutse mai daraja wato, lu'ulu'u ɗaya mai daraja sosai, sai ya je ya sayar da dukan abubuwan da yake da su, ya saye shi.

Abin Kamun Kifi

47 “Har yanzu dai, mulkin sama yana kama da abin kamun kifi da aka jefa a teku ya kamo kifi iri dabam-dabam. ⁴⁸ Da ya cika, aka jawo shi gefen tekun, aka zauna, aka zaba kifi masu kyau, aka sa a kwando, aka zubar da waɗanda ba su da kyau. ⁴⁹ Haka zai zama a farshen duniya, mala'iku za su zo su raba, su cire mugaye daga masu adalci. ⁵⁰ Su kuma jefa mugayen cikin wuta mai zafi, inda za su yi kuka da cizon haƙora.

Sabuwa da Tsohuwar Dukiya

51 “Kun gane wannan duka?” Suka amsa suka ce, “I”

52 Sai ya ce musu, “Saboda haka duk malamin da ya zama almajirin mulkin sama, kamar maigida yake wanda ya debo sabuwa da tsohuwar dukiya daga wurin ajiyarsa.”

An Ki Yesu a Nazarat

(*Mar 6.1-6; Luk 4.16-30*)

53 Da Yesu ya gama faɗa waɗannan misalan, sai ya bar wurin. ⁵⁴ Yesu ya zo garinsa ya fara koya wa mutane a majami'unsu. Suka yi mamaki suka ce, “Ina wannan mutumin ya sami hikiman nan haka, da kuma ikon yin waɗannan ayyukan ban mamaki? ⁵⁵ Wannan ba shi ne ɗan kafintan nan ba? Ba mamarsa ba ce ake ce da ita Maryamu? Ba 'yan'uwansa ba ne su Yakubu, da Yusufu, da Siman, da Yahuda? ⁵⁶ Ba 'yan'uwansa mata duk tare da mu suke ba? To, daga ina ya samo duk waɗannan?” ⁵⁷ Sai suka ji haushinsa. Amma Yesu ya ce musu, “Ai, kowa yana ba annabi girma amma ban da mutanen garinsa, da na gidansa.” ⁵⁸ Kuma bai yi abubuwan ban mamaki da yawa a can ba, saboda rashin bangaskiyarsu.

Mutuwar Yohanna Maibaftisma

(*Mar 6.14-29; Luk 9.7-9*)

14 ¹ A lokacin nan, sarki Hirudus ya ji labarin Yesu. ² Sai ya ce wa masu yin masa aiki, “Ai wannan Yohanna Maibaftisma ne. An tashe shi daga matattu, shi ya sa yake da ikon yin waɗannan abubuwan ban mamaki.”

³ Don ɗa ma Hirudus ya kama Yohanna ya ɗaure shi, ya sa shi a kurkuku saboda Hirudiya, matar ɗan'uwansa Filibus. ⁴ Don ɗa ma Yohanna ya yi ta gaya wa Hirudus cewa bai kamata yā zauna da ita Hirudiya ba. ⁵ Ko da yake Hirudus yana so yā kashe Yohanna, amma yana jin tsoron mutane, domin sun ɗauka Yohanna annabi ne.

⁶ To, da ranar da aka haifi Hirudus ta sāke zuwa, sai 'yar Hirudiya ta yi rawa a gaban bakin da suka zo bikin. Ta sa Hirudus ya ji daɗi sosai ⁷ har ma ya yi mata alkawari tare da rantsuwa cewa, zai ba ta duk abin da ta roka.

⁸ Mamarta kuwa ta ba ta shawara game da abin da za ta ce, sai ta ce, “A ba ni kan Yohanna Maibaftisma yanzu a cikin kwano.”

⁹ Sarki kuwa ya damu, amma saboda alkawarin da ya yi, da kuma bakin, sai ya sa a ba ta. ¹⁰ Ya aika zuwa kurkuku aka yanke

wa Yohanna kai. ¹¹ Aka kuwa kawo kan a cikin kwano, aka ba yarinyar, sai ta kai wa mamarta. ¹² Sai almajiran Yohanna suka zo, suka dauki gawarsa suka binne. Sai suka je suka gaya wa Yesu.

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Biyar

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yoh 6.1-14)

13 Da Yesu ya ji haka, sai ya tashi ya shiga jirgin ruwa ya haye zuwa wani wuri inda ba kowa don yā kasance shi kadai. Amma da taron mutanen suka ji haka, sai suka fito daga garuruwa suka bi shi da kafa. ¹⁴ Da ya fita daga jirgin kuwa, ya ga mutane sun taru da yawa. Sai ya ji tausayinsu, ya kuma warkar da marasa lafiya a cikinsu.

15 Da yamma ta yi, sai almajiransa suka zo wurinsa suka ce, “Wurin nan fa ba kowa, ga shi kuma yamma ta yi. Ka sallami mutanen nan don su je fauyuka su saya wa kansu abinci.”

16 Yesu ya ce musu, “Ba lallai su tafi ba, ku ba su wani abu su ci.”

17 Suka amsa suka ce, “Ba mu da kome a nan sai burodi guda biyar da kifi guda biyu.”

18 Sai ya ce, “Ku kawo mini.” ¹⁹ Sai ya umarci mutanen su zauna a kan ciyawa. Ya dauki burocin guda biyar da kifin biyu, sai ya daga kansa sama, ya yi godiya ga Allah. Sai ya rarraba burocin ya ba almajiransa, almajiran kuma suka ba wa jama'a. ²⁰ Kowa ya ci ya koshi. Suka tattara duk abin da ya rage, har ya cika kwanduna goma sha biyu. ²¹ Mutanen da suka ci kuwa sun kai maza dubu biyar, ban da mata da yara.

Yesu Ya Yi Tafiya a kan Ruwa

(Mar 6.45-52; Yoh 6.15-21)

22 Suna gamawa ke nan, sai Yesu ya sa almajiransa su shiga jirgin ruwa don su koma can gefen. Shi kuwa ya tsaya a wurin don yā sallami jama'ar. ²³ Bayan ya sallami mutanen sai ya hau kan dutse shi kadai don yā yi addu'a. Har yamma ta yi sosai yana can shi kadai.

24 A wannan lokacin kuwa jirgin yana tsakiyar teku, rakuman ruwa suna buga shi, kuma iska tana gāba da su.

25 Wajen karfe uku na dare sai ga Yesu yana takawa a kan teku zuwa wurin almajiransa. ²⁶ Amma da almajiran suka gan shi yana tafiya a kan teku, sai suka ji tsoro, suka ce, “Fatalwa ce!” Suka yi ihu don tsoro.

27 Nan da nan sai Yesu ya yi musu magana ya ce, “Kada ku damu! Ni ne, kada ku ji tsoro!”

28 Sai Bitrus ya amsa masa ya ce, “Ubangiji, idan kai ne, ka sa in zo wurinka a kan ruwa.”

29 Yesu ya ce, “Zo mana.” Sa’an nan Bitrus ya fita daga jirgin, ya fara tafiya a kan ruwa zai je wurin Yesu. ³⁰ Amma da ya ga iskar tana da karfi, sai ya ji tsoro ya fara nutsewa. Sai ya yi ihu, ya ce, “Ubangiji, ka cece ni!”

31 Nan da nan sai Yesu ya miƙa hannunsa ya kamo shi, ya ce masa, “Kai mai karamar bangaskiya, don me ka yi shakka?”

32 Da suka shiga jirgin sai iskar ta daina hurawa. ³³ Waƙanda suke cikin jirgin suka yi wa Yesu sujada, suna cewa, “Gaskiya, kai Dan Allah ne.”

Yesu Ya Warkar da Marasa Lafiya a Janisarat

(Mar 6.53-56)

34 Da suka ketare tekun, suka sauka a kasar Janisarat. ³⁵ Mutanen garin kuwa suka gane shi, sai suka aika a fada wa kowa da yake a wannan sashen kasar, suka kawo masa dukan marasa lafiya. ³⁶ Suka roƙe shi su taƙa ko da gefen rigarsa. Dukan waƙanda suka taƙa kuwa suka warke.

Al’adar Shugabanni

(Mar 7.1-13)

15 ¹ Ana nan sai Farisiyawa da malaman dokoki suka zo wurin Yesu daga Urushalima suka ce, ² “Don me almajiranka suke karya al’adar shugabanni? Gama ba sa wanke hannu kafin su ci abinci.”

3 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku fa, don me kuke karya dokokin Allah saboda al’adarku? ⁴ Ai, Allah ya ce, ‘Ka ba wa babanka da mamarka girma,’ kuma ‘Duk wanda ya zagi babansa ko mamarsa lallai a kashe shi.’ ⁵ Amma kukan koyar cewa idan mutum yana da wani abu da zai taimaki babansa ko mamarsa da shi, amma sai ya ce, ‘Duk abin da dā za ku samu a wurina, na kebe wa Allah,’ to, ba lallai ke nan yā ba wa iyayensa girma ba. ⁶ Wato, saboda al’adarku, kun mai da maganar Allah banza. ⁷ Ku munafukai! Daidai ne Ishaya ya yi annabci a kanku da ya ce,

⁸ ‘Wadannan mutane suna ba ni girma da bakinsu ne kawai, amma zukatansu sun yi nesa da ni.

⁹ A banza suke yi mini sujada;
suna koyar da dokokin mutane wai Maganar Allah ne.' ”

Abubuwan da Suke Sa Mutum yā zama Marar Tsarki a gaban Allah

(Mar 7.14-23)

10 Yesu ya kira taron mutane ya ce musu, “Ku saurara ku gane. ¹¹ Ba abin da yake shiga bakin mutum ne yake sa shi yā zama marar tsarki a gaban Allah ba, sai dai abin da yake fita daga bakinsa.”

12 Sai almajiran suka zo wurinsa suka ce masa, “Ka san Farisiyawa sun ji haushi da suka ji maganan nan?”

13 Yesu ya amsa ya ce, “Duk shukin da ba Ubana na sama ne ya shuka ba, za a tumbuke shi. ¹⁴ Bar su kawai. Su makafi ne masu yi wa makafi jagora. Idan kuwa makaho ya yi wa wani makaho jagora, ai, dukansu za su fāfi cikin rami.”

15 Amma Bitrus ya ce masa, “Ka bayyana mana wannan misalin.”

16 Sai Yesu ya ce, “Ashe, har yanzu ba ku gane ba? ¹⁷ Ina nufin duk abin da mutum ya ci, da farko zai shiga bakinsa, sa'an nan zai shiga cikinsa, kuma daga karshe zai fita daga jikinsa. ¹⁸ Amma abin da yake fitowa daga baki, daga zuciya yake fitowa. Shi ne kuwa yake sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah da mutum. ¹⁹ Gama daga zuciya ne mugayen tunani suke fitowa. Wato, su kisankai, zina, lalata, sata, shaidar karyar, da bata sunan wadansu. ²⁰ Wadannan suke sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah, amma cin abinci da hannun da ba a wanke ba ba ya sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah ba.”

Bangaskiyar Wata Mace

(Mar 7.24-30)

21 Yesu ya bar wurin ke nan ya tafi yankin kasar Taya da Sidon, ²² sai ga wata 'yar Kan'ana mutuniyar kasar, ta zo ta daga murya ta ce, “Ka ji tausayina, Ubangiji, Dan Dawuda. Wani aljani yana ba 'yata wahala.”

23 Yesu bai ce mata kome ba. Sai almajiransa suka zo suka roke shi, suka ce, “Ka kore ta! Domin tana binmu tana damunmu da ihu!”

24 Ya amsa ya ce, “An aiko ni ne domin tumakin Isra’ila da suka bata ba don wafansu ba.”

25 Amma ta zo ta durkusa a gabansa, ta ce, “Ubangiji, ka taimake ni.”

26 Ya amsa ya ce, “Ba zai yi kyau a dauki abincin yara a ba karnuka ba.”

27 Ta ce, “I, Ubangiji, amma ko karnuka^j ma sukan lashe sauran abinci da yake faduwa daga teburin masu gidan.”

28 Sai Yesu ya amsa mata ya ce, “Uwargida, bangaskiyarki tana da yawa, bari bukatarki ta biya.” Nan take yarta ta warke.

Yesu Ya Warkar da Mutane da Yawa

29 Daga wurin Yesu ya bi ta gefen Tekun Galili. Sa’an nan ya hau dutse ya zauna. ³⁰ Mutane da yawa suka zo wurinsa. Suka zo da guragu, da makafi, da masu dungu, da bebaye, da wafansu da yawa, suka ajiye su a gabansa. Ya kuwa warkar da su. ³¹ Har mutane suka yi mamaki da suka ga bebaye suna magana, masu dungu kuma gabobinsu suna aiki, guragu suna tafiya, makafi kuma suna gani. Sai duk suka yi wa Allah na Isra’ila yabo.

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Huɗu

(Mar 8.1-10)

32 Ana nan sai Yesu ya kira almajiransa ya ce, “Ina jin tausayin jama’an nan, don yau kwana uku ke nan suna tare da ni, kuma ba su da abinci. Ba na so in sallame su da yunwa, don za su iya suma a hanya.”

33 Sai almajiran suka ce masa, “A wannan wurin da ba kowa, ina za mu sami burodi da zai isa mu ciyar da wannan jama’a?”

34 Yesu ya tambaye su ya ce, “Burodi nawa kuke da shi?” Suka ce, “Guda bakwai da kananan kifaye kadan.”

35 Sai ya sa taron mutanen su zauna a kasa, ³⁶ ya dauki burocin nan bakwai da kifayen. Da ya yi godiya ga Allah, sai ya rarraba su, ya ba almajiran, almajiran suka ba wa taron mutanen. ³⁷ Kowa ya ci ya koshi, almajiran kuwa suka tara ragowar abincin, cike da kwanduna bakwai. ³⁸ Mutanen da suka ci kuwa sun kai maza dubu huɗu, ban da mata da yara. ³⁹ Bayan ya sallami taron mutanen sai ya shiga jirgin ruwa ya tafi kasar Magadan.

^j15.27 karnuka: Duk wanda ba Bayahude ba, Yahudawa sukan dauke shi kamar kare.

Neman Alama*(Mar 8.11-13; Luk 12.54-56)*

16 ¹ Farisiyawa da Sadukiyawa suka zo wurin Yesu don su gwada shi, suka roke shi yā nuna musu wani abin ban mamaki da zai zama musu alama. ² Ya amsa musu ya ce, “Idan yamma ta yi, kuka ga sama ta yi ja, sai ku ce, ‘Yawwa, gari zai yi kyau gobe.’ ³ Da safe kuma idan kuka ga sama ta yi ja, ta bata fuska, sai ku ce, ‘Yau kam za a yi ruwan sama.’ Kuna iya gane yanayin sararin sama, amma ba kwa iya gane alamun wannan zamanin.^k ⁴ Mutanen zamanin nan mugaye ne, wafanda ba sa tsoron Allah. Suna so su ga alama, amma ba za a nuna musu wata alama ba, sai dai ta Jona.”

Sai ya bar su ya tafi.

Yistin Farisiyawa da Sadukiyawa*(Mar 8.14-21)*

⁵ Da almajiran suka kai wancan gefen, ashe, sun manta ba su kawo burodi ba. ⁶ Sai Yesu ya ce musu, “Ku kula fa, kuma ku yi hankali da yistin Farisiyawa da Sadukiyawa.”

⁷ Sai suka fara magana da junansu suna cewa, “Ko saboda ba mu kawo burodi ba ne?”

⁸ Da Yesu ya ga haka sai ya ce, “Ku masu karamar bangaskiya, don me kuke cewa ba ku da burodi? ⁹ Har yanzu ba ku gane ba? Kun manta yadda na ciyar da mutum dubu biyar da burodi biyar? Kuma kwanduna nawa kuka tara? ¹⁰ Ko kuma lokacin da na ciyar da mutum dubu huɗu da burodi bakwai, kwanduna nawa kuka tara? ¹¹ Yaya kuka kasa gane cewa ba burodi nake magana a kai ba? Na ce ku yi hankali da yistin Farisiyawa da Sadukiyawa.”

¹² Sa’an nan ne almajiran suka gane cewa ba yana ce musu su yi hankali da yistin da ake sa a cikin burodi ba ne, amma yana nufin su yi hankali da koyarwar Farisiyawa da Sadukiyawa ne.

Bitrus Ya Shaida Yesu Shi Ne Almasihu*(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ To, da Yesu ya zo kasar Kaisariya Filibi, sai ya tambayi almajiransa ya ce, “Wa mutane suke cewa Dan Mutum yake?”

16.1: Mat 12.38; Luk 11.16 **16.4:** Mat 12.39; Luk 11.29 **16.6:** Luk 12.1

16.9: Mat 14.17-21 **16.10:** Mat 15.34-38

^k **16.2-3** Wafansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da aya biyu da kuma aya uku gaba daya.

14 Sai suka ce, “Wadansu suna cewa Yohanna Maibaftisma, wadansu kuma Iliya, wadansu kuma Irmiya, ko kuma ɗaya daga cikin annabawa.”

15 Ya ce musu, “Amma ku fa, wane ne ni a ganinku?”

16 Sai Siman Bitrus ya amsa ya ce, “Kai ne Almasihu, Dan Allah mai rai.”

17 Sai Yesu ya amsa masa ya ce, “Kai mai albarka ne Siman, ɗan Jona! Gama ba mutum ba ne ya nuna maka wannan, sai dai Ubana da yake cikin sama. ¹⁸ Ina kuma gaya maka, kai Bitrus ne, a kan wannan dutsen kuma zan gina jama’ar masu bina, wacce mutuwa ma ba ta da iko a kanta. ¹⁹ Zan ba ka mabuɗan mulkin sama. Kuma kome ka ɗaure a duniya, za a ɗaure shi a sama, kome ka kunce a duniya, za a kunce shi a sama.” ²⁰ Sai ya ja wa almajiransa kunne sosai kada su gaya wa kowa cewa shi ne Almasihu.

Yesu Ya Fada Irin Mutuwar da Zai Yi

(*Mar 8.31—9.1; Luk 9.22-27*)

21 Tun daga wannan lokacin Yesu ya fara nuna wa almajiransa cewa, dole ne yā je Urushalima, yā sha wuya iri-iri a hannun shugabanni, da manyan firistoci, da malaman dokoki, a kuma kashe shi, a rana ta uku kuma yā tashi.

22 Sai Bitrus ya ja shi gefe ɗaya ya fara tsawata masa yana cewa, “Allah yā sawwafe, Ubangiji! Wannan ba zai taɓa faruwa da kai ba.”

23 Amma Yesu ya juya ya ce masa, “Ka rabu da ni, kai Shaidan! Kai mai sa tuntube ne a gare ni, gama kana tunani kamar mutum ne, ba kamar Allah ba.”

24 Sai Yesu ya ce wa almajiransa, “Duk mai so yā bi ni, sai yā ki kansa, yā ɗauki gicciyensa yā bi ni. ²⁵ Gama duk mai son ajiyar ransa zai rasa shi. Amma duk wanda ya rasa ransa saboda ni, zai same shi. ²⁶ Wane amfani ne mutum zai samu, idan ya sami duniya duka, amma ya rasa ransa? Ko kuwa me mutum zai iya bayar a maimakon ransa? ²⁷ Dan Mutum dai zai zo da mala’ikunsa, cikin ɗaukakar Ubansa, sa’an nan ne zai biya kowane mutum bisa ga aikinsa. ²⁸ Gaskiya ina gaya muku, akwai wadansu a tsaye a nan da ba za su mutu ba, har sai sun ga zuwan Dan Mutum cikin mulkinsa.”

16.14: Mat 14.1-2; Mar 6.14-15; Luk 9.7-8 16.16: Yoh 6.68-69

16.19: Mat 18.18; Yoh 20.23 16.24: Mat 10.38; Luk 14.27

16.25: Mat 10.39; Luk 17.33; Yoh 12.25 16.27: Mat 25.31; Zab 62.13; Rom 2.6

Sākewar Kamannin Yesu*(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)*

17 ¹ Bayan kwana shida Yesu ya dauki Bitrus, da Yakubu, da dan'uwun Yakubu, wato Yohanna, ya kai su kan wani dutse mai tsawo, inda suka kasance su kadai. ² Sai kamanninsa ya sāke a gabansu, fuskarsa ta yi haske kamar rana, sai rigunar da ya sa suka yi fari fat. ³ Nan da nan sai annabi Musa da annabi Iliya suka bayyana a gare su, suna magana da Yesu.

4 Sai Bitrus ya ce wa Yesu, “Ubangiji, ya yi kyau da muke a nan wurin. Idan kana so zan kafa bukkoki guda uku a nan, daya dominka, daya domin annabi Musa, daya kuma domin annabi Iliya.”

5 Yana magana ke nan sai ga wani girgije mai haske ya rufe su, aka kuma ji wata murya daga cikin girgijen ta ce, “Wannan shi ne Dana, wanda nake kauna; ina jin dadinsa kwarai. Ku saurare shi!”

6 Da almajiran suka ji haka sai tsoro ya kama su sosai, har suka fādi kasa. ⁷ Sai Yesu ya zo ya taɓa su ya ce, “Ku tashi, kada ku ji tsoro.” ⁸ Da suka daga kai, ba su ga kowa ba sai Yesu shi kadai.

9 Da suke saukowa daga dutsen, Yesu ya ja musu kunne ya ce, “Kada ku gaya wa kowa abin da kuka gani, sai Dan Mutum ya tashi daga matattu.”

10 Almajiran suka tambaye shi suka ce, “To, don me malaman dokoki suke cewa dole sai annabi Iliya ya fara zuwa?”

11 Ya amsa ya ce, “Lallai Iliya zai zo, zai kuma gyara kome. ¹² Amma ina gaya muku, Iliya ya riga ya zo, ba su kuwa gane shi ba, har ma suka yi masa abin da suka ga dama. Haka kuma Dan Mutum zai sha wuya a hannunsu.”

13 Sai almajiran suka gane cewa yana yi musu magana a kan Yohanna Maibaftisma ne.

Yesu Ya Warkar da Yaro mai Aljani*(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

14 Da suka kai wajen taron jama'a, sai wani mutum ya zo wurin Yesu ya durkusa a gabansa ya ce, ¹⁵ “Ubangiji, ka ji tausayin dana, yana farfadiya, kuma yana shan wuya sosai. Sau

17.1-5: 2 Bit 1.17-18

17.5: Far 22.2; M. Sh 18.15; Zab 2.7; Ish 42.1; Mat 3.17; 12.18; Mar 1.11; Luk 3.22

17.10: Mal 2.23 17.12: Mat 11.14

da yawa yakan fāfi cikin wuta, da kuma cikin ruwa. ¹⁶ Na kuwa kai shi wurin almajiranka, amma ba su iya warkar da shi ba.”

17 Sai Yesu ya amsa ya ce, “Ku mutanen zamanin nan, marasa bangaskiya, masu taurin kai, har zuwa yausha zan zauna tare da ku? Har zuwa yausha zan jimre muku? Ku kawo mini shi nan.” ¹⁸ Sai Yesu ya tsawata wa aljanin, aljanin kuwa ya bar yaron. Nan take yaron ya warke.

19 Sai almajiran suka zo wurin Yesu a lokacin da ba kowa tare da shi, suka ce masa, “Don me mu muka kāsa fitar da aljanin?”

20 Yesu ya ce musu, “Saboda bangaskiyarku karama ce. Gaskiya ina gaya muku, idan kuna da bangaskiya da ta kai ko da misalin kwayar mastad, wadda ta fi kankanta cikin iri duka, za ku iya ce wa dutsen nan ya tashi daga nan zuwa can, kuma zai tashi dīn. Ba kuwa abin da zai gagare ku.”¹

Yesu Ya Sāke Yin Magana game da Mutuwarsa

(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

22 Da almajiran suka sadu a kasar Galili, sai Yesu ya ce musu, “Za a ba da Dan Mutum ga hannun mutane, ²³ za su kuma kashe shi. A rana ta uku kuma za a tashe shi.” Sai almajiran suka damu sosai.

Biyar Harajin Haikali

24 Da Yesu da almajiransa suka isa Kafarnahum, masu karɓar haraji don haikali suka sami Bitrus suka ce masa, “Malaminku ba ya biyar harajin haikali ne?”

25 Ya ce, “Yana biya mana.” Da Bitrus ya dawo gida, sai Yesu ya fara yi masa magana ya ce, “Me ka gani game da wannan tambayar? Daga wurin wa sarakuna suke karɓar kuɗin haraji, daga wurin ‘ya’yansu, ko daga wurin wadansu?”

26 Da Bitrus ya ce, “Daga wurin wadansu,” sai Yesu ya ce, “Wato, ‘ya’yansu ba sa biya ke nan. ²⁷ Duk da haka, don kada mutanen nan su ji haushinmu, ka je teku ka jefa kugiya, ka buɗe bakin kifin da ka fara kamawa, za ka sami azurfa da zai isa, sai ka dauki azurfa dīn ka biya harajinka da nawa.”

17.20: Mat 21.21; Mar 11.23; 1 Kor 13.2 17.24: Fit 30.13; 38.26

¹17.20 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 21 haka: Ai, irin wannan baya fita sai da addu'a da azumi.

Wa Ya Fi Girma?*(Mar 9.33-37; Luk 9.46-48)*

18 ¹ A lokacin nan almajiran suka zo wurin Yesu, suka tambaye shi, suka ce, “Wa ya fi girma duka a cikin mulkin sama?”

² Sai ya kira wani karamin yaro, ya sa shi a tsakiyarsu, ³ ya ce, “Gaskiya ina gaya muku, idan ba kun sāke, kun zama kamar kananan yara ba, ba za ku taɓa shiga mulkin sama ba. ⁴ Duk wanda ya dauki kansa ba a bakin kome ba kamar karamin yaron nan, shi ne ya fi girma a mulkin sama. ⁵ Duk wanda ya karɓi karamin yaro kamar wannan saboda ni, ni ya karɓa.

Abubuwa Masu Sa Tuntuɓe*(Mar 9.42-48; Luk 17.1-2)*

⁶ “Kuma duk wanda ya sa ɗaya daga cikin yaran nan da suka gaskata da ni, ya yi zunubi, zai fi wa mutumin a rataya babban dutsen niƙa a wuyansa, a kuma jefa shi a teku mai zurfi. ⁷ Kaiton duniya saboda dalilan yin zunubi, dole ne dalilan yin zunubi su zo, amma kaiton wanda shi ne dalilin.

⁸ “Idan kuwa hannunka, ko kafarka yana sa ka ka yi zunubi, ka yanke shi ka yar. Zai fi maka ka shiga rai na har abada da hannu ko kafa ɗaya, ko gurgu, da a jefa ka cikin wutar da ba ta taɓa mutuwa, da hannaye biyu ko kafafu biyu. ⁹ Idan kuma idonka yana sa ka ka yi zunubi, sai ka cire shi ka yar; zai fi maka ka shiga rai na har abada da ido ɗaya, da a jefa ka cikin wutar da ba ta taɓa mutuwa da idanu biyu.

Misali na Tunkiyar da Ta Bace*(Luk 15.3-7)*

¹⁰ “Ku kula, kada ku rena ko ɗaya daga cikin waɗannan yaran, gama ina faɗa muku, mala’ikunsu a sama kullum suna duban fuskar Ubana da yake cikin sama.”^m

¹² “Me kuke tsammani, idan makiyayi yana da tumaki guda ɗari, sai ɗaya daga cikinsu ta bata, ba zai bar sauran casa’in da taran a gindin dutse suna kiwo yā je neman ɗayarsu da ta bata ba? ¹³ Kuma idan ya same ta, gaskiya ina faɗa muku, murnar da yake yi a kanta, ya fi na casa’in da taran da ba su bata ba. ¹⁴ Haka ma, ba nufin Ubanku da yake cikin sama ba ne ɗaya daga cikin yaran nan yā bata.

18.1: Luk 22.24 18.3: Mar 10.15; Luk 18.17 18.8: Mat 5.30 18.9: Mat 5.29

^m 18.10 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da aya ta 11 haka: Gama dan Mutum ya zo ne yā ceci waɗanda suka bace (Luk 19.10).

Idan Dan'uwa Ya Yi Laifi

(Luk 17.3)

15 “Idan dan'uwanka ya yi makaⁿ laifi, ka je ka nuna masa ya yi maka laifi, kai da shi kadai. Idan dan'uwan ya saurare ka, ka sāke maido da dan'uwanka ke nan. ¹⁶ Amma idan bai saurare ka ba, sai ka sāke zuwa wurinsa tare da mutum daya ko biyu don a tabbatar da kowace magana daga bakin shaidu biyu ko uku. ¹⁷ Idan dan'uwan ya fi sauraronso, sai ka fada wa jama'ar masu bi, idan kuma har ya fi saurari jama'ar masu bi, ka mai da shi kamar wanda bai san Allah ba, ko mai zunubi wanda ya fi tuba.

18 “Gaskiya ina gaya muku, duk abin da kuka daure a duniya, za a daure shi a cikin sama. Kome kuma kuka kunce a duniya za a kunce shi a cikin sama.

19 “Ina sāke gaya muku, idan mutum biyu daga cikinku a duniya suka yarda su roki wani abu, Ubana wanda yake cikin sama zai yi musu. ²⁰ Gama duk inda mutum biyu ko uku suka taru cikin sunana, ina tare da su.”

Misali na Wakili wanda Ba Ya Yafewa

21 Ana nan sai Bitrus ya zo ya ce wa Yesu, “Ubangiji, sau nawa dan'uwana zai yi mini laifi in yafe masa? Sau bakwai?”

22 Yesu ya ce masa, “Ba sau bakwai ba, amma dai bakwai sau saba'in. ^o ²³ Saboda haka, za a kwatanta mulkin sama da wani sarkin da yake so ya kirga dukiyarsa da take hannun wakilansa. ²⁴ Da sarkin ya fara kirgawa, sai aka kawo masa wani mutum wanda yake bin bashin azurfa wanda mutumin ba zai iya biya a duk rayuwarsa ba. ²⁵ Da ya kāsa biya, sai sarkin ya sa a sayar da shi da matarsa da 'ya'yansa da duk abin da yake da shi don a biya kudin. ²⁶ Sai wakilin ya durkusa a gabansa yana roko ya ce, ‘Ka yi hakuri, zan biya ka kome.’ ²⁷ Sai sarkin ya ji tausayin wakilin, ya sake shi, ya yafe masa bashin.

28 “Amma wannan wakilin daga fitarsa, sai ya tarar da wani abokin aikinsa da yake bin bashin azurfa kadan kawai, ya shaƙe masa wuya ya ce, ‘Ka biya ni abin da nake binka.’ ²⁹ Sai abokin aikinsa ya durkusa ya roke shi ya ce, ‘Ka yi mini hakuri, zan biya ka.’ ³⁰ Amma wakilin ya fi, ya kuma je ya sa shi a kurkuku, har

18.15: Luk 17.3 18.16: M. Sh 19.15 18.18: Mat 16.19; Yoh 20.23

18.21-22: Luk 17.3-4

ⁿ 18.15 maka: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wannan kalmar.

^o 18.22 bakwai sau saba'in: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne “Sau saba'in da bakwai,” wato, ba iyaka ke nan.

sai ya biya bashin. ³¹ Da abokan aikinsa suka ji abin da ya faru, sai ba su ji dadi ba. Sai suka je suka fada wa sarkin duk abin da ya faru. ³² Sai sarkin kuwa ya kira wakilin ya ce masa, ‘Kai mugun wakili ne. Na yafe maka duk bashin nan don ka roke ni. ³³ Ashe, bai kamata ka ji tausayin abokin aikinka kamar yadda na ji tausayinka ba?’ ³⁴ Sarkin ya ji haushi sosai, ya sa a ba shi wuya har sai ya biya dukan bashin. ³⁵ Haka kuwa Ubana da yake cikin sama zai yi wa kowannenku da ya fi yafe wa dan’uwansa da zuciya daya.”

Koyarwar Yesu a kan Kashen Aure

(Mar 10.1-12)

19 ¹ Da Yesu ya gama fadin wadannan abubuwa, ya bar Kasar Galili ya shiga yankin Yahudiya, wanda yake a ketaren Kogin Urdun. ² Mutane da yawa suka bi shi, ya kuwa warkar da masu ciwo a can.

³ A nan, wadansu Farisiyawa suka zo wurinsa don su gwada shi, sai suka tambaye shi suka ce, “Bisa ga dokarmu daidai ne mutum ya saki matarsa a kan kowane irin dalili?”

⁴ Ya amsa musu ya ce, “Ashe, ba ku karanta ba cewa, shi Mahaliccin da ya yi su tun farko ‘ya yi su ne namiji da ta mace?’ Ya kuma ce, ⁵ ‘Don haka fa, mutum zai bar babansa da mamarsa ya manne wa matarsa, su biyun kuma su zama daya.’ ⁶ Har nan gaba ba za su zama mutum biyu ba, sai dai su zama kamar mutum daya. Saboda haka, abin da Allah ya hada, kada wani ya raba.”

⁷ Sai suka ce masa, “To, don me annabi Musa ya yi doka a ba da takardar kashe aure, a kuma saki matar?”

⁸ Sai Yesu ya ce musu, “Don kuna da taurin zuciya shi ya sa Musa ya yarda muku ku saki matanku, amma daga farko ba haka ba ne. ⁹ Ina kuma gaya muku, duk wanda ya saki matarsa, idan dai ba saboda an same ta da yin zina ba, ya kuma auri wata, ya yi zina.”

¹⁰ Sai almajiran suka ce masa, “Idan haka ne yake tsakanin mutum da matarsa, ashe ma rashin aure ya fi.”

¹¹ Amma ya ce musu, “Ba kowa ne zai iya dauka maganan nan ba sai dai wadanda Allah ya yarda musu. ¹² Akwai wadanda aka haifa da ba za su iya yin aure ba. Akwai wadanda mutane ne suka mai da su haka. Akwai kuma wadanda suka yarda ba za su

yi aure ba domin kaunar mulkin sama. Duk mai iya daukar maganan nan ya dauka.”

Yesu Ya Sa wa 'yan Yara Albarka

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Sa'an nan aka kawo wa Yesu yara kanana don ya sa musu albarka, ya kuma yi musu addu'a, amma almajiransa suka tsawata wa wafanda suka kawo yaran. 14 Amma Yesu ya ce musu, “Ku bar yara kanana su zo wurina. Kada ku hana su, gama mulkin sama na irinsu ne.”

15 Sai ya sa musu hannu albarka, sa'an nan ya tafi.

Saurayi Mai Dukiya

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Ana nan sai wani ya zo wurin Yesu ya ce, “Malam, wane abu mai kyau ne zan yi domin in sami rai na har abada?”

17 Yesu ya ce masa, “Don me kake tambayata a kan abin da yake da kyau? Ai, ba mai kyau sai Allah kadai. Idan kuwa kana so ka sami rai na har abada, sai ka kiyaye wafannan dokoki.”

18 Sai ya ce wa Yesu, “Wadanne dokoki?” Sai Yesu ya ce, “Kada ka yi kisankai, kada ka yi zina, kada ka yi sata, kada ka yi shaidar karya, 19 ka ba da girma ga babanka da mamarka. Ka kuma kaunaci abokin zamanka kamar yadda kake kaunar kanka.”

20 Sai saurayin ya ce masa, “Ai, na kiyaye wafannan duka, me ya rage mini?”

21 Yesu ya ce masa, “Idan kana so ka zama cikakke, ka je ka sayar da duk abin da kake da shi, ka ba talakawa kudin, za ka sami lada a sama. Sa'an nan ka zo ka bi ni.”

22 Da saurayin ya ji haka, sai ya tafi yana bakin ciki, don yana da arziki sosai.

23 Sai Yesu ya ce wa almajiransa, “Gaskiya ina gaya muku, zai zama da wuya mai arziki ya shiga mulkin sama. 24 Ina sake gaya muku. Zai fi wa rakumi sauki ya bi ta ramin allura, da mai arziki ya shiga mulkin Allah.”

25 Da almajiran suka ji haka sai suka yi mamaki sosai, suka ce, “Idan haka ne, to, wa zai sami ceto?” 26 Amma Yesu ya dube su ya ce, “Ga mutane kam, ba zai yiwu ba, amma ga Allah kowane abu mai yiwuwa ne.” 27 Sai Bitrus ya ce, “Ga shi mun bar kome mun bi ka, to, me za mu samu?” 28 Yesu ya ce musu,

“Gaskiya ina gaya muku, a zamani mai zuwa, lokacin da Dan Mutum zai zauna a mulkinsa mai girma, ku da kuka bi ni, ku ne kuma za ku zauna a kujerun mulki goma sha biyu. Za ku yi sarautar kabilu goma sha biyun nan na Isra’ila. ²⁹ Kuma duk wanda ya bar gidaje, ko ’yan’uwa maza, ko ’yan’uwa mata, ko baba, ko mama, ko yara, ko gonaki, saboda sunana, zai sami fiye da haka sau dari, yā kuma gāji rai na har abada. ³⁰ Amma mutane da yawa da suke na farko, za su zama na karshe, na karshe kuma za su zama na farko.

Ma’aikata a Gonar Inabi

20 ¹ “Mulkin sama kamar wani maigida ne da ya fita da sassafe don yā yi hayar wafanda za su yi masa aiki a gonarsa ta itatuwan inabi. ² Da suka shirya a kan kuɗin da ake biyan ma’aikata a yini, sai ya aika su gonarsa. ³ Wajen karfe tara kuma da ya fita sai ya ga wafansu suna zaman banza kawai a bakin kasuwa, ⁴ sai ya ce musu, ‘Ku ma ku je gonata, zan biya ku abin da ya kamata.’ Sai suka tafi. ⁵ Da ya sāke fita da rana, da kuma wajen karfe uku, ya dauki masu aiki. ⁶ Har yanzu wajen karfe biyar ya sāke fita ya ga wafansu suna tsaye ba sa yin kome, sai ya ce musu, ‘Don me kuke zaman banza duk yini?’ ⁷ Suka ce masa, ‘Don ba wanda ya ba mu aikin yi.’ Sai ya ce musu, ‘Ku ma ku je gonata.’

⁸ Da yamma ta yi, sai mai gonar ya ce wa mai taimakonsa lura da aikin gonar, ‘Ka kira ma’aikatan ka biya su, ka fara daga na karshe zuwa na farko.’ ⁹ Wafanda suka je wajen karfe biyar suka zo, kowannensu ya karɓi abin da ya kamata a biya shi a yini. ¹⁰ To, wafanda suka fara zuwa sun yi tsammani za a biya su fiye da sauran, amma su ma kowannensu ya karɓi abin da ya kamata a biya shi a yini. ¹¹ Da suka karɓa, suka yi wa maigidan gunaguni, ¹² suna cewa, ‘Wafanda suka zo daga karshe, aikin awa ɗaya kawai suka yi, ka mai da su daidai da mu, mu da muka yini muna aiki, ga shan rana.’

¹³ “Sai ya amsa wa ɗaya daga cikinsu ya ce, ‘Abokina, ai, ban cuce ka ba. Ba mun shirya a kan cewa zan biya ka abin da akan biya a yini ba?’ ¹⁴ Ka karɓi abin da yake naka ka tafi. Ni na ga damar in biya wafanda suka zo daga baya daidai da abin da na biya ka. ¹⁵ Ba ni da iko in yi abin da na ga dama da abin da yake nawa? Ko kana jin kishi ne don ina da kirki?’

16 “Haka na karshe za su zama na farko, na farko kuma za su zama na karshe.”

Yesu Ya Sāke Yin Magana game da Mutuwarsa

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

17 Da Yesu da almajiransa suna haurawa zuwa Urushalima, sai Yesu ya ja su gefen hanya ya ce musu, ¹⁸“Ga shi za mu je Urushalima. Za a ba da Dan Mutum a hannun manyan firistoci da malaman dokoki, za su kuma yanke masa hukuncin kisa. ¹⁹Sa’an nan su ba da shi ga waƙanda ba Yahudawa ba, su yi masa ba’a, su yi masa bulala, su kuma gicciye shi, a rana ta uku kuma zai tashi.”

Rokon da Mamar Yakubu da Yohanna Ta Yi

(Mar 10.35-45)

20 Sa’an nan sai mamar ‘ya’yan Zabadi ta zo wurin Yesu da ‘ya’yanta, ta durƙusa a gabansa ta roƙe shi wani abu.

21 Sai ya ce mata, “Me kike so?” Ta ce masa, “Ka sa waƙannan ‘ya’yana biyu su zauna, ɗaya a damarka, ɗaya a hagunka, a cikin mulkinka.”

22 Amma Yesu, ya ce wa ‘ya’yan, “Ba ku san abin da kuke roƙo ba, za ku iya sha daga kwaf nan na wahala da zan sha?” Suka ce masa, “Za mu iya.”

23 Ya ce musu, “Lallai za ku sha daga kwaf nawa, amma zama a damana ko haguna ba ni nake da ikon bayarwa ba. Ubana na sama ya shirya matsayin nan don waƙanda ya zaɓa.”

24 Da sauran almajiran goma suka ji haka, sai suka ji haushin ‘yan’uwan nan guda biyu. ²⁵Amma Yesu ya kira su duka ya ce, “Kun san yadda sarakunan waƙanda ba Yahudawa ba sukan nuna iko a kan mutanensu, manyansu ma suna nuna wa mutanensu iko. ²⁶Ba zai zama haka ba a cikinku, a maimakon haka duk wanda yake so yā zama babba a cikinku dole ne yā bauta wa sauran. ²⁷Kuma wanda yake so yā zama shugaba a cikinku, dole ne yā zama bawanku. ²⁸Haka kuma Dan Mutum bai zo domin a bauta masa ba, sai dai domin yā yi bauta, yā kuma ba da ransa domin ceton mutane da yawa.”

Makafi Biyu Sun Sami Ganin Gari

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Da Yesu da almajiransa za su bar Jeriko, mutane da yawa suka bi shi. ³⁰Sai ga wadansu makafi biyu suna zaune a gefen hanya. Da suka ji Yesu yana wucewa, sai suka daga murya suka ce, “Mai girma,^s Dan Dawuda! Ka ji tausayinmu!”

31 Mutane suka yi musu fada su yi shiru. Sai ma suka kara daga murya suka ce, “Mai girma, Dan Dawuda! Ka ji tausayinmu!”

32 Sai Yesu ya tsaya ya ce musu, “Me kuke so in yi muku?”

33 Suka ce masa, “Mai girma, bari mu sami ganin gari.”

34 Don tausayi, sai Yesu ya taba idanunsu. Nan da nan kuwa suka fara gani, suka bi shi.

Yesu Ya Shiga Urushalima

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yoh 12.12-19)

21 ¹ Da Yesu da almajiransa suka kai kauyen Betafaji kusa da Urushalima, wajen Dutsen Itatuwan Zaitun, sai ya aiki almajirai biyu, ²ya ce musu, “Ku shiga kauyen nan na gabanku. Da shigarku za ku ga wata jaka a daure, da danta. Ku kunce su ku kawo mini. ³Idan wani ya yi muku magana ku ce, ‘Ubangiji ne yake bukatarsu.’ Zai kuwa mai da su nan da nan.”

4 Wannan ya faru ne don a cika abin da annabi ya fada cewa,

5 “Ku ce wa mutanen Urushalima,

‘Ga sarkinku yana zuwa wurinku,

Mai tawali’u ne.

Yana kan dan aholaki, wato, dan jaki.’ ”

6 Sai almajiran suka je, suka yi yadda Yesu ya ce su yi. ⁷Suka kawo jakar da danta, suka shimfida musu rigunansu, shi kuwa ya hau ya zauna. ⁸Mutane da yawa suka shimfida rigunansu a kan hanya, wadansu kuma suka karya ganye daga itatuwa suka shimfida a kan hanya. ⁹Mutanen da suke gabansa da wafanda suke binsa a baya suka daga murya suna cewa,

“Yabo ya tabbata ga Dan Dawuda!

Mai albarka ne shi da yake zuwa cikin sunan Ubangiji!

Yabo ya tabbata ga Allah!”

10 Da Yesu ya shiga Urushalima, duk birnin ya rufe, ana ta tambaya ana cewa, “Wane ne wannan?”

21.5: Zak 9.9 21.9: Zab 118.25-26

^s 20.30 Mai girma: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da wannan kalma.

11 Sai mutanen da suke bin Yesu suka ce, "Ai, wannan shi ne annabi Yesu daga Nazarat na Galili."

Yesu Ya Tsabtace Haikali

(Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yoh 2.13-22)

12 Sai Yesu ya shiga haikali ya kori duk masu saye da sayarwa a ciki, ya tutture teburori masu canjin kufi, da kujerun masu sayar da tattabarun. ¹³Ya ce musu, "A rubece yake,

'Za a ce da gidana gidan addu'a,'

amma kun mai da shi wurin buyan 'yan fashi. "

14 Sai makafi da guragu suka zo wurinsa a haikalin, ya kuwa warkar da su. ¹⁵Amma da manyan firistoci da malaman dokoki suka ga abubuwan ban mamaki da ya yi, har yara suna ihu cikin haikalin suna cewa, "Yabo ya tabbata ga Dan Dawuda," sai suka ji fushi. ¹⁶Suka ce masa, "Kana jin abin da wadannan suke cewa kuwa?" Yesu ya amsa ya ce, "I, ashe, ba ku taɓa karanta cikin Maganar Allah ba cewa,

'Kai ne ka shirya 'yan yara

da jarirai su yi maka yabo?' "

17 Daga nan sai ya bar su, ya fita daga birnin, ya tafi Betani, ya kwana a can.

Yesu Ya La'anta Itacen Baure

(Mar 11.12-14, 20-24)

18 Da gari ya waye yana dawowa, sai yunwa ta kama shi. ¹⁹Da ya ga wani itacen baure a gefen hanya, sai ya je wurin itacen, amma bai sami kome ba sai ganye. Ya ce wa itacen, "Kaɗa ka fara yin 'ya'ya har abada." Nan take kuwa itacen ya bushe.

20 Da almajiran suka ga haka, suka yi mamaki sosai. Suka ce, "Yaya itacen ya bushe haka nan take?"

21 Yesu ya amsa musu ya ce, "Gaskiya ina faɗa muku, idan kuna da bangaskiya, kuma ba ku yi shakka ba ko kaɗan, za ku iya yin fiye da abin da na yi wa wannan bauren, har ma idan kuka ce wa dutsen nan, 'Tashi ka faɗa cikin teku,' zai faru. ²²Idan kun ba da gaskiya kome kuka rofi Allah cikin addu'a, za ku samu."

Ana Shakkar Iznin Yesu

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

23 Da Yesu ya shiga haikali, yana cikin koyarwa, sai manyan firistoci da shugabannin jama'a suka zo wurinsa suka ce, "Da wane izni kake yin abubuwan nan, kuma wa ya ba ka wannan iznin?"

24 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Ni ma zan yi muku wata tambaya. Idan kun ba ni amsa zan fada muku ko da wane iko nake yin abubuwan nan. ²⁵ Ina Yohanna ya sami iznin baftismar da ya yi, Allah ne ya ba shi ko mutum?"

Sai suka fara gardama a tsakaninsu suna cewa, "Idan muka ce daga wurin Allah ne, zai ce mana, 'To, don me ba ku gaskata shi ba?' ²⁶ Amma idan muka ce, 'Daga wurin mutum ne', muna jin tsoron abin da mutane za su yi mana, gama kowa ya dauki Yohanna annabi ne." ²⁷ Sai suka amsa wa Yesu suka ce, "Ba mu sani ba."

Sai ya ce musu, "Ni ma ba zan fada muku ko da wane izni nake yin abubuwan nan ba."

Misali na Mai 'Ya'ya Biyu Maza

28 "To, me kuka gani? Akwai wani mutum yana da yara biyu maza, ya je wurin na farkon ya ce, 'Dana, yau ka je ka yi aiki a gonar inabi.' ²⁹ Sai dan ya ce, 'Ba zan je ba,' amma daga baya ya sake tunani ya je. ³⁰ Sai baban ya je wurin na biyun, ya fada masa abin da ya fada wa na farkon. Sai dan ya amsa ya ce, 'To, zan je, baba,' amma bai je ba. ³¹ Cikinsu biyun nan, wane ne ya yi abin da babansa yake so?"

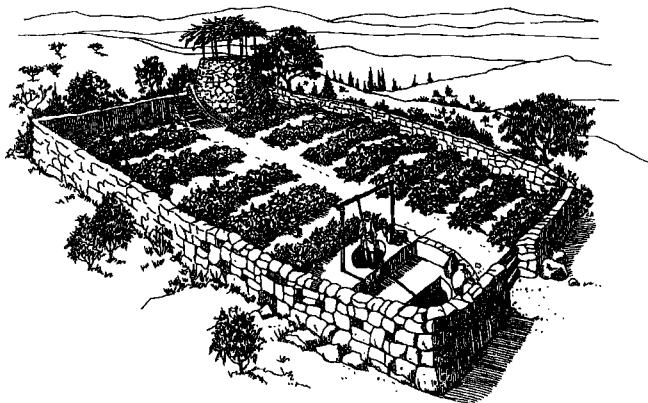
Sai suka ce, "Na farkon."

Yesu kuwa ya ce musu, "Gaskiya ina gaya muku masu karɓar haraji da karuwai suna riga ku shiga mulkin sama. ³² Gama Yohanna ya zo ya nuna muku hanyar gaskiya, ba ku ba da gaskiya ba. Amma masu karɓar haraji da karuwai sun ba da gaskiya gare shi. Duk da ganin haka ma, daga baya ba ku tuba kun gaskata shi ba."

Misali a kan Masu Noma da Suka Karɓi Hayar Gonar Inabi

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

33 "To, ga wani misali kuma. Akwai wani mutum da ya yi gonar inabi, ya kewaye ta da katanga, ya haka raminsu matsin

*Hoton gonar inabi da rumfar gadi da kuma
ramin matsin 'ya'yan inabi (21.33)*

'ya'yan inabi a ciki, ya kuma gina rumfa mai tsayi don yin gadi. Ya ba wadansu manoma hayar gonar, sa'an nan ya tafi wata kasa.

34 Da lokacin girbi ya yi, sai ya aiki bayinsa su je wurin wadanda suka karfi hayar gonar su karbo masa nasa rabon amfanin gonar. ³⁵ Amma masu hayar suka kama bayin, suka yi wa daya duka, suka kashe daya, suka kuma jejjefe daya. ³⁶ Sai ya sake aika wadansu bayi fiye da na farko. Masu hayar gonar suka yi musu yadda suka yi wa na farkon. ³⁷ Daga karshe sai mai gonar ya aiki dansa zuwa wurinsu yana cewa, 'Ba shakka za su ba dana girma.' ³⁸ Amma da masu hayar suka ga dan sai suka ce wa junansu, 'Yawwa! Ai, wannan shi ne zai gaji gonar. Mu kashe shi, gadonsa ya zama namu!' ³⁹ Sai suka kama shi, suka jefa shi bayan katangar gonar, suka kashe shi.

40 "To, idan mai gonan nan ya zo, me zai yi wa masu hayan nan?" ⁴¹ Sai suka ce masa, "Ai, lallai zai kakkashe mugayen nan, ya ba wadansu hayar gonar, wadanda za su riƙa ba shi nasa rabon amfanin gonar."

42 Yesu ya ce musu, "Ashe, ba ku taƙa karantawa a Rubutattun Maganar Allah ba?

'Dutsen da masu gini suka fi,
shi ne ya zama dutsen da ya fi amfani duka cikin ginin.
Wannan yin Ubangiji ne,
abin mamaki ne kuwa a idanunmu.'

43 “Saboda haka ina gaya muku, za a karbe mulkin Allah daga wurinku, a ba wa masu ba da amfani mai kyau.”^t

45 Da manyan firistoci da Farisiyawa suka ji misalan nan da ya bayar, sai suka gane cewa yana magana a kansu ne. 46 Sun so su kama shi, amma suna tsoron jama'a, don jama'a sun dauka shi annabi ne.

Misali na Bikin Aure

(Luk 14.15-24)

22 ¹Sai Yesu ya sāke yi musu magana da misali ya ce, ²“Za a iya kwatanta mulkin sama da wani sarki da ya yi wa dānsa bikin aure. ³Ya aiki bayinsa su kira mutanen da aka gayyace su bikin, amma mutanen da aka gayyato ba su zo ba. ⁴Ya sāke aiken waḍansu bayin ya ce, ‘Ku faḍa wa mutanen da aka gayyata cewa, “Ga shi na shirya abinci, an yanka shanu masu kiba da aka ciyar da su musamman. Duk an gama shirya kome. Ku zo bikin mana!”’ ⁵Amma ba su kula ba. Suka tafi abinsu, wani ya tafi gonarsa, wani ya tafi kasuwancinsa, ⁶Waḍansu kuma suka kama bayin suka yi musu dūka, har suka kashe su. ⁷Sarkin kuwa ya yi fushi sosai. Ya aika sojojinsa suka kakkashe masu kisankan nan, har suka kōne garinsu tas. ⁸Sa'an nan ya ce wa bayinsa, ‘An gama shirin bikin, amma waḍanda aka gayyata ba su dace ba. ⁹Saboda haka ku bi titi-titi ku ce wa duk waḍanda kuka samu, su zo bikin.’ ¹⁰Bayin nan kuwa suka bi titi-titi suka tattaro duk waḍanda suka samu, na kirki da waḍanda ba na kirki ba, har wurin bikin ya cika da baƙi.

11 “Amma da sarkin ya shigo don yā ga baƙin, sai ya ga wani mutum bai sa rigar biki ba. ¹²Sai ya ce wa mutumin, ‘Aboki, yaya aka yi ka shigo nan ba tare da ka sa rigar biki ba?’ Amma mutumin ya rasa abin da zai faḍa. ¹³Sai sarkin ya ce wa masu yin masa hidima, ‘Ku ḍaure hannayensa da kafafunsa, ku jefa shi cikin mugun duhu, inda za a yi kuka da cizon haƙora.’

14 “Ai, an kira mutane da yawa, amma kaḍan ne aka zaḅa.”

Tambaya game da Biyan Haraji ga Kaisar

(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Ana nan sai Farisiyawa suka je suka yi shawara yadda za su yi masa tarko cikin abin da zai faḍa. ¹⁶Sai suka aiko da almajiransu tare da waḍansu mutanen Hirudus suka ce, “Malam, mun san kai

22.13: Mat 8.12; 25.30; Luk 13.28

^t21.43 Waḍansu rubuce-rubucen hannu na dā sun fara aya 44: “Wanda ya faḍi a kan wannan dutsen zai yi kucu-kucu, kuma wanda dutsen nan ya faḍi masa, zai nika shi kamar gari” (dubi Luk 20.18).

mai gaskiya ne, kana kuma koyar da maganar Allah cikin gaskiya, don mutane duk ɗaya ne a gare ka, gama ba ka kula da darajar wani fiye da wani. ¹⁷To, ka gaya mana, kana gani daidai ne mu biya Kaisar wato babban sarkin Roma haraji, ko a'a?"

18 Amma don Yesu ya gane mugun nufinsu sai ya ce, "Don me kuke gwada ni, ku munafukai? ¹⁹Ku nuna mini kuɗin da ake biyan harajin da shi."

Sai suka kawo masa dinari. ²⁰Sai ya ce musu, "Hoton nan da sunan nan na wane ne?"

21 Suka amsa suka ce, "Na Kaisar ne." Sai Yesu ya ce musu, "To, sai ku ba Kaisar abin da yake na Kaisar, ku kuma ba Allah abin da yake na Allah."

22 Da suka ji haka, sai suka kama baki suna mamaki, suka bar shi, suka tafi.

Tambaya a kan Tashin Matattu

(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 A ranan nan kuwa, waɗansu Sadukiyawa suka zo wurin Yesu. Su ne suke cewa wai ba tashin matattu. Suka tambaye shi, ²⁴suka ce, "Malam, Musa ya ce, 'Idan mutum ya mutu ba shi da ɗa, ɗan'uwansa yā auri matar don yā haifa wa ɗan'uwansa 'ya'ya.' ²⁵To, akwai waɗansu 'yan'uwa guda bakwai a cikinmu. Na farkon ya yi aure, ya mutu bai haihu ba, ya bar wa ɗan'uwansa matarsa. ²⁶Haka ya faru da na biyun, da na ukun, har ya kai kan na bakwai ɗin. ²⁷Daga karshe, sai matar ta mutu. ²⁸To, a tashin matattu, matar wa za ta zama a cikinsu? Don dukansu sun aure ta."

29 Yesu ya amsa musu ya ce, "Tunaninku ba daidai ba ne, don ba ku san Rubutattun Maganar Allah ba, kuma ba ku san ikon Allah ba. ³⁰Ai, a tashin matattu, maza ba za su yi aure ba, mata kuma ba za a ba da su ga aure ba, sai dai za su zama kamar mala'ikun Allah. ³¹Kuma game da tashin matattu, ba ku karanta abin da Allah ya faɗa muku ba? An rubuta cewa, ³²'Ni ne Allah na Ibrahim, Allah na Ishaku da kuma Allah na Yakubu.' Shi Allahn masu rai ne, ba na matattu ba."

33 Da mutane suka ji haka, sai suka yi mamakin koyarwarsa.

Doka Mafi Girma

(Mar 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Da Farisiyawa suka ji ya kure Sadukiyawa, sai suka taru. ³⁵Wani malamin dokoki a cikinsu ya yi wa Yesu tambaya don ya

gwada shi. ³⁶Ya ce, “Malam, wace doka ce ta fi girma a cikin dokoki?”

³⁷Yesu ya amsa masa ya ce, “‘Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciyarka, da dukan ranka, da dukan hankalinka.’ ³⁸Wannan ita ce doka ta farko, kuma mafi girma. ³⁹Ta biyun ma kamar ta farkon take, ‘Ka kaunaci abokin zamanka kamar yadda kake kaunar kanka.’ ⁴⁰Duk sauran dokokin da koyarwar annabawa sun rataya a kan wadannan dokokin biyu.”

Tambaya a kan Almasihu

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹Da Farisiyawa suka taru wuri daya, sai Yesu ya tambaye su ⁴²ya ce, “Mene ne tunaninku game da Almasihu? Dan wane ne shi?”

Sai suka ce masa, “Dan Dawuda.”

⁴³Sai Yesu ya ce musu, “To, yaya Dawuda ta ikon Ruhu yake ce da shi ‘Ubangiji’? Dawuda ya ce,

⁴⁴‘Ubangiji ya ce wa Ubangijina,

“Zauna a damana sai na sa ka a kan abokan gābanka.”’

⁴⁵Idan Dawuda yana ce da Almasihu ‘Ubangiji’, to, yaya Almasihu ya zama dānsa?”

⁴⁶Ba wanda ya iya ba shi amsa. Daga ranan nan kuwa ba wanda ya sāke yi masa tambaya.

Yesu Ya Tona Asirin Malaman Dokoki da Farisiyawa

(Mar 12.38-39; Luk 11.43,46, 20.45-47)

23 ¹Da mutane suka taru da yawa tare da almajiransa, sai Yesu ya ce musu, ²“Malaman dokoki da Farisiyawa su ne aka ba su ikon koyar da Dokar Musa. ³Saboda haka ku yi duk abin da suke koya muku, ku kuma bi, amma kada ku yi yadda suke yi, don ba sa yin abin da suke koyarwa. ⁴Sukan dāura kaya masu nauyi, masu wuyar dāuka, su sa wa mutane a baya, amma su kansu ba sa taimaka musu ko da dān yatsa. ⁵Suna yin ayyukansu don mutane su gani ne, suna dāura manya-manyan layu na ayoyin maganar Allah a goshinsu, bakin rigunansu kuma suna kai har kasa.”

22.37: M. Sh 6.5 22.39: L. Fir 19.18 22.35-40: Luk 10.25-28 22.44: Zab 110.1
23.5: Mat 6.1; Num 15.38; M. Sh 6.8

^{23.5}bakin rigunansu kuma suna kai har kasa: Isra'ilawa sukan kara tsawon rigunansu daga bakin rigar don yā zama alamar keke kansu ga Allah (Dubi L. Kid 15.37-41).

Hoton Bafarisiye da laya a goshi (23.5)

6 “Sun cika so a ba su wurin zaman manya a wurin biki, da kuma wuraren zama masu daraja a majami’u, ⁷ a kuma riƙa gaishe su a kasuwa, a kuma riƙa ce musu, ‘Malam’. ⁸ Amma ku dai, kada a ce muku ‘Malam’, don malaminku ɗaya ne, dukanku kuwa ‘yan’uwa ne. ⁹ Kada ku ce da kowa ‘Uba’ a duniya, domin Uba ɗaya gare ku shi ne wanda yake cikin sama. ¹⁰ Kada kuma a ce da ku ‘Shugaba’, domin Shugaba ɗaya gare ku, wato, Almasihu. ¹¹ Wanda yake babba a cikinku sai yã bauta muku. ¹² Duk wanda yake ɗaga kai, za a mai da shi ba kome ba. Amma duk wanda ya mai da kansa ba kome ba, za a ba shi girma.

13 “Amma kaitonku, ku malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kun rufe wa mutane fofar shiga mulkin sama. Ku kanku ba ku shiga ba, kuma kuna hana masu so su shiga, damar shiga.”

15 “Kaitonku malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Gama kukan fetare teku, kukan kai ƙasashe masu nesa don samun

23.11: Mat 20.26-27; Mar 9.35; 10.43-44; Luk 22.26 23.12: Luk 14.11; 18.14

⁷23.13 Wadansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da aya ta 14 haka: Kaitonku malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan ci kayan matan da mazansu suka mutu, sa’an nan kukan yi doguwar addu’a don a ganku. Saboda haka za a yi muku hukuncin da ya fi tsanani.

mai tuba daya. Idan kuwa kuka samu, sai ku mai da shi yā fi ku muni.

16 “Kaitonku, makafin jagora! Kukan ce, ‘Duk wanda ya rantse da haikali, ba damuwa, amma duk wanda ya rantse da zinariyar haikalin, dole yā yi abin da ya rantse zai yi.’¹⁷ Ku wawayen makafi! Wanne ya fi girma, zinariyar, ko haikalin da ya tsarkake zinariyar?¹⁸ Kukan kuma ce, ‘Duk wanda ya rantse da bagade, ba damuwa, amma duk wanda ya rantse da baikon da aka sa a kan bagaden, dole sai yā yi abin da ya rantse zai yi.’¹⁹ Ku makafi! Wanne ya fi girma, baikon, ko bagaden hadaya da yake tsarkake baikon?²⁰ Saboda haka duk wanda ya rantse da bagaden hadaya, ya rantse da shi da duk abin da yake kansa ke nan.²¹ Duk kuma wanda ya rantse da haikalin, ya rantse da shi, da kuma wanda yake zaune a cikinsa.²² Duk wanda kuma ya rantse da sama, ya rantse da kursiyin Allah da kuma wanda yake zaune a kan kursiyin.

23 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan ba da zakkar kayan yaji na ganye amma kun kyale abubuwan da suka fi muhimmanci a cikin dokoki, wato, gaskiya, jinkai, da bangaskiya. Wadannan ne ya kamata ku yi ba tare da kyale sauran ba.²⁴ Ku makafin jagora, kukan tace dan farami kwaro, amma kukan hadiye rakumi!

25 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan wanke bayan kwaf da kwano, amma a ciki suna cike da ayyuka marasa kyau na cuce-cuce da sonkai.²⁶ Kai makahon Bafarisiye! Sai ka fara wanke cikin kwaf da kwano, don bayansu ma yā zama da tsabta.

27 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kuna kamar kaburburan da aka shafa musu farin fenti, masu kyan gani daga waje, amma daga ciki sai fasusuwan matattu, da datti iri-iri.²⁸ Haka ku kuma kuke, a waje mutane sukan ga kamar ku masu adalci ne, amma daga ciki, cike kuke da munafunci da mugayen ayyuka.

29 “Kaitonku, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Gama kukan gina kaburbura masu kyau don annabawa, ku kuma yi wa kaburburan masu adalci ado.³⁰ Kukan ce, ‘Da muna nan lokacin kakanninmu, da ba mu taimake su kashe annabawa ba.’³¹ Ta haka kuka nuna cewa ku ne ‘ya’yan wafanda suka kashe annabawa.³² To, sai ku farasa mugayen ayyukan da kakanninku

suka fara! ³³ Ku macizai, ku 'ya'yan mugayen macizai! Yaya za ku iya guje wa hukuncin gidan wuta? ³⁴ Saboda haka ina aika muku da annabawa, da masu hikima, da malaman dokoki. Za ku kashe waƙansu, ku gicciye waƙansu, ku kuma yi wa waƙansu bulala a majami'unku, kuna binsu gari-gari kuna ba su wahala. ³⁵ Zan aiko da waƙannan mutane don alhakin jinin masu adalci da aka kashe a duniya yā koma kanku, tun daga jinin Habila mai adalci, har zuwa na Zakariya ɗan Berikiya, wanda kuka kashe tsakanin Wurin Mai Tsarki da bagaden hadaya. ³⁶ Gaskiya ina gaya muku, duk wannan zai faru da mutanen wannan zamanin.

Yesu Ya: Damu sosai a kan Urushalima

(Luk 13.34-35)

37 “Ayya Urushalima, Urushalima! Masu kashe annabawa, masu jifar waƙanda aka aiko gare ku! Sau nawa na so in tattara ku kamar yadda kaza take tattara 'ya'yanta a cikin fukafukanta, amma kun ƙi. ³⁸ Ga shi yanzu, an bar muku gidanku ba kowa! ³⁹ Gama ina gaya muku, ba za ku sāke ganina ba, sai ran da kuka ce, ‘Mai albarka ne wanda yake zuwa cikin sunan Ubangiji.’ ”

Yesu Ya: Faɗa Irin Rushewar da Za ta Sami Haikalin

(Mar 13.1-2; Luk 21.5-6)

24 ¹ Da Yēsu ya fita daga cikin haikali yana tafiya, sai almajiransa suka nuna masa gine-ginen haikalin. ² Sai ya tambaye su ya ce, “Kun ga duk waƙannan gine-ginen? Gaskiya ina gaya muku, ba dutse ko ɗaya da za a bari a kan wani. Duka za a rushe.”

Farkon Wahala

(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

3 Yesu yana zaune a kan Dutsen Itatuwan Zaitun sai almajiransa suka zo wurinsa su kaɗai suka ce, “Faɗa mana, yausha ne wannan zai faru? Kuma mene ne alamar dawowarka, da kuma ta ƙarshen zamani?”

4 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku lura fa, kada kowa yā rufe ku. ⁵ Gama mutane da yawa za su zo a cikin sunana, za su ce, ‘Ni ne Almasihu’, har su rufi mutane da yawa. ⁶ Za ku kuma ji labarin yaƙe-yaƙe, da jita-jitarsu. Kada ku ji tsoro, don dole ne haka yā faru, amma ƙarshen bai zo ba tukuna. ⁷ Al'umma za ta

tasar wa al'umma, mulki yā tasar wa mulki. Za a kuma yi yunwa da girgizar ƙasa a wurare dabam-dabam. ⁸ Amma wannan duka masomin azaba ne kawai.

⁹ “Sa’an nan za su ba da ku, a ba ku wuya, su kuma kashe ku. Duniya duk za ta ƙi ku saboda sunana. ¹⁰ Sa’an nan mutane da yawa za su yi sanyi a cikin bangaskiyarsu, su ci amanar juna, su kuma ƙi juna. ¹¹ Annabawan ƙarya kuma za su taso da yawa, su rufi mutane da yawa. ¹² Saboda yawan mugunta, ƙaunar da yawancin mutane suke yi wa juna zai ragu. ¹³ Amma wanda ya jimre har zuwa ƙarshe, zai tsira. ¹⁴ Kuma za a ba da wannan Labari Mai Dadi na mulkin sama yā zama shaida ga dukan mutane, sa’an nan ƙarshen yā zo.

Muguwar Wahala

(Mar 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ “Za ku ga mummunan aikin mai ban ƙyama, wanda annabi Daniyel ya fada, yana tsaye a Wuri Mai Tsarki (Bari mai karatu yā gane.) ¹⁶ To, sai waƙanda suke cikin Yahudiya su gudu zuwa cikin duwatsu. ¹⁷ Wanda yake kan rufin daki kada ya sauko wai zai dauki abin da yake cikin gida. ¹⁸ Wanda yake gona kuma kada yā koma wai zai dauki mayafinsa. ¹⁹ Kaiton mata masu ciki, da masu goyo a wannan lokaci! ²⁰ Ku yi addu’a kada gudun nan yā zo muku a lokacin sanyi ko Ranar Hutun Yahudawa, wato, Asabar. ²¹ Don a lokacin za a yi wata muguwar wahala irin wadda ba a taƙa yi ba tun farkon duniya har zuwa yanzu, ba kuwa za a sāke irinta ba. ²² Da ba don an rage kwanakin nan ba, da ba ɗan Adam da zai tsira. Amma domin waƙansu da aka zaƙa za a rage kwanakin.

²³ “A lokacin nan, ko wani ya ce muku, ‘Duba, ga Almasihu nan!’ ko, ‘Ga shi can!’ Kada ku yarda. ²⁴ Gama almasihan ƙarya, da annabawan ƙarya za su fiffito, su yi manyan alamu da abubuwan ban mamaki, don su rufe mutane, har da waƙanda aka zaƙa in zai yiwu. ²⁵ To, na dai gaya muku tun da wuri.

²⁶ “Don haka idan aka ce muku, ‘Ga shi can a daji,’ kada ku fito. Idan aka ce muku, ‘Yana can cikin daki a boye,’ kada ku yarda. ²⁷ Gama kamar yadda walƙiya take haskakawa daga gabas zuwa yamma, haka dawowar Dan Mutum za ta zama.

²⁸ “Inda gawa take, ai, a nan ungulaye suke taruwa.

24.9: Mat 10.22 24.13: Mat 10.22 24.15: Dan 9.27; 11.31; 12.11
24.17-18: Luk 17.31 24.21: Dan 12.1; R. Yoh 7.14 24.26-27: Luk 17.23-24
24.28: Luk 17.37

Dawowar Dan Mutum*(Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)*

29 “Bayan tsananin wahalan nan, sai nan da nan rana ta yi duhu, wata kuma ba zai yi haske ba. Taurari za su faffādi daga sama, za a kuma girgiza manya-manyan abubuwan da suke sararin sama. ³⁰ Sa’an nan ne alamar Dan Mutum za ta bayyana a sararin sama. Duk mutanen duniya kuma za su yi kuka don tsoro. Za su ga Dan Mutum yana zuwa a cikin girgije da iko da daukaka mai yawa. ³¹ Zai kuwa aiko mala’ikunsa su busa fahō mai kara sosai, su kuma tattaro wafanda aka zaɓa daga gabas da yamma da kudu da arewa, wato, daga wannan bangon duniya zuwa wancan.

Koyarwa a kan Itacen Baure*(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)*

32 “Ku koyi wani abu daga itacen baure. Idan rassansa sun fara sākewa, suna fitar da sabon ganye, kun san damina ta yi kusa ke nan. ³³ Haka kuma idan kuka ga duk abubuwan nan da na gaya muku, ku san cewa lokaci ya yi kusa, yana dab da bakin kofa. ³⁴ Gaskiya ina gaya muku, mutanen zamanin nan ba za su mutu ba, sai duk abubuwan nan sun faru. ³⁵ Sama da fasa za su fare amma maganata ba za ta fare ba ko kaɗan.

Ba Wanda Ya San Ranar zuwan Almasihu*(Mar 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-36)*

36 “Amma ba wanda ya san ranar, ko a karfe nawa ne da wannan zai faru, ko mala’ikun da suke sama, ko Dan,^y sai dai Uban kaɗai. ³⁷ Kamar yadda aka yi a zamanin Nuhu, haka dawowar Dan Mutum za ta zama. ³⁸ Kamar a lokacin nan kafin ruwan tsufana, ana ci, ana sha, maza suna aure, ana ba da mata ga aure, har zuwa ranar da Nuhu ya shiga jirgin. ³⁹ Kafin su san abin da ake ciki, ruwan tsufana ya zo ya kwashe su duka. Haka kuwa dawowar Dan Mutum za ta zama. ⁴⁰ A lokacin nan, mutum biyu za su kasance a gona; za a dauki ɗaya, a bar ɗaya. ⁴¹ Mata biyu za su kasance suna nika tare; za a dauki ɗaya, a bar ɗaya.

42 “Don haka sai ku zauna da shiri, don ba ku san ranar da Ubangijinku zai dawo ba. ⁴³ Amma ku dai sani, da maigida zai

24.29: Ish 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jow 2.10; 3.4; 4.15; R. Yoh 6.12-13

24.30: Dan 7.13; Zak 12.10-14; R. Yoh 1.7 24.37: Far 6.5-8 24.38: Far 6.14

24.39: Far 7.6-24

^y 23.36 ko **Dan**: Wafansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wafannan kalmomin.

san ko a wane lokaci ne farawo zai zo da dare, da ba zai yi barci ba, kuma ba zai bari a shigar masa gida ba. ⁴⁴ Don haka ku mai sai ku zauna da shiri, don a lokacin da ba ku yi tsammani ba, shi ne Dan Mutum zai zo.

Bawa mai Aminci ko marar Aminci

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ “Wane ne bawan nan mai aminci, da hikima, wanda maigidansa ya sa shi yã lura da gidansa, yake kuma ba sauran bayi abincinsu a kan lokaci? ⁴⁶ Mai albarka ne bawan da maigidansa zai zo yã same shi yana yin aikinsa. ⁴⁷ Gaskiya ina gaya muku, zai sa wannan bawan yã lura masa da kayansa duka. ⁴⁸ Amma idan bawan mugu ne, zai kuma ce wa kansa, ‘Maigidana ba zai dawo da wuri ba.’ ⁴⁹ Sa’an nan kuwa yã fara dūkan abokan aikinsa, yana ci, yana sha tare da masu shaye-shaye. ⁵⁰ Idan ya yi haka maigidansa zai zo a ranar da bai yi tsammani ba, a kuma lokacin da bai sani ba. ⁵¹ Maigidan zai yi masa mugun dūka, yã kuma hukunta shi tare da munafukai. Nan za a yi kuka da cizon haƙora.

Misali na 'Yan Mata Goma

25 ¹ “Sa’an nan za a kwatanta mulkin sama kamar ‘yan mata goma da suka dauki fitilunsu suka tafi su karɓi ango. ² Biyar daga cikinsu wawaye ne, biyar kuma masu hikima ne. ³ Lokacin da wawayen nan suka dauki fitilunsu ba su riƙe mai don ƙari ba. ⁴ Masu hikimar kuwa sun riƙe mai don ƙari. ⁵ Angon kuwa bai zo da wuri ba, sai dukansu suka yi ta jin barci har barci ya kwashe su.

⁶ “Can da dare sosai, sai aka ji kira ana cewa, ‘Ga ango! Ku fito ku karɓe shi.’ ⁷ Sai ‘yan matan nan goma suka tashi suka gyaggyara fitilunsu. ⁸ Sai wawayen nan suka ce wa masu hikimar, ‘Ku ɗan ba mu manku kaɗan mana. Fitilunmu suna mutuwa.’ ⁹ Amma masu hikimar suka ce musu, ‘A’a, ba zai ishe mu da ku ba. Gara ku je wurin masu sayarwa ku sayo naku.’ ¹⁰ Da suka tafi don su sayo man, kafin su dawo sai angon ya iso. Waɗanda suke a shirye kuwa suka shiga wurin biki da shi, aka kuma rufe ƙofa.

¹¹ “Daga baya sai sauran ‘yan matan suka zo, suka ce, ‘Mai girma, Mai girma, ka buɗe mana!’ ¹² Amma angon ya amsa musu ya ce, ‘Gaskiya ina gaya muku, ban san ku ba.’ ”

13 Don haka sai ku zauna da shiri, don ba ku san ranar, ko awar ba.

Koyarwa a kan Rifon Amana

(Luk 19.11-27)

14 “Mulkin Allah zai zama kamar mutum ne da zai yi tafiya, sai ya kira ma’aikatansa, ya raba musu dukiyarsa. ¹⁵Ya ba daya jaka^z biyar, daya kuma jaka biyu, ya ba wani kuma jaka guda, kowa daidai da kafinsa. Sa’an nan ya tafi. ¹⁶Wanda ya karɓi jaka biyar ɗin nan, nan da nan ya je ya yi kasuwanci da kuɗin, har ya yi ribar jaka biyar. ¹⁷Haka ma wanda ya karɓi jaka biyu ɗin nan, ya yi ribar jaka biyu. ¹⁸Amma wanda ya karɓi jaka guda ɗin nan ya je ya tona rami ya boye kuɗin maigidansa.

19 “Da aka dafɗe, sai maigidan ma’aikatan nan ya dawo don su ba da lissafin abin da suka yi da kuɗin. ²⁰Sai wanda ya karɓi jaka biyar ɗin ya zo gaba ya kawo waɗansu jaka biyar ya ce, ‘Maigida, ka ba ni jaka biyar. Ga shi kuma na yi ribar jaka biyar.’ ²¹Sai maigidansa ya ce masa, ‘Madalla, ma’aikacin kirki, mai aminci! Ka yi aminci a kan karamin abu. Zan ba ka aikin da ya fi wannan. Ka zo ka yi murna tare da ni.’

22 “Sai wanda ya karɓi jaka biyun nan kuma ya zo gaba, ya ce, ‘Maigida, ka ba ni jaka biyu. Ga shi kuma na yi ribar jaka biyu.’ ²³Sai maigidansa ya ce masa, ‘Madalla, ma’aikacin kirki, mai aminci! Ka yi aminci a kan karamin abu. Zan ba ka aikin da ya fi wannan. Ka zo ka yi murna tare da ni.’

24 “Sa’an nan wanda ya karɓi jaka guda shi ma ya zo gaba ya ce, ‘Maigida, na san kai kana da wuyar sha’ani, kana girbi a inda ba ka yi shuki ba. Kai kuma mai son na banza ne. ²⁵Shi ya sa na ji tsoro na je na tona rami na boye jakarka. Karɓi abinka.’ ²⁶Sai maigidansa ya amsa masa ya ce, ‘Kai mugun ma’aikaci, mai kyuya! Ashe, ka sani ina girbi inda ban shuka ba, ni kuma mai son na banza ne? ²⁷Ai, da ka sa mini kuɗina a banki da na dawo in karɓi abina har da riba! ²⁸Don haka sai ku karɓi jaka gudan nan daga wurinsa ku ba wa mai jaka goman nan. ²⁹Gama duk wanda yake da abu, za a kara masa, har yã samu da yawa. Wanda ba shi da abu kuwa, ko ɗan kaɗan ɗin da yake da shi ma, sai an karɓe masa. ³⁰Ku kuma jefa banzan nan a baƙin duhu. Nan za a yi kuka da cizon haƙora.’

^z 25.15 **jaka:** Da Helenanci an rubuta “Talanti” ne a nan. Talanti daya ya fi albashin lebura daya a shekara goma sha biyar.

Shari'a ta Karshe

31 “Lokacin da Dan Mutum zai zo cikin daukakarsa tare da mala'iku duka, sa'an nan ne zai zauna a madaukakin kujerar mulkinsa. ³² Za a tara duk mutanen duniya a gabansa, zai rarraba su dabam-dabam, kamar yadda mai kiwo yake raba tumaki da awaki. ³³ Zai sa tumaki a hannun damansa, awaki kuwa a hagunsa. ³⁴ Sa'an nan ne Sarki zai ce wa wafanda suke damarsa, 'Ku zo, ku da Ubana ya yi muku albarka! Ku karfi mulkin da Allah ya shirya muku tun farkon duniya. ³⁵ Don da nake jin yunwa kun ba ni abinci. Da nake jin fishin ruwa, kun ba ni ruwa na sha. Ina bafo, kuka karbe ni. ³⁶ Ba ni da riga, kuka ba ni riga. Ba ni da lafiya, kuka lura da ni. Ina kurkuku, kuka ziyarce ni.’

37 “Sa'an nan ne wafanda suka yi abin da Allah yake so za su amsa masa su ce, ‘Ubangiji, yaushen ne muka gan ka kana jin yunwa muka ba ka abinci? Ko kuwa kana jin fishin ruwa muka ba ka ruwa ka sha? ³⁸ Kuma yaushen ne muka gan ka bafo muka karbe ka? Ko kuwa ba ka da riga muka ba ka riga? ³⁹ Kuma yaushen ne muka ga ba ka da lafiya ko kana kurkuku muka ziyarce ka?’ ⁴⁰ Sarkin zai amsa musu ya ce, ‘Gaskiya ina gaya muku, tun da yake kun yi wa daya daga cikin wafannan 'yan'uwana mafi kankanta, ai, kun yi mini ke nan.’

41 “Sa'an nan zai ce wa na hagunsa, ‘Ku rabu da ni, ku la'antattu, ku shiga wutar da ba za ta taɓa mutuwa ba har abada, wadda aka shirya wa Shaidan da mala'ikunsa. ⁴² Don da nake jin yunwa, ba ku ba ni abinci ba. Ina jin fishin ruwa, ba ku ba ni ruwa na sha ba. ⁴³ Ina bafo, ba ku karbe ni ba. Ba ni da riga, ba ku ba ni riga ba. Na yi rashin lafiya, kuma ina kurkuku ba ku ziyarce ni ba.’

44 “Sa'an nan su ma za su amsa su ce, ‘Ubangiji, yaushen muka gan ka kana jin yunwa, ko fishin ruwa, ko kana bakunci, ko ba ka da riga, ko kana rashin lafiya, ko kana kurkuku, ba mu kula da kai ba?’ ⁴⁵ Sa'an nan zai amsa musu ya ce, ‘Gaskiya ina gaya muku, tun da yake ba ku yi wa daya daga cikin wafannan mafi kankanta ba, ai, ba ku yi mini ba ke nan.’ ⁴⁶ Wafannan za su shiga azaba marar karewa, masu adalci kuwa su shiga rai na har abada.”

Shugabanni Sun Yi Shawara Su Kashe Yesu*(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yoh 11.45-53)*

26 ¹ Da Yesu ya gama faɗin waɗannan abubuwa duka, sai ya ce wa almajiransa, ² “Kun san Bikin Ketarewa ya rage sauran kwana biyu, za a kuma ba da Dan Mutum a gicciye shi.”

³ Sai manyan firistoci da shugabannin mutane suka taru a gidan babban firist, mai suna Kayafa. ⁴ Suka yi shawara su kama shi a boye su kashe shi. ⁵ Amma suka ce, “Ba dai a lokacin bikin ba, don kada mutane su ta da rikici.”

An Shafa wa Yesu Man Kamshi a Betani*(Mar 14.3-9; Luk 7.37-38; Yoh 12.1-8)*

⁶ To, da Yesu yana Betani a gidan Siman, wanda dā kuturu ne, ⁷ sai wata mace ta zo wurin Yesu da 'yar kwalaba na man kamshi mai tsada sosai. A lokacin da yake cin abinci, sai ta juye masa man a kai. ⁸ Amma da almajiran suka ga haka, sai suka ji haushi suka ce wa junansu, “Ai, wannan barna ce. ⁹ Gama da an sayar da man nan da an sami kuɗi mai yawa an ba talakawa.”

¹⁰ Amma don Yesu ya san abin da suke faɗa sai ya ce musu, “Don me kuke damun macen nan? Ai, abu mai kyau ne ta yi mini. ¹¹ Talakawa suna tare da ku kullum, amma ba kullum ne nake tare da ku ba. ¹² Zuba mini man nan da ta yi kuwa tana shirya ni ne domin binnewa. ¹³ Gaskiya ina gaya muku, duk inda za a yi bisharan nan, a duniya duka, za a riƙa faɗin abin da macen nan ta yi don tunawa da ita.”

Yahuda Ya Yarda Ya Ba da Yesu*(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)*

¹⁴ Sai ɗaya daga cikin sha biyun, mai suna Yahuda Iskariyoti, ya je wurin manyan firistoci, ¹⁵ ya ce, “Me za ku ba ni, idan na ba ku shi?” Suka ba shi kuɗin azurfa talatin. ¹⁶ Tun daga lokacin nan ya fara neman hanyar da zai ba da Yesu.

Yesu Ya Ci Abincin Bikin Ketarewa tare da Almajiransa*(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Yoh 13.21-30)*

¹⁷ To, a ranar farko ta Bikin Burodi Marar Yisti, sai almajiran suka zo wurin Yesu suka ce masa, “Ina kake so mu shirya maka ka ci Bikin Ketarewa?”^a

---

26.2: Fit 12.1-27 26.7: Luk 7.37-38 26.11: M. Sh 15.11 26.15: Zak 11.12

^a 26.17 Bikin Ketarewa: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

18 Ya ce, “Ku je cikin gari wurin wani mutum, ku ce masa, ‘Malam ya ce, lokacinsa ya yi kusa, zai ci Bikin Ketarewa a gidanka tare da almajiransa.’ ”

19 Almajiran kuwa suka yi yadda Yesu ya ce su yi, suka kuma shirya abincin Bikin Ketarewa.

20 Da yamma ta yi, sai ya zauna domin yā ci abinci tare da almajiransa sha biyu. ²¹ Suna cikin cin abincin ke nan sai Yesu ya ce musu, “Gaskiya ina gaya muku, daya daga cikinku zai bashe ni.”

22 Sai suka damu sosai, suka fara tambayarsa da daya-daya suna cewa, “Anyā, ni ne, Ubangiji?”

23 Sai ya amsa ya ce, “Wanda yake cin abinci a kwano daya tare da ni, shi ne zai ba da ni. ²⁴ Dan Mutum zai mutu kamar yadda aka rubuta game da shi. Amma kaiton wanda zai ba da Dan Mutum! Zai fiye wa mutumin nan da ma ba a haife shi ba.”

25 Sai Yahuda wanda ya bashe shi ya ce, “Malam, ko ni ne?” Yesu ya ce masa, “Kai ma ka fada.”

Jibin Ubangiji

(Mar 14.22-26; Luk 22.14-20; 1 Kor 11.23-25)

26 Suna cikin cin abinci, sai Yesu ya dauki burodi, ya yi godiya ga Allah, ya kakkarya burodi na ba almajiransa ya ce, “Ku karɓa ku ci, wannan jikina ne.”

27 Sai ya dauki kwaf ɗin na ruwan inabi. Bayan ya yi godiya ga Allah, sai ya ba su ya ce, “Dukanku ku sha. ²⁸ Gama wannan jinina ne na cikas alkawari, wanda za a zubar saboda mutane da yawa, don gafarar zunubansu. ²⁹ Ina gaya muku, ba zan kara shan ruwan inabin nan ba, sai dai a ranan nan da zan sha wani sabo tare da ku a mulkin Ubana.”

30 Da Yesu da almajiransa suka rera waƙa, sai suka fita, suka tafi Dutsen Itatuwan Zaitun.

Bitrus Zai Yi Mūsun Sanin Yesu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-34; Yoh 13.36-38)

31 Sai Yesu ya ce musu, “Dukanku za ku gudu ku bar ni a daren nan, don abin da zai faru da ni, gama a rubuce yake cewa, ‘Zan bugi makiyayin,

tumakin garken kuma za su watse.’

³² Amma fa bayan an tashe ni daga matattu, zan riga ku zuwa Galili.”

33 Sai Bitrus ya ce masa, “Ko dukansu sun gudu domin abin da zai faru da kai, ni ba zan gudu ba sam.”

34 Sai Yesu ya ce masa, “Gaskiya ina gaya maka, a daren nan, kafin zakara ya yi cara, za ka yi m̄sun sanina har sau uku.”

35 Bitrus ya ce masa, “Ko za a kashe ni, ba zan yi m̄sun saninka ba.”

Haka ma dukan almajiran suka ce.

Yesu Ya Yi Addu'a a Getsemani

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Sa'an nan Yesu da almajiransa suka je wani wuri da ake ce da shi Getsemani, wato, wurin matsen 'ya'yan zaitun. Ya ce wa almajiran, “Ku zauna a nan, zan je can in yi addu'a.” ³⁷ Sai ya tafi da Bitrus da 'ya'yan nan na Zabadi guda biyu wato, Yakubu da Yohanna, sai ya fara baƙin ciki da damuwa sosai, ³⁸ ya kuma ce musu, “Baƙin cikin da yake a raina zai iya kashe ni. Ku zauna a nan, ku yi tsaro tare da ni.”

39 Da ya je gaba kaƙan sai ya fāfi da fuskarsa a fasa ya yi addu'a ya ce, “Ubana, idan zai yiwu, ka ɗauke mini kwaf ɗin wahalan nan. Duk da haka dai, ba abin da nake so za a yi ba, sai dai abin da kake so.”

40 Ya dawo wurin almajiran ya same su suna barci, sai ya ce wa Bitrus, “Ashe, ba za ku iya yin tsaro tare da ni ba ko na awa guda? ⁴¹ Ku yi tsaro, ku kuma yi addu'a don kada ku fāfi cikin jaraba. Lallai ruhu ya ɗauka, amma jikin ba ƙarfi.”

42 Sai ya sāke komawa sau na biyu, ya je ya yi addu'a ya ce, “Ubana, idan wannan wahalar ba za ta wuce ba sai na sha ta, bari a aikata nufinka.” ⁴³ Ya sāke dawowa ya same su suna barci, don idanunsu sun cika da barci.

44 Sai ya sāke barinsu, ya je ya yi addu'a sau na uku, ya sāke faɗa maganar da ya yi a ɗā. ⁴⁵ Sai ya dawo wurin almajiran ya ce musu, “Har yanzu barci kuke yi kuna hutawa? To, ga shi lokaci ya yi da za a ba da Dan Mutum ga hannun masu zunubi. ⁴⁶ Ku tashi mu tafi. Ga mai bashe ni nan, ya iso.”

An Kama Yesu

(Mar 14.43-50; Luk 22.47-53; Yoh 18.3-12)

47 Kafin ya rufe baki sai ga Yahuda ɗaya daga cikin sha biyun nan, tare da taron mutane da yawa, suna riƙe ɗa takuba, da sanduna. Manyan firistoci da shugabanni ne suka aiko su. ⁴⁸ To,

dā ma shi mai bashe shi dīn ya riga ya ba su alama cewa, “Wanda zan rungume shi, shi ne mutumin. Ku kama shi.”

49 Da zuwansa sai ya miƙe zuwa wurin Yesu ya ce masa, “Sallama dai, malam!” Sai Yahuda ya rungume shi.

50 Yesu ya ce masa, “Abokina, yi abin da ya kawo ka.”

Sai mutanen suka zo suka kama Yesu suka riƙe shi. ⁵¹ Da ganin haka sai dāya daga cikin waƙanda suke tare da Yesu, ya zare takobinsa, ya sari bawan babban firist, ya yanke kunnensa. ⁵² Sai Yesu ya ce masa, “Mai da takobinka, gama duk wanda ya dāuki takobi, takobi ne zai kashe shi. ⁵³ Kuna tsammani ba ni da iko in nemi taimako daga wurin Ubana, kuma nan da nan yā aiko mini da mala’iku fiye da ƙungiyar sojoji goma sha biyu? ⁵⁴ To, ta yaya ke nan za a cika abin da Rubutattun Maganar Allah sun faɗa cewa lallai wannan abu yā faru?”

55 A lokacin nan Yesu ya ce wa mutanen, “Kun fito ne da takuba, da sanduna ku kama ni sai ka ce ɗan fashi? Kowace rana ina zama a haikali ina yin koyarwa ba ku kama ni ba. ⁵⁶ Amma duk wannan ya faru ne don a cika abin da yake cikin Littattafan annabawa.”

Da jin haka dukan almajiransa suka bar shi, suka gudu.

Yesu a gaban 'Yan Majalisa

(*Mar 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Yoh 18.13-14, 19-24*)

57 Sai waƙanda suka kama Yesu suka kai shi wurin Kayafa, babban firist, inda malaman dokoki da shugabanni sun riga sun haɗu. ⁵⁸ Amma Bitrus ya bi su daga nesa-nesa, har zuwa filin gidan babban firist. Ya shiga ya zauna da dogarawan haikalin don yā ga yadda za a gama. ⁵⁹ To, manyan firistoci da 'yan majalisa, duk suka nemi shaidar ƙarya da za a yi wa Yesu don su sami damar kashe shi. ⁶⁰ Amma ba su samu ba, ko da yake waƙansu da yawa sun ba da shaidar ƙarya. Daga ƙarshe waƙansu mutum biyu suka fito ⁶¹ suka ce, “Wannan mutumin ya ce wai zai iya rushe haikalin Allah, yā kuma sāke gina shi cikin kwana uku.”

62 Sai babban firist ya tashi ya ce, “Ba ka da wata amsa? Shaidar da suke bayar a kanka fa?” ⁶³ Amma Yesu ya yi shiru. Sai babban firist ya ce masa, “Na haɗa ka da Allah mai rai, ka gaya mana ko kai ne Almasihu, Dan Allah.”

64 Yesu ya ce masa, “Yadda ka fada. Amma ina gaya muku, daga yanzu za ku ga Dan Mutum zaune a hannun damar Mai Iko, yana kuma zuwa cikin girgije na sararin sama.”

65 Sai babban firist ya yage rigunansa saboda facin rai ya ce, “Wace shaida ce kuma muke nema? Kun ji ya yi wa Allah reni. ⁶⁶ Me kuka gani?”

Suka amsa suka ce, “Ya isa a kashe shi!”

67 Sai suka tottofa masa miyau a fuska, suka dudduke shi, waƙansu kuma suka mare shi, ⁶⁸ suna cewa, “Yi mana annabci, in kai Almasihu ne! Fada wanda ya mare ka!”

Bitrus Ya Yi Mūsun Sanin Yesu

(Mar 14.66-72; Luk 22.56-62; Yoh 18.15-18, 25-27)

69 A lokacin nan Bitrus yana zaune a cikin filin gidan, sai wata yarinya mai aiki a gidan ta zo wurinsa ta ce masa, “Kai ma, ai, tare kake da Yesu mutumin Galilin nan!”

70 Amma Bitrus ya yi mūsu a gabansu duka ya ce, “Ni ban san abin da kike magana a kai ba!” ⁷¹ Da ya fito zaure, sai wata yarinya mai aiki a gidan kuma ta gan shi, ta ce wa waƙanda suke tsaye a wurin, “Wannan mutumin yana tare da Yesu Banazare!”

72 Bitrus ya sāke yin mūsu har da rantsuwa yana cewa, “Ban ma san mutumin ba.”

73 An jima kaƙan sai waƙanda suke tsaye a wurin suka zo suka ce wa Bitrus, “Ba shakka kai ma ɗayansu ne. Yadda kake magana ya tone ka.”

74 Sai ya fara la’anta kansa, yana rantsuwa, yana cewa, “Ban ma san mutumin ba!”

Nan take zakara ya yi cara. ⁷⁵ Sai Bitrus ya tuna da maganar da Yesu ya yi masa cewa, “Kafin zakara yā yi cara, za ka yi mūsun sanina sau uku.” Sai Bitrus ya fita waje ya yi kuka mai zafi.

Yesu a gaban Gwamna Bilatus

(Mar 15.1; Luk 23.1-2; Yoh 18.28-32)

27 ¹ Da gari ya waye, sai dukan manyan firistoci da shugabannin jama’a suka yi shawara su kashe Yesu. ² Sai suka ɗaure shi, suka tafi da shi, suka ba da shi ga gwamna Bilatus.

Mutuwar Yahuda

(A. M. 1.18-19)

3 Sa'ad da Yahuda wanda ya bashe shi ya ga an yanke wa Yesu hukuncin mutuwa, sai ya yi baƙin ciki, ya dawo wurin manyan firistoci, da shugabanni, ya mayar musu da kuɗin azurfa talatin ɗin nan. ⁴ Ya ce, "Na yi zunubi da na ba da marar laifi a kashe shi."

Amma suka ce, "Ina ruwanmu? Wannan ruwanka ne."

5 Sai ya zubar da kuɗin azurfan nan a haikali, ya fita, ya je ya rataye kansa.

6 Amma manyan firistoci suka kwashe kuɗin suka ce, "Bai kamata a sa kuɗin nan a wurin ajiyar kuɗin haikali ba, don kuɗin ladan kisankai ne." ⁷ Sai suka yi shawara, suka sayi wani fili da kuɗin. Ana ce da filin, Fili Mai Yin Tukwane, don wurin yā zama wurin binne baƙi in sun mutu. ⁸ Don haka har wa yau ana ce da filin, Filin Jini.

9 Ta haka aka cika abin da annabi Irmiya ya faɗa cewa, "Aka ɗauki kuɗin azurfa talatin, kuɗin da mutanen Isra'ila suka yarda a biya a kansa ke nan. ¹⁰ Suka sayi filin mai yin tukwane da su, yadda Ubangiji ya umarce ni."

Bilatus Ya Yi wa Yesu Tambayoyi

(Mar 15.2-5; Luk 23.3-5; Yoh 18.33-38)

11 To, Yesu yana nan tsaye a gaban gwamna ke nan, sai gwamnan ya tambaye shi ya ce, "Kai ne sarkin Yahudawa?" Yesu ya ce masa,

"Kai ne ka faɗa haka." ¹² Amma da manyan firistoci da shugabanni suka zarge shi, bai ce kome ba.

13 Sai Bilatus ya ce masa, "Ba ka ji abubuwan nan da suka zarge ka a kai ba?"

14 Amma Yesu bai amsa masa ko tambaya ɗaya ba, har gwamna ya yi mamaki sosai.

An Yanke wa Yesu Hukuncin Mutuwa

(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yoh 18.39—19.16)

15 To, a lokacin Bikin Ketarewa kuwa, gwamna ya saba sake wa mutane mai laifi guda ɗaya da suke so. ¹⁶ A lokacin akwai wani sananne mai laifi, mai suna Barabbas a kurkuku. ¹⁷ Da Yahudawa suka taru sai Bilatus ya ce musu, "Wa kuke so in sake

muku? Barabbas ko kuwa Yesu da ake ce da shi Almasihu?"
 18 Gama Bilatus ya sani saboda kishi ne suka ba da Yesu.

19 Da Bilatus ya zauna wurin da yake shari'a, sai matarsa ta aiko a ce masa, "Ka fita sha'anin marar laifin nan, domin yau na sha wahala sosai a mafarki a kansa."

20 To, sai manyan firistoci suka zuga jama'a su ce a saki Barabbas, a kashe Yesu. 21 Gwamnan kuwa ya sãke ce musu, "Wane ne a cikin biyun nan kuke so in sake muku?"

Sai suka ce, "Barabbas."

22 Sai Bilatus ya ce musu, "To, me zan yi da Yesu da ake ce da shi Almasihu?" Duk sai suka ce, "A gicciye shi!"

23 Bilatus ya ce, "Saboda me? Wane mugun abu ne ya yi?" Amma mutanen sun fara ta da murya suna cewa, "A gicciye shi!"

24 Da Bilatus ya ga ba abin da zai iya yi, kuma mutanen suna shirin ta da hankali, sai ya dibi ruwa ya wanke hannayensa a gaban mutane, ya ce, "Ni dai, ba ruwana da alhakin jinin^b marar laifin nan. Wannan ruwanku ne."

25 Sai mutanen duka suka amsa suka ce, "Alhakin jininsa yã zauna a wuyanmu, mu da 'ya'yanmu!"

26 Sa'an nan ya sake musu Barabbas. Bayan ya sa aka yi wa Yesu bulala, sai ya ba da shi a gicciye shi.

Sojoji Sun Yi wa Yesu Ba'a

(*Mar 15.16-20; Yoh 19.2-3*)

27 Daga nan sojojin gwamna suka kai Yesu cikin fadar gwamna, suka tara sauran sojojin a kansa, 28 suka tube masa kaya, suka yafa masa wata jar riga irin ta sarakuna. 29 Suka yi wani rawani na kaya, suka sa masa a kai, suka sa ya rife sanda a hannunsa na dama, sa'an nan suka durkusa a gabansa suna yi masa ba'a suna cewa, "Ranka yã dafɛ, Sarkin Yahudawa!" 30 Suka tottofa masa miyau, suka karfi sandan suka bubbuge shi da ita a kai. 31 Da suka gama yi masa ba'a, sai suka cire masa jar rigar, suka sa masa rigunansa, suka tafi da shi don su gicciye shi.

An Gicciye Yesu

(*Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yoh 19.17-27*)

32 Suna tafiya ke nan, sai suka gamu da wani mutumin Sayirin, mai suna Siman, suka sa shi dole yã dauki gicciyen Yesu.

27.24: M. Sh 21.6-9

^b 27.24 alhakin jinin: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dã suna da "jini mai adalci" ko kuwa "jinin mutumin nan mai adalci".

³³ Suka kai wurin da ake ce da shi Golgota, wato, wurin kokon kai. ³⁴ Suka ba shi ruwan inabi haɗe da wani abu mai ɗaci don yā sha, amma da ya ɗandana sai ya fi sha.

35 Da suka gicciye shi, sai suka jefa kuri'a suka raba rigunansa.

³⁶ Bayan haka sai suka zauna a nan suna gadinsa. ³⁷ Daidai kansa aka kafa sanarwar laifinsa cewa, "Wannan Shi Ne Yesu, Sarkin Yahudawa." ³⁸ Aka kuma gicciye waɗansu 'yan fashi guda biyu tare da shi, ɗaya a damarsa, ɗaya a hagusna.

39 Mutane da suke wucewa suka riƙa zaginsa suna kaɗa kai, ⁴⁰ suna cewa, "Kai da za ka rushe haikali, ka kuma gina shi cikin kwana uku, ka ceci kanka mana! Idan kai Dan Allah ne, ka sauko daga gicciyen mana!"

41 Haka kuma manyan firistoci, da malaman dokoki, da shugabanni suka riƙa yi masa ba'a, suna cewa, ⁴² "Ya ceci waɗansu, ya kasa ceton kansa. Idan shi Sarkin Isra'ila ne, bari yā sauko daga gicciyen mana, sa'an nan za mu gaskata shi. ⁴³ Ya dogara ga Allah. Bari Allah yā cece shi yanzu, idan yana so, don ya ce wai shi Dan Allah ne."

44 Haka ma 'yan fashin da aka gicciye su tare, su ma suka yi masa baƙar magana.

Mutuwar Yesu

(*Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yoh 19.28-30*)

45 Tun daga tsakar rana, duhu ya rufe kasar duka, har zuwa wajen karfe uku na yamma. ⁴⁶ Wajen karfe uku kuma Yesu ya ɗaga murya da karfi ya ce, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" wato, "Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?"

47 Da waɗansu da suke tsaye a wurin suka ji haka, sai suka ce, "Mutumin nan yana kiran Iliya ne." ⁴⁸ Sai nan da nan wani ya yi gudu, ya je ya ɗauki soso, ya jiƙa shi a cikin ruwan tsami, ya soka a sanda, ya miƙa masa yā sha.

49 Amma sauran suka ce, "Ku bari mu gani, ko Iliya zai zo yā cece shi."

50 Sai Yesu ya sāke ɗaga murya da karfi, sa'an nan ya saki ransa.

51 Sai labulen da yake cikin haikali⁶ ya yage kashi biyu, daga sama zuwa kasa. Aka yi girgizar kasa, duwatsu suka

27.34: Zab 69.22 27.35: Zab 22.18 27.39: Zab 22.8; 109.25

27.40: Mat 26.61; Yoh 2.19 27.43: Zab 22.9 27.46: Zab 22.1 27.48: Zab 69.22

⁶ 27.51 labulen haikali: Wato, yadin da aka rufe kofar Wuri Mafi Tsarki a cikin haikali.

faffashe. ⁵² Aka bubbude kaburbura, tsarkaka da yawa da suka mutu suka tashi da rai ⁵³ suka fiffito daga kaburburansu. Bayan Yesu ya tashi daga matattu, sai suka shiga birni mai tsarki, mutane da yawa suka gansu.

54 A lokacin da babban sojan Roma da sauran waƙanda suke gadin Yesu suka ga girgizar ƙasa da kuma duk abin da ya faru, sai suka ji tsoro sosai, suka ce, “Lallai, wannan Dan Allah ne!”

55 Akwai kuma waƙansu mata da yawa da suka bi Yesu tun daga Galili suna yi masa hidima. Suka tsaya daga nesa suna kallon abin da yake faruwa. ⁵⁶ Cikinsu akwai Maryamu daga Magadala, da Maryamu mamar Yakubu da Yusufu, da kuma mamar 'ya'yan Zabadi.

Jana'izar Yesu

(*Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yoh 19.38-42*)

57 Da yamma ta yi, sai wani mai arziki, mutumin Arimatiya, mai suna Yusufu ya zo; shi ma almajirin Yesu ne. ⁵⁸ Ya je wurin Bilatus ya roka a ba shi gawar Yesu. Bilatus kuwa ya ba da umarni a ba shi. ⁵⁹ Sai Yusufu ya dauki gawar Yesu ya nade a zanen lilin mai tsabta. ⁶⁰ Ya sa shi a cikin sabon kabari nasa, wanda ya haƙa a jikin dutse. Sai ya tura babban dutse a bakin kabarin, ya tafi. ⁶¹ Maryamu daga Magadala, da ɗaya Maryamun suna nan zaune a gaban kabarin.

Masu Gadin Kabarin

62 Washegari, wato, bayan Ranar Shiri,^c sai manyan firistoci da Farisiyawa suka taru a gaban Bilatus, ⁶³ suka ce, “Ranka yã dade! Mun tuna abin da mai rudin mutanen nan ya ce tun yana da rai, wai bayan kwana uku zai tashi daga matattu. ⁶⁴ Saboda haka ka sa a yi gadin kabarin nan sosai har zuwa rana ta uku, don kada almajiransa su je su sace gawarsa, sa'an nan su ce wa mutane ya tashi daga matattu. Rudin ƙarshe fa zai fi na farkon muni.”

65 Bilatus ya ce musu, “Ku debi sojoji, ku je ku yi gadin shi duk yadda za ku iya.”

66 Sai suka je suka tsare kabarin, suka buga hatimin sarki a dutsen kabarin, suka kuma sa sojoji su yi gadin wurin.

27.51: Fit 26.31-33 27.55-56: Luk 8.2-3

27.63: Mat 16.21; 17.23; 20.19; Mar 8.31; 9.31; 10.33-34; Luk 9.22; 18.31-33

^c 27.62 Ranar Sbiri: Dubi ma'anar waƙansu kalmomi.

Tashin Yesu daga Matattu

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yoh 20.1-10)

28 ¹ Ranar Hutu ta Yahudawa ta wuce ke nan, a ranar Lahadi da sassafe sai Maryamu daga Magadala da daya Maryamu suka je su duba kabarin. ² Ba labari sai aka yi wata babbar girgizar kasa, don wani mala'ikan Allah ya sauko daga sama, ya ture dutsen da aka rufe kabarin, ya zauna a kai. ³ Yana haske kamar walkiya, rigunansa kuma farare fat kamar auduga. ⁴ Da masu gadin suka gan shi, tsoro ya kama su sosai, suna rawar jiki, suka fadi a kasa kamar matattu.

⁵ Amma mala'ikan ya ce wa matan, "Kada ku ji tsoro, na sani kuna neman Yesu ne wanda aka gicciye. ⁶ Ba ya nan. Ya tashi yadda ya fada. Ku zo ku ga inda aka sa shi. ⁷ Ku je da sauri ku gaya wa almajiransa cewa, 'Ya tashi daga matattu. Ga shi kuma zai riga ku zuwa Galili, a can ne za ku gan shi.' Abin da na zo in gaya muku ke nan."

⁸ Sai suka bar kabarin da sauri cike da tsoro, tare da farin ciki mai yawa. Suna gudu don su je su fada wa almajiran Yesu ke nan, ⁹ sai Yesu da kansa ya gamu da su, ya ce musu, "Sallamarku dai!" Suka matso kusa suka rungume kafafunsa, suka yi masa sujada. ¹⁰ Sai Yesu ya ce musu, "Kada ku ji tsoro. Ku je ku fada wa 'yan'uwana su tafi Galili, a can ne za su gan ni."

Rahoton Masu Gadin Kabarin

¹¹ Da matan suna cikin tafiya, sai wadansu daga cikin masu gadin kabarin nan suka shiga gari, suka ba manyan firistoci labarin dukan abin da ya faru. ¹² Sai firistocin da shugabannin mutane suka taru suka yi shawara, suka ba sojojin kudi mai yawa. ¹³ Suka ce, "Ku ce wa mutane, 'Almajiransa ne suka je da dare suka sace shi lokacin da kuke barci.' ¹⁴ Idan kuwa labarin ya kai kunnen gwamna, za mu yi masa magana, ba za ku shiga wahala ba."

¹⁵ Sai sojojin suka karfi kudin suka yi yadda aka ce su yi. Wannan labarin kuwa har wa yau Yahudawa suna ba da shi.

Aikin da Yesu Ya Ba Almajiransa

(Mar 16.14-18; Luk 24.36-49; Yoh 20.19-23; A. M. 1.6-8)

¹⁶ To, almajirai goma sha dayan nan suka tafi Galili, suka je dutsen da Yesu ya ce su je. ¹⁷ Da suka gan shi sai suka yi masa sujada, amma wadansunsu suka yi shakka. ¹⁸ Sai Yesu ya zo kusa

ya ce, “An ba ni dukan iko a sama da kasa. ¹⁹Don haka ku je ku fada wa dukkan al’umman duniya su bi ni, kuna yi musu baftisma cikin sunan Uba, da na Da, da na Ruhu Mai Tsarki. ²⁰Ku kuma koya musu su yi biyayya da dukan abubuwan da na umarce ku. Ku sani fa, ina tare da ku kullum har farshen zamani.”

BISHARA TA HANNUN

MARKUS

Gabatarwa

Marubucin wannan bishara shi ne Markus wanda cikakken sunansa shi ne Yohanna Markus. Shi abokin manzo Bitrus ne na musamman (Dubi 1 Bit 5.13). Tarihi ya nuna cewa an rubuta *Bishara ta Hannun Markus* kafin rushewar Urushalima a shekara ta A.D. 70, a can yankin Roma, kuma an rubutata kafin sauran Littattafan Bisharar Yesu nan uku.

Bishara ta Hannun Markus ta yi koƙari ta nuna mana cewa saƙon nan na Yesu na mulkin Allah ta zo wurin mutane (1.14,15). Yesu da kansa kuma shi ne bisharan nan na Allah (1.1, 8.35, 10.25). Fiye da waƙannan duka, *Bishara ta Hannun Markus* ta nuna cewa Yesu shi ne Dan Allah wanda aka aike shi yã ceci mutane ta wurin ba da ransa da ya yi a kan gicciye (10.45).

Ko da yake *Bishara ta Hannun Markus* ita ce gajeriya cikin dukan Littattafan Bisharar Yesu nan guda huɗu, duk da haka ta ƙunshi dukan abin da yake a *Bishara ta Hannun Matiyu*. Amma *Bishara ta Hannun Markus* ta nanata ayyukan ban mamaki na Yesu.

Abubuwan da Suke Ciki

Shirin yin hidima na Yesu 1.1-13
Aikin Yesu a ƙasar Galili 1.14—9.50
Daga Galili zuwa Urushalima 10.1-52
Mako na ƙarshe na Yesu 11.1—15.47
Tashin Yesu daga matattu 16.1-20

Wa'azin Yohanna Maibaftisma

(*Mat 3.1-12; Luk 3.1-9, 15-17; Yoh 1.19-28*)

1 ¹ Wannan shi ne Labari Mai Daɗi game da Yesu Almasihu,^a Dan Allah.^b ² Ta fara kamar yadda aka rubuta a littafin annabi Ishaya cewa:

“Ga shi, na aiko manzona yã riga ka gaba,
wanda zai shirya maka hanya.”

1.2: Mal 3.1

^a 1.1 Almasihu: Da Ibraniyanci, Masiha; da Helenanci, Kiristi. Ma'anar Almasihu ita ce wanda aka shafe aka kuma keɓe.

^b 1.1 Dan Allah: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa ba su da waɗannan kalmomi.

³ Muryar mai kira a daji tana cewa,
 “Ku shirya wa Ubangiji inda zai bi,
 Ku miƙe hanyoyinsa.”

4 Yohanna Maibaftisma ya kuwa bayyana a daji yana wa'azi cewa mutane su tuba a yi musu baftisma⁶ domin a yafe musu zunubansu. ⁵ Dukan mutanen yankin Yahudiya, da dukan mutanen Urushalima suka yi ta zuwa wurinsa suna faɗin zunubansu suna tuba. Ya kuwa yi musu baftisma a Kogin Urdun.

6 Rigar Yohanna kuwa an yi ta da gashin raƙumi ne. Yana kuwa daure da bel na fata. Abincinsa kuwa fara ce da ruwan zuma. ⁷ Ya yi wa'azi, ya ce, “Wani yana zuwa a bayana wanda ya fi ni girma, wanda ban isa ko in sunkuya in kunce igiyar takalmansa ba. ⁸ Na yi muku baftisma da ruwa, amma shi dai, da Ruhu Mai Tsarki zai yi muku.”

An Yi wa Yesu Baftisma

(Mat 3.13-17; Luk 3.21-22)

9 Ana nan a cikin wannan lokacin, sai Yesu ya zo daga Nazarat na yankin Galili, sai Yohanna ya yi masa baftisma a Kogin Urdun. ¹⁰ Da Yesu yana fitowa daga ruwa, sai ya ga sama ya buɗe, Ruhun Allah yana saukowa a kansa da kamannin kurciya. ¹¹ Sai aka ji wata murya daga sama ta ce, “Kai ne Dana wanda nake ƙauna. Ina jin dadinka ƙwarai.”

Shaidan Ya Gwada Yesu

(Mat 4.1-11; Luk 4.1-13)

12 Nan da nan sai Ruhu ya kai Yesu cikin daji, ¹³ inda ya zauna har kwana arba'in. Shaidan yana gwada shi. Yesu yana tare da namomin daji, amma mala'iku suka yi masa hidima.

Yesu Ya Fara Hidimarsa a Galili

(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

14 Bayan da aka sa Yohanna a kurkuku, Yesu ya shiga Galili yana shelar Labari Mai Dadi da ya fito daga wurin Allah. ¹⁵ Yana cewa, “Lokaci ya yi! Mulkin Allah ya yi kusa! Ku tuba, ku gaskata da Labari Mai Dadi.”

1.3: Ish 40.3 1.6: 2 Sar 1.8

1.11: Far 22.2; Zab 2.7; Ish 42.1; Mat 3.17; 12.18; Mar 9.7; Luk 3.22

1.15: Mat 3.2

⁶ 1.4 Baftisma: Ita ce wankan da take nuna tuba.

Yesu Ya Kira Masu Kamun Kifi guda Huɗu

(Mat 4.18-22; Luk 5.1-11)

16 Da Yesu yana wucewa a gefen Tekun Galili, sai ya ga Siman da ɗan'uwansa Andarawus, suna jefa abin kamun kifi a teku don su masu kamun kifi ne. ¹⁷ Sai Yesu ya ce musu, "Ku biyo ni, zan mai da ku masu jawo mutane zuwa wurina." ¹⁸ Nan da nan sai suka bar kayansu na kama kifi, suka bi shi.

19 Da ya je gaba kaɗan, sai ya ga Yakubu ɗan Zabadi, da ɗan'uwansa Yohanna, suna cikin jirgin ruwansu suna gyaran abin kamun kifi. ²⁰ Nan da nan ya kira su, suka kuwa bar babansu Zabadi cikin jirgin tare da leburorin da suka ɗauka, suka bi shi.

Mai Aljani

(Luk 4.31-37)

21 Yesu da masu binsa suka shiga Kafarnahum. Da Ranar Hutun Yahudawa wato, Asabar ta yi sai ya shiga majami'a yana koyarwa. ²² Suka yi ta mamaki yadda yake koyarwa, domin ya koya musu kamar mutumin da yake da iko, ba kamar malaman dokokinsu ba.

23 Ba labari sai ga wani mutum mai aljani a cikin majami'arsu, ²⁴ yana ihu, yana cewa, "Ina ruwanka da mu, Yesu Banazare? Ko ka zo ne ka halaka mu? Na san wane ne kai, kai ne Mai Tsarkin nan na Allah!"

25 Sai Yesu ya tsawata wa aljanin, ya ce, "Ka yi shiru! Ka fita daga cikin mutumin nan!"

26 Sai aljanin ya jijjiga mutumin. Ya yi ihu, ya fita daga cikinsa. ²⁷ Duk mutane suka yi mamaki, har suka yi ta tambayar juna suna cewa, "Kai, mene ne haka? Tabɗi! Yau ga sabuwar koyarwa! Wannan mutum yana da iko yã ba aljanu umarni, suna kuwa yi masa biyayya!"

28 Nan da nan sai labarinsa ya bazu ko'ina a kewayen yankin Galili.

Yesu Ya Warkar da Mamar Matar Bitrus

(Mat 8.14-15; Luk 4.38-39)

29 Da fitarsu daga majami'ar, sai suka shiga gidan su Bitrus da Andarawus, tare da Yakubu da Yohanna. ³⁰ Mamar matar Bitrus kuwa tana kwance tana zazzafi. Da shigar Yesu, suka ba shi labarinta. ³¹ Sai ya tafi wurinta, ya kama hannunta ya ɗaga ta. Zazzaɓin kuwa ya bar ta, har ta tashi ta yi musu hidima.

Yesu Ya Warkar da Mutane da Yawa*(Mat 8.16-17; Luk 4.40-41)*

32 Da yamma, bayan fāduwar rana, aka kawo wa Yesu dukan marasa lafiya, da masu aljanu. ³³ Sai dukan mutanen garin suka taru a kofar gidan. ³⁴ Ya warkar da marasa lafiya da yawa, masu ciwo iri-iri, ya kuma fitar wa mutane aljanu da yawa. Bai ko yarda aljanun su yi magana ba, domin sun san shi.

Yesu Ya Tafi Yin Addu'a Inda ba Kowa*(Luk 4.42-44)*

35 Da sassafe, tun da sauran duhu, Yesu ya tashi ya fita, ya tafi wani wuri inda ba kowa, yā yi addu'a a can. ³⁶ Sai Siman da waƙanda suke tare da shi suka je nemansa. ³⁷ Da suka same shi, suka ce masa, “Ai, dukan mutane suna nemanka.”

38 Yesu ya amsa ya ce, “Mu je garuruwan da suke gaba, in yi wa'azi a can kuma. Dalilin zuwana ke nan.”

39 Ya zazzaga dukan Galili yana wa'azi a majami'unsu, yana kuma fitar wa mutane aljanu.

Yesu Ya Warkar da Kuturu*(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)*

40 Wani kuturu wato, mai ciwon fatar jiki ya zo wurin Yesu, ya durkusa^c yana roko yana cewa, “Idan ka yarda, kana iya ka tsarkake ni.”

41 Sai tausayi ya kama Yesu, ya miƙa hannunsa ya taƙa shi, ya ce masa, “Na yarda, ka warke!” ⁴² Nan da nan sai kuturtar ta bar shi, ya kuwa warke.

43 Sa'an nan Yesu ya sallame shi da gargadi mai ƙarfi cewa, ⁴⁴ “Ka lura fa kada ka gaya wa kowa. Amma ka je ka nuna kanka a wurin firist, ka kuma yi hadaya kamar yadda Musa ya ce a yi don tsarkakewa. Ka yi haka don ka tabbatar wa jama'a cewa ka warke.”

45 A maimakon haka, sai mutumin ya fita yana ta baza labarin ko'ina. Wannan ya sa Yesu bai iya shiga wani gari a fili ba, sai ya riƙa zama a waje a wuraren da ba kowa. Duk da haka, mutane suka yi ta zuwa wurinsa daga ko'ina.

1.39: Mat 4.23; 9.35 1.44: L. Fir 14.1-32

^c 1.40 ya durkusa: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da waƙannan kalmomi.

Yesu Ya Warkar da Shanyayye

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

2 ¹ Bayan 'yan kwanaki, Yesu ya sàke komawa Kafarnahum, sai mutane suka ji labari yana gida. ² Mutane da yawa suka taru, har ba sauran wuri, ko a bakin kofa ma. Yesu yana yi musu wa'azin bishara. ³ Sai ga mutum huɗu suka zo, suna kuwa dauke da wani shanyayye. ⁴ Da suka kàsa shigar da shi zuwa wurin Yesu saboda yawan mutane, sai suka buɗe rufin gidan daidai inda Yesu yake. Da suka huda rufin, sai suka saukar da mutumin, duk da tabarmarsa.

Hoton rufin daki da aka buɗe (2.4)

⁵ Da Yesu ya ga bangaskiyarsu sai ya ce wa shanyayyen, “Dana, an yafe maka zunubanka.”

⁶ To, wadansu malaman dokoki suna zaune a wurin, suna ta tunani a cikin zuciyarsu, ⁷ suna cewa, “Don me mutumin nan yake magana haka? Ai, yana wa Allah reni ne! Wa yake da ikon yafewar zunubi in ba Allah kadai ba?”

⁸ Nan da nan Yesu ya gane abin da suke tunani a zuciyarsu, sai ya ce musu, “Me ya sa kuke yin irin waɗannan tunani? ⁹ Wanne ya fi sauƙi, a ce wa mai ciwon nan, ‘An yafe maka zunubanka,’ ko kuwa a ce, ‘Tashi ka dauki tabarmarka ka yi tafiya?’ ¹⁰ Amma ina so ku sani cewa Dan Mutum yana da iko

yā gafarta zunubai a duniya.” Sai ya ce wa mai ciwon, ¹¹“Na ce maka, tashi, ka dauki tabarmarka ka tafi gida.”

12 Nan da nan ya tashi, ya dauki tabarmarsa, ya fita. Dukan mutane kuma suna kallonsa, suna mamaki, suna daukaka Allah suna cewa, “Ba mu taɓa ganin wani abu kamar haka ba.”

Yesu Ya Kira Lawi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

13 Yesu ya sāke fita ya je bakin Tekun Galili. Mutane da yawa suka taru kewaye da shi, ya kuwa koya musu. ¹⁴Yana wucewa, sai ya ga Lawi ɗan Halfa yana zaune a wurin karɓar haraji. Sai Yesu ya ce masa, “Bi ni.” Sai ya tashi ya bi shi.

15 Wata rana, Yesu da almajiransa suna cin abinci a gidan Lawi. Wadansu masu karɓar haraji da wadansu masu zunubi da yawa suna ci tare da shi da almajiransa, don mutane da yawa daga cikinsu ne suka bi shi. ¹⁶Wadansu malaman dokoki wadanda su Farisiyawa ne, suka ga yana cin abinci tare da masu zunubin nan da masu karɓar haraji. Sai suka tambayi almajiransa suka ce, “Me ya sa yake ci tare da masu karɓar haraji da ‘Masu zunubi?’ ”

17 Da jin haka, Yesu ya ce musu, “Masu lafiya ba sa bukarar likita, sai dai marasa lafiya. Ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai masu zunubi.”

Tambaya a kan Yin Azumi

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

18 To, almajiran Yohanna Maibaftisma da na Farisiyawa suna yin azumi, sai wadansu mutane suka zo suka tambayi Yesu suka ce, “Me ya sa almajiran Yohanna da na Farisiyawa sukan yi azumi, amma naka ba sa yi?”

19 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Abokan ango sukan yi azumi a lokacin da ango yake tare da su ne? Ai, sa’ad da ango yake tare da su ba za su yi azumi ba. ²⁰Lokaci yana zuwa da za a dauki angon a bar su. To, a lokacin ne za su yi azumi.

21 “Ba mai facin tsohuwar riga da sabon yadi. Idan kuwa ya yi, sai sabon yadin ya yage tsohuwar rigar, har yagewar ta fi ta dā muni. ²²Kuma ba wanda zai zuba sabon ruwan inabi^d a cikin tsofaffin salkuna. Idan ya yi haka, sai ruwan inabin yā faffashe salkunan, a kuma yi hasarar salkunan duk da ruwan inabin. Ai, sabon ruwan inabi, sai sababbin salkuna.”

^d 2.22 ruwan inabi: A kan samu wannan daga 'ya'yan inabin da aka matse. An cika yin amfani da ruwan inabi kamar ruwan sha a Kasar Isra'ila.

Tambaya a Kan Kiyaye Ranar Hutu

(*Mat 12.1-8; Luk 6.1-5*)

23 Ana nan a Ranar Hutun Yahudawa Yesu da almajiransa suna wucewa ta gonakin alkama. Suna cikin tafiya sai almajiransa suka fara karya wafansu kan alkama. ²⁴ Sai Farisiyawa suka ce masa, “Duba abin da almajiranka suke yi. Don me suke yin abin da Doka ta hana yi a Ranar Hutu?”

25 Yesu ya amsa ya ce, “Ashe, ba ku taɓa karanta abin da Dawuda ya yi ba, a lokacin da yunwa ta dame shi kuma yana cikin rashi, shi da abokan tafiyarsa? ²⁶ A zamanin da Abiyata yake babban firist ne, Dawuda ya shiga wurin sujada, ya ci burocin da aka keɓe, wanda bai kamata kowa yã ci ba, sai dai firistoci kadai. Har ma ya ba abokan tafiyarsa!”

27 Sai Yesu ya ce musu, “Ai, an yi Ranar Hutu domin mutum ne, ba a yi mutum domin Ranar Hutu ba. ²⁸ Saboda haka Dan Mutum Ubangiji ne har ma da na Ranar Hutu.”

Mai Shanyayyen Hannu a Kafarnahum

(*Mat 12.9-14; Luk 6.6-11*)

3 ¹ Da Yesu ya sãke shiga cikin majami'a, sai ga wani mutum mai shanyayyen hannu a cikin majami'ar. ² Wafansu mutane kuwa suna neman hanya su sami Yesu da laifi, saboda haka sai suka zuba ido su ga ko Yesu zai warkar da mutumin a Ranar Hutu.

3 Sai Yesu ya ce wa mai shanyayyen hannun, “Fito ka tsaya nan gaba.” ⁴ Sa'an nan Yesu ya tambaye su ya ce, “Mene ne ya dace a yi a Ranar Hutu? A yi alheri ko a yi mugunta? A ceci rai, ko a kashe shi?”

Amma mutanen suka yi shiru. ⁵ Yesu ya duddube su cikin fushi, yana kuma baƙin ciki domin taurin zuciyarsu. Sai ya ce wa mai shanyayyen hannun, “Ka mife hannunka.” Sai ya mife, hannunsa kuwa ya warke nan da nan. ⁶ Da ganin haka kuwa Farisiyawa suka fita daga haikalin. Nan da nan suka yi shawara da mutanen Hirudus a kan yadda za su kashe Yesu.

Babban Taro a Bakin Teku

7 Sai Yesu ya tashi tare da almajiransa, suka bar garin suka je bakin Tekun Galili. Sai mutane da yawan gaske daga Galili suka bi shi, har da mutanen Yahudiya, ⁸ da na Urushalima, da na yankin Idumiya, da na hayin Kogin Urdun, da kuma mutanen

wajen Taya da kuma Sidon. Da yawansu suka zo saboda sun ji dukan abin da yake yi. ⁹Don gudun kada mutane su matse shi, sai Yesu ya fada wa almajiransa su kawo masa karamin jirgin ruwa daya. ¹⁰Ya yi haka domin ya riga ya warkar da mutane da yawa, har ya kai ga duk masu ciwo suna ta zuwa kusa da shi don su taɓa shi. ¹¹Duk lokacin da aljanu suka gan shi, sai su faɗi a gabansa suna ihu suna cewa, “Kai Dan Allah ne.”

12 Amma ya kwaɓe su kada su gaya wa kowa wane ne shi.

Yesu Ya Zafi Almajirai Sha Biyu

(*Mat 10.1-4; Luk 6.12-16*)

13 Ana nan, sai Yesu ya hau dutse, ya kira waɗanda yake so, suka je wurinsa. ¹⁴Sa'an nan ya zafi mutum sha biyu^d daga cikinsu su kasance da shi. Yana so ya riƙa aikensu su yi wa'azi, ¹⁵su kuma sami ikon fitar da aljanu. ¹⁶Ga sha biyun da ya zaɓa: Siman, wanda Yesu ya sa masa suna Bitrus, ¹⁷da Yakubu ɗan Zabadi, da ɗan'uwansa Yohanna, waɗanda ya sa musu suna Buwarnajis, wato 'ya'yan tsawa, ¹⁸da kuma Andarawus, da Filibus, da Batilomi, da Matiyu, da Toma, da Yakubu ɗan Halfa, da Taddiyus, da Siman mutumin Kan'ana, ¹⁹da Yahuda Iskariyoti wanda ya bashe shi.

Yesu da Ba'alzabul

(*Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10*)

20 Sa'an nan Yesu ya shiga wani gida, mutane kuma suka saƙe haɗuwa har shi da almajiransa ba su iya cin abinci ba. ²¹Da 'yan'uwansa suka ji haka, sai suka je domin su kama shi, domin mutane suna cewa, “Ai, ya haukace!”

22 Malaman dokoki kuwa da suka zo daga Urushalima suka ce, “Ai, Ba'alzabul sarkin aljanu ne ya shiga cikinsa! Da ikonsa kuma yake fitar da aljanu.”

23 Sai Yesu ya kira mutanen, ya yi musu misalai cewa: “Shaidan zai fitar da Shaidan kuma?” ²⁴Ai, idan mulki ya rabu, ɗaya gefen yana gaɓa da ɗayan, wannan mulki ba zai tsaya ba. ²⁵Haka kuma idan gida ya rabu biyu, ɗaya gefen yana gaɓa da ɗayan, wannan gidan ba zai tsaya ba. ²⁶Idan Shaidan kuma ya tayar wa kansa ya kuma rabu, ba zai tsaya ba. Karshensa ya zo ke nan.

3.9-10: Mar 4.1; Luk 5.1-3 3.22: Mat 9.34; 10.25

^d3.14 ya zafi mutum sha biyu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa sun kara, “ya ce da su manzanni” ne a nan.

27 “Ba wanda zai iya shiga gidan mutum mai karfi ya kwashe kayansa, sai dai ya fara kama mutumin, ya daure. Sa’an nan zai iya kwashe kayan gidansa.

28 “Ina fada muku gaskiya, za a yafe wa mutane kowane irin zunubi, da maganar reni ga Allah da suka yi. ²⁹ Amma fa, duk wanda ya yi maganar reni game da Ruhu Mai Tsarki ba za a taɓa yafe masa ba har abada. Ya yi zunubi na har abada ke nan.” ³⁰ Yesu ya fada wannan ne kuwa don sun ce, “Yana da aljanu ne.”

Mamar Yesu da 'Yan'uwansa

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

31 Sai mamar Yesu da 'yan'uwansa suka zo. Suka tsaya a waje suka aika wani ya kira shi. ³² Mutane kuwa suna zaune kewaye da shi, sai suka ce masa, “Ga mamarka da 'yan'uwanka suna nemanka a waje.”

33 Sai ya tambaye su ya ce, “Su wane ne mamata da 'yan'uwana?” ³⁴ Ya duddubi waɗanda suke zaune kewaye da shi, sai ya ce, “Ga mamata da 'yan'uwana! ³⁵ Ai, duk wanda ya yi abin da Allah yake so, shi ne dan'uwana, ita ce 'yar'uwata, ita ce kuma mamata.”

Misali na Mai Shuka

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

4 ¹ Yesu ya kuma fara koyarwa a bakin Tekun Galili. Taron mutane da yawa sosai suka taru kewaye da shi, har sai da ya shiga jirgin ruwa ya zauna a cikin tekun. Taron mutanen kuwa suna a tudun bakin tekun. ² Sai ya koya musu abubuwa da yawa ta wurin misalai. Ya ce musu: ³ “Ku kasa kunne! Wani manomi ya tafi gonarsa don ya yi shuka. ⁴ Yana cikin yafa irin ke nan, sai waɗansu iri suka faɗi a kan hanya, sai tsuntsaye suka zo suka cinye su. ⁵ Waɗansu iri kuma suka faɗi a wuri mai duwatsu inda ba kasa sosai. Sai suka tsiro da sauri don kasar wurin ba ta da zurfi. ⁶ Da rana ta yi zafi, sai ta kone su har suka bushe, don ba su da saiwa sosai. ⁷ Waɗansu kuma suka faɗi a cikin kaya, sai kayar ta tashi ta hana su girma har ba su yi tsaba ba. ⁸ Waɗansu kuwa suka faɗi a kasa mai kyau. Suka tsira suka yi girma, suka yi kai, waɗansu tsaba talatin-talatin, waɗansu sittin-sittin, waɗansu har ma dari-dari.”

9 Sa’an nan ya ce, “Duk mai kunnen ji, bari ya ji.”

Manufar Misali na Mai Shuka*(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)*

10 Lokacin da Yesu yake zaune shi kafai, sai almajiransa sha biyu da wadansu masu binsa suka roke shi ya gaya musu abin da misalin nan yake nufi. ¹¹ Sai ya ce musu,

“Ku kam, an yarda muku ku san asirin mulkin Allah. Amma wadanda ba sa cikinku, kome sai cikin misalai. ¹² Shi ya sa,
 ‘Za su yi ta dubawa, amma ba za su taɓa gani ba,
 Su yi ta ji kuma, amma ba za su gane ba.
 Idan suka gane, za su tuba a kuma yafe musu.’”

Yesu Ya Ba da Bayanin Misali na Mai Shuka*(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)*

13 Sai Yesu ya ce musu, “Ashe, ba ku gane misalin nan ba? To, yaya za ku gane sauran? ¹⁴ Mai yafa irin nan fa maganar Allah yake yafawa. ¹⁵ Irin da suka fādi a hanya, su ne kwatancin mutanen da suka ji maganar Allah. Amma da zarar suka ji, nan da nan sai Shaidan ya zo ya dauke maganar da aka shuka a zuciyarsu. ¹⁶ Haka kuma irin da suka fādi a wurare masu duwatsu, su ne kwatancin wadanda da zarar suka ji maganar sai suka karɓa da farin ciki. ¹⁷ Amma tun da ba su da tushe, ba su dade sosai ba. Lokacin da wahala ko tsanani ya tashi domin wannan maganar Allah, nan da nan sai su ja da baya. ¹⁸ Irin da suka fādi cikin kaya, su ne kwatancin mutanen da suke jin maganar, ¹⁹ amma damuwar duniya, da son arziki, da kuma kwaɗayin wadansu abubuwa, suka shiga suka hana maganar girma, har ta zama ba ta da amfani. ²⁰ Irin da suka fādi a kasa mai kyau kuwa, su ne kwatancin wadanda suke jin maganar Allah, suka karɓa, suka kuma yi amfani da ita, har suka yi riba wadansu talatin-talatin, wadansu sittin-sittin, wadansu ma har dari-dari.”

Misali a Kan Fitila*(Luk 8.16-18)*

21 Yesu ya ci gaba da cewa, “Ko kukan kawo fitila ku rufe ta da kwano ne? Ko kuma kukan ajiye ta a farkashin gado ne? Ba kukan ajiye fitila a bisan tebur ba? ²² Abin da yake boye yanzu, za a tone shi; abin da ya zama asiri kuma, za a buɗe shi. ²³ Duk mai kunnen ji, bari yā ji.”

24 Ya kuma ce musu, “Ku ji da kyau fa! Da mudun da ka auna, da shi za a auna maka, har ma a fara. ²⁵ Duk wanda yake

da abu, za a kara masa, wanda ba shi da abu kuma, ko ñan abin da yake da shi ma za a karɓa a bar shi.”

Misalin Irin da Ya Tsiro

26 Yesu ya kuma ce, “Ga yadda mulkin Allah yake. Mutum ya yafa iri a gonarsa. ²⁷ A kwana a tashi har irin ya tsira ya yi girma, mutumin bai ma san yadda aka yi ba. ²⁸ Kasa tana ba da amfani da kanta, da farko takan fitar da kara, sa’an nan kai, sai kuma kan ya fitar da kwaya. ²⁹ Sa’ad da amfani ya nuna, sai ya sa lauje ya yanke, domin lokacin girbi ya zo.”

Misali na Kwayar Mastad

(Mat 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

30 Yesu ya kuma ce, “Da me za mu kwatanta mulkin Allah? Ko kuwa da wane misali ne za mu nuna yadda yake? ³¹ Yana kama da kwaya iri na mastad wadda irinta ta fi kanƙanta a dukan irin da ake shukawa a kasa. ³² Duk da haka, in an shuka ta, takan yi girma ta fi duk sauran kayan lambu, takan yi manyan rassa, har tsuntsaye su iya sauka a inuwarta.”

33 Da irin wadannan misalai da yawa Yesu ya fada musu maganar Allah, daidai iyakar ganewarsu. ³⁴ Bai fada musu kome ba, sai tare da misali. Amma lokacin da yake tare da almajiransa su kadai, yakan fada musu kome da kome a fili.

Yesu Ya Tsawata wa Hadari

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 A ranan nan, da rana ta kusan faduwa, Yesu ya ce wa almajiransa, “Mu haye zuwa wancan ketare.” ³⁶ Suka bar taron mutane, suka dauke shi tare da su, cikin jirgin da yake zaune a ciki. Akwai wadansu jirage kuma tare da su. ³⁷ Sai babban hadari mai iska ya taso, har yana ta da ruwan tekun sama yana bubbuga jirgin. Ruwa kuwa yana shiga cikin jirgin har jirgin ya kusan cika da ruwa. ³⁸ Yesu kuwa yana can bayan jirgin yana barci da kai a matashi. Almajiransa suka tashe shi, suka ce, “Malam, za mu halaka, ba ka kula ba ko?”

39 Sai Yesu ya farka, ya tsawata wa iskar, ya kuma ce wa ruwan tekun, “Natsu! Ka yi shiru!” Sai iskar ta daina, wuri duk ya yi tsit. ⁴⁰ Ya ce wa almajiransa, “Me ya sa kuka ji tsoro haka? Har yanzu ba ku da bangaskiya ne?”

41 Sai suka ji tsoro sosai, suka ce wa juna, “Wane ne wannan? Har iska da ruwan teku ma suna jinsa!”

Yesu Ya Warkar da Mai Aljanu

(Mat 8.28-34; Luk 8.36-39)

5¹ Yesu da almajiransa suka kai hayin teku da yake a kasar Gadara.^e ² Da saukar Yesu daga jirgin ruwan, nan da nan sai ga wani mai aljani, ya fito daga inda ake binne mutane, ya tarye shi. ³ Mutumin kuwa, a wurin binne mutane ne yake kwana. Ba mai iya daure shi kuma, ko da sarƙa ma. ⁴ Don dā an sha daure hannayensa da kafafunsa da sarƙa, amma yakan tsintsinke su. Har ba wanda yake da ƙarfi yā bi da shi. ⁵ Kullum kuwa dare da rana yana yawo cikin inda ake binne mutane, da kan duwatsu, yana ihu, yana tsatsage jikinsa da duwatsu.

6 Da ya ga Yesu daga nesa, sai ya tashi da gudu ya durƙusa a gabansa. ⁷ Ya yi ihu da ƙarfi ya ce, “Ina ruwanka da ni, Yesu Dan Allah Madaukaki? Na roƙe ka da sunan Allah, kada ka ba ni wahala.” ⁸ Ya faɗa haka ne don Yesu ya ce masa, “Rabu da mutumin nan, kai aljani!”

9 Yesu ya tambaye shi ya ce, “Mene ne sunanka?”

Sai ya amsa ya ce, “Sunana Dubu Shida,^f don muna da yawa.”

¹⁰ Sai ya roƙi Yesu sosai kada yā kore su daga unƙwar.

¹¹ Kusa da wurin nan kuwa akwai wani babban garken aladu da yake kiwo a gangaren dutsen. ¹² Aljanun nan suka roƙi Yesu suka ce, “Ka sa mu je wurin aladun nan, mu shiga cikinsu.” ¹³ Yesu kuwa ya yarda. Sai aljanun suka fita suka shiga cikin aladun. Wannan garken kuwa yana da aladu wajen dubu biyu, suka kuwa tashi a guje, suka gangara suka fāɗi cikin tekun, suka halaka a ruwa.

¹⁴ Da ganin haka, masu kiwon aladun suka gudu suka ba da labarin a garinsu da karkararsu. Mutane suka fito don su ga abin da ya faru. ¹⁵ Da suka zo wurin Yesu suka ga mutumin da dā yake cike da aljanu, yana zaune da riguna a jikinsa, yana cikin hankalinsa kuma, sai suka ji tsoro. ¹⁶ Waɗanda aka yi abin a idonsu kuwa, suka yi ta ba da labarin abin da ya faru da mai aljanun da kuma aladun.

¹⁷ Sai mutanen suka fara roƙi Yesu yā bar ƙasarsu.

^e 5.1 Gadara: A waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Garasinawa” ko kuwa “Gergesena” ne a nan.

^f 5.9 Sunana dubu shida: Da Helenanci, “Lijiyon”, wato, ƙungiyar sojoji wadda ta kai mutum dubu huɗu zuwa dubu shida.

18 Yesu yana shiga cikin jirgin ruwa ke nan, sai wanda a dā yake da aljanun nan ya roƙe shi yā yarda masa yā tafi tare da shi.

19 Amma Yesu bai yarda masa ba. Ya ce masa, “Tafi gida wurin ’yan’uwanka, ka fada musu irin manyan abubuwan da Ubangiji ya yi maka, da kuma yadda ya ji tausayinka.”

20 Sai mutumin ya tafi, ya fara baza labari a yankin Mai Garuruwa Goma a kan irin manyan abubuwan da Yesu ya yi masa. Dukan mutane kuwa suka yi ta mamaki.

’Yar Jayirus da Mace Mai Zub da Jini

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Da Yesu ya sāke hayewa zuwa wancan ketare cikin jirgin ruwa, sai mutane da yawa suka taru wurinsa. Tun yana nan a bakin tekun, ²²sai dāya daga cikin shugabannin majami’a mai suna Jayirus, ya zo wurin. Da ganin Yesu kuwa, ya fādi a gabansa, ²³ya yi ta rokonsa, yana cewa, “’Yata karama tana bakin mutuwa. Ina roƙonka ka zo ka taɓa ta don ta warke ta rayu.”

24 Sai Yesu ya tafi tare da shi. Mutane da yawa suka bi shi har suna matsa shi.

25 Akwai wata mace a wurin wadda ta yi shekara goma sha biyu tana zub da jini. ²⁶Ta kuma sha wahala sosai a hannun masu magani da yawa har ta kashe dukan kudinta. Amma maimakon ta sami sauki, sai ciwon ya yi ta ƙaruwa. ²⁷Dā ma, ta ji labarin Yesu, don haka, ta shiga cikin mutane ta bayansa, ta taɓa rigarsa, ²⁸tana tunani a ranta cewa, “Ko da rigarsa ma na taɓa kawai, zan warke.” ²⁹Nan da nan zubar da jininta ya tsaya, ta kuma ji a jikinta an warkar da ita. ³⁰Nan da nan Yesu ya ji wani iko ya fita daga gare shi, sai ya juye a cikin taron, ya ce, “Wa ya taɓa rigata?”

31 Sai almajiransa suka ce masa, “Haba! Kana ganin mutane suna matsarka haka, ka ce, ‘Wa ya taɓa ni?’ ”

32 Amma Yesu ya dudduba domin ya ga wanda ya yi wannan abin. ³³Matar kuwa da ta san abin da aka yi mata, ta zo cikin tsoro da rawar jiki, ta fādi a gabansa, ta fada masa dukan gaskiya. ³⁴Sai ya ce mata, “’Yata, bangaskiyarki ta warkar da ke. Ki sauka lafiya, kin warke daga ciwonki.”

35 Yana cikin magana, sai ga wadansu mutane daga gidan Jayirus suka ce, “Ai, ’yarka ta mutu, kada ka sa malam ya yi wani wahala.”

36 Amma Yesu bai kula da abin da suka fada ba, ya ce wa shugaban majami’a, “Kada ka ji tsoro, ka dai ba da gaskiya.” ³⁷Bai bar kowa yā bi shi ba sai Bitrus, da Yakubu, da kuma

Yohanna dan'awan Yakubu. ³⁸ Da suka kai gidan Jayirus, Yesu ya ga mutane sun rikice suna ta kuka suna ihu. ³⁹ Ya shiga ciki, ya ce musu, "Don me kuke kuka kuna ihu haka? Ai, yarinyar ba ta mutu ba, barci take yi." ⁴⁰ Sai suka yi masa dariyar reni. Amma ya fitar da dukan mutane waje, ya dauki baban yarinyar da mamarta, da kuma almajiransa wafanda suke tare da shi, ya shiga inda yarinyar take. ⁴¹ Ya kama hannunta, ya ce mata, "Talita kumi," wato "Yarinya, ki tashi."

⁴² Nan da nan yarinyar ta tashi ta yi tafiya (Shekarunta goma sha biyu ne). Wannan kuwa ya sa suka yi mamaki sosai. ⁴³ Amma Yesu ya ja musu kunne sosai cewa kada kowa yã ji wannan labari. Ya kuma ce musu su ba ta abinci.

An Ki Yesu a Nazarat

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

6 ¹ Yesu ya bar wurin ya koma garinsa, almajiransa kuwa suka tafi tare da shi. ² Da Ranar Hutun Yahudawa ta yi, sai ya fara koyarwa a majami'a. Mutane da yawa da suka saurare shi, suka yi mamaki suna cewa, "Ina mutumin nan ya sami wafannan abubuwa? Wace hikima ce aka ba shi haka har yana yi abubuwan ban mamaki?"

Hoton mai karatu a majami'a (6.2)

3 Wannan ba shi ne kafintan nan ba, dan Maryamu, dan'uwansu Yakubu, da Yusufu, da Yahuda, da kuma Siman? 'Yan'uwansa mata kuma ba ga su tare da mu ba?" Sai suka ji haushinsa.

4 Sai Yesu ya ce musu, "Ai, kowa yana ba annabi girma, amma ban da mutanen garinsa, da 'yan'uwansa, da kuma mutanen gidansa."

5 Yesu bai iya yin wani abin ban mamaki a can ba, sai dai ya warkar da wadansu marasa lafiya kafan, ta wurin taba su. ⁶ Ya yi mamaki a kan ba su ba da gaskiya ba.

Yesu Ya Aiki Almajiransa

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

Sai Yesu ya zazzaga kauyuka yana koyarwa. ⁷ Sai ya kira sha biyun nan, ya aike su biyu-biyu, ya kuma ba su iko a kan aljanu. ⁸ Ya umarce su cewa, "Kada ku dauki wani abu don tafiyar, ko abinci, ko jaka, ko kudi ma a aljihunku; sanda kawai za ku riƙe. ⁹ Amma ku sa takalmi, kada kuma ku riƙe wata riga ban da wadda take jikinku. ¹⁰ Duk gidan da kuka sauka, ku zauna a wurin har lokacin da za ku bar wannan garin. ¹¹ Duk inda ba a karƙe ku ba, aka kuma ƙi jinku, in za ku tashi, sai ku kakkabe ƙurar ƙafafunku don yā zama shaida a kansu."

12 Haka fa suka tashi, suna wa'azi cewa mutane su tuba. ¹³ Suka fitar da aljanu da yawa, suka kuma shafa wa marasa lafiya da yawa mai, suka kuma warkar da su.

Mutuwar Yohanna Maibaftisma

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

14 Sai sarki Hirudus ya ji labarin, saboda sunan Yesu ya bazu ko'ina. Har wadansu suka ce, "Yohanna Maibaftisma ne aka ta da shi daga matattu, shi ya sa yake da ikon yin wadannan abubuwan ban mamaki."

15 Amma wadansu suka ce, "Annabi Iliya ne." Wadansu kuwa suka ce, "A'a, wani annabi ne dabam, daga cikin annabawan dā."

16 Da Hirudus ya ji maganar, sai ya ce, "Ai, Yohanna ne, wanda na yanke masa kai, aka ta da shi daga matattu!" ¹⁷ Gama dā Hirudus da kansa ya ba da umarni aka kamo Yohanna, ya daure shi a kurkuku. Hirudus ya yi haka saboda Hirudiya, matar dan'uwansa Filibus, wadda shi Hirudus ya aura. ¹⁸ Don dā

Yohanna ya yi ta gaya wa Hirudus cewa, “Bai kamata ka auri matar dan’uwanka ba.”

19 Ashe, ita Hirudiya kuwa tana jin fushin Yohanna a zuciyarta, har ta so ta kashe shi, amma ba ta sami dama ba, ²⁰ don Hirudus yana tsoron Yohanna. Ya sani shi mutum mai adalci ne, mai tsarki kuma, shi ya sa Hirudus ya riƙe Yohanna da kyau. Yakan damu da yawa duk lokacin da Yohanna yake magana da shi, amma duk da haka yakan ji daɗin jin maganarsa.

21 A ƙarshe dai ta sami zarafi. A ranar haihuwar Hirudus, ya yi biki don haƙimansa, da sarakunan yaƙinsa, da kuma manyan Galili. ²² Da ’yar Hirudiya^g ta shigo ta yi rawa a gaban Hirudus da bakinsa, suka ji daɗi ƙwarai. Sai ya ce, “Me kike so? Kome da kika roƙa, sai in ba ki”. ²³ Har da rantsuwa, sarki ya ce wa yarinyar, “Duk dai abin da kika roƙa zan ba ki, ko da rabin mulƙina ne.”

24 Sai ta fita ta ce wa mamarta, “Me zan roƙa?”

Mamar ta ce, “Kan Yohanna Maibaftisma.”

25 Nan da nan ta gudu ta koma wurin sarki ta ce, “Ina so yanzu-yanzu ka ba ni kan Yohanna Maibaftisma a cikin kwano.”

26 Da jin wannan, sarki ya damu ƙwarai, amma saboda rantsuwar da ya riga ya yi, da kuma bakinsa, bai so ya hana mata ba. ²⁷ Sai ya aiki dogarinsa da umarni ya kawo kan Yohanna. Mutumin kuwa ya tafi ya yanke kan Yohanna a kurkuku. ²⁸ Ya kawo a cikin kwano, ya ba yarinyar, ita kuwa ta ba mamarta. ²⁹ Da almajiran Yohanna suka ji labarin, sai suka zo suka ɗauki gawarsa, suka binne.

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Biyar

(*Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yoh 6.1-14*)

30 Manzannin da Yesu ya aika a da suka komo wurinsa, suka faɗa masa dukan abubuwan da suka yi, da abin da suka koyar. ³¹ Ga shi kuwa mutane da yawa suna ta kai da kawowa, har manzannin ba su sami damar cin abinci ba, sai ya ce musu, “Ku zo mu tafi wurin da ba kowa, don ku dan huta.” ³² Sai suka shiga jirgin ruwa suka tafi wurin da ba kowa, sai su kaɗai.

33 Amma da suke barin wurin, waɗansu mutane da yawa suka gan su, suka kuma gane su. Sai suka bi tudu suna ta gudu da ƙafa daga garuruwa duka, suka riga su zuwa. ³⁴ Da saukar Yesu sai

6.17-18: Luk 3.19-20

^g 6.22 'Yar Hirudiya: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na da suna da “'yar Hirudus” ne a nan.

ya ga taro mai yawa, ya kuma ji tausayinsu, domin suna kamar tumakin da ba su da mai kiwo. Sai ya fara koya musu abubuwa da yawa. ³⁵ Kusan fāduwar rana sai almajiransa suka zo wurinsa, suka ce masa, “Wannan wuri fa ba kowa. Ga shi kuwa rana ta kusan fāduwa. ³⁶ Ka sallami mutanen su shiga karkara da fauyuka na kurkusa, su sayar wa kansu abin da za su ci.”

37 Amma Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku dai, ku ba su wani abu su ci mana.”

Sai suka ce masa, “Wato mu je mu sayo abinci na kudin da ake biyan lebura yini dari biyu, mu ciyar da su?”

38 Ya ce musu, “Burodi nawa kuke da su? Ku je ku duba.”

Da suka bincika suka ce, “Burodi biyar ne, da kifi biyu.”

39 Sa’an nan Yesu ya sa almajiransa su sa mutanen su zauna *fungiya-fungiya* a danyar ciyawa. ⁴⁰ Sai suka zauna jeri-jeri, wadansu dari-dari, wadansu kuma hamsin-hamsin. ⁴¹ Da ya dauki burodi biyar din da kifi biyun, sai ya daga kai sama, ya yi godiya ga Allah, ya rarraba, ya yi ta ba almajiran, suna kai wa mutanen. Ya kuma raba wa dukan mutanen kifin nan biyu. ⁴² Duka kuwa suka ci suka koshi, ⁴³ har suka tattara gutsatsarin burodin da kifin, aka sami kwando goma sha biyu cike. ⁴⁴ Yawan mutanen da suka ci wannan abinci kuwa maza dubu biyar ne.

Yesu Ya Yi Tafiya a kan Ruwa

(Mat 14.22-33; Yoh 6.16-21)

45 Nan da nan Yesu ya sa almajiransa su shiga jirgin ruwa su riga shi hayewa zuwa Betsaida, shi kuma yā sallami taron. ⁴⁶ Bayan da ya sallame su, sai ya hau wani tudu domin yā yi addu’a. ⁴⁷ Da rana ta fādi, jirgin yana tsakiyar teku, Yesu kuwa yana nan a kan tudu shi kadai. ⁴⁸ Da ya ga suna fama da tuki, domin iska tana gāba da su, misalin farfe uku na dare, sai ga shi yana zuwa wurinsu, yana takawa a kan ruwan teku. Ya yi kamar zai wuce su. ⁴⁹ Amma da suka gan shi yana takawa a kan ruwan, sai suka yi tsammani fatalwa ce, suka yi ihu, ⁵⁰ domin duk sun gan shi, suka firgita.

Sai nan da nan ya yi musu magana ya ce, “Kada ku damu! Ni ne, kada ku ji tsoro!” ⁵¹ Sa’an nan ya shiga cikin jirgin da su, iska kuma ta kwanta. Sai mamaki ya kama su kwarai, ⁵² don ba su san mene ne ma’anar ciyar da mutane dubu biyar nan ba, saboda zuciyarsu ba ta fahimci ma’anar ba.

Yesu Ya Warkar da Marasa Lafiya a Janisarat (Mat 14.34-36)

53 Da Yesu da almajiransa suka ketare tekun, suka sauka a kasar Janisarat, suka daure jirgin a bakin tekun. ⁵⁴ Da fitarsu daga jirgin ruwan, sai nan da nan mutane suka ga, ashe, Yesu ne. ⁵⁵ Suka yi ta gudu daga ko'ina a cikin kasar, suka yi ta kawo marasa lafiya a kan abin kwanciyarsu zuwa duk inda suka ji Yesu yake. ⁵⁶ Duk inda ya tafi kuma, birni ko kauye ko karkara, sukan kwantar da marasa lafiya a bakin kasuwa, su roke shi don marasa lafiyar su taɓa ko da gefen rigarsa ma. Dukan waɓanda suka taɓa shi kuwa suka warke.

Al'adar Shugabanni (Mat 15.1-9)

7 ¹ Farisiyawa da waɓansu malaman dokoki daga Urushalima suka zo suka taru wurin Yesu. ² Sai suka lura waɓansu almajiransa suna cin abinci da hannaye “marasa tsabta”, wato, ba su wanke hannu bisa ga al'ada ba.

³ Ga shi Farisiyawa har da sauran Yahudawa ba sa cin abinci sai sun wanke hannu sarai tukuna, bisa ga al'adun dattibai. ⁴ In suka komo daga kasuwa kuwa, ba sa cin abinci sai sun yi wanka tukuna. Akwai kuma waɓansu al'adu da yawa da suka gāda, suke kiyayewa, kamar wanke-wanken kwarya, da tukwane, da tulunan karfe.^h

⁵ Sai Farisiyawa da malaman dokoki suka tambayi Yesu, “Don me almajiranka ba sa bin al'adun dattibai amma suna cin abinci da hannu marar tsabta?”

⁶ Sai ya amsa ya ce, “Daidai ne Ishaya ya yi annabci a kanku munafukai! Kamar yadda yake a rubuce cewa,

Allah ya ce, ‘Waɓannan mutane suna girmama ni da bakinsu ne kawai,
amma zukatansu sun yi nesa da ni.

⁷ A banza suke yi mini sujada;
Suna koyar da dokokin mutane,
wai maganar Allah ne.’

⁸ “Kun yar da abin da Allah ya ce a yi, kuna bin al'adun mutane.”

⁹ Sai ya ce musu, “Lallai kam kun iya yar da umarnin Allah don ku bi al'adunku! ¹⁰ Gama Musa ya ce, ‘Ka girmama babanka

7.6-7: Ish 29.13

^h 7.4 **tulunan karfe**: Waɓansu rubuce-rubucen hannu na dā sun kara “har da tabarma”.

da mamarka,' kuma, 'Wanda ya zagi babansa ko mamarsa dole ne a kashe shi.' ¹¹ Amma kukan bar mutum yā kyale iyayensa a lokacin da suke da bukata, yā ce, 'Duk abin da dā za ku samu a wurina na riga na keɓe wa Allah ko.' ¹² Ta haka ku hana shi yā taimaki babansa ko mamarsa. ¹³ Ta haka kuna mai da maganar Allah wofi saboda al'adun da kuke koya wa yaranku. Haka kuma kuke yin abubuwa da yawa."

Abubuwan da Suke Sa Mutum yā zama Marar Tsarki a gaban Allah

(Mat 15.10-20)

14 Sai Yesu ya sāke kiran jama'a, ya ce musu, "Ku saurare ni dukanku, ku kuma gane da kyau. ¹⁵ Abin da yake shiga cikin mutum daga waje ba shi ne yake sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah ba, abin da yake fitowa daga cikin mutum ne yake sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah."ⁱ

17 Sa'ad da ya rabu da taron ya shiga gida, almajiransa suka tambaye shi ma'anar wannan koyarwa. ¹⁸ Ya amsa ya ce, "Ashe, ku ma ba ku gane ba? Ba ku gane cewa duk abin da ya shiga cikin mutum daga waje ba ya iya sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah, ¹⁹ domin ba cikin zuciyarsa yake shiga ba, amma cikin cikinsa ne, sa'an nan yā kuma fita daga jikinsa?" (A wannan maganar Yesu ya nuna cewa ana iya cin kowane irin abinci.)

20 Ya ci gaba da cewa, "Abin da yake fitowa daga cikin mutum, shi ne yake sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah. ²¹ Don daga cikin zuciyar mutum ne mugayen tunani suke fitowa, kamar su lalata, da sata, da kisankai, da zina, ²² da kwadayi, da mugunta, da rufi, da muguwar sha'awa, da kishi, da fata suna, da girmankai, da kuma rashin tunani. ²³ Duk wadannan mugayen abubuwa daga cikin zuciya suke fitowa, suna kuwa kazantar da mutum."

Bangaskiyar Wata Mace

(Mat 15.21-28)

24 Daga nan Yesu ya tashi ya tafi wajajen Taya da Sidon. Ya shiga wani gida, bai kuwa so kowa yā sani ba. Amma duk da haka boyewansa bai yiwu ba. ²⁵ Nan da nan sai wata mace wadda

7.10: Fit 20.12; 21.17; L. Fir 20.9; M. Sh 5.16

ⁱ7.15 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya 16 kamar haka "Duk mai kunnen ji, bari yā ji."

'yarta karama take da aljani ta ji labarinsa. Ta zo ta fādi a gabansa. ²⁶ Matar kuwa Baheleniya ce. A yankin Finikiya aka haife ta, a cikin kasar Suriya. Sai ta roki Yesu yā fitar wa 'yarta aljanin. ²⁷ Yesu ya ce mata, “Bari 'ya'ya su ci su koshi tukuna, ba daidai ba ne a kwashe abincinsu a ba karnuka.”^J

28 Amma matar ta amsa ta ce, “I, haka ne, malam, amma ai, karnuka sukan ci abin da yake fāduwa daga teburin yara.”

29 Sai ya ce mata, “Saboda wannan amsa da kika bayar, ki tafi gida, aljanin ya rabu da 'yarki.”

30 Sai ta koma gida ta ga 'yarta a kwance a gado, aljanin kuwa ya rabu da ita.

Yesu Ya Warkar da Bebe

31 Sai Yesu ya fita daga yankin Taya, ya bi ta Sidon ya je Tekun Galili. A hanya, ya zo yankin kasar Mai Garuruwa Goma.

³² A can aka kawo masa wani kurma, wanda da kyar yakan yi magana. Suka roke shi yā taɓa mutumin don yā warkar da shi.

³³ Yesu ya ja kurman gefe inda ba kowa, sai ya sa yatsotsinsa a kunnuwansa, ya tofa miyau, ya kuma taɓa harshensa da miyaun.

³⁴ Sa'an nan ya daga kai sama ya yi numfashi mai zurfi, ya ce masa, “Iffata!” Wato “Bude!”

35 Da faɗin haka sai kunnuwan mutumin suka buɗu, abin da ya ɗaure harshensa kuma ya kunce, sai ya fara magana da kyau.

³⁶ Yesu ya ja musu kunne kada su faɗa wa kowa, amma da yana hana su, su kuma suna kara watsar da labarin. ³⁷ Mutane suka cika da mamaki, suka ce, “Kai, ya yi kome da kyau! Har ma ya sa waɗanda ɗa suke kurma suna jin magana, waɗanda ɗa suke bebe kuma suna yin magana.”

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Huɗu

(Mat 15.32-39)

8 ¹ Ba a daɗe ba sai taro mai yawan gaske ya sāke haɗuwa. Tun da ba su da abin da za su ci, Yesu ya kira almajiransa wurinsa ya ce musu, ² “Ina jin tausayin jama'an nan, don yau kwana uku ke nan suna tare da ni, kuma ba su da abinci. ³ In kuwa na sallame su su tafi gida da yunwa haka, ai, za su kasa a hanya. Ga shi kuwa, waɗansunsu sun zo daga nesa.”

4 Almajiransa suka amsa, suka ce, “Ina za a sami abinci a wannan daji da zai iya ciyar da mutanen nan?”

^J7.27 karnuka: Duk wanda ba Bayahude ba Yahudawa sukan ɗauke shi kamar kare.

5 Yesu ya tambaye su cewa, "Burodi nawa ne kuke da su?" Suka ce, "Bakwai."

6 Sai ya sa taron mutane su zauna a fasa. Da ya dauki burodin nan bakwai, ya yi godiya ga Allah, ya rarraba, ya yi ta ba almajiransa don su ba mutanen, suka kuwa rarraba musu. ⁷ Suna kuma da kananan kifaye kafan. Ya yi godiya dominsu kuma, ya ce su ma a raba wa taron. ⁸ Mutanen suka ci, suka koshi, har suka dauki raguwar cike da kwanduna bakwai. ⁹ Yawan wadanda suka ci kuwa sun kai wajen dubu huɗu. Sai ya sallame su. ¹⁰ Nan da nan kuwa ya shiga jirgin ruwa da almajiransa, ya tafi kasar Dalmanuta.

Neman Alama

(*Mat 12.38-42; 16.1-4; Luk 12.54-56*)

11 Farisiyawa suka zo suka fara gardama da shi. Sun so su gwada Yesu, sai suka roke shi yā nuna musu abin ban mamakin da zai zama musu alama. ¹² Sai ya yi numfashi mai zurfi, ya ce, "Don me ku mutanen zamanin nan kuke neman ganin alama? Gaskiya ina fada muku, ba wata alamar da za a nuna wa mutanen wannan zamani." ¹³ Sa'an nan ya bar su, ya shiga jirgin ruwa, ya ketare zuwa wancan hayen.

Yistin Farisiyawa da Hirudus

(*Mat 16.5-12*)

14 Almajiran Yesu sun manta ba su kawo burodi ba, sai guda daya kawai wanda suke da shi a jirgin ruwan. ¹⁵ Yesu ya ja musu kunne, ya ce, "Ku kula fa, kuma ku yi hankali da yistin Farisiyawa da na Hirudus."^k

16 Sai almajiran suka fara tafi da juna suna cewa, "Ko saboda ba mu da burodi ne ya fada haka?"

17 Da ya gane maganar da suke yi, sai Yesu ya tambaye su, "Me ya sa kuke magana a kan ba ku da burodi? Ashe, har yanzu ba ku gane ba? Ba ku kuma fahimta ba? Zuciyarku a taurare take? ¹⁸ Kuna da idanu, ba kwa gani ne? Kuna da kunnuwa, ba kwa ji ne? Ba kwa tunawa ne? ¹⁹ A lokacin da na kakkarya wa mutum dubu biyar burodin nan biyar fa? Kwanduna nawa kuka dauka cike da abin da ya rage?"

Suka amsa cewa, "Sha biyu."

8.11: Mat 12.38; Luk 11.16 8.12: Mat 12.39; Luk 11.29 8.15: Luk 12.1

8.18: Irm 5.21; Ez 12.2; Mar 4.12

^k 8.15 yistin: Yisti abu ne da ake sa a garin da ake yin burodi da shi domin burodin yā kumbura.

20 “To, burodi bakwai din nan da na kakkarya wa mutum dubu huɗu fa? Manyan kwanduna nawa kuka tattara cike da gutsattsarin?”

Suka ce masa, “Bakwai.”

21 Sai Yesu ya ce musu, “To, har yanzu ba ku gane maganata ba?”

Yesu Ya Warkar da Makaho a Betsaida

22 Suka zo Betsaida, sai aka kawo wa Yesu wani makaho, aka roke shi yā taɓa makahon. ²³ Ya kama hannun makahon, ya kai shi bayan gari. Da ya tofa miyau a idanun mutumin, ya taɓa shi don yā warkar da shi. Sai ya tambaye shi ya ce, “Kana iya ganin wani abu?”

24 Sai makahon ya daga kai, ya ce, “Ina ganin mutane kam, amma kamar itatuwa nake ganinsu, suna yawo.”

25 Sai Yesu ya sāke taɓa idanun mutumin. Mutumin ya zura ido kwar, idanunsa kuwa suka warke, sai ya ga kome sosai. ²⁶ Yesu ya sallame shi yā tafi gida, ya ce masa, “Kada ka koma ta cikin gari, ko kaɗyen ma kada ka shiga.”

Bitrus Ya Shaida Yesu Shi Ne Almasihu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Yesu da almajiransa suka tafi, suka shiga kaɗuyukan Kaisariya Filibi. A hanya kuwa ya tambayi almajiransa ya ce, “Bisa ga faɗin mutane, ni wane ne?”

28 Suka amsa suka ce, “Wadansu sun ce kai Yohanna Maibaftisma ne, wadansu kuwa suna cewa, kai ne annabi Iliya, wadansu kuwa sun ce kai wani ne daga cikin sauran annabawa.”

29 Sai ya tambaye su, “Amma ku fa, wane ne ni a ganinku?” Sai Bitrus ya amsa ya ce, “Kai ne Almasihu.” ³⁰ Yesu ya ja musu kunne kada su gaya wa kowa wane ne shi.

Yesu Ya Faɗa Irin Mutuwar da Zai Yi

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 A lokacin nan, Yesu ya fara koya musu yadda Dan Mutum zai sha wuya iri-iri. Shugabannin jama'a da manyan firistoci, da malaman dokoki za su ƙi shi, har a kashe shi, bayan kwana uku kuma zai tashi da rai. ³² Ya faɗa wannan magana a sarari.

Sai Bitrus ya ja shi gefe ɗaya, ya fara tsawata masa.

33 Amma Yesu ya juya ya dubi sauran almajiran, ya tsawata wa Bitrus ya ce, “Ka rabu da ni, kai Shaidan! Kana tunani kamar mutum ne, ba kamar Allah ba.”

34 Sa'an nan ya kira mutanen kusa, tare da almajiransa, ya ce musu, “Duk mai so yā bi ni, sai yā ƙi kansa, yā ɗauki gicciyensa, yā bi ni. ³⁵ Gama duk mai son ajiyar ransa, zai rasa shi. Amma duk wanda ya rasa ransa saboda ni, da kuma bishara, ajiyarsa yake yi. ³⁶ Ina amfani mutum yā sami dukan duniya, sa'an nan yā rasa ransa? ³⁷ Me kuma mutum zai iya bayarwa a maimakon ransa? ³⁸ Duk wanda yake jin kunyata da kunyar maganata a wannan zamani marar aminci da kuma mai yawan zunubi, Dan Mutum ma zai ji kunyarsa a lokacin da zai zo cikin ɗaukakar Ubansa tare da mala'iku masu tsarki.”

9 ¹ Ya kuma ce musu, “Gaskiya, ina gaya muku, akwai waɗansu da suke tsaye a nan da ba za su mutu ba, sai sun ga mulkin Allah ya bayyana da iko.”

Sākewar Kamannin Yesu

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Bayan kwana shida Yesu ya ɗauki Bitrus, da Yakubu, da Yohanna, ya kai su kan wani dutse mai tsawo inda suka kasance su kadai. Ana nan sai kamanninsa ya sāke a gabansu, ³ rigunansa kuma suka yi fari fat suna kyalli, yadda ba mai wankin da zai iya yinsu haka a duniya. ⁴ Sai ga annabi Iliya da annabi Musa suka bayyana a gare su, suna magana da Yesu. ⁵ Sai Bitrus ya ce wa Yesu, “Malam, ya yi kyau da muke nan, bari mu yi bukkoki uku, ɗaya dominka, ɗaya domin annabi Musa, ɗaya kuma domin annabi Iliya.” ⁶ Ya rasa abin da zai faɗa ne, domin shi da sauran almajiran sun ji tsoro ƙwarai.

7 Sai ga wani girgije ya zo ya rufe su, aka kuma ji wata murya daga cikin girgijen, tana cewa, “Wannan shi ne Dana, wanda nake ƙauna. Ku saurare shi!” ⁸ Ba labari, da suka dudduba, ba su ƙara ganin kowa ba, sai Yesu kadai tare da su.

9 Da suna cikin gangarowa daga dutsen, sai Yesu ya ja musu kunne kada su gaya wa kowa abin da suka gani, sai Dan Mutum ya tashi daga matattu tukuna.

10 Don haka suka bar wannan maganar, suna tambayar juna ko mene ne Yesu yake nufi da “tashi daga matattu”. ¹¹ A ƙarshe

suka tambaye shi suka ce, “To, don me malaman dokoki suke cewa sai annabi Iliya ya fara zuwa, sa’an nan Almasihu yā zo?”

12 Yesu ya amsa ya ce, “Gaskiya ne annabi Iliya zai fara zuwa don yā shirya kome. Amma an rubuta kuma cewa Dan Mutum zai sha wuya iri-iri, za a kuma wulaƙanta shi. Ko ba haka ba? ¹³ Ai, Iliya ya riga ya zo, mutane suka kuma yi masa duk abin da suka ga dama, kamar dai yadda aka rubuta zai faru.”

Yesu Ya Warkar da Yaro Mai Aljani

(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

14 Da Yesu da almajiran nan uku suka koma wurin sauran almajiran, sai suka ga babban taro ya kewaye su. Malaman dokoki kuma suna gardama da su. ¹⁵ Da ganin Yesu sai duk taron suka yi mamaki ƙwarai da gaske, suka tashi da gudu suka je suka gaishe shi. ¹⁶ Yesu ya tambayi almajiransa ya ce, “Gardamar me kuke yi da su?”

17 Sai wani mutum daga cikin taron ya amsa masa, ya ce, “Malam, ga shi na kawo maka dana, wanda yake da aljani a cikinsa. Aljanin kuwa yana hana shi magana. ¹⁸ Duk lokacin da abin ya tashi, yakan jefar da shi a ƙasa. Yakan sa shi yā fid da kumfa a baki, yana kuma cizon haƙora, jikinsa kuma yā miƙe da ƙarfi. Na yi wa almajiranka magana su fitar da shi, amma sun kāsa.”

19 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku mutanen zamanin nan, marasa bangaskiya, har zuwa yaushe zan zauna tare da ku? Har zuwa yaushe kuma zan jimre da ku? Ku kawo mini yaron.” ²⁰ Sai suka kawo masa yaron.

Da aljanin ya ga Yesu, nan da nan sai ya bugi yaron, jikinsa yana rawa, ya fādi yana ta birgima, bakinsa kuma yana ta fid da kumfa. ²¹ Sai Yesu ya tambayi baban yaron, “Tun yaushe wannan abu ya same shi?”

Baban ya ce, “Tun yana ƙarami. ²² Yakan jefa shi a wuta da cikin ruwa, don dai ya kashe shi. Amma in za ka iya yin wani abu, ka ji tausayinmu ka taimake mu.”

23 Yesu ya ce masa, “Don me kake tambaya ko zan iya? Ai, dukan abu mai yiwuwa ne ga wanda yake ba da gaskiya.”

24 Nan da nan sai baban yaron ya daga murya ya ce, “Na ba da gaskiya, ka taimake ni in ƙara gaskatawa!”

25 Da Yesu ya ga mutane suna ta zuwa da gudu, sai ya tsawata wa aljanin ya ce masa, “Kai beben aljani, na umarce ka ka fita daga cikinsa, kada ka sāke shiga cikinsa kuma.”

26 Aljanin kuwa ya yi ihu, ya kuma jijjiga yaron sosai, sa'an nan ya fita. Yaron kuma ya kwanta kamar gawa, har ma yawancin mutane suka ce, "Ai, ya mutu." ²⁷ Amma Yesu ya kama hannunsa ya daga shi, ya kuwa tashi a tsaye.

28 Da Yesu ya shiga cikin gida, almajiransa suka tambaye shi a boye, suka ce, "Don me mu muka kasa fitar da aljanin?"

29 Yesu ya amsa, ya ce, "Ai, irin wannan aljanin ba ya fita sai da addu'a."

Yesu Ya Sake Yin Magana game da Mutuwarsa

(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

30 Sai Yesu da almajiransa suka bar wurin, suka ci gaba da tafiya, suka wuce ta cikin Galili. Yesu bai so wani ya san inda suke ba, ³¹ domin yana koya wa almajiransa cewa, "Za a ba da Dan Mutum ga hannun mutane, za su kuwa kashe shi. Bayan kwana uku kuma zai tashi." ³² Amma ba su gane da abin da yake nufi ba, suna kuma jin tsoro su tambaye shi.

Wa Ya Fi Girma?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

33 Suka kai Kafarnahum. Da Yesu ya shiga gida sai ya tambayi almajiransa ya ce, "A kan me kuke gardama a hanya?"

34 Amma suka yi shiru, don a hanya sun yi gardama a kan ko wane ne mafi girma a cikinsu. ³⁵ Sai Yesu ya zauna, ya kira sha biyun nan, ya ce musu, "Duk wanda yake so ya zama na fari, dole ne ya zama na karshe duka, ya zama bawan kowa kuma." ³⁶ Ya dauki wani karamin yaro ya sa shi ya tsaya a tsakiyarsu. Sa'an nan ya dauke shi ya rungume shi, ya ce musu, ³⁷ "Duk wanda ya karbi karamin yaro kamar wannan saboda sunana, ni ne ya karba. Wanda ya karbe ni kuma, ba ni ya karba ba, wanda ya aiko ni ne ya karba."

Wanda Ba Ya Gaba da Mu, Namu Ne

(Luk 9.49-50)

38 Ana nan, sai Yohanna ya ce masa, "Malam, mun ga wani yana fitar da aljanu da sunanka, muka kuwa hana shi, domin shi ba ya cikinmu."

39 Amma Yesu ya ce, "Kada ku hana shi. Ai, ba wanda zai yi wani abin ban mamaki a cikin sunana ya kuma yi bakar magana

a kaina nan da nan. ⁴⁰ Ai, duk wanda ba ya gāba da mu, namu ne. ⁴¹ Ina gaya muku gaskiya, duk wanda ya ba ku ruwan sha, ko kwaf daya, domin ku na Almasihu ne, gaskiya ina gaya muku, ba zai rasa ladansa ba ko kafan.

Abubuwa Masu Sa Tuntuɓe

(*Mat 18.6-9; Luk 17.1-2*)

42 “Zai zama abin tausayi ga wanda ya sa daya daga cikin waɗannan ’yan yara masu ba da gaskiya gare ni yā yi zunubi. Zai fi masa kyau a daura masa babban dutsen niƙa a wuya, a jefa shi cikin teku. ⁴³ Idan kuwa hannunka yana sa ka ka yi zunubi, sai ka yanke shi mana! Ya fi kyau ka shiga rai na har abada da hannu daya, da ka bar dukan hannayenka ka shiga gidan wuta da hannu biyu. Wutar kuma ba za a iya kashe ta ba.” ⁴⁵ Idan kuma kaƙarƙa tana sa ka ka yi zunubi, sai ka yanke ta mana! Ya fi kyau ka shiga rai na har abada da kaƙa daya, da ka shiga gidan wuta da kaƙa biyu. ⁴⁷ Idan kuma idonka yana sa ka ka yi zunubi, sai ka cire shi. Ya fi kyau ka shiga mulkin Allah da ido daya, da a jefa ka gidan wuta da ido biyu. ⁴⁸ A wurin, tsutsotsin da suke cinsu ba sa mutuwa, wutar kuma ba za a iya kashe ta ba.

49 “Za a tsarkake kowa da wuta, kamar yadda ake tsarkake hadaya da gishiri.

50 “Gishiri abu ne mai kyau, amma idan gishiri ya rabu da daɗinsa, da me za ku gyara shi? Sai ku kasance da gishiri a cikinku, ku yi zaman lafiya da juna.”

Koyarwa a kan Kashen Aure

(*Mat 19.1-12; Luk 16.18*)

10 ¹ Daga nan Yesu ya bar wannan wuri, ya tafi yankin Yahudiya, da kuma hayin Kogin Urdun. Mutane da yawa kuma suka sāke haɗuwa a wurinsa, ya kuma koya musu kamar yadda ya saba.

2 Sai waɗansu Farisiyawa suka zo wajensa don su gwada shi, suka tambaye shi suka ce, “Bisa ga Dokarmu, daidai ne mutum ya saki matarsa?”

3 Sai Yesu ya amsa ya ce, “Wane umarni ne Musa ya ba ku?”

9.40: Mat 12.30; Luk 11.23 9.41: Mat 10.42 9.43: Mat 5.30 9.47: Mat 5.29

9.48: Ish 66.24 9.49: L. Fir 2.13 9.50: Mat 5.13; Luk 14.34-35

⁴ 9.43 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na da suna da aya ta 44 haka “A wurin kuwa, tsutsotsin da suke cinsu ba sa mutuwa, wutar kuma ba za a iya kashe ta ba.”

¹ 9.45 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na da suna da aya ta 46 haka “A wurin dai tsutsotsin da suke cinsu ba sa mutuwa, wutar kuma ba za a iya kashe ta ba.”

4 Suka amsa masa suka ce, “Musa ya ba da izni mutum yā rubuta takardar kashen aure, yā kuma sallami matarsa.”

5 Yesu ya ce musu, “Don taurinkanku ne Musa ya rubuta muku wannan umarnin. 6 Amma tun farkon halitta ‘Allah ya yi mutane namiji da ta mace.’ 7 Don haka fa, mutum zai bar babansa da mamarsa, yā manne wa matarsa, 8 su biyun kuma su zama ɗaya. Har nan gaba ba za su zama mutum biyu ba, sai dai su zama kamar mutum ɗaya. 9 Saboda haka, abin da Allah ya haɗa, kada wani yā raba.”

10 Da suka sāke komawa cikin gida, sai almajiransa suka yi wa Yesu tambaya a kan wannan magana. 11 Sai ya ce musu, “Duk mutumin da ya saki matarsa, ya auri wata, yana cin amanar ta farkon da laifin zina ke nan. 12 In kuma mace ta saki mijinta ta auri wani, ta yi zina ke nan.”

Yesu Ya Sa wa 'Yan Yara Albarka

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

13 Mutane suka yi ta kawo wa Yesu 'yan yara domin ya sa musu albarka, amma almajiransa suka tsawata wa mutanen. 14 Da Yesu ya ga haka, sai ya ji haushi, ya ce musu, “Ku bar yara kanana su zo wurina, kada ku hana su. Gama mulkin Allah na irinsu ne. 15 Gaskiya ina gaya muku, duk wanda bai karbi mulkin Allah kamar yadda ƙaramin yaro yake yi ba, ba zai taɓa shiga cikinsa ba.” 16 Sai ya ɗauki yaran ya rungume su yana tattaɓa su, yana sa musu albarka.

Saurayi Mai Dukiya

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

17 Da Yesu zai tashi yā bar wurin ke nan, sai ga wani mutum ya zo da gudu, ya durkusa a gabansa, ya tambaye shi ya ce, “Malam mai kirki, me zan yi in sami rai na har abada?”

18 Sai Yesu ya ce masa, “Don me kake ce da ni mai kirki? Ai, ba wani mai kirki sai Allah kaɗai. 19 Ka dai san abin da dokoki suka ce, ‘Kada ka yi kisankai. Kada ka yi zina. Kada ka yi sata. Kada ka yi shaidar ƙarya. Kada ka cuci mutum. Ka ba da girma ga babanka da mamarka.’ ”

20 Sai saurayin ya ce, “Malam, ai, duk na kiyaye waɗannan tun ina yaro.”

10.4: M. Sh 24.1-4; Mat 5.31 10.6: Far 1.27; 5.2 10.7-8: Far 2.24

10.11-12: Mat 5.32; 1 Kor 7.10-11 10.15: Mat 18.3

10.19: Fit 20.12-16; M. Sh 5.16-21

21 Yesu ya dube shi da duban fauna, ya ce masa, “Abu daya ne tak ka rasa. Ka je ka sayar da duk abin da kake da shi, ka ba talakawa, za ka sami dukiya mai yawa a sama. Sa’an nan ka zo ka bi ni.”²² Da jin wannan magana sai saurayin ya fata fuska, ya tafi yana bakin ciki, don shi mai arziki ne sosai.

23 Sai Yesu ya dubi almajiransa, ya ce musu, “Zai zama da wuya sosai masu arziki su shiga mulkin Allah!”²⁴ Almajiran kuwa suka yi mamakin wannan magana. Sai Yesu ya sāke ce musu, “Ku ’ya’yana, zai zama da wuya sosai fa, mutum^m yā shiga mulkin Allah!”²⁵ Zai fi wa rakumi sauƙi yā bi ta ramin allura, da mai arziki yā shiga mulkin Allah.”

26 Da jin wannan, almajiran suka fara mamaki suna tambayar juna cewa, “To, in haka ne, wa zai iya samun ceto?”

27 Yesu ya dube su ya ce, “A wurin mutane kam, ba zai yiwu ba. Amma a wurin Allah zai yiwu. Domin kowane abu mai yiwuwa ne a wurin Allah.”

28 Sa’an nan Bitrus ya ta da magana ya ce, “Ga shi mu mun bar dukan kome mun bi ka.”

29 Yesu ya ce, gaskiya ina gaya muku, wanda ya bar gidansa, ko ’yan’uwansa, ko mamarsa, ko babansa, ko ’ya’yansa, ko gonakinsa, saboda ni da kuma bishara,³⁰ abin da zai samu a zamanin nan ma, zai fi sau dari, na gidaje, da ’yan’uwa, da iyaye, da ’ya’ya, da gonaki, amma tare da tsanani. Sa’an nan a wurin zaman matattu, sai rai na har abada.³¹ Mutane da yawa da suke na farko, za su zama na karshe. Na karshe kuma, za su zama na farko.

Yesu Ya Sāke Yin Magana Game da Mutuwarsa

(*Mat 20.17-19, Luk 18.31-34*)

32 Suna haurawa zuwa Urushalima ke nan, Yesu yana a gaba, almajiran kuma suna binsa suna mamaki. Waɗanda suke binsu a baya kuma suna tsoro. Sai Yesu ya ja su sha biyun nan gefe ya sāke faɗa musu abin da zai faru da shi. Ya ce,³³ “Ga shi za mu je Urushalima. Za a ba da Dan Mutum a hannun manyan firistoci da malaman dokoki. Za su yanke masa hukuncin kisa, su ba da shi ga waɗanda ba Yahudawa ba.”³⁴ Za su yi masa ba’a, su tofa masa miyau, su yi masa bulala, su kashe shi. Bayan kwana uku zai tashi da rai.”

10.31: Mat 20.16; Luk 13.30

^m 10.24 mutum: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā sun fara, “mai arziki” ko kuwa “wanda ya dogara ga arziki.”

Yakubu da Yohanna Sun Yi Roƙo

(Mat 20.20-28)

35 Ana nan, sai 'ya'yan Zabadi, Yakubu da Yohanna, suka zo wurin Yesu, suka ce, "Malam, muna so mu roƙe ka wani abu."

36 Sai ya ce, "Me kuke so in yi muku?"

37 Suka ce, "Muna roƙonka a ranar da za ka shiga ɗaukakar mulkinka, ɗayanmu yã zauna a hannun damarka, ɗayan kuma yã zauna a hannun hagunka."

38 Amma Yesu ya ce musu, "Ba ku san abin da kuke roƙo ba. Za ku iya sha daga kwaf nan na wahala da zan sha? Ko kuwa za ku iya a yi muku baftisma da baftisma da za a yi mini?"

39 Suka amsa suka ce, "I, za mu iya."

Yesu ya ce musu, "I, za ku sha kwaf da zan sha, za a yi muku baftisma kuma da baftismar da za a yi mini. ⁴⁰ Amma zama a damana, ko a haguna, ba ni nake da ikon bayarwa ba. Waɗannan wurare na waɗanda aka riga aka shirya musu ne."

41 Da sauran almajiran nan goma suka ji wannan, sai suka fara jin haushin Yakubu da Yohanna. ⁴² Yesu ya kira su ya ce musu, "Kun sani, a cikin waɗanda ba Yahudawa ba, waɗanda aka san su da mulki, sukan nuna wa mutanensu iko, manyansu ma suna nuna wa mutanensu iko. ⁴³ Amma ba haka zai zama a tsakaninku ba. A maimakon haka, duk wanda yake so yã zama babba a cikinku, dole ne yã bauta wa sauran. ⁴⁴ Kuma duk wanda yake so yã zama shugaba a cikinku, lallai ne yã zama bawan kowa. ⁴⁵ Gama Dan Mutum ya zo ba domin a yi masa bauta ba, amma domin yã yi bauta, yã kuma ba da ransa domin ceton mutane da yawa."

Makaho Ya Sami Ganin Gari

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

46 Sai suka kai Jeriko. Yana fita daga Jeriko ke nan, da shi, da almajiransa, da mutane da yawa, sai ga wani makaho yana zaune a gefen hanya yana bara. Sunansa kuwa Bartimawus ne, wato, ɗan Timawus. ⁴⁷ Da ya ji cewa Yesu Banazare ne yake wucewa, ya fara ɗaga murya yana cewa, "Ya Yesu Ɗan Dawuda," ka ji tausayina!"

10.38: Luk 12.50 10.42-43: Luk 22.25-26

10.43-44: Mat 23.11; Mar 9.35; Luk 22.26

ⁿ10.47 Ɗan Dawuda: Yahudawa sun gaskata cewa Almasihu zai fita daga zuciyar sarki Dawuda.

48 Waɗansu da yawa suka kwaɓe shi, cewa yā yi shiru. Amma sai ya kara daga murya sosai yana cewa, “Ya Dan Dawuda, ka ji tausayina!”

49 Sai Yesu ya tsaya ya ce, “Ku kira mini shi.”

Sai suka kirawo makahon, suka ce masa, “Ka yi murna! Tashi, yana kiranka.”

50 Sai ya yar da mayafinsa, ya yi wuf! Ya tashi ya tafi wurin Yesu.

51 Yesu ya tambaye shi ya ce, “Me kake so in yi maka?”

Sai makahon ya amsa ya ce, “Maigida, ina so in sami ganin gari.”

52 Sai Yesu ya ce masa, “Tafi, bangaskiyarka ta warkar da kai.”

Nan da nan ya sami ganin gari, ya bi Yesu, suka tafi.

Yesu Ya Shiga Urushalima

(*Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yoh 12.12-19*)

1 ¹ Da suka zo kusa da Urushalima, wato, a Betafaji da Betani, wajen Dutsen Itatuwan Zaitun, sai Yesu ya aiki almajiransa biyu, ² ya ce musu, “Ku je kauyen can na gabanku. Da shigarku za ku ga wani ɗan jaki a ɗaure, wanda ba a taɓa hawa ba. Ku kunce shi ku kawo. ³ Idan wani ya tambaye ku, ‘Don me kuke haka?’ Sai ku ce masa, ‘Ubangiji ne yake bukatarsa, zai kuma mai da shi nan da nan.’ ”

⁴ Sai suka tafi, suka ga ɗan jakin a ɗaure a kofar gida a bakin hanya. Suna kuncewa ke nan, ⁵ sai waɗanda suke tsaye a wurin suka ce musu, “Yaya? Don me kuke kunce jakin nan?”

⁶ Suka ba da amsa daidai yadda Yesu ya faɗa musu, sai mutanen suka bar su su tafi da jakin. ⁷ Da suka kawo wa Yesu jakin, suka shimfiɗa rigunansu a kai, sai Yesu ya hau ya zauna. ⁸ Sai mutane da yawa suka shimfiɗa rigunansu a kan hanya, waɗansu kuma suka baza ganyen da suka sare daga gonaki. ⁹ Waɗanda suke gabansa da waɗanda suke bayansa suka yi ta kururuwa suna cewa,

“Yabo ya tabbata ga Allah!

Albarka ta tabbata ga mai zuwa
a cikin sunan Ubangiji!

¹⁰ Albarka ta tabbata ga mulkin nan
mai zuwa na babanmu Dawuda.

Yabo ya tabbata ga Allah.”

11 Da Yesu ya shiga Urushalima, ya tafi haikali ya shiga ya dudduba dukan kome. Da yake rana ta fādi ko, sai ya fita ya koma Betani tare da almajiransa.

Yesu Ya La'anta Itacen Baure

(Mat 21.18-19)

12 Washegari da suka tashi daga Betani, sai Yesu ya ji yunwa. ¹³Da ya hangi wani itacen baure mai ganye, sai ya je yā ga ko zai sami 'ya'ya. Amma da ya kai wurin, bai ga kome ba sai ganye kawai, don ba lokacin 'ya'yan baure ba ne. ¹⁴Sai ya ce wa bauren, "Kada kowa yā fara cin 'ya'yanka har abada!" Almajiransa kuwa suka ji abin da ya fafa.

Yesu Ya Tsabtace Haikali

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yoh 2.13-22)

15 Da shigarsu Urushalima, Yesu ya shiga haikali ya fara korar masu saye da sayarwa daga ciki. Ya kuma tutture teburorin masu canjin kudi da kujerun masu sayar da tattabarun. ¹⁶Ya kuma hana kowa yā dauki wani abu yā wuce ta filin haikalin. ¹⁷Sai ya koya wa mutane ya ce, "A rubuce yake cewa, 'Za a ce da gidana gidan addu'a na dukan al'ummai.' Ga shi kun mai da shi 'wurin buyan 'yan fashi.' "

18 Manyan firistoci da malaman dokoki suka ji wannan magana, suka fara neman hanyar da za su kashe shi, gama suna jin tsoronsa, domin dukan taron suna mamakin koyarwarsa.

19 Da yamma kuwa, Yesu da almajiransa suka fita daga cikin birnin.

Bauren da Yesu Ya La'anta Ya Bushe

(Mat 21.20-22)

20 Da safe suna wucewa, sai suka ga itacen bauren nan ya bushe tun daga saiwarsa. ²¹Bitrus ya tuna, sai ya ce wa Yesu, "Malam, duba! Bauren nan da ka la'anta ya bushe!"

22 Yesu ya amsa ya ce, "Ku gaskata da Allah! ²³Gaskiya ina gaya muku, idan mutum ya gaskata da Allah, zai iya fafa wa dutsen nan yā tashi yā jefa kansa cikin teku. In bai yi shakka a zuciyarsa a kan abin da ya fafa ba, za a yi masa. ²⁴Don haka ina dai gaya muku, kome kuka rofa da addu'a, ku gaskata cewa kun riga kun samu, zai kuwa zama naku. ²⁵Kuma a kowane lokacin da kuke tsayawa kuna addu'a, in akwai wanda kuke jin

haushinsa, ku yafe masa, domin Ubanku wanda yake cikin sama shi ma yā yafe muku laifofinku.”^o

Ana Shakkar Iznin Yesu

(*Mat 21.23-27; Luk 20.1-8*)

27 Suka sāke shiga Urushalima. Yesu yana zagawa ke nan cikin haikalin, sai manyan firistoci, da malaman dokoki da shugabannin jama'a suka zo wurinsa. ²⁸Suka ce masa, “Da wane izni kake yin wadannan abubuwa? Kuma wa ya ba ka iznin yin wannan?”

29 Yesu ya amsa ya ce, “Zan yi muku wata tambaya. Ku ba ni amsa, ni kuwa zan gaya muku ko da wane izni nake yin abubuwan nan. ³⁰Ku fada mini, iznin da Yohanna ya yi baftisma da shi, Allah ne ya ba shi, ko kuwa mutum?”

31 Sai suka fara gardama a tsakaninsu, suka ce, “Idan muka ce, ‘Daga wurin Allah ne,’ zai ce mana, ‘To, don me ba ku gaskata shi ba?’ ³²Amma za mu iya cewa daga wurin mutum ne kuwa?” (Suna jin tsoron abin da mutane za su yi musu, domin dukan mutane sun dauka cewa Yohanna annabi ne.) ³³Sai suka amsa wa Yesu suka ce, “Ba mu sani ba.”

Yesu ya ce musu, “Ni ma, ba zan fada muku ko da wane izni nake yin abubuwan nan ba.”

Misali a Kan Masu Noma da Suka Karɓi Hayar Gonar Inabi

(*Mat 21.33-46; Luk 20.9-19*)

12 ¹Yesu ya ci gaba da magana yana ba su misalai. Ya ce, “Wani mutum ya yi gonar inabi, ya kewaye ta da katanga, ya haka ramin matsin 'ya'yan inabin, ya kuma gina wata rumfa mai tsayi don yin gadi. Ya ba wadansu manoma hayar gonar, sa'an nan ya tafi wata fasa. ²Da lokacin girbin inabin ya yi, sai ya aiki wani bawansa wurin wadanda suka karɓi hayar gonar yā karɓo masa wadansu 'ya'yan inabi daga gonar. ³Amma 'yan hayar suka kama shi, suka yi masa dūka, suka sallame shi hannu wofi. ⁴Sai ya sāke aika musu wani bawa. Suka bugi wannan mutum a kai, suka yi masa wulafanci. ⁵Ya sāke aiken wani, wannan kuwa manoman suka kashe shi. Ya aika wadansu kuma da yawa; manoman suka dūke wadansu, suka kashe wadansu. ⁶Har yanzu dai yana da sauran mutum

11.25-26: Mat 6.14-15 12.1: Ish 5.1-2

^o 11.25 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 26 haka “Amma in ba kwa yafewa, haka Ubanku da yake cikin sama ma ba zai yafe muku laifofinku ba.”

ɗaya, wato ɗansa, wanda yake kauna. A karshe ya aike shi wurinsu, yana cewa, 'Ai, za su ba ɗana girma.' ⁷ Amma 'yan hayan nan suka ce wa juna, 'Yawwa! Ga wanda zai ci gaɗon gonar. Ku zo mu kashe shi, don gaɗonsa ya zama namu.' ⁸ Sai suka kama shi, suka kashe shi, suka jefar da gawar a bayan katangar gonar."

9 Yesu ya tambaye su, ya ce, "To, me mai gonan nan zai yi? Ai, zai zo ya halaka 'yan hayan nan, ya ba da gonar ga waɗansu. ¹⁰ Ashe, ba ku taɓa karanta wannan rubutaccen maganar Allah ba? Don a rubuce yake cewa,

'Dutsen da masu gini suka ki,

Shi ne ya zama dutsen da ya fi amfani duka a cikin ginin.

¹¹ Wannan yin Ubangiji ne,

abin mamaki ne kuwa a idanunmu.' "

12 Sai shugabannin Yahudawa suka nemi hanyar da za su kama shi, don sun gane a kansu ne ya yi misalin. Amma suka ji tsoron jama'a. Don haka suka bar shi, suka tafi.

Tambaya game da Biyan Haraji ga Kaisar

(*Mat 22.15-22; Luk 20.20-26*)

13 Ana nan, sai aka aika waɗansu Farisiyawa da mutanen Hirudus, domin su sa wa Yesu tarko a cikin maganar da zai faɗa. ¹⁴ Da suka iso, suka ce masa, "Malam, mun sani kai mai gaskiya ne. Mutane duk ɗaya ne a gare ka, gama ba ka kula da darajar wani fiye da wani ba. Kuma kana koyar da hanyar Allah a cikin gaskiya. Kana gani daidai ne mu biya wa Kaisar wato, babban sarkin Roma haraji, ko a'a? ¹⁵ Mu biya, ko kada mu biya?" Amma Yesu ya gane munafuncinsu, ya ce musu, "Me ya sa kuke sa mini tarko? Ku kawo mini kuɗin da ake biyan haraji da shi."

16 Sai suka kawo masa, sai ya ce musu, "Hoton nan da sunan nan na wane ne?"

Suka ce masa, "Na Kaisar ne."

17 Sai Yesu ya ce musu, "To, ku ba Kaisar abin da yake na Kaisar; ku kuma ba Allah abin da yake na Allah." Sai suka yi mamakinsa kwarai.

Tambaya a kan Tashin Matattu

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

18 Waƙansu Sadukiyawa suka zo wurin Yesu. Su ne suke cewa, wai ba tashin matattu. Suka tambaye shi suka ce, 19 “Malam, Musa ya rubuta mana cewa idan ƙan’uwan mutum ya mutu, ya bar matarsa ba ƙa, dole ne mutumin yā auri matar, yā haifa wa ƙan’uwansa ’ya’ya. 20 To, akwai waƙansu ’yan’uwa maza guda bakwai. Na farkon ya yi aure, ya mutu bai bar ƙa ba. 21 Na biyun kuma ya aure ta, shi ma ya mutu, ba ƙa. Na ukun ma haka. 22 Haka dai duka bakwai ƙin, ba wanda ya bar ƙa. A ƙarshe kuma ita matar ta mutu. 23 To, a tashin matattu za ta zama matar wane ne a cikinsu? Gama duk bakwai ƙin sun aure ta.”

24 Sai Yesu ya amsa, ya ce musu, “Ai, tunaninku ba daidai ba ne don ba ku san Rubutattun Maganar Allah ba, ba ku kuma san ikon Allah ba. 25 Lokacin da matattu za su tashi, maza ba za su yi aure ba, mata kuma ba za a ba da su ga aure ba, amma za su zama kamar mala’ikun da suke cikin sama ne. 26 Game da tashin matattu kuwa, ashe, ba ku taƙa karanta wannan a littafin Musa ba, don an rubuta cikin labarin ƙanyen itace da ya kama wuta, cewa, ‘Ni ne Allah na Ibrahim, da na Ishaku, da kuma na Yakubu?’ 27 Shi ba Allah na matattu ba ne, amma na masu rai. Kun yi babban kuskure.”

Doka Mafi Girma

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Wani malamin dokoki ya zo ya ji suna mahawara da juna. Da ya lura cewa Yesu ya ba su amsa mai kyau, sai ya tambaye shi ya ce, “Wace doka ce mafi girma duka?”

29 Yesu ya amsa, ya ce, “Mafi girma ita ce, ‘Ku ji ni, ya Isra’ila, Ubangiji Allahmu, Ubangiji ƙaya ne. 30 Sai ka ƙaunaci Ubangiji Allahnka da dukkan zuciyarka, da dukkan ranka, da dukkan hankalinka, da kuma dukkan ƙarfinka.’ 31 Mai biye da ita ita ce, ‘Ka ƙaunaci abokin zamanka kamar yadda kake ƙaunar kanka.’ Ba wata doka da ta fi waƙannan girma.”

32 Sai malamin dokokin ya ce wa Yesu, “Daidai ne ka faɗa malam, Ubangiji ƙaya ne, ba kuwa wani sai shi. 33 A ƙaunace shi kuma da dukkan zuciya, da dukkan tunani, da dukkan ƙarfi, ka

kuma kaunaci abokin zamanka kamar kanka, ai, ya fi dukkan hadayar kone-kone da yanke-yanke girma.”

34 Da Yesu ya ga yadda ya yi masa magana da hikima, sai ya ce masa, “Kana kusa da mulkin Allah fa.” Bayan wannan kuma ba wanda ya yi karfin hali yā kara tambayarsa wani abu.

Tambaya a kan Almasihu

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Sa’ad da Yesu yake koyarwa a haikali sai ya yi tambaya ya ce, “Yaya malaman dokoki suke cewa Almasihu dan Dawuda ne? ³⁶Dawuda da kansa, ta ikon Ruhu Mai Tsarki ya ce,

‘Ubangiji ya ce wa Ubangijina,
zauna a damana,

Sai na sa ka a kan abokan gābanka.’

³⁷Dawuda da kansa ya ce da Almasihu ‘Ubangiji’. To, yaya Almasihu zai zama da a wurin Dawuda?”

Yesu Ya Tona Asirin Malaman Dokoki

(Mat 23.1-36; Luk 11.37-54, 20.45-47)

Da jin irin wannan magana a bakin Yesu, jama’a suka ji dadi. ³⁸A cikin koyarwarsa, Yesu ya ce, “Ku yi hankali da malaman dokoki, su masu son sa manyan riguna suna yawo. Suna so a gaishe su a kasuwa. ³⁹Suna so kuma a ba su wuraren zama masu daraja a majami’u, da wuraren zama masu kyau a wurin biki. ⁴⁰Su ne masu cin kayan matan da mazansu suka mutu. Sa’an nan su yi doguwar addu’a don a gan su. Ai, su za a yi musu hukunci mafi tsanani.”

Baikon Macen da Mijinta Ya Mutu

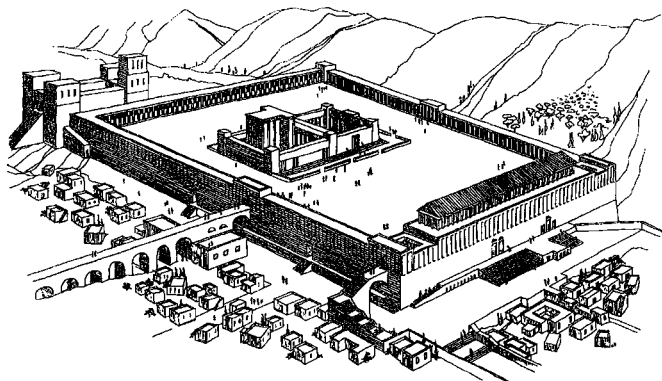
(Luk 21.1-4)

41 Yesu yana zaune a haikali wurin da ake zuba baiko, yana duban yadda jama’a suke zuba kudinsu a akwatin baiko. Wafansu masu arziki da yawa suna zuba kuɗi mai yawa. ⁴²Sai ga wata matalauciya wadda mijinta ya mutu, ta zo ta zuba ’yan tagulla biyu, da ba su kai kobo ba. ⁴³Sai Yesu ya kira almajiransa, ya ce musu, “Gaskiya, ina gaya muku, abin da matalauciyan nan wadda mijinta ya mutu, ta zuba cikin akwatin, ya fi na sauransu duka. ⁴⁴Dukansu sun bayar daga yawan abin da suke da shi ne, amma ita kuwa daga cikin talaucinta ta ba da dukan kome, har ma dukan abin da take dogara da shi.”

Yesu Ya Fada Irin Rushewar da Za Ta Sami Haikali

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

13 ¹ Yesu yana fitowa ke nan daga haikali, sai ɗaya daga cikin almajiransa ya ce masa, “Malam, dubi manyan duwatsun nan, da gine-ginen nan masu ban mamaki!”

Hoton haikali a lokacin Yesu (13.1-2)

2 Sai Yesu ya ce masa, “Ka ga dukan waɗannan manyan gine-gine? Za a rushe su duka. Ba za a bar ko dutse ɗaya a kan ɗan’uwansa ba.”

Farkon Wahaloli

(Mat 24.3-14, 21.7-19)

3 Yesu yana zaune a kan Dutsen Itatuwan Zaitun wanda yake fuskantar haikalin, sai Bitrus, da Yohanna, da Andarawus suka tambaye shi a boye, suka ce, ⁴ “Ka gaya mana, yaushe ne za a yi waɗannan abubuwa? Wace alama ce za a gani a lokacin da suke shirin faruwa?”

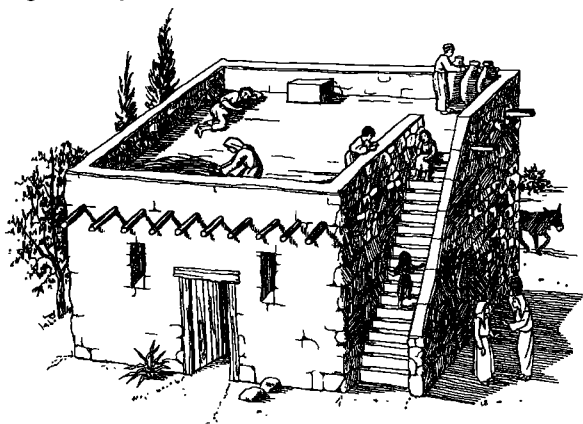
5 Sai Yesu ya ce musu, “Ku lura fa, kada wani yã ruɗe ku. ⁶ Mutane da yawa za su zo a cikin sunana, suna cewa su ne ni, har su ruɗi mutane da yawa. ⁷ Idan kuma kuka ji labarin yaƙe-yaƙe da jita-jitarsu, kada hankalinku yã tashi. Dole ne wannan yã faru, amma ƙarshen bai zo ba tukuna. ⁸ Al’umma za ta tasar wa al’umma, mulki yã tasar wa mulki. Za a yi ta girgizar ƙasa a wurare dabam-dabam, za a kuma yi yunwa. Amma duk waɗannan ba ainihin azabar ba ne. Masomin azaba ne kawai.

9 “Sai ku kula da kanku, don za su kai ku kotu a kuma yi muku dūka a majami’u. Za a kai ku gaban shugabanni da sarakuna saboda sunana, domin ku shaida Labari Mai Dadi a gabansu. ¹⁰ Amma kafin ƙarshen yā zo, dole ne a yi wa dukan al’ummai bishara tukuna. ¹¹ Duk lokacin da suka kama ku suka kai ku kotu, kada ku damu a kan abin da za ku faɗa. Ku dai faɗa duk abin da ya zo muku a wannan lokaci, domin ba ku ne kuke magana ba, Ruhu Mai Tsarki ne. ¹² Dan’uwa zai ba da ɗan’uwansa a kashe shi, baba kuma yā ba da ɗansa. ‘Ya’ya kuma za su tayar wa iyayensu har su sa a kashe su. ¹³ Kowa zai ƙi ku saboda sunana. Amma duk wanda ya jimre har zuwa ƙarshe, zai tsira.

Muguwar Wahala

(Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

14 “Za ku ga mummunar aiki mai ban ƙyama da yake kawo rushewa yana tsaye a wurin da bai kamata ba (bari mai karatu fa yā gane). To, sai waɗanda suke cikin Yahudiya su gudu zuwa cikin duwatsu. ¹⁵ Wanda yake kan rufin ɗaki kuma kada yā sauko yā shiga cikin gida wai zai ɗauki wani abu.

Hoton Kan Rufin Daki (13.15)

¹⁶ Wanda yake a gona kuma kada yā koma wai zai ɗauki mayafinsa. ¹⁷ Kaiton mata masu ciki da masu goyo a wannan

lokaci! ¹⁸ Ku yi addu'a kada abubuwan nan su faru a lokacin sanyi. ¹⁹ A lokacin nan za a yi wata wahala mai zafi sosai wadda ba a taɓa yi ba tun farkon lokacin da Allah ya halicci duniya, har zuwa yanzu. Ba kuwa za a fara yin irinta ba har abada. ²⁰ Da ba don Ubangiji ya rage kwanakin nan ba, da ba ɗan Adam da zai tsira. Amma saboda tausayin waɗanda ya zaɓa, sai ya rage tsawon kwanakin.

21 "A lokacin nan duk wanda ya ce muku, 'Duba, ga Almasihu nan!' ko, 'Duba, ga shi can!' kada ku yarda. ²² Almasihan karya da annabawan karya za su fiffito, za su nuna alamu da abubuwan ban mamaki, don su rufi mutane har ma da waɗanda aka zaɓa, idan zai yiwu. ²³ Saboda haka, ku lura! Na gaya muku dukan kome tun da wuri.

Dawowar Dan Mutum

(*Mat 24.29-31; Luk 21.25-28*)

24 "Amma a lokacin nan, wato, bayan wahalan nan mai zuwa, za a sa rana ta yi duhu. Wata kuma ba zai yi haske ba. ²⁵ Taurari za su riƙa faɗuwa daga sararin sama. Za a kuma girgiza manyan abubuwan da suke sararin sama. ^s ²⁶ Sa'an nan za a ga Dan Mutum yana zuwa a cikin girgije da iko mai girma da ɗaukaka. ²⁷ Sa'an nan zai aiko mala'ikunsa su tattaro waɗanda ya zaɓa daga gabas, da yamma, da kudu, da arewa; wato daga wannan bangon duniya zuwa wancan.

Koyarwa a kan Itacen Baure

(*Mat 24.32-35*)

28 "Ku koyi wani abu daga itacen baure. Idan rassansa sun fara saƙewa, suna fitar da sabon ganye, kun san damina ta yi kusa ke nan. ²⁹ Haka kuma idan kuka ga waɗannan abubuwa suna faruwa, ku san lokaci ya yi kusa, yana dab da bakin kofa. ³⁰ Gaskiya ina gaya muku, mutanen zamanin nan ba za su mutu ba, sai duk abubuwan nan sun faru. ³¹ Sama da ƙasa za su ƙare, amma maganata ba za ta ƙare ba ko kaɗan.

13.19: Dan 12.1; A. M. 7.14

13.24: Ish 13.10; Ez 32.7; Jow 2.10; 3.4; 4.15; A. M. 6.12

13.25: Ish 34.4; Jow 2.10; A. M. 6.13 13.26: Dan 7.13; A. M. 1.7

^s 13.25 manyan abubuwa da suke sararin sama: A zamanin ɗa, mutane sun ɗauka cewa taurarin sama suna da iko a kan abin da yake faruwa a ƙasa. (Dubi Ish 13.10, 34.4).

Ba Wanda Ya San Ranar Zuwan Almasihu

(*Mat 24.36-44; Luk 17.26-30,34-36*)

32 “Amma ba wanda ya san ranar, ko a farfe nawa ne da wannan zai faru, ko mala'ikun da suke sama, ko Dan, sai dai Uban kadai. ³³Ku lura, ku zauna da shiri,¹ domin ba ku san lokaci, ko a farfe nawa ne wannan zai faru ba. ³⁴Kamar mutum ne mai tafiya, in ya tashi, yakan ba da gidan a hannun yaransa, kowannensu da aikin da zai yi. Sa'an nan ya fada wa mai gadi ya zauna a shirye. ³⁵Saboda haka, ku zauna da shiri, don ba ku san lokacin da maigidan zai dawo ba. Gama zai iya dawowa ko da yamma, ko da tsakar dare, ko da carar zakara, ko kuwa da safe. ³⁶Kada ya zo ba labari, ya same ku kuna barci. ³⁷Abin da nake gaya muku, ina gaya wa kowa ne, ku zauna da shiri!”

Shugabanni Sun Yi Shawara Su Kashe Yesu

(*Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yoh 11.45-53*)

14 ¹Sauran kwana biyu a yi Bikin Ketarewa da Bikin Burodi Marar Yisti,² sai manyan Firistoci da malaman dokoki suka nemi hanya su kama Yesu a boye, su kashe shi. ²Amma suna cewa, “Ba dai a lokacin biki ba, don kada mutane su ta da rikici.”

An Shafa wa Yesu Man Kamshi a Betani

(*Mat 26.6-13; Yoh 12.1-8*)

3 Yesu yana Betani a gidan wani mutum wanda ake ce da shi Siman Maikuturta. Yana cin abinci ke nan, sai ga wata mace ta zo da wata 'yar kwalabar da aka gina da dutsen alabasita cike da man kamshi mai tsada sosai wanda aka yi da nardi zalla. Sai ta fashe kwalabar ta zuba man a kan Yesu. ⁴Wadansu kuwa da suke wurin suka ji haushi, suka ce wa juna, “Yaya aka bata wannan mai haka? ⁵Da an sayar da shi kuwa, da an sami yawan kudin da ake biyan lebura yini dari uku a ba talakawa, ai, da ya fi!” Sai suka tsawata wa matar sosai.

6 Amma Yesu ya ce, “Ku bar ta mana. Don me kuke damunta? Ai, abu mai kyau ne ta yi mini. ⁷Talakawa suna tare da ku kullum. Ko yausha kuke so, kwa iya yi musu alheri, amma ba kullum ne nake tare da ku ba. ⁸Ta yi iyakacin koƙarinta. Ta shafa jikina da

13.32: Mat 24.36 13.34: Luk 12.36-38 14.1: Fit 12.1-27 14.3: Luk 7.37-38

14.7: M. Sh 15.11

¹13.33 da shiri: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da sun fara “Kuna addu'a” a nan.

²14.1 Bikin Ketarewa: Dubi ma'anar wadansu kalmomi.

mai don shirin jana'izata. ⁹Gaskiya ina gaya muku, duk inda za a yi bisharan nan a duniya duka, za a riƙa faɗin abin da macen nan ta yi don tunawa da ita.”

Yahuda Ya Yarda Yă Ba da Yesu

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

10 Ana nan, sai Yahuda Iskariyoti ɗaya daga cikin almajirai sha biyun nan, ya je wurin manyan firistoci don yă bashe Yesu a gare su. ¹¹Da suka ji haka suka yi murna sosai, har suka yi alkawari za su ba shi kuɗi. Yahuda kuwa ya fara neman hanya yă bashe shi.

Yesu Ya Ci Abincin Bikin Ketarewa Tare da Almajiransa

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yoh 13.21-30)

12 A ranar farko ta Bikin Burodi Marar Yisti, wato ran da akan yanka ɗan rago na Bikin Ketarewa, sai almajiran Yesu suka tambaye shi suka ce, “Ina kake so mu je mu shirya maka cin Bikin Ketarewa?”

13 Sai ya aika almajiransa guda biyu, ya ce musu, “Ku shiga gari. Can za ku gamu da wani mutum yana ɗauke da tulun ruwa. Ku bi shi. ¹⁴Duk gidan da ya shiga, ku ce wa maigidan, ‘Malam yana tambaya cewa ina ɗakin da zai ci Bikin Ketarewa da almajiransa?’ ¹⁵Shi kuwa zai nuna muku wani babban ɗakin sama wanda aka gama gyararsa don bikin. A wurin za ku shirya mana abinci.”

16 Sai almajiran suka tashi, suka shiga cikin gari, suka kuwa samu abubuwa kamar yadda Yesu ya faɗa musu. Sai suka shirya abincin Bikin Ketarewa.

17 Da yamma ta yi, Yesu da almajiransa sha biyun nan suka zo gidan. ¹⁸Suna cin abinci ke nan, sai Yesu ya ce, “Gaskiya ina gaya muku, ɗaya daga cikinku zai bashe ni, wanda yanzu yake cin abinci tare da ni.”

19 Sai almajiran suka fara baƙin ciki, suna ce masa da ɗaya-ɗaya, “Ko ni ne?”

20 Yesu ya amsa, ya ce, “Daya daga cikinku sha biyun nan ne dai, wanda muke ci daga ƙwarya ɗaya. ²¹Dan Mutum zai mutu, kamar yadda yake a rubuce game da shi. Amma kaiton wanda zai ba da Dan mutum! Zai fiye wa mutumin nan da ma ba a haife shi ba.”

Jibin Ubangiji*(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; I Kor 11.23-25)*

22 Suna cikin cin abinci, sai Yesu ya dauki burodi, ya yi godiya ga Allah, ya kakkarya, ya ba almajiransa, ya ce, “Ku karɓa, wannan jikina ne.”

23 Bayan wannan kuma, ya dauki kwaf na ruwan inabi ya yi godiya ga Allah, ya ba su. Dukansu kuwa suka sha daga ciki. ²⁴ Sa’an nan ya ce musu, “Wannan jinina ne. Jini na cikar alkawari. Za a zubar da shi saboda mutane da yawa. ²⁵ Ina gaya muku gaskiya, ba zan fara shan ruwan inabin nan ba, sai dai a ranar da zan sha wani sabon a mulkin Allah.”

26 Bayan da suka rera waƙa, sai suka fita suka tafi Dutsen Itatuwan Zaitun.

Bitrus Zai Yi Mūsun Sanin Yesu*(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; Yoh 13.36-38)*

27 Yesu ya ce wa almajiransa, “Dukanku za ku gudu ku bar ni, kamar yadda aka rubuta cewa,

‘Zan bugi makiyayin,
tumakin kuma za su gudu.’

²⁸ Amma bayan da na tashi daga matattu, zan riga ku zuwa Galili.”

29 Sai Bitrus ya ce masa, “Ko dukansu sun gudu sun bar ka, ni kam, ba zan bar ka ba.”

30 Yesu ya ce masa, “Gaskiya ina gaya maka, yau, a cikin daren nan, kafin zakara yā yi cara sau biyu, za ka yi mūsun sanina sau uku.”

31 Amma Bitrus ya yi ta maimaitawa da farfi yana cewa, “Ko da za a kashe ni tare da kai, ba zan yi mūsun saninka ba sam.”

Dukan sauran almajiransa ma suka faɗa haka.

Yesu Ya Yi Addu’a a Getsemani*(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)*

32 Suka tafi wani wurin da ake ce da shi Getsemani, wato wurin matsin ’ya’yan zaitun sai Yesu ya ce wa almajiransa, “Ku zauna a nan. Zan je in yi addu’a.” ³³ Sai ya dauki Bitrus, da Yakubu, da Yohanna tare da shi. Ana nan, sai ya fara damuwa ƙwarai, har jikinsa ya yi sanyi. ³⁴ Sai ya ce musu, “Baƙin ciki da yake a raina zai iya kashe ni. Ku zauna a nan, ku yi tsaro.”

35 Da ya je gaba kafan, sai ya fāfi a kasa, ya yi addu'a ya ce, idan ya yiwu, a dauke masa wannan lokacin wahala. ³⁶ Ya ce, "Abba," Uba, kowane abu mai yiwuwa ne a gare ka. Ka dauke mini wannan kwaf na wahala. Duk da haka dai, ka yi abin da kake so, ba abin da ni nake so ba."

37 Bayan wannan, sai ya dawo ya sami almajiran nan uku suna barci. Sai ya ce wa Bitrus, "Bitrus, kana barci ne? Ashe, ba za ka iya tsaro ko da awa daya ba?" ³⁸ Ku yi tsaro kuna kuma addu'a don kada ku fāfi cikin jaraba. Lallai ruhu ya dauka, amma jikin ba farfi."

39 Sai ya sāke komawa, ya yi addu'a, yana maimaita maganar dā. ⁴⁰ Sa'an nan ya sāke dawowa, ya same su suna barci don idanunsu sun cika da barci sosai. Suka kuma rasa abin da za su fada masa.

41 Sai ya je ya dawo, na uku ke nan, ya ce musu, "Har yanzu barci kuke yi kuna hutawa? Shi ke nan! Lokaci ya yi da za a ba da Dan Mutum ga hannun masu zunubi. ⁴² Ku tashi mu tafi! Ga mai bashe ni nan ya iso!"

An Kama Yesu

(*Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yoh 18.3-12*)

43 Yesu yana cikin magana ke nan, sai ga Yahuda, daya daga cikin almajiransa sha biyun nan, ya zo tare da mutane da yawa suna riƙe da takuba da sanduna. Manyan firistoci, da malaman dokoki, da shugabanni ne suka turo su. ⁴⁴ Yahuda, wanda zai ba da Yesu kuwa, ya riga ya shirya da su cewa, "Wanda zan rungume shi, shi ne mutumin. Ku kama shi ku tafi. Ku riƙe shi da kyau."

45 Da zuwan Yahuda, sai ya mife zuwa wurin Yesu, ya ce masa, "Malam!" Sai ya rungume shi. ⁴⁶ Sai mutanen kuwa suka kama Yesu suka riƙe shi da farfi. ⁴⁷ Amma daya daga cikin almajiran Yesu wanda yake tsaye kusa, ya zare takobinsa, ya sari bawan babban firist, ya yanke masa kunne. ⁴⁸ Yesu ya ce musu, "Kun fito da takuba da sanduna ku kama ni sai ka ce dan fashi?" ⁴⁹ Kowace rana ina tare da ku a haikali ina koyarwa, ba ku kama ni ba. Ba kome. An yi haka ne fa domin annabcin Rubutattun Maganar Allah yā cika."

50 Daga nan dukan almajiran suka bar shi, suka gudu.

14.49: Luk 19.47; 21.37

^{14.36} Abba: Wannan kalmar da yaren Aramaya ce mai ma'ana "Baba".

51 Akwai wani saurayi tare da masu bin Yesu, ba shi da riga, sai mayafi kawai. Da mutanen suka yi ƙoƙarin kama shi, ⁵² sai ya bar mayafinsa a hannunsu ya gudu tsirara.

Yesu a Gaban 'Yan Majalisa

(*Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Yoh 18.13-14,19-24*)

53 Suka kai Yesu wurin babban firist, sai manyan firistoci, da shugabanni, da kuma malaman dokoki suka taru duk a wurin. ⁵⁴ Bitrus kuma ya bi Yesu, amma daga nesa. Ya bi shi har cikin filin gidan babban firist din. A wurin ya zauna tare da dogarawan haikalin, yana jin dumin wuta. ⁵⁵ Manyan firistoci da sauran 'yan majalisa suna ta neman wani abu da za a yi shaida a kan Yesu cewa ya yi laifi don su kashe shi, amma ba su samu ba. ⁵⁶ Mutane da yawa kam sun yi shaidar karya, amma bakinsu bai zo ɗaya ba.

57 Daga baya waɗansu suka tashi tsaye, suka yi wa Yesu shaidar karya suka ce, ⁵⁸ "Mun ji ya ce, wai zai rushe haikalin nan da mutane suka gina, yã gina wani cikin kwana uku, wanda ba ginin mutum ba." ⁵⁹ Duk da haka dai shaidarsu ba ta zo ɗaya ba.

60 Sai babban firist ya tashi ya tsaya a tsakiyarsu, ya tambayi Yesu, ya ce, "Ba ka da wata amsa? Shaidar da suke bayar a kanka fa?"

61 Amma Yesu ya yi shiru, bai ba shi ko amsa ba.

Sai babban firist din ya sāke tambayarsa, "Ko kai ne Almasihu Dan Mai Albarka?"

⁶² Yesu ya amsa ya ce, "Ni ne. Kuma za ku ga Dan Mutum zaune a hannun dama Mai Iko, yana kuma zuwa cikin girgije na sararin sama."

63 Sai babban firist din ya yage rigunansa, ya ce, "Wace shaida kuma muke bukata? ⁶⁴ Kun dai ji renin da ya yi wa Allah! Mene ne ra'ayinku?"

Sai dukan mutane suka yanke masa shari'a cewa a kashe shi.

65 Waɗansu ma suka fara toffoƙa masa miyau, suka ɗaure masa idanu, suka kuma mammare shi, suna ce masa, "Faɗa wanda ya mare ka!" Dogarawan haikalin kuma suka yi ta yin masa ɗuka.

Bitrus Ya Yi Mūsun Sanin Yesu

(*Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yoh 18.15-18,25-27*)

66 Bitrus kuwa yana ƙasa a filin gidan, sai wata yarinya a cikin ma'aikatan babban firist ta zo wurin. ⁶⁷ Da ta ga Bitrus yana

jin dumin wuta, sai ta dube shi da kyau, ta ce masa, “Ai, kai ma kana tare da Yesu Banazaren nan!”

68 Amma Bitrus ya yi mūsu, ya ce, “Ban san ma abin da kike magana ba. Ban gane ba sam!” Da fadar haka, sai ya tashi ya je zauren gidan. Nan da nan sai zakara ya yi cara.”

69 Da yarinyar ta sāke gan shi a wurin, sai ta fada wa waƙanda suke tsaye a wurin, “Wannan ma ɗaya daga cikinsu ne.” ⁷⁰ Sai Bitrus ya sāke yin mūsu kuma.

Bayan ɗan lokaci kaɗan, waƙanda suke tsaye kusa da Bitrus suka ce masa, “Ba shakka, kai ma ɗaya daga cikinsu ne; kai ba mutumin Galili ba ne?”

71 Amma Bitrus ya fara zagi yana la’anta kansa, yana rantsuwa kuma a gabansu, yana cewa, “Ban ma san mutumin nan da kuke maganarsa ba.”

72 Nan da nan sai zakara ya yi cara sau na biyu. Sai Bitrus ya tuna da maganar da Yesu ya fada masa cewa, “Kafin zakara yā yi cara sau biyu, za ka yi mūsun sanina sau uku.” Da ya tuna wannan magana, sai ya fashe da kuka.

An Kai Yesu a Gaban Gwamna Bilatus

(Mat 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yoh 18.28-38)

15 ¹ Da sassafe manyan firistoci da shugabanni, da malaman dokoki, da dukkan sauran ’yan majalisa suka yi shawara. Sai suka ɗaure Yesu, suka tafi da shi, gaban Bilatus. ² Bilatus kuwa ya tambaye shi ya ce, “Kai ne sarkin Yahudawa?”

Yesu ya amsa masa ya ce, “Kai ne ka fada haka.”

³ Sai manyan firistoci suka yi ta zarginsa a kan abubuwa da yawa. ⁴ Sai Bilatus ya sāke tambayarsa ya ce, “Ga shi fa, ana zarginka a kan abubuwa da yawa, ba za ka ba da amsa ba?”

⁵ Amma har yanzu, Yesu bai fara yi wata magana ba, har abin ya dami Bilatus.

An Yanke wa Yesu Hukuncin Mutuwa

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yoh 18.39-19.16)

⁶ Abin da sarki ya saba yi a lokacin Bikin shi ne, yakan sakar musu ɗan kurkuku ɗaya wanda mutanen suka roka. ⁷ To, akwai wani mai suna Barabbas wanda yake a ɗaure a kurkuku, tare da ’yan tawaye da suka kashe mutum a lokacin da aka yi tawaye. ⁸ Sai taron jama’a suka zo suka fara rokon Bilatus yā

⁷ 14.68 sai zakara ya yi cara: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na ɗa ba su da waƙannan kalmomin.

yi musu abin da ya saba yi. ⁹ Bilatus ya amsa musu ya ce, “Kuna so in sakar muku sarkin Yahudawa?” ¹⁰ Gama ya gane cewa saboda kishi ne ya sa manyan firistoci suka ba da Yesu a hannunsa.

¹¹ Amma manyan firistoci suka zuga jama'a su ce ya saki Barabbas a maimakon Yesu. ¹² Sai Bilatus ya tambaye su ya ce, “To, me zan yi da wanda kuke ce da shi sarkin Yahudawa?”

¹³ Suka ta da murya suka ce, “A gicciye shi!”

¹⁴ Bilatus kuwa ya ce musu, “Don me? Wane laifi ne ya yi?”

Sai suka kara ta da murya suna cewa, “A gicciye shi!”

¹⁵ Da yake Bilatus yana so ya faranta wa jama'a zuciyar, sai ya sake musu Barabbas. Bayan ya sa aka yi wa Yesu bulala, sai ya ba da shi don a gicciye shi.

Sojoji Sun Yi wa Yesu Ba'a

(*Mat 27.27-31; Yoh 19.2-3*)

¹⁶ Sojojin suka tafi da Yesu a zauren bariki, wato fadar gwamna wanda ake ce da shi “Firetoriyum”. Suka tara dukan sauran sojojin. ¹⁷ Suka sa masa wata jar riga irin ta sarakuna, suka kuma yi wani rawani na kaya, suka sa masa a kai. ¹⁸ Sai suka fara yi masa gaisuwa suna cewa, “Ranka ya dade, sarkin Yahudawa!” ¹⁹ Suka kuma yi ta bubbuga shi a kai da sanda, suna tottofa masa miyau. Sa'an nan suka durkusa wai suna yi masa ban girma.

²⁰ Da suka gama yi masa ba'a haka, sai suka cire masa rigar sarauta din, suka sa masa nasa riguna. Sa'an nan suka kai shi waje don a gicciye shi.

An Gicciye Yesu

(*Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yoh 19.17-27*)

²¹ Suna cikin tafiya, sai ga wani mutum yana wucewa, mai suna Siman, mutumin Sayirin, baban Alekzanda da Rufus, yana zuwa daga kauye, suka sa shi dole ya dauki gicciyen Yesu. ²² Suka kai Yesu wani wuri mai suna Golgota, wato wurin kokon kai. ²³ A wurin suka mika masa ruwan inabi gauraye da mur,^z amma ya ki sha. ²⁴ Sai suka gicciye shi. Suka kuma rarraba rigunansa a tsakaninsu, suka yi kuri'a a kansu don su ga abin da kowa zai samu. ²⁵ Da karfe tara na safe ne suka gicciye shi. ²⁶ A gungumen itacen kuwa an rubuta sanarwar zargin da aka yi masa cewa,

^{15.21:} Rom 16.13 ^{15.24:} Zab 22.19

^z ^{15.23} **Mur:** Wani magani ne wanda yakan rage zafin ciwo a jikin mutum.

“Sarkin Yahudawa.”²⁷ Suka kuma gicciye ’yan fashi biyu tare da shi, ɗaya a hannun damarsa, ɗaya kuma a hannun hagunsa.^a

29 Mutanen da suke wucewa suka yi ta zaginsa, suna kaɗa kai, suna cewa, “Ahaf! Kai da za ka rushe haikali, za ka kuma gina shi cikin kwana uku,³⁰ to, ka ceci kanka ka sauko mana!”

31 Haka kuma manyan firistoci da malaman dokoki suka yi ta yi masa ba’a a tsakaninsu suna cewa, “Ya ceci waɗansu, amma bai iya ceton kansa ba!³² Bari wannan Almasihu, wai sarkin Isra’ila, yā sauko yanzu daga gicciyen nan, don mu gani mu ba da gaskiya!” ’Yan fashin da aka gicciye tare da shi ma suka yi masa baƙar magana.

Mutuwar Yesu

(*Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yoh 19.28-30*)

33 Da tsakar rana, sai duhu ya rufe dukan ƙasar, har zuwa ƙarfe uku na yamma.³⁴ Sa’an nan da ƙarfe uku, Yesu ya daga murya da ƙarfi ya ce, “*Eloi, Eloi, lama sabaktani?*” Wato, “Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?”

35 Da waɗanda suke tsaye a wurin suka ji haka, suka ce, “Ga shi, yana kiran annabi Iliya.”³⁶ Sai ɗayansu ya gudu, ya jifka soso da ruwan tsami, ya soka a sanda ya miƙa wa Yesu don yā sha, ya ce, “Ku tsaya dai! Bari mu gani ko annabi Iliya zai zo yā sauko da shi.”

37 Sai Yesu ya daga murya da ƙarfi, sa’an nan ya mutu.

38 Sai labulen da yake cikin haikali^b ya yage kashi biyu tun daga sama har ƙasa.

39 Lokacin da soja wanda yake tsaye a gaban Yesu ya ga yadda ya mutu, sai ya ce, “Ba shakka, wannan mutum Dan Allah ne!”

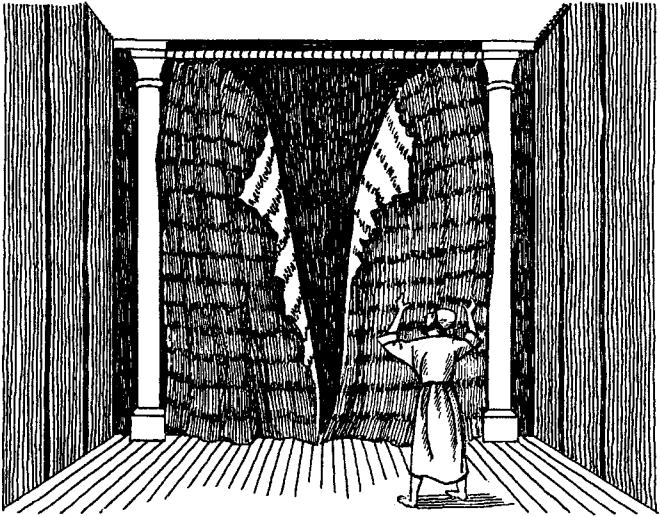
40 Waɗansu mata kuma suka tsaya can da nisa suna kallo. Cikinsu kuwa akwai Maryamu daga Magadala, da Maryamu mamar Yakubu ƙarami da Yusufu, da kuma Salomi.⁴¹ Tun daga Galili ne waɗannan matan suka biyo shi suna yi masa hidima. Waɗansu mata kuma da yawa waɗanda suka zo tare da shi a Urushalima suna wurin ma.

15.28: Ish 53.12 15.29: Zab 22.8; Zab 109.25; Mar 14.58; Yoh 2.19

15.34: Zab 22.1 15.36: Zab 69.22 15.38: Fit 26.31-33 15.40-41: Luk 8.2-3

^a 15.28 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da aya ta 28 “Wannan shi ne cikas annabcin da ya ce, ‘An tissafta shi a cikin masu laifi.’”

^b 15.38 labulen . . . haikali: Wato, yadin da aka rufe ƙofar Wurin Mafi Tsarki a hankali.

Hoton labulen da ya yage kashi biyu (15.38)

Jana'izar Yesu

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yoh 19.38-42)

42 Da yamma ta yi, ana shiri^c don gobe Ranar Hutawa ce. 43 Sai wani mutum mai suna Yusufu daga Arimatiya ya zo. Shi dan majalisa ne, mai daraja kuwa, wanda yake marmarin mulkin Allah yã zo. Ya yi karfin hali ya je wurin Bilatus, ya roka a ba shi jikin Yesu. 44 Bilatus ya yi mamaki da ya ji cewa Yesu ya riga ya mutu. Sai ya kira soja din ya tambaye shi ko gaskiya ne Yesu ya riga ya mutu. 45 Da ya tabbatar daga bakin sojan nan, sai ya ba Yusufu jikin.

46 Yusufu kuwa ya sayo yadin lilin, ya sauko da jikin Yesu, ya nannade shi a yadin lilin, ya sa shi a kabarin da aka haka a jikin dutse. Sa'an nan ya gangaro da wani dutse ya rufe bakin kabarin.

47 Maryamu daga Magadala da Maryamu mamar Yusufu suna kallo, suka ga inda aka kwantar da jikin Yesu.

^c 15.42 ana shiri: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

Tashin Yesu daga Matattu*(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Yoh 20.1-10)*

16 ¹ Da Ranar Hutun Yahudawa ta wuce, Maryamu daga Magadala, da Maryamu mamar Yakubu, da kuma Salomi, suka sayo kayan kamshi domin su je su shafa wa jikin Yesu. ² A ranar farko ta mako, da sassafe wajen fitowar rana suka tafi kabarin. ³ Da suke kan hanya, suka ce wa juna, “Wa zai ture mana dutsen daga bakin kabarin?” ⁴ Amma da suka kai wurin, suka daga kai suka ga, ashe, an riga an ture dutsen. Babban dutse ne kuwa.

⁵ Da suka shiga kabarin, sai suka ga wani saurayi a zaune a gefen dama, da farar riga a jikinsa, sai suka ji tsoro.

⁶ Sai saurayin ya ce musu, “Kada ku yi mamaki. Kuna neman Yesu Banazare wanda aka gicciye? Ai, ya tashi. Ba ya nan. Ga inda aka kwantar da shi ma! ⁷ Yanzu sai ku tafi ku gaya wa almajiransa, har da Bitrus, cewa zai riga su zuwa Galili, a can ne za su gan shi kamar yadda ya fada musu.”

⁸ Matan kuwa suka fita da gudu, sun rufe suna rawar jiki. Ba su kuma ce wa kowa kome ba, domin suna jin tsoro.

Yesu Ya Bayyana Kansa ga Maryamu*(Mat 28.9-10; Yoh 20.11-18)*

⁹ Da Yesu ya tashi daga matattu da sassafe a rana ta farko ta mako, ya fara nuna kansa ga Maryamu daga Magadala, wato macen nan da Yesu ya fitar mata da aljanu bakwai. ¹⁰ Ita kuwa ta tafi ta fada wa mutanen da suke tare da shi tun da, wafanda suke bakin ciki suna ta kuka. ¹¹ Amma da suka ji cewa Yesu yana da rai, har ma ta gan shi, ba su ba da gaskiya ba.

Yesu Ya Nuna Kansa ga Almajirai Biyu*(Luk 24.13-35)*

¹² Bayan haka Yesu ya canza kamanni ya nuna kansa ga wafansu biyu daga cikin almajiran a lokacin da suke tafiya kauye. ¹³ Sai biyun nan suka koma suka fada wa sauran, amma har yanzu suka fi su yarda da labarin.

Aikin da Yesu Ya Ba Almajiransa*(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Yoh 20.19-23; A. M. 1.6-8)*

¹⁴ Daga baya Yesu ya nuna kansa ga sha dayan a daidai lokacin da suke cin abinci. Sai ya tsawata musu a kan rashin

bangaskiyarsu da taurinkansu, don ba su gaskata waɗanda suka gan shi bayan tashinsa ba.

15 Ya kuma ce musu, “Ku tafi ko’ina a dukkan duniya, ku yi wa dukkan ’yan Adam bishara. 16 Duk wanda ya ba da gaskiya, aka kuma yi masa baftisma, zai sami ceto. Amma duk wanda ya ki ba da gaskiya za a hukunta shi. 17 Ga abubuwan da masu bina za su yi don shaidar gaskiyarsu. A cikin sunana za su fitar da aljanu, za su kuma yi magana da sababbin harsuna. 18 Za su dauki macizai da hannayensu. Idan kuma suka sha dafi, ba zai yi musu kome ba. Za su kuma sa hannayensu a kan marasa lafiya, su warke.”

An Dauke Yesu zuwa Sama

(Luk 24.50-53; A. M. 1.9-11)

19 Bayan da Ubangiji Yesu ya yi musu wannan jawabi, sai aka dauke shi aka kai shi cikin sama, ya zauna a hannun dama na Allah. 20 Almajiran kuwa suka fita, suka yi ta wa’azi ko’ina. Ubangiji kuwa ya yi aiki tare da su, yana nuna gaskiyar maganarsu ta wurin abubuwan ban mamakin da ya sa su suka yi tare da maganar.]^d

---

16.15: A. M. 1.8 16.19: A. M. 1.9-11

^d16.9-20 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da ayoyin nan.

BISHARA TA HANNUN

LUKA

Gabatarwa

Marubucin wannan bishara shi ne Luka. Shi ba Bayahude ba ne kuma shi likita ne. Shi kuma ba ɗaya ba ne cikin almajiran Yesu kamar sauran marubutan Littattafan Bisharar Yesu, ko da yake akwai alama ya sadu da waɗansu daga cikin almajiran Yesu (1.2). Ana zato an rubuta bisharan nan tsakanin A.D. 59-63, ko kuwa A.D. 70-80. Mai yiwuwa ne an rubuta ta a Roma. An rubuta Bisharan zuwa ga Tiyofilus ne ko da yake sakon domin kowa da kowa ne.

Bishara ta Hannun Luka ta fara gabatar da Yesu cewa shi ne mai ceton Isra'ila da duniya duka. Bisharar ta fara da labari mai farin ciki na sanarwar haihuwar Yesu, ta kuma kare da labari mai farin ciki na tashin Yesu zuwa sama. A cikin bisharar, Luka ya nuna yadda Yesu ya damu sosai da mutanen da suke da damuwa.

Akwai labaru da bisharan nan ce kadai ta ba da su. Misalin irin waɗannan labaru su ne: Haihuwar Yohanna mai baftisma (1.5-25, 57-80), da na zuwan mala'ika wajen Maryamu (1.26-38). Da kuma yabo da mala'iku suka yi da ziyarar masu kiwo lokacin haihuwar Yesu (2.8-20), da kuma addu'ar Simiyon da ta Anna a haikali (2.25-38). Waɗansu labarun kuma su ne: Miƙawar Yesu a haikali (2.41-52), ta da yaron macen da mijinta ya mutu (7.11-17), ziyarar Yesu ga Maryamu da Marta (10.38-42), ziyarar gidan Zakka da Yesu ya yi (19.1-10). Har yanzu akwai misalin Basamariyen da ya nuna tausayi (10.29-39), mai arziki da Li'azaru (16.19-31), Bafarisiyi da mai karɓar haraji (18.9-14), da kuma bayyanuwarsa ga almajiran nan biyu da suke tafiya a hanya zuwa Imawus.

A cikin wannan *Bishara ta Hannun Luka* an yi magana sosai a kan addu'a, da Ruhu Mai Tsarki, da hidimar da mata suka yi wa Yesu cikin aikinsa, da kuma irin tausayin da Allah ya nuna wa 'yan Adam har ya yafe zunubansu.

Marubucin wannan Bishara ya ci gaba da ba da labarin a littafin *Ayyukan Manzanni* yadda masu bin Yesu sun karu sun kuma bazu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-4

Haihuwa da girmar Yohanna Maibaftisma da ta Yesu
1.5—2.52

Aikin Yohanna Maibaftisma 3.1-20

Baftismar Yesu da gwajinsa a daji 3.21—4.13

Aikin Yesu a Galili 4.14—9.50

Yesu ya bar Galili zuwa Urushalima 9.51—19.27

Ayyukan Yesu na farshe, da hukuncinsa da mutuwarsa
19.28—23.56

Tashin Yesu daga matattu, da bayyanuwarsa, da kuma tashinsa
zuwa sama 24.1-53

Gabatarwa

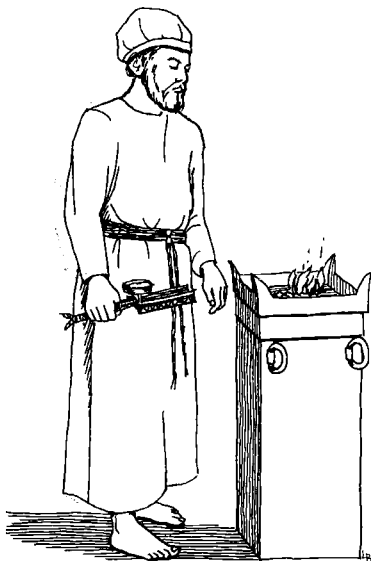
1¹ Mutane da yawa sun yi kofari su rubuta labarin abubuwan da suka faru a tsakaninmu. ² Sun rubuta abin nan da muka ji daga bakin wafanda suka ga wafannan abubuwa da idanunsu tun farko, suka kuma yi shelar maganar Allah. ³ Saboda haka, mai girma Tiyofilus, da yake na bincika abubuwan nan duka a hankali tun daga farkonsu, na ga ya yi kyau in rubuta maka su bi da bi, ⁴ domin ka san gaskiyar abubuwan nan kamar yadda aka koyar maka da su.

An Ba da labarin Haihuwar Yohanna Maibaftisma

5 A lokacin da Hirudus yake sarautar Yahudiya, akwai wani firist mai suna Zakariya, na sashin firistoci na gidan Abija. Sunan uwargidansa kuma Alisabatu; ita kuma ta fito daga zuriyar gidan Haruna ne. ⁶ Dukansu biyu, sun yi zama mai kyau a gaban Allah, sun kuma bi dokoki da umarnan Ubangiji duka kamar yadda ya ce a yi. ⁷ Amma ba su da 'ya'ya domin Alisabatu ba ta haihuwa, kuma da Zakariya da ita duk sun tsufa.

8 Wata rana, Zakariya yana aikinsa na firistoci a cikin haikali, ⁹ bisa ga tsarin da aka yi don hidima ta kowace rana. ⁹ Bisa ga al'ada wadda aka kafa don firistoci su bi, aka zaɓe shi domin yā shiga cikin haikalin Ubangiji yā kone turare mai kamshi. Saboda haka sai ya shiga haikalin, ¹⁰ mutane kuma suna waje, suna addu'a a lokacin da yake kone turare mai kamshi.

11 Ba labari, sai ga mala'ikan Ubangiji ya bayyana masa, ya tsaya a gefen dama na bagade, inda ake kone turare. ¹² Da ganin mala'ikan, sai gaban Zakariya ya fādi, tsoro kuma ya kama shi. ¹³ Amma mala'ikan ya ce masa, "Kada ka ji tsoro, Zakariya; Allah ya karɓi addu'arka, kuma uwargidanka Alisabatu za ta haifa maka da. Za ka sa masa suna Yohanna. ¹⁴ In an haife shi, za ka yi farin ciki da murna sosai, mutane da yawa kuma za ku yi murna. ¹⁵ Yaron nan zai zama babban mutum a gaban Ubangiji. Ba zai

Hoton Firist (1.8-9)

sha ruwan inabi ko wani abu mai sa buguwa ba. Za a cika shi da Ruhu Mai Tsarki tun kafin a haife shi. ¹⁶ Shi ne zai dawo da mutanen Isra'ila da yawa zuwa wurin Ubangiji Allahnsu. ¹⁷ Zai ja gaban Ubangiji, yã kuma yi aikinsa da dukan karfinsa da kuma karfin zuciya kamar annabi Iliya. Zai kawo zaman lafiya tsakanin iyaye da 'ya'yansu. Zai juyo da mutane masu rashin biyayya su zama mutane masu halin kirki, ta haka zai shirya wa Ubangiji mutanensa.”

18 Sai Zakariya ya ce wa mala'ikan, “Yaya zan san cewa abin nan da ka fada haka zai kasance? Ga ni wani tsoho ne, uwargidana kuma haka.”

19 Mala'ikan ya ce, “Ni ne Jibra'ilu da yake tsaya a gaban Allah. Allah ya aiko ni in zo in fada maka wannan Labari Mai Dafi. ²⁰ Amma ga shi ka fi ka yarda da sakon, wanda zai zama gaskiya idan kwanakin suka cika. Saboda haka, tun da ka fi ka

yarda, ba za ka kara iya yin magana ba, sai ranar da alkawarin nan ya cika.”

21 Mutane sun zauna suna jiran fitowar Zakariya, suna ta tunani komene ne ya sa ya dade haka a cikin haikalin. 22 Da ya fito bai iya yin magana da baki ba, sai sun gane cewa ya ga ru'uya a cikin haikalin. Sai ya riƙa yin musu magana da hannu, amma bai iya yin magana da bakinsa ba.

23 Da lokacin hidimarsa ya fare, sai ya koma gida. 24 Bayan 'yan kwanaki, sai uwargidansa Alisabatu ta yi ciki, sai ta boye kanta har wata biyar. 25 Alisabatu ta ce, “A ƙarshe Ubangiji ya ji tausayina, ya cire mini kunya a cikin jama'a.”

An Ba da Labarin Haihuwar Yesu

26 Alisabatu tana cikin wata shida ke nan da samun ciki, sai Allah ya aiki mala'ika Jibra'ilu zuwa wani gari a cikin Galili, da ake ce da shi Nazarat. 27 Ya aike shi yā kai saƙo wurin wata yarinyar da aka yi alkawari za ta auri wani mutum mai suna Yusufu, daga zuriyar sarki Dawuda. Sunan yarinyar kuwa Maryamu ne. 28 Da mala'ikan ya zo wurinta sai ya ce, “A gaishe ki! Ubangiji yana tare da ke, ya kuma sa miki albarkarsa!”^b

29 Da Maryamu ta ji gaisuwan nan, sai ta damu ƙwarai, tana tunani ko wacce irin gaisuwa ce haka. 30 Sai mala'ikan ya ce mata, “Kada ki ji tsoro, Maryamu. Allah ya nuna miki alherinsa. 31 Ga shi za ki yi ciki, za ki kuma haifi dā, wanda za ki ba shi suna Yesu.”⁶ 32 Zai zama babban mutum, kuma za a ce da shi Dan Allah Maɗaukaki. Ubangiji Allah zai ba shi kujerar mulkin kakansa Dawuda. 33 Zai yi mulkin gidan Yakubu har abada, mulkinsa kuma ba zai fare ba!”

34 Maryamu ta ce wa mala'ikan, “Yaya wannan zai faru, tun da yake ban taɓa sanin namiji ba?”

35 Mala'ikan ya amsa ya ce, “Ruhu Mai Tsarki zai sauko a kanki, ikon Allah kuma zai rufe ki. Saboda haka yaron nan mai tsarki da za a haifa, za a ce da shi Dan Allah. 36 Ga shi Alisabatu 'yar'uwarki, wadda ake ce ba za ta haihu ba, yanzu ɗin nan, tana da ciki wata shida, duk da tsufanta. 37 Ai, ba abin da zai gagari Allah yi.”

1.27: Mat 1.18 1.31: Mat 1.21 1.32-33: 2 Sam 7.12,13,16; Ish 9.7

1.33: Dan 2.44, 7.14, 7.27; Mik 4.7 1.37: Far 18.14

^b 1.28 albarkarsa: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā sun ƙara, “Mai albarka kike a cikin mata”.

⁶ 1.31 Yesu: Sunan “Yesu” a Helenanci shi ne “Joshuwa” a Ibraniyanci. Ma'anar sunan kuwa ita ce, “Allah yana ceto”.

38 Maryamu ta ce, “To, ni baiwar Allah ce, bari yã zama mini kamar yadda ka fafa.” Sai mala’ikan ya tafi.

Maryamu Ta Ziyarci Alisabatu

39 A kwanakin nan Maryamu ta yi shiri ta tafi da sauri zuwa wani gari cikin duwatsun Yahudiya. ⁴⁰ Ta shiga gidan Zakariya, ta gai da Alisabatu. ⁴¹ Da jin gaisuwar, sai Alisabatu ta ji yaron da yake cikinta ya yi motsi. Aka kuma cika Alisabatu da Ruhu Mai Tsarki. ⁴² Sai ta daga murya da karfi ta ce, “Ke mai albarka ce a cikin mata, yaron nan na cikinki kuma mai albarka ne! ⁴³ Yaya wannan alheri ya zo kaina, har da mamar Ubangijina za ta zo wurina? ⁴⁴ Da na ji gaisuwarki, sai yaron da yake cikina ya yi motsi sosai saboda murna. ⁴⁵ Mai albarka ce ke da kika gaskata cewa sakon nan da Ubangiji ya aika miki zai zama gaskiya!”

Wakar da Maryamu Ta Yi don Yabo

⁴⁶ Maryamu ta ce,

“Zuciyata tana yabon Ubangiji.

⁴⁷ Raina yana murna saboda Allah mai cetona,

⁴⁸ domin ya tuna da ni, ko da yake ni baiwarsa ce wadda ba kome ba!

Daga yanzu dukan mutane za su ce da ni mai albarka,

⁴⁹ saboda manyan abubuwan da Allah Madaukaki ya yi mini. Sunansa mai tsarki ne.

⁵⁰ Daga zamani zuwa zamani yana jin tausayin wadanda suke ba shi girma.

⁵¹ Da hannunsa mai karfi ya aikata manyan abubuwa. Ya watsar da masu daga kai da dukan abin da suke tafama da shi a zuciyarsu.

⁵² Ya sauko da sarakuna daga sarautarsu, ya daukaka wadanda ba kome ba.

⁵³ Ya ba wa masu yunwa abubuwan masu kyau, ya sallami masu arziki hannu wofi.

⁵⁴ Ya tuna da alkawarin da ya yi wa kakanninmu a dā, na cewa, zai taimaki mutanensa Isra’ila masu yin masa hidima.

⁵⁵ ya cika alkawarinsa ga kakanninmu, da kuma ga Ibrahim da ‘ya’yansa har abada!”

56 Maryamu ta zauna da Alisabatu kamar wata uku, sa’an nan ta koma gida.

An Haifi Yohanna Maibaftisma

57 Da kwanakin haihuwarta suka cika, sai Alisabatu ta haifi da. 58 Abokan zamanta da 'yan'uwanta suka yi murna sosai da suka ji ta haihu, suka taya ta farin ciki saboda wannan albarkar da Ubangiji ya yi mata.

59 Da yaron ya cika kwana takwas, sai suka zo domin su yi masa kaciya.^c Dā ma sun so ne su sa masa sunan babansa, Zakariya, 60 amma mamar yaron ta ce, "A'a! Za a ce da shi Yohanna."

61 Sai suka ce, "Wane ne a danginku mai wannan suna?" 62 Sai suka tambayi baban yaron da hannu yā faɗa sunan da za a kira yaron da shi.

63 Sai ya sa a kawo masa allo, sai ya rubuta, "Sunansa Yohanna." Sai dukan mutanen da suke wurin suka yi mamaki! 64 Nan take Zakariya ya sami bakin magana kuma, ya fara yabon Allah. 65 Tsoro ya kama dukan abokan zamansu. Mutane suka ba da labarin abin nan da ya faru a ko'ina a fasa mai duwatsu ta Yahudiya. 66 Duka wanda ya ji wannan labarin, sai yā yi ta tunani, yana cewa, "Me yaron nan zai zama?" Domin an gane cewa Ubangiji yana tare da shi.

Zakariya Ya Yabi Allah

67 Ana nan sai Ruhu Mai Tsarki ya cika Zakariya, baban Yohanna, sai ya yi annabci cewa,

68 "Mu yabi Ubangiji, Allah na Isra'ila.

Ya zo yā taimaki mutanensa, yā kuma ba su 'yanci.

69 Ya ba mu Mai Ceto mai iko

daga gidan mai hidimarsa Dawuda.

70 Ya yi alkawari tun tuni

ta bakin annabawansa masu tsarki cewa,

71 zai cece mu daga hannun masu gāba da mu,

da dukan waɗanda ba sa son ganinmu.

72 Ya ce zai nuna wa iyayenmu jinkai,

zai tuna da alkawarinsa mai tsarki,

73 alkawarin da ya yi tare da rantsuwa wa babanmu Ibrahim.

74 Ya ce zai cece mu daga hannun masu gāba da mu,

don mu bauta masa ba tsoro,

75 mu kasance da tsarki da kuma ayyuka masu kyau a

gaban Allah dukan kwanakinmu.

76 Kai kuma ɗan yaron nan,

1.59: L. Fir 12.3 1.73: Far 22.16-18

^c 1.59 kaciya: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

za a ce da kai annabi na Allah Maɗaukaki.

Za ka riga Ubangiji zuwa,
don ka shirya masa hanya.

⁷⁷ Za ka kawo wa mutanensa labari
cewa za su sami ceto ta wurin yafewar zunubansu.

⁷⁸ Ta wurin yawan jinƙan nan na Allahnmu,
hasken nan na ceto zai fullo daga sama,
yã haskaka mu.

⁷⁹ Za a haskaka masu zama a duhu,
da masu zama a inuwar mutuwa.
Za a bi da mu a hanyar salama.”

80 Sai Yohanna ya yi girma, ya yi ƙarfi a cikin ruhaniya. Ya yi zamansa a daji sai lokacin da ya fito domin yin wa'azi ga mutanen Isra'ila.

Haihuwar Yesu

(Mat 1.18-25)

2 ¹ A kwanakin nan, Kaisar Augustas ya ba da umarni a ƙirga dukan mutanen da suke a ƙarƙashin mulkin Roma. ² Wannan shi ne ƙirga na farko wanda aka yi lokacin da Kiriniyus yake mulkin ƙasar Suriya. ³ Dukan mutane suka koma garuruwansu domin a ƙirga su.

⁴ Yusufu ma ya bar garin Nazarat a cikin Galili ya je birnin Baitalami a cikin Yahudiya, wato, garin da aka haifi sarki Dawuda ke nan. Yusufu ya je can domin shi daga dangin Dawuda ne. ⁵ Ya tafi tare da Maryamu da aka yi alkawari zai aura, domin a ƙirga su tare. Lokacin nan kuwa tana da ciki. ⁶ Da suna can Baitalami, sai kwanakin haihuwarta suka yi. ⁷ Ta haifi ɗanta na fari, ta rufe shi da zanen goyo, ta kuma kwantar da shi a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki, domin ba su sami ɗaki a masauki ba.

Masu Kiwo da Mala'iku

⁸ A wannan gefen ƙasar kuwa, akwai waɗansu masu kiwo suna kwana a fili, suna lura da dabbobinsu da dare. ⁹ Ba labari sai ga mala'ikan Ubangiji ya bayyana gare su, kuma ɗaukakar Allah ta haskaka su. Sai suka ji tsoro sosai. ¹⁰ Amma mala'ikan ya ce musu, “Kada ku ji tsoro! Gama na zo muku da Labari Mai Daɗi, wanda zai sa dukan mutane su yi farin ciki sosai. ¹¹ A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku Mai Ceto,

Almasihu^d Ubangiji! ¹² Wannan ne zai zama muku alama, za ku samu an rufe yaron da zanen goyo, an kuma kwantar da shi a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki.”

13 Ba labari sai ga fungiyar mala'iku daga sama sun bayyana tare da mala'ika na farin, suna yabon Allah suna cewa,

¹⁴ “Daukaka ga Allah a can cikin sama!

A duniya bari salama ta kasance tare da waƙanda Allah yake jin daƙinsu!”

15 Da mala'ikun suka rabu da su suka koma sama, sai masu kiwon suka ce wa junansu, “Bari mu je Baitalami mu ga abin nan da ya faru, da Ubangiji ya gaya mana.”

16 Sai suka tafi da sauri, suka ga Maryamu da Yusufu, suka kuma ga yaron yana kwance a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki. ¹⁷ Da masu kiwon suka gan shi sai suka ba da labarin abin da mala'ikan ya faɗa musu a kan yaron. ¹⁸ Dukan mutanen da suka ji wannan labari, sai suka yi ta riƙe baki suna mamakin abin da masu kiwon nan suka ce. ¹⁹ Maryamu kuwa ta riƙe dukan waƙannan abubuwa, tana tunaninsu a zuciyarta. ²⁰ Masu kiwon kuma suka koma, suna ta yin waƙoƙin yabon Allah, saboda dukan abin da suka ji, suka kuma gani. Kome ya faru kuwa kamar dai yadda mala'ikan ya faɗa musu.

An Sa wa Yesu Suna

21 Da yaron ya yi kwana takwas, sai aka yi masa kaciya, aka kuma ba shi suna Yesu, sunan da mala'ika ya bayar tun kafin a yi cikinsa.

An Kai Yesu Haikali don Miƙawa

22 Da lokaci ya kai da Maryamu da Yusufu za su yi abin da Dokar Musa ta ce a yi don tsabtacewa, sai suka ɗauki Yesu zuwa Urushalima don su miƙa shi ga Ubangiji. ²³ Haka yake a rubuce a Dokar Ubangiji, “Duk ɗa na fari da aka haifa, za a ce da shi mai tsarki na Ubangiji.” ²⁴ Suka kuma yi hadaya kamar yadda Dokar Ubangiji ta faɗa cewa, “Kurciyoyi biyu ko 'yan tattabarun biyu ne za a yanka.”

25 To, a wannan lokaci kuwa akwai wani mutumin da yake zama a Urushalima, da ake ce da shi Simiyon. Shi mutumin kirki ne, mai bautar Allah, kuma yana jiran ranar da za a ceci Isra'ila.

2.21: L. Fir 12.3; Luk 1.31 2.23: Fit 12.2,12 2.22-24: L. Fir 12.6-8

^d2.11 Almasihu: Da Ibraniyanci “Masih” da helenanci “Kiristi”. Ma'anar Almasihu ita ce wanda aka shafe, aka kuma kefe.

Ruhu Mai Tsarki kuwa yana tare da shi. ²⁶ Ruhu Mai Tsarki ya faɗa masa cewa ba zai mutu ba sai ya ga Almasihun da Ubangiji ya yi alkawari zai aiko. ²⁷ Da Ruhu yana iza shi sai ya shiga haikalin a lokacin da iyayen suka kawo Yesu haikali domin su yi kamar yadda Dokar ta ce a yi, ²⁸ sai Simiyon ya karɓi yaron a hannunsa ya yi wa Allah godiya ya ce,

²⁹ “Yanzu, ya Ubangiji, ka sallami bawanka lafiya,

kamar yadda ka yi alkawari,

³⁰ gama idanuna sun ga cetonka,

³¹ ceton da ka shirya a gaban dukan mutane,

³² Hasken da zai bayyana ka ga waɗanda ba Yahudawa ba, yã kuma kawo ɗaukaka ga mutanenka Isra'ila.”

³³ Baban yaron da mamarsa suka riƙe baki, suna mamakin abubuwan nan da Simiyon ya faɗa a kansa. ³⁴ Simiyon ya sa musu albarka, ya ce wa Maryamu, mamar yaron, “Allah ya zaɓi yaron nan domin yã zama dalilin faɗuwar waɗansu, da tashiwar waɗansu da yawa a cikin Isra'ila. Zai zama alama daga wurin Allah wadda mutane da yawa ba za su so ba. ³⁵ Ta haka asirin zukatansu zai tonu. Abin nan kuwa zai yi miki zafi kamar takobi ne ya soki zuciyarki.”

³⁶ Akwai wata tsohuwar annabiya mai suna Hannatu, 'yar Fanuwel na kabilar Ashiru. Ta yi zaman aure na shekara bakwai ne kawai, ³⁷ sai mijinta ya mutu. Yanzu shekarunta tamanin da huɗu ne. ^d Ba ta barin haikali, tana yin wa Allah sujada dare da rana ta wurin, addu'a da azumi. ³⁸ Daidai wannan lokaci, sai ta shigo, tana yi wa Allah godiya, ta kuma yi magana a kan yaron nan ga dukan waɗanda suke jiran Allah yã ba wa Urushalima 'yanci.

Yusufu da Maryamu Sun Koma Gidansu a Nazarat

³⁹ Da Yusufu da Maryamu suka gama yin dukan abubuwan da Dokar Ubangiji ta ce a yi, sai suka koma garinsu Nazarat a Galili. ⁴⁰ Yaron ya yi girma, ya kuma yi karfi, yana cike da hikima. Alherin Allah kuma yana tare da shi.

Yesu, Dan Yaro, a cikin Haikali

⁴¹ Kowace shekara iyayen Yesu sukan je Urushalima don Bikin Ketarewa. ^e ⁴² Da Yesu ya cika shekaru goma sha biyu da

2.32: Ish 42.6; 49.6; 52.10 2.39: Mat 2.23 2.41: Fit 12.1-27; M. Sh 16.1-8

^d 2.37 Yanzu shekarunta tamanin da huɗu ne: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne, “Ta yi shekaru tamanin da huɗu da take zama ba tare da mijinta ba.”

^e 2.41 Bikin Ketarewa: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

haihuwa, sai suka je bikin kamar yadda suka saba. ⁴³ Da bikin ya fare, suka kama hanya don su koma gida, amma Yesu, dan yaron nan, ya tsaya a baya a Urushalima, ba da sanin iyayensa ba. ⁴⁴ Su kuma suna tsammani yana cikin jama'a, saboda haka suka yi ta tafiya har yini guda. Sa'an nan suka fara nemansa cikin 'yan'uwansu da kuma abokansu, ⁴⁵ amma ba su gan shi ba. Saboda haka suka koma Urushalima domin su neme shi a can. ⁴⁶ A rana ta uku suka same shi yana zama a cikin haikali tare da malamai. Yana jinsu, yana kuma yi musu tambayoyi. ⁴⁷ Dukan wafanda suka ji shi, suka rife baki, suna mamakin ganewarsa da yadda yake ba da amsoshi. ⁴⁸ Iyayensa suka yi mamakin ganinsa a nan, sai mamarsa ta ce masa, "Dana, don me ka yi mana haka? Ni da babanka mun damu sosai, da ba mu gan ka ba."

⁴⁹ Ya amsa musu ya ce, "Don me kuke nemana? Ba ku sani cewa ya kamata in kasance a gidan Ubana^f ba?" ⁵⁰ Amma ba su gane komene ne yake nufi da maganarsa nan ba.

⁵¹ Sai ya tashi ya bi su, suka koma Nazarat tare, inda ya rifa biyayya ga iyayensa. Mamarsa kuma ta rife dukan wafannan abubuwa a zuciyarta. ⁵² Yesu ya yi ta karuwa da hikima da tsayi, ya kuma sami farin jini daga wurin Allah da mutane kuma.

Wa'azin Yohanna Maibaftisma

(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yoh 1.19-28*)

3 ¹ A cikin shekara ta goma sha biyar na mulkin Kaisar Tibariya ne; Buntus Bilatus yana mulkin Yahudiya; Hirudus yana sarautar Galili; dan'uwansa Filibus yana mulkin Ituriya da Tarakunitas; Lisaniyas yana sarautar Abiliya; ² kuma Hanana da Kayafa su ne manyan firistoci. A wannan lokacin kuwa sai maganar Allah ta zo wa Yohanna dan Zakariya a daji. ³ Sai Yohanna ya je ko'ina a duk sashin Kogin Urdun, yana wa'azi mutane su tuba, a yi musu baftisma domin a yafe musu zunubansu. ⁴ Kamar yadda yake a rubuce a cikin littafin annabi Ishaya cewa, "Muryar mai kira a daji tana cewa,

'Ku shirya wa Ubangiji inda zai bi,
ku mife hanyoyinsa.

⁵ A ciccika kowane kwari,
a faffashe kowane dutse da kowane tudu.
A mife hanyar da take da kwana-kwana,

2,52: 1 Sam 2.26; K. Mag. 3.4

^f2.49 **Kasance a gidan Ubana:** Wani juyi na wafannan kalmomin shi ne "yi aikin da Ubana ya ba ni."

a gyara mummunar hanya don ta yi kyau.

⁶ Dukan mutane za su ga ceton Allah!’ ”

7 Saboda haka ne, Yohanna ya ce wa taron jama'ar da suka zo domin yā yi musu baftisma,⁸ “Ku macizai! Wa ya gargade ku ku guje wa hukuncin nan mai zuwa? ⁸Ku yi ayyukan da za su nuna cewa kun tuba. Kada ku yi tunani a zuciyarku cewa, ‘Ibrahim ne babanmu.’ Gama ina fada muku, Allah yana da iko yi wa Ibrahim 'ya'ya da duwatsun nan. ⁹An riga an sa bakin gatari a gindin itace. Duk itacen da bai ba da 'ya'ya masu kyau ba, sai a sare shi a jefa a wuta.”

10 Sai mutane suka tambaye shi, “Me za mu yi ke nan?”

11 Ya amsa musu ya ce, “Duk wanda yake da riguna biyu, yā raba da wanda ba shi da ko daya, wanda yake da abinci shi ma yā yi haka.”

12 Masu karɓar haraji suka zo domin a yi musu baftisma, suka tambaye shi suka ce, “Malam, me za mu yi?”

13 Ya ce musu, “Kada ku karɓa fiye da abin da aka ce a karɓa.”

14 Sojoji ma suka tambaye shi, “Mu fa? Me za mu yi?”

Sai ya ce musu, “Kada ku sa wa mutane dole su ba ku kuɗi, kuma kada ku yi karya a kansu don sun ki su ba ku. Ku gode da abin da ake biyanku.”

15 Da yake mutane suna jiran zuwan Almasihu, sai dukansu suka yi tunani a zuciya ko Yohanna shi ne Almasihu ɗin. ¹⁶Sai Yohanna ya ce wa dukansu, “Ni, ina muku baftisma da ruwa ne, amma akwai wani yana zuwa wanda ya fi ni girma. Ban isa in kunce igiyar takalmansa ba. Shi ne zai yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki da wuta kuma. ¹⁷Yana riƙe da matankadinsa, zai tankade hatsinsa, kuma yā tattara alkamarsa yā sa cikin rumbunsa. Amma zai kona yayin da wuta da ba a iya kashewa.”

18 Da waɗansu gargadi masu yawa, Yohanna ya yi wa mutane wa'azin Labari Mai Dadi. ¹⁹Amma Yohanna ya tsawata wa gwamna Hirudus, domin shi Hirudus ya auri Hirudiya, matar ɗan'uwansa Filibus, ya kuma yi waɗansu mugayen abubuwa. ²⁰A ƙarshe, Hirudus ya ƙara bata al'amarin da iznin nan da ya bayar na cewa a kama Yohanna a kulle.

3.4-6: Ish 40.3-5 3.7: Mat 12.34; 23.33 3.8: Yoh 8.33 3.9: Mat 7.19
3.12: Luk 7.29 3.19-20: Mat 14.3-4; Mar 6.17-18

⁸3.7 Baftisma: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

An Yi wa Yesu Baftisma

(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

21 Bayan da aka yi wa dukan mutane baftisma, sai aka yi wa Yesu shi ma. Da yana addu'a, sai sama ya bufe, ²² Ruhu Mai Tsarki ya sauko a kansa da wani kamanni kamar kurciya. Sai aka ji wata murya daga sama ta ce, "Kai ne Dana, wanda nake kauna. Ina jin dadinka kwarai."^h

Asalin Yesu

(Mat 1.1-17)

23 Lokacin da Yesu ya fara aikinsa na koyarwa, yana da shekara talatin ne a duniya. Mutane sun dauke shi a kan shi dan Yusufu ne, wanda yake dan Heli, ²⁴ Heli dan Matat, Matat dan Lawi, Lawi dan Malki, Malki dan Yanna, Yanna dan Yusufu, ²⁵ Yusufu dan Matatiya, Matatiya dan Amos, Amos dan Nahum, Nahum dan Azaliya, Azaliya dan Najaya, ²⁶ Najaya dan Ma'ata, Ma'ata dan Matatiya, Matatiya dan Shimeya, Shimeya dan Josek, Josek dan Yahuda.

27 Yahuda dan Yowanan, Yowanan dan Refaya, Refaya dan Zarubabel, Zarubabel dan Sheyaltiyel, Sheyaltiyel dan Niri, ²⁸ Niri dan Malki, Malki dan Addi, Addi dan Kosama, Kosama dan Almadama, Almadama dan Er, ²⁹ Er dan Joshuwa, Joshuwa dan Eliyezer, Eliyezer dan Yorim, Yorim dan Matat, Matat dan Lawi,

30 Lawi dan Simiyon, Simiyon dan Yahuda, Yahuda dan Yusufu, Yusufu dan Yonana, Yonana dan Eliyakim. ³¹ Eliyakim dan Malaya, Malaya dan Mainana, Mainana dan Matata, Matata dan Natan, Natan dan Dawuda. ³² Dawuda dan Jesse, Jesse dan Obida, Obida dan Bo'aza, Bo'aza dan Salmon, Salmon dan Nashon.

33 Nashon dan Amminadab, Amminadab dan Aram, Aram dan Hesruna, Hesruna dan Feresa, Feresa dan Yahuda. ³⁴ Yahuda dan Yakubu, Yakubu dan Ishaku, Ishaku dan Ibrahim, Ibrahim dan Tera, Tera dan Nahor, ³⁵ Nahor dan Serug, Serug dan Reyu, Reyu dan Feleg, Feleg dan Eber, Eber dan Shela.

36 Shela dan Kenan, Kenan dan Arfakshad, Arfakshad dan Shem, Shem dan Nuhu, Nuhu dan Lamek, ³⁷ Lamek dan Metusela, Metusela dan Enok, Enok dan Yared, Yared dan

3,22: Far 22.2; Zab 2.7; Ish 42.1; Mat 3.17; Mar 1.11; Luk 9.35

^h3.22 Kai ne Dana . . . ina jin dadinka kwarai: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da, "Kai Dana ne, yau na zama ubanka" ne a nan.

Mahalalel, Mahalalel dan Kenan,³⁸ Kenan dan Enosh, Enosh dan Shitu, Shitu dan Adamu, Adamu kuma dan Allah.

Shaidan Ya Gwada Yesu

(*Mat 4.1-11; Mar 1.12-13*)

4¹ Yesu ya dawo daga Kogin Urdun cike da Ruhu Mai Tsarki. Ruhu kuwa ya iza shi zuwa cikin daji,² inda Shaidan ya gwada shi na kwana arba'in. A karshen wannan lokacin sai yunwa ta kama shi, don bai ci kome ba.

3 Sai Shaidan ya ce masa, "Idan kai Dan Allah ne, ka umarci wannan dutse yã zama burodi."

4 Yesu ya amsa masa ya ce, "An rubuta a cikin Maganar Allah cewa, 'Ba da abinci kadai mutum zai rayu ba.'" ⁵ Daga nan, Shaidan ya kai shi wani wuri mai tsayi sosai, ya nuna masa dukan mulkokin duniya a cikin dan lokaci. ⁶ Shaidan ya ce masa, "Zan ba ka iko a kan dukan wadannan da duk daukakarsu, domin dukan wadannan an ba ni. Kuma zan iya ba wa duk wanda nake so in ba shi. ⁷ Dukan wannan zai zama naka idan dai ka yi mini sujada."

8 Yesu ya ce masa, "Gama a rubuce yake cewa,
'Ka yi wa Ubangiji Allahnka sujada,
kuma shi kadai za ka bauta masa!'"

9 Sai Shaidan ya dauke shi zuwa Urushalima, ya kai shi can bisa haikali, ya ce masa, "Idan kai Dan Allah ne, ka yi tsalle daga nan ka fãdi kasa. ¹⁰ Don a rubuce yake cewa, 'Zai ba da umarni ga mala'ikunsa su lura da kai, su tsare ka.'" ¹¹ Da kuma, 'Za su tare ka da hannayensu don kada ka buga kafafunka a dutse.'"

12 Amma Yesu ya ce masa, "A rubuce yake kuma cewa, 'Kada ka gwada Ubangiji Allahnka.'"

13 Da Shaidan ya gama gwada Yesu a ta kowane gefe, sai ya bar shi na dan lokaci.

Yesu Ya Fara Hidimarsa a Galili

(*Mat 4.12-17; Mar 1.14-15*)

14 Sai Yesu ya koma Galili, ikon Ruhu Mai Tsarki kuma yana tare da shi. Labarinsa ya kai ko'ina a kewayen. ¹⁵ Ya yi ta koyarwa a majami'unsu,ⁱ kowa yana ta yabonsa.

4.4: M. Sh 8.3 4.8: M. Sh 6.13 4.10: Zab 91.11 4.11: Zab 91.11-12

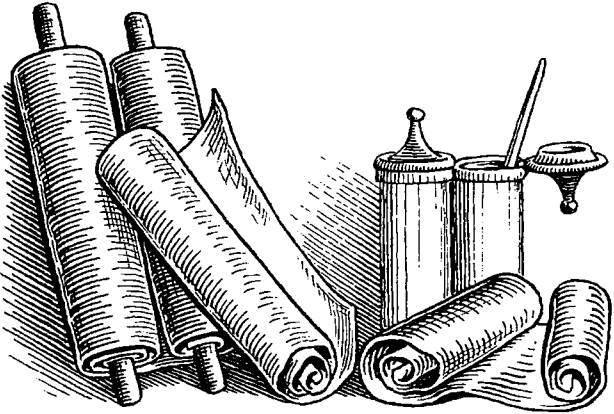
4.12: M. Sh 6.16

ⁱ4.15 majami'a: Dubi ma'anar wadansu kalmomi.

An Ki Yesu a Nazarat

(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

16 Daga nan sai Yesu ya zo Nazarat, inda ya yi girma. Ya shiga majami'a a Ranar Hutun Yahudawa wato, Asabar kamar yadda ya saba. Ya tashi zai yi karatu ke nan, ¹⁷ sai aka miƙa masa littafin annabi Ishaya. Ya kunce littafin ya nemi, ya kuma sami wurin da aka rubuta cewa,

Hoton littafi (4.17)

¹⁸ “Ruhun Ubangiji yana tare da ni,
Domin ya zaɓe ni in kawo wa talakawa Labari Mai Dafi.
Ya aike ni in yi shelar 'yanci ga waɗanda suke a ɗaure.
In kuma buɗe idanun makafi.

In kuma ba da 'yanci ga waɗanda aka danne.

¹⁹ In kuma faɗa wa kowa cewa lokaci ya yi da Ubangiji zai ceci mutanensa.”

²⁰ Da ya gama karatun, sai ya naɗe littafin ya ba wa mai lura da majami'ar, ya zauna. Dukan mutanen da suke majami'ar, suka zuba masa ido, ²¹ sai ya ce musu, “Wannan Rubutaccen Maganar Allah, ya cika a kunnenku a yau.”

²² Dukansu da suke wurin suka ji daɗinsa suna ta mamakin kalmomi masu kyau da suke fitowa daga bakinsa, suna ta tambaya, suna cewa, “Anya, wannan ba ɗan Yusufu ba ne?”

23 Yesu ya ce musu, “Na sani za ku gaya mini karin maganan nan, ‘Likita, ka warkar da kanka.’ Za ku kuma ce mini, ‘Ka yi abubuwan da muka ji ka yi a Kafarnahum a nan garinka mana.’ ”
 24 Ya sāke ce musu, “Ina faɗa muku gaskiya, ba annabin da a kan yarda da shi a garinsa”.

25 “Amma gaskiya ina gaya muku, a zamanin annabi Iliya, akwai matan da mazansu suka mutu da yawa a Isra’ila. A wannan lokacin ne ruwan sama ya ƙi zuwa har shekara uku da wata shida, aka kuma yi muguwar yunwa ko’ina a ƙasar. 26 Amma ba a aiko da annabi Iliya zuwa wurin ko ɗaya daga cikinsu ba. Ai, zuwa wurin wata macen da mijinta ya mutu, a Zarifat da yake a yankin Sidon ne aka aike shi. 27 A lokacin annabi Elisha kuma akwai kutare wato, masu ciwon fatar jiki da yawa a Isra’ila, amma ba a warkar da ko ɗaya a cikinsu ba, sai Na’aman mutumin ƙasar Suriya ne kaɗai aka warkar.”

28 Da mutanen da suke cikin majami’a suka ji wannan magana, sai haushi ya kama su duka. 29 Suka tashi suka fitar da Yesu bayan gari, har suka kai shi kan dutse da aka gina garinsu a kai. Sun so su ture shi yā fāɗi daga kan dutsen, 30 amma sai ya bi ta cikinsu ya yi tafiyarsa.

Mai Aljani

(*Mar 1.21-28*)

31 Sai ya tafi Kafarnahum, wani gari a cikin Galili. A nan ya shiga majami’a a Ranar Hutun Yahudawa yana koyar da su. 32 Suka yi ta mamakin koyarwarsa, domin maganarsa tana da iko. 33 A cikin majami’ar, akwai wani mutum mai aljani. Sai ya ta da murya da ƙarfi ya ce, 34 “Wayyo! Ina ruwanka da mu, Yesu mutumin Nazarat? Ko ka zo ne ka halaka mu? Na san wane ne kai, kai ne Mai Tsarkin nan na Allah!”

35 Yesu ya tsawata wa aljanin ya ce, “Ka yi shiru, ka fita daga jikin mutumin nan!” Sai aljanin ya daga mutumin, ya buga shi a ƙasa a gabansu, sa’an nan ya fita, ya bar mutumin ba wani ciwo.

36 Sai dukan mutane suka kama baki kawai, suna ce wa junansu, “Wane irin abu ne haka? Da ƙarfi da iko wannan mutum ya umarci aljanu har sun fita!” 37 Wannan abin da Yesu ya yi, ya sa an dinga maganarsa ko’ina a ƙasar.

Yesu Ya Warkar da Mutane da Yawa

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

38 Yesu ya fita daga majami'a, ya tafi gidan Siman. Mamar matar Siman kuma ba ta da lafiya, zazzafi ya dame ta sosai. Sai aka yi wa Yesu maganar rashin lafiyarta. ³⁹ Ya je ya tsaya kusa da gadonta ya umarci zazzabin yā bar ta. Nan take zazzabin ya bar ta, ta kuma tashi, ta yi musu hidima.

40 Da rana ta fāfi, kowa da yake da aboki mai rashin lafiya da kowane irin ciwo, suka kawo su wurin Yesu; shi kuma ya taɓa kowannensu da hannu ya warkar da su duka. ⁴¹ Aljanu suka fita daga jikin mutane da yawa suna ihu suna cewa, “Kai Dan Allah ne!”

Amma Yesu ya tsawata musu, ya hana su magana, don sun san cewa shi ne Almasihu.

Yesu Ya Yi Wa'azi a Majami'u

(Mar 1.35-39)

42 Da gari ya waye sai Yesu ya bar garin ya je inda ba kowa. Mutane suka yi ta nemansa, har suka same shi. Suka yi kofari su hana shi zuwa wani wuri kuma, ⁴³ amma ya ce musu, “Ya kamata in kai Labarin Mai Dafi na mulkin Allah ga waɗansu garuruwa, gama saboda wannan dalilin ne aka aiko ni.”

44 Sai ya yi ta yin wa'azi a majami'un Yahudiya.^J

Yesu Ya Kira Almajiransa na Farko

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

5 ¹ Wata rana Yesu yana tsaye a gefen Tekun Janisarat. Mutane suka yi ta matsawa kusa da shi domin su ji maganar Allah. ² Yesu ya ga jirage biyu a ajiye a bakin tekun. Masu kamun kifin kuwa sun fita suna wanke kayansu na kaman kifi. ³ Sai Yesu ya shiga ɗaya daga cikin jiragen, wanda yake na Bitrus, ya kuma roke shi yā tura jirgin zuwa cikin ruwa kaɗan. Sai ya zauna a ciki yana koya wa mutane.

4 Da ya gama magana, sai ya ce wa Bitrus, “Ka kara tura jirgin zuwa inda akwai zurfi, ku saki abin kamun kifinku, ku jawo kifi.”

5 Bitrus ya ce masa, “Mai girma, ai, tun da daddare muna a nan muna fama ba mu kama kome ba, amma in ka ce haka,

5.1-3: Mat 13.1-2; Mar 3.9-10; 4.1

^J4.44 Yahudiya: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Galili” ne a nan.

to, zan yi.” ⁶ Da suka sa abin kamun kifin, sai suka kama kifi da yawa har abin kamun kifin ya fara tsintsinkewa. ⁷ Ganin haka, sai suka kira abokansu na dayan jirgin su zo su taimake su. Suka zo suka ciccika jiragen biyu da kifi, har jiragen suka kusa nutsewa saboda nauyi. ⁸ Da Bitrus ya ga abin da ya faru, sai ya durkusa a gaban Yesu ya ce, “Rabu da ni, Ubangiji! Gama ni mai zunubi ne!”

⁹ Domin shi da wafanda suke tare da shi duka, mamaki ya kama su sosai saboda yawan kifin nan da suka kama; ¹⁰ haka ma Yakubu da Yohanna, 'ya'yan Zabadi, abokan aikin Bitrus. Sai Yesu ya ce wa Bitrus, “Kada ka ji tsoro; daga yanzu mutane ne za ka riƙa jawowa, ba kifi ba.”

¹¹ Sai suka jawo jiragensu zuwa gefen tekun, suka bar kome da kome, suka bi Yesu.

Yesu Ya Warkar da Kuturu

(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Wata rana Yesu yana a wani gari, sai ga wani mutumin da ciwon kuturta ya ci karfinsa, ya zo. Da ganin Yesu, sai ya durkusa, ya roƙe shi, yana cewa, “Mai girma, idan ka yarda, kana iya ka tsarkake ni!”

¹³ Yesu ya miƙa hannunsa ya taƙa shi, yana cewa, “Na yarda, ka warke!” Nan da nan, sai kuturtar ta bar shi. ¹⁴ Sai Yesu ya umarce shi ya ce, “Kada ka gaya wa kowa, amma ka je ka nuna kanka a wurin firist, ka kuma yi hadaya kamar yadda Musa ya ce a yi don tsarkakewa. Ka yi haka don ka tabbatar wa jama'a cewa ka warke.”

¹⁵ Amma duk da haka sai gaba-gaba labarin Yesu yake ta yi, mutane da yawa suka riƙa zuwa don jinsa, suna neman warkarwa daga dukan cututtukansu. ¹⁶ Amma Yesu yakan tafi wani wurin da babu kowa, domin yin addu'a.

Yesu Ya Warkar da Shanyayye

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Wata rana Yesu yana koyarwa sai wafansu Farisiyawa^k da malaman dokoki^ƙ wafanda suka zo daga kowane ƙauye da yake a Galili, da Yahudiya, da kuma daga birnin Urushalima, suna zaune a wurin.

5.5: Yoh 21.3 5.6: Yoh 21.6 5.12: L. Fir 14.1-32 5.14: L. Fir 14.1-32

^k 5.17 Farisiyawa: Dubi ma'anar wafansu kalmomi.

^ƙ 5.17 Malaman dokoki: Dubi ma'anar wafansu kalmomi.

Ikon Ubangiji kuwa yana tare da shi domin yã warkar da masu ciwo. ¹⁸ Ana nan sai ga waƙansu mutane sun kawo wani shanyayye kwance a kan tabarma. Suna kofari su kai shi cikin gida domin su kwantar da shi a gaban Yesu, ¹⁹ amma ba su sami hanya ba saboda yawan mutane. Da suka ga babu dama, sai suka hau kan rufin ɗakin, suka balle marufin suka saukar da shi duk da tabarmar da yake kwance a kai, suka ajiye shi a tsakiyar mutane a gaban Yesu. ²⁰ Da Yesu ya ga bangaskiyarsu, sai ya ce wa mutumin da yake kwance, “An gafarta maka zunubanka, abokina.”

²¹ Malaman dokoki tare da Farisiyawa suka fara ce wa junansu, “Wane ne wannan da yake yin maganar reni wa Allah haka! Allah ne kaɗai yake da ikon gafarta zunubai!”

²² Da Yesu ya gane abin da suke tunani, sai ya ce musu, “Don me kuke wannan tunani? ²³ Wanne ya fi sauƙi, a ce, ‘An gafarta maka zunubanka,’ ko kuwa a ce, ‘Tashi, ka yi tafiya?’ ²⁴ Amma ina so ku sani cewa Dan mutum yana da iko yã gafarta zunubai a duniya.” Sai ya ce wa shanyayyen, “Na ce maka, tashi, ka ɗauki tabarmarka ka tafi gida!”

²⁵ Nan da nan mutumin nan ya tashi a idon kowa, ya ɗauki tabarmar da ɗa yake kwance a kai, ya tafi gida, yana yabon Allah. ²⁶ Dukansu suka kama baki suna mamaki! Cike da tsoro, suka yabi Allah, suna cewa, “Yau mun ga abin mamaki!”

Yesu Ya Kira Lawi

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Bayan haka, Yesu ya fita, ya ga wani mai karɓar haraji mai suna Lawi, yana zaune a wurin karɓar haraji. Sai Yesu ya ce masa, “Bi ni!” ²⁸ Sai Lawi, ya bar kome da kome, ya tashi, ya bi shi.

²⁹ Sai Lawi ya shirya babban biki a gidansa, ya kuma gayyaci Yesu. Masu karɓar haraji da yawa tare da waƙansu mutane suna nan suna cin abinci tare da su. ³⁰ Amma Farisiyawa da malamansu da malaman dokoki suka fara gunaguni, suna ce wa almajiran Yesu, “Don me kuke ci, kuke kuma sha tare da masu karɓar haraji da masu zunubi?”

³¹ Yesu ya amsa musu ya ce, “Masu lafiyar jiki ba sa bukatar likita, sai dai marasa lafiya. ³² Ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai don masu zunubi su tuba, su kuma canza rayuwarsu.”

Tambaya a kan Yin Azumi

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

33 Wadansu suka ce wa Yesu, “Almajiran Yohanna sukan yi azumi a kai a kai sukan kuma yi addu’a, haka ma na Farisiyawa; amma naka sai ci da sha suke yi kullum.”

34 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Kuna tsammani za ku iya hana abokan ango abinci, in suna tare da angon? ³⁵ Lokaci yana zuwa da za a dauki angon a bar su. To, a lokacin ne za su yi azumi.”

36 Sai Yesu ya ba su wani misali ya ce, “Ba wanda zai yage kyallo daga sabuwar riga yã yi wa tsohuwar riga faci da shi. Idan ya yi haka, sai yã zama ya yage sabuwar rigarsa, kuma facin ba zai yi wa tsohuwar rigar kyau ba. ³⁷ Kuma ba wanda zai zuba sabon ruwan inabi¹ a cikin tsoffaffin salkuna. Idan ya yi haka, sai sabon ruwan inabi yã faffashe salkunan ruwan inabin yã zube salkuna kuma su lalace. ³⁸ Sabon ruwan inabi dai sai a zuba shi a cikin sababbin salkuna! ³⁹ Ba wanda zai so shan sabon ruwan inabi bayan ya sha tsohon. Ai, yakan ce tsohon, ya fi dadfi!”

Tambaya a kan Kiyaye Ranar Hutu

(Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

6 ¹ Wata Ranar Hutun Yahudawa Yesu da almajiransa suka bi ta gonakin alkama; sai almajiran suka karya wadansu kan alkama suna murjewa suna ci. ² Sai wadansu Farisiyawa suka ce, “Me ya sa kuke yin abin da Doka ta hana a yi a Ranar Hutu?”

3 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ashe, ba ku karanta abin da Dawuda ya yi ba sa’ad da shi tare da mutanensa suka ji yunwa? ⁴ Yadda Dawuda ya shiga wurin sujada, ya dauki burodin da aka kebe, ya ci, har ma ya ba abokan tafiyarsa wanda bai kamata kowa yã ci ba, sai firistoci kafai?”

5 Sai ya gama maganan nan da cewa, “Ai, Dan Mutum Ubangiji ne har ma da na Ranar Hutu.”

Mai Shanyayyen Hannu

(Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

6 A wata Ranar Hutun Yahudawa kuma, Yesu ya shiga majami’a yana koyarwa. Akwai wani mutum a wurin da hannun damarsa ya shanye. ⁷ Sai malaman dokoki da Farisiyawa suka

6.1: M. Sh 23.26 6.3-4: 1 Sam 21.1-6 6.4: L. Fir 24.9

¹5.37 ruwan inabi: A kan sami wannan daga 'ya'yan inabin da aka matse. An cika yin amfani da ruwan inabi kamar ruwan sha a Kasar Isra'ila.

zuba ido, su ga ko Yesu zai yi warkarwa a Ranar Hutu, domin su same shi da laifi. ⁸ Amma Yesu ya san abin da suke tunani. Sai ya ce wa mutumin nan, "Tashi ka zo ka tsaya a nan." Sai mutumin ya tashi ya zo ya tsaya a wurin. ⁹ Yesu ya ce musu, "Ina tambayarku, mene ne ya dace a yi a Ranar Hutu? A yi alheri ko a yi mugunta? A ceci rai, ko a halaka shi?" ¹⁰ Sai ya duddube su duka; sa'an nan ya ce wa mutumin, "Ka miƙa hannunka." Shi kuwa ya mife hannun, sai hannunsa ya warke.

¹¹ Sai haushi ya kama Farisiyawa da malaman dokoki sosai, suka fara magana da junansu a kan abin da za su yi da Yesu.

Yesu Ya Zafi Almajirai Sha Biyu

(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² A kwanakin nan, Yesu ya je ya hau dutse domin yā yi addu'a. Ya kwana yana addu'a ga Allah. ¹³ Da gari ya waye, sai ya kira almajiransa, ya zafi guda goma sha biyu daga cikinsu, waƙanda ya ce da su manzanni. ¹⁴ Su ne Siman, wanda Yesu ya sa masa suna Bitrus, da ƙan'uwansa Andarawus, da Yakubu, da Yohanna, da Filibus, da Batilomi, ¹⁵ da Matiyu, da Toma, da Yakubu ƙan Hafa, da Siman wanda ake ce da shi mai kishin ƙasarsu, ¹⁶ da Yahuda ƙan Yakubu, da kuma Yahuda Iskariyoti, wanda ya zama mai cin amana.

Yesu Ya Koyar da Mutane, Ya kuma Warkar da Su

(Mat 4.23-25)

¹⁷ Sai Yesu ya sauko tare da manzanninsa, ya tsaya a wani wuri mai fili sosai, tare da mutane da yawa waƙanda suke almajiransa. A nan kuma ga mutane da yawa da suka zo daga ko'ina a Yahudiya, da Urushalima, da kuma yankin ƙasar Taya da Sidon waƙanda suke a bakin babban teku. ¹⁸ Sun zo domin su ji shi, su kuma sami warkarwa daga dukan cututtukansu. Aka kuma warkar da mutanen da aljanu suke damunsu. ¹⁹ Kowa ya yi ƙoƙari yā taƙa shi, domin iko yana fitowa daga gare shi, ya kuwa warkar da su duka.

Jin Dadi da kuma Wahala

(Mat 5.1-12)

²⁰ Yesu ya dubi almajiransa ya ce,
 "Masu albarka ne, ku talakawa;
 gama mulkin Allah naku ne!"

²¹ Masu albarka ne ku da kuke jin yunwa yanzu;
 gama za ku ƙoshi!

Masu albarka ne ku da kuke kuka yanzu;
gama za ku yi dariya!

22 “Ku masu albarka ne idan mutane sun fi ku, sun ware ku, suna zaginku, suna cewa, ku mugaye ne, saboda Dan Mutum!
23 Ku yi farin ciki in wannan ya faru, ku kuma yi rawa don farin ciki, domin ladanku yana da yawa a sama. Gama haka kakanninsu ma suka yi wa annabawan da suka riga ku.

24 “Amma zai zama abin tausayi gare ku, ku da kuke da arziki yanzu,

gama kun riga kun ji dadinku ko!

25 Zai zama abin tausayi gare ku, ku da kuka koshi yanzu, gama za ku zauna da yunwa!

Zai zama abin tausayi gare ku, ku da kuke dariya yanzu, gama za ku yi baƙin ciki, kuna kuka!

26 “Zai zama abin tausayi gare ku, ku da mutane suke yabonku; gama haka kakanninsu ma suka yi wa annabawan karya.”

Ku Nuna Kauna ga Masu Gāba da Ku

(Mat 5.38-48, 7.12a)

27 “Ina gaya muku, ku da kuke jina: Ku kaunace masu gāba da ku, ku yi wa waƙanda ba sa son ganinku alheri. 28 Ku sa wa masu zaginku albarka, ku kuma yi wa masu ba ku wahala addu’a. 29 Idan wani ya mare ka a wannan kumatu, ka juye masa dayan ma; idan wani ya kwace maka babbar riga, ka cire rigar cikin ma ka ba shi. 30 Duk wanda ya roke ka abu, ka ba shi. Wanda kuma ya yi maka kwace, kada ma ka nemi a mayar maka. 31 Ku yi wa mutane abin da kuke so su yi muku.

32 “Idan kuna kaunar waƙanda suke kaunarku ne kawai, yaya za ku sami albarka? Ko masu zunubi ma suna kaunar waƙanda suke kaunarsu ne! 33 Idan kuma kuna yin alheri ga masu yi muku ne kawai, yaya za ku sami albarka? Ko masu zunubi ma suna yin haka. 34 In kuma mutanen da za su iya biyanku ne kuke ba su bashi, yaya za ku sami albarka? Ko masu zunubi ma suna ba da bashi ga masu zunubi don a biya su daidai! 35 Amma ku, ku kaunaci masu gāba da ku, ku kuma yi musu alheri; ku ba da bashi ba da nufi sai an biya ku ba. Ta yin haka ne za ku sami lada mai yawa, ku kuma zama ‘ya’yan Allah Madaukaki. Gama shi mai alheri ne ga mutanen da ba sa godiya da kuma mugaye. 36 Ku zama masu tausayi kamar yadda Ubanku yake mai tausayi.

Kada Ku Ba Kowa Laifi

(Mat 7.1-5)

37 “Kada ku ba kowa laifi, ku kuma ba za a ba ku ba. Kada ku hukunta kowa, ku kuma ba za a hukunta ku ba. Ku yafe wa kowa, ku kuma za a yafe muku. ³⁸ Ku bayar, ku ma za a ba ku mudu a cike, a cika har yã yi tudu yana zuba, har a juye muku sauran a hannun riga. Mudun da kuke auna wa mutane da shi, da shi za a auna muku.”

39 Yesu ya kuma ba su wani misali ya ce, “Makaho zai iya yin wa wani makaho jagora? Idan ya yi haka, to, dukansu za su fãdi a rami. ⁴⁰ Ba ðan makarantan da ya fi malaminsa; amma kowane ðan makaranta wanda ya gama karatunsa, zai zama kamar malaminsa.

41 “Don me kake ganin ðan tsinken da yake a idon ðan’uwanka, amma ba ka kula da gungumen da yake cikin idonka ba? ⁴² Yaya kuma za ka iya ce wa ðan’uwanka, ‘Kai, ðan’uwana, bari in cire maka ðan tsinken nan da yake idonka,’ bayan kuma ba ka iya ganin gungumen da yake a naka idon ba? Kai munafuki! Ka fara cire gungumen da yake cikin idonka tukuna, don ka iya gani sosai yadda za ka iya cire ðan tsinken da yake cikin idon ðan’uwanka.

Akan Gane Itace ta Irin ’Ya’yansa

(Mat 7.16-20, 12.33-35)

43 “Itace mai kyau ba ya yin ’ya’ya marasa kyau, kuma mummunan itace ba ya yin ’ya’ya masu kyau. ⁴⁴ Ana sanin kowane itace ta irin ’ya’yansa. Ba yadda za a tsinke ßaure a jikin kaya, ko kuwa inabi a jikin sarfaƙƙiya. ⁴⁵ Mutumin kirki, yana yin abubuwa masu kyau, domin abubuwa masu kyau ne suke zuciyarsa; amma mugun mutum yana yin abubuwan da ba su da kyau domin abubuwan da suke zuciyarsa ba su da kyau. Ai, abin da yake ciktn zuciya shi yake fitowa a baki.

Mutane Biyu Masu Gini

(Mat 7.24-27)

46 “Don me kuke ce da ni ‘Ubangiji, Ubangiji,’ amma kun ƙi yin abin da na ce ku yi? ⁴⁷ Duk wanda ya zo wurina ya saurare ni, ya kuma yi abin da na ce yã yi, zan fada muku irin mutum da yake. ⁴⁸ Shi kamar mutum ne wanda, da zai gina gidansa, sai

ya haka kasa da zurfi, ya kuma kafa tushen ginin a kan dutse. Da kogi ya cika, ruwan ya zo ya bugi gidan, amma bai iya girgiza gidan ba, saboda an kafa tushensa a kan fā. ⁴⁹ Amma duk wanda ya ji maganata bai kuma yi abin da na ce yā yi ba, daidai yake da mutumin da ya gina gidansa ba tare da ya yi wa gidan nan tushe mai kyau ba. Da kogi ya cika, ruwan ya zo ya bugi gidan, sai ya fāfi gaba daya. Fāduwar gidan nan kuwa ta yi muni sosai.”

Yesu Ya Warkar da Bawan Wani Babban Sojan Roma

(Mat 8.5-13)

7 ¹ Da Yesu ya gama gaya wa mutane dukan waɗannan abubuwa, sai ya tafi Kafarnahum. ² A can ɗin, akwai wani babban sojan Roma wanda bawansa yana ciwo sosai har ya kusa mutuwa. Wannan babban sojan Roma kuwa yana kaunar bawan nan sosai. ³ Da ya ji labarin Yesu, sai ya aiki waɗansu shugabannin Yahudawa don su roke shi yā zo yā warkar da bawansa. ⁴ Shugabannin suka je wurin Yesu, suka roke shi sosai, suna cewa, “Wannan mutum ai, ya cancanci ka taimake shi! ⁵ Yana kaunar mutanenmu, har ya gina mana majami’a.” ⁶ Sai Yesu ya tafi tare da su. Da ya yi kusa da gidan, babban sojan Roman nan ya aika da waɗansu abokansa su gaya wa Yesu, “Mai girma, kada ka dame kanka saboda ni! Ban ma isa har da za ka zo gidana ba. ⁷ Shi ya sa ban ma ga na isa in zo wurinka ba, amma ka yi magana kawai, yarona kuwa zai warke. ⁸ Gama ni ma a karkashin ikon wani nake, kuma da sojoji a karkashina, nakan ce wa wannan, ‘Je ka,’ sai yā je; wani kuwa in ce masa, ‘Zo,’ sai yā zo; in na ce wa bawana, ‘Yi abu kaza,’ sai yā yi.”

⁹ Da Yesu ya ji haka, sai mamaki ya kama shi. Sai ya juye ya ce wa mutanen da suke binsa, “Ina gaya muku, a cikin Isra’ila ban taɓa sami mai bangaskiya mai karfi kamar wannan ba!”

¹⁰ Da waɗanda aka aika suka koma gidan babban sojan Roma, sai suka sami bawan ya warke.

Yesu Ya Ta da Dan Wata Macen da Mijinta Ya Mutu

¹¹ Ba da daɗewa ba,^m sai Yesu ya tafi wani garin da ake ce da shi Nayin, almajiransa da mutane da yawa suka tafi tare da shi. ¹² Da suka yi kusa da kofar shigar garin, sai ga waɗansu mutane suna fitowa da gawar wani saurayi, wanda shi kadai mamarsa ta haifa, mijinta kuma ya mutu. Mutane da yawa daga

^m 7.11 Ba da daɗewa ba: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Washegari” ne a nan.

garin suna mata rakiya. ¹³ Da Ubangiji ya ga matar, sai ya ji tausayinta, sai ya ce mata, “Kada ki yi kuka!” ¹⁴ Sai ya je ya taba akwatin gawar, sai mutanen da suke rife da shi suka tsaya. Yesu ya ce, “Saurayi, na ce maka ka tashi!” ¹⁵ Sai wannan da ya mutu ya tashi ya zauna, ya fara magana. Yesu kuma ya miƙa shi ga mamarsa.

¹⁶ Sai tsoro ya kama su duka, suka daukaka Allah suna cewa, “Lallai, wani babban annabi ya zo cikinmu! Allah ya zo domin yā ceci mutanensa!”

¹⁷ Labarin abin nan da Yesu ya yi, ya kai ko'ina a cikin Yahudiya da kewayenta.

Ƴan Aika daga Wurin Yohanna Maibaftisma (Mat 11.2-19)

¹⁸ Da almajiran Yohanna maibaftisma suka gaya masa dukan abubuwan nan, sai ya kira biyu daga cikinsu, ¹⁹ ya aike su wurin Ubangiji, su tambaye shi, “Kai ne wanda zai zo, ko mu sa ido ga wani?”

²⁰ Da suka kai wurin Yesu, sai suka ce, “Yohanna Maibaftisma ne ya aike mu, mu tambaye ka, ‘Ko kai ne mai zuwan nan, ko kuma mu sa ido ga wani?’ ”

²¹ A daidai lokacin nan kuwa, Yesu ya warkar da mutane da yawa daga rashin lafiyarsu da cututtukansu, da kuma daga aljanu. Makafi da yawa kuma suka sami ganin gari. ²² Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku koma ku gaya wa Yohanna abin da kuka ji, kuka kuma gani; makafi suna samun gani, guragu suna tafiya, kutare suna samun warkarwa, kurame suna jin magana, ana ta da wafanda suka mutu, ana kuma ba wa talakawa Labari Mai Dafi. ²³ Allah zai albarkaci kowa da bai yi shakkar bangaskiyar da yake da ita a kaina ba!”

²⁴ Bayan wafanda Yohanna ya aika suka tafi, sai Yesu ya fara yi wa taron mutane magana game da Yohanna, yana cewa, “Me kuka je gani a daji? Kun je ganin dogayen ciyawa da iska take kadawa ne? ²⁵ To, kallon me ya kai ku? Wani da ya ci ado ne? Masu sa kayan tsada suna kuma zaman jin dafi ai, a gidan sarki suke. ²⁶ To, wai kallon me kuka je yi? Annabi? I, ina gaya muku, ya ma fi annabi. ²⁷ Gama Yohanna ne Maganar Allah ta ce a kansa, ‘Ga shi, na aiko manzona yā riga ka gaba, wanda zai shirya maka hanya, kafin ka zo.’ ²⁸ Ina gaya muku, a cikin dukan

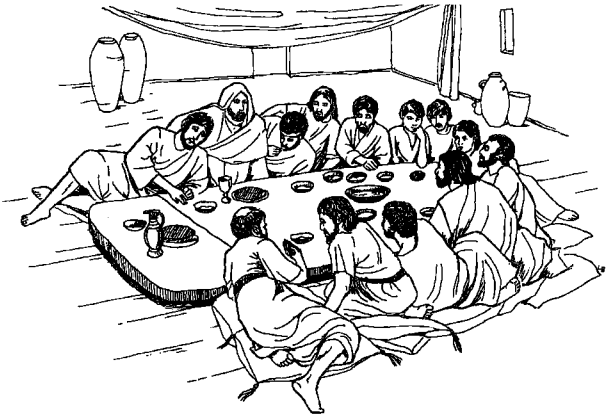
wafanda mata suka haifa, ba wanda ya fi Yohanna girma. Amma duk da haka wanda yake farami duka a mulkin Allah ya fi shi.”

29 Duka wanda ya ji wannan, har da masu karɓar haraji, suka tabbata cewa hanyar Allah ita ce daidai saboda su ne aka yi musu baftisma ta Yohanna. ³⁰ Amma Farisiyawa da malaman dokoki suka ki yin biyayya da abin da Allah ya nufe su da shi, suka kuma ki Yohanna yā yi musu baftisma.

31 Yesu ya ci gaba da cewa, “To, da me zan kwatanta mutanen zamanin nan? Yaya suke? ³² Su kamar yara ne da suke zama a kasuwa, suna kiran juna, suna cewa, ‘Mun hura muku busa, kun ki ku yi rawa! Mun rera wakar mutuwa, kun ki ku yi kuka!’ ³³ Yohanna Maibaftisma ya zo, ba ya cin abinci, ba ya shan ruwan inabi, amma kuna cewa, ‘Ai, yana da aljani!’ ³⁴ Dan Mutum ya zo, yana ci, yana sha, kuna cewa, ‘Kun gan shi mai yawan ci da sha, abokin masu karɓar haraji da masu zunubi!’ ³⁵ Duk da haka wafanda suka yarda da hikimar Allah, suna nuna cewa tana da gaskiya.”

Yesu a Gidan Siman Bafarisiye

36 Wani Bafarisiye ya gayyaci Yesu cin abinci a gidansa, sai Yesu ya je ya zauna don cin abinci. ³⁷ A wannan garin, akwai wata mace wadda ta yi rayuwa marar kyau. Da ta ji cewa Yesu yana cin abinci a gidan Bafarisiyen, sai ta kawo wata 'yar kwalabar man kamshi mai tsada. ³⁸ Ta zo ta tsaya a bayansa,

Hoton yadda dā ake zama a ci abinci (7.38)

wajen kafafunsa, tana kuka. Da hawayenta ya fara zuba a kafafunsa, sai ta goge kafafun da gashinta, ta yi ta sumbatarsu, sa'an nan ta shafa musu man kamshin nan.

39 Da Bafarisiyen nan ya ga abin da macen nan take yi, sai ya ce a ransa, "Da mutumin nan annabi ne, da ya san kowace ce macen nan da take taba shi! Kuma da ya san cewa ita mai zunubi ce."

40 Yesu ya ce wa Bafarisiyen nan, "Siman, ina da abin da zan fada maka." Shi kuma ya ce, "Fada, malam."

41 Yesu ya ce, "An yi wani mutumin da yake bin wafansu mutane biyu bashi, daya ana binsa yawan kuɗin da lebura zai samu cikin shekara daya da rabi, dayan kuma yawan kuɗin da lebura zai samu cikin kwana hamsin. ⁴² Da suka gagara biya, sai ya yafe musu dukansu biyu. To, a ganinka wa zai fi kaunarsa?"

43 Siman ya ce masa, "A ganina, wanda aka yafe masa mai yawan ne." Sai Yesu ya ce masa,

"Yawwa! Ka fada daidai." ⁴⁴ Sai ya dubi macen, ya ce wa Siman, "Ka ga macen nan? Na shigo gidanka, ba ka ba ni ruwa in wanke kafafuna ba, amma ta wanke kafafuna da hawayenta, ta kuma goge su da gashin kanta. ⁴⁵ Ba ka rungume ni da na shigo gidanka ba, amma tun shigowata a nan macen nan ba ta daina sumbar kafafuna ba. ⁴⁶ Ba ka shafa mai a kaina ba, amma ita ta shafa man kamshi a kafafuna. ⁴⁷ Saboda haka ina gaya maka, zunuban nan nata masu yawa an yafe mata su, gama ta yi kauna mai yawa. Wanda aka yafe wa kadan kuwa, kauna kadan yake nunawa."

48 Sai ya ce wa macen, "An gafarta miki zunubanki."

49 Mutanen da suke cin abinci tare da shi suka fara ce wa junansu, "Wane ne wannan, wanda har yana yafe zunubai?"

50 Sai Yesu ya ce wa macen, "Bangaskiyarki ta cece ki, ki sauka lafiya."

Wafansu Mata Sun Tafi tare da Yesu

8 ¹ An jima kadan sai Yesu ya zazzaga birane da kauyuka, yana wa'azin Labari Mai Dadi na mulkin Allah. Almajiransa sha biyun nan kuwa suna tare da shi, ² da wafansu mata wafanda aka raba su da aljanu aka kuma warkar da su daga rashin lafiyarsu. A cikinsu kuwa akwai Maryamu daga Magadala, wadda aka fitar da aljanu bakwai daga gare ta. ³ Akwai kuma Yowana matar

Kuza, wani wakili a gidan Hirudus, tare da Suzana, da wafansu mata da yawa wafanda suke yi musu hidima da kayansu.

Misali na Mai Shuka

(Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

4 Da mutane da yawa suna ta taruwa daga garuruwa dabam-dabam suna ta zuwa wurin Yesu, sai ya ba su wannan misali:

5 “An taɓa yin wani mutumin da ya je yã shuka iri a gonarsa. Yana cikin yafa iri ke nan, sai wafansu suka fãɗi a kan hanya, aka tattaka su, sai tsuntsaye kuma suka cinye su. 6 Wafansu suka fãɗi a kan dutse; da suka tsira sai suka bushe don babu ruwa a wurin. 7 Wafansu kuma suka fãɗi a cikin ƙaya, suka yi girma tare, har ƙaya suka hana su girma. 8 Wafansu irin kuma suka fãɗi a ƙasa mai kyau, suka yi girma, suka yi tsaba ɗari-ɗari.”

Da Yesu ya gama faɗin haka sai ya daga murya ya ce, “Bari mai kunnen ji, yã ji!”

Manufar Misalin na Mai Shuka

(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)

9 Sai almajiran Yesu suka tambaye shi abin da misalin nan yake nufi. 10 Ya ce, “An yarda muku ku san asirin mulkin Allah, amma ga sauran mutane ina magana da misalai ne domin, ‘Ko sun duba ba za su gani ba, ko sun ji ba za su gane ba.’

Yesu Ya Ba da Bayanin Misali na Mai Shuka

(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

11 “Ga ma’anar misalin nan: Irin shi ne maganar Allah. 12 Wafanda suka fãɗi a kan hanya su ne kwatancin mutanen da suka ji, amma Shaidan ya zo ya ƙwace maganar daga zuciyarsu, don kada su ba da gaskiya su kuma sami ceto. 13 Irin da suka fãɗi a kan dutsen kuwa, su ne kwatancin mutanen nan da suka ji maganar, suka kuma karɓe ta da murna. Amma ba ta yi tushe a cikinsu ba; sun ba da gaskiya na ɗan lokaci, amma da wahala ta zo musu, sai suka watsar da bangaskiyarsu. 14 Irin da suka fãɗi a cikin ƙaya kuwa, su ne kwatancin mutanen da suka ji, amma a kwana a tashi, tunanin kayan duniya da neman arziki, da son jin dadi, ya sa sun kãsa amfani. 15 Irin da suka fãɗi a ƙasa mai kyau kuwa, su ne kwatancin mutanen da suka ji maganar, suka kuma karɓa da zuciya ɗaya suka riƙe, suka jimre har suka yi amfani.

Misali A Kan Fitila

(Mar 4.21-25)

16 “Ba wanda zai kunna fitila yã dɔuka kwano yã rufe ko kuwa yã sa ta a farkashin gado. A maimakon haka, zai sa ta a kan tebur domin mutanen da za su shiga su ga haske.

17 “Gama duk abin da yake a boye za a tone shi, kuma dukan abin da yake a rufe za a bayyana shi a fili.

18 “Ku yi hankali fa da yadda kuke ji, domin idan wani yana da abu, za a kara masa, amma wanda ba shi da wani abu, abin da yake tsammani yana da shi ma, za a karɓa a bar shi.”

Mamar Yesu tare da 'Yan'uwansa

(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

19 Sa'an nan mamar Yesu da 'yan'uwansa suka je wurinsa, amma ba su iya kai wurinsa ba saboda yawan mutane. ²⁰ Sai wani mutum ya gaya wa Yesu cewa, “Ga mamarka da 'yan'uwanka suna tsaye a waje suna so su gan ka.”

21 Yesu ya ce wa dukan mutanen da suke wurin, “Wadanda suka ji maganar Allah, suka kuma aikata, su ne mamata da 'yan'uwana.”

Yesu Ya Tsawata wa Hadari

(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

22 Wata rana Yesu da almajiransa suka shiga jirgin ruwa, sai ya ce musu, “Mu haye zuwa wancan gefen tekun.” Sai suka fara tafiya. ²³ Da suna cikin tafiya, sai barci ya kwashe shi. Ba labari sai wata babbar iska ta taso, tana hurawa zuwa tekun. Suka shiga wani hatsari, saboda ruwa ya fara shiga cikin jirgin. ²⁴ Almajiran suka je, suka ta da Yesu, suka ce, “Mai girma! Mai girma! Za mu halaka!”

Yesu ya tashi, ya tsawata wa iskar da kuma ruwan da suke hauka, sai suka yi tsit. ²⁵ Sai ya ce wa almajiran, “Ina bangaskiyarku?”

Amma suka ji tsoro sosai, suka kuma yi mamaki, suna ce wa juna, “Wane ne wannan wanda yake wa iska da rakuman ruwa umarni har suna masa biyayya?”

Yesu Ya Warkar da Mai Aljanu

(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

26 Yesu da almajiransa suka yi ta tafiya a cikin jirgin ruwa har suka kai sashin ƙasar Garasinawa,ⁿ da yake a hayen Tekun Galili. 27 Yesu yana sauka daga jirgin ke nan sai ga wani mutumin garin wanda yake da aljanu. Mutumin ya dade yana yawo ba riga, kuma ba ya iya zama a gida, kullum yana wurin da ake binne mutane. 28 Da ganin Yesu, sai mutumin ya ta da murya da ƙarfi, ya faɗi a gaban Yesu yana ihu yana cewa, “Ina ruwanka da ni, Yesu Dan Allah Maɗaukaki? Ina roƙonka, kada ka ba ni wahala!” 29 Ya faɗa haka ne don Yesu ya riga ya tsawata wa aljanun su bar shi. Domin sau da yawa aljanun sukan buge shi, akan kuma tsare shi a ɗaure da sarƙa, amma yakan tsintsinke sarƙan, aljanun kuma sukan kore shi zuwa daji.

30 Yesu ya tambaye shi, “Mene ne sunanka?”

Sai mutumin ya amsa, “Dubu Shida,”^o domin aljanun suna da yawa a cikinsa. 31 Suka yi ta roƙonsa kada yā tura su a ramin da ake tsare aljanu a ciki.

32 Kusa da wurin nan kuwa, akwai wani babban garken aladu da yake kiwo a gangaren dutsen, sai aljanun suka roƙi Yesu yā bar su su shiga cikin aladun. Shi kuwa ya yarda musu. 33 Suka fita daga cikin mutumin suka shiga cikin aladun. Sai dukan aladun suka tashi a guje suka gangara cikin tekun, suka mutu a ciki.

34 Da masu lura da aladun suka ga abin da ya faru, sai suka gudu zuwa gari da karkara don su kai labari. 35 Mutane suka fito don su ga abin da ya faru. Da suka kai wurin Yesu, suka ga mutumin da aljanun suka fito daga cikinsa yana zama kusa da Yesu, ya sa riga kuma hankalinsa ɗaya. Sai tsoro ya kama su duka. 36 Waɗanda suke nan lokacin da abin ya faru, suka yi ta gaggaya wa mutane yadda aka warkar da mutumin. 37 Sai dukan mutanen kewayen ƙasar Garasinawa suka roƙi Yesu yā bar garinsu, don sun ji tsoro sosai. Da Yesu zai shiga jirgi yā tafi ke nan, 38 sai mutumin da aka fitar da aljanu daga cikinsa ya zo, ya roƙi Yesu yana cewa, “Bari in tafi tare da kai.”

Amma Yesu ya sallame shi ya ce, 39 “Koma gida, ka faɗa abin da Allah ya yi maka.”

ⁿ8.26 Kasar Garasinawa: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da “Gadarinas,” waɗansu kuma “Gagasina” ne a nan.

^o8.30 dubu shida: Da Helenanci “Lijiyon”, wato, ƙungiyar sojoji wadda ta kai mutum dubu huɗu zuwa dubu shida.

Sai mutumin ya tafi ya bi ta cikin birnin, yana faɗin abin da Yesu ya yi masa.

'Yar Jayirus da Mace Mai Zub da Jini

(*Mat 9.18-26; Mar 5.21-43*)

40 Da komawar Yesu daga wancan gefen tekun, mutane suka yi masa maraba don dā ma suna jiransa ne. ⁴¹ Sai ga wani mutum mai suna Jayirus, wanda yake shugaban majami'a ya zo ya durkusa a gaban Yesu. Ya roke shi yā je gidansa, ⁴² don wadda take 'yarsa kadai, wadda ta kai shekara goma sha biyu, tana bakin mutuwa.

Da Yesu ya kama hanya, mutane suka yi ta binsa suna matsa shi ta kowane gefe. ⁴³ A cikinsu kuwa akwai wata mace wadda ta sha wahala da ciwon zub da jini, na tsawon shekara goma sha biyu. Ta kashe duk abin da take da shi wurin neman magani,^r amma ba wanda ya iya warkar da ita. ⁴⁴ Sai ta bi ta cikin yawan mutanen nan ta zo ta bayansa, ta taɓa bakin rigarsa, sai zub da jinin nan nata ya tsaya cik. ⁴⁵ Yesu ya ce, "Wa ya taɓa ni?"

Kowa ya ce ba shi ba ne, sai Bitrus ya ce, "Mai girma, ai, mutane sun kewaye ka ta kowane gefe, suna tutture ka."

46 Amma Yesu ya ce, "Ni dai, wani ya taɓa ni, domin na ji iko ya fita daga gare ni." ⁴⁷ Da matar ta ga dai an gane ta, sai ta fita, jikinta yana rawa, ta durkusa a gaban Yesu. Ta kuma bayyana masa a gaban kowa dalilin da ya sa ta taɓa shi, da yadda ta warke nan take. ⁴⁸ Yesu ya ce mata, "'Yata, bangaskiyarki ta warkar da ke. Ki sauka lafiya."

49 Bai ma kare maganar ba, sai ga ɗan aika daga gidan Jayirus, ya zo, yana gaya wa Jayirus cewa, "Kada ma ka sa malam ya yi wata wahala, ai, 'yarka ta mutu ko."

50 Da Yesu ya ji haka, sai ya ce wa Jayirus, "Kada ka ji tsoro; ka dai ba da gaskiya, za ta sāke rayuwa."

51 Da suka kai gidan, bai yarda kowa yā shiga tare da shi ba sai Bitrus da Yohanna da Yakubu, da kuma baban yarinyar da mamarta. ⁵² Dukan mutanen da suke gidan, sai kuka suke yi suna ihu domin yarinyar. Yesu ya ce musu, "Kada ku yi kuka, yarinyar ba ta mutu ba, tana barci ne kawai!"

53 Sai suka yi masa dariyar reni, domin sun sani ta mutu. ⁵⁴ Yesu kuwa da ya kama hannunta sai ya ta da murya ya ce,

^r 8.43 Ta kashe duk abin . . . neman magani: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wadannan kalmomin.

“Yarinya, ki tashi!”⁵⁵ Ranta kuma ya dawo, ta tashi tsab, sai Yesu ya umarta a ba ta abinci ta ci.⁵⁶ Iyayenta suka kama baki suna mamaki, amma Yesu ya ja musu kunne cewa kada su faɗa wa kowa abin da ya faru.

Yesu Ya Aiki Almajiransa

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

9¹ Sai Yesu ya kira sha biyun nan wuri ɗaya, ya ba su iko da kuma izni a kan dukan aljanu, su kuma warkar da cututtuka.² Ya kuma aike su su je su yi wa'azin mulkin Allah, su kuma warkar da marasa lafiya.³ Ya ce musu, “Kada ku ɗauki kome don tafiyarku, kada ma ku riƙe sanda, ko jaka, ko abinci, ko kuɗi. Kada kuma ku ɗauki wata riga ban da wadda kuka sa.⁴ Duk gidan da aka karɓe ku, ku zauna nan sai lokacin da za ku bar garin.⁵ Duk inda aka ƙi karɓarku, in za ku bar garin sai ku kakkabe ƙurar ƙafafunku don yā zama shaida a kansu.”

⁶ Sai suka tashi suka zazzaga ƙauyuka suna wa'azin Labari Mai Daɗi, suna warkar da marasa lafiya a ko'ina.

Hirudus Ya Rikice

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Da Hirudus mai mulkin Galili ya ji labarin dukan abubuwan nan da suke faruwa, sai ya rikice sosai, don waɗansu mutane suna cewa Yohanna Maibaftisma ne ya tashi daga matattu.⁸ Waɗansu kuma suna cewa annabi Iliya ne ya sāke bayyana. Waɗansu kuma har wa yau, suna cewa ɗaya daga cikin annabawa na ɗa ne ya tashi.⁹ Sai Hirudus ya ce, “Yohanna dai, na sa aka yanke kansa; to, wane mutum ne nake ji abubuwan nan a kansa?” Sai ya yi ta ƙofari yā ga Yesu.

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Biyar

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yoh 6.1-14)

¹⁰ Da manzannin suka dawo, sai suka faɗa wa Yesu kome da suka yi. Sai ya ɗauke su su kaɗai suka tafi wani garin da ake ce da shi Betsaida.¹¹ Da mutane suka ji yana can, sai suka bi shi. Ya kuwa yi musu maraba, ya yi musu magana a kan mulkin Allah, ya kuma warkar da dukan masu bukata a warkar da su.

¹² Da rana ta kusa faɗuwa, sai sha biyun suka zo wurinsa suka ce, “Ka sallami mutane su shiga ƙauyuka da karkara don su nemi abinci da wurin kwana; don inda muke ba mutane.”

13 Amma Yesu ya ce musu, “Ku, ku ba su wani abu su ci mana.”

Sai suka ce masa, “Duk abin da muke da shi a nan bai wuce burodi biyar da kifi biyu ba. Sai dai in za mu je mu saya wa dukan jama’an nan abinci.” ¹⁴ Gama maza kadai sun kai wajen dubu biyar.

Yesu ya ce wa almajiransa, “Ku gaya wa mutanen su zazzauna a kungiyoyi hamsin-hamsin.”

15 Sai almajiran suka bi umarnin, suka sa dukan mutane suka zazzauna. ¹⁶ Sai Yesu ya dauki burodi biyar da kifi biyu din nan, ya daga kansa sama ya yi wa Allah godiya, sa’an nan ya kakkarya su, ya ba wa almajiransa, su rarraba wa mutanen. ¹⁷ Duka kuwa suka ci suka koshi. Almajiran suka kwashe sauran da ya rage har suka cika kwanduna goma sha biyu.

Bitrus Ya Shaida Yesu Shi Ne Almasihu

(Mat 16.13-19; Mar 8.27-29)

18 Wata rana Yesu yana addu’a shi kadai, almajiransa kuma suka zo wurinsa. Sai ya tambaye su ya ce, “Wa mutane suke ce da ni?”

19 Almajiransa suka ce masa, “Wadansu suna cewa, kai ne Yohanna Maibaftisma, wadansu kuma suna cewa, kai ne annabi Iliya; har wa yau wadansu suna cewa, daya daga cikin annabawan da ne ya tashi.”

20 Sai Yesu ya ce musu, “Amma ku fa, wane ne ni a ganinku?”

Bitrus ya amsa ya ce, “Kai ne Almasihu na Allah.”

Yesu Ya Fada Irin Mutuwar da Zai Yi

(Mat 16.20-28; Mar 8.31-9.1)

21 Sai Yesu ya ja musu kunne sosai kada su gaya wa kowa wannan magana. ²² Ya sake gaya musu cewa, “Lallai ne Dan Mutum ya sha wuya iri-iri, shugabannin jama’a da manyan firistoci da malaman dokoki su ki shi, har a kashe shi, amma rana ta uku a tashe shi kuma.”

23 Sai ya ce wa dukansu, “Duk mai so ya bi ni, sai ya fi kansa, ya dauki gicciyensa kowace rana, ya bi ni. ²⁴ Gama duk mai son ajiyar ransa, zai rasa shi. Amma duk wanda ya rasa ransa saboda ni, ajiyarsa yake yi. ²⁵ Wane amfani ne mutum zai samu,

9.19: Mat 14.1-2; Mar 6.14-15; Luk 9.7-8 9.20: Yoh 6.68-69

9.23: Mat 10.38; Luk 14.27 9.24: Mat 10.39; Luk 7.33; Yoh 12.25

in ya sami duniya duka, sa'an nan ya rasa ransa? ²⁶ Gama duk wanda yake jin kunyata da kuma kunyar maganata, Dan mutum ma zai ji kunyarsa, lokacin da zai zo a cikin daukakarsa, da kuma daukakar Ubansa, da ta mala'iku masu tsarki. ²⁷ Hakika ina gaya muku, akwai wadansu a nan tsaye da ba za su mutu ba sai sun ga mulkin Allah."

Sākewar Kamannin Yesu

(Mat 17.1-8; Mar 9.2-8)

28 Bayan kamar kwana takwas da yin wannan magana, sai Yesu ya dauki Bitrus, da Yohanna da kuma Yakubu, suka hau kan dutse tare don su yi addu'a. ²⁹ Da yana cikin addu'a, sai fuskarsa ta canza kamanni, rigunarsa kuma suka yi farfi fat, har suna kashen ido. ³⁰ Ba labari sai ga wadansu mutum biyu suna magana da shi. Wadannan mutum biyu kuwa annabi Musa ne da annabi Iliya. ³¹ Sun bayyana da daukaka, suna magana da Yesu a kan yadda zai cika nufin Allah ta mutuwa da zai yi a Urushalima. ³² Bitrus tare da abokan tafiyarsa kuwa suna barci. Da suka farka sai suka ga daukakar Yesu da kuma mutum biyun nan da suke tsaye tare da shi. ³³ Da mutanen nan za su bar Yesu ke nan, sai Bitrus ya ce masa, "Mai girma, ya yi kyau da muke a nan! Bari mu yi bukkoki uku, daya dominka, daya domin annabi Musa, daya kuma domin annabi Iliya." Bai ma san abin da yake fada ba.

34 Bai rufe baki ba sai ga girgije ya rufe su; da girgijen ya rufe su, sai almajiran suka ji tsoro. ³⁵ Sai murya ta fito daga cikin girgijen tana cewa, "Wannan Dana ne, wanda na zaɓa. Ku saurare shi!"

36 Da muryar ta yi shiru, sai aka ga Yesu shi kadai. Almajiran kuwa suka yi shiru da bakinsu. A kwanakin nan kuwa ba su fada wa kowa abin da suka gani ba.

Yesu Ya Warkar da Yaro Mai Aljani

(Mat 17.14-18; Mar 9.14-27)

37 Washegari, Yesu da almajiran nan guda uku suka sauka daga kan dutsen. Sai ga wani babban taro ya zo ya same shi. ³⁸ Sai wani daga taron ya yi kira da ƙarfi, ya ce, "Malam! Ina roƙonka ka ji tausayin ɗan nan nawa, shi ne kadai nake da shi! ³⁹ Ga shi, aljani yakan hau shi, yakan sa shi yā yi ihu kawai ba dalili. Aljanin kuma yakan buge shi, jikinsa yana rawa, har

bakinsa yā yi kumfa. Ba ya barinsa sai ya ji masa ciwo sosai. ⁴⁰To, na roki almajiranka su fitar da shi, amma ba su iya ba.”

41 Sai Yesu ya amsa, ya ce, “Ku mutanen zamanin nan marasa bangaskiya, masu yin mugunta! Har zuwa yaushe zan zauna da ku, ina jimre muku? Kawo yaronka a nan.”

42 Yaron yana zuwa ke nan sai aljanin ya daga shi ya buga a fasa, jikinsa ya fara rawa. Amma Yesu ya tsawata wa aljanin, ya warkar da yaron, ya mai da shi ga babansa. ⁴³Dukan mutanen da suke wurin suka kama baki suna mamakin ikon Allah.

Yesu Ya Sāke Yin Magana game da Mutuwarsa

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Mutane suna cikin mamakin abubuwan da Yesu yake yi, sai ya ce wa almajiransa, ⁴⁴“Kada fa ku manta da abin da zan fada muku! Za a ba da Dan Mutum ga hannun mutane.” ⁴⁵Amma almajiran ba su gane abin da yake nufi da wannan magana ba, an boye musu ita ne don kada su gane. Su kuma suka ji tsoro su tambaye shi game da wannan magana.

Wa Ya Fi Girma?

(Mat 18.1-5; Mar 9.33-37)

46 Sai mūsu ya tashi a tsakanin almajiran, a kan ko wane ne a cikinsu ya fi girma. ⁴⁷Yesu ya gane tunaninsu, sai ya dauki wani dan karamin yaro, ya sa shi yā tsaya kusa da shi, ⁴⁸ya ce musu, “Duk wanda ya karɓi wannan dan yaro saboda ni, ya karɓe ni ne; kuma duk wanda ya karɓe ni, ya karɓi wanda ya aiko ni ne. Domin wanda ya fi kanƙanta a cikinku duka, shi ne ya fi girma.”

Duk Wanda Ba Ya Gāba da Ku, Naku Ne

(Mar 9.38-40)

49 Sai Yohanna ya ce, “Mai girma, mun ga wani yana fitar da aljanu a cikin sunanka, muka hana shi, don ba ya cikinmu.”

50 Yesu ya amsa, ya ce, “Kada ku hana shi, ai, duk wanda ba ya gāba da ku, naku ne.”

Samariyawan Wani Kauye Sun Ki Su Karɓi Yesu

51 Da lokaci ya yi kusa da Yesu zai koma zuwa sama, ya yi niyya sosai yā tafi Urushalima. ⁵²Sai ya aiki ’yan aika su yi gaba, su kuwa suka je cikin wani kauye na Samariya, don su shishirya

masa abubuwa. ⁵³ Amma mutanen kauyen suka fi su karbe shi, don sun gane ya yi niyyar zuwa Urushalima ne. ⁵⁴ Da almajiransa Yakubu da Yohanna suka ga haka, sai suka ce, “Ubangiji, kana so mu sa wuta yā sauka daga sama yā cinye su?”^s

⁵⁵ Amma Yesu ya juya, ya tsawata musu. ⁵⁶ Sai suka je wani kauye.

Masu Cewa Za Su Bi Yesu

(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Da suna kan hanya, sai wani mutum ya ce wa Yesu, “Zan bi ka duk inda za ka.”

⁵⁸ Yesu ya amsa masa ya ce, “Beraye suna da ramummukansu, tsuntsaye kuma suna da wurin kwanansu, amma Dan Mutum ba shi da wurin kwana.”

⁵⁹ Ya kuma ce wa wani, “Bi ni.” Amma mutumin nan ya ce, “Mai girma, bari in je in binne babana tukuna.”

⁶⁰ Yesu ya amsa masa ya ce, “Bari wadanda suka mutu su binne ’yan’uwansu matattu. Amma kai, ka je ka yi shelar mulkin Allah.”

⁶¹ Wani mutum kuma ya ce, “Ni zan bi ka, mai girma, amma ka bar ni in je in yi bankwana da mutanen gidana tukuna.”

⁶² Yesu ya ce masa, “Duk wanda ya fara noma da keken noma, yana kuma duban baya, bai dace da mulkin Allah ba.”

Yesu Ya Aiki Mutum Saba'in da Biyu

10 ¹ Bayan haka, Ubangiji ya kuma zaɓi waɗansu mutum saba'in da biyu,“ ya aike su biyu-biyu su yi gaba zuwa garuruwa da wuraren da shi kansa ya shirya zai je. ² Sai ya ce musu, “Girbin yana da yawa, amma masu aikin kaɗan ne. Saboda haka, ku roki mai gonar yā aiko da masu aiki su yi masa girbi. ³ Sai ku tafi. Ga shi, ina aikanku kamar tumaki cikin kuraye. ⁴ Kada ku ɗauki kuɗi, ko abinci, ko takalma. Kada ku yi doguwar gaisuwa a kan hanya. ⁵ Duk gidan da kuka shiga, ku fara cewa, ‘Salamarku mutanen gida!’ ⁶ Idan da ɗan salama a gidan, to, bari gaisuwarku ta salama ta kasance tare da shi; in kuwa babu, sai

9.54: 2 Sar 1.9-16 9.61: 1 Sar 19.20 10.2: Mat 9.37-38 10.3: Mat 10.16

^s 9.54 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗā sun fara, “Kamar yadda annabi Iliya ya yi.”

¹ 9.56 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗā sun fara da cewa “Ba ku san irin Ruhun da kuke da shi ba. Dan Mutum bai zo domin yā halaka rayukan mutane ba ne, amma yā cece su.”

⁶ 10.1 saba'in da biyu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗā suna da “saba'in” ne a nan.

gaisuwarku ta salama ta komo muku. ⁷ Ku zauna a wannan gida, ku ci, ku sha duk irin abin da aka ba ku, domin ya kamata a biya wa mai yin aiki hakkinsa. Ku daina bin gida-gida. ⁸ Duk garin da kuka shiga, in an karbe ku, ku ci duk irin abin da aka kawo muku. ⁹ Ku warkar da marasa lafiya da suke a garin, ku kuma fada wa mutanen cewa, 'Mulkin Allah ya zo kusa da ku.' ¹⁰ Amma duk garin da kuka shiga, aka fi karbarku, ku bi titi-titi, kuna cewa, ¹¹ 'Ko furar garinku da ta manne mana a kafafu ma, mun kakkafe muku. Amma ku sani cewa mulkin Allah ya zo kusa da ku!' ¹² Ina dai gaya muku, a Ranar Karshe, Allah zai ji tausayin Sodom fiye da wannan gari.

Garuruwan da ba Su Tuba Ba

(Mat 11.20-24)

¹³ "Kaitonki, Korasin! Kaitonki, Betsaida! Gama, da ayyukan ban mamaki da aka yi a cikinku ne, aka yi a Taya da Sidon, da sun tuba tun tuni, sun sa tsummoki, sun zauna, suna zuba wa kansu toka. ¹⁴ A Ranar Karshe, Allah zai ji tausayin Taya da Sidon fiye da ku. ¹⁵ Ke kuma Kafarnahum! Kina tsammani daukaka ki za a yi zuwa sama ne? A ina! Kasfantar da ke za a yi har zuwa wurin zaman matattu!

¹⁶ "Duk wanda ya ji ku, ni ne ya ji. Duk wanda kuma ya fi ku, ni ne ya fi. Duk wanda ya fi ni kuwa, ya fi wanda ya aiko ni ne."

Saba'in da Biyun Sun Dawo

¹⁷ Mutum saba'in da biyun nan suka dawo da murna, suka ce, "Ubangiji, har aljanu ma suna jinmu idan mun umarce su cikin sunanka!"

¹⁸ Yesu ya amsa musu, ya ce, "Na ga Shaidan ya fado daga sama kamar wal'kiya. ¹⁹ Ku ji nan! Na ba ku iko da za ku taka macizai da kunamai, ku kuma shawo kan dukan ikon masu gaba, babu kuma abin da zai faru da ku. ²⁰ Duk da haka kada ku yi murna don aljanu sun ji ku; ku yi murna dai domin an rubuta sunayenku a sama."

10.7: 1 Kor 9.14; 1 Tim 5.18 10.4-11: Mat 10.7-14; Mar 6.8-11; Luk 9.3-5

10.10-11: A. M. 13.51 10.12: Far 19.24-28; Mat 11.24; 10.15

10.13: Ish 23.1-18; Ez 26.1—28.26; Jow 4.4-8; Amos 1.9-10; Zak 9.2-4

10.15: Ish 14.13-15 10.16: Mat 10.40; Mar 9.37; Luk 9.48; Yoh 13.20

10.19: Zab 91.13

Yesu Ya Yi Farin Ciki*(Mat 11.25-27; 13.16-17)*

21 A wannan lokaci, Yesu cike da farin ciki ta wurin Ruhu Mai Tsarki, ya ce, “Na gode maka, Uba, Ubangijin sama da fasa, domin ka boye wadannan abubuwa ga masu hikima da masu ilimi, ka kuma bayyana su ga ’yan yara. Haka ne ya Uba, gama wannan shi ne abin da ya yi maka kyau.

22 “Ubana ya ba ni abu duka. Ba wanda ya san ko wane ne Dan sai dai Uban kadai, ko kuma ya san ko wane ne Uban sai dai shi Dan, da kuma wanda Dan ya so yã bayyana masa.”

23 Sai ya juya wurin almajiran, ya ce musu a boye, “Ku masu albarka ne da wadannan abubuwa suka faru a idanunku! ²⁴ Ina gaya muku, annabawa da sarakuna da yawa, sun so su ga abin nan da kuke gani amma ba su sami dama ba. Sun so su ji abin da kuke ji, amma ba su ji ba!”

Misalin Basamariyen da Ya Nuna Jinkai

25 Sai ga wani malamin dokoki ya mife tsaye don yã gwada Yesu. Ya tambaye shi ya ce, “Malam, me zan yi don in sami rai na har abada?”

26 Yesu ya amsa masa ya ce, “Me Maganar Allah ta ce? Yaya kuma kake fassarta ta?”

27 Mutumin ya ce, “An ce, ‘Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciyarka, da dukan ranka, da dukan karfinka, da kuma dukan hankalinka; ka kuma kaunaci abokin zamanka kamar yadda kake kaunar kanka’.”

28 Yesu ya ce masa, “Ka fada daidai. To, ka yi haka, za ka rayu.”

29 Amma malamin dokokin ya so yã nuna cewa ba shi da laifi. Saboda haka sai ya tambayi Yesu ya ce, “Shin, wane ne abokin zamana?”

30 Yesu ya amsa masa ya ce, “An taɓa yin wani mutum wanda ya tashi daga Urushalima yana gangara zuwa Jeriko. Sai ya haɗu da ’yan fashi, suka kwace masa kayansa, suka yi masa mugun duka, suka bar shi a wurin bakin rai da mutuwa. ³¹ Ana nan sai ga shi wani firist ya biyo kan wannan hanyar. Da ya ga mutumin nan a kwance, sai ya bi gefe ya wuce abinsa. ³² Haka ma wani Balawe, da ya zo wurin ya gan shi a kwance, shi ma ya yi gefe, ya wuce abinsa. ³³ Ana nan dai, sai hanya ta

10.22: Yoh 3.35; 10.15 10.27: L. Fir 19.18; M. Sh 6.5

10.25-28: Mat 22.35-40; Mar 12.28-34 10.28: L. Fir 18.5

kawo wani mutumin Samariya inda yake. Da ya ga mutumin nan, sai tausayi ya kama shi. ³⁴ Ya je wurinsa, ya zuba mai da ruwan inabi wato, magani a mikinsa, sa'an nan ya daɗɗaura su; ya ɗauke shi, ya sa a kan jakinsa, ya kai shi wani masauki, ya yi jinyarsa. ³⁵ Washegari, sai ya ɗauki yawan kuɗin da lebura zai samu a kwana biyu ya ba mai masaukin, ya ce, 'Ka lura mini da wannan mutum, idan na dawo, zan biya ka duk abin da ka kashe a kansa bayan wannan.' "

36 A ƙarshe, sai Yesu ya tambayi malamin dokokin nan ya ce, "A ganinka wane ne a cikin mutanen nan uku ya nuna halin abokin zama ga mutumin nan da ya fāɗi a hannun 'yan fashi?"

37 Malamin dokokin ya ce, "Wannan da ya ji tausayinsa."

Yesu ya ce masa, "Sai kai ma ka tafi ka yi haka."

Yesu Ya Ziyarci Marta da Maryamu

38 Yesu da almajiransa suna cikin tafiya ke nan, sai ya kai wani ƙauye inda wata mace mai suna Marta ta karɓe shi a gidanta. ³⁹ Ita Marta tana da 'yar'uwa mai suna Maryamu, wadda ta zauna kurkusa da Ubangiji tana jin maganarsa. ⁴⁰ Marta kuwa aikin abinci ya ɗauke mata hankali, sai ta je wurin Yesu, ta ce, "Ubangiji, ba ka damu da yadda 'yar'uwata ta bar mini yin abinci ni kadai ba? Faɗa mata ta zo ta taimake ni mana."

41 Amma Ubangiji ya amsa mata ya ce, "Marta, Marta, hankalinki ya tashi, kin kuma damu a kan abubuwa da yawa. ⁴² Abu ɗaya tak ake bukata." Maryamu ta riga ta zaɓi abu mai kyau, wanda ba za a iya karɓe mata ba."

Koyarwar Yesu a kan Addu'a

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

11 ¹ Wata rana Yesu yana addu'a a wani wuri. Da ya gama, sai ɗaya daga cikin almajiransa ya ce masa, "Ubangiji, ka koya mana yadda za mu yi addu'a, kamar yadda Yohanna ya koya wa almajiransa mana."

2 Yesu ya ce musu, "In za ku yi addu'a, ku ce,
'Ya Uba,' a kiyaye sunanka da tsarki,
mulkinka yā zo.

10.33-34: 2 Tar 28.15 10.38-39: Yoh 11.1

^{10.42} Abu ɗaya tak ake bukata: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da, "Abubuwa kaɗan ne na musamman" ne a nan.

^{11.2} Ya Uba: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "Ubanmu wanda yake cikin sama" ne a nan.

³ Ka ba mu abinci na yau da na kowace^z rana.

⁴ Ka gafarta mana zunubanmu, gama mu ma muna gafarta wa duk wanda ya yi mana laifi.

Kada ka kai mu cikin jaraba.’ ”^a

5 Yesu ya sāke ce wa almajiransa, “A ce, dayanku yana da aboki, ya je wurinsa da tsakar dare ya ce masa, ‘Wāni, ka ba ni bashin burodi guda uku mana. ⁶ Ga shi wani abokina wanda ya fito tafiya ya sauka a wurina yanzu-yanzun nan. Kuma ba ni da abincin da zan ba shi.’ ⁷ Sa’an nan a ce abokin nan da an je neman bashi a wurinsa yā amsa daga cikin daki yā ce, ‘Kada ka dame ni! Ai, na riga na kulle kofa, da ni da yarana duk mun kwanta, ba zan iya tashi in ba ka wani abu ba.’ ⁸ Ina gaya muku, ko da ba zai tashi yā ba shi wani abu don shi abokinsa ba ne, zai tashi yā ba shi ko nawa yake so domin abokin bai ji kunya yā yi ta roko ba.

9 “Ina dai gaya muku, ku yi ta roko za a ba ku. Ku yi ta nema za ku samu. Ku yi ta kwanƙwasawa, za a buɗe muku. ¹⁰ Gama duk wanda ya roka, za a ba shi, duk wanda ya nema zai samu, kuma duk wanda ya kwanƙwasa za a buɗe masa. ¹¹ Akwai wani a cikinku wanda in yaronsa ya roke shi^b kifi sai yā ba shi maciji? ¹² Ko kuwa yaron yā roki kwai sai a ba shi kunama? ¹³ Idan ku da kuke mugaye kun san yadda za ku ba ’ya’yanku abubuwa masu kyau, balle Ubanku na sama, zai ba da Ruhu Mai Tsarki ga masu rokonsa.”

Yesu da Ba'alzabul

(Mat 12.22-30; Mar 3.20-27)

14 Yesu yana fitar da beben aljani daga wani mutum; da aljanin ya fita, sai mutumin ya yi magana, taron kuwa suka yi mamaki. ¹⁵ Amma waɗansu mutane suka ce, “A hab! Ai, Ba'alzabul,⁶ sarkin aljanu ne ya ba shi wannan iko na fitar da aljanu.”

16 Waɗansu suna so su gwada Yesu, sai suka ce masa yā yi wani abin ban mamaki domin yā nuna Allah yana tare da shi. ¹⁷ Amma Yesu ya gane tunanin da suke ciki, sai ya ce musu,

11.15: Mat 9.34; 10.25 11.16: Mat 12.38; 16.1; Mar 8.11

^z 11.3 na kowace rana: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne, “Abincinmu na gobe.”

^a 11.4 Kada ka kai mu cikin jaraba: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā sun kara, “Amma ka cece mu daga mai mugunta.”

^b 11.11 roke shi: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā sun kara, “Burodi, yā ba shi dutse, ko kuma in yaro ya tambaya . . .”

⁶ 11.15 Ba'alzabul: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

“Duk mulkin da ya rabu kashi biyu suna gāba da juna, mulkin ba zai tsaya ba. Haka ma in gida ya rabu kashi biyu, suna gāba da juna, zai rushe. ¹⁸ In kuma Shaidan ya rabu kashi biyu yana gāba da kansa, yaya mulkinsa zai yi ƙarfi? Kun ce da ikon Ba'alzabul nake fitar da aljanu. ¹⁹ Idan da ikon Ba'alzabul nake fitar da aljanu, to, almajiranku fa? Da ikon wa suke fitarwa? Almajiranku ne za su yi muku shari'a a kan wannan. ²⁰ Amma, idan da ikon Allah nake fitar da aljanu, ashe, mulkin Allah ya zo muku ke nan.

²¹ “Idan mutum mai ƙarfi ya yi shiri sosai, yana gadin gidansa, kayan gidansa za su zauna lafiya lau. ²² Amma idan wanda ya fi shi ƙarfi ya zo ya hau shi da faɗa ya kuma sha ƙarfinsa, sai yā ƙwace duk makaman da mutumin ya dogara da su, yā kuma rarraba kayayyakin da ya ƙwace.

²³ “Wanda ba ya tare da ni, yana gāba da ni ke nan; wanda bai taimake ni tarawa ba kuwa, yana watsarwa ne.”

Dawowar Bakin Aljani

(Mat 12.43-45)

²⁴ “Idan bakin aljani ya fita daga jikin mutum, yakan yi ta yawo a wuraren da ba ruwa, don yā sami wurin hutawa. Idan bai samu ba, sai yā ce, ‘Zan koma gidana da na fito.’ ²⁵ Idan ya zo ya samu an share, an kuma gyara gidan, ²⁶ sai yā koma yā kwaso waɗansu aljanu bakwai waɗanda suka fi shi mugunta, su zo su zauna a wurin. A ƙarshe, zaman mutumin nan zai fi na farkon muni.”

Albarka ta Gaskiya

²⁷ Da Yesu ya faɗa haka, sai wata mace daga cikin jama'a ta daga murya ta ce masa, “Allah yā albarkaci matar da ta haife ka, ta kuma goya ka har ka yi girma !”

²⁸ Yesu ya amsa ya ce, “I, amma albarka ta fi tabbata ga waɗanda suke jin maganar Allah, suke kuma kiyaye ta!”

Neman Alama

(Mat 12.38-42)

²⁹ Da mutane suka riƙa ƙaruwa wurin Yesu, sai ya fara cewa, “Wannan zamani mugun zamani ne. Suna nema a nuna musu wata alama, amma babu wata alamar da za a nuna musu sai ta Jona. ³⁰ Kamar yadda Jona ya zama alama ga mutanen Nineba,

haka ma Dan Mutum zai zama ga mutanen zamanin nan. ³¹ A Ranar Karshe, Sarauniyar Kudu za ta tashi tare da mutanen zamanin nan ta nuna musu ba su yi daidai ba, ta zo ne daga wuri mai nisa sosai don ta ji koyarwar hikimar Solomon. Amma ga wanda ya fi Solomon a nan. ³² A Rana Karshe, mutanen Nineba za su tashi tare da mutanen zamanin nan, su nuna musu ba su yi daidai ba, don su sun tuba saboda wa'azin Jona. Ga shi kuwa wanda ya fi Jona a nan!

Fitilar Jiki

(*Mat 5.15; 6.22-23*)

33 “Ba wanda zai kunna fitila sa’an nan yā ɓoye ta, ko kuma yā rufe ta da kwano.^c A’a, sai dai yā ajiye ta a kan tebur, inda kowa da ya shiga zai ga hasken. ³⁴ Ido shi ne fitilar jiki. In idonka yana da lafiya, dukan jikinka zai cika da haske; amma idan idonka ba lafiya, sai dukan jikinka yā rasa haske. ³⁵ Ka lura fa, ko hasken da kake da shi duhu ne. ³⁶ In dukan jikinka yana da haske, ba inda yake da duhu, ai, duk sai yā haskaka gaba ɗaya, kamar yadda hasken fitila yake ba ka haske.”

Yesu Ya Tona Asirin Farisiyawa da Malaman Dokoki

(*Mat 23.1-36; Mar 12.38-40*)

37 Da Yesu ya gama magana, sai wani Bafarisiye ya gayyaci Yesu gidansa su ci abinci. Sai Yesu ya je ya zauna don cin abinci. ³⁸ Da Bafarisiyen ya ga cewa Yesu bai wanke hannu kafin yā fara cin abincin ba, sai mamaki ya kama shi. ³⁹ Ubangiji ya ce masa, “Ku Farisiyawa kukan wanke bayan kwaf da kwarya, amma cikinku kuna cike da cuce-cuce da mugunta. ⁴⁰ Wawaye kawai! Ashe, ba Allahn da ya yi wajen ne ya yi cikin ma ba? ⁴¹ Da za ku ba wa talakawa abin da kuke da shi, da kome zai zama da tsabta a gare ku.

42 “Kaitonku, Farisiyawa! Kuna ba wa Allah zakkar kayan yaji na ganye, da kuma sauran ganyen miya duka. Amma kun fi kula da aikata gaskiya da kaunar Allah. Wadannan ne ya kamata ku yi, ba tare da kun kyale sauran ba.

43 “Kaitonku, Farisiyawa! Kun cika so a ba ku wuraren zama masu daraja a majami’u, a kuma riƙa gaishe ku a kasuwa.

11.30: Yun 3.4 11.31: 1 Sar 10.1-10; 2 Tar 9.1-12 11.32: Yun 3.5

11.33: Mat 5.15; Mar 4.21; Luk 8.16 11.42: L. Fir 27.30

^c 11.33 yā rufe ta da kwano: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wadannan kalmomin.

⁴⁴ Kaitonku! Kun yi kama da kaburburan da ba a gani, wafanda mutane suke tafiya a kai don rashin sani.”

45 Sai daya daga cikin malaman dokoki ya ce wa Yesu, “Malam, in ka fada haka, ai, mu ma, ka zage mu!” ⁴⁶ Yesu ya amsa, ya ce, “Kaitonku, ku ma malaman dokoki! Kun jibga wa mutane kaya wato, dokoki masu nauyi su dauka, amma ku kanku ba kwa tafa kayan ko da yatsa daya, don ku taimake su. ⁴⁷ Kaitonku! Kun gina kaburbura masu kyau wa annabawan Allah wafanda kakanninku suka kashe. ⁴⁸ Wato ku da kanku kun shaida kun kuma yarda da yadda kakanninku suka yi. Sun kashe annabawan, ku kuma kuka gina kaburburan. ⁴⁹ Shi ya sa hikimar Allah ta ce, ‘Zan aika musu da annabawa da manzanni. Za su kashe wafansu, su ba wa wafansu wahala.’ ⁵⁰ Saboda haka za a hukunta mutanen zamanin nan saboda kashe-kashe da aka yi wa dukan annabawa, tun kafawar duniya, ⁵¹ wato, tun daga jinin Habila, har zuwa na Zakariya, wanda aka kashe tsakanin bagaden hadaya da Wuri Mai Tsarki cikin haikali. I, ina gaya muku, za a hukunta mutanen zamanin nan don wafannan duka!

52 “Kaitonku malaman dokoki! Kun riƙe mabudin gidan ilimi, ku kanku ba ku shiga ba, ba ku kuma bar masu son shiga su shiga ba.”

53 Da Yesu ya bar wurin, sai malaman dokoki da Farisiyawa suka fara matsa masa, suna tsokanarsa da tambayoyi a kan abubuwa da yawa, ⁵⁴ suna kofari su sa masa tarko don ya fada wani abin da ba daidai ba.

Gargadi game da Munafunci

(Mat 10.26-27)

12 ¹ Sa’an da dubban mutane suka taru har suna tattaka juna, sai Yesu ya yi wa almajiransa magana da farko ya ce, “Ku yi hankali da yistin^d Farisiyawa, wato munafuncinsu. ² Ba abin da yake a rufe da ba za a buƙe ba, kuma ba abin da yake a boye da ba za a sani ba. ³ Saboda haka, duk abin da kuka fada a boye, za a ji shi a fili. Abin da kuka kuma fada a asirce, ko a cikin daki da kuka rufe kofofinsa ma, za a yi shelarsa a kan rufin dakuna.

11.51: Far 4.8; 2 Tar 24.20-21 12.1: Mat 16.6; Mar 8.15

12.2: Mar 4.22; Luk 8.17

^d12.1 Yisti: Abu ne da ake sa a garin da ake yin burodi da shi domin burocin ya kumbura.

Wanda Za a Ji Tsoro*(Mat 10.28-31)*

4 “Ku abokaina, ina gaya muku, kada ku ji tsoron masu kashen jiki amma bayan sun kashe shi ba abin da za su iya yi kuma. ⁵Zan fada muku wanda za ku ji tsoronsa. Ku ji tsoron Allah, wanda bayan ya kashe, yana da iko yã jefa a cikin wuta kuma. Gaskiya ina gaya muku, shi ne wanda za ku ji tsoronsa!

6 “Ba akan sayar da kanari biyar kobo biyu ba? Duk da haka Allah bai manta da ko dayansu ba. ⁷Kai! Har gashin kanku ma an kirga su duka. Saboda haka, kada ma ku ji tsoro, don kun fi kanari daraja sau barkatai!

Nuna Yarda da Almasihu a Gaban Mutane*(Mat 10.32-33, 12.32; 10.19-20)*

8 “Ina kuma fada muku, duk wanda ya shaida a gaban mutane cewa ya yarda da ni, Dan Mutum ma zai shaida ya yarda da shi a gaban mala’ikun Allah. ⁹Wanda kuma ya yi mūsu sanina a gaban mutane, ni ma zan yi mūsu saninsa a gaban mala’ikun Allah.

10 “Duk wanda ya yi maganar reni game da Dan Mutum, za a yafe masa, amma duk wanda ya yi maganar reni game da Ruhu Mai Tsarki, ba za a yafe masa ba.

11 “Idan kuma an kawo ku a gaban majami’u, ko gaban masu hukunci, ko kuma gaban shugabanni, kada ku damu da yadda za ku fitar da kanku, ko kuma abin da za ku ce, ¹²domin Ruhu Mai Tsarki zai koya muku abin da ya kamata ku fada a lokacin.”

Misali a kan Wani Wawa Mai Arziki

13 Sai wani mutum daga cikin jama’a ya ce wa Yesu, “Malam, ka ce wa dan’uwana yã ba ni rabona na kayan da babanmu ya mutu ya bar mana.”

14 Yesu ya amsa masa ya ce, “Kai! Wa ya mai da ni alkali ko in zama mai raba muku kayan da babanku ya mutu ya bar muku?” ¹⁵Ya ci gaba da yi wa mutane magana, ya ce musu, “Ku lura fa, ku yi nesa da kowane irin kwadayi, don yawan kaya ba shi ne samun rai ba.”

16 Sai ya ba su wani misali ya ce, “An taɓa yin wani mai arziki wanda gonarsa ta yi amfani sosai. ¹⁷Ya fara tunani a ransa, ya ce, ‘Ba ni da inda zan sa amfanin gonata duka. Me zan yi ke nan?’

18 “Ya ce wa kansa, ‘Yawwa! Na san abin da zan yi. Zan rushe waɗannan rumbunana, in gina waɗansu manya, in zuba dukan amfanin gonata da kayana a ciki. ¹⁹ Zan kuma ce wa raina, ‘Haba! Kana da kaya masu yawa wanda za ka more a shekaru masu yawa. Bari ka huta, ka yi ta ci, ka yi ta sha, kana jin dadinka.’” ²⁰ Amma Allah ya ce masa, ‘Kai wawa! A wannan dare za ka mutu; sa’an nan in ga ko wane ne zai ci duk kayan nan da ka tara wa kanka.’”

21 Yesu ya gama maganan nan da cewa, “Haka zai zama ga duk wanda ya tara wa kansa dukiya, amma a gaban Allah ba shi da arziki.”

Ku Daina Damuwa

(Mat 6.25-34)

22 Sai Yesu ya ce wa almajiransa, “Don haka ina gaya muku, kada ku damu da yadda za ku rayu, ko kuma yadda za ku sami riguna don jikinku. ²³ Domin rai ya fi abinci, jiki kuma ya fi riguna. ²⁴ Ku dubi tsuntsaye mana! Ai, ba sa shuka, ba sa girbi, ba su da ɗakunan ajiyar abinci ko rumbuna, amma duk da haka Allah yana ba su abinci. Darajarku kuwa ta fi ta tsuntsaye sau barkatai! ²⁵ Wane ne a cikinku ta wurin damuwarsa, zai iya kara wa kansa ko awa ɗaya ga kwanakin rayuwarsa?^a ²⁶ To, idan ba za ku iya yin kankanin abu irin wannan ba, don me kuke damuwa a kan sauran? ²⁷ Ku dubi yadda su fure suke girma mana. Ba sa aiki, ko sakan kome, ba sa yi wa kansu riguna, duk da haka ina gaya muku ko sarki Solomon da dukan girmarsa bai taɓa ado kamar ɗaya daga cikinsu ba. ²⁸ To, idan har Allah zai yi wa ciyawa daji ado haka, ciyawa waɗanda suke nan yau, gobe kuwa a kone su, balle ku? Ya ku marasa bangaskiya!

29 “Kada ku riƙa tunani a kan abin da za ku ci, ko abin da za ku sha, kada ma ku damu. ³⁰ Ai, mutanen duniya waɗanda ba su san Allah ba suna ta neman duk irin waɗannan abubuwa. Ku kuwa, Ubanku ya san kuna buƙatarsu. ³¹ Ku dai sa ranku ga mulkin Allah, zai ba ku dukan waɗannan abubuwa kuma.

12.27: 1 Sar 10.4-7; 2 Tar 9.3-6

^a12.25 kara wa kansa ko awa ɗaya ga kwanakin rayuwarsa: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne, “Kara wa kansa kafa ɗaya ga tsawonsa.”

Koyarwa a kan Tara Dukiya a Sama

(Mat 6.19-21)

32 “Ya ku faramin garkena, kada ku ji tsoro, domin Ubanku yana jin dadi yā ba ku mulkinsa. 33 Ku sayar da dukan abin da kuke da shi, ku ba wa talakawa kuɗin. Ku yi wa kanku ajiyar da ba za ta tsufa ba, wato, dukiyar da ba za ta lalace ba ke nan a sama, inda ba farawo da zai sace su, ba kuma asu da zai bata su. 34 Gama inda dukiyar mutum take, a nan ne tunaninsa ma yake.

Bayin da Suke a Shirye

35 “Ku zauna a shirye, fitilunku a kunne. 36 Ku zama kamar bayin da suke jiran maigidansu yā dawo daga bikin aure. Da ya dawo ya buga kofa, nan da nan sai su buɗe masa. 37 Zai zama abin farin ciki ga bayin nan in har maigidan ya dawo ya same su ba su yi barci ba. Ina gaya muku, zai cire babbar rigar da ya sa, yā ce musu su zazzauna, su ci abinci, sa’an nan yā bi kan kowane ɗayansu yā kawo masa abinci. 38 Bayin nan masu albarka ne in ya dawo ko da tsakar dare, ko kuma da asuba, ya same su a shirye. 39 Ku dai sani cewa in maigida ya san lokacin da farawo zai zo masa, ba zai bar shi yā shiga yā yi masa barna a gida ba. 40 Sai ku zauna da shiri, domin Dan Mutum zai zo a lokacin da ba ku yi tsammani zai zo ba.”

Bawa Mai Aminci ko Marar Aminci

(Mat 24.45-51)

41 Bitrus ya ce, “Ubangiji, wannan misali a kanmu aka yi ko kuwa ya shafi kowa?”

42 Ubangiji ya amsa masa ya ce, “Wane ne bawan nan mai aminci da hikima? Shi ne wanda maigidansa zai sa shi yā lura da gidansa, yake kuma ba wa sauran bayi abinci a daidai lokaci. 43 Mai albarka ne bawan da maigidansa zai zo yā same shi yana yin aikinsa. 44 Gaskiya ina gaya muku, zai sa wannan bawa yā lura masa da kayansa duka. 45 Amma idan bawan nan ya ce a ransa, ‘Ai, maigidana ya yi letin zuwa,’ sa’an nan ya fara dūkan sauran bayin, mata da maza, ya kuma shiga ci da sha, har yana buguwa, 46 maigidan wannan bawa zai dawo a ranar da bawan bai yi tsammani ba, kuma a lokacin da bai sani ba. Maigidan nan zai yi masa mugun dūka yā kuma hukunta shi tare da marasa aminci.

47 “Bawan da ya san abin da maigidansa yake so yā yi, amma bai yi shiri ba, bai kuma yi abin da ake so yā yi ba, za a yi masa bulala sosai. 48 Wanda kuwa bai san abin da maigidansa yake so yā yi ba, ya kuma yi abin da ya isa a dūke shi, za a dūke shi kaɗan. Duk wanda aka ba shi abu mai yawa, za a nemi abu mai yawa daga gare shi. Wanda kuma aka ba shi abu mai yawa sosai, za a nemi abu mai yawa sosai daga gare shi.

Yesu Ya Kawo Rabuwa Ne

(Mat 10.34-36)

49 “Wuta ce na zo in sa wa duniya. Da so na ne, a ce ta huru ko! 50 Ina da baftismar da za a yi mini, na kuwa matsu a zuciyar sosai har sai an yi mini ita! 51 Kuna tsammani zaman lafiya ne na kawo wa duniya? A ina! Ina gaya muku, rabuwa ce na kawo. 52 Daga yanzu, a gida ɗaya, mutum biyar za su rabu kashi biyu, uku suna gāba da biyu, biyu kuma suna gāba da uku. 53 Baba zai yi gāba da ɗansa, ɗan kuma yā yi gāba da babansa. Mama za ta yi gāba da 'yarta, 'yar kuma ta yi gāba da mamarta. Mamar miji za ta yi gāba da matar ɗanta, matar ɗan kuma ta yi gāba da mamar mijinta.”

Gane Yanayin Lokaci

(Mat 16.2-3)

54 Yesu ya kuma ce wa mutane, “In kun ga hadari ya taso daga yamma, kukan ce ai, za a yi ruwan sama; sai kuwa a yi. 55 Idan kuma kun ji iska tana hurawa daga kudu, sai ku ce za a yi zafi; sai kuma a yi. 56 Munafukai! Kun iya gane yanayin fasa da na sararin sama, amma ganewar alamun zamanin nan ya gagare ku.

Shirya da Mai Kararka

(Mat 5.25-26)

57 “Me ya sa ku kanku ba kwa iya tunani ku gane abin da ya fi kyau ku yi? 58 Idan wani ya kai kararka a kotu, ka yi kofari ku shirya tun kuna a kan hanya. In ka fi, zai kai ka gaban alkali. Alkali kuma yā mika ka ga ɗan sanda. Dan sanda kuma yā sa ka a kurkuku. 59 Ina gaya maka, ba za ka fita a wurin ba sai ka biya dukan abin da aka yanka maka, ba ko sauran kobo.”

Tuba ko Halaka

13 ¹ A daidai wannan lokacin wadansu mutanen da suke wurin suka gaya wa Yesu labarin Galilawan da Bilatus ya sa aka kashe lokacin da suke miƙa wa Allah hadayarsu. ² Yesu ya amsa musu ya ce, “Don an kashe Galilawan nan haka, kuna tsammani sun fi kowa zunubi ke nan a Galili? ³ Sam! Ina gaya muku, idan ba ku tuba a kan laifofinku ba, dukanku za ku mutu kamarsu. ⁴ Ko kuwa mutane sha takwas ɗin nan da gini ya fāɗi a kansu a Siluwam, ya kashe su, kuna tsammani sun fi duk sauran mutanen Urushalima zunubi ne? ⁵ Sam! Ina gaya muku, in ba kun tuba ba, za ku mutu kamarsu.”

Misali na Baure Marar 'Ya'ya

6 Sai Yesu ya ba su misali ya ce, “An taɓa yin wani mutum wanda yake da itacen baure a gonar inabinsa. Sai ya zo don yā tsinka 'ya'yan, amma bai sami ko ɗaya ba.

Hoton baure (13.6)

7 Sai ya ce wa mutumin da yake lura da gonar, ‘Duba, yau shekara uku ke nan ina zuwa neman 'ya'yan bauren nan, amma kullum ba na samun kome a kansa. Sare shi! Don me za a bar shi yā tare wuri a banza?’ ⁸ Amma mai lura da gonar ya amsa ya ce, ‘Mai girma, a bar shi dai, in yi masa bankasa, in kuma zuba masa taki a wannan shekara. ⁹ Idan ya yi 'ya'ya nan gaba, to, in kuma bai yi ba, sai a sare shi.’ ”

Yesu Ya Warkar da Mace a Ranar Hutu

10 Wata rana Yesu yana koyarwa a wata majami'a a Ranar Hutu, ¹¹ sai ga wata mace wadda aljani ya sa ciwo ya shanye ta na tsawon shekaru goma sha takwas. Duk ta tankware, ba ta ma iya miƙewa. ¹² Da Yesu ya gan ta, sai ya kira ta ya ce, "Uwargida, an warkar da ke daga rashin lafiyarki." ¹³ Sai ya sa hannunsa a kanta, nan da nan sai ta mife tsab, ta yabi Allah.

14 Amma shugaban majami'ar ya ji haushi yadda Yesu ya warkar da ita a Ranar Hutu. Sai ya ce wa mutanen da suke nan, "Akwai ranaku har shida da ya kamata a yi aiki, ku zo a ranakun nan a warkar da ku, ba Ranar Hutu ba."

15 Amma Ubangiji ya ce masa, "Munafukai kawai! Ashe, kowannenku ba ya kunce saniyarsa ko jakinsa, yã kai shi wurin da zai sha ruwa a Ranar Hutu? ¹⁶ Macen nan, 'yar dangin Ibrahim, wadda Shaidan ya daure, yau shekara goma sha takwas. Ashe, bai yi daidai a warkar da ita a Ranar Hutu ba?" ¹⁷ Wannan maganarsa da ya yi, ta sa duk masu ƙin ganinsa suka ji kunya. Sauran mutane kuwa, duk suka yi ta murna saboda abubuwan ban mamaki da yake yi.

Misali na Kwayar Mastad

(*Mat 13.31-32; Mar 4.30-32*)

18 Sai Yesu ya ce, "Yaya mulkin Allah yake? Da me kuma zan kwatanta shi? ¹⁹ Mulkin sama kamar ƙwayar mastad ne wadda ta fi ƙanƙanta cikin iri duka, wadda wani mutum ya dauka ya shuka a lambunsa, sai ta yi girma har ta zama itace, tsuntsaye suka yi gida a rassanta."

Misali na Yisti

(*Mat 13.33*)

20 Yesu ya sāke tambaya, "Da me zan kwatanta mulkin Allah? ²¹ Kamar yisti yake wanda wata mace ta kwaɓa da mudu uku na garin alkama, har duk garin ya game da yistin."

Karamar Kofa

(*Mat 7.13-14, 21-23*)

22 Da Yesu ya kama hanya zai tafi Urushalima, sai ya bi birane da ƙauyuka yana koya wa mutane. ²³ Sai wani ya tambaye shi ya ce, "Malam, shin, wai mutane kaɗan ne kawai za su sami ceto?"

Yesu ya ce musu, ²⁴“Ku yi kofari ku shiga ta karamar kofa, domin mutane da yawa za su yi kofarin shiga amma ba za su iya ba. ²⁵In dai maigidan ya riga ya tashi ya rufe kofar gidan, ku kuwa za ku tsaya a waje kuna bugan kofar, kuna cewa, ‘Maigida, a buɗe mana kofa!’ Shi kuma zai amsa muku yā ce, ‘Ban san inda kuka fito ba!’ ²⁶Sa’an nan za ku fara kuka kuna cewa, ‘Haba, mu da muka ci, muka sha tare da kai, har ka koyar a garuruwanmu.’ ²⁷Amma zai ce, ‘Ban san inda kuka fito ba. Ku rabu da ni, mugaye kawai!’ ²⁸Sa’ad da kuka ga Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, da dukan annabawa a mulkin Allah, ku kuwa ana korarku, a nan ne za ku yi kuka da cizon haƙora. ²⁹Mutane za su zo daga gabas da yamma, kudu da arewa, su zauna cin biki a mulkin Allah. ³⁰A nan ne fa waɗanda suke na ƙarshe za su zama na farko, na farko kuma su zama na ƙarshe.”

Yesu Ya Damu sosai a kan Urushalima

(Mat 23.37-39)

31 A wannan lokaci sai waɗansu Farisiyawa suka zo suka ce wa Yesu, “Ka tashi daga nan fa, domin Hirudus yana so yā kashe ka.”

32 Sai ya ce musu, “Ku je ku gaya wa mai makircin nan cewa, ‘Yau ina fitar da aljanu, ina kuma warkar da mutane, gobe ma haka, jibi ne zan gama aikina. ³³Duk da haka lallai ne in ci gaba da tafiyata yau da gobe, da kuma jibi, don kuwa bai yi kyau a ce annabi ya mutu ba, in ba a Urushalima ne aka kashe shi ba.’

34 “Ayya, Urushalima! Urushalima! Masu kashen annabawa, masu jifar waɗanda aka aiko gare ku! Sau nawa na so in tattara ku kamar yadda kaza take tattara ’yan yaranta cikin fikafikanta, amma kun ƙi! ³⁵Ga shi an bar muku gidanku, ba kowa! Ina kuwa gaya muku, ba za ku ƙara ganina ba, sai ranar da kuka ce, ‘Mai albarka ne, wanda yake zuwa cikin sunan Ubangiji!’ ”

Yesu Ya Warkar da Mai Ciwo

14 ¹Wata Ranar Hutun Yahudawa, Yesu ya shiga gidan wani shugaban Farisiyawa don yā ci abinci. Mutane suka zuba masa ido. ²Sai ga wani da kafafunsa da hannayensa sun kunkumbura ya zo wurin Yesu. ³Sai Yesu ya tambayi malaman dokoki da Farisiyawa ya ce, “Dokarmu ta yarda a yi warkarwa a Ranar Hutu, ko babu?”

4 Amma ba su ce kome ba. Yesu kuwa ya kama mutumin dɪn, ya warkar da shi, sa'an nan ya ce masa yā tafi abinsa. ⁵ Sa'an nan Yesu ya tambayi mutanen, ya ce, "Idan jakinku^e ko saniyarku ya fādi a rijiya Ranar Hutu, ba za ku cire shi nan da nan ba wai don Ranar Hutu ne?" ⁶ Suka rasa amsar wannan tambaya.

Dauki Kanka Kamar ba Kome ba Ne

7 Da Yesu ya ga wadansu a cikin mutanen da aka gayyata don cin abinci suna kofarin zaban kujeru masu daraja, sai Yesu ya fada musu wannan misali. ⁸ "Idan wani ya kira ka bikin aure, kada ka je ka fara zauna a wurin zaman manya, don watafila an kira wani da ya fi ka daraja. ⁹ Shi wanda ya kira ku duka biyu kuwa zai zo yā ce maka, 'Tashi, ka ba ma wannan wuri.' Ka ga, za ka ji kunya, don za ka koma kan wurin zama marar daraja. ¹⁰ Amma idan an kira ka biki, ka je ka nemi wurin zama marar daraja ka zauna, don in wanda ya kira ka ya zo, sai yā ce maka, 'Zo nan, abokina, ka zauna a wannan kujera mai daraja.' Wannan zai sa sauran mutanen da aka kira, su ba ka girma. ¹¹ Gama duk wanda ya daga kansa za a mai da shi ba kome ba, amma duk wanda ya mai da kansa ba kome ba ne, za a ba shi girma."

Yin Alheri

12 Sai Yesu ya ce wa wanda ya kira shi, "Idan ka kira wani don cin abinci, ko ka shirya biki, kada ka kira abokanka ne kawai, ko 'yan'uwanka, ko danginka, ko abokan zamanka masu arziki, don wata rana za su kira ka, su ma. Ta haka za su biya ka abin da ka yi musu. ¹³ Amma in za ka kira mutane biki, ka kira talakawa, da guragu, da shanyayyu da makafi. ¹⁴ Ta haka za ka sami albarka, domin wadannan dai ba za su iya biyanka ba. Allah ne zai biya ka a ranar da masu halin kirki za su tashi daga matattu."

Misalin Babban Biki

(*Mat 22.1-10*)

15 Da jin haka, sai wani da yake tare da shi a tebur dɪn ya ce wa Yesu, "Mai albarka ne duk wanda zai ci abinci a bikin nan na mulkin Allah!"

14.5: Mat 12.11 14.8-10: K. Mag. 25.6-7 14.11: Mat 23.12; Luk 18.14

^e 14.5 jakinku: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "yaronku" ne a nan.

16 Yesu ya ce masa, “An taɓa yin wani mutumin da ya shirya babban biki, ya kuma kira mutane da yawa. ¹⁷ Da lokacin bikin ya yi, sai ya aiki bawansa yā je yā ce wa waɗanda aka kira, ‘Ku zo, gama an gama shirya kome!’ ¹⁸ Amma sai dukansu suka fara ba da hujjoji. Na farko ya ce, ‘Na sayi gona, dole ne in je in gani yadda take, ina roƙonka, ka yi mini haƙuri.’ ¹⁹ Dayan kuma ya ce, ‘Na sayi shanun noma guda goma, ina hanyata ke nan in gwada su, ina roƙonka, ka yi mini haƙuri.’ ²⁰ Wani kuma ya ce, ‘Kwana-kwanan nan ne na yi aure, saboda haka ba zan sami damar zuwa ba.’

21 “Bawan ya koma ya gaya wa maigidansa dukan abin da aka gaya masa. Haushi ya kama maigidan, sai ya ce wa bawan, ‘Yi maza, ka bi titi-titi da lungu-lungu na birni, ka tattara talakawa, da guragu, da makafi, da shanyayyu ka kawo su nan.’ ²² Nan da nan, bawan ya dawo ya ce, ‘Ranka yā daɗe, an yi abin da ka faɗa, amma da sauran wuri har yanzu.’ ²³ Maigidan ya ce wa bawan, ‘Ka je kan manyan hanyoyi da ƙanana, ka turo mutane su zo, don gidana yā cika. ²⁴ Ina gaya muku, babu ko ɗaya daga cikin mutanen nan da dā aka kira da zai ɗandana abincin bikin nan da na shirya.’ ”

Wuyar Rayuwar Bin Almasihu

(Mat 10.37-38)

25 Wata rana, mutane da yawa suna bin Yesu, sai ya juya ya ce musu, ²⁶ “Duk mai son bina, in bai fi ƙaunata fiye da babansa, ko mamarsa, ko matarsa, ko ‘ya’yansa, ko ‘yan’uwansa maza da mata, har ma ransa ba, ba zai iya zama almajirina ba. ²⁷ Duk wanda bai ɗauki gicciyensa ya bi ni ba, ba zai iya zama almajirina ba.

28 “Misali: Idan wani daga cikinku yana so yā yi gini, zai fara zauna, yā yi lissafin abin da ginin zai ci tukuna yā gani ko yana da isasshen kuɗin da zai gama ginin. ²⁹ In bai yi haka ba, ba zai iya gama ginin ba bayan ya fara, kuma dukan mutanen da suka ga wannan aikin za su yi masa dariya, ³⁰ za su ce, ‘Wannan mutum ya fara gini amma ya kāsa gamawa.’

31 “Idan wani sarki zai fita da sojoji dubu goma, don yā yi yaƙi da wani da yake da sojoji dubu ashirin, ai, zai zauna tukuna yā duba ko yana da isasshen ƙarfin da zai yaƙi wancan sarkin. ³² Idan ba zai iya ba, to, tun suna da nisa sai yā aika da ‘yan-aika su je

su nemi hanyar zaman lafiya. ³³Haka ma kowannenku in bai bar duk abin da yake da shi ba, ba zai iya zama almajirina ba.”

Misali a kan Gishiri

(*Mat 5.13; Mar 9.50*)

34 “Gishiri abu ne mai kyau, amma idan ya rabu da dadinsa, ta yaya za a mai da dadinsa? ³⁵Ba shi da wani amfani a gona, ko a taki, sai dai a zubar da shi kawai. Bari mai kunnen ji, yã ji.”

Misali na Tunkiyar da Ta Bace

(*Mat 18.12-14*)

15 ¹Wata rana masu karɓar haraji da “masu zunubi” suka zo don su ji koyarwar Yesu. ²Sai Farisiyawa da malaman dokoki suka fara gunaguni suna cewa, “Haba! Wannan mutum ya mai da kansa abokin masu zunubi, har ma yana cin abinci da su.” ³Sai Yesu ya ba su wannan misali:

4 “A ce dayanku yana da tumaki dari, sai dayansu ta bace, to, ai, zai bar casa’in da taran a inda suke kiwo, yã je neman wannan da ta bace. ⁵Idan ya same ta, zai yi murna, yã dauke ta a kafada ⁶yã kai ta gida. Sa’an nan yã kira abokansa da kuma waɗanda suke zama tare da shi, yã ce musu, ‘Ku taya ni murna gama na sami wannan tunkiya da ta bace!’ ⁷Ina dai gaya muku, haka za a yi murna sosai a sama a kan mai zunubi guda ɗaya da ya tuba, fiye da masu adalci casa’in da tara, waɗanda ba sa bukarar tuba.

Misali a kan Kudɓin da ya Bace

8 “A ce, mace tana da kudɓin azurfa guda goma, ɗaya ya bata, ai, za ta kunna fitila ta share gidan, ta yi ta nemansa sai ta same shi. ⁹Idan ta same shi, sai ta tara abokanta da waɗanda suke zama tare da ita, ta ce musu, ‘Ku taya ni murna, don na sami kudɓin nan da ya bace.’ ¹⁰Ina gaya muku, haka zai zama abin murna ga mala’ikun Allah in mai zunubi guda ya tuba.”

Misali a kan Uba Mai Kauna

11 Sai Yesu ya ce, “An taɓa yin wani mutum wanda yake da yara maza biyu. ¹²Karamin a cikinsu ya ce wa babansu, ‘Baba, ni a ba ni yanzu abin da aka shirya za a ba ni bayan ka mutu.’ Sai baban ya raba musu dukiyarsa. ¹³Bayan ’yan kwanaki, sai yaron ya tattara kayansa duk, ya tashi ya bar gida. Ya je wani gari mai nisa. A can ne ya je ya yi banza da kudɓin, cikin iskanci.

¹⁴ Bayan ya cinye duk abin da yake da shi, sai muguwar yunwa ta shiga wannan garin; shi kuwa ya shiga cikin rashi. ¹⁵ Sai ya je ya nemi aiki a wurin wani mutumin ƙasar, sai mutumin ya tura shi wajen da aladunsa suke, yā je yā yi kiwo. ¹⁶ Ya nemi dusan da aladun suke ci don yā ci, amma ba wanda ya ba shi. ¹⁷ A ƙarshe sai ya dawo ciki hankalinsa, sai ya ce, ‘Kai! Ga ma’aikatan babana duk suna banza da abinci, a ce ga ni zan mutu da yunwa!’ ¹⁸ Zan tashi in koma wurin babana in ce, “Baba, na yi wa Allah laifi, na kuma yi maka. ¹⁹ Ban ma isa a ƙara kirana yaronka ba. Ka sa ni in zama kamar ɗaya daga cikin ma’aikatanka.”’ ²⁰ Sai ya tashi ya kama hanya zai koma wurin babansa.

“Tun yana daga nesa, sai babansa ya gane shi. Tausayi ya kama baban, ya tashi da gudu, ya je ya kama yaronsa, ya yi ta rungumarsa. ²¹ Yaron ya ce, ‘Baba, na yi wa Allah laifi na kuma yi maka. Ban isa a ƙara kirana yaronka’ ba.’ ²² Amma baban ya kira bayinsa, ya ce, ‘Maza! Ku kawo riga mafi kyau, ku sa masa. Ku sa masa zobe da takalma, ²³ a kuma kawo saniya mai ƙiban nan a yanka, mu ci, mu yi murna. ²⁴ Domin yaron nan nawa, dā ya mutu amma yanzu ya dawo. Dā ya face, amma yanzu an same shi.’ Sai suka yi murna sosai.

²⁵ “To, a wannan lokacin dai babban yaronsa da ya je gona yana dawowa. Da ya yi kusa da gida, sai ya ji ana buga ganga, ana rawa. ²⁶ Sai ya kira wani bawan gidan, ya tambaye shi abin da yake faruwa.

²⁷ “Bawan ya ce, ‘Ai, ƙanenka ne ya dawo, shi ne babanka ya sa aka yanka saniya mai ƙiban nan saboda ɗan’uwanka ya dawo gida lafiya ƙalau.’

²⁸ “Amma wan ya ji haushi sosai, ya ƙi yā shiga gida. Babansu ya fito ya ba shi haƙuri, ya roƙe shi yā shiga ciki. ²⁹ Amma ya amsa wa babansa ya ce, ‘Duba, duk waɗannan shekaru, ina maka aiki kamar bawa, ban taɓa ƙin yi abin da ka ce in yi ba. Duk da haka, ba ka taɓa ba ni ko ɗan akuya in kira abokaina mu ci da su ba!’ ³⁰ Amma da yaron nan naka ya dawo, wanda ya je ya cinye dukiyarka a kan karuwai, ka yanka masa saniyan nan mai ƙiba.’ ³¹ Sai baban ya ce masa, ‘Yarona, kullum kana nan tare da ni, duk abin da nake da shi, ai, naka ne. ³² Ya kamata mu yi murna da farin ciki, domin ɗan’uwanka nan dā ya mutu, yanzu kuwa ya dawo, dā ya face, amma yanzu an same shi.’ ”

^{15.21} Yaronka: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da, “Ka ɗauke ni kamar ɗaya daga cikin ma’aikatanka.”

Misali a kan Wakili Marar Gaskiya

16 ¹ Yesu ya ce wa almajiransa, “An taɓa yin wani mai arziki wanda ya ba wa wakilinsa kaya yã lura masa da su. Daga baya an kawo masa labarin yadda wakilin nan yana banza da kayan maigidansa. ² Sai maigidan ya kira wakilin ya ce masa, ‘Me nake ji haka a kanka? Ka kawo mini lissafin aikin da kake yi, domin ba za ka fara zama wakilina ba.’ ³ Sai wakilin ya ce a ransa, ‘Maigidana zai kore ni daga aiki, me zan yi? Ga shi ba ni da ƙarfin noma, kuma ina jin kunya in fara bara. ⁴ Yawwa! Na san abin da zan yi, don idan an kore ni daga aikina, mutane su karɓe ni a gidajensu.’

⁵ “Sai ya kira dukan mutanen da maigidansa yake binsu bashi. Ya tambayi na farkon ya ce, ‘Nawa ne maigidana yake binka?’ ⁶ Ya ce, ‘Garwar mai guda ɗari.’

“Wakilin ya ce, ‘Ga takardarka, maza, ka rubuta hamsin.’ ⁷ Ya kuma ce wa wani, ‘Kai fa, nawa ne ake binka?’ Sai shi kuma ya ce, ‘Buhun alkama guda ɗari ne.’ Wakilin ya ce, ‘Ga takardarka, ka mai da shi tamanin.’

⁸ “Sai maigidan ya yabi wakilin nan marar gaskiya saboda ya yi wayo. Gama ’yan zamani sun iya bi da mutanen zamaninsu fiye da mutanen haske.”

⁹ Yesu ya ci gaba da cewa, “Ina dai gaya muku, ku yi amfani da dukiyarku don ku sami wa kanku abokai. Ta haka in dukiyar ta ƙare, za a karɓe ku a gidajensu na har abada. ¹⁰ Wanda ya isa a yarda da shi a ƙaramin abu, za a iya yarda da shi a babban abu ma. Wanda yake marar gaskiya a ƙaramin abu, zai iya zama marar gaskiya ma a babban abu. ¹¹ Idan fa ba ku yi aminci da dukiya ta wannan duniya ba, wa zai ba ku amanar dukiya ta gaskiya? ¹² Idan kuma ba ku yi aminci da kayan wani ba, wa ma zai ba ku wanda yake naku?

¹³ “Ba bawan da zai iya bauta wa shugabanni biyu, ko dai yã ƙi ɗaya, yã so ɗaya, ko kuwa yã yi wa ɗayan aminci, yã rena ɗayan. Ba dama ku sa ranku ga bin Allah ku kuma sa ga kuɗi kuma duk gaba ɗaya.”

Ba Za a Iya Canza Dokar Allah Ba (Mat 11.12-13, 5.31-32)

¹⁴ Da yake Farisiyawa masu son kuɗi ne, da jin abin nan da Yesu ya faɗa, sai suka yi tsaki. ¹⁵ Amma Yesu ya ce musu, “Ku

ne masu son nuna a gaban mutane cewa ku masu adalci ne. Amma Allah ya san zuciyarku. Abubuwan da mutane suke ba su girma, su ne Allah ba ya ma son gani.

16 “Dokar Musa da littattafan annabawa ne abin da mutane suka yi ta bi har zuwa lokacin Yohanna Maibaftisma. Amma tun da aka yi wa’azin Labari Mai Dadi na mulkin Allah, kowa yana kofari sosai yã sami shiga. ¹⁷ Duk da haka zai fi sauƙi sararin sama da kasa su shude, da a ce an yar da digo guda ɗaya daga Dokan nan.

Koyarwa a kan Kashen Aure

(Mat 19.1-12; Mar 10.1-12)

18 “Duk wanda ya saki matarsa ya auri wata, ya yi zina ke nan, kuma duk wanda ya auri matar da ta bar mijinta, zina ne yake yi da ita kawai.

Wani Mai Arziki da Li’azaru

19 “An yi wani mai arziki wanda yakan sa riguna masu tsada, yakan kuma ci abinci mai kyau kowace rana. ²⁰ A kofar gidansa kuwa da wani gajiyayye mai suna Li’azaru, wanda miki sun cika jikinsa. Akan kawo shi a kwantar da shi a nan kullum. ²¹ Shi kuwa yakan so yã ci ko da sauran abincin da ya fãdi daga kan tebur na mai arzikin nan. Har karnuka ma suna zuwa su lashe mikinsa.

22 “Ana nan sai talakan nan ya mutu, mala’iku suka dauke shi, suka ba shi wurin zama mai daraja tare da Ibrahim. Mai arzikin nan ma ya mutu aka kuma binne shi. ²³ Ya je can wurin zaman matattu yana shan wuya, sai ya daga kai ya ga Ibrahim daga nesa, tare da Li’azaru. ²⁴ Sai ya yi kira ya ce, ‘Baba Ibrahim, ka ji tausayina, ka aiki Li’azaru ya sa ɗan yatsarsa a ruwa yã ɗan sa a harshena don in ji ɗan sanyi, domin ina jin jiki a cikin wannan wuta!’

25 “Amma Ibrahim ya ce, ‘Ka tuna fa yarona, a lokacin da kake duniya, kana da abubuwa masu kyau, Li’azaru kuwa ya sha wuya. Amma yanzu yana jin dadi, kai kuwa kana shan wahala. ²⁶ Ban da haka ma, tsakaninmu da ku akwai wani katon rami mai zurfi sosai da aka shirya don kada wafanda suke son ketarewa daga can zuwa wurinmu su iya, kada kuma kowa yã ketare daga wurinmu zuwa can.’ ²⁷ Sai mai arzikin nan ya ce, ‘To, baba, ina roƙonka, ka aike shi zuwa gidan babana, ²⁸ don ina da ’yan’uwa

guda biyar maza, yā je yā yi musu magana, kada su ma su zo nan wurin wahala.’

29 “Ibrahim ya ce, ‘Ai, ’yan’uwanka suna da Dokar Musa da littattafan annabawa, su ji abin da suke fada musu.’ ³⁰ Mai arzikin ya amsa masa ya ce, ‘A’a, baba Ibrahim, in dai wani ya tashi daga kabari ya je wurinsu za su tuba.’ ³¹ Amma Ibrahim ya ce, ‘Idan ba su ji abin da Dokar Musa da littattafan annabawa suke cewa ba, kai, ko da wani ya tashi daga kabari, ba za su ji shi ba!’ ”

Magana a kan Zunubi da Yafewar Zunubi

(*Mat 18.6-7, 21-22; Mar 9.42*)

17 ¹ Yesu ya ce wa almajiransa, “Dole ne a sami abubuwan da za su sa mutane su yi zunubi. Amma zai zama abin tausayi ga duk wanda ya zama dalilin kawo su! ² Da wani yā sa daya daga cikin ’yan yaran nan yā yi zunubi, gara a daura babban dutsen niƙa a wuyansa a jefa shi cikin teku. ³ Ku lura da kanku fa.

“Idan ɗan’uwanka ya yi maka laifi, ka yi masa magana. In ya nemi gafara, ka yafe masa. ⁴ Ko da ya yi maka laifi sau bakwai wato, ba iyaka a rana daya, in har ya riƙa cewa, ‘Na yi laifi, ka yafe mini,’ sai ka yafe masa.”

Kara Mana Bangaskiya

5 Sai manzanni suka ce wa Ubangiji, “Ka kara mana bangaskiya.”

6 Ubangiji ya amsa musu ya ce, “Idan kuna da bangaskiya da ta kai ko da misalin ƙwayar mastad, wadda ta fi ƙanƙanta ciki iri duka za ku ce wa wannan babban itace, ‘Ka bar nan, ka je ka tsaya a can cikin teku!’ Zai kuma bi abin da kuka ce yā yi.

Zama Bawan Kirki

7 “Misali, wane ne a cikinku in yana da bawa wanda yake yi masa noma ko kuwa kiwon tumaki da in ya dawo daga gona, zai ce masa, ‘Yi maza, ka zo ka zauna, ka ci abinci?’ ⁸ A maimakon haka ba za ka ce masa, ‘Ka shirya mini abincin yamma tukuna, ka kawo mini in ci in sha, kafin ka ci naka, ba?’ ⁹ Za a gode wa bawa don ya yi aikin da ya kamata yā yi ne? ¹⁰ Haka ku ma, idan kuka bi duk abin da aka ce muku ku yi, sai ku ce, ‘Mu bayi ne kawai. Mu dai muna yin abin da ya kamata mu yi ne kawai.’ ”

Yesu Ya Warkar da Kutare Guda Goma

11 Da Yesu ya kama hanya zai je Urushalima, sai ya bi kan iyaka da take tsakanin Samariya da Galili. ¹² Zai shiga wani kauye ke nan sai ga kutare wato, masu ciwon fatar jiki guda goma, suka tsaya da nisa ¹³ suka daga murya suka ce, “Ya Yesu Mai girma! Ka ji tausayinmu!”

14 Da Yesu ya gan su, sai ya ce musu, “Ku je wurin firistoci su gan ku.”

Suna kan hanyar tafiya ke nan sai suka tsarkake. ¹⁵ Da dayansu ya ga an warkar da shi, sai ya koma, yana yabon Allah da murya mai karfi. ¹⁶ Ya zo ya durkusa a gaban Yesu, ya gode masa. Shi mutumin nan Basamariye ne. ¹⁷ Yesu ya ce, “Ba mutane goma ne aka warkar da su ba? Ina sauran taran? ¹⁸ Me ya sa sai bakon nan ne kadai ya dawo don yã yi wa Allah godiya?” ¹⁹ Yesu ya ce masa, “Tashi ka tafi abinka, bangaskiyarka ce ta sa ka warke.”

Zuwan Mulkin Allah

(Mat 24.23-28, 37-41)

20 Da wadansu Farisiyawa suka tambayi Yesu lokacin da mulkin Allah zai zo, sai ya ce musu, “Ai, zuwan mulkin Allah ba da ido ake ganinsa ba. ²¹ Ba wanda zai ce, ‘Ai, ga shi nan,’ ko kuma ‘ga shi can.’ Domin mulkin Allah yana nan a cikinku.”

22 Yesu ya kuma ce wa almajiransa, “Lokaci yana zuwa wanda za ku yi marmarin ganin rana daya daga cikin ranakun Dan Mutum, amma ba za ku gani ba. ²³ Mutane za su ce muku, ‘Duba can,’ ko kuma, ‘Duba nan.’ Amma kada ku je ku duba. ²⁴ Lokacin da Dan Mutum zai sãke zuwa, zai zo kamar walƙiyar da take haskakawa daga wannan bangon duniya zuwa wancan. ²⁵ Amma sai ya fara shan wahala iri-iri tukuna, har mutanen zamanin nan su ƙi shi. ²⁶ Kamar yadda dai ya faru a zamanin Nuhu, haka ne zai faru a lokacin da Dan Mutum zai dawo. ²⁷ Mutane suka riƙa ci da sha, maza suna aure, ana ba da mata ga aure har zuwa ranar da Nuhu ya shiga jirgi, ruwan tsufana kuma ya zo ya halaka su duka. ²⁸ Haka ma aka yi a lokacin Lutu. Kowa yana ci, yana sha, ana saya, ana sayarwa, ana shuki, ana kuma gine-gine. ²⁹ Amma a ranar da Lutu ya bar Sodom, aka zuba wuta da duwatsu masu zafi daga sama, aka kakkashe su duka. ³⁰ Haka zai zama a ranar da Dan Mutum zai bayyana.

31 “A ranan nan fa, wanda yake kan rufin daki kada yā sauko wai zai kwashe kayansa a cikin gida. Haka ma duk wanda ya je gona, kada yā koma gida. 32 Ku tuna fa da matar Lutu! 33 Duk wanda yake son ajiyar ransa, zai rasa shi; amma wanda ya ba da ransa, ajiyarsa yake yi. 34 Ina gaya muku, a daren da wannan zai faru za a ga mutane biyu suna kwance a gado daya za a dauki daya a bar daya. 35 Mata biyu za su kasance suna nifan dawa tare, za a dauki daya, a bar daya.”^g

37 Sai almajiran suka tambaye shi, suka ce, “Ina ne, Ubangiji?”

Ya ce musu, “Ai, inda gawa take, nan ne ungu laye suke taruwa.”

Misali a Kan Yin Addu'a ba Fasawa

18 ¹ Sai Yesu ya ba wa almajiransa wani misali don yā koya musu cewa ya kamata su rifa yin addu'a kullum, kada su gaji. ² Ya ce, “An taɓa yin wani alkali a wani gari wanda ba ya tsoron Allah, ba ya kuma kula da mutane. ³ A nan garin kuma akwai wata macen da mijinta ya mutu wadda ta rifa zuwa wurin alkalin tana roƙonsa cewa, ‘Ka ba ni hakkina cikin ƙarar da aka kawo a kaina.’ ⁴ Da farko, ya ƙi, amma daga baya ya ce a ransa, ‘Ko da yake ba na tsoron Allah, ba na kuma kula da mutane, ⁵ amma don macen nan ta dame ni, zan yi ƙoƙari in ga cewa ta sami abin da ta roƙa, don kada yawan zuwanta yā kawo mini gajiya!’ ”

⁶ Sai Ubangiji ya ce, “Ku ji fa abin da alkalin nan marar gaskiya ya ce! ⁷ Ashe, Allah ba zai biya wa mutanen da ya zaɓa waɗanda suke masa kuka dare da rana hakkinsu ba? Zai yi sanyin jiki wajen taimakonsu ne? ⁸ Ina dai gaya muku, zai biya musu hakkinsu, da wuri-wuri kuwa. Amma sa'ad da Dan Mutum ya dawo, zai sami wani da bangaskiya a duniyan nan kuwa?”

Misali na Bafarisiye da Mai Karɓar Haraji

⁹ Yesu ya kuma faɗa wannan misali ga mutanen da sun dauke kansu masu adalci ne har suna rena sauran mutane. ¹⁰ Ya ce, “An taɓa yin mutane biyu waɗanda suka shiga haikali don su yi

17.31: Mat 24.17-18; Mar 13.15-16 17.32: Far 19.26

17.33: Mat 10.39; 16.25; Mar 8.35; Luk 9.24; Yoh 12.25

^g 17.35 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 36 haka “Mutum biyu za su kasance a gona, za a dauki daya, a bar daya.”

addu'a. Daya a cikinsu Bafarisiye ne, dayan kuma mai karɓar haraji.

11 "Sai Bafarisiyen ya tashi ya tsaya,^h ya fara addu'a yana cewa, 'Allah, na gode maka saboda ni ba kamar sauran mutane ba ne, masu sata, masu cuta, masu zina. Ni ba kamar mai karɓar harajin nan ba ne. ¹²Ina azumi sau biyu a mako, ina kuma ba da kashi daya bisa goma na kowane abin da na samu.'

13 "Amma mai karɓar harajin nan ya tsaya da nisa, bai ko daga idonsa sama ba. Saboda bakin cikinsa ya yi ta bugun kirjinsa, yana cewa, 'Allah, ka ji tausayina, ni mai zunubi ne!' "¹⁴Yesu ya ce, "Ina gaya muku, mai karɓar harajin nan ya koma gidansa da samun zaman marar laifi a gaban Allah, ba kamar Bafarisiyen ba. Gama duk wanda ya daga kansa, za a mai da shi ba kome ba. Amma duk wanda ya mai da kansa ba kome ba, za a ba shi girma."

Yesu Ya Sa wa 'Yan Yara Albarka

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

15 Wadansu suka kawo 'yan yaransu domin Yesu ya sa musu albarka. Da almajiransa suka ga haka, sai suka fara tsawata musu. ¹⁶Amma Yesu ya kirawo 'yan yaran, ya ce, "Ku bar yara kanana su zo wurina. Kada ku hana su. Gama, mulkin Allah na irinsu ne. ¹⁷Gaskiya ina gaya muku duk wanda bai karɓi mulkin Allah kamar yadda karamin yaro yake yi ba, ba zai taba shiga cikinsa ba."

Shugaba Mai Arziki

(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

18 Wani shugaban Yahudawa ya tambayi Yesu ya ce, "Malam, mai kirki, me zan yi in sami rai na har abada?"

19 Yesu ya tambaye shi, ya ce, "Don me kake ce da ni mai kirki? Ai, ba wani mai kirki sai Allah kafai. ²⁰Ka dai san abin da dokoki suka ce, 'Kada ka yi zina. Kada ka yi kisankai. Kada ka yi sata. Kada ka yi shaidar karya. Ka ba da girma ga babanka da mamarka.' "

21 Mutumin ya ce, "Ai, duk na kiyaye wadannan tun ina yaro."

18.14: Mat 23.12; Luk 14.11 18.20: Fit 20.12-16; M. Sh 5.16-20

^h18.11 Ya tsaya: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da, "Ya tashi yana yi wa kansa addu'a" ne a nan.

22 Da jin haka, sai Yesu ya ce masa, “Akwai abu daya tak da ya rage maka ka yi. Ka sayar da duk abin da kake da shi, ka raba wa talakawa, za ka sami dukiya a sama. Sa’an nan ka zo ka bi ni.” ²³ Da jin wannan magana, sai mutumin ya bata rai, don shi mai arziki ne sosai.

24 Da Yesu ya ga ya bata rai, sai ya ce, “Zai zama da wuya sosai masu arziki su shiga mulkin Allah! ²⁵ Gama zai fi wa rakumi sauƙi yā bi ta ramin allura, da mai arziki yā shiga mulkin Allah.”

26 Mutanen da suka ji wannan magana suka tambaye shi, suka ce, “To, in haka ne, wa zai iya samun ceto?”

27 Yesu ya ce, “Abin da ya fi karfin mutum, bai fi karfin Allah ba.”

28 Sai Bitrus ya ce, “To, ga shi mun bar gidajenmu mun bi ka.”

29 Yesu ya amsa ya ce, “Na san da haka, kuma ina gaya muku, ba wanda zai bar gida, ko mata, ko ’yan’uwa, ko iyaye, ko ’ya’ya saboda mulkin Allah ³⁰ da zai kasa samun abubuwa da yawa a yanzu, a can wurin zaman matattu kuma yā sami rai marar karewa.”

Yesu Ya Sāke Yin Magana a kan Irin Mutuwar da Zai Yi (*Mat 20.17-19; Mar 10.32-34*)

31 Sai Yesu ya kai sha biyun nan gefe daya, ya ce musu, “Ga shi, za mu je Urushalima, inda dukan abin da annabawa suka rubuta a kan Dan Mutum zai cika. ³² Za a ba da shi ga wafanda ba Yahudawa ba, a yi masa ba’a, a wulakanta shi, a kuma tofa masa miyau. ³³ Za su yi masa bulala, su kuma kashe shi, amma a rana ta uku zai tashi.”

34 Amma almajiran ba su gane da maganan nan da Yesu ya yi ba. An boye musu ma’anar maganan nan, shi ya sa ba su gane abin da yake fada ba.

Yesu Ya Warkar da Makaho Mai Bara (*Mat 20.29-34; Mar 10.46-52*)

35 Da Yesu ya yi kusa da Jeriko, sai ga wani makaho yana zaune a gefen hanya, yana bara. ³⁶ Da ya ji mutane da yawa suna wucewa, sai ya yi tambaya komene ne yake faruwa.

37 Suka ce masa, “Ai, Yesu Banazare ne yake wucewa.”

38 Sai ya daga murya da karfi ya ce, “Yesu! Dan Dawuda! Ka ji tausayina!”

39 Mutanen da suke gaba suka tsawata masa yā yi shiru. Amma sai ya fara daga murya da farfi sosai, yana cewa, “Ya Dan Dawuda, ka ji tausayina!”

40 Sai Yesu ya tsaya, ya ce a kawo shi wurinsa. Da ya zo kusa, Yesu ya tambaye shi, ⁴¹“Me kake so in yi maka?” Sai makahon ya amsa ya ce, “Mai girma, ina so in sami ganin gari.”

42 Yesu ya ce masa, “To, ka sami ganin gari! Bangaskiyarka ce ta warkar da kai.”

43 Nan da nan sai ya sami ganin gari, ya bi Yesu, yana daukaka Allah. Da mutane suka ga wannan, sai duka suka yabi Allah.

Yesu Ya Ceci Zakka

19 ¹ Yesu ya shiga Jeriko, yana wucewa cikin garin ke nan, ²sai ga wani shugaban masu karɓar haraji, mai suna Zakka. Shi kuwa mai arziki ne, ³ya yi ta kofari yā ga kowane ne Yesun nan, amma bai iya ba domin shi wani ɗan gajere ne, kuma mutane sun yi yawa. ⁴Saboda haka sai ya yi gaba da gudu, ya sami wani babban itace ya hau, don yā gan shi, gama Yesu zai bi ta nan ne. ⁵Da Yesu ya kai wurin, sai ya daga kansa sama ya ce, “Zakka, yi maza ka sauko! Yau zan sauka a gidanka.” ⁶Zakka ya yi sauri ya sauka, ya karɓe shi da murna. ⁷Da jama'a suka ga haka, sai duk suka fara gunaguni, suka ce, “Ai! Gidan mai zunubin nan ne ya sauka!”

8 Sai Zakka ya tashi a tsaye, ya ce wa Ubangiji, “Ka ji nan, mai girma, zan ba da rabin arzikin da nake da shi wa talakawa. Duk wanda kuma na taɓa cutarsa, zan biya shi sau huɗu abin da ɗa na karɓa.”

9 Sai Yesu ya ce masa, “Yau dai, ceto ya zo gidan nan, tun da shi ma ɗan Ibrahim ne. ¹⁰Gama Dan Mutum ya zo ne yā nemi yā kuma cece waɗanda suka face.”

Misali na Fam Goma

(Mat 25.14-30)

11 Tun suna jin waɗannan abubuwa, Yesu ya ci gaba da gaya musu wani misali, domin ya yi kusa da Urushalima, mutane kuma suna tsammani mulkin Allah zai bayyana nan da nan. ¹²Sai ya ce musu, “An taɓa yin wani babban mutum wanda za shi wani gari da nisa don a naɗa shi sarki, yā dawo. ¹³Kafin yā tafi, ya kira bayinsa guda goma, ya ba kowannensu yawan kuɗin da

lebura zai samu cikin wata uku, ya kuma ce musu, 'Ku yi kasuwanci da su sai na dawo.' ¹⁴ Mutanen garinsa kuwa ba sa sonsa. Saboda haka, sai suka aika da 'yan aika bayan ya tafi su ce, 'Ba ma son wannan mutum yā zama sarkinmu.'

15 "Aka naɗa mutumin nan sarki, ya dawo gida. Da shigarsa sai ya aika a kira masa duk bayinsa, don yā san riba nawa suka samu a kan kuɗin da ya bar musu. ¹⁶ Na fari ya zo ya ce, 'Mai girma, na ci riba fam goma daga fam ɗaya da ka ba ni.' ¹⁷ Sai maigidan kuma ya ce masa, 'Madalla, bawan kirki! Tun da ka yi gaskiya a kan ƙarami abu, zan sa ka ka yi mulkin garuruwa goma.' ¹⁸ Bawa na biyu ya zo, ya ce, 'Mai girma, na ci riba fam biyar daga fam ɗaya da ka ba ni.' ¹⁹ Maigidan ya ce wa wannan, 'Za ka yi mulkin garuruwa biyar.'

20 "Wani kuma ya zo, ya ce, 'Mai girma, ga fam ɗayanka. Na ɗaure shi a ɗan tsumma, na ɓoye. ²¹ Gama ina jin tsoronka, don kai wani irin mutum ne mai wuyar sha'ani. Ga so na banza a wurinka ba dama; kakan yi girbin abin da ba ka shuka ba.' ²² Sai ya ce masa, 'Kai wani mugun bawa ne! Zan yi maka shari' a a kan abin da ka faɗa da bakinka. Ashe, ka san cewa ni mutum ne mai wuyar sha'ani, mai so na banza, ina kuma girbin abin da ban shuka ba? ²³ To, in ka san haka, me ya sa ba ka sa kuɗina a banki ba, don in na dawo in sami riba a kai?'

24 "Sai ya ce wa waɗanda suke tsaye a wajen, 'Karɓi fam ɗayan daga wurinsa a ba wa bawan nan mai fam goma.' ²⁵ Amma suka amsa masa suka ce, 'Mai girma, ai, yana da fam goma ko.' ²⁶ Ya amsa ya ce, 'Ina gaya muku, gama duk wanda yake da abu za a ƙara masa. Wanda ba shi da abu kuwa, ko ɗan kaɗan ɗin da yake da shi ma, sai an karɓe masa. ²⁷ Waɗannan masu ƙina kuma, waɗanda ba sa so in yi mulki a kansu, ku kawo su nan a kashe su a gabana.' "

Yesu Ya Shiga Urushalima

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yoh 12.12-19)

28 Da Yesu ya faɗa haka, sai ya yi gaba zuwa Urushalima. ²⁹ Da ya kai kusa da waɗansu ƙauyukan da ake ce da su Betafaji da Betani da suke gefen Dutsen Itatuwan Zaitun, ya aika almajiransa guda biyu, ³⁰ ya ce musu, "Ku shiga ƙauyen nan na gabanku. Da kun kai, za ku ga wani ɗan jaki da ba a taɓa hawa ba a ɗaure. Ku kunce shi ku kawo nan. ³¹ Idan wani ya ce, 'Don me kuke kunce jakin?' Ku ce masa, Mai girma yana buƙatarsa."

32 Wadanda aka aika, suka tafi, suka kuma sami kome kamar dai yadda Yesu ya gaya musu. ³³ Suna cikin kuncewa ke nan, sai masu jakin suka ce musu, “Don me kuke kunce shi?”

34 Suka ce, “Ai, Mai girma ne yake bukatarsa.” ³⁵ Suka kai shi wurin Yesu. Da suka shimfiɗa rigunansu a kan jakin, sai suka ɗauki Yesu suka sa shi a kai. ³⁶ Yana cikin tafiya, sai mutane suka riƙa shimfiɗa rigunansu a kan hanya.

37 Da ya yi kusa da Urushalima, daidai wurin da hanyar ta gangara a kan Dutsen Itatuwan Zaitun, sai taron almajiransa da yawa suka fara gode wa Allah, suna yabonsa da murya mai ƙarfi a kan abubuwa masu ban mamaki da suka gani. ³⁸ Suna cewa,

“Mai albarka ne Sarkin da yake zuwa a cikin sunan
Ubangiji!

Salama ta kasance a sama,
ɗaukaka kuma ga Allah!”

39 Sai waɗansu Farisiyawa da suke cikin jama’ar suka ce masa, “Malam, ka tsawata wa almajiranka su yi shiru!”

40 Ya amsa ya ce, “Ina gaya muku, ko waɗannan sun yi shiru, duwatsu ma da kansu za su fara ihu.”

Yesu Ya Yi Kuka saboda Urushalima

41 Da ya zo kurkusa, ya ga birnin Urushalima, sai ya yi masa kuka. ⁴² Ya ce, “Da ma a ce yau kun san abin da ake bukata don zaman lafiya! Amma ga shi ba za ku iya gani ba. ⁴³ Lokaci yana zuwa da masu gāba da ku za su gina bango kewaye da ku su yi yaƙi da ku. Sojoji za su kewaye ku ta kowane gefe. ⁴⁴ Za su yi kaca-kaca da ku, su kuma kashe mutanenku duka. Ba ko dutse ɗaya na gine-ginenku da za a bari a kan ɗan’uwansa. Wannan zai faru ne saboda ba ku yarda cewa Allah ya zo domin ya cece ku ba.”

Yesu Ya Tsabtace Haikali

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Yoh 2.13-22*)

45 Sai Yesu ya shiga haikali ya fara korar masu sayar da kaya, ⁴⁶ yana ce musu, “Ai, a rubuce yake cewa, ‘Gidana zai zama gidan addu’a.’ Amma kun mai da shi wurin buyan ’yan fashi!”

47 Kowace rana ya yi ta koyarwa a haikali. Amma manyan firistoci, da malaman dokoki, da shugabannin jama’a sun nemi hanyar da za su kashe shi. ⁴⁸ Amma ba su sami hanyar da za su

kashe shi ba domin maganarsa ta dauki hankalin kowa da yake a wurin, kuma ba sa so ko kalma daya ta wuce musu.

Ana Shakkar Iznin Yesu

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

20 ¹ Wata rana Yesu ya shiga haikali yana koyarwa, yana kuma wa'azin Labari Mai Dafi ga mutane, sai manyan firistoci da malaman dokoki tare da shugabannin jama'a suka zo ² suka ce masa, "Gaya mana iznin da kake da shi da kake yin wadannan abubuwa. Wa ya ba ka iznin?"

3 Yesu ya amsa musu ya ce, "Ni ma zan yi muku wata tambaya. Ku gaya mini, ⁴ iznin da Yohanna ya yi baftisma da shi, Allah ne ya ba shi, ko kuwa mutum?"

5 Sai suka tattauna a junansu, suna cewa, "Idan mun ce, 'Daga wurin Allah ya zo,' zai ce, 'Don me ba ku gaskata shi ba?' ⁶ In kuma muka ce, 'Daga mutum ne,' yawan mutanen nan za su jejjefe mu da duwatsu, domin kowa ya yarda cewa Yohanna annabi ne." ⁷ Don haka suka ce masa, "Ba mu san inda ya fito ba."

8 Sai Yesu ya ce musu, "Ni ma ba zan fadfa muku, ko da wane izni nake yin wadannan abubuwa ba."

Misali na Masu Noma da Suka Karbi Hayar Gonar Inabi

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

9 Sai Yesu ya gaya wa mutane wannan misali, ya ce, "An taba yin wani mutumin da ya yi gonar inabi, sa'an nan ya ba da hayarta ga wadansu manoma, sa'an nan ya tafi wata kasa, ya dade a can. ¹⁰ Da lokacin girbin inabin ya yi, sai ya aiki wani bawansa ya je wurin wadannan da suka karbi hayar gonar, ya karbo masa wadansu 'ya'yan inabi daga gonar. Amma 'yan hayar suka yi masa duka, suka sallame shi hannu wofi. ¹¹ Sai mutumin nan ya sake aiki wani bawa; amma wadannan 'yan hayar suka yi masa duka shi ma, suka kuma wulafanta shi suka sallame shi hannu wofi. ¹² Har wa yau mutumin ya aika da wani bawa na uku, shi kuma suka ji masa ciwo, suka jefa shi waje. ¹³ Sa'an nan, mutumin nan mai gonar inabin ya ce, 'Yanzu me zan yi? Zan aika da dana wanda nake kauna; na san lallai za su ba shi girma!' ¹⁴ Amma da 'yan hayar suka gan shi, suka ce wa juna, 'Aha! Ga wanda zai ci gadon gonar, bari mu kashe shi, don gadonsa ya zama namu!' ¹⁵ Sai suka wurga shi a bayan katanga, suka kashe shi."

“To, me kuke tsammani mai gonan nan zai yi da ’yan hayan nan? ¹⁶ Zai zo ya halaka ’yan hayan nan, ya ba wa waƙansu hayar gonar.”

Da mutane suka ji haka suka ce, “Allah yā sawwafe!”

17 Amma Yesu ya dube su ya ce, “Me Maganan nan ta Allah take nufi? ‘Dutsen da masu gini suka fi shi ne ya zama dutsen da ya fi amfani duka a ginin!’ ¹⁸ Duk wanda ya fādi a kan wannan dutsen, zai yi kucu-kucu; kuma idan dutsen nan ya fādi a kan wani, zai nika shi yā zama kamar gari.”

Tambaya game da Biyan Haraji ga Kaisar

(*Mat 22.15-22; Mar 12.13-17*)

19 A nan ne malaman dokoki da manyan firistoci suka so su kama Yesu, domin sun gane cewa ya yi wannan misali a kansu ne; amma sun ji tsoron mutane. ²⁰ Sai suka nemi hanya, suka biya waƙansu mutane su yi kamar su masu kirki ne. Suka aike su su sa wa Yesu tarko da irin tambayoyin da za su yi masa, don su samu su ba da shi ga iko da kuma hukuncin mai mulki. ²¹ Waƙanda aka aika kuwa suka tambayi Yesu, suka ce, “Malam, mun sani cewa maganarka da koyarwarka gaskiya ne, mun kuma sani ba ka nuna bambanci, kuma kana koyar da hanyar Allah cikin gaskiya. ²² To, kana gani daidai ne mu biya wa Kaisar haraji, ko a’a?”

23 Amma Yesu ya gane wayonsu, sai ya ce musu, ²⁴ “Nuna mini dinari. Hoton wa da sunan wane ne a kansa?”

Suka amsa, “Na Kaisar ne.”

25 Sai ya ce, “To, sai ku ba Kaisar abin da yake na Kaisar, ku kuma ba Allah abin da yake na Allah.”

26 A nan kuma suka kāsa kama shi da magana a gaban mutane. Sai suka yi shiru suna mamakin wannan amsar da ya ba su.

Tambaya a kan Tashin Matattu

(*Mat 22.23-33; Mar 12.18-27*)

27 Sai ga waƙansu Sadukiyawa,ⁱ waƙanda suke cewa wai babu tashin matattu, sun zo wurin Yesu, suka ce, ²⁸ “Malam, Musa ya rubuta mana wannan umarni cewa, ‘Idan mutum ya mutu ya bar matarsa ba ’ya’ya, ya kamata ɗan’uwan sa yā aure ta don yā samo masa ’ya’ya.’ ²⁹ To, an taɓa yin waƙansu mutane su bakwai, duk ’yan’uwan juna. Babban ya yi aure ya mutu ba

20.17: Zab 118.22 20.27: A. M. 23.8 20.28: M. Sh 25.5

ⁱ20.27 Sadukiyawa: Dubi ma’anar waƙansu kalmomi.

yaro. ³⁰ Na biyun ya auri matar, ya mutu ba yaro. ³¹ Na ukun ma haka. Sai ya zama dukansu bakwai din sun auri macen nan, amma sai suka mutu babu 'ya'ya. ³² A karshe kuma, ita macen ta mutu. ³³ To, a tashin matattu, matar wa za ta zama? Gama duk bakwai din sun aure ta."

34 Yesu ya ce musu, "A zamanin nan maza suna aure, ana kuma ba da mata ga aure, ³⁵ amma wadanda za su cancanci tashi daga matattu su kuma zauna a zamani mai zuwa maza ba za su yi aure ba, ba za a kuma ba da mata ga aure ba. ³⁶ Gama ba ya yiwuwa su sake mutuwa domin za su zama kamar mala'iku. Za su kuwa zama 'ya'yan Allah ke nan domin sun tashi daga matattu. ³⁷ Kuma Musa ya nuna a fili cewa wadanda suka mutu za su tashi. A labarin karamin itacen da ya ci wuta, ya yi magana a kan Ubangiji cewa, 'Shi ne Allah na Ibrahim, Allah na Ishaku, da kuma Allah na Yakubu'. ³⁸ Shi ba Allah na matattu ba ne, amma na masu rai. Wannan ya nuna cewa a gare shi kowa mai rai ne."

39 Sai wadansu malaman dokoki suka yi magana suka ce, "Malam ka fada daidai!" ⁴⁰ Daga nan kuma ba su yi karfin hali su kara tambayarsa wani abu ba.

Tambaya a kan Almasihu

(*Mat 22.41-46; Mar 12.35-37*)

41 Yesu ya tambaye su ya ce, "Yaya za a ce Almasihu dan Dawuda ne? ⁴² Dawuda da kansa ya ce a Zabura,

'Ubangiji ya ce wa Ubangijina,

'Zauna a damana,

⁴³ Sai na sa ka taka masu finka."'

⁴⁴ Dawuda ya ce da Almasihu 'Ubangiji.' To, yaya kuma za a ce da shi dan Dawuda?"

Yesu Ya Tona Asirin Malaman Dokoki

(*Mat 23.1-36; Mar 12.38-40; Luk 11.37-54*)

45 Ya gaya wa almajiransa a gaban mutane cewa, ⁴⁶ "Ku yi hankali da malaman dokoki, su masu son sa manyan riguna suna yawo, masu so a gaishe su a kasuwa, masu so a ba su wuraren zama masu daraja a majami'u, da wuraren zama masu kyau a wurin biki. ⁴⁷ Su ne masu cin kayan matan da mazansu suka mutu, sa'an nan su yi doguwar addu'a don a gan su. Ai, su za su sha hukunci mafi tsanani."

Baikon Macen da Mijinta Ya Mutu*(Mar 12.41-44)*

21 ¹ Yesu ya daga kai ya ga waɗansu masu kuɗi suna sa baikonsu a wurin zuba baiko. ² Sai ya ga wata matalauciya da mijinta ya mutu ta zo ta sa baiko na 'yan tagulla biyu da ba su kai kobo ba. ³ Sai Yesu ya ce, "Gaskiya, ina gaya muku, baikon da matalauciyan nan ta sa, ya fi na sauran duka. ⁴ Gama dukansu sun bayar daga yawan abin da suke da shi ne, amma ita kuwa cikin rashinta ta sa duk ɗan kuɗin da take da shi a rayuwarta."

Yesu Ya Faɗa Irin Rushewar da Za Ta Sami Haikali*(Mat 24.1-2; Mar 13.1-2)*

⁵ Waɗansu suka fara magana a kan haikali, da irin duwatsu masu kyau da aka gina shi da su, da kuma irin kyautai da aka yi masa ado da su. Sai Yesu ya ce, ⁶ "Idan don waɗannan abubuwan da kuke kallo ne, to, lokaci yana zuwa da ba wani dutsen da za a bari nan a kan ɗan'uwansa, kowannensu za a rushe shi."

Farkon Wahala*(Mat 24.3-14; Mar 13.3-13)*

⁷ Sai suka tambaye shi suka ce, "Malam, yausha wannan zai faru? Kuma me za mu gani don mu san lokaci ya zo da za su faru?" ⁸ Sai ya ce musu, "Ku lura fa, kada wani ya rufe ku. Domin mutane da yawa za su zo a cikin sunana, suna cewa, ai, su ne ni, suna kuma cewa, 'Lokaci ya yi.' Kada fa ku bi su. ⁹ Kada ma ku ji tsoro in kun ji labarin yaƙe-yaƙe da tashin hankali. Lallai ne wannan ya fara zuwa, amma farshen bai zo ba tukuna."

¹⁰ Ya ci gaba da cewa, "Al'umma za ta tasar wa al'umma, mulki ya tasar wa mulki. ¹¹ Za a yi mummunar rawar kasa, da yunwa da annoba a wurare dabam-dabam. Za a ga abubuwa masu ban tsoro da alamu masu ban mamaki suna fitowa daga sama. ¹² Kafin duk abubuwan nan su faru, za su kama ku, su ba da ku don a tsananta muku. Za a kai ku gaban majami'u a kuma sa ku a kurkuku. Za a kuma kai ku gaban sarakuna da shugabanni saboda sunana. ¹³ Wannan ne zai ba ku damar ba da Labari Mai Dadi a kaina. ¹⁴ Saboda haka sai ku shirya a ranku tun da wuri a kan ba za ku damu da yadda za ku kare kanku ba. ¹⁵ Gama zan ba ku kalmomi da hikima yadda ko ɗaya daga cikin masu gaba da ku ba zai iya juye maganar ko ya yi musun abin da kuka ce ba. ¹⁶ Har iyayenku ma, da 'yan'uwanku, da danginku, da

abokanku sai sun ba da ku, su kuma sa a kashe waƙansunku. ¹⁷ Kowa zai fi ku saboda sunana. ¹⁸ Amma ba ko ɗaya daga cikin gashin kanku da zai bata. ¹⁹ Idan kuka jimre, za ku tsira.

Yesu Ya Faɗa yadda Urushalima Za Ta Fāɗi

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ “Idan kuka ga sojoji sun kewaye Urushalima, ku san an yi kusa a rushe ta. ²¹ To, sai waƙanda suke cikin Yahudiya, su gudu zuwa cikin duwatsu. Waƙanda suke birni kuma su fita, waƙanda suke a ƙauye kuma kada su shiga birnin. ²² Gama kwanakin nan kwanakin hukunci ne, don dole ne a cika duk abin da Maganar Allah ta ce. ²³ Kaiton mata masu ciki da masu goyo a wannan lokaci! Gama mummunar wahala za ta shiga ƙasar, kuma fushin Allah zai sauko a kan mutanen nan. ²⁴ Za a kashe waƙansu a yaƙi, a kuma kama waƙansu a kai su bauta a waƙansu ƙasashe. Waƙanda ba Yahudawa ba za su tsananta wa Urushalima, har sai lokacinsu ya cika.

Dawowar Dan Mutum

(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ “Za a kuma ga abubuwa masu ban tsoro a jikin rana, da wata, da taurari. A duniya kuma al’ummai za su rikice don tsoro saboda tafasa da haukan teku. ²⁶ Mutane za su yi suma don tsoro, za su kuma yi fargaba da ganin abubuwan da suke faruwa ga duniya. Gama za a girgiza manyan abubuwan da suke sararin sama. ²⁷ Sa’an nan za a ga Dan Mutum yana zuwa a cikin girgije da iko da ɗaukaka mai yawa. ²⁸ Idan waƙannan abubuwa suka fara faruwa, ku shirya kanku sosai domin cetonku ya yi kusa.”

Koyarwa a kan Itacen Baure

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Sai Yesu ya ba su wani misali ya ce, “Ku duba itacen baure da sauran itatuwa mana. ³⁰ Da zarar sun fara fitar da sababbin ganye, ku da kanku kun san cewa damina ta yi kusa ke nan. ³¹ Haka ma, idan kuka ga waƙannan abubuwa suna faruwa, ku sani mulkin Allah ya yi kusa.

³² “Gaskiya ina gaya muku mutanen zamanin nan ba za su mutu ba sai duka abubuwan nan sun faru. ³³ Sama da ƙasa za su shuɗe, amma maganata ba za ta shuɗe ba ko kaɗan.

21.22: Hos 9.7 21.25: Ish 13.10; Ez 32.7; Jow 3.4; R. Yoh 6.12-13

21.27: Dan 7.13; R. Yoh 1.7

Gargadi a kan Zama da Shiri

34 “Ku zauna a shirye fa. Kada ku bar ciye-ciye da shaye-shaye, da damuwar rayuwar duniya su dauki hankalinku. Idan ba haka ba, Ranan nan za ta zo ba labari ta cafke ku ³⁵ kamar tarko. Gama za ta zo a kan kowa da yake zama a duniya duka. ³⁶ Ku zauna a shirye fa, kuna addu’a kullum don ku sami karfin ku buce wa dukan wadannan abubuwan da za su faru, ku kuma tsaya a gaban Dan Mutum.”

37 Kowace rana, Yesu yakan yi koyarwa a haikali, amma idan yamma ta yi sai ya fita ya je Dutsen Itatuwan Zaitun ya kwana a can. ³⁸ Da sassafe kuma dukan mutane sukan zo wurinsa a haikali su ji shi.

Shugabanni Sun Yi Shawara Su Kashe Yesu

(*Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yoh 11.45-53*)

22 ¹ To, da lokacin Bikin Burodi Marar Yistin da ake ce da shi “Bikin Ketarewa” ya yi kusa, ² sai manyan firistoci da malaman dokoki suka yi ta neman yadda za su kashe Yesu. Sun nemi su yi haka a boye don suna tsoron mutane.

Yahuda Ya Yarda Ya Ba da Yesu

(*Mat 26.14-16; Mar 14.10-11*)

3 Sai Shaidan ya shiga cikin zuciyar Yahuda wanda ake ce da shi Iskariyoti, daya daga cikin almajirai sha biyun nan. ⁴ Sai ya je ya yi magana da manyan firistoci da shugabannin dogarawan haikali a kan yadda zai ba da Yesu gare su. ⁵ Suka yi murna sosai, suka shirya a kan za su biya shi kudi. ⁶ Yahuda kuwa ya yarda da haka, ya fara neman hanyar da zai ba da Yesu gare su ba da sanin mutane ba.

Yesu Ya Shirya Cin Bikin Ketarewa

(*Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yoh 13.21-30*)

7 Da ranar Bikin Burodi Marar Yisti ta kewayo, wato ranar yankan ragunan Bikin Ketarewa, ⁸ Yesu ya aiki Bitrus da Yohanna ya ce musu, “Ku je ku shirya mana abincin Ketarewa mu ci.”

9 Suka tambaye shi suka ce, “Ina kake so mu je mu shirya shi?”

10 Ya ce musu, “Da kun shiga cikin gari, za ku sadu da wani mutum rife da tulun ruwa. Ku bi shi zuwa gidan da zai shiga.

¹¹ Ku ce wa maigidan, ‘Malam ne ya aike mu mu ce maka, “Ina dakin da ni da almajiraina za mu ci abincin Ketarewa?”’ ¹² Zai

nuna muku wani babban dakin sama a shirye. A nan za ku shirya mana kome.”

13 Sai suka tafi, suka kuma sami kome daidai kamar yadda Yesu ya fada musu, suka kuma shirya abincin Bikin Ketarewa.

Jibin Ubangiji

(*Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1 Kor 11.23-25*)

14 Da lokaci ya yi sai Yesu ya zauna tare da manzanninsa don cin abinci. ¹⁵ Sai ya ce musu, “Na yi marmari in ci wannan Bikin Ketarewa tare da ku kafin in sha wahala! ¹⁶ Ina dai gaya muku, ba zan kara cin bikin nan ba, sai ma’anarsa ta cika a mulkin Allah.”

17 Sai ya dauki kwaf, ya yi godiya ga Allah, ya ce, “Ku karɓa ku rarraba tsakaninku. ¹⁸ Ina gaya muku cewa, daga yanzu ba zan kara shan wannan ruwan inabi ba sai mulkin Allah ya zo.”

19 Sai ya dauki burodi, ya yi godiya ga Allah, ya kakkarya shi, ya kuma ba su, yana cewa, “Wannan jikina ne wanda za a bayar dominku. Ku rika yin haka don tunawa da ni.” ²⁰ Haka kuma, bayan jibin, ya dauki kwaf din, ya ce, “Wannan kwaf na sabon alkawari ne, wanda aka tabbatar da jinina, wanda za a zubar dominku.^j ²¹ Amma ga wanda zai bashe ni yana ci tare da ni! ²² Dan Mutum zai mutu kamar yadda aka shirya, amma kaiton mutumin da ya ba da shi!”

23 Sai almajiran suka fara tambayar juna ko wane ne a cikinsu zai yi haka.

Gardama a kan ko Wane Ne Babba

24 Sai gardama ta tashi a cikin almajiran a kan wane ne a cikinsu zai zama babba. ²⁵ Yesu ya ce musu, “Sarakunan mutanen da ba su san Allah ba sukan nuna wa mutanensu iko, kuma shugabanninsu sukan ce da kansu ‘masu taimakon mutane.’ ²⁶ Amma kada yā zama haka a tsakaninku. A maimakon haka, bari babba a cikinku yā zama kamar karami; shugaba kuma yā zama kamar bawa. ²⁷ Wane ne ya fi girma, shi wanda ya zauna yana ci ne, ko kuma shi da yake kai masu abinci? Ai, wanda ya zauna yana ci ne. Amma ga shi ina a cikinku kamar mai kai abinci ne.

^{22.24:} Mat 18.1; Mar 9.34; Luk 9.46 ^{22.25-26:} Mat 20.25-27; 10.42-44

^{22.26:} Mat 23.11; Mar 9.35 ^{22.27:} Yoh 13.12-15

^j^{22.20} Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da sashi na aya ta goma sha tara da kuma aya ta ashirin gaba daya.

28 “Ku ne kuka tsaya da aminci tare da ni a duk gwaje-gwajen da na sha. ²⁹ Kamar dai yadda Ubana ya ba ni iko in yi mulki, haka nake ba ku. ³⁰ Za ku ci, ku sha, a teburina, a can cikin mulkina. Kuma za ku zauna a kujerun mulki, ku yi sarautar kabilu goma sha biyu na Isra’ila.

Bitrus Zai Yi Mūsun Sanin Yesu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yoh 13.36-38)

31 “Bitrus, Bitrus! Ka ji nan! Shaidan ya nemi izni yā gwada ku duka, yā tankaɗe ku kamar yadda ake tankaɗe alkama daga dusa. ³² Amma na yi maka addu’a, Bitrus, kada bangaskiyarka ta kāsa. Bayan ka juyo wurina, ka ƙarfafa ‘yan’uwanka.”

33 Bitrus ya amsa, ya ce, “Ubangiji, ina a shirye in je har ma kurkuku tare da kai. In ma mutuwa ce, mu mutu tare!”

34 Yesu ya ce, “Ina gaya maka, Bitrus, kafin zakara yā yi cara a daren yau, za ka ce ba ka san ni ba sau uku!”

Ku Shirya Kanku don Lokacin Wahala

35 Sai Yesu ya tambayi almajiransa ya ce, “A lokacin da na aike ku ba kuɗi, ba abinci, ba takalma, kun rasa wani abu ne?”

Suka ce, “A’a!”

36 Ya ce musu, “Amma yanzu, duk wanda yake da kuɗi, ko abinci, yā dauka yā riƙe, kuma duk wanda ba shi da takobi, yā sayar da rigarsa yā saya ɗaya. ³⁷ Gama ina gaya muku, cewa wannan Maganar Allah da ta ce, ‘An haɗa shi cikin masu zunubi,’ dole ne ta cika a kaina. Gama abin da aka rubuta a kaina yana kan cikawa.”

38 Almajiran suka ce masa, “Mai girma, ga takobi guda biyu a nan.” Yesu ya ce, “Ya isa.”

Yesu Ya Yi Addu’a a Dutsen Itatuwan Zaitun

(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

39 Yesu ya bar birnin, ya hau Dutsen Itatuwan Zaitun kamar yadda ya saba, sai almajiransa suka bi shi. ⁴⁰ Da ya kai wurin, sai ya ce musu, “Ku yi addu’a fa, don kada ku faɗi cikin jaraba.”

41 Sai ya ci gaba ya yi ɗan nisa da su, misalin nisan jifa, sai ya durkusa ya yi addu’a. ⁴² Ya ce, “Uba, in ka yarda ka dauke mini wannan kwaf na wahala. Amma ba nufina ba, sai dai nufinka za a bi.”

43 Sai ga mala'ika daga sama ya bayyana gare shi yana farfafa shi. 44 Domin yana cikin wahala sosai, sai ya kara nacewa cikin addu'ar, har zufa tana sauka masa kamar jini.^k

45 Da Yesu ya tashi daga addu'a, sai ya koma wurin da almajiran suke, ya same su suna barci saboda bakin ciki. 46 Ya ce musu, "Don me kuke barci? Ku tashi, ku yi addu'a don kada ku fāfi cikin jaraba."

An Kama Yesu

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Yoh 18.2-11*)

47 Bai ma rufe baki ba, sai ga taron mutane suka zo. Yahuda, daya daga cikin sha biyun ne, ya kawo su. Sai ya gusa kusa da Yesu don yā rungume shi. 48 Amma Yesu ya ce, "Yahuda, ashe, da runguma ne za ka ba da Dan Mutum?"

49 Da almajiran da suke tare da Yesu suka ga haka, suka tambaye shi, suka ce, "Mai girma, mu yi amfani da takobin ne?" 50 Sai dayansu ya sari bawan babban firist, ya yanke kunnensa na dama.

51 Amma Yesu ya ce musu, "Ku bari." Sai ya taɓa kunnen mutumin da aka sara, ya warkar da shi.

52 Sai Yesu ya ce wa manyan firistoci da shugabannin dogarawan haikali da shugabannin jama'a, waɓanda suka zo don su kama shi, "Kun fito da takuba, da sanduna ku kama ni sai ka ce ɗan fashi?" 53 Kullum ina tare da ku a haikali, ba ku kama ni ba. Amma wannan ne lokacinku da na ikon duhu."

Bitrus Ya Yi Mūsun Sanin Yesu

(*Mat 26.57-58, 69-75; Mar 14.53-54, 66-72; Yoh 18.12-18, 25-27*)

54 Suka kama Yesu suka tafi da shi, suka kai shi gidan babban firist. Bitrus ya riƙa binsu daga nesa-nesa. 55 Da suka hura wuta a filin gidan suka zazzauna, Bitrus ma ya zauna a cikinsu. 56 Da daya daga cikin 'yan matan da suke aiki a gidan ta gan shi zaune kusa da wutar, ta kafa masa ido ta ce, "Ai, wannan mutumin ma yana tare da Yesu!"

57 Amma Bitrus ya yi mūsū ya ce, "Ke! Ni ban san shi ba!"

58 Bayan ɗan lokaci kaɗan, wani mutum ya gane Bitrus, ya ce, "Lallai, kai ma ɗayansu ne!"

Amma Bitrus ya amsa ya ce, "Kai! Ba ni ba ne!"

22.53: Luk 19.47; 21.37

^k22.44 Waɓansu rubuce-rubucen hannu na ɗa ba su da ayoyi 43-44.

59 Bayan kamar awa daya sai wani mutum ya ce, “Ba shakka mutumin nan ma yana tare da shi, don shi mutumin Galili ne.”

60 Amma Bitrus ya ce, “Kash! Ban ma san abin da kake fada ba!” Tun bai rufe baki ba, sai zakara ya yi cara. ⁶¹Ubangiji kuma ya juye ya dubi Bitrus. Sa’an nan Bitrus ya tuna yadda Ubangiji ya ce masa, “Kafin zakara ya yi cara a daren yau, za ka ce ba ka san ni ba sau uku.” ⁶²Sai ya fita waje, ya yi kuka mai zafi.

An Yi wa Yesu Ba’a, An kuma Dūke Shi

(Mat 26.67-68; Mar 14.65)

63 Sai wafanda suke gadin Yesu suka yi masa ba’a suka kuma yi masa dūka. ⁶⁴Suka daure masa idanu suna tambayarsa, “Ka yi annabci, wa ya mare ka!” ⁶⁵Suka kuma yi ta yi masa wafansu maganganu, suna zaginsa.

An Kawo Yesu a Gaban ’Yan Majalisa

(Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Yoh 18.19-24)

66 Da gari ya waye, sai shugabannin jama’a da manyan firistoci da malaman dokoki suka taru, suka kai Yesu gaban majalisa. ⁶⁷Suka ce, “Ka fada mana, kai ne Almasihu?”

Sai ya amsa ya ce, “Ko na gaya muku ba za ku gaskata ba, ⁶⁸idan kuma na yi muku tambaya ba za ku ba ni amsa ba. ⁶⁹Amma daga yanzu, Dan Mutum zai zauna a dama na Allah Mai Iko.”

70 Sai dukansu suka ce, “Ashe, kai din nan Dan Allah ne?”

Ya amsa ya ce, “Kun fada, Ni ne.”

71 Sai suka ce, “Wace shaida ce kuma muke nema? Ai, mu da kanmu mun ji abin da ya ce da bakinsa!”

An Kai Yesu Gaban Bilatus

(Mat 27.1-2, 11-14; Mar 15.1-5; Yoh 18.28-38)

23 ¹Sai dukan taron majalisa suka tashi suka kai Yesu gaban Bilatus. ²Sai suka fara zarginsa suna cewa, “Mun sami wannan yana rikitar da mutanenmu, yana ce musu wai kada su biya wa Kaisar haraji. Yana kuma cewa wai shi ne Almasihu, sarki.”

3 Sai Bilatus ya tambaye shi ya ce, “Kai ne sarkin Yahudawa?”

Yesu ya ce, “Kai ne ka fada haka.”

4 Sai Bilatus ya ce wa manyan firistoci da jama’a, “Ni kam, ban sami mutumin nan da wani laifi ba.”

5 Sai suka fara matsa masa lamba suna cewa, “Da koyarwarsa ne yake ta da hankalin mutane a dukan Yahudiya. Ya fara tun daga Galili, yanzu kuma har nan wurin.”

An Kai Yesu Wurin Hirudus

6 Da Bilatus ya ji haka, sai ya yi tambaya, ya ce, “Shi mutumin Galili ne?” ⁷Da ya ji cewa Yesu ya fito daga sashin da Hirudus yake mulki ne, sai ya aika da Yesu zuwa wurin Hirudus, gama a lokacin Hirudus ma yana Urushalima. ⁸Hirudus ya yi murna sosai da ganin Yesu, gama tun dā ma yana marmari yā gan shi, don ya riga ya ji labarinsa yana kuma fata yā ga wani abin mamakin da Yesu zai yi. ⁹Sai Hirudus ya yi masa tambayoyi masu yawa, amma Yesu bai ce kome ba. ¹⁰Sai manyan firistoci da malaman dokoki suka zo gaba suka kawo zargi masu ƙarfi a kan Yesu. ¹¹Hirudus da sojojinsa suka yi masa renin wayo, suka yi masa ba’a, sa’an nan suka sa masa babbar riga, suka mai da shi wurin Bilatus. ¹²A ranan nan ne Hirudus da Bilatus suka zama abokan juna, don tun dā ba sa so su ga juna.

An Yanke wa Yesu Hukuncin Mutuwa

(*Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Joh 18.39-19.16*)

13 Bilatus ya tara manyan firistoci, da shugabannin jama’ a da mutane duka, ¹⁴ya ce musu, “Kun kawo mini wannan mutum, wai yana rikitar da mutane. Yanzu, na bincike shi a gabanku, ban same shi da wani laifi da kuka kawo a kansa ba. ¹⁵Haka ma Hirudus. Shi ya sa ya dawo da shi nan wurinmu. Ba abin da mutumin nan ya yi da ya isa a kashe shi. ¹⁶Saboda haka zan yi masa bulala in sake shi.”^ƙ

18 Amma duk suka yi ihu gaba ɗaya, suka ce, “A yi gaba da shi, a saki mana Barabbas!” ¹⁹Dā an sa shi Barabbas a kurkuku saboda laifin tashin hankalin da ya jawo a garin, har aka kashe mutum.

20 Sai Bilatus ya sāke yi musu magana, don yana so yā saki Yesu. ²¹Amma sai ihu suke ta yi, suna cewa, “A gicciye shi! A gicciye shi!”

22 Bilatus ya sāke ce musu sau na uku, “Don me? Wane laifi ne mutumin nan ya yi? Ni dai ban same shi da wani laifin da ya isa a kashe shi ba. Zan sa a yi masa bulala, a sake shi.”

23 Amma suka tsaya dam! Suna matsa masa lamba, cewa sai an kashe shi. A ƙarshe dai suka ci nasara. ²⁴Bilatus kuwa ya yanke shari’ar da suke so. ²⁵Ya saki mutumin da suka ce a sake wato, wannan da aka jefa a kurkuku a kan laifin ta da hankali da

^ƙ 23.17 Wafansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 17 haka: “A kowane Bikin Ketarewa Bilatus yakan saki mutum ɗaya daga kurkuku, wanda mutane suka roka.”

kuma kashe mutumin da ya yi. Amma Bilatus ya ba da Yesu gare su su yi masa abin da suke so.

An Gicciye Yesu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yoh 19.17-27)

26 Da sojoji suna tafiya da Yesu, sai suka sadu da wani da ake ce da shi Siman, mutumin Sayirin, yana zuwa daga kauye. Suka cefke shi, suka sa masa gicciye yā dauka yā bi Yesu a baya.

27 Mutane da yawa sosai suka yi ta binsa, a cikinsu kuwa har da wafansu matan da suke kuka, suna ihu dominsa. ²⁸ Amma Yesu ya juya wurinsu, ya ce, “Matan Urushalima! Kada ku yi kuka saboda ni, ku yi kuka wa kanku da ‘ya’yanku. ²⁹ Gama lokaci yana zuwa da mutane za su ce, ‘Abin farin ciki ne ga matan da ba su taɓa haihuwa ba, waɓanda ba sa haihuwa, waɓanda kuma ba su goyi yara ba.’ ³⁰ A wannan lokaci ne, mutane za su ce wa duwatsu, ‘Ku fāɗo a kanmu!’ Za su kuma ce wa tuddai, ‘Ku rufe mu.’ ³¹ Idan fa suna yin irin waɗannan ga danyen itace, yaya ke nan zai zama in ya bushe?”

32 Aka kuma kai waɗansu mutum biyu masu laifi don a kashe su tare da Yesu. ³³ Da suka kai wurin da ake ce da shi “Kokon Kai”, suka gicciye shi a nan, tare da masu laifin nan, ɗaya a damarsa, ɗaya kuma a hagnusa.

Hoton gicciye (23.33)

34 Sai Yesu ya ce, "Uba, ka yafe musu, gama ba su san abin da suke yi ba."¹

Suka rarraba wa juna rigunansa, ta wurin jefa kuri'a. ³⁵ Mutane suka tsaya suna kallo. Shugabannin kuma suka yi masa ba'a, suna cewa, "Ya ceci wafansu, to, yā ceci kansa mana, in shi ne Almasihun da Allah ya zaba!"

36 Sojojin ma suka yi masa ba'a ta wurin zuwa wurinsa suna miƙa masa ruwan tsami. ³⁷ Suna cewa, "In kai ne Sarkin Yahudawa, to, ceci kanka mana!"

38 Sama da shi kuma aka yi wani rubutu cewa, "Wannan shi ne Sarkin Yahudawa."

39 Daya daga cikin masu laifin da aka gicciye ya yi masa baƙar magana, ya ce, "Shin, in ce kai ɗin nan ne Almasihu? To, ka ceci kanka, ka kuma cece mu mana!"

40 Amma ɗayan ya tsawata wa wancan ya ce, "Ba ka ma tsoron Allah? Kai da ka sami hukunci daidai da shi? ⁴¹ Mu kam, daidai aka yi mana, domin muna samun ladan abin da muka yi ne. Amma shi fa, wane laifi ya yi?" ⁴² Ya kuma ce, "Ya Yesu, ka tuna da ni cikin mulkinka!"

43 Yesu ya ce masa, "Ina gaya maka, yau ɗin nan za ka zauna tare da ni a sama."

Mutuwar Yesu

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yoh 19.28-30*)

44 Wajen tsakar rana, duhu ya rufe dukan ƙasar, har zuwa ƙarfe uku na yamma. ⁴⁵ Rana ta daina haske; labulen^m da yake cikin haikali kuma ya yage kashi biyu. ⁴⁶ Sai Yesu ya daga murya da ƙarfi ya ce, "Uba! A cikin hannayenka nake ba da raina." Da ya faɗa haka, sai ya mutu. ⁴⁷ Da sojan da yake wurin a lokacin ya ga abin da ya faru, sai ya yabi Allah yana cewa, "Lallai, wannan mutum marar laifi ne!"

48 Da mutanen da suka taru a nan don shan kallo suka ga abin da ya faru, sai dukansu suka koma gida suna bugun ƙirjinsu cikin baƙin ciki. ⁴⁹ Duk mutanen da suka san Yesu, da kuma matan da suka biyo shi tun daga ƙasar Galili, suka tsaya da nisa suna kallo.

23.34: Zab 22.19 23.35: Zab 22.8 23.36: Zab 69.22 23.45: Fit 26.31-33

23.46: Zab 31.6 23.49: Luk 8.2-3

¹23.34 Wafansu rubuce-rubucen hannu na ɗā ba su da "Yesu ya ce, 'Uba, ka yafe musu, gama ba su san abin da suke yi ba.'" (Dubi Zab 22.18).

^m23.45 labulen: Wato yadin da aka rufe ƙofar Wuri Mafi Tsarki a cikin haikali.

Hoton babban sojan Roma (23.47)

Jana'izar Yesu

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yoh 19.38-42)

50-51 Akwai wani mutum mai suna Yusufu, wanda shi daga wani gari ne da ake ce da shi Arimatiya, a cikin Yahudiya. Shi wani mutumin kirki ne, mai adalci kuma. Yana marmarin mulkin Allah yā zo. Shi kuma ɗaya ne daga cikin 'yan majalisa na Yahudawa, amma bai yarda da su a kan abin da suka shirya suka kuma yi ba.

52 Sai ya je wurin Bilatus don yā roka a ba shi jikin Yesu. 53 Sai ya sauko da jikin, ya nannafɛ shi a cikin yadin lilin, ya sa shi a wani kabarin da aka haƙa a jikin dutse, wanda ba a taɓa sa kowa a ciki ba. 54 Ranar Shiri" ce kuwa, ya rage kaɗan a shiga Ranar Hutun Yahudawa.

55 Matan da suka bi Yesu daga Galili suka tafi tare da Yusufu don su ga inda kabarin yake da kuma yadda aka sa jikin Yesu. 56 Sa'an nan suka koma gida, suka shirya turare da man shafawa. Ranar Hutu kuwa, suka huta kamar yadda Doka ta umarta.

23.56: Fit 20.10; M. Sh 5.14

"23.54 Ranar Shiri: Dubi ma'anar wafansu kalmomi.

Tashin Yesu daga Matattu

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yoh 20.1-10)

24 ¹ Da sassafe Ranar Farko ta mako, matan suka je kabarin da kayan kamshin da suka shirya. ² Sai suka sami an riga an ture dutsen daga bakin kabarin. ³ Suka shiga ciki, amma ba su ga jikin Ubangiji Yesu ba. ⁴ Tun suna cikin damuwa a kan wannan abin, sai ga wadansu mutum biyu tsaye kusa da su, sun sa fararen riguna masu haske sosai. ⁵ Cike da tsoro, matan suka sunkuyar da kansu ƙasa. Mutanen suka ce musu, “Don me kuke neman mai rai cikin wadanda suka mutu? ⁶ Ba ya nan, ya tashi.” Ku tuna da abin da ya gaya muku tun yana Galili. ⁷ Ya ce, “Lallai ne a ba da Dan Mutum a hannun mutane masu zunubi, a gicciye shi, a rana ta uku kuma yā tashi.”

⁸ Sai matan suka tuna da maganarsa. ⁹ Da suka dawo daga kabarin, sai suka fadā wa sha ɗayan nan da sauran mutane dukan wadannan abubuwa. ¹⁰ Matan da suka gaya wa manzannin wadannan abubuwa kuwa su ne, Maryamu daga Magadala, da Yowana, da Maryamu mamar Yakubu, da wadansu matan da suke tare da su. ¹¹ Amma manzannin suka ɗauki maganar matan nan wani zancen banza ne kawai, don haka ba su gaskata ba.

¹² Amma Bitrus ya tashi wuf! Ya je wurin kabarin da gudu. Ya sunkuya, ya leƙa ciki, ya ga yadin lilin a ajiye a gefe ɗaya. Sai ya koma gida yana mamakin abin da ya faru.^o

A Hanyar Imawus

(Mar 16.12-13)

¹³ A wannan ranar kuma biyu daga cikin masu bin Yesu suna tafiya za su je wani ƙauyen da ake ce da shi Imawus, wanda nisansa daga Urushalima ya kai misali kilomita goma sha ɗaya.

¹⁴ Suna taɗi da juna a kan dukan abubuwan da suka faru. ¹⁵ Suna cikin taɗi suna tattauna ke nan, sai Yesu da kansa ya ja kusa yana tafiya da su. ¹⁶ Amma an rufe musu idanunsu, har ba su gane shi ba. ¹⁷ Sai ya ce musu, “Wane taɗi kuke yi haka da juna, kuna tafiya?”

Sai suka tsaya cik, suna bakin ciki. ¹⁸ Daya daga cikinsu, mai suna Kiliyobas, ya amsa masa ya ce, “Ashe, kai ne kawai baƙo

24.6-7: Mat 16.21; 17.22-23; 20.18-19;
Mar 8.31; 9.31; 10.33-34; Luk 9.22; 18.31-33

^o 24.12 Wadansu rubuce-rubucen hannu na ɗā ba su da aya ta 12.

a Urushalima da ba ka san abubuwan da suka faru a can kwana-kwanan nan ba?"

19 Sai ya ce musu, "Wadanne abubuwa?"

Suka ce masa, "Abubuwan da suka faru da Yesu Banazare. Shi kuwa annabi ne mai iko cikin ayyuka da magana a gaban Allah da dukan mutane, ²⁰wanda kuma manyan firistoci da shugabanninmu suka ba da shi a yi masa hukuncin mutuwa, suka kuwa gicciye shi. ²¹Dā muna tsammani shi ne zai fanshi Isra'ila! Ga shi, yau kwana uku ke nan tun da wannan abin ya faru. ²²Ban da haka ma wadansu mata a cikinmu sun ba mu mamaki. Gama sun je kabarin da sassafe, ²³da ba su sami jikinsa ba, sai suka dawo, suka ce, an yi musu ru'uya, sun ga mala'iku wadanda suka ce yana da rai. ²⁴Wadansu a cikinmu ma suka je kabarin suka kuma sami abin nan kamar dai yadda matan suka fafa, amma shi din ba su gan shi ba."

25 Sai Yesu ya ce musu, "Haba, ku marasa tunani, ba ku da saurin gaskatawa game da abin da annabawa suka fafa! ²⁶Ashe, ba dole ne Almasihu yā sha wadannan wahaloli ba, yā kuma shiga daukakarsa?" ²⁷Sai ya bayyana musu duk abin da Rubutattun Maganar Allah sun fafa a kansa, daga Dokar Musa har zuwa littattafan annabawa duka.

28 Da suka yi kusa da kauyen da za su, sai Yesu ya yi kamar zai wuce, ²⁹amma suka matsa masa suka ce, "Zauna da mu, ai, yamma ta yi, ga rana duk ta fādi." Sai ya bi su ya sauka a wurinsu. ³⁰Da suka zauna za su ci abinci, sai ya dauki burodi ya yi godiya, ya kakkarya ya ba su. ³¹Nan da nan sai idanunsu suka bufe, suka kuma gane shi. Amma sai ya face musu. ³²Suka ce wa juna, "Ashe, zuciyarmu ba ta kuna ba lokacin da yake magana da mu a hanya, yana bayyana mana Maganar Allah?"

33 Suka tashi nan da nan suka koma Urushalima. Suka sami sha dayan nan, suna nan tare da wadansu mutane, ³⁴suna cewa, "Ai, Ubangiji ya tashi da gaske! Har ma ya bayyana ga Bitrus!" ³⁵Sa'an nan su kuma biyun suka ba da labarin abin da ya faru a hanya, da kuma yadda suka gane shi sa'ad da yake kakkarya burodi.

Aikin da Yesu Ya Ba wa Almajiransa

(*Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Yoh 20.19-23; A. M. 1.6-8*)

36 Tun suna magana game da wannan, sai kawai ga Yesu da kansa tsaye a tsakiyarsu, ya ce musu, "Salama a gare ku!"^r

^r 24.36 ya ce musu, "Salama a gare ku.": Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wadannan kalmomin.

37 Tsoro ya kama su suna rawar jiki, suna tsammani fatalwa ce suke gani. ³⁸ Sai ya ce musu, “Don me kuka ji tsoro haka, kuke kuma shakka a zuciyarku? ³⁹ Ku duba hannayena da kafafuna ku gani, ai, ni ne da kaina. Ku taɓa ni, ku ji, don fatalwa ba ta da nama da kashi, yadda kuke gani nake da su.”

40 Da ya faɗa haka, sai ya nuna musu hannayensa da kafafunsa. ^s ⁴¹ Tun suna da sauran shakka saboda yawan farin ciki da mamaki, sai ya ce musu, “Kuna da abinci a nan kuwa?” ⁴² Suka ba shi tsokar gasasshen kifi. ⁴³ Ya karɓa ya ci, su kuma suna kallonsa.

44 Sai ya ce musu, “Wadannan su ne abubuwan da na yi magana a kai tun ina tare da ku, cewa dole ne a cika duk abin da aka rubuta a kaina a cikin Dokar Musa, da littattafan annabawa, da kuma Zabura.”

45 Sai ya wayar da hankalinsu suka gane da Rubutattun Maganar Allah, ⁴⁶ ya kuma ce musu, “Haka aka rubuta, cewa dole ne Almasihu yã sha wuya, a rana ta uku kuma yã tashi daga matattu. ⁴⁷ Kuma a sunansa za a yi wa dukan al’umman duniya wa’azin tuba da yafewar zunubai. Za a kuwa fara daga Urushalima. ⁴⁸ Ku ne shaidun wadannan abubuwa. ⁴⁹ Ga shi, ni zan aiko muku da abin da Ubana ya yi alkawari. Amma ku jira a birni tukuna, sai an ba ku iko daga sama.”

An Dauke Yesu zuwa Sama

(Mar 16.19-20; A. M. 1.9-11)

50 Sai ya fitar da su zuwa bayan birni, suka kai har Betani. A wurin ya daga hannayensa ya sa musu albarka. ⁵¹ Yana cikin sa musu albarka ke nan, sai ya rabu da su, aka kuma dauke shi zuwa sama. ⁵² Su kuwa suka yi masa sujada, suka koma Urushalima, cike da farin ciki sosai. ⁵³ Ko yaushe kuma suna cikin haikali suna yabon Allah.

24.49: A. M. 1.4 24.50-51: A. M. 1.9-11

^s 24.40 Wadansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da aya ta 40.

^f 24.51 aka dauke shi zuwa sama; Wadansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da wadannan kalmomin.

BISHARA TA HANNUN

YOHANNA

Gabatarwa

Marubucin wannan Bisharar bai ambaci sunansa a cikin littafin ba. Amma ana da tabbaci sosai cewa manzo Yohanna, “Wanda Yesu yake kauna” ne ya yi wannan rubutun (Dubi 13.23, 19.26, 20.2, 21.7,20). Ana zato an rubuta Bisharan nan bayan shekara ta A.D. 85.

Dalilin da aka rubuta wannan bisharar shi ne don a nuna yadda Kalman Allah ya zama mutum. Ya zama haka ne, domin ku ba da gaskiya cewa Yesu wato Kalman Allah, shi ne Almasihu, Dan Allah. Sa’an nan kuma, ta wurin ba da gaskiya za ku sami rai a cikin sunansa (20.31).

Bishara ta Hannun Yohanna ce ta nanata cewa Yesu shi ne Almasihun. A cikin dukan al’ajabai da abubuwan ban mamaki iri-iri da Yesu ya yi, wannan bisharar ta maimaita kaɗan ne kawai. Waɗannan kuwa su ne akan ce da su “alamu”, domin manufarsu ita ce su bayyana Yesu. Waɗansu kalmomin da *Bishara ta Hannun Yohanna* ta mora sosai domin a bayyana Yesu su ne, “ba da gaskiya”, “haske”, “rai”, “kofa”, “hanya”, “itacen inabi”, “makiyayi”, “abinci”.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-18

Yesu ya fara ayyukansa 1.19-51

Koyarwa da ayyukan da Yesu ya yi a fili 2.1—12.50

Shirin Yesu saboda mutuwarsa 13.1—17.26

Mutuwar Yesu 18.1—19.42

Tashin Yesu daga matattu 20.1—21.25

Kalman Ya Zama Mutum

1 ¹ Tun farko akwai Kalma, Kalman kuwa tare da Allah yake, Kalman kuwa Allah ne. ² Shi ne tun farko yake tare da Allah. ³ Ta wurinsa ne aka yi dukan abubuwa, kuma babu wani abu a cikin dukan halittar da aka yi da ba tare da shi ba. ⁴ Kalman ne tushen rai, wannan rai kuwa shi ne haske ga mutane. ⁵ Hasken yana haskakawa cikin duhu, amma duhu bai iya yā sha kansa ba.

⁶ Akwai wani mutum mai suna Yohanna wanda Allah ne ya aiko shi. ⁷ Ya zo yā shaida wa mutane gaskiya game da hasken,

don ta wurinsa dukan mutane su ji labarin hasken su kuma ba da gaskiya. ⁸ Ba Yohanna ne hasken ba, amma ya zo ne don yā yi shaida game da hasken. ⁹ Haske na gaskiya wanda yake ba da haske ga dukan mutane yana zuwa cikin duniya.

10 A dā Kalman yana cikin duniya, kuma ko da yake ta wurinsa ne aka yi duniya, duk da haka duniya ba ta san shi ba. ¹¹ Ya zo kasarsa, amma mutanensa ba su karɓe shi ba. ¹² Amma dukan waɗanda suka karɓe shi, suka kuma ba da gaskiya gare shi, ya ba su iko su zama 'ya'yan Allah. ¹³ Ba su zama 'ya'yansa ta hanyar irin ta 'yan Adam ba, ba ta wurin kwaɗayin jiki ko kuma nufin mutum ba, amma Allah ne da kansa Ubansu.

14 Kalman nan ya zama mutum, ya kuwa zauna a cikinmu. Mun ga ɗaukakarsa, ɗaukakar da take ta Makadaicin Da daga wurin Uba, yana kuma cike da alheri da gaskiya.

15 Yohanna ya yi shaida a kansa, ya kuma daga murya ya ce, “Wannan shi ne mutumin da nake magana a kansa a lokacin da na ce, ‘Wanda zai zo bayana ya fi ni, don yana rayuwa kafin a haife ni.’ ” ¹⁶ Saboda yawan alherinsa ne ya albarkacemu duka, yana kuma ba mu albarku babu fasawa. ¹⁷ Allah ya ba da Doka ta hannun Musa, amma ya ba da alheri da gaskiya ta hannun Yesu Almasihu. ¹⁸ Ba mutumin da ya taɓa ganin Allah. Makadaicin Dansa wanda yake daidai da Allah, yake kuma tare da Uba, shi ya bayyana mana yadda Allah yake.

Yohanna Ya Yi Shaida a kan Yesu

(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-18*)

19 Ga shaidar da Yohanna ya bayar a lokacin da Yahudawa na Urushalima suka aiki firistoci da Lawiyawa su tambaye shi, “Wane ne kai?”

20 Yohanna bai yi mūsu ba, amma ya faɗa a fili cewa, “Ba ni ne Almasihu ba”.

²¹ Sai suka tambaye shi suka ce, “To, wane ne kai? Kai ne Iliya?”

Sai ya amsa musu ya ce, “A’a, ba ni ne shi ba”

“Kai ne Annabin^a nan?” Ya sāke amsa ya ce, “A’a.”

22 Sai suka ce masa, “To, wane ne kai? Ka ba mu amsar da za mu mayar wa waɗanda suka aiko mu. Me kake ce da kanka?”

1.21: M. Sh 18.15,18; Mal 3.23

^a1.21 **Annabin:** Wato, wanda Yahudawa suna sa zuciyi zai bayyana yā sanar musu da mai ceto.

23 Yohanna ya amsa musu da annabcin Ishaya ya ce, “Ni ne murya ta wanda yake kira a daji cewa, ‘Ku gyara hanya domin Ubangiji.’ ”

24 Sai wafansu Farisiyawa^b wafanda aka aiko^b 25 suka tambayi Yohanna suka ce, “Idan ba kai ne Almasihu ba, ba kai ne Iliya ba, ba kai ne kuma Annabin nan ba, to, don me kake yin baftisma?”

26 Sai Yohanna ya amsa musu ya ce, “Ni kam, da ruwa nake baftisma, amma akwai wani a cikinku, wanda ba ku san shi ba. 27 Shi ne mai zuwa a bayana, wanda ni ban isa in kunce igiyar takalminsa ba.”

28 Dukan wannan ya faru ne a Betani, a hayin Kogin Urdun, inda Yohanna yake yi wa mutane baftisma.

Yesu Shi Ne Dan Rago na Allah

29 Washegari Yohanna ya ga Yesu yana zuwa wurinsa. Sai Yohanna ya ce, “Ku ga Dan Rago na Allah wanda yake dauke da zunubin duniya! 30 Wannan shi ne wanda na ce, ‘Wani mutum yana zuwa bayana wanda ya fi ni, domin yana rayuwa kafin a haife ni.’ 31 A dā ni ma ban san shi ba, amma na zo ina baftisma da ruwa ne don a bayyana shi ga mutanen Isra’ila.”

32 Sai Yohanna ya ba da wannan shaida cewa, “Na ga Ruhu yana saukowa da kamannin kurciya daga sama, ya kuma zauna a kansa. 33 A dā ni ma ban san shi ba, sai dai Allah wanda ya aiko ni in yi baftisma da ruwa, shi ne ya ce mini, ‘Mutumin da ka ga Ruhu yana sauko masa ya kuma zauna a kansa, to, shi ne mai yin baftisma da Ruhu Mai Tsarki.’ 34 Na kuwa ga haka ya faru, na kuma shaida cewa, wannan mutum Dan Allah ne.”

Almajiran Yesu na Farko

(*Mat 4.18-22; Mar 1.16-20; Luk 5.2-11*)

35 Washegari kuma Yohanna yana tsaye a wurin tare da mutum biyu daga cikin almajiransa. 36 Sai Yohanna ya ga Yesu yana wucewa, sai ya ce, “Ku ga Dan Rago na Allah!”

37 Da almajiran nan biyu suka ji maganar Yohanna, sai suka bi Yesu. 38 Da Yesu ya juya ya dubi bayansa, sai ya ga suna binsa, sai ya tambaye su ya ce, “Me kuke nema?”

1.23: Ish 40.3

^b 1.24 Farisiyawa: Dubi ma'anar wafansu kalmomi.

^b 1.24 Sai wafansu Farisiyawa wafanda aka aiko: Wani juyi na wafannan kalmomi shi ne “Yan aika wafanda Farisiyawa suka aika”.

Suka ce masa, “Rabbi” wato, Malam ke nan, “Ina kake da zama?”

39 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku zo ku gani.”

Wajen kafe huƙu ke nan na yamma, sai almajiran nan suka je suka ga inda yake da zama, suka kuwa zauna a wurin tare da shi a ranar.

40 Andarawus, ɗan’uwan Siman Bitrus, yana ɗaya daga cikin mutane biyun nan da suka bi Yesu bayan da suka ji maganar Yohanna a kan Yesu. ⁴¹ Sai Andarawus ya fara nemi ɗan’uwansa Siman, ya ce masa, “Ai, mun sami Almasihun”^c wato, Kiristi. ⁴² Sai ya kai Siman a wurin Yesu.

Yesu ya dube shi, ya ce, “Kai ne Siman ɗan Yohanna? Za a ce da kai Kefas.” Ko kuma Bitrus mai ma’ana “dutse”.

Yesu Ya Kira Filibus da Nataniyel

43 Washegari kuma Yesu ya yi niyyar zuwa Galili. Sai ya sami Filibus, ya ce masa, “Ka bi ni.”

44 Filibus mutumin Betsaida ne, garin su Andarawus da Bitrus. ⁴⁵ Filibus ya sami Nataniyel, ya ce masa, “Mun sami mutumin da aka rubuta labarinsa a Dokar Musa da littattafan annabawa wato, Yesu Banazare, ɗan Yusufu.”

46 Sai Nataniyel ya yi tambaya ya ce, “Wani abin kirki zai iya fito daga Nazarat kuwa?”

Filibus ya ce masa, “Ka zo ka gani.”

47 Yesu ya ga Nataniyel yana zuwa wurinsa, sai ya ce, “Ku ga mutumin Isra’ila na gaske, wanda ba shi da kanya a cikinsa.”

48 Sai Nataniyel ya tambayi Yesu ya ce, “Ta yaya ka san ni?”

Yesu ya amsa masa ya ce, “Na gan ka tun kana gindin itacen baure, kafin ma Filibus ya kira ka.”

49 Sai Nataniyel ya ce wa Yesu, “Malam, kai ne Dan Allah; kai ne sarkin Isra’ila.”

50 Yesu ya ce wa Nataniyel, “Ka ba da gaskiya ne domin na gaya maka cewa na gan ka a gindin itacen baure? Ai, za ka ga abubuwan da sun fi wannan.” ⁵¹ Sai Yesu ya kara fada musu cewa, “Gaskiya ina gaya muku, za ku ga sama ya buɗe, mala’ikun Allah kuma suna hawa suna sauka a kan Dan Mutum.”

1.51: Far 28.12

^c 1.41 Almasihun: Da Ibraniyanci “Masiha” da Helenanci “Kiristi”. Ma’anar Almasihu ita ce wanda aka shafe, aka kuma keɓe.

Bikin Aure a Kana ta Galili

2 ¹ A rana ta uku sai aka yi bikin aure a Kana ta Galili. Mamar Yesu kuwa tana wurin auren. ² An gayyaci Yesu da almajiransa ma a auren. ³ Da ruwan inabi ya fare, sai mamar Yesu ta ce masa, “Ruwan inabinsu ya fare.”

4 Yesu ya amsa mata ya ce, “Mama, me ya sa kika zo wurina? Ai, lokacina bai yi ba tukuna.”

5 Sai mamar Yesu ta ce wa masu hidimar, “Duk abin da Yesu ya ce ku yi, sai ku yi.”

6 Yahudawa suna da al’adar tsarkakewa, saboda haka akwai randuna shida wafanda da dutse ne aka gina su a ajiye a wurin, kowacce tana cin kimanin galan ashirin zuwa talatin. ⁷ Sai Yesu ya ce wa masu hidimar, “Ku cika randunan nan da ruwa.” Sai suka ciccika su fal. ⁸ Sa’an nan ya ce musu, “To, yanzu ku diba, ku kai wa uban bikin.” Sai suka diba ruwan suka kai masa. ⁹ Ruwan kuwa ya canza ya zama ruwan inabi, sai uban bikin ya sha kadan. Shi kuwa bai san inda aka samo ruwan inabin ba (amma masu hidimar da suka debo ruwan sun sani). Sai ya kira angon suka tsaya a gefe, ¹⁰ sa’an nan ya ce masa, “Ai, kowa yakan fara ba da kyakkyawan ruwan inabi tukuna, bayan mutane sun sha da yawa, sa’an nan kuma ya kawo wanda bai kai na farin kyau ba. Amma kai ka boye kyakkyawan ruwan inabin sai yanzu!”

11 Wannan shi ne abin ban mamaki na farko wanda Yesu ya yi, ya kuwa yi wannan ne a Kana ta Galili inda ya bayyana daukakarsa, almajiransa kuma suka ba da gaskiya gare shi.

12 Bayan haka sai Yesu ya gangara zuwa Kafarnahum, da shi da mamarsa da ’yan’uwansa da kuma almajiransa. Suka yi zama na ’yan kwanaki a can.

Yesu Ya Tsabtace Haikali

(*Mat 21.12-13; Mar 11.15-17; Luk 19.45-46*)

13 Da lokacin Bikin Ketarewa^d na Yahudawa ya yi kusa, sai Yesu ya tafi Urushalima. ¹⁴ A cikin filin haikalin, ya sami mutane suna sayar da shanu, da tumaki, da tattabarun, da kuma masu canjin kudi suna zaune a teburorinsu. ¹⁵ Sai Yesu ya tuka bulala da igiya, ya kore su duka daga haikalin, har da tumakin da shanun. Ya kuma tutture teburorin masu canjin, ya warwatsar da dukan

2.3: Ezra 3.12 2.5: Fit 29.45-46 2.6: Ibr 12.26 2.12: Mat 4.13

2.13: Fit 12.1-27; L. Kid 19.11-22

^d 2.13 Bikin Ketarewa: Dubi ma’anar wafansu kalmomi.

kudafensu. ¹⁶Sai Yesu ya ce wa mutanen da suke sayar da tattabarun, “Ku fitar da wafannan daga nan! Kada ku mai da haikalin Ubana kasuwa.” ¹⁷Da wannan ya faru, sai almajiransa suka tuna da abin da aka rubuta a Maganar Allah cewa, “Kaunar da nake yi wa haikalinka yana kunana kamar wuta.”

¹⁸Sai shugabannin Yahudawa suka tambayi Yesu suka ce, “To, wane abin ban mamaki ne za ka nuna mana wanda ya sa ka yi dukan wafannan abubuwan da ka yi?”

¹⁹Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku rushe wannan haikali, ni kuwa zan ta da shi a cikin kwana uku.”

²⁰Sai suka tambaye shi suka ce, “Ya dauki shekara arba'in da shida ana kan ginin wannan haikali! Kai kuma ka ce za ka ta da shi a cikin kwana uku?”

²¹Amma haikalin da Yesu ya yi magana a kai, jikinsa ne. ²²Bayan da aka ta da Yesu daga matattu, sai almajiransa suka tuna da wannan abin da Yesu ya faɗa, suka kuma ba da gaskiya ga Rubutaccen Maganar Allah, da kuma maganar da Yesu ya faɗa.

Yesu Ya San Zuciyar Kowa

²³A lokacin da Yesu yana Urushalima domin Bikin Ketarewa, mutane da yawa sun ba da gaskiya gare shi domin abubuwan ban mamaki wafanda suka gani ya yi. ²⁴Amma Yesu bai yarda da su ba, domin ya san su duka sosai. ²⁵Gama ba ya bukatar wani yā gaya masa wani abu game da mutum, domin ya san abin da yake a zuciyar ɗan Adam.

Nikodimus Ya Zo wurin Yesu

3 ¹Akwai wani mutum mai suna Nikodimus, wanda yake a kungiyar Farisiyawa, shi shugaba ne cikin Yahudawa. ²Wannan mutum ya zo wurin Yesu da dare, ya ce masa, “Malam, mun san cewa kai malami ne wanda Allah ya aiko, domin babu wanda zai iya yin wafannan abubuwan ban mamaki sai dai wanda Allah yana tare da shi.”

³Sai Yesu ya amsa masa ya ce, “Hakika, ina gaya maka, babu wanda zai iya shiga mulkin Allah, sai dai an sāke haife shi.”^d

⁴Nikodimus ya yi tambaya ya ce, “Ta yaya za a haifi mutum bayan ya tsufa? Zai sāke koma cikin mamarsa ne a sāke haihuwarsa sau na biyu?”

2.17: Zab 69.9 2.19: Mat 26.61; 27.40; Mar 14.58; 15.29

^d3.3 sai dai an sāke haife shi: Wani juyi na wafannan kalmomi shi ne “Sai an haife shi daga sama.”

5 Yesu ya amsa masa ya ce, “Hakika, ina gaya maka, in ba an haifi mutum ta ruwa da Ruhu ba, ba zai iya shiga mulkin Allah ba. ⁶ Abin da mutum ya haifa mutum ne, amma abin da Ruhu ya haifa Ruhu ne. ⁷ Kada fa ka yi mamaki don na ce maka, ‘Dole a saƙe haife ku’. ⁸ Iska tana busawa inda ta ga dama. Kakan ji motsinta, amma ba ka san wurin da take fitowa ba, ba ka kuma san inda za ta ba. Haka yake daidai da dukan mutumin da Ruhu ya haifa.”

9 Nikodimus ya tambayi Yesu ya ce, “Ta yaya wannan zai yiwu?”

10 Sai Yesu ya amsa masa ya ce, “Kai babban malami ne a Isra’ila, amma duk da haka ba ka gane wadannan abubuwa ba? ¹¹ Hakika, ina gaya maka, muna maganar abin da muka sani ne, muna kuma shaida muku abin da muka gani, amma duk da haka kun fi karɓar abin da muka gaya muku. ¹² Ina yin muku magana game da abubuwan da suke a nan duniya, amma ba ku ba da gaskiya ba, yaya za ku ba da gaskiya idan na gaya muku abubuwan da suke na sama? ¹³ Ba wanda ya taɓa hawa zuwa cikin sama sai dai shi Dan Mutum kaɗai da ya sauko daga can.

14 “Kamar dai yadda Musa ya ɗaga maciji a daji, haka kuma dole ne a ɗaga Dan mutum, ¹⁵ domin duk wanda ya ba da gaskiya gare shi, zai sami rai na har abada.

16 “Gama Allah ya ƙaunaci duniya sosai har ya ba da Maƙaɗaicin Dansa, domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada yã halaka, amma yã sami rai na har abada. ¹⁷ Gama Allah bai aiko Dansa duniya don yã hukunta duniya ba, amma domin duniya ta sami ceto ta wurinsa.

18 “Duk wanda ya ba da gaskiya ga Dan Allah, ba za a hukunta shi ba. Amma duk wanda bai ba da gaskiya gare shi ba, an riga an hukunta shi ke nan domin bai ba da gaskiya ga sunan Maƙaɗaicin Dan Allah ba. ¹⁹ Ga yadda shari’ar take, haske ya shigo duniya, amma mutane suka fi ƙaunar duhu da hasken, don ayyukansu mugaye ne. ²⁰ Duk wanda yake aikata rashin gaskiya yakan fi hasken, ba zai ma zo wurin hasken ba, don kada ayyukansa su tonu. ²¹ Amma mai aikata gaskiya kuwa yakan zo wajen hasken, domin a gani a fili cewa abin da yake yi yana yi ne da taimakon Allah.”

Shaidar Yohanna Maibaftisma a kan Yesu

22 Bayan haka Yesu da almajiransa suka tafi yankin Yahudiya. A nan ya jima da su, yana yi wa mutane baftisma. ²³ Yohanna kuma yana yin baftisma a Ainon kusa da Salim, domin akwai ruwa mai yawa a can. Mutane suka yi ta zuwa ana yin musu baftisma. ²⁴ (Wannan ya faru ne kafin a kulle Yohanna cikin kurkuku.)

25 Sai almajiran Yohanna suka shiga gardama da wani Bayahude^e a kan al'adar wanke-wanke don tsarkakewa. ²⁶ Sai almajiran suka je wurin Yohanna suka ce masa, "Malam, mutumin da kuke tare da shi a dā a hayin Kogin Urdun, wanda kai da kanka ma ka ba da shaida a kansa, ga shi can yana yin baftisma, har kowa da kowa yana zuwa wurinsa."

27 Sai Yohanna ya amsa ya ce, "Ba mai iya samun kome sai ko an ba shi daga sama. ²⁸ Ku da kanku ma shaiduna ne domin na ce, 'Ba ni ne Almasihu ba, amma an aike ni ne in riga shi zuwa.' ²⁹ A bikin aure, ango ne mai amarya. Abokin ango wanda ya je auren kuwa yakan jira ne kurum yā ji muryar ango. Yakan kuma cika da farin ciki idan yā ji ango ya yi magana. A ta haka ne farin ciki nawa ya cika. ³⁰ Dole ne wannan yā yi ta faruwa, ni kuma in yi ta raguwa.

Wanda Ya Zo daga Sama

31 "Shi wanda ya zo daga sama ya fi kowa. Dukan wanda ya fito duniya kuwa na duniya ne, kuma yakan yi maganar abubuwan duniya ne. Wanda kuma ya zo daga sama ya fi kowa duka. ³² Gama yana shaidar abin da ya ji ya kuma gani ne, duk da haka ba wanda ya yarda da shaidarsa. ³³ Amma duk wanda ya karɓi shaidarsa, ya tabbatar ke nan cewa, lallai Allah mai gaskiya ne. ³⁴ Gama shi wanda Allah ya aiko, yana maganar Allah ne, domin Allah ya ba shi Ruhunsa babu iyaka. ³⁵ Uban yana kaunar Dan, ya kuma sa kome a hannunsa. ³⁶ Dukan wanda yake ba da gaskiya ga Dan, yana da rai na har abada. Amma duk wanda ya fi Dan, ba zai sami rai ba, sai dai fushin Allah yā kasance a kansa."

3.24: Mat 14.3; Mar 6.17; Luk 3.19-20 3.28: Yoh 1.20

3.35: Mat 11.27; Luk 10.22

^e 3.25 Wani Bayahude: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "Wadansu Yahudawa" ne a nan.

Yesu da Wata Mace daga Samariya

4 ¹ Farisiyawa suka ji labari cewa Yesu yana samun almajirai, yana kuma yi musu baftisma fiye da Yohanna. ² (Amma dai ba Yesu ne da kansa yake yin baftismar ba, almajiransa ne.) ³ Da Yesu ya sami labari game da wannan sai ya bar Yahudiya, ya koma Galili.

4 Ya zama dole ne Yesu ya bi ta cikin Samariya. ⁵ Sai ya zo wani gari a cikin Samariya mai suna Saikar. Garin yana kusa da yankin kasar da Yakubu ya ba dansa Yusufu tun dā. ⁶ A wannan wuri ne rijiyar Yakubu take. Da Yesu ya gaji da tafiya, sai ya zauna a bakin rijiyar. Wannan ya faru wajen tsakar rana ne.

7 Sai ga wata mace 'yar Samariya ta zo diban ruwa. Yesu ya ce mata, "Ba ni ruwa in sha." ⁸ (Almajiransa kuwa sun shiga cikin gari don sayen abinci.)

9 Sai macen nan Basamariya ta ce wa Yesu, "Yaya kai Bayahude za ka roke ni ruwan sha, ni da nake mutuniyar Samariya?" (Don Yahudawa ba sa hada ido da Samariyawa.)^f

10 Yesu ya amsa mata ya ce, "Da kin san kyautar Allah, da kuma wanda yake ce miki, 'Ba ni ruwa in sha,' ai, da kin roke shi, shi kuwa zai ba ki ruwa mai ba da rai."

11 Sai macen ta ce wa Yesu, "Mai girma, ai, ba ka da guga, rijiyar kuwa da zurfi. To, a ina ne za ka sami wannan ruwa mai ba da rai? ¹² Ko ka fi ubanmu Yakubu ne, wanda ya bar mana rijiyar, har shi da kansa, da 'ya'yansa, da dabbobinsa, suka sha ruwa daga ciki?"

13 Yesu ya amsa ya ce, "Duk wanda ya sha wannan ruwa zai sāke jin kishi. ¹⁴ Amma duk wanda ya sha ruwan da zan ba shi, ba zai kara jin kishi ba har abada. Ruwan da zan ba shi zai zama masa mabuɓɓugan ruwa wanda yake buɓɓugowa zuwa rai madawwami."

15 Sai macen ta ce masa, "Mai girma, ka ba ni ruwan nan, don kada in kara jin kishi, don kada kuma in riƙa zuwa nan domin diban ruwa."

16 Sai Yesu ya ce mata, "Ki je ki kira mijinki ku zo nan."

17 Sai ta amsa ta ce, "Ai, ba ni da miji."

Yesu ya ce mata, "Kin faɗa gaskiya da kika ce ba ki da miji. ¹⁸ Don ainihin gaskiyar kuwa shi ne, kin auri maza biyar, wanda kuke tare yanzu kuwa ba mijinki ba ne."

4.5: Far 33.19; Josh 24.32 4.9: Ezra 4.1-5; Neh 3.33-34

^f4.9 Don Yahudawa ba sa hada ido da Samariyawa: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne "Yahudawa ba sa amfani da kwaf da kwanonin da Samariyawa suka yi amfani da su."

19 Sai macen ta ce wa Yesu, “Mai girma, ina gani kai annabi ne. ²⁰ Kakanninmu sun yi wa Allah sujada a dutsen nan. Amma ku Yahudawa kun ce a Urushalima ne ya kamata a yi wa Allah sujada.”

21 Sai Yesu ya amsa mata ya ce, “Uwargida, ki ba da gaskiya ga abin da nake fadī, gama lokaci yana zuwa da mutane ba za su yi wa Uba sujada a dutsen nan, ko a Urushalima ba. ²² Ku mutanen Samariya ba ku san abin da kuke yi wa sujada ba. Amma mu Yahudawa mun san abin da muke yi wa sujada, domin ceto ya fito daga Yahudawa ne. ²³ Amma lokaci yana zuwa, har ma ya riga ya zo, da masu sujada na gaskiya za su yi wa Uba sujada cikin ruhu, da kuma gaskiya, domin Uba yana neman irin wafannan ne su yi masa sujada. ²⁴ Allah ruhu ne, masu yi masa sujada kuma sai su yi masa sujada cikin ruhu, da cikin gaskiya kuma.”

25 Sai macen ta ce wa Yesu, “Na sani Almasihu yana zuwa wanda ake ce da shi Kiristi. Idan ya zo zai bayyana mana dukan kome.”

26 Yesu ya ce mata, “Ni mai magana da ke, ni ne shi.”

27 Suna gama magana ke nan sai ga almajiransa suka dawo, suka kuwa yi mamakin ganin yana magana da mace. Amma babu wanda ya ce mata, “Me kike bukata,” ko kuma yā tambaye shi, “Me ya sa kake magana da ita?”

28 Sai macen nan ta bar tulunta a wurin ta je cikin gari ta ce wa mutane, ²⁹ “Ku zo, ku ga mutumin da ya gaya mini duk abin da na taɓa yi! Ko ya yiwu wannan mutumin ne Almasihun?” ³⁰ Sai mutane suka fiffito daga cikin gari suka zo wurin Yesu.

31 Ana cikin wannan ke nan, sai almajiran Yesu suka roke shi suka ce, “Malam, ka ci abinci.”

32 Amma Yesu ya ce musu, “Ina da wani abincin da zan ci da ba ku san kome a kai ba.” ³³ Sai almajiransa suka tambayi juna suka ce, “Ko wani ya kawo masa abinci ne?”

34 Amma Yesu ya ce, “Abincina shi ne in yi nufin wanda ya aiko ni, in kuma gama aikinsa. ³⁵ Ba kuna cewa sauran watanni huɗu a yi girbi ba? Amma ina gaya muku fa, ku dubi gonaki da kyau, sun nuna, sun kuma isa girbi. ³⁶ Mai girbi yana samun lada, yana kuma tara amfani zuwa rai na har abada, domin mai shuka da mai girbi su yi farin ciki tare. ³⁷ A nan kam, karin maganan nan gaskiya ne, cewa, ‘Wani ya yi shuki, wani ya yi girbi.’ ³⁸ Na aike ku girbin abin da ba ku yi wahalarsa ba. Waɗānsu sun yi wahala, ku kuwa kun mori ribar wahalarsu.”

39 Mutanen Samariya da yawa daga wannan gari suka ba da gaskiya ga Yesu saboda maganar matan nan da ta ce, “Ya gaya mini duk abin da na taƙa yi.” ⁴⁰ Da mutanen Samariya suka zo wurin Yesu, sai suka roƙe shi yā zauna tare da su, sai ya kuwa zauna kwana biyu.

41 Mutane da yawa kuma suka ba da gaskiya ga Yesu saboda maganarsa. ⁴² Sa’an nan mutanen Samariya suka ce wa macen, “Yanzu kam, mun ba da gaskiya, ba don ma abin da kika faɗa kawai ba, amma don mu ma mun ji da kanmu, mun kuma tabbata lallai wannan mutum ne Mai Ceton duniya.”

Yesu Ya Warkar da Yaron Ma’aikacin Hukuma

43 Bayan kwana biyun nan sai Yesu ya tashi daga ƙasar Samariya zuwa Galili. ⁴⁴ (Gama Yesu da kansa ya taƙa faɗa cewa, “Annabi ba shi da daraja a ƙasarsa.”) ⁴⁵ Da ya kai Galili, sai mutanen Galili suka karɓe shi hannu biyu-biyu domin su ma sun je Bikin Ketarewa a Urushalima, suka kuma ga duk abin da Yesu ya yi.

46 Sai Yesu ya sāke koma garin Kana ta Galili, wato inda ya mai da ruwa ya zama ruwan inabi. A wurim kuwa akwai wani ma’aikacin hukuma wanda yaronsa a Kafarnahum ba shi da lafiya. ⁴⁷ Da wannan mutumin ya ji cewa Yesu ya dawo Galili daga Yahudiya, sai ya tafi wurinsa ya roƙe shi yā je yā warkar da ɗansa wanda yake bakin mutuwa. ⁴⁸ Yesu ya amsa masa ya ce, “Idan ba ku ga alamu da abubuwan ban mamaki ba, ba za ku ba da gaskiya ba ko kaɗan.”

49 Sai ma’aikacin hukuman nan ya ce wa Yesu, “Mai girma, ka zo mu tafi kafin yarona ya mutu.”

50 Yesu ya ce masa, “Ka tafi, gama yaronka zai rayu.” Mutumin kuwa ya gaskata da abin da Yesu ya faɗa masa, sai ya yi tafiyarsa. ⁵¹ Yana kan hanyarsa zuwa gida ke nan, sai ga bayinsa suka gamu da shi, suka ce masa, “Yaronka yana samun sauƙi.”

52 Sai ya tambaye su ainihin lokacin da ya fara samun sauƙin. Sai suka ce masa, “Jiya da ƙarfe ɗaya na rana ne zazzabin ya sake shi.” ⁵³ Sai baban yaron ya gane cewa a daidai wannan lokaci ne Yesu ya ce masa, “Ka tafi, gama yaronka zai rayu.” Sai mutumin da dukan iyalinsa suka ba da gaskiya ga Yesu.

54 Wannan ne abin ban mamaki na biyu da Yesu ya yi bayan da ya bar Yahudiya ya tafi Galili.

Yesu Ya Warkar da Gurgu a Tafkin Betasda

5 ¹ Bayan wannan, Yesu ya tafi Urushalima domin wani bikin Yahudawa. ² A Urushalima kuwa akwai wani tafkin ruwa wanda aka kewaye shi da rufuna guda biyar. Da Yahudanci ana ce da shi Betasda. Wannan tafki yana kusa da Kofar Tumaki ne. ³ A rufuna nan ne marasa lafiya, da makafi, da guragu, da shanyayyu da yawa sun saba kwanciya.^s ⁵ A nan kuwa akwai wani mutumin da ya yi shekara talatin da takwas a cikin rashin lafiya. ⁶ Da Yesu ya gan shi kwance, ya kuma sani mutumin ya dade da wannan ciwo, sai Yesu ya ce wa mutumin, “Kana so ka warke?”

⁷ Mai ciwon ya amsa masa ya ce, “Mai girma, ai, ba ni da wanda zai tainake ni in shiga cikin tafkin lokacin da aka motsa ruwan. Idan na yi kofari in shiga, sai wani yā riga ni.”

⁸ Sai Yesu ya ce masa, “Tashi, ka dauki tabarmarka, ka yi tafiya!” ⁹ Nan take, mutumin ya warke, ya kuma dauki tabarmarsa ya yi tafiya.

Wannan abin ya faru a Ranar Hutun Yahudawa ne, wato, Asabar. ¹⁰ Saboda haka Yahudawa suka ce wa mutumin da aka warkar, “Yau Ranar Hutu ne, kuma bisa ga Dokarmu ba daidai ba ne ka dauki tabarmarka.”

¹¹ Sai mutumin ya amsa musu ya ce, “Ai, wanda ya warkar da ni, shi ne ya ce mini, in dauki tabarmata in yi tafiya.”

¹² Suka tambaye shi suka ce, “Wane ne wannan mutumin da ya ce maka ka dauki tabarmarka ka yi tafiya?”

¹³ Mutumin da aka warkar din kuwa bai san ko wane ne ma ya warkar da shi ba, domin akwai mutane da yawa a wurin, kuma Yesu ya face cikin jama'a.

¹⁴ Bayan dan lokaci, Yesu ya same shi a cikin haikali, ya ce masa, “Ka ga fa, ka warke! To, ka daina yin zunubi, don kada wani abu da ya fi wannan muni yā same ka.” ¹⁵ Sai mutumin ya tafi ya gaya wa shugabannin Yahudawa cewa, Yesu ne ya warkar da shi. ¹⁶ Saboda haka suka fara tsananta wa Yesu, don dai yana

---

5.2: Neh 3.1, 12.39 5.10: Neh 13.19; Irm 17.21

^s 5.3 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 3b-4 haka “Suna jira a motsa ruwan. Don a lokaci-lokaci mala'ikan Ubangiji yakan sauko ya motsa ruwan. Duk kuwa wanda ya fara shiga bayan an motsa ruwan, sai yā warke daga duk irin ciwon da yake da shi.”

yin irin wadannan abubuwa a Ranar Hutu. ¹⁷ Sai Yesu kuwa ya ce musu, “Ubana yana aiki har yanzu, ni ma ina yi.”

¹⁸ Wannan magana kuwa ya sa Yahudawa suka fara nema su kashe Yesu. Suka ce, “Ba don ma ya karya dokar Ranar Hutu kawai ba, amma ya ce Allah Ubansa ne, wato, ya mai da kansa daidai da Allah ke nan.”

Ikon Yesu Dan Allah

¹⁹ Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Hakika, ina gaya muku, Dan ba ya yin kome shi kadai, sai dai abin da ya ga Uban yake yi. Domin duk abin da Uban yake yi, shi ne ma Dan yake yi. ²⁰ Gama Uban yana kaunar Dan, yana kuma nuna masa duk abin da shi kansa yake yi, har ma zai nuna masa ayyukan da suka fi wadannan, domin ku yi mamaki. ²¹ Kamar dai yadda Uba yake ta da matattu ya kuma raya su, haka ma Dan yana ba da rai ga dai duk wanda ya ga dama. ²² Uba kuma ba ya yin wa kowa shari’a, amma ya ba Dan ikon yin dukan shari’a, ²³ domin dukan mutane su girmama Dan, kamar yadda suke girmama Uban. Duk wanda ba ya girmama Dan, ba ya girmama Uban da ya aiko shi ke nan.

²⁴ “Hakika, ina gaya muku, duk mutumin da yake jin maganata, yana kuma ba da gaskiya ga wanda ya aiko ni, yana da rai na har abada. Ba za a yi masa hukunci ba, ya riga ya ketare mutuwa zuwa rai. ²⁵ Hakika, ina gaya muku, lokaci yana zuwa, ya riga ya zo ma, da matattu za su ji muryar Dan Allah, wadanda suka ji kuwa za su rayu. ²⁶ Gama kamar yadda Uba da kansa tushen rai ne, haka ma ya sa Dansa yã zama tushen rai. ²⁷ Ya kuma ba shi ikon yin shari’a domin shi Dan Mutum ne. ²⁸ Kada ku yi mamakin wannan magana, domin lokaci yana zuwa da duk wadanda suke cikin kaburbura za su ji muryarsa, ²⁹ su fito. Wadanda suka yi abu mai kyau za su tashi, su rayu, amma wadanda suka yi rashin gaskiya kuwa, za su tashi a kuwa yi musu hukunci. ³⁰ Ba na iya yin kome ni kadai. Ina shari’ata ne yadda Allah ya fada mini in yi. Saboda haka shari’ata ta gaskiya ce, domin ba nufin kaina nake bi ba, amma nufin wanda ya aiko ni ne.

Shaidun Yesu

³¹ “Idan na yi wa kaina shaida, to, shaidata ba gaskiya ba ce. ³² Amma akwai wani wanda yake yin shaida a kaina, na kuma

san shaidar da yake yi a kaina gaskiya ce. ³³ Kun aiki mutane wurin Yohanna, shi kuwa ya shaida muku gaskiya. ³⁴ Duk da haka ban dogara da shaidar mutum ba. Na dai fada haka ne domin ku sami ceto. ³⁵ Yohanna fitila ne mai ci, mai haske kuma, kun kuwa yarda ku yi farin ciki sosai da haskensa a dan lokaci kafan. ³⁶ Amma ina da tawa shaida a kaina wadda ta fi shaidar da Yohanna ya bayar game da ni. Abubuwan da nake yi, wadanda Ubana ya ba ni in yi, su ne abubuwan da suka zama shaidata, cewa Uba ne ya aiko ni. ³⁷ Uban kuma wanda ya aiko ni shi da kansa ya zama shaidata. Ba ku taɓa jin muryarsa ba, ba ku kuma taɓa ganin yadda yake ba. ³⁸ Maganarsa ba ta zama a zuciyarku, domin ba ku ba da gaskiya ga shi wanda Uba ya aiko ba. ³⁹ Kuna ta binciken Rubutattun Maganar Allah, don a tsammaninku za ku sami rai na har abada a cikinsu. Wadannan Rubutattun Maganar Allah kuwa su ne suke ba da shaida a kaina. ⁴⁰ Amma duk da haka kun ƙi zuwa wurina ku sami rai.

⁴¹ “Ba na karɓar yabo daga wurin mutane. ⁴² Amma fa na san ku, na kuma san cewa ba ku da ƙaunar Allah a cikin zukatanku. ⁴³ Na zo a cikin sunan Ubana, ba ku karɓe ni ba, amma idan wani ya zo a cikin sunan kansa, za ku karɓe shi. ⁴⁴ To, yaya za ku ba da gaskiya bayan kuna ƙoƙarin samun yabo daga junanku, amma ba kwa ƙoƙarin samun yabon da yake fitowa daga wurin Allah wanda yake ɗaya kadai? ⁴⁵ Kada ku yi tsammani zan yi ƙararku wurin Uba. Akwai mai ƙararku, shi ne Musa, wanda kuke tsammani zai taimake ku. ⁴⁶ Da a ce kun ba da gaskiya ga Musa, da kun ba da gaskiya gare ni, domin Musa ya rubuta game da ni. ⁴⁷ Amma in kuwa ba ku gaskata da abin da ya rubuta ba, ta yaya za ku gaskata da maganata?”

Yesu Ya Ciyar da Mutum Dubu Biyar

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

6 ¹ Bayan ɗan lokaci Yesu ya haye Tekun Galili, wato, Tekun Tibariya. ² Sai mutane da yawa suka bi shi, domin sun ga abubuwan ban mamaki da yake yi wa masu ciwo. ³ Sai Yesu ya hau dutse ya zauna a can tare da almajiransa. ⁴ To, lokacin Bikin Ketarewa, wato, bikin Yahudawa ya yi kusa. ⁵ Da Yesu ya daga ido ya ga mutane da yawa suna ta zuwa wurinsa, sai ya ce wa Filibus, “Ina za mu sayo isasshen abincin da mutanen nan za su ci?” ⁶ Yesu ya yi wa Filibus wannan tambaya ne don dai ya gwada shi, domin Yesu ya riga ya san abin da zai yi.

7 Filibus ya amsa ya ce, “Ai, ko abinci na yawan kuɗin da lebura zai samu a ranaku ɗari biyu ma ba zai isa kowannensu yā sami kaɗan ba.”

8 Sai ɗaya daga cikin almajiran mai suna Andarawus, ɗan’uwan Siman Bitrus, ya ce wa Yesu, ⁹“Ga wani ɗan yaro nan da ɗunkulen burodi biyar da aka yi da garin bale da kuma kifi biyu. Amma me waɗannan za su yi wa mutane masu yawa haka?”

10 Yesu ya ce wa almajiransa, “Ku faɗa wa mutane su zauna.” A wannan wurin kuwa akwai ciyawa da yawa. Sai mazaje suka zazzauna, sun kai wajen dubu biyar. ¹¹Yesu ya ɗauki ɗunkulen burocin, bayan ya yi godiya ga Allah kuma, sai ya rarraba wa mutanen da suke zaune, ya ba su duk abin da zai ishe su. Haka kuma ya yi da kifin. ¹²Da suka ci suka koshi, sai ya ce wa almajiransa, “Ku tattara gutsattsarin da suka rage domin kada kome yā lalace.” ¹³Sai almajiran suka tattara gutsattsarin burocin suka cika kwanduna goma sha biyu, wato, gutsattsarin nan daga ɗunkulen burodi biyar na bale nan ne waɗanda mutane suka ci suka rage.

14 Da jama’a suka ga wannan abin mamakin da Yesu ya yi, sai suka ce, “Ba shakka, wannan shi ne Annabin nan mai zuwa duniya.” ¹⁵Da Yesu ya gane mutanen suna shirin zuwa su ɗauke shi ƙarfi da yaji su naɗa shi sarki, sai ya sāke komawa kan dutse shi kaɗai.

Yesu Ya Yi Tafiya a kan Ruwa

(Mat 14.22-33; Mar 6.45-52)

16 Da yamma ta yi, sai almajiran Yesu suka gangara zuwa teku. ¹⁷A lokacin wuri ya fara duhu, kuma Yesu bai riga ya zo wurinsu ba tukuna. Sai almajiransa suka shiga jirgin ruwa suka soma ƙetare tekun zuwa Kafarnahum. ¹⁸Sai tekun ya fara hauka saboda wata mummunar iska da take busawa. ¹⁹Bayan sun yi tuki wajen kilomita biyar ko shida, sai suka ga Yesu yana tafiya a kan ruwa, yana ta zuwa kusa da jirgin. Sai almajiran suka firgita. ²⁰Amma Yesu ya ce musu, “Ni ne, kada ku ji tsoro.” ²¹Sa’an nan suka yarda su karɓe shi cikin jirgin. Nan da nan jirgin ya kai wurin da za su.

Mutane Sun Nemi Yesu

22 Da gari ya waye sauran mutanen da suke zaune a hayin tekun suka lura cewa ɗa ma jirgi ɗaya kurum ya zo wurin, suka kuma lura Yesu bai shiga cikin jirgin tare da almajiransa ba,

almajiransa ne kadai suka tafi. ²³ Amma akwai wadansu jiragen da suka zo daga Tibariya suka tsaya kusa da wurin da mutanen suka ci burodi bayan Yesu ya yi godiya ga Allah. ²⁴ Da mutanen suka ga cewa Yesu da almajiransa ba sa nan a wurin, sai suka shiga jiragen ruwan, suka tafi Kafarnahum suna neman Yesu.

Yesu Ne Burodi Mai Ba da Rai

25 Da suka same shi a hayin tekun, suka ce masa, “Malam, yaushe ka zo nan?”

26 Yesu ya amsa musu ya ce, “Hakika, ina gaya muku, kuna nemana ne don kun ci burodi nan kun koshi, amma ba don kun ga abin ban mamaki da na yi ba ne. ²⁷ Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa, amma ku yi aiki a kan abincin da ba zai lalace ba, sai dai yã ba da rai na har abada. Wannan shi ne abincin da Dan mutum zai ba ku. Domin a kan Dan Mutum ne Allah Uba ya riga ya buga hatiminsa na nuna yarda.”

28 Sai mutanen suka tambayi Yesu suka ce, “Me za mu yi don mu cika abin da Allah yake so?”

29 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Wannan shi ne abin da Allah yake so ku yi, wato, ku ba da gaskiya ga wanda ya aiko.”

30 Sai mutanen suka tambayi Yesu kuma suka ce, “To, wane irin abin ban mamaki ne za ka yi don mu gani mu ba da gaskiya gare ka? Me za ka yi? ³¹ Kakannin kakanninmu sun ci manna a daji, yadda yake a rubuce cewa, ‘Ya ba su abinci daga sama don su ci.’ ”

32 Sa’an nan Yesu ya amsa musu ya ce, “Hakika, ina gaya muku, ba Musa ne ya ba ku abincin nan daga sama ba, Ubana ne yake ba ku abinci na gaskiya daga sama. ³³ Ai, abincin Allah shi ne wanda yake saukowa daga sama yana ba duniya rai.”

34 Sai suka ce masa, “Mai girma, ka riƙa ba mu irin wannan abinci kullum!”

35 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai ƙara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni kuma ba zai taɓa jin ƙishin ruwa ba. ³⁶ Amma kamar yadda dai na faɗa muku, kun gan ni, duk da haka ba ku ba da gaskiya ba. ³⁷ Duk waɗanda Uba ya ba ni, za su zo wurina, wanda kuma ya zo wurina kuwa ba zan ƙi shi ba. ³⁸ Gama na sauko daga sama, ba domin in yi nufina ba, sai dai in yi nufin wanda ya aiko ni. ³⁹ Kuma nufin wanda ya aiko ni shi ne, kada in batar da ko da

daya daga cikin dukan wafanda ya ba ni, amma dai in tashe su a ranar karshe. ⁴⁰ Domin wannan shi ne nufin Ubana cewa, duk wanda yake duban Dan, yake kuma gaskatawa da shi yana da rai na har abada, ni kuma zan tashe shi a ranar karshe.”

41 Sai Yahudawa suka yi gunaguni game da Yesu domin ya ce, “Ni ne abincin da ya sauko daga sama.” ⁴² Yahudawan suka ce, “Ashe, wannan ba Yesu ne ba, yaron Yusufu, wanda mun san duk babansa da mamarsa? To, yaya yanzu zai ce, ‘Na sauko ne daga sama?’”

43 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku bar yin gunaguni a tsakaninku. ⁴⁴ Ba mai iya zuwa wurina, sai dai in Uba wanda ya aiko ni ne ya jawo shi, ni kuwa zan ta da wannan mutum a ranar karshe. ⁴⁵ An rubuta a cikin littattafan annabawa cewa, ‘Dukansu Allah ne zai koya musu.’ To, duk wanda ya ji, ya kuma koya a wurin Uban, yakan zo wurina. ⁴⁶ Ba wanda ya taɓa ganin Uban sai dai wanda ya fito daga wurin Allah, shi ne kadai ya taɓa ganin Uban. ⁴⁷ Hakika, ina gaya muku, duk wanda ya ba da gaskiya yana da rai na har abada. ⁴⁸ Ni ne abinci mai ba da rai. ⁴⁹ Kakannin kakanninku sun ci manna a daji, amma duk da haka suka mutu. ⁵⁰ Amma ga abinci mai saukowa daga sama. Duk wanda ya ci wannan abinci, ba zai mutu ba. ⁵¹ Ni ne abincin rai da ya sauko daga sama. Duk wanda ya ci wannan abinci, zai rayu har abada. Wannan abincin naman jikina ne, wanda zan bayar domin duniya ta sami rai.”

52 Sai Yahudawa suka shiga gardama mai zafi a tsakaninsu, suna cewa, “Yaya mutumin nan zai ba mu naman jikinsa mu ci?”

53 Sai Yesu ya ce musu, “Hakika, ina gaya muku, in ba kun ci naman jikin Dan Mutum kun kuma sha jininsa ba, ba ku da rai a cikinku ke nan. ⁵⁴ Duk wanda yake cin naman jikina, yake shan jinina kuma, yana da rai na har abada, zan kuwa tashe shi a ranar karshe. ⁵⁵ Domin naman jikina abinci ne na kwarai, jinina kuma, abin sha ne na kwarai. ⁵⁶ Duk wanda yake cin naman jikina, yake kuma shan jinina, yana rayuwa a cikina, ni kuwa a cikinsa. ⁵⁷ Kamar yadda Uba mai rai ya aiko ni, saboda shi ne kuma nake rayuwa, haka ne kuma wanda ya mai da ni abincinsa zai rayu saboda ni. ⁵⁸ Ni ne abincin da ya sauko daga sama. Kakannin kakanninku sun ci manna, amma duk da haka suka mutu, amma duk mutumin da ya ci wannan abinci zai rayu har abada.”

59 Yesu ya fada dukan waɗannan abubuwa ne a lokacin da yake koyarwa a cikin majami'a^h a Kafarnahum.

Kalmomin Rai na har Abada

60 Da jin haka, sai da yawa daga cikin almajiransa suka ce, “Wannan maganar mai wuya ce, wa zai iya yã karɓe ta?”

61 Yesu kuwa da yake ya sani cewa almajiransa suna gunaguni a kan wannan koyarwa, sai ya ce musu, “Wannan koyarwa ta bata muku rai ne? ⁶²To, yaya ranku zai zama ke nan in kuka ga Dan Mutum yana hawa zuwa inda ya fito? ⁶³Ruhu ne yake ba da rai. Jiki ba shi da ikon kome. Kalmomin da na fada muku Ruhu ne, da kuma rai. ⁶⁴Amma akwai waɗansunku da ba su ba da gaskiya ba.” Gama tun farko Yesu ya san waɗanda ba su ba da gaskiya ba, da kuma wanda zai bashe shi. ⁶⁵Sai Yesu ya fara da cewa, “Shi ya sa na gaya muku cewa, ‘Babu wanda zai iya zuwa wurina, sai dai Uban ya yarda masa.’ ”

66 Bayan wannan maganar da Yesu ya yi, sai da yawa daga cikin mutanen da suke binsa suka bar shi, suka kuma daina binsa.

67 Sai Yesu ya tambayi sha biyun nan ya ce, “Ku ma kuna so ku tafi ne?”

68 Siman Bitrus ya amsa masa ya ce, “Ubangiji, wurin wane ne za mu je? Ai, kai ne kake da magana mai ba da rai na har abada. ⁶⁹Mu kuwa mun ba da gaskiya, mun kuma sani cewa kai ne Mai Tsarkin nan na Allah.”

70 Sai Yesu ya amsa ya ce, “Na zaɓi dukanku goma sha biyu, amma ɗayanku shaidan ne.” ⁷¹Wato, yana nufin Yahuda, ɗan Siman Iskariyoti, don shi ne zai bashe shi, ko da yake shi ɗaya daga cikin sha biyun nan ne.

'Yan'awan Yesu ba Su Gaskata da Shi Ba

7 ¹Bayan wannan Yesu ya zazzaga cikin Galili, amma bai so yã tafi cikin Yahudiya ba, don Yahudawan da suke can suna nema su kashe shi. ²Bikin Bukkoki' na Yahudawa ya yi kusa ke nan, ³sai 'yan'awan Yesu suka ce masa, “Ya kamata ka tashi daga nan ka tafi Yahudiya don almajiranka su ma su ga abubuwan ban mamakin da kake yi. ⁴Ai, duk wanda yake so a san shi sosai ba ya boye abin da yake yi. Tun da yake kana yin waɗannan

6.68-69: Mat 16.16; Mar 8.29; Luk 9.20 7.2: L. Fir 23.34; M. Sh 16.13

^h6.59 majami'a: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

¹7.2 Bikin Bukkoki: Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

abubuwa, ai, sai ka nuna kanka domin duniya ta san ka.”⁵ Gama su 'yan' uwan Yesu ma ba su ba da gaskiya gare shi ba.

6 Sai Yesu ya ce musu, “Lokacina bai zo ba tukuna, amma a wajenku kowane lokaci daidai ne. ⁷ Ku kam duniya ba za ta iya kinku ba, amma ni take fi, domin ina faɗa mata mugayen abubuwan da take yi. ⁸ Ku dai ku tafi bikin. Ni ba za ni wannan biki ba, don lokacina bai yi ba tukuna.” ⁹ Bayan da Yesu ya faɗa musu wannan magana, sai ya ɗan dakata a Galili.

10 Amma bayan da 'yan'uwansa suka tafi bikin kuwa, Yesu ma ya tafi, amma a boye, ba a fili ba. ¹¹ Yahudawa suna ta nemansa a wurin bikin, suna tambaya cewa, “Ina mutumin yake?”

12 A cikin taron nan mutane suna ta maganganu da junansu a boye a kan Yesu. Wadansu suna cewa, “Shi mutumin kirki ne.”

Wadansu kuma suna cewa, “A'a, ai, yana ruɗin mutane ne.”
¹³ Amma ba wanda ya yi ƙarfin hali yã yi magana a kan Yesu a fili, don suna tsoron shugabannin Yahudawa.

Yesu Ya Yi Koyarwa a Bikin Bukkoki

14 Da aka ci rabin lokacin biki, sai Yesu ya shiga haikali ya fara koyarwa. ¹⁵ Sai shugabannin Yahudawa suka yi mamaki suka ce, “Wannan mutum bai taɓa zuwa makaranta don koyon karatu ba, ta yaya ya zama gwani haka?”

16 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Abubuwan da nake koyarwa ba nawa ba ne, amma na wanda ya aiko ni ne. ¹⁷ Duk wanda ya zaɓi yin abin da Allah yake so, zai sani cewa koyarwata ta fito daga wurin Allah ne, ba wurina ba. ¹⁸ Wanda yake koyar da abubuwa na kansa, yana ƙoƙarin samo wa kansa suna ne. Amma wanda yake ƙoƙarin samo wa wanda ya aiko shi suna, shi ne mai gaskiya, kuma ba shi da rashin gaskiya a cikinsa. ¹⁹ Ashe, ba Musa ne ya ba ku Doka ba? Amma duk da haka ba wanda yake kiyaye Dokar a cikinku. Me ya sa kuke so ku kashe ni?”

20 Mutanen suka amsa suka ce, “Kana da aljani a cikinka. Su wane ne suke so su kashe ka?”

21 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Na yi abin ban mamaki guda ɗaya tak, amma kun yi mamaki dukanku. ²² Musa ya ba ku umarnin kaciya (ko da yake ba shi ne ya fara ba, amma kakannin kakanninku ne). Duk da haka kukan yi wa yaro kaciya a Ranar Hutu. ²³ To, idan an iya yi wa yaro kaciya a Ranar Hutu don dai a yi biyayya da Dokar Musa, to, me ya sa za ku yi fushi da ni

don na warkar da jikin mutum sarai a Ranar Hutu? ²⁴ Kada ku yi shari'a bisa ga yadda abubuwa suke a ganin ido, amma ku yi shari'a bisa ga abin da yake daidai."

Yesu Ne Almasihu?

25 Sai wadansu mutanen Urushalima suka ce, "Ashe, ba wannan ne mutumin da suke nema su kashe ba? ²⁶ Ga shi nan kuwa, yana magana a fili, ba su ce masa kome ba. Ko shugabannin sun riga sun yarda cewa shi ne Almasihu ke nan? ²⁷ Ga shi mun san inda mutumin nan ya fito, amma idan Almasihu na gaske ya zo, ba wanda zai san inda ya fito."

28 Yesu yana koyarwa a haikalin ke nan, sai ya daga murya ya ce, "Kun dai san ni, kun kuma san inda na fito. Amma ban zo da ikon kaina ba. Wanda ya aiko ni mai gaskiya ne, shi kuwa ba ku san shi ba. ²⁹ Amma ni na san shi, domin daga wurinsa na fito, shi ne kuwa ya aiko ni."

30 Da Yesu ya fada wannan magana, sai mutanen suka nema su kama shi. Amma ba wanda ya taɓa shi, don lokacinsa bai yi ba. ³¹ Duk da haka mutane da yawa a cikin jama'ar suka gaskata da Yesu, suna cewa, "Shin, lokacin da Almasihu zai zo, zai yi abubuwan ban mamaki fiye da abubuwan da mutumin nan ya yi ne?"

Shugabannin Yahudawa Sun Yi Kokarin Kamun Yesu

32 Farisiyawa suka ji mutane suna magana a hankali da juna a kan Yesu, sai manyan firistoci da Farisiyawa suka aiki dogarawan haikali su kamo shi.

33 Sai Yesu ya amsa ya ce, "Lokacin da zan zauna tare da ku ya rage dan kadan, sa'an nan zan koma wurin wanda ya aiko ni. ³⁴ Za ku neme ni, amma ba za ku same ni ba. Inda nake kuwa ba za ku iya zuwa ba."

35 Sai Yahudawa suka yi magana da juna suka ce, "Ina za shi da har ba za mu same shi ba? Ko za shi wajen Yahudawa da suke a warwatse suna zama da Helenawa ne, yã koya wa Helenawa a can? ³⁶ Me yake nufi da ya ce, 'Za ku neme ni, amma ba za ku same ni ba'? Me yake nufi kuma da 'Inda nake ba za ku iya zuwa ba'?"

Alkawarin Ruwan Rai

37 A ranar farshe ta bikin, wadda kuma ta zama babbar rana ta bikin, Yesu ya tsaya ya daga murya ya ce, "Duk mai jin kishin ruwa yā zo wurina yā sha. ³⁸ Duk mai ba da gaskiya gare ni, 'Rafuffuka masu ba da ruwan rai za su fiffito daga kowanne mutumin da ya ba da gaskiya gare ni' kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya fada.^j ³⁹ Yesu yana magana ne a kan Ruhu Mai Tsarki, wanda masu ba da gaskiya gare shi za su karɓa, domin a wannan lokacin ba a ba da Ruhu Mai Tsarki ba tukuna, saboda ba a riga an daukaka Yesu ba."

Mutane Sun Yi Gardama a kan Yesu

40 Da mutanen suka ji wannan maganar da Yesu ya yi, sai suka ce, "Ba shakka, wannan shi ne Annabin nan."

41 Wadansu kuwa suka ce, "Wannan shi ne Almasihun." Amma har yanzu wadansu suka ce, "Ashe, Almasihun daga Galili zai fito? ⁴² Ba Rubutaccen Maganar Allah ya fada cewa Almasihu zai fito daga zuriyar Dawuda ne ba? Ba kuma zai fito daga Baitalami, kauyen da Dawuda ya zauna ne ba?" ⁴³ Sai bakin mutanen ya rabu a kan Yesu. ⁴⁴ Wadansunsu suka so su kama shi, amma ba wanda ya taɓa shi.

Rashin Bangaskiyar Shugabannin Yahudawa

45 Da dogarawan haikali suka koma, sai manyan firistoci da shugabannin Farisiyawa suka tambaye su suka ce, "Me ya sa ba ku kawo shi ba?"

46 Sai dogarawan suka amsa suka ce, "Ai, babu mutumin da ya taɓa magana kamar wannan mutum."

47 Farisiyawan suka ce wa dogarawan, "Af! Har ku ma ya ruɗe ku ke nan? ⁴⁸ Ko akwai wani daga cikin shugabanni ko Farisiyawan da ya ba da gaskiya gare shi? ⁴⁹ Amma wannan taron da ba su san kome a kan Dokar Musa ba, ai, la'anannu ne."

50 Nikodimus kuwa wanda ya je wurin Yesu a dā, wanda kuwa yana ɗaya daga cikin Farisiyawan, ya ce musu, ⁵¹ "Bisa ga Dokarmu ba za mu iya hukunta mutum ba, sai an ji daga bakinsa, don a san abin da yake yi."

7.37: L. Fir 23.36 7.38: Ez 47.1; Zak 14.8 7.42: 2 Sam 7.12; Mika 5.1
7.50: Yoh 3.1-2

^j7.37-38 Wani juyi na wadannan ayoyin shi ne "Duk mai jin kishin ruwa yā zo wurina, kuma duk wanda ya ba da gaskiya gare ni kuma yā sha. ³⁸ Kamar yadda Maganar Allah ta ce 'rafuffukan ruwa mai ba da rai za su fiffito daga zuciyarsa.'"

52 Sai suka amsa masa suka ce, “Kai ma mutumin Gálili ne? Ka bincika Maganar Allah ka gani mana, ai, ba wani annabin da zai zo daga Galili.”

Macen da Aka Kama a Zina

53 Sai kowa ya tafi gida.

8¹ Amma Yesu ya tafi Dutsen Itatuwan Zaitun. ²Da sassafe kuma Yesu ya sāke shiga haikali. Dukan mutane suka zo wurinsa, ya kuwa zauna yana koya musu. ³Sai malaman dokoki da Farisiyawa suka kawo wata macen da aka kama ta tana yin zina. Suka sa ta tsaya a tsakiyarsu. ⁴Sai suka ce wa Yesu, “Malam, macen nan an kama ta ne, tana cikin zina. ⁵To, Dokar Musa ta umarce mu mu jejjefe irin waɗannan da duwatsu har su mutu. Kai kuwa me ka ce?” ⁶Sun yi wannan tambaya ne don su gwada shi, domin dai su sami wani laifin da za su yi fararsa a kai.

Amma Yesu ya sunkuya, ya yi rubutu a ƙasa da yatsarsa. ⁷Da suka dinga yi wa Yesu tambayoyi, sai ya daga ya ce musu, “To, duk wanda bai taɓa yin zunubi a cikinku ba yā fara jifanta da dutse.” ⁸Sai Yesu ya sāke sunkuyawa, ya yi rubutu a ƙasa. ⁹Da suka ji haka kuwa, suka fara tashi daga wurin ɗaya-ɗaya, tun daga babbansu zuwa ƙaraminsu, aka bar Yesu shi kadai, da macen a tsaye a gabansa. ¹⁰Sai Yesu ya daga, ya tambaye ta ya ce, “Uwargida ina suke? Ba wanda ya hukunta ki?”

11 Sai ta amsa ta ce, “Mai girma, babu kowa.”

Sai Yesu ya ce, “Ni ma ban hukunta ki ba. Ki tafi, amma kada ki ƙara yin zunubi.”^k

Yesu Ne Hasken Duniya

12 Sai Yesu ya ƙara yi wa mutane magana ya ce, “Ni ne hasken duniya. Duk wanda yake bina ba zai yi tafiya a duhu ba, amma zai sami haske na rai.”

13 Sai Farisiyawa suka ce wa Yesu, “Kana yi wa kanka shaida, shaidarka kuwa ba gaskiya ba ce.”

14 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ko da ma na shaida kaina, ai, shaidata gaskiya ce, domin na san inda na fito, da kuma inda za ni. Amma ku ba ku san inda na fito ba, ko kuma inda za ni. ¹⁵Ku kuna hukunci ne bisa ga ganin mutum. Ni kuwa ba na hukunta kowa. ¹⁶Amma ko da ma zan yi hukunci, hukuncina na gaskiya ne, don ba ni ne kadai ba, amma Ubana da ya aiko ni yana tare

8.5: L. Fir 20.10; M. Sh 22.22-24 8.12: Mat 5.14; Yoh 9.5 8.13: Yoh 5.31

^k 8.11 Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da ayoyi 7.53-8.11.

da ni. ¹⁷ A cikin Dokarku an rubuta cewa, idan shaidu biyu sun fada abu iri daya, to, dole ne a karbi shaidarsu. ¹⁸ To, ni ina ba da shaida wa kaina, Uba kuma wanda ya aiko ni shi ne na biyun.”

19 Sai suka tambaye shi suka ce, “Ina Uban nan naka yake?”

Yesu ya amsa musu ya ce, “Ba ku san ni ba, ba ku kuma san Ubana ba. Da kun san ni, da kun san Ubana ma.”

20 Yesu ya fada wannan magana ne a lokacin da yake koyarwa kusa da inda ake ajiye kudin baiko a haikali. Amma duk da haka ba wanda ya kama shi, don lokacinsa bai yi ba tukuna.

Inda Za Ni ba Za Ku Iya Zuwa Ba

21 Sai Yesu ya fara gaya wa mutanen cewa, “Zan tafi, za ku kuwa neme ni, za ku kuma mutu cikin zunubinku. Inda za ni kuwa, ba za ku iya zuwa ba.”

22 Wannan ya sa shugabannin Yahudawa suka ce, “Wato, zai kashe kansa ne da ya ce, ‘Inda za ni kuwa, ba za ku iya zuwa ba?’”

23 Amma Yesu ya ci gaba da cewa, “Ku daga nan fasa kuke, ni kuwa na fito daga sama ne. Ku na duniyan nan ne, ni kuwa ba na duniyan nan ba ne. ²⁴ Shi ya sa na ce muku za ku mutu cikin zunubanku. Domin in ba ku ba da gaskiya cewa Ni Ne shi wanda na gaya muku nake ba, za ku mutu cikin zunubanku.”

25 Sai suka tambayi Yesu suka ce, “Kai wane ne?”

Yesu ya amsa musu ya ce, “Ni ne wannan da na fada muku tun daga farko. ²⁶ Akwai abubuwa da yawa da zan iya fada gome da ku, in kuwa hukunta ku. Amma ina gaya wa mutane abubuwan da na ji daga shi wanda ya aiko ni ne kadai, kuma yana fadin gaskiya ne.”

27 Mutanen ba su gane cewa yana magana da su ne game da Uban ba. ²⁸ Shi ya sa Yesu ya ce musu, “A lokacin da za ku daga Dan Mutum, a lokacin nan ne za ku gane ni ne shi. Za ku gane cewa ba na yin kome da ikon kaina, amma ina fadin abin da Uba ya koya mini ne kawai. ²⁹ Wanda ya aiko ni kuwa yana tare da ni, bai bar ni ni kadai ba, gama kullum ina yin abin da yake so.” ³⁰ A lokacin da Yesu yake fadin wadannan abubuwa mutane da yawa suka gaskata da shi.

²⁶ 8.25 Abin da na fada muku tun daga farko: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne “Don me ma zan yi magana da ku.”

'Yanci na Gaske

31 Sai Yesu ya ce wa Yahudawan nan da suka gaskata da shi, "In dai kun ci gaba da riƙe koyarwata, ku almajiraina ne na gaske. 32 Sa'an nan za ku san gaskiya, gaskiyar kuwa za ta ba ku 'yanci."

33 Suka amsa masa suka ce, "Ai, mu zuriyar Ibrahim ne, ba mu taɓa zama bawan kowa ba. To, me ya sa ka ce za mu sami 'yanci?"

34 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Gaskiya, ina gaya muku, duk mai yin zunubi bawan zunubi ne. 35 Ai, bawa ba ya zama a gida har abada, amma da na gida ne har abada. 36 Saboda haka idan Dan ya 'yantar da ku za ku sami 'yanci na gaske. 37 Na san dai ku zuriyar Ibrahim ne, amma kuna so ku kashe ni, domin ba ku karɓi koyarwata ba. 38 Ina faɗa muku abin da na gani a gun Ubana, amma ku kuna yin abin da kuka ji daga ubanku."

Shaidan Ne Ubanku

39 Suka amsa masa suka ce, "To, ai, Ibrahim ne babanmu."

Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "In da ku 'ya'yan Ibrahim ne, da kun yi abubuwan da shi Ibrahim ya yi. 40 Ni mutum ne mai faɗin gaskiya wadda na ji daga wurin Allah, amma kuna ƙoƙari ku kashe ni. To, ai, Ibrahim bai yi irin wannan abu ba. 41 Saboda haka kuna yin abin da ubanku yake yi ne."

Amma Yahudawan suka ce, "Mu ba shegu ba ne. Allah ne Ubanmu, kuma shi ne kaɗai Uban da muke da shi."

42 Yesu ya ce musu, "Da a ce Allah ne Ubanku da kun ƙaunace ni, domin daga wurin Allah na fito, yanzu ga ni a nan. Ban zo da ikon kaina ba, Allah ne ya aiko ni. 43 Me ya sa ba ku gane maganata ba? Don ba ku iya saurari koyarwata ba. 44 Ku na ubanku Shaidan ne, kuma kuna so ku yi abin da yake so. Shi mai kisa ne tun farko kuma ba ruwansa da gaskiya, domin babu gaskiya a cikinsa. Duk lokacin da yake ƙarya yana nuna halinsa ne, gama shi mai ƙarya ne, uban ƙarya kuma. 45 Amma domin ina faɗin gaskiya, ba ku gaskata da ni ba. 46 Wane ne a cikinku yana da shaida wadda ta nuna na taɓa yin zunubi? In kuwa gaskiya nake faɗa, to, me ya sa ba ku gaskata ba? 47 Wanda yake na Allah yakan saurari abin da Allah yake faɗa. Amma ku ba ku saurari abin da Allah ya faɗa ba don ku ba na Allah ba ne."

Yesu Ya Fi Ibrahim

48 Yahudawa suka amsa masa suka ce, “Ashe, ba gaskiyarmu ba kuwa, da muka ce kai mutumin Samariya ne wanda yake da aljani?”

49 Yesu ya amsa ya ce, “Ni ba mai aljani ba ne. Ina girmama Ubana ne, amma ku kuwa kuna yi mini wulafanci. ⁵⁰ Ba ni nake nema wa kaina daukaka ba. Akwai wani wanda yake nema mini, shi ne kuma mai yin hukunci. ⁵¹ Hakika, ina gaya muku, duk wanda yake biyayya da koyarwata ba zai taɓa mutuwa ba sam.”

52 Sai Yahudawan suka ce masa, “To, yanzu kam, mun tabbata kana da aljani. Ai, Ibrahim da annabawa sun mutu, amma kai ka ce, ‘Duk wanda yake biyayya da koyarwata ba zai taɓa mutuwa ba sam.’ ⁵³ Kana tsammani ka fi babanmu Ibrahim ne? Shi kuwa ya mutu, haka nan ma annabawa sun mutu. Kana tsammani kai wane ne?”

54 Yesu ya amsa musu ya ce, “Idan na daukaka kaina, wannan daukaka ba a bakin kome take ba. Wanda yake daukaka ni shi ne Ubana, wanda kuke cewa wai shi ne Allahnku. ⁵⁵ Ku ba ku san shi ba, amma ni na san shi. Da a ce na ce muku ban san shi ba, da na zama mai karya kamarku. Amma na san shi, ina kuma biyayya da abin da yake faɗa. ⁵⁶ Babanku Ibrahim ya yi farin ciki sosai don dai yā sami ganin zamanina, ya kuwa gan shi, ya kuma yi murna.”

57 Sai Yahudawa suka ce wa Yesu, “Ga shi, har yanzu ba ka ma kai shekara hamsin ba tukuna, kuma kana cewa ka ga Ibrahim?”¹

58 Yesu ya ce musu, “Gaskiya, ina gaya muku, tun ba a haifi Ibrahim ba, ina nan.” ⁵⁹ Da Yesu ya faɗa wannan magana sai suka ɗebo duwatsu don su jejjefe shi. Amma Yesu ya boye, ya fita ya bar haikalin.

Yesu Ya Warkar da wanda Aka Haifa Makaho

9 ¹ Yesu yana wucewa ke nan, sai ya ga wani mutum wanda tun haihuwarsa makaho ne. ² Sai almajiransa suka tambaye shi suka ce, “Malam, zunubin wane ne ya sa an haifi wannan mutum makaho? Zunubinsa ne, ko zunubin iyayensa?”

³ Yesu ya amsa ya ce, “Ba wai domin mutumin nan ko iyayensa sun yi zunubi ba ne, amma an haife shi makaho ne, domin a nuna ikon Allah a kansa. ⁴ Dole ne mu ci gaba da aikin

¹8.57 kana cewa ka ga Ibrahim: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne “Kana cewa Ibrahim ya gan ka?”

wanda ya aiko ni tun rana tana nan. Ai, dare yana nan zuwa, a lokacin da ba wanda zai iya aiki. ⁵Muddin ina nan a duniya, ni ne hasken duniya.”

⁶Da ya fada haka sai ya tofa miyau a fasa, ya kwaɓa fasa da shi, sai ya debi fasan nan da ya kwaɓa, ya shafa a idanun mutumin. ⁷Ya ce wa mutumin, “Je ka, ka wanke ido a ruwan tafkin Siluwam.” (Wannan kalma kuwa tana nufin “Aika”.) Sai mutumin ya je ya wanke ido, ya dawo idanunsa suna gani.

⁸Abokan zamansa da waɗanda suka saba ganinsa yana bara a dā, suka ce, “Ashe, ba wannan ne yakan zauna yana bara ba?” ⁹Wadansu suka ce, “Shi ne mana.”

Wadansu kuwa suka ce, “A’a, sun dai yi kama ne kawai.”

Amma mutumin da kansa ya ce, “Ai, ni ne mutumin.”

¹⁰Sai suka tambaye shi suka ce, “To, yaya aka yi idanunka suka buɗe?”

¹¹Ya amsa ya ce, “Mutumin nan da ake ce da shi Yesu ne ya kwaɓa fasa ya shafa mini a idanu, ya ce mini, ‘Je ka ka wanke ido a ruwan Siluwam.’ Na kuwa je na wanke, sai na sami gani.”

¹²Suka tambaye shi suka ce, “Ina wannan mutumin yake?”

Sai ya ce, “Ban sani ba.”

Farisiyawa Sun Yi Bincike a kan Warkawar Makahon

¹³Sai mutanen suka kai wa Farisiyawa mutumin da yake makaho a dā. ¹⁴To, a Ranar Hutun Yahudawa ne Yesu ya kwaɓa fasa ya buɗe wa mutumin ido. ¹⁵Saboda haka Farisiyawa suka tambaye shi yadda aka yi ya sami gani. Sai mutumin ya ce, “Ya kwaɓa fasa ne ya shafa mini a idona, na wanke, yanzu ina gani.”

¹⁶Wadansu Farisiyawa suka ce, “Mutumin nan ba daga wurin Allah ya fito ba, don ba ya kiyaye Ranar Hutu.”

Amma wadansu suka yi tambaya suka ce, “Yaya mutum mai zunubi zai iya yin abubuwan ban mamaki haka?” Sai ra’ayinsu ya rabu.

¹⁷Sai suka sāke tambayi mutumin suka ce, “Mene ne ra’ayinka game da wannan mutum, tun da yake kai ne ya buɗe maka ido?”

Mutumin ya amsa musu ya ce, “Ai, annabi ne shi.”

¹⁸Shugabannin Yahudawan kam, ba su ba da gaskiya ba cewa mutumin nan makaho ne a dā, kuma yanzu yana gani. Saboda haka suka aika aka kira iyayensa. ¹⁹Suka tambaye su suka ce,

“Wannan danku ne? Kun ce an haife shi makaho? To, ta yaya ya iya gani yanzu?”

20 Sai iyayen suka amsa suka ce, “Mun dai san wannan danmu ne, kuma an haife shi makaho ne. ²¹ Amma mu kam, ba mu san yadda aka yi yana gani yanzu ba, ba mu ma san wanda ya buɗe masa ido ba. Ku tambaye shi, ai, shi ba yaro ba ne, zai faɗa da bakinsa.” ²² Iyayensa sun faɗa haka ne don tsoron shugabannin Yahudawa, don dā ma sun shirya cewa duk wanda ya ce Yesu ne Almasihu, za a kore shi daga majami’a. ²³ Shi ya sa iyayensa suka ce, “Ai, shi ba yaro ba ne, ku tambaye shi.”

24 Sai Farisiyawan suka sāke kira mutumin nan da yake makaho a dā, suka ce masa, “Ka faɗa gaskiya don ka daukaka Allah. Mu kam, mun san mutumin nan da ya warkar da kai mai zunubi ne.” ²⁵ Sai ya amsa ya ce, “Ko mai zunubi ne, ni ban sani ba. Abu ɗaya kam na sani, dā ni makaho ne, yanzu kuwa ina gani.”

26 Suka tambaye shi kuma suka ce, “Me ya yi maka? Ta yaya ya buɗe maka ido?”

27 Ya amsa musu ya ce, “Na riga na faɗa muku, ba ku ji ni ba ne. Don me kuke so ku sāke ji? Ko ku ma kuna so ku zama almajiransa ne?”

28 Sai suka zagi mutumin suka ce, “Kai ne dai almajirinsa, amma mu kam, almajiran Musa ne. ²⁹ Mun dai san Allah ya yi magana da Musa, amma wannan mutum kam ba mu san inda ya fito ba.”

30 Sai mutumin ya amsa musu ya ce, “Yau ga abin mamaki! Ba ku san inda ya fito ba, ga shi kuwa ya buɗe mini ido! ³¹ Mun sani Allah ba ya sauraron masu zunubi, amma yana sauraron duk wanda yake yi masa sujada, yana kuma yi masa biyayya. ³² Tun farkon duniya ba a taɓa jin wani ya buɗe idon wanda aka haifa makaho ba. ³³ Ai, da mutumin nan ba daga wurin Allah ya fito ba, da ba zai iya yin kome ba.”

34 Suka amsa masa suka ce, “Kai da aka haife ka cikin zunubi, kana ƙoƙari ka koya mana ne?” Sai suka kore shi.

Makanta ta Ruhu

35 Yesu ya ji labari cewa sun kori mutumin. Da ya same shi, sai ya tambaye shi ya ce, “Ka ba da gaskiya ga **Dan Allah?**”

36 Mutumin ya amsa ya ce, “Mai girma, wane ne shi? Ka faɗa mini don in ba da gaskiya gare shi.”

37 Yesu ya ce masa, “Ai, ka gan shi, shi ne ma mai magana da kai.”

38 Sai mutumin ya ce, “Ubangiji, na ba da gaskiya.” Ya kuma yi masa sujada.

39 Yesu ya ce, “Na shigo duniyan nan ne don in yi shari’a, domin waƙanda ba sa gani su sami gani, waƙanda suke gani kuma su zama makafi.”

40 Da Farisiyawan da suke kusa da shi suka ji haka, sai suka ce masa, “Wato, kana ce mu ma makafi ke nan?”

41 Yesu ya ce musu, “Ai, da makafi ne ku, da ba ku da zunubi. Amma da yake kun ce kuna gani, to, zunubanku suna nan daram.

Misalin Mai Kiwo da Garƙen Tumakinsa

10 ¹ “Hakika, ina gaya muku, duk wanda bai shiga garƙen tumaki ta kofa ba, amma ya haura ya shiga ciki ta wani gefe, to, shi barawo ne, ɗan fashi ne kuma. ² Wanda ya shiga ta kofar kuwa, shi ne makiyayin tumakin. ³ Mai gadin kofar yakan buɗe masa. Tumakin kuma sukan saurari muryar makiyayin. Yakan kira tumakinsa da sunayensu yã kai su waje. ⁴ Bayan ya fitar da dukan nasa waje, sai yã yi tafiya a gaba, tumakin kuma suna binsa a baya domin sun san muryarsa. ⁵ Ba za su bi baƙo ba, sai dai su guje shi, don ba su san muryar baƙo ba.” ⁶ Yesu ya faɗa wa mutanen wannan misali, amma ba su gane abin da yake faɗa musu ba.

Yesu Ne Makiyayi Mai Kyau

7 Don haka Yesu ya sãke ce musu, “Hakika, ina gaya muku, ni ne kofar tumakin. ⁸ Duk waƙanda suka zo kafin ni barayi ne da ’yan fashi, kuma tumakin ma ba su ji su ba. ⁹ Ni ne kofar, wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto, zai shiga yã kuma fita yana kiwo. ¹⁰ Barawo yakan zo ne kawai don sata, da kisa, da kuma halakarwa. Amma na zo ne domin su sami rai, su kuma same shi cikakke.

11 “Ni ne makiyayi mai kyau. Makiyayi mai kyau kuwa shi ne yakan ba da ransa domin tumakin. ¹² Dan hayar da aka yi hayarsa don kiwo, shi ba makiyayi ba ne, tumakin kuma ba nasa ba ne. Saboda haka da ganin karen daji yana zuwa da gudu sai yã bar tumakin, yã gudu. Karen dajin kuwa yã kama tumakin yã kuma warwatsar da su.

13 Mutumin ya gudu ne domin aikin kuɗi ne kawai yake yi, kuma ba abin da ya dame shi da tumakin.

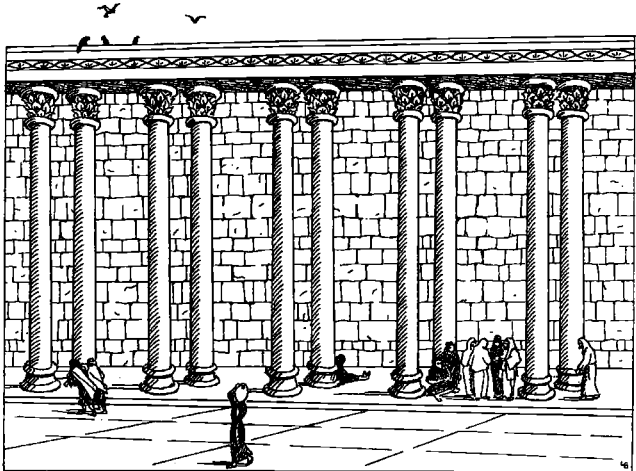

Hoton makiyayi mai kyau (10.11)

14 “Ni ne makiyayi mai kyau. Na san nawa, nawa kuma sun san ni, 15 kamar yadda dai na san Uba, Uban kuma ya san ni. Ina kuma ba da raina domin tumakin. 16 Ina da wafansu tumaki kuma da ba na wannan garke ba ne. Su ma dole ne in kawo su. Za su kuwa saurari muryata, za su zama garke daya, makiyayi daya kuma. 17 Abin da ya sa Uba yana kaunata ke nan, domin ina ba da raina saboda in sāke dauko shi kuma. 18 Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi. Ina da iko in ba da shi, ina da iko in dauko shi kuma. Abin da Ubana ya umarce ni in yi ke nan.”

19 Saboda wannan maganar da Yesu ya yi, sai Yahudawa suka shiga mahawara da juna kuma. 20 Da yawa daga cikinsu, suka ce, “Ai, yana da aljani ne shi ya sa yake hauka. Don me za ku saurare shi?”

21 Amma wafansu kuwa suka ce “A’a, ai, wannan magana ba ta mai aljani ba ce. Ashe, aljani zai iya buɗe wa makaho ido?”

Hoton Barandan Solomon (10.23)

Yahudawa Sun Ki Yesu

22 Lokacin sanyi ne ana kuma Bikin Miƙawar Haikali^m a Urushalima. 23 Yesu kuwa yana zagawa a barandan Solomon a cikin haikali, 24 sai Yahudawa suka kewaye shi, suka ce masa, “Har yausha za ka bar mu cikin shakka? In dai kai ne Almasihun ka gaya mana a fili.”

25 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ai, na riga na gaya muku ba ku ba da gaskiya ba. Abubuwan da nake yi a cikin sunan Ubana su ne suke nuna kowane ne ni. 26 Amma ba ku ba da gaskiya ba, domin ku ba tumakina ba ne. 27 Gama tumakina sukan yi biyayya da abin da nake fada, na san su, suna bina kuma. 28 Ina ba su rai na har abada, kuma ba za su taɓa mutuwa ba, kuma ba wanda zai ƙwace su daga hannuna. 29 Ubana wanda ya ba ni tumakin ya fi duka girma,ⁿ ba kuwa mai iya ƙwace tumakina daga hannunsa. 30 Da ni da Uban, daya ne.”

31 Sai Yahudawa suka sāke ɗebo duwatsu don su jejjefe shi. 32 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Na yi muku abubuwa masu kyau masu yawa kuma daga wurin Uba, a kan wanne a cikinsu za ku jejjefe ni?”

^m 10.22 **Bikin Miƙawar Haikall:** Dubi ma'anar waɗansu kalmomi.

ⁿ 10.29 **Ubana . . . ya fi duka girma:** Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da “abin da Ubana ya ba ni ya fi duka girma” ne a nan.

33 Yahudawa suka amsa masa suka ce, “Ai, ba don wani aiki mai kyau da ka yi ne za mu jejjefe ka ba, amma don maganar reni ga Allah ne, kai da kake mutum kawai kana mai da kanka daidai da Allah.”

34 Yesu ya amsa musu ya ce, “Ai, a rubuce yake a Dokarku cewa Allah ya ce, ‘Na ce ku alloli ne.’”³⁵ Mun dai san cewa Rubutaccen Maganar Allah ba ya karya, idan Ubangiji ya ce da waƙanda suka ji sakonsa ‘alloli’,³⁶ to, ni da Uba ya tsarkake ya kuma aiko ni duniya, maganar reni ga Allah nake yi ke nan da na ce, ‘Ni Dan Allah ne?’³⁷ In ba ayyukan da Ubana yake yi su nake yi ba, to, kada ku gaskata da ni.³⁸ Amma in su nake yi, ko ba ku gaskata da ni ba, ku gaskata da ayyukan, don ku sani, ku kuma gane cewa, Uban yana cikina, ni kuma ina cikin Uban.”

39 Sai suka sãke yin kofarin kama Yesu, amma ya fita daga hannunsu.

40 Sa’an nan Yesu ya sãke komawa hayin Kogin Urdun wurin da Yohanna ya yi baftisma da farko, ya zauna a can.⁴¹ Sai mutane da yawa suka zo wurinsa. Mutanen suka riƙa cewa, “Ai, Yohanna bai taƙa yin wani abin ban mamaki ba, amma duk abin da ya faɗa game da wannan mutum gaskiya ne.”⁴² A wannan wurin kuwa mutane da yawa suka ba da gaskiya ga Yesu.

Mutuwar Li’azaru

11¹ Akwai wani mutum mai suna Li’azaru wanda ya yi rashin lafiya a ƙauyen Betani. Betani kuwa ƙauyen su Maryamu ne da ‘yar’uƙarta Marta.² Li’azaru wanda ba shi da lafiya ɗan’uwan Maryamu ne. Ita ce ta shafa wa Ubangiji man ƙamshi ta kuma share ƙafafunsa da gashinta.³ To, ‘yan’uwan nan mata suka aika wa Yesu, suka ce, “Ubangiji, ga shi, wanda kake ƙaunan nan ba shi da lafiya.”

4 Da Yesu ya ji haka sai ya ce, “Wannan rashin lafiya ba zai kai shi mutuwa ba, amma zai kawo ɗaukaka ne ga Allah da kuma Dansa.”⁵ Gama Yesu ya ƙaunaci Marta da ‘yar’uƙarta, da kuma Li’azaru.⁶ Amma duk da haka da ya sami labari cewa Li’azaru ba shi da lafiya, ya ƙara zama kwana biyu a wurin da yake.

7 Bayan haka ya ce wa almajiran, “Mu koma Yahudiya.”

8 Almajiran suka ce masa, “Malam, kwana-kwanan nan fa Yahudawa suka nema su jejjefe ka, kuma za ka sãke komawa can?”

9 Yesu ya amsa ya ce, “Ba awa goma sha biyu ne yini guda ba? To, duk wanda yake tafiya da rana ba ya tuntuɓe, don yana ganin hasken duniyan nan. ¹⁰ Amma duk wanda yake tafiya da dare yakan yi tuntuɓe don babu haske a wurinsa!”

11 Bayan da Yesu ya fada wadannan abubuwa, ya kara ce musu, “Abokinmu Li’azaru ya yi barci, amma za ni in tashe shi daga barcin.”

12 Sai almajiran suka ce masa, “Ubangiji, in dai barci ya dauke shi, ai, zai warke.” ¹³ Yesu yana nufin Li’azaru ya mutu ne, amma su almajiransa suna tsammani yana barcin hutawa ne.

14 Sai Yesu ya gaya musu a fili ya ce, “Li’azaru ya mutu. ¹⁵ Ina kuma farin ciki saboda ku da ba na wurin domin ku ba da gaskiya. Amma mu dai tafi wurinsa.”

16 Sai Toma, wanda ake ce da shi ‘Yan Biyu, ya ce wa ‘yan’uwansa almajirai, “Mu ma mu tafi, mu mutu tare da shi.”

Yesu Ne Tashin Matattu da kuma Rai

17 Da Yesu ya kai wurin, ya ji cewa, Li’azaru ya mutu har an yi kwana huɗu da binne shi a kabari. ¹⁸ Betani kuwa kusa da Urushalima yake, bai kai kilomita uku ba. ¹⁹ Yahudawa da yawa suka zo su yi wa Marta da Maryamu ta’aziyyar ɗan’uwansu.

20 Da Marta ta ji cewa Yesu yana zuwa, sai ta je yin masa maraba. Maryamu kuwa ta zauna a gida.

21 Sai Marta ta ce wa Yesu, “Ubangiji, ai, da kana nan da ɗan’uwana bai mutu ba. ²² Ko yanzu ma na sani Allah zai ba ka duk abin da ka roke shi.”

23 Yesu ya ce mata, “Dan’uwanki zai tashi.”

24 Marta ta ce masa, “Na sani zai rayu kuma a tashin matattu a ranar ƙarshe.”

25 Sai Yesu ya ce mata, “Ai, ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu. ²⁶ Wanda yake a raye, yake kuwa gaskata da ni, ba zai mutu ba har abada. Kin gaskata da wannan?”

27 Sai Marta ta amsa ta ce, “I, ya Ubangiji, na ba da gaskiya cewa kai ne Almasihun nan, Dan Allah wanda yake zuwa duniya.”

Yesu Ya Yi Kuka

28 Da ta fada haka, sai ta je ta kirawo ‘yar’uwarda Maryamu, ta ce, “Malam ya zo, kuma yana kiranki.” ²⁹ Da jin haka, Maryamu ta yi maza-maza ta tashi ta tafi wurin Yesu. ³⁰ To, Yesu

dai bai riga ya shiga cikin kauyen ba tukuna. Har yanzu yana wurin da Marta ta yi masa maraba. ³¹ Da Yahudawan da suke tare da Maryamu a cikin gida suna mata ta'aziyya suka ga ta tashi da sauri ta fita, sai suka bi ta suna tsammani za ta kabarin ne, ta yi kuka a can.

32 Da Maryamu ta kai inda Yesu yake, ta gan shi, sai ta fāfi a gabansa, ta ce masa, "Ubangiji, ai, da kana nan da ɗan'uwana bai mutu ba."

33 Da Yesu ya ga tana kuka, Yahudawan da suka zo tare da ita su ma suna kuka, sai abin ya dami Yesu a zuciya sosai. ³⁴ Sai ya ce, "Ina ne kuka binne shi?"

Suka ce masa, "Ubangiji, zo ka gani."

35 Sai Yesu ya yi hawaye. ³⁶ Don haka Yahudawa suka ce, "Dubi yadda yake kaunarsa!"

37 Amma waɗansu daga cikinsu suka ce wa junansu, "Ya buɗe idanun makahon can. To, me ya sa bai yi wani abu wanda zai hana wannan mutum mutuwa ba?"

Yesu Ya Ta da Li'azaru daga Matattu

38 Da Yesu ya sāke damuwa a ransa sosai, ya tafi kabarin. Kabarin kuwa kogon dutse ne, da wani dutse aka rufe bakin. ³⁹ Sai Yesu ya ce, "Ku ture dutsen."

Amma Marta 'yar'uhar mutumin da ya mutu ta ce wa Yesu, "Ubangiji, ai, yanzu zai yi wari, don yau kwanansa huɗu ke nan da mutuwa."

40 Sai Yesu ya ce mata, "Ba na riga na gaya miki cewa idan kin ba da gaskiya za ki ga ɗaukakar Allah ba?"

41 Sai suka ture dutsen. Yesu kuwa ya ɗaga kai sama ya ce, "Ya Uba, na gode maka da ka saurare ni. ⁴² Ko dā ma na sani kullum kana saurare ni, amma na faɗa haka ne don mutanen da suke tsaye a nan su ba da gaskiya kai ne ka aiko ni."

43 Da ya faɗa haka sai ya ɗaga murya da ƙarfi ya ce, "Li'azaru, fito!" ⁴⁴ Sai mutumin da ya mutu ɗin ya fito, ƙafa da hannu a ɗaure da guntayen yadi, fuskarsa kuma a naɗe da ƙyallen zanen da aka binne shi da shi.

Sai Yesu ya ce musu, "Ku kunce shi, yā tafi."

An Yi wa Yesu Mugun Shiri

(*Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2*)

45 Saboda haka Yahudawa da yawa da suka zo ziyarar Maryamu suka ga abin da Yesu ya yi, suka ba da gaskiya gare

shi. ⁴⁶ Amma wadansunsu suka tafi wurin Farisiyawa, suka gaya musu abin da Yesu ya yi. ⁴⁷ Don haka manyan firistoci da Farisiyawa suka tara 'yan Majalisa. Suka tambayi juna suka ce, "Me muke yi ne? Ga wannan mutumin yana yin abubuwan ban mamaki da yawa! ⁴⁸ In fa muka kyale shi yana yin abubuwan nan, dukan mutane za su ba da gaskiya gare shi. Sa'an nan Romawa kuma za su zo su kwace kasarmu da kuma haikalinmu!"

⁴⁹ Amma dayansu mai suna Kayafa wanda ya kasance babban firist a wannan shekara, ya ce musu, "Ku dai ba ku san kome ba sam! ⁵⁰ Ba ku lura ba, ai, ya fi sauki mutum daya ya mutu saboda mutane, da a ce dukan kasar ta halaka." ⁵¹ Wannan maganar da Kayafa ya yi ba tunanin kansa ba ne, amma da yake shi ne babban firist a wannan shekarar, ya yi annabci cewa Yesu zai mutu saboda mutanen Yahudawa, ⁵² ba ma saboda Yahudawa kadai ba, amma don ya tattaro 'ya'yan Allah wadanda suka bazu ko'ina su zama daya.

⁵³ Tun daga wannan rana suka yi shawara yadda za su kashe Yesu. ⁵⁴ Saboda haka Yesu bai fara tafiya cikin Yahudawa a fili ba, amma ya bar wurin, ya tafi kasar da take kusa da daji, ya shiga wani gari mai suna Iffaimu. A nan ne ya zauna da almajiransa.

⁵⁵ Da Bikin Ketarewa na Yahudawa ya yi kusa, mutane da yawa daga kauye suka tafi Urushalima don su tsarkake kansu kafin bikin. ⁵⁶ Suka yi ta neman Yesu, suna tsaitsaye a haikali suna tambayar juna, suna cewa, "Me kuka gani? Zai zo bikin kuwa?" ⁵⁷ Domin da ma manyan firistoci da Farisiyawa sun riga sun ba da doka cewa, duk wanda ya san inda Yesu yake, ya zo ya fada don su kama shi.

An Shafa wa Yesu Man Kamshi a Betani

(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

12 ¹ Bikin Ketarewa ya rage sauran kwana shida ke nan, sai Yesu ya je Betani, wato, inda Li'azaru, mutumin da Yesu ya ta da shi daga matattu yake da zama. ² Nan aka yi masa abincin dare, Marta ce kuwa ta raba abincin, Li'azaru kuwa yana daya daga cikin mutanen da suka ci abincin tare da Yesu. ³ Sai Maryamu ta dauki kwalabar man kamshi mai tsada wanda aka yi shi da nardi, ta shafa a kafafun Yesu, sa'an nan ta shafe kafafun da gashin kanta. Kamshi mai dadi na wannan man ya cika dukan gidan. ⁴ Amma Yahuda Iskariyoti, daya daga cikin almajiransa,

wato, wanda zai bashe shi, ya ce, ⁵“Me ya sa ba a sayar da man nan a kan yawan kudin da lebura zai samu a ranaku dari uku, sa'an nan a ba talakawa kudin ba?” ⁶Yahuda ya fada wannan magana ne ba domin yana kula da talakawa ba, amma domin shi barawo ne. Gama shi ne mai riƙe jakar kudinsu, kuma yakan sata daga ciki.

⁷Sai Yesu ya ce, “Kyale ta, ta ajiye shi domin shirin ranar da za a binne ni. ⁸Ai, kullum kuna tare da talakawa, amma ba kullum kuke tare da ni ba.”

An Yi wa Li'azaru Mugun Shiri

⁹Da taron Yahudawa mai yawa suka ji labari cewa Yesu yana a nan, sai suka zo, ba don Yesu shi kadai ba, amma don su ga Li'azaru ma wanda Yesu ya tashe shi daga matattu. ¹⁰Sai manyan firistoci suka yi shawara su kashe Li'azaru shi ma, ¹¹domin ta dalilin Li'azaru ne Yahudawa da yawa suna rabuwa da firistocin suna ba da gaskiya ga Yesu.

Yesu Ya Shiga Urushalima

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹²Washegari mutane da yawa wafanda suka zo Bikin Ketarewa, suka ji cewa Yesu yana kan hanya zuwa Urushalima. ¹³Sai suka dafɗaƙi rassan itatuwan dabino suka fiffita, suka karɓe shi, suna ta da murya suna cewa,

“Yabo ya tabbata ga Allah!

Albarka ta tabbata ga mai zuwa a cikin sunan Ubangiji,

Albarka ta tabbata ga Sarkin Isra'ila!”

¹⁴Da Yesu ya sami wani ɗan jaki sai ya hau,

kamar yadda aka rubuta cewa,

¹⁵“Kada ku ji tsoro, ya ku mutanen Urushalima,

Ga Sarkinku yana zuwa a kan ɗan jaki!”

¹⁶Da farko almajiransa ba su gane abin nan ba, amma bayan da aka ɗaukaka Yesu, suka tuna cewa an yi wannan rubutun a kansa, kuma abubuwan sun faru daidai kamar yadda aka rubuta.

¹⁷Mutanen da suke tare da shi a lokacin da ya kira Li'azaru yã fito daga kabari, ya kuma tashe shi daga matattu, suka yi ta fada wa mutane abin da Yesu ya yi. ¹⁸Mutane da yawa sun je karɓen Yesu ne domin sun ji wannan abin ban mamakin da ya yi. ¹⁹Sai Farisiyawa suka yi magana da juna suka ce, “Ku duba fa, ba ma cin nasara ko kaɗan, ga shi dukan duniya tana binsa!”

Wadansu Helenawa Sun Nemi Yesu

20 To, a cikin wadanda suka zo bikin domin yin sujada akwai wadansu Helenawa. ²¹Sai suka zo wurin Filibus, mutumin Betsaida ta Galili, suka ce masa, "Mai girma, muna bukata mu tattauna da Yesu." ²²Filibus ya je ya gaya wa Andarawus, sai su biyu suka tafi suka fada wa Yesu.

23 Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Lokaci ya yi da za a daukaka Dan Mutum. ²⁴Hakika, ina gaya muku, in ba dai an binne kwayar alkama ta mutu ba, za ta zauna ita kadai. Amma in ta mutu sai ta ba da 'ya'ya da yawa. ²⁵Wanda yake kaunar ransa zai rasa shi. Wanda kuwa ya ki ransa a duniyan nan yana ajiyarsa ke nan zuwa ga rai na har abada. ²⁶Duk wanda yake bauta mini, dole ya bi ni. A duk inda nake bawana zai kasance tare da ni. Ubana kuwa zai girmama duk wanda yake bauta mini."

Yesu Ya Yi Magana game da Mutuwarsa

27 "Yanzu ina jin nauyi a raina. Me zan ce ke nan? In ce, 'Ya Uba, ka dauke mini wannan lokaci?' A'a, ai, da ma na zo musamman domin wannan lokaci ne. ²⁸Ya Uba, ka daukaka sunanka."

Sai murya ta fito daga sama ta ce, "Ai, na riga na daukaka shi, zan kara daukaka shi kuma." ²⁹Da mutanen da suke tsaye a wurin suka ji muryar, suka ce, "An yi tsawa." Wadansu kuwa suka ce, "Mala'ika ne ya yi masa magana."

30 Yesu ya ce musu, "Wannan murya ta zo dominku ne, amma ba saboda ni ba. ³¹Yanzu ne za a yi wa duniyan nan shari'a, yanzu ne kuma za a tumbuke mai mulkin duniyan nan. ³²Bayan an daga ni daga kasa kuwa, zan jawo dukan mutane zuwa wurina." ³³Yesu ya fada wannan ne domin ya nuna irin mutuwar da zai yi.

34 Sai mutanen suka ce wa Yesu, "Ai, Dokarmu ta gaya mana cewa, Almasihun zai rayu har abada. To, yaya za ka ce lallai ne a daga Dan Mutum? Wane ne Dan Mutum din?"

35 Yesu ya ce musu, "Hasken yana tare da ku na dan karamin lokaci. Ku yi tafiya tun hasken yana tare da ku, kada duhu ya same ku. Mai tafiya cikin duhu bai san inda za shi ba. ³⁶Ku gaskata da hasken, tun kuna tare da shi, domin ku zama 'ya'yan haske."

Yahudawa Sun Ci gaba da Kin Ba da Gaskiya ga Yesu

Bayan da Yesu ya yi wannan magana, sai ya tafi ya boye kansa daga gare su.

37 Ko da yake Yesu ya sha yin abubuwan ban mamaki da yawa a gabansu, duk da haka ba su ba da gaskiya gare shi ba. ³⁸ Wannan ya faru ne domin a cika abin da annabi Ishaya ya fada cewa,

“Ya Ubangiji, wa ya gaskata jawabinmu,
Ga wa kuma aka bayyana ikon Ubangiji?”

39 Shi ya sa ba su iya ba da gaskiya ba,

Kamar yadda Ishaya ya kuma fada a wani wuri cewa,

40 “Ya mai da su makafi,

Ya kuma taurara zuciyarsu,

Don kada su gani da idanunsu,

su kuma gane a zuciya.

Har su juyo wurina in warkar da su.”

41 Ishaya ya fada haka ne domin ya ga daukar Yesu, ya kuma ba da labarinsa.

42 Duk da haka mutane da yawa sun ba da gaskiya ga Yesu, har ma da yawa daga cikin shugabanninsu suka ba da gaskiya gare shi. Amma don tsoron Farisiyawa ba su ce sun gaskata ba don kada a kore su daga majami'a. ⁴³ Gama sun fi son yabo daga bakin mutane fiye da yabo daga wurin Allah.

Maganar Yesu Za Ta Yi Hukunci

44 Sai Yesu ya daga murya ya ce, “Duk wanda yake ba da gaskiya gare ni, ba gare ni yake ba da gaskiya ba, amma ga wanda ya aiko ni ne. ⁴⁵ Duk wanda yake dubana, yana ganin wanda ya aiko ni ne. ⁴⁶ Na zo kamar haske ne a cikin duniya domin kada duk wanda yake ba da gaskiya gare ni ya zauna a cikin duhu.

47 “Duk wanda ya ji koyarwata, bai kuwa kiyaye ta ba, ba ni ne mai yin masa hukunci ba. Gama ba don in yi wa duniya hukunci na zo ba, amma domin in ceci duniya ne. ⁴⁸ Wanda ya ki ni, bai kuma karfi maganata ba, yana da mai yin masa hukunci, maganar da na fada, ita za ta hukunta shi a ranar karshe. ⁴⁹ Abubuwan da nake koyarwa ba daga wurina ba ne, Ubana da ya aiko ni ne ya gaya mini abin da zan fada da maganar da zan yi. ⁵⁰ Na kuma san rai na har abada yana samuwa ne daga umarnin

da Uba ya bayar. Saboda haka duk abin da na faɗa, na faɗa daidai abin da Uba ya gaya mini in faɗa ne.”

Yesu Ya Wanke Kafafun Almajiransa

13 ¹ Ana nan tun kafin Bikin Ketarewa yā yi, Yesu kuwa ya riga ya sani cewa lokacinsa ya yi da zai bar wannan duniya yā koma wurin Uba. Gama Yesu ya kaunaci mutanensa da suke a duniya, ya kuma nuna musu kaunarsa har zuwa karshe.

² A lokacin da Yesu da almajiransa suke cin abincin dare, Shaidan kuwa ya riga ya sa a zuciyar Yahuda Iskariyoti dan Siman yā ci amanar Yesu. ³ Yesu kuma ya san cewa Uban ya sa dukan kome a hannunsa, ya kuma sani daga wurin Allah ya fito, wurin Allah kuma zai koma. ⁴ Lokacin da suke cin abincin, Yesu ya tashi ya tube rigarsa ta waje, ya dauko tawul ya daura kewaye da jikinsa. ⁵ Sa'an nan ya zuba ruwa a kwano, ya fara wanke kafafun almajiran, yana share kafafunsu da tawul da ya daura kewaye da jikinsa. ⁶ Sai Yesu ya zo wurin Bitrus. Bitrus kuwa ya ce masa, “Ya Ubangiji, kai ne za ka wanke mini kafa?”

⁷ Yesu ya amsa masa ya ce, “Yanzu kam, ba ka san abin da nake yi ba, amma daga baya za ka gane.”

⁸ Sai Bitrus ya ce masa, “Sam! Ba za ka taɓa wanke mini kafa ba.”

Yesu ya amsa masa ya ce, “To, in ban wanke maka ba, ba ka da rabo a wurina.”

⁹ Bitrus ya ce masa, “Ya Ubangiji, ba ma kafafuna kadai za ka wanke ba, amma ka wanke har da hannuwana da kaina ma.”

¹⁰ Sai Yesu ya ce, “Bayan da mutum ya yi wanka, jikinsa ya tsarkake ke nan. Ba ya bukata wanka kuma sai dai yā wanke kafafunsa kawai. Gama ku tsarkaka ne, amma ba dukanku ba.”

¹¹ Don Yesu ya san wanda zai bashe shi, shi ya sa ya ce, “Ba dukanku ne tsarkaka ba.”

¹² Bayan da ya wanke kafafunsu, ya sa rigarsa, sai ya koma wajen zamansa ya zauna. Sai ya tambaye su ya ce, “Kun gane abin da na yi muku? ¹³ Kuna ce da ni Malam, da kuma Ubangiji. Daidai ne kuwa, don haka nake. ¹⁴ Tun da yake ni da nake Ubangijinku da Malaminku na wanke muku kafa, ashe, ku ma ya kamata ku wanke wa juna. ¹⁵ Gama na nuna muku misali ne domin ku ma ku yi yadda na yi muku. ¹⁶ Hakika, ina gaya muku, bawa ba ya fin maigidansa, dan aika kuma ba ya fin wanda ya

aike shi. ¹⁷ Yanzu da kun san wadannan abubuwa za ku zama masu albarka idan kun yi su.

18 “Ba a kanku duka nake magana ba. Na san wadanda na zaɓa. Amma dole a cika abin da aka rubuta a Maganar Allah cewa, ‘Wanda yake cin abincina ya tayar mini.’ ¹⁹ Ina gaya muku wannan ne yanzu kafin yã faru, domin lokacin da ya faru ku ba da gaskiya cewa ni ne shi. ²⁰ Hakika, ina gaya muku, wanda ya karɓi duk wanda na aika da zuciya ɗaya, ya karɓe ni ne. Wanda kuma ya karɓe ni da zuciya ɗaya, ya karɓi wanda ya aiko ni ne.”

Yesu Ya Ce Za a Ci Amanarsa

(Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Bayan Yesu ya yi wannan magana, abin ya dame shi sosai a zuciya. Sai ya faɗa a fili cewa, “Gaskiya, ina gaya muku, ɗayanku zai bashe ni.”

22 Sai almajiransa suka duddubi juna, don ba su san almajirin da Yesu yake magana a kansa ba. ²³ Wani daga cikin almajiransa kuwa, wanda Yesu yake ƙauna, yana zaune kurkusa da Yesu. ²⁴ Sai Bitrus ya yi masa magana da alamar hannu cewa yã tambayi Yesu yã gaya musu wanda yake magana a kansa.

25 Sai almajirin nan ya matso kusa da Yesu ya tambaye shi ya ce, “Wane ne shi Ubangiji?”

26 Sai Yesu ya amsa ya ce, “Zan tsoma gutsurin burodin nan a kwano. Wanda na ba shi, shi ne mutumin.” Da Yesu ya ɗauki gutsurin burodin ya tsoma, sai ya ba Yahuda ɗan Siman Iskariyoti. ²⁷ Da ya karɓi gutsurin burodin sai Shaidan ya shiga cikinsa nan da nan. Sai Yesu ya ce wa Yahuda, “Abin nan da za ka yi, ka yi shi da sauri.” ²⁸ Amma cikin wadanda suke cin abincin, ba wanda ya san dalilin da ya sa Yesu ya faɗa masa haka. ²⁹ Tun da Yahuda ne yake riƙe da jakar kufinsu, sai wadansu daga cikin almajiran suka yi tsammani Yesu yana faɗa masa yã sayo abin da ake bukata a bikin ne, ko kuma ya ba talakawa wani abu. ³⁰ Shi kuwa da ya karɓi gutsurin burodin, sai ya fita. A lokacin kuwa dare ya yi.

Sabon Umarni

31 Bayan da Yahuda ya fita, Yesu ya ce, “Yanzu ne aka ɗaukaka Dan Mutum, aka kuma ɗaukaka Allah ta wurinsa. ³² Idan Allah ya karɓi ɗaukaka ta wurinsa, to, Allah zai ba Dan ɗaukaka ta wurin kansa, nan da nan kuwa zai sami ɗaukaka.

33 “Ya ku ’ya’yana kanana, saura dan lokaci kafan ina tare da ku. Za ku neme ni, amma kamar yadda na fada wa Yahudawa cewa, ‘Inda za ni ba za ku iya zuwa ba,’ haka nake fada muku yanzu.

34 “Sabon umarni nake ba ku, ku kaunaci juna. Kamar yadda na kaunace ku, haka ku ma ku kaunaci juna. ³⁵Ta haka kowa zai sani ku almajiraina ne, in dai kuna kaunar juna.”

Bitrus Zai Yi Musun Sanin Yesu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 Siman Bitrus ya tambayi Yesu ya ce, “Ya Ubangiji ina za ka?”

Yesu ya amsa ya ce, “Inda za ni ba za ka iya bina yanzu ba, amma daga baya za ka bi ni.”

37 Sai Bitrus ya ce masa, “Ya Ubangiji, me ya sa ba zan iya binka a yanzu ba? Ai, zan ba da raina saboda kai.”

38 Yesu ya amsa ya ce, “Ashe, za ka ba da ranka saboda ni? Hakika, ina gaya maka, kafin zakara ya yi cara, za ka yi musun sanina sau uku.”

Yesu Ne Hanya zuwa wurin Uba

14 ¹“Kada ku damu. Ku ba da gaskiya ga Allah, ku kuma ba da gaskiya gare ni. ²A cikin gidan Ubana akwai wurin zama da yawa. Idan ba haka ba ne da ba zan fada muku wannan ba. Za ni can domin in shirya muku wuri. ³In kuwa na je na shirya muku wuri, zan dawo in kai ku wurina, domin ku ma ku zauna inda nake. ⁴Ai, inda za ni kun san hanya.”

5 Sai Toma ya ce wa Yesu, “Ya Ubangiji, ai, ba mu san inda za ka ba, yaya za mu san hanyar?”

6 Yesu ya ce masa, “Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne kumari. Ba mai zuwa wurin Uba sai ta wurina. ⁷Da kun san ni, da kun san Ubana ma. Amma daga yanzu kun san shi, kun kuma gan shi.”

8 Sai Filibus ya ce masa, “Ya Ubangiji, in ka nuna mana Uban, to, ai, bukatarmu ta biya ke nan.”

9 Yesu ya ce masa, “Na dade tare da ku haka, amma har yanzu ba ka san ni ba, Filibus? Duk wanda ya gan ni, ai, ya ga Uban. Yaya za ka ce, ‘Nuna mana Uban?’ ¹⁰Ba ka ba da gaskiya ba cewa ina cikin Uban, Uban kuma yana cikina? Ai, maganar da nake yi muku ba da ikon kaina ba ne, Uban ne da yake zaune a cikina yake yin ayyukansa. ¹¹Ku gaskata da ni da na ce ina cikin

Uban, Uban kuma yana cikina, ko kuwa ku gaskata da ni saboda abubuwan ban mamakin da na yi. ¹² Hakika, ina gaya muku, duk wanda yake ba da gaskiya gare ni, zai yi ayyukan da nake yi. Har ma zai yi ayyukan da suka fi wadannan, domin zan tafi wurin Uba. ¹³ Duk dai abin da kuka roka cikin sunana zan yi, domin Uban yā sami faukaka ta wurin Dan. ¹⁴ Komene ne kuka roka a cikin sunana, zan yi shi.”

Alkawarin Zuwan Ruhu Mai Tsarki

¹⁵ “In dai kuna mini fauna, za ku bi umarnina. ¹⁶ Zan kuma roki Uba, shi kuwa zai ba ku wani Mai Taimako yā kasance tare da ku har abada. ¹⁷ Shi ne Ruhu na gaskiya, wanda duniya ba ta iya karbe shi ba don ba ta iya ta gan shi ko ta san shi ba. Amma ku kam kun san shi, don yana zama tare da ku, zai kuma kasance a zuciyarku.

¹⁸ “Ba zan bar ku kamar marayu ba, zan zo wurinku. ¹⁹ Saura dan lokaci kafan duniya ba za ta fara ganina ba, amma ku za ku gan ni. Domin ni ina da rai, ku ma za ku rayu. ²⁰ A ranan nan ne fa za ku san cewa ni ina cikin Ubana, ku kuma a cikina, ni kuma a cikinku. ²¹ Duk wanda ya san umarnaina, yana binsu kuma, shi ne yake mini fauna. Wanda yake mini fauna kuwa, Ubana zai faunace shi, ni kuma zan faunace shi in bayyana kaina a gare shi.”

²² Sai Yahuda (ba Iskariyoti ba) ya ce masa, “Ya Ubangiji, me ya sa za ka bayyana kanka gare mu, amma ba ga sauran duniya ba?” ²³ Yesu ya amsa masa ya ce, “Duk wanda yake mini fauna, zai kiyaye maganata, Ubana kuwa zai faunace shi, za mu zo wurinsa mu zauna tare da shi. ²⁴ Wanda ba ya mini fauna kuwa, ba ya kiyaye maganata. Maganar da kuke ji kuwa ba tawa ba ce, ta Uba ce wanda ya aiko ni.

²⁵ “Duk wannan na fada muku ne tun ina tare da ku. ²⁶ Amma Mai Taimako, wato, Ruhu Mai Tsarki, wanda Uba zai aiko cikin sunana, shi ne zai koya muku kome, yā kuma tuna muku duk abin da na fada muku.

²⁷ “Na bar ku da salama. Salamata nake ba ku. Ba kamar yadda duniya take bayarwa nake ba ku ba. Kada ku damu, kada kuma ku ji tsoro.

²⁸ “Kun dai ji na ce muku zan tafi, in sake dawo wurinku kuma. Da kuna mini fauna da kun yi murna saboda za ni wurin Uba, gama Uban ya fi ni. ²⁹ To, yanzu na fada muku tun bai faru ba, domin a lokacin da ya faru ku ba da gaskiya. ³⁰ Ba zan fara

Hoton itacen inabi (15.1)

yi muku magana mai yawa ba, domin mai mulkin duniyan nan yana zuwa, amma ba shi da iko a kaina. ³¹ Ina yin daidai abin da Uba ya faɗa mini in yi ne domin duniya ta sani ina kaunar Uban. Ku tashi mu bar nan.

Yesu Ne Itacen Inabi na Kwarai

15 ¹“Ni ne itacen inabi na kwarai, Ubana kuwa shi ne manomin.

² Kowane reshe a cikina da ba ya ba da 'ya'ya, sai yā yanke shi. Kowane reshe mai yin 'ya'ya kuwa yakan kara gyara shi don yā kara haihuwa. ³ Ko yanzu ma ku tsarkaka ne saboda maganar da na faɗa muku. ⁴ Ku zauna a cikina, ni kuma a cikinku. Kamar yadda reshen itacen inabi ba ya iya ba da 'ya'ya da kansa, sai ko yā zauna a itacen inabin, haka ku ma ba za ku iya ba, sai kun zauna a cikina.

⁵ “Ni ne itacen inabi, ku kuwa rassan. Wanda ya zauna a cikina, ni kuma a cikinsa, shi ne mai yin 'ya'ya da yawa. Domin in ba tare da ni ba, ba za ku iya yin kome ba. ⁶ Duk wanda bai zauna a cikina ba, yana kama da reshen da aka jefar da shi yā bushe. Mutane sukan tattara irinsu ne su jefa a wuta, a kone su. ⁷ In kun zauna a cikina, maganata kuma ta zauna a cikinku, za ku roki duk abin da kuke so, za a kuwa yi muku. ⁸ Ku yi ayyukan da Allah yake so don ku nuna cewa ku almajiraina ne, gama wannan ne yake kawo faukaka ga Ubana. ⁹ Kamar yadda Uba ya kaunace ni, haka ni ma ina kaunarku. To, ku zauna a cikin kaunar

da nake nuna muku. ¹⁰ Ni na bi umarnin Ubana, na kuma zauna a cikin kaunarsa. Haka ku kuma, in kun bi umarnina za ku zauna a cikin kaunata.

11 “Na gaya muku haka domin farin cikina yā kasance a cikinku, farin cikinku kuma yā zama cikakke. ¹² Umarnina, shi ne, ku kaunaci juna kamar yadda na kaunace ku. ¹³ Ba kaunar da ta fi wannan, wato, mutum yā ba da ransa saboda abokansa. ¹⁴ Ku abokaina ne in kun yi abin da na ce ku yi. ¹⁵ Ba zan fara ce da ku bayi kuma ba, don bawa bai san abin da maigidansa yake yi ba. Amma ina ce da ku abokai, domin na gaya muku dukan abin da na ji daga wurin Ubana. ¹⁶ Ba ku kuka zaɓe ni ba, ni ne na zaɓe ku, na sa ku ku je ku ba da 'ya'ya, 'ya'yan da za su dawwama. Sa'an nan Uba zai ba ku dukan abin da kuka roka a cikin sunana. ¹⁷ Umarnin da na ba ku shi ne ku kaunaci juna.

Kiyayyar Duniya

18 “Idan dai duniya ta ki ku, ku sani cewa ta ki ni kafin ta ki ku. ¹⁹ Da ku na duniya ne da duniya ta so abinta, amma saboda ku ba na duniya ba ne, na kuma zaɓe ku daga duniya, shi ya sa duniya take kinku. ²⁰ Ku tuna da abin da na faɗa muku cewa, ‘Bawa ba ya fin maigidansa.’ In sun tsananta mini, ku ma za su tsananta muku. Da sun yi biyayya da maganata, da za su yi biyayya da taku ku ma. ²¹ Za su yi muku dukan waɗannan ne saboda sunana, don ba su san wanda ya aiko ni ba. ²² Da ba domin na zo na yi musu magana ba, da ba su da zunubi. Amma yanzu kam, ba su da wata hujja a kan zunubinsu. ²³ Wanda ya ki ni ya ki Ubana ma. ²⁴ Na yi ayyuka da yawa a cikinsu waɗanda ba wani da ya taɓa yi. Da a ce ban yi ayyukan nan ba, da ba su da zunubi. Amma yanzu sun ga abin da na yi, amma duk da haka sun ki ni, sun kuma ki Ubana. ²⁵ Wannan ya faru ne kuwa domin a cika maganar da take a rubuce a Dokarsu cewa, ‘Sun ki ni ba dalili.’

26 “Zan sa Mai Taimako yā zo wurinku daga wurin Uba. Shi ne Ruhu na gaskiya, mai fitowa daga wurin Uba, shi ne zai yi shaida a kaina. ²⁷ Ku ma shaidu ne, domin tun farko kuna tare da ni.

16 ¹ “Na faɗa muku waɗannan abubuwa ne don kada ku ja baya cikin bangaskiyarku. ² Za a kore ku daga cikin majami'u. Babu shakka lokaci yana zuwa da duk wanda ya kashe ku zai yi tsammani yana yin aikin Allah ne. ³ Za su yi haka ne kuwa don ba su riga sun san Uba ko mi ba. ⁴ Na faɗa muku

wadannan abubuwa ne, domin in lokacinsu ya yi, ku tuna na fada muku.

Aikin Ruhu Mai Tsarki

“Ban fada muku abubuwan nan tun da farko ba domin ina tare da ku. ⁵ Amma yanzu kuwa zan tafi wurin wanda ya aiko ni, duk da haka a cikinku ba wanda ya tambaye ni, ‘Ina za ka?’ ⁶ Zukatanku sun cika da baƙin ciki domin na fada muku wadannan abubuwa. ⁷ Amma, ina fada muku gaskiya, tafiyata ta fi muku amfani, domin Mai Taimakon nan ba zai zo ba sai bayan na tafi. Amma idan na tafi zan aiko muku da shi. ⁸ Lokacin da Mai Taimakon zai zo, zai nuna wa mutanen duniya cewa tunaninsu ba daidai ba ne a kan zunubi, da a kan adalci, da kuma a kan hukunci. ⁹ Ra’ayinsu a kan zunubi ba daidai ba ne domin sun ƙi su kafa bangaskiyarsu gare ni. ¹⁰ Tunaninsu ba daidai ba ne a kan adalci, domin za ni wurin Ubana, kuma ba za ku ƙara ganina ba. ¹¹ Kuma tunaninsu ba daidai ba ne a kan hukunci, domin an riga an yanke wa mai mulkin wannan duniya hukunci.

¹² “Ina da sauran abubuwa da yawa da zan gaya muku tukuna, amma ba za ku iya ɗauke su a yanzu ba. ¹³ Amma sa’ad da Ruhu na gaskiya ya zo, zai bishe ku cikin dukan gaskiya, domin ba maganar kansa zai yi ba, amma zai fada abin da yake ji ne kawai, zai kuma fada muku abubuwan da za su faru. ¹⁴ Zai ɗaukaka ni, domin zai ɗauki abin da na fada ne yã gaya muku. ¹⁵ Duk abin da Uba yake da shi, nawa ne. Shi ya sa na ce Ruhun zai ɗauko abin da na fada ne yã gaya muku.

Baƙin Ciki Zai Koma Farin Ciki

¹⁶ “Bayan ɗan lokaci kaɗan ba za ku gan ni ba, bayan ɗan lokaci kaɗan kuma za ku gan ni.”

¹⁷ Sai waɗansu almajiransa suka ce wa juna, “Me yake nufi da ya ce mana, ‘Bayan ɗan lokaci kaɗan ba za ku gan ni ba, bayan ɗan lokaci kaɗan kuma za ku gan ni?’ Kuma me yake nufi da ya ce, ‘Domin za ni wurin Uba?’” ¹⁸ Suka ci gaba da cewa, “Me yake nufi da cewa, ‘Bayan ɗan lokaci kaɗan?’ To, ba mu san abin da yake nufi ba.”

¹⁹ Yesu ya sani almajiransa suna so su tambaye shi a kan wannan magana, sai ya ce musu, “Wato, kuna tambayar juna ne abin da nake nufi da na ce, ‘Bayan ɗan lokaci kaɗan ba za ku gan ni ba, bayan ɗan lokaci kaɗan kuma za ku gan ni?’” ²⁰ Hakika, ina gaya muku, za ku yi kuka da baƙin ciki, amma duniya za ta

yi farin ciki. Za ku yi baƙin ciki, amma baƙin cikinku zai koma farin ciki. ²¹Idan mace za ta haihu takan ji zafi sosai, domin lokacin haihuwarta ya yi. Amma idan ta gama haihuwar jariri, takan mance da zafin da ta ji don tana cike da murna don an haifi jariri a duniya. ²²Haka yake a gare ku. Yanzu kuna baƙin ciki, amma zan saƙe ganinku, sa'an nan za ku yi farin ciki, kuma ba wanda zai ƙwace muku farin cikinku. ²³A ranan nan ba za ku roƙe ni wani abu ba. Hakika, ina gaya muku, Uba zai ba ku duk abin da kuka roƙa a cikin sunana. ²⁴Har yanzu dai ba ku roƙi ko wani abu a cikin sunana ba. Ku roƙa, za ku samu, domin farin cikinku yã zama cikakke.”

Na Yi Nasara a kan Duniya

²⁵“Na yi amfani da misalai ne don in bayyana muku wannan. Amma lokaci yana zuwa da zan yi magana da ku a fili game da Uba, kuma ba zan ƙara moran misalai ba. ²⁶A ran nan za ku yi roƙo cikin sunana. Za ku roƙi Uba da kanku ba ni ne zan roƙa a madadinku ba, ²⁷domin shi Uban yana ƙaunarku da kansa, domin kun ƙaunace ni, kun kuma ba da gaskiya cewa daga wurin Allah na fito. ²⁸Daga wurin Uban ne na fito, na shigo duniya, yanzu kuma zan bar duniya in koma wurin Uban.”

²⁹Sai almajiransa suka ce, “Yawwa! Yanzu ne fa kake magana a fili, ba da misalai ba! ³⁰Yanzu kam mun gane cewa ka san dukan kome. Ka iya ba da amsa kafin wani yã yi maka tambaya. Wannan ya sa mun ba da gaskiya cewa daga wurin Allah ne ka fito.”

³¹Yesu ya amsa musu ya ce, “Ashe! Yanzu kun ba da gaskiya? ³²To, lokaci yana zuwa, har ma ya yi, da kowanne ɗayanku zai gudu zuwa gidansa ku bar ni ni kadai. Amma duk da haka ba ni kadai nake ba, domin Uba yana tare da ni.

³³“Ina faɗa muku waɗannan abubuwa ne domin a cikina ku sami salama. A cikin duniya kuna shan wuya, amma ku kasance da ƙarfin zuciya gama na yi nasara a kan duniya.”

Yesu Ya Yi Addu'a

17 ¹Bayan da Yesu ya faɗa waɗannan abubuwa sai ya daga kansa ya dubi sama ya yi addu'a ya ce, “Ya Uba, lokaci ya yi. Ka ɗaukaka Danka don shi ma yã ɗaukaka ka. ²Gama ka ba Dan iko a kan dukkan mutane, don yã ba da rai na har abada ga waɗanda ka ba shi. ³Rai na har abada kuwa shi ne, mutane su san ka, kai kadai da kake Allah na gaskiya, su kuma san Yesu

Almasihu wanda ka aiko. ⁴Na daukaka ka a duniya ta wurin yin dukan aikin da ka ba ni in yi. ⁵Yanzu kuma, ya Uba, ka daukaka ni da daukakan nan da nake da ita a gabanka tun kafin halittar duniya.

⁶“Na riga na bayyana yadda kake ga mutanen da ka ba ni a nan duniya. Tun dā ma su naka ne, amma ka ba ni su, sun kuma yi biyayya da maganarka. ⁷Yanzu kuwa sun san duk abin da ka ba ni daga gare ka yake. ⁸Gama magana da ka fada mini na fada musu, sun kuwa karɓa. Sun san hakika daga wurinka ne na fito, sun kuma ba da gaskiya kai ne ka aiko ni. ⁹Ina roko ne domin su. Ba domin mutanen duniya nake yin rokon ba, amma domin mutanen da ka ba ni, domin su naka ne. ¹⁰Duk abin da nake da shi naka ne, kuma duk abin da kake da shi nawa ne. Kuma sun nuna yadda daukakarka take. ¹¹Ina zuwa wurinka. Ba zan zauna a duniya kuma ba, amma su suna duniya tukuna. Ya Uba Mai Tsarki, ka lura da su da ikon sunanka, wato, sunan da ka ba ni, domin su zama ɗaya, kamar dai yadda nake da kai. ¹²Lokacin da nake tare da su, na lura da su da ikon sunanka, sunan da kai ka ba ni. Na kiyaye su, kuma ba wanda ya face sai dai ɗayansu nan kawai wanda yake ɗan halaka. Ya face ne domin annabcin Rubutaccen Maganar Allah yā cika. ¹³Yanzu ina zuwa wurinka. Amma ina rokon waɗannan abubuwa ne tun ina duniya domin waɗannan masu bina su sami farin cikina cikakke a zukatansu. ¹⁴Na fada musu maganarka. Duniya kuma ta ƙi su, domin su ba na duniya ba ne, kamar yadda ni ma ba na duniya ba ne. ¹⁵Ba ina rokonka cewa ka ɗauke su daga duniya ba, amma ina roko ne ka tsare su daga Mugun nan. ¹⁶Su ba na duniya ba ne, kamar yadda ni ma ba na duniya ba ne. ¹⁷Ka tsarkake su ta wurin gaskiya, domin maganarka ita ce gaskiya. ¹⁸Na aike su duniya, kamar yadda kai ma ka aiko ni. ¹⁹Saboda su ne nake miƙa kaina domin su ma a tsarkake su da gaske.

²⁰“Ba kuwa waɗannan kadai nake roka wa ba, amma ina roko kuma domin dukan waɗanda za su ba da gaskiya bisa ga maganarsu. ²¹Ya Uba, ina roko domin dukansu su zama ɗaya. Kamar yadda kake cikina, ni kuma ina cikinka, ina roko bari su ma su kasance a cikinmu. Sa’an nan mutanen duniya za su ba da gaskiya cewa kai ne ka aiko ni. ²²Ni na ba mutanen nan daukakar da kai ka ba ni, domin su zama ɗaya kamar yadda muke ɗaya. ²³Zan zauna a cikinsu, kai kuma a cikina, domin su zama ɗaya sosai. Sa’an nan mutanen za su sani kai ne ka aiko ni, su kuma sani ka ƙaunace su kamar yadda ka ƙaunace ni.

24 “Ya Uba, ina so wadannan mutanen da ka ba ni su zauna tare da ni a inda nake. Ina so su ga daukakarka, wadda ka ba ni domin kana kaunata kafin a halicci duniya. ²⁵ Ya Uba, Mai Adalci, mutanen duniya ba su san ka ba, amma ni kam na san ka, wadannan mutane kuma sun san kai ne ka aiko ni. ²⁶ Na nuna musu yadda kake, zan kuma ci gaba da nuna musu, domin su ma su sami irin kaunar da ka nuna mini, ni ma in zauna a cikinsu.”

An Kama Yesu

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luk 22.47-53)

18 ¹ Bayan da Yesu ya gama wannan addu'a, sai ya ketare rafin Kidron zuwa wancan hayi tare da almajiransa. A hayin rafin kuwa akwai wani lambu, sai Yesu da almajiransa suka shiga ciki. ² Yahuda, almajirin da ya ci amanar Yesu ya san wurin domin Yesu ya saba haɗuwa da almajiransa a can. ³ Sai Yahuda ya dauko kungiyar soja da waɗansu dogarawan manyan firistoci da na Farisiyawa, suka tafi lambun, suna riƙe da fitilu, da tocilan, da kuma makamai. ⁴ Yesu kuwa da ya san duk abin da zai same shi, sai ya fito, ya ce musu, “Wa kuke nema?”

⁵ Suka amsa suka ce, “Yesu Banazare.” Yesu ya ce musu, “Ni ne.” Yahuda wanda ya ci amanar Yesu kuwa yana tsaye tare da su. ⁶ Da Yesu ya ce musu, “Ni ne”, sai mutanen suka ja da baya har suka fāfi a kasa. ⁷ Yesu ya sāke tambayarsu ya ce, “Wa kuke nema?” Sai suka ce, “Yesu Banazare.”

⁸ Yesu ya amsa ya ce, “Ai, na gaya muku cewa ni ne shi. In kuwa ni kuke nema, to, ku bar wadannan mutane su tafi.” ⁹ Wannan ya faru ne domin maganar da Yesu ya riga ya yi ta cika. Gama dā ya ce, “A cikin mutanen da ka ba ni ba wanda ya face.”

¹⁰ Siman Bitrus kuwa wanda yake da takobi, ya zaro shi ya sari bawan babban firist, har ya yanke masa kunne na dama. Sunan wannan bawan kuwa Malkus ne. ¹¹ Sai Yesu ya ce wa Bitrus, “Ka mai da takobinka cikin gidansa. Ba zan sha daga cikin kwaf da Uba ya ba ni in sha ba?”

Yesu a gaban Babban Firist

(Mat 26.57-58; Mar 14.53-54; Luk 22.54)

¹² Sai kungiyar soja da shugabansu, da dogarawan nan na Yahudawa suka kama Yesu, suka daure shi. ¹³ Da farko suka kai shi wurin Hanana, don shi surukin Kayafa ne. Kayafa kuwa shi ne babban firist a wannan shekarar. ¹⁴ Shi ne ya ba Yahudawa

shawara cewa ya fi kyau mutum ɗaya ya mutu saboda sauran mutane.

Bitrus Ya Yi Mūsun Sanin Yesu

(Mat 26.69-70; Mar 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Sai Siman Bitrus da wani daga cikin almajiran Yesu suka bi Yesu a baya. Wannan almajirin kuwa babban firist ya san shi, shi kuma ya shiga zauren babban firist ɗin tare da Yesu. ¹⁶ Amma Bitrus ya tsaya a bakin kofa daga waje. Sai almajirin nan da babban firist ya waye shi ya fita ya yi magana da yarinya mai gadin kofa, sa'an nan ya shigo da Bitrus.

17 Yarinyar da take gadin kofar ta ce wa Bitrus, "Anyar! Ba kana cikin almajiran mutumin ba?" Bitrus ya amsa ya ce, "A'a, ba na ciki." ¹⁸ Ana sanyi, saboda haka bayi da dogarawan haikali suka hura wuta da gawayi, suna tsaitsaye, suna jin ɗumin wutar. Bitrus ma yana tsaye tare da su yana jin ɗumin wutar.

Babban Firist Ya Yi wa Yesu Tambayoyi

(Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Sai babban firist ya yi wa Yesu tambayoyi a kan almajiransa da kuma koyarwarsa. ²⁰ Yesu ya amsa masa ya ce, "Ai, na yi magana a fili a gaban kowa, na kuma yi ta koyarwa a majami'u da haikali, inda Yahudawa sukan taru duka. Ban taba faɗa kome a foye ba. ²¹ To, me ya sa kake yi mini tambayoyi? Ai, sai ka yi wa mutanen da suka saurare ni tambayoyi a kan abin da na faɗa musu, gama sun san abin da na faɗa."

22 Da ya faɗa haka, sai wani daga cikin dogarawan da yake tsaye ya mari Yesu, ya ce, "Haka za ka amsa wa babban firist?" ²³ Yesu ya amsa ya ce, "In dai na faɗa wani abu ne wanda ba daidai ba, to, sai ka nuna yadda yake. Amma in abin da na faɗa gaskiya ne, to, me ya sa ka mare ni?" ²⁴ Sai Hanana ya sa aka kai Yesu a ɗaure wurin Kayafa, babban firist.

Bitrus Ya Sāke Mūsun Sanin Yesu

(Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Har yanzu Bitrus kuwa yana tsaye yana jin ɗumin wuta, sai waɗansu da suke tsaye a wurin suka tambaye shi suka ce, "Anyar! Kai ma ba cikin almajiransa kake ba?" Sai Bitrus ya yi mūsu ya ce, "Ba na ciki."

26 Wani daga cikin bayin babban firist yana nan. Wannan bawan kuwa dangin wanda Bitrus ya yanke masa kunne ne, sai ya ce wa Bitrus, "Ashe, ban gan ka tare da shi a lambun ba?"

27 Sai Bitrus ya sāke yin mūsu. Nan da nan kuwa zakara ya yi cara.

Yesu a Gaban Gwamna Bilatus

(*Mat 27.1-2, 11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5*)

28 Tun da sassafe suka fitar da Yesu daga gidan Kayafa zuwa fadar gwamnan Roma. Amma suka fi shiga cikin fadar, wai don kada su zama da rashin tsarki a gaban Allah har su kása cin abincin Bikin Ketarewa. 29 Saboda haka Bilatus ya fito waje ya same su, ya ce, “Wacce fara ce kuka kawo game da wannan mutumin?”

30 Sai suka amsa masa suka ce, “Da wannan ba mai laifi ba ne, ai, da ba mu kawo shi wurinka ba.” 31 Bilatus ya ce musu, “Ku tafi da shi da kanku mana, ku hukunta shi bisa ga dokarku.” Sai Yahudawa suka ce masa, “Ai, ba a ba mu ikon yanke wa wani hukuncin kisa ba.” 32 Wannan ya faru ne kuwa don a cika maganar da Yesu ya yi wadda ta kwatanta irin mutuwar da zai yi.

33 Sai Bilatus ya koma cikin fadar, sa’an nan ya kira Yesu ya tambaye shi ya ce, “Kai ne sarkin Yahudawa?” 34 Yesu ya amsa ya ce, “Wannan tambayar na kanka ne, ko kuwa wadansu ne suka yi maka magana a kaina?”

35 Bilatus ya amsa ya ce, “Ai, ni ba Bayahude ba ne, mutanenka ne da manyan firistoci suka kawo ka a wurina. Me ka yi?” 36 Yesu ya amsa ya ce, “Mulkina ba iri na duniya ba ne. Da mulkina iri na wannan duniya ne, da masu yin mini hidima za su yi yaƙi don kada a miƙa ni ga Yahudawa.” 37 Sai Bilatus ya ce, “Ashe, kai sarki ne?” Yesu ya amsa masa ya ce, “Kai ne da kanka ka ce ni sarki ne. Wannan shi ne dalilin da aka haife ni, shi ne kuma dalilin da na shigo duniya, don in shaida gaskiya. Kuma duk wanda yake na gaskiya, yakan saurari muryata.” 38 Bilatus ya tambaye shi ya ce, “Mece ce gaskiya?”

An Yanke wa Yesu Hukuncin Mutuwa

(*Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luk 23.13-25*)

Bayan da ya yi wannan tambaya, sai ya sāke fitowa wurin Yahudawa ya ce musu, “Ni kam, ban same shi da wani laifi ba. 39 Amma dai kuna da wata al’ada, in dai Bikin Ketarewa ya yi, nakan sakar muku da ɗan kurkuku guda. To, kuna so in sakar muku da sarkin Yahudawa?”

40 Suka sāke amsa, suka yi ihu suna cewa, “A’a, ba wannan za ka sake ba, sai dai ka saki Barabbas!” (Barabbas kuwa wani ɗan fashi ne.)

19 ¹ Sa’an nan Bilatus ya sa a yi wa Yesu bulala. ² Sai sojoji suka yi wani rawanin ƙaya da reshen itacen ƙaya suka sa shi a kan Yesu, sa’an nan suka sa masa wata jar riga irin ta sarakuna. ³ Suka yi ta zuwa wurinsa, suna ta marinsa suna cewa, “Ranka yā dade, sarkin Yahudawa!”

4 Sai Bilatus ya sāke fitowa, ya ce wa Yahudawa, “Ga shi fa zan fito muku da Yesu, don ina so ku sani cewa ban same shi da wani laifi ba.” ⁵ Sa’an nan Yesu ya fito da rawanin ƙaya a kansa da kuma riga mai launin shuni. Sai Bilatus ya ce musu, “To, ga mutumin.”

6 Da manyan firistoci da dogarawan haikali suka ga Yesu, sai suka yi ihu suna cewa, “A gicciye shi! A gicciye shi!” Amma Bilatus ya ce musu, “Ku je ku gicciye shi da kanku, domin ni ban same shi da wani laifi ba.” ⁷ Yahudawan suka amsa masa suka ce, “Ai, muna da doka, kuma bisa ga dokar ya kamata a kashe shi, domin ya mai da kansa Dan Allah.”

8 Da Bilatus ya ji wannan magana sai ya ƙara jin tsoro. ⁹ Sai ya sāke shiga cikin fadar, ya tambayi Yesu cewa, “Daga ina ne ka fito?” Amma Yesu bai ba shi wata amsa ba. ¹⁰ Saboda haka Bilatus ya ce masa, “Ka ƙi ka yi magana da ni ko? Ba ka sani cewa ina da iko in sake ka, ko in gicciye ka ba?” ¹¹ Yesu ya amsa masa ya ce, “Ai, ikon da kake da shi a kaina iko wanda Allah ya ba ka ne kawai. Mutumin da ya sa ni a hannunka ya fi ka zunubi.”

12 A kan wannan magana Bilatus ya nema yā saki Yesu, amma Yahudawa suka daga muryarsu suka yi ihu suna cewa, “In dai ka saki wannan, to, kai ba abokin Kaisar ba ne. Ai, duk wanda ya mai da kansa sarki, yana yi wa Kaisar tawaye ke nan.”

13 Da Bilatus ya ji wannan abin da suka faɗa, ya fito da Yesu. Sai shi Bilatus ya zauna a kujerar shari’a a wani wurin da aka gina da duwatsu. Da Yahudanci kuwa ana ce da shi Gabbata. ¹⁴ Ranan nan kuwa Ranar Shirin Bikin Ketarewa ce, wajen tsakar rana. Sai shi Bilatus ya ce wa Yahudawa, “Ga sarkinku!”

15 Amma Yahudawa suka yi ihu suna cewa, “A kashe shi! A kashe shi! A gicciye shi!” Sai Bilatus ya tambaye su ya ce, “Kuna so in gicciye sarkinku ne?” Sai manyan firistoci suka amsa suka ce, “Ai, mu ba mu da wani sarki sai Kaisar.” ¹⁶ Sa’an nan Bilatus ya dauki Yesu ya ba Yahudawa don su gicciye shi.

An Gicciye Yesu

(*Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43*)

17 Sai sojoji suka tafi da Yesu. Yesu ya kuwa fita daga cikin garin yana dauke da gicciyensa da kansa zuwa wani wuri wanda ake ce da shi Wurin Kokon Kai. Da Yahudanci kuwa ana ce da wannan wurin, Golgota. ¹⁸ A wurin ne fa aka gicciye Yesu, tare da wafansu mutane biyu, daya a damarsa, daya kuma a hagunsa. ¹⁹ Bilatus kuma ya rubuta wata sanarwa, wadda aka manne a kan gicciyen. Abin da aka rubuta kuwa shi ne, “Yesu Banazare, Sarkin Yahudawa.” ²⁰ Yahudawa da yawa sun karanta wannan sanarwa domin wurin da aka gicciye Yesu kusa da birni ne. Wannan rubutun kuwa an yi shi da Yahudanci, da Romanci da kuma Helenanci. ²¹ Sai manyan firistocin Yahudawa suka ce wa Bilatus, “Kada ka rubuta, ‘Sarkin Yahudawa’, amma ka rubuta, ‘Wannan mutum ya ce wai shi ne Sarkin Yahudawa’.” ²² Bilatus ya amsa ya ce, “Abin da na riga na rubuta, na rubuta ke nan.”

23 Bayan da sojojin suka gicciye Yesu, suka dibi tufafinsa, suka raba kashi huɗu, kowanne soja ya dauki kashi daya. Sun kuma dauki doguwar rigarsa wadda ba a dinka ta ba, amma an safa ta ne tun daga sama har zuwa fasa. ²⁴ Sai suka ce wa juna, “Kada mu yage wannan rigar, amma mu yi kuri’a a kanta, mu ga wanda zai ci.” Wannan ya faru ne don a cika abin da aka rubuta cikin Maganar Allah cewa,

“Sun raba tufafina a junansu,

Rigata kuwa, suka yi kuri’a a kanta.”

Abin da sojojin suka yi ke nan. ²⁵ To, wafanda suka tsaya kusa da gicciyen Yesu kuwa su ne mamarsa tare da ‘yar’uwarda, da Maryamu matar Kilobas, da kuma Maryamu daga Magadala. ²⁶ Da Yesu ya ga mamarsa da almajirin nan da yake kauna tsaye kusa, sai ya ce wa mamarsa, “Mama, wannan yā zama danki!” ²⁷ Sa’an nan ya ce wa almajirin, “Wannan ta zama mamarka.” Tun daga lokacin nan fa almajirin ya kai mamar Yesu gidansa ta zauna tare da shi.

Mutuwar Yesu

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49*)

28 Yesu ya san cewa a wannan lokaci ya gama dukan kome, kuma domin a cika abin da aka rubuta a Maganar Allah sai ya ce, “Ina jin kishin ruwa.” ²⁹ To, akwai wani gora cike da ruwan

tsami a ajiye a wurin. Sai suka jifka soso da ruwan tsamin, suka soka soson a sandan izob suka daga suka kai bakin Yesu. ³⁰ Da Yesu ya tsotsi ruwan tsamin nan sai ya ce, “An gama!” Sa’an nan ya sunkuyar da kansa ya saki ransa.

An Soki Yesu da Māshi

31 Sa’an nan shugabannin Yahudawa suka roki Bilatus yā ba da izni a kakkarya kafafun mutanen da aka gicciye, a kuma sauko da jikunansu daga gicciye. Sun yi wannan roko ne domin Ranar Shiri^o ce, kuma ba sa so jikunan su kasance a kan gicciye a Ranar Hutu. Ranar Hutun nan mai zuwa kuwa Hutu ne na musamman. ³² Sai sojojin suka zo wurin mutanen da aka gicciye tare da Yesu suka kakkarya kafafun mutum na farko, sa’an nan suka je suka kakkarya kafafun mutum na biyun. ³³ Amma da suka zo wurin Yesu, ba su kakkarya kafafunsa ba domin sun ga ya riga ya mutu. ³⁴ Sai dai dāya daga cikin sojojin ya soki Yesu da māshi a gefe, wajen hakarkarinsa, sai nan da nan jini da ruwa suka fito. ³⁵ Shi wanda ya ga abin da ya faru ne ya fada wannan, kuma duk abin da ya fada gaskiya ne. Kuma shi ma da kansa ya san gaskiya yake fadī, kuma yana fadinsa ne domin ku ma ku ba da gaskiya. ³⁶ Wannan ya faru ne domin abin da aka rubuta a Maganar Allah yā cika, wato, “Ba ko kashinsa dāya da za a karya.” ³⁷ Wani Rubutaccen Maganar Allah kuma ya ce, “Za su dubi wanda suka soka.”

Jana’izar Yesu

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

38 Bayan haka Yusufu mutumin Arimatiya, wanda yake almajirin Yesu ne, amma a boye domin tsoron Yahudawa, ya roki Bilatus izni don yā dāuki jikin Yesu. Bilatus kuwa ya yarda masa, ya kuwa je ya dāuki jikin Yesu. ³⁹ Nikodimus mutumin da ya taɓa zuwa wurin Yesu da dare, ya tafi tare da Yusufu, yana kuma rife da mur da alos a gauraye wajen awo dari. ⁴⁰ Sai mutanen nan biyu suka dāuki jikin Yesu suka nannade da yadin lilin tare da kayan kamshin nan bisa ga al’adar Yahudawa ta jana’iza. ⁴¹ A wurin da aka gicciye shi kuwa akwai wani lambu, a cikin lambun kuma akwai wani sabon kabari wanda ba a taɓa sa kowa a ciki ba. ⁴² Da yake ranar shiri ce ta Yahudawa, kuma kabarin yana nan kusa sai mutanen nan suka sa jikin Yesu a nan wurin.

19.36: Fit 12.46; L. Kid’9.12; Zab 34.20 19.37: Zak 12.10

^o 19.31 Ranar Shiri: Dubi ma’anar wafansu kalmomi.

Tashin Yesu daga Matattu*(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)*

20 ¹ Tun da sassafe a rana ta farko, a lokacin da gari bai gama wayewa ba, Maryamu 'yar garin Magadala ta je kabarin Yesu, ta ga an ture dutsen da ya rufe bakin kabarin. ² Sai ta ruga da gudu zuwa wurin Bitrus da kuma almajirin nan da Yesu yake kauna, ta ce musu, "Ai, an dauki Ubangiji daga kabarin, ba mu kuwa san inda aka sa shi ba." ³ Sai Bitrus da almajirin nan suka fita suka kama hanyar kabarin. ⁴ Duka biyun kuwa suka ruga da gudu, amma almajirin nan ya wuce Bitrus, ya riga Bitrus kai wurin kabarin. ⁵ Da ya sunkuya ya leka ya ga yadin lilin a ajiye, amma bai shiga cikin kabarin ba. ⁶ Sa'an nan Bitrus ya zo a bayansa, ya kuwa shiga cikin kabarin, ya ga yadin lilin a ajiye. ⁷ Ya kuma ga yadin da aka nade kewaye da kan Yesu ajiye a wani wuri dabam da yadin lilin. ⁸ Sai almajirin nan da ya riga Bitrus kai wurin kabarin shi ma ya shiga. Da ya gani sai ya ba da gaskiya. ⁹ Amma har yanzu dai ba su gane abin da Rubutaccen Maganar Allah ta fada ba cewa dole ne Yesu ya sake tashi daga matattu. ¹⁰ Sai almajiran suka koma gida.

Yesu Ya Bayyana ga Maryamu*(Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)*

¹¹ Amma Maryamu ta tsaya a bakin kabarin daga waje, tana ta kuka. Tana cikin kuka ke nan, sai ta sunkuya ta leka cikin kabarin, ¹² sai ta ga mala'iku biyu da fararen tufafi suna zaune a inda gawar Yesu take a da. Mala'ika daya yana zaune ta wajen kai, dayan kuma ta wajen kafafu.

¹³ Sai mala'ikun suka tambaye ta suka ce, "Uwargida, me ya sa kike kuka?" Ta ce musu, "Ai, an dauki Ubangijina, ban kuwa san inda aka sa shi ba." ¹⁴ Da ta gama fadin wannan magana sai ta juya ta ga Yesu tsaye, amma ba ta gane cewa shi ne ba. ¹⁵ Sai Yesu ya tambaye ta ya ce, "Uwargida, me ya sa kike kuka? Wa kike nema?" Tana tsammani ko shi ne mai aiki a lambun, shi ya sa ta ce masa, "Mai gida, in kai ne ka dauke shi, gaya mini inda ka sa shi mana don in dauke shi." ¹⁶ Yesu ya kira ta ya ce, "Maryamu!" Sai ta juya zuwa wajen Yesu ta ce masa da yaren Yahudawa, "Rabboni!" (Wannan yana nufin "Malam".)

¹⁷ Yesu ya ce mata, "Kada ki riƙe ni, domin har yanzu ban hau wurin Uba ba tukuna. Amma ki tafi wurin 'yan'uwana ki ce musu, zan koma wurin Ubana kuma Ubanku, Allahna kuma Allahnku." ¹⁸ Sai Maryamu 'yar garin Magadala ta je ta ce wa

almajiran, "Ai, na ga Ubangiji." Ta kuma gaya musu abin da Yesu ya fada mata.

Yesu Ya Bayyana ga Almajiransa

(Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Da yamma ta yi a ranar farko ta mako, almajiran Yesu suna wuri daya. Sun kuma kukkule kofofi domin suna tsoron shugabannin Yahudawa. Sai ga Yesu ya zo ya tsaya a tsakiyarsu, ya ce musu, "Salama ta kasance tare da ku." ²⁰ Bayan da ya fada wannan magana, ya nuna musu hannayensa da wajen haƙarƙarinsa. Sai almajiransa suka yi farin ciki da ganin Ubangiji.

21 Sa'an nan Yesu ya sāke ce musu, "Salama ta kasance tare da ku! Kamar yadda Uba ya aiko ni haka ni ma na aike ku." ²² Da ya fada haka sai ya hura musu numfashinsa, ya ce musu, "Ku karfi Ruhu Mai Tsarki. ²³ Duk wanda kuka gafarta masa zunubai, to, an gafarta ke nan, kuma duk wanda ba ku gafarta ba, to, ba a gafarta masa ba ke nan."

Shaidar Bangaskiyar Toma

24 Toma kuwa, daya daga cikin sha biyun nan, wanda ake ce da shi 'Yan Biyu, ba ya nan tare da su a lokacin da Yesu ya zo. ²⁵ Sai sauran almajiran suka ce masa, "Ai, mun ga Ubangiji." Amma Toma ya ce musu, "In ban ga ramin kusoshin a hannayensa ba, in sa yatsata a ramin kusoshin ba, in kuma sa hannuna a gefen haƙarƙarinsa ba, ba zan ba da gaskiya ba."

26 Bayan kwana takwas almajiran suna tare a gidan, kuma Toma yana tare da su. Kofofi suna kulle, amma Yesu ya zo ya tsaya a tsakiyarsu ya ce, "Salama ta kasance tare da ku." ²⁷ Sa'an nan ya ce wa Toma, "Sa yatsarka nan, ka dubi hannayena. Miƙo hannayenka ka sa a gefen haƙarƙarina. Ka daina shakka, ka ba da gaskiya."

28 Sai Toma ya ce masa, "Ya Ubangijina, da Allahna kuma!" ²⁹ Yesu ya ce masa, "Ai, don ka gan ni ne shi ya sa ka ba da gaskiya. Masu albarka ne waƙanda suka ba da gaskiya ba tare da sun gan ni ba."

Manufar Littafin Nan

30 Yesu ya yi abubuwan ban mamaki da yawa a idanun almajiransa waƙanda ba a rubuta a wannan littafi ba. ³¹ Amma an rubuta waƙannan ne, don ku ba da gaskiya Yesu shi ne Almasihu,

Dan Allah. Sa'an nan kuma, ta wurin ba da gaskiya ku sami rai a cikin sunansa.

Yesu Ya Bayyana ga Almajiransa Bakwai

21 ¹ Bayan haka Yesu ya sāke bayyana kansa ga almajiransa a bakin Tekun Tibariya. Kuma ga yadda ya bayyana kansa. ² Siman Bitrus, da Toma wanda ake ce da shi 'Yan Biyu da Nataniyel daga Kana ta Galili, da 'ya'yan Zabadi, da kuma wadansu almajiran biyu duk suna nan tare. ³ Sai Bitrus ya ce, "Za ni kamun kifi." Sauran almajiran suka ce, "Mu ma za mu tafi tare da kai." Sai suka fita suka shiga jirgin ruwa suka tafi. Amma a wannan daren ba su kama kome ba.

⁴ Gari yana wayewa ke nan, sai ga Yesu a tsaye a bakin tekun, amma almajiran ba su gane Yesu ne ba. ⁵ Sai Yesu ya ce musu, "Samari, kuna da kifi?" Suka amsa masa suka ce, "A'a." ⁶ Yesu ya ce musu, "Ku jefa abin kamun kifinku a hannun dama na jirgin, za ku samu." Suka jefa shi kamar yadda Yesu ya fada, suka kama kifi da yawa har suka kasa jawo abin kamun kifin zuwa cikin jirgin.

⁷ Sai almajirin nan da Yesu yake kauna ya ce wa Bitrus, "Ai, Ubangiji ne!" Da Siman Bitrus ya ji cewa Ubangiji ne, sai ya dauki rigarsa ya sa don tun da ma a tube yake. Sa'an nan ya yi tsalle ya shiga cikin ruwan. ⁸ Sauran almajiran kuwa suka je gefen tekun a cikin jirgin, suna jan abin kamun kifin cike da kifi. Don da ma ba su da nisa da gefen tekun, misali mita dari ne.

⁹ Da fitowarsu bakin ruwa, sai suka ga garwashin wuta a wurin, da kifi a kai, da burodi kuma. ¹⁰ Yesu ya ce musu, "Ku kawo wadansu kifi a cikin wadanda kuka kama yanzu." ¹¹ Sai Siman Bitrus ya hau jirgin ruwan, ya jawo abin kamun kifin zuwa gefen ruwa. Abin kamun kifin yana kuwa cike da manyan kifaye dari da hamsin da uku. Amma duk da yawansu haka, abin kamun kifi bai yage ba. ¹² Sai Yesu ya ce musu, "Ku zo ku ci abincin safe." A cikin almajiran kuwa ba wanda ya yi karfin hali ya tambaye shi kowane ne shi, domin sun san cewa Ubangiji ne. ¹³ Sai Yesu ya je ya dauki burocin ya ba su, ya kuma dauki kifin ya ba su. ¹⁴ Wannan shi ne sau na uku da Yesu ya bayyana kansa ga almajiran bayan da aka tashe shi daga matattu.

Yesu da Bitrus

¹⁵ Da suka gama cin abincin safen, sai Yesu ya tambayi Siman Bitrus ya ce, "Siman dan Yohanna, kana kaunata fiye da

wadannan?" Sai Bitrus ya amsa masa ya ce, "I, Ubangiji, ai, ka san yadda nake sonka." Yesu ya ce masa, "Ka ciyar da tumakina." ¹⁶ Sai Yesu ya sāke tambayarsa sau na biyu ya ce, "Siman dan Yohanna, kana kaunata?" Ya amsa ya ce, "I, Ubangiji, ai, ka san ina sonka." Yesu ya ce masa, "Ka yi kiwon tumakina." ¹⁷ Yesu ya tambaye shi sau na uku ya ce, "Siman dan Yohanna, kana sona?" Sai Bitrus ya yi baƙin ciki, don a tambaya ta uku Yesu ya ce "Kana sona?" Sai shi kuwa ya amsa ya ce, "Ya Ubangiji, ai, ka san dukan kome, ka san ina sonka." Yesu ya ce masa, "To, ka ciyar da tumakina. ¹⁸ Hakika, ina gaya maka, lokacin da kake saurayi kakan sa wa kanka sutura ka je duk inda ka ga dama, amma in ka tsufa za ka miƙe hannayenka, wani yā sa maka sutura, yā kai ka inda ba ka so ka tafi." ¹⁹ (Yesu ya faɗa wannan ne domin yā nuna irin mutuwar da Bitrus zai yi don yā ɗaukaka Allah.) Bayan wannan magana, Yesu ya ce wa Bitrus, "Ka bi ni."

Yesu da Almajirin da Yake Kauna

²⁰ Bitrus ya juya ya dubi baya, sai ya ga almajirin nan da Yesu yake kauna yana binsu. Wannan shi ne almajirin da ya jingina a kirjin Yesu a lokacin cin abincin Bikin Ketarewa. Shi ne wanda ya tambayi Yesu ya ce, "Ya Ubangiji, wane ne zai ci amanarka?" ²¹ Da Bitrus ya gan shi, sai ya tambayi Yesu ya ce, "Ubangiji, wannan mutum fa?" ²² Sai Yesu ya ce masa, "In na nufe shi da rayuwa har kafin in dawo, ina ruwanka? Kai dai, ka bi ni!" ²³ Saboda haka wannan labari ya yi ta bazuwa cikin masu bin Yesu, cewa almajirin nan ba zai mutu ba. Amma Yesu bai ce ba zai mutu ba. Ya dai ce, "In na nufe shi da rayuwa har kafin in dawo, ina ruwanka?"

²⁴ Wannan shi ne almajirin da yake ba da shaida a kan wadannan abubuwa, ya kuma sa su a rubuce. Mun kuma san cewa shaidarsa gaskiya ce.

²⁵ Amma akwai wadansu abubuwa da yawa da Yesu ya yi, in da za a rubuta duka, ina tsammani ko duniya kanta ba za ta iya ɗaukan littattafan da za a rubuta ba.

AYYUKAN MANZANNI

Gabatarwa

Masu ilimi sun yarda cewa Luka abokin tafiyar manzo Bulus ne ya rubuta littafin *Ayyukan Manzanni* da kuma *Bishara ta Hannun Luka* (Dubi A.M. 16.10-17, 20.5-15, 21.1-18, 27.1—28.16). Ra'ayoyi dai sun rabu game da lokacin da aka rubuta wannan littafin. Waƙansu sun yarda cewa a lokaci guda ne aka rubuta shi da Bishara ta Luka.

Dalilan da suka sa aka rubuta wannan littafin su ne, domin a ba Tiyofilus ainihin tabbataccen rahoto game da yadda addinin Kirista ya samo tushe. Littafin ya kuma nuna yadda addinin Kirista ya soma a cikin Yahudawa a Urushalima har ya bazu cikin waƙanda ba Yahudawa ba ko'ina a duniya. A lokacin nan an ƙauki masu bi kamar masu tawaye ne ga masu mulki. Saboda haka aka rubuta wannan littafin domin a ƙare waƙannan masu bi.

Littafin *Ayyukan Manzanni* ya zama kamar gada tsakanin ayyukan da Yesu ya yi yayin da yake a duniya da kuma ayyukan da manzanni suka ci gaba da yi. Ruhu Mai Tsarki ya yi muhimmin aiki ta wurin ba wa manzannin ikon shaida bishara. Littafin ya ba da haske sosai game da rayuwa da ayyuka na Bitrus da Bulus da sauran manzannin. Ko'ina aka yi bisharar, mutane sukan ba da gaskiya, amma wannan nasara takan zo haɗe da tsanani.

Abubuwan da Suke Ciki

Shirin wa'azin bishara 1.1-26

Wa'azin bishara a Urushalima 2.1—8.3

Bishara a Yahudiya da Samariya 8.4—12.25

Tafiyar Bulus ta farko don wa'azin bishara 13.1—14.28

Taron shugabannin jama'a masu bi a Urushalima 15.1-35

Tafiyar Bulus ta biyu don wa'azin bishara 15.36—18.22

Tafiyar Bulus ta uku don wa'azin bishara 18.23—21.16

An kama Bulus a Urushalima 21.17—23.22

An kulle Bulus a Kaisariya 23.23—26.32

An kai Bulus Roma 27.1—28.31

Alkawarin Zuwan Ruhu Mai Tsarki

1 ¹ Ya Tiyofilus, a littafina na farko na rubuta maka game da dukan abubuwan da Yesu ya fara yi, da kuma waƙanda ya fara koyarwa, ² har zuwa ranar da aka ƙauke shi zuwa sama. Kafin

a dauke shi zuwa sama, ya yi wa manzannin da ya zaɓa umarni ta wurin Ruhu Mai Tsarki.

3 Bayan mutuwar, ya bayyana gare su da rai, har ya tabbatar musu maganar tashinsa ta wajen ayyuka iri-iri. Ya yi kwana arba'in, yana magana a kan al'amuran mulkin Allah. ⁴A lokacin da yake tare da su,⁴ ya umarce su cewa, "Kada ku bar Urushalima. Ku jira sai alkawarin da Ubana ya yi ya cika tukuna, wanda na faɗa muku da bakina, cewa, ⁵Yohanna ya yi wa mutane baftisma da ruwa, amma nan da 'yan kwanaki, za a yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki."

An Dauki Yesu zuwa Sama

6 Da manzannin suka taru, sai suka tambayi Yesu suka ce, "Ubangiji, yanzu ne za ka mayar wa Isra'ila mulki?"

7 Yesu ya ce musu, "Uba kadai yake da ikon shirya lokatai da zamanai, amma ku ba a ba ku damar sanin waɗannan ba. ⁸Amma za ku sami iko sa'ad da Ruhu Mai Tsarki ya sauko muku, za ku zama shaiduna a Urushalima, da cikin dukan Yahudiya, da Samariya, har zuwa iyakar duniya." ⁹Da ya faɗa haka, suna cikin dubawa, sai aka dauke shi zuwa sama. Wani girgije ya rufe shi, ba su kara ganinsa ba.

10 Sa'ad da suke zuba ido sama, shi kuma yana tafiya, sai ga mutum biyu a tsaye kusa da su, sun sa fararen riguna. ¹¹Sai suka ce, "Ku mutanen Galili, don me kuke tsaye kuna kallon sama? Yesun nan da aka dauke daga wurinku zuwa sama, zai sake dawowa kamar yadda kuka ga ya tafi."

An Zaɓi Matiyas Yā Dauki Matsayin Yahuda

12 Sai manzannin suka koma Urushalima daga Dutsen Itatuwan Zaitun, wanda yake kusa da Urushalima, misalin tafiyar Ranar Hutu guda, wato, kilomita ɗaya. ¹³Da suka shiga birnin, suka hau gidan sama inda suke zama, wato, su Bitrus, da Yohanna, da Yakubu, da Andarawus, da Filibus, da Toma, da Batilomi, da Matiyu, da Yakubu ɗan Alfiyus, da Siman wanda ake ce da shi mai kishin fasarsu, da kuma Yahuda ɗan Yakubu. ¹⁴Duk waɗannan sun miƙa kai ga yin addu'a da nufi ɗaya tare da waɗansu mata, da Maryamu uwar Yesu, da kuma 'yan'uwansa.

1.4: Luk 24.49 1.5: Mat 3.11; Mar 1.8; Luk 3.16; Yoh 1.33

1.8: Mat 28.19; Mar 16.15; Luk 24.47-48 1.9: Mar 16.19; Luk 24.50-51

1.13: Mat 10.2-4; Mar 3.16-19; Luk 6.14-16

⁴1.4 lokacin da yake tare da su: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "lokacin da yake cin abinci," ko kuwa "da suka zo wuri ɗaya."

15 A kwanakin nan, akwai taron 'yan'uwa wato, masu ba da gaskiya (wajen mutum dari da ashirin). Bitrus ya tashi a tsaye ya ce, ¹⁶“Yan'uwa, lallai ne a cika Maganar Allah da Ruhu Mai Tsarki ya fada a da ta bakin Dawuda game da Yahuda, wanda ya yi wa masu kama Yesu jagora. ¹⁷Gama da shi daya daga cikinmu ne, an kuma ba shi rabonsa cikin aikin nan.” ¹⁸(Da ladan mugun aikinsa, Yahuda ya sayi wani fili, sai ya fadi da kai, cikinsa ya fashe, kayan cikinsa duk suka zuba a waje. ¹⁹Duk masu zama a Urushalima kuwa sun san abin nan da ya faru, har da ake ce da filin “Akaldama” da yarensu, wato, Filin Jini.)

20 “Gama a rubuce yake a Zabura cewa,
 ‘Gidansa ya zama an yashe shi,
 kada kowa ya zauna a ciki.’
 An kuma ce,
 ‘Matsayinsa wani ya dauka.’

21 “Don haka lallai ne a zafi wani daga cikin mutanen nan, wanda yake tare da mu duk kwanakin da Ubangiji Yesu yake shiga da fita a wurinmu. ²²Ya kamata wannan mutum ya zama wanda ya kasance tare da mu tun daga lokacin da Yohanna yake yin baftisma har zuwa ranar da aka dauki Yesu daga wurinmu zuwa sama. Dole ne daya daga cikin mutanen nan ya shaida tashinsa daga matattu tare da mu.”

23 Sai suka gabatar da mutum biyu, Yusufu mai suna Barsaba, wanda kuma ake ce da shi Justus, da kuma Matiyas. ²⁴Almajiran suka yi addu'a suka ce, “Ubangiji, ka san zuciyar kowa. Ka nuna mana wanda ka zaba a cikin wadannan mutum biyu, ²⁵ya zama manzo, ya dauki matsayin aikin manzon da Yahuda ya bari don ya tafi wurin da ya dace da shi.” ²⁶Sai suka yi kuri'a a kansu, Matiyas ya ci, aka kuma sa shi ya zama manzo tare da goma sha dayan nan.

Zuwan Ruhu Mai Tsarki

2 ¹Da ranar bikin Fentikos^b ta yi, duk masu bi suna tare a wuri daya. ²Ba labari sai aka ji wata fara daga sama kamar ta babbar iska, ta cika dukan gidan da suke zaune a ciki. ³Sai ga wadansu abubuwa kamar harsunan wuta, suka bayyana a gare su, suna rarrabuwa, suna sassauka a kan kowane dayansu.

1.18-19: Mat 27.3-8 1.20: Zab 69.25; 109.8
 1.22: Mat 3.16; Mar 1.9; 16.19; Luk 3.21; 24.51 1.25: Irm 17.10
 1.26: K. Mag 16.33 2.1: L. Fir 23.15-21; M. Sh 16.9-11

^b 2.1 Fentikos: Dubi ma'anar wadansu kalmomi.

Hoton Zuwan Ruhu Mai Tsarki (2.2-4)

⁴Sai duk aka cika su da Ruhu Mai Tsarki, suka kuma fara magana da waɗansu harsuna dabam-dabam, yadda Ruhun ya yi musu baiwar yin magana.

⁵To, akwai waɗansu 'yan addinin Yahudanci da suke zama a Urushalima sun kuwa zo ne daga ko'ina cikin kasashen duniya. ⁶Da suka ji karar iskar ɗin nan, sai taron mutane ya haɗu. Dukansu suka yi mamaki, don kowannensu ya ji taron masu bi suna magana da yaren garinsu. ⁷Suka yi mamaki sosai, suna cewa, "Ashe, duk masu maganan nan ba Galilawa ba ne?" ⁸Yaya kuma kowannenmu yana ji suna magana da yarensa?" ⁹Ga mu kuwa, Fartiyawa, da Madiyawa, da Elamawa, da mutanen Mesofotamiya, da na Yahudiya, da na Kafadokiya, da na Fantus, da na Asiya, ¹⁰da na Firijiya, da na Bamfiliya, da na Masar, da kuma na kewayen Sayirin ta kasar Libiya, har ma da baki daga Roma. Ga mu waɗanda aka haife mu a cikin addinin Yahudanci da waɗanda suka tuba suka shiga addininmu. ¹¹Ga mu kuma Kiritawa, da Larabawa, duk muna ji suna magana da yarenmu a kan manyan abubuwan da Allah ya yi. ¹²Duka kuwa suka yi mamaki, suka ruɗe, suna ce wa juna, "Mene ne wannan yake nufi?"

¹³Amma waɗansu suka yi musu ba'a suka ce, "Ruwan inabi suka sha suka bugu."

Jawabin da Bitrus Ya Yi a Ranar Fentikos

14 Sai Bitrus ya tashi tsaye tare da sha dayan nan, ya daga murya ya yi musu jawabi, ya ce, “Ku ’yan’uwana Yahudawa da dukan masu zama a Urushalima, ku ji, ku kuma kula da abin da zan fada muku. ¹⁵ Mutanen nan ba su bugu ba kamar yadda kuke tsammani, tun da yake yanzu karfe tara ne kawai na safe. ¹⁶ Wannan, ai, shi ne abin da annabi Jowel ya fada cewa,

¹⁷ ‘Allah ya ce:

A kwanakin karshe zan zubo wa dukan ’yan Adam
Ruhuna.

’Ya’yanku maza da mata za su yi annabci.

Ru’uya za ta zo wa samarinku,

Tsofaffinku kuma za su yi mafarkai.

¹⁸ Hakika, har ma a kwanakin nan zan

zubo Ruhuna a kan bayina maza da mata,

Za su kuma yi annabci.

¹⁹ Zan nuna abubuwan al’ajabi a sararin sama,

Da abubuwan ban mamaki a nan kasa,

Wato jini, da wuta, da kuma baƙin hayaƙi.

²⁰ Za a mai da rana duhu,

Wata kuma zai zama ja kamar jini,

Kafin ranar Ubangiji ta zo,

Babbar Ranan nan mai daukaka.

²¹ A lokacin nan ne kowa da ya yi addu’a

da sunan Ubangiji zai sami ceto.’

²² “Ya ku ’yan’uwana Isra’ilawa, ku ji wannan magana. Yesu Banazare mutum ne da Allah ya tabbatar muku cewa ya yarda da shi. Allah ya nuna wannan ta wurin abubuwan ban mamaki, da abubuwan al’ajabi, da alamu wafanda ya yi ta wurin Yesu a cikinku, kamar yadda ku ma kuka sani da kanku don duk sun faru a idonku. ²³ Shi mutumin nan, an ba da shi gare ku bisa ga yadda Allah ya shirya, kuma da saninsa, kuka kuwa gicciye shi, kuka kashe shi ta hannun masu zunubi. ²⁴ Amma Allah ya fanshe shi daga ikon mutuwa, ya tashe shi daga matattu don ba ya yiwuwa mutuwa ta riƙe shi. ²⁵ Gama Dawuda ya yi magana game da shi ya ce,

‘Kullum ina ganin Ubangiji, yana nan tare da ni.

Domin yana hannun damana, ba abin da zai ba ni tsoro.

²⁶ Saboda haka zuciyata tana murna,

ina farin ciki sosai,
ko da yake ni mutum ne mai mutuwa, zan zauna cikin
bege.

²⁷ Don ba zai bar raina a kabari ba,
ba kuwa zai bar Mai Tsarkinsa yā ruƙa ba.

²⁸ Ka koya mini hanyar rayuwa.

Za ka cika ni da murna ta wurin kasancewarka tare da ni.'

²⁹ "Yan'uwana Isra'ilawa, zan iya yi muku magana babu shakka game da kakanmu Dawuda. Dawuda ya mutu, an binne shi, kabarinsa kuma yana nan tare da mu har wa yau. ³⁰ Shi annabi ne, kuma ya san Allah ya yi masa alkawari tare da rantsuwa, cewa zai naɗa wani daga cikin zuriyarsa sarki, kamar yadda ya naɗa shi Dawuda. ³¹ Dawuda ya hango haka, ya kuma yi magana a kan tashin Almasihu daga matattu, cewa ba za a bar shi a kabari ba, jikinsa kuma ba zai ruƙa ba. ³² Allah ya ta da Yesun nan daga matattu, mu kuwa duk shaidu ne ga wannan.

³³ "An ɗaukaka shi ga hannun dama na Allah, kuma ya karɓi Ruhu Mai Tsarki daga wurin Uba, yadda aka yi alkawari. Yanzu kuma ya zubo Ruhun a kanmu. Shi ne ya kawo abin da kuke gani, kuke kuma ji. ³⁴ Ai, ba Dawuda ne ya hau sama ba, amma shi da kansa ya ce,

'Ubangiji ya ce wa Ubangijina,

Zauna a hannun damana,

³⁵ Har in sa ka take abokan gābanka.'

³⁶ "Saboda haka, sai duk jama'ar Isra'ila su tabbata cewa Yesun nan da kuka gicciye, Allah ya mai da shi Ubangiji, da kuma Almasihu."

³⁷ To, da suka ji haka, maganar ta soki zuciyarsu, suka ce wa Bitrus da sauran manzannin, "Yan'uwa, mene ne za mu yi?"

³⁸ Sai Bitrus ya ce musu, "Sai ku tuba, a yi wa kowannenku baftisma cikin sunan Yesu Almasihu don a gafarta muku zunubanku. Za ku kuwa sami kyautar Ruhu Mai Tsarki. ³⁹ Gama wannan alkawarin Allah dominku ne tare da 'ya'yanku, da kuma dukan waɗanda suke nesa, wato, dukan waɗanda Ubangiji Allahmu ya kira zuwa wurinsa."

⁴⁰ Sai ya yi ta tabbatar musu da maganganu masu yawa, yana ta yi musu gargadi yana cewa, "Ku cece kanku daga hukuncin da yake a kan masu mugun aikin nan." ⁴¹ Waɗanda suka yarda da maganar Bitrus kuwa aka yi musu baftisma. A ranan nan kuma suka faru da wajen mutum dubu uku. ⁴² Sai suka sa hankalinsu

duka a kan koyarwar da manzanni suke yi, suna cin abinci tare da juna, suna zumunci yayin da suke addu'a.

Yadda Zaman Masu Bi Ya Kasance

43 Sai tsoro ya kama kowa, don Allah yana yin abubuwan ban mamaki da alamu da yawa ta wurin manzannin. 44 Dukan wafanda suka ba da gaskiya sun kasance tare cikin zumunci, suna amfani da kome nasu tare gaba daya. 45 Suka sayar da abin da suke da shi, suka rarraba wa kowa kuɗin bisa ga bukatarsa. 46 Kowace rana kuma suna zuwa haikali da nufi daya. Suna cin abinci tare a gidajensu, suna ci suna sha da farin ciki, da yarda rai, 47 tare da yabon Allah. Suna kuma da farin jini a wurin mutane duka. Kowace rana kuma Ubangiji yana kara musu wafanda suke samun ceto.

An Warkar da Gurgu a Kofar Haikali

3 ¹ Wata rana Bitrus da Yohanna suna tafiya haikali a lokacin addu'a, da karfe uku na yamma. ² A kofar da ake ce da ita Kyakkyawar Kofa, akwai wani mutum wanda tun haihuwarsa shi gurgu ne. Kowace rana a kan dauke shi zuwa kofar haikali, don ya roki kuɗi daga wurin masu shiga.

3 Da ya ga Bitrus da Yohanna za su shiga haikalin ke nan, sai ya roke su kuɗi. ⁴ Bitrus da Yohanna suka zuba masa ido, Bitrus ya ce, "Dube mu." ⁵ Sai kuwa duk hankalin gurgun ya koma kansu, yana tsammani za su ba shi wani abu. ⁶ Amma Bitrus ya ce, "Kuɗi kam, ba ni da su, amma abin da nake da shi, shi zan ba ka. A cikin sunan Yesu Almasihu Banazare, tashi ka yi tafiya." ⁷ Sai Bitrus ya kama hannunsa na dama, ya daga shi. Nan take kafafunsa da idanun kafafunsa suka yi karfi. ⁸ Ya yi wuf! Ya mife tsaye, ya fara tafiya, ya shiga haikalin tare da su, yana tafiya yana tsalle yana kuma yabon Allah. ⁹ Dukan mutane suka gan shi yana tafiya yana yabon Allah. ¹⁰ Suka kuwa gane shi ne mai zama a bakin Kyakkyawar Kofa ta haikalin yana roko. Sai suka yi mamaki kwari da gaske game da abin da ya faru da shi.

Jawabin Bitrus a Barandar Solomon

¹¹ Tun gurgun nan da aka warkar a Kyakkyawar Kofa yana riƙe da Bitrus da Yohanna, sai duk jama'a suka zo wurinsu a guje a cikin barandar da ake ce da shi Barandar Solomon, suna

mamaki. ¹² Da Bitrus ya ga haka, sai ya yi wa jama'a jawabi ya ce, "Ku Isra'ilawa, don me kuke mamakin wannan? Don me kuma kuke ta kallonmu, sai ka ce da ikon kanmu ne, ko kuwa don aniyarmu cikin bin Allah ne muka sa mutumin nan ya yi tafiya?" ¹³ Allahn Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, Allahn kakanninmu, shi ya daukaka Bawansa Yesu. Shi ne wanda kuka bashe shi, kuka kuma fi shi a gaban gwamna Bilatus, ko da yake Bilatus ya yi kofari ya sake shi. ¹⁴ Amma kuka fi Mai Tsarkin nan, Mai Adalci, kuka roka a sakar muku mai kisankai, ¹⁵ kuka kuwa kashe wanda shi ne Tushen rai. Amma Allah ya tashe shi daga matattu; mu kuwa shaidu ne ga wannan. ¹⁶ To, ta ikon sunan Yesu ne, wato, ta wurin ba da gaskiya gare shi, shi ne ya ba mutumin nan karfi. Ga mutumin. Kun san shi. Ta wurin bangaskiya cikin Yesu, mutumin nan ya sami cikakkiyar lafiya. Dukanku kuwa shaidun wannan ne.

¹⁷ "Yanzu, 'yan'uwa, na sani cikin rashin sani ne kuka yi haka, kamar yadda shugabanninku ma suka yi. ¹⁸ Amma ta haka Allah ya cika abin da ya fada ta bakin annabawa duka cewa, Almasihunsa zai sha wuya. ¹⁹ Saboda haka sai ku tuba, ku juyo ga Allah domin a wanke zunubanku, Ubangiji zai sabunta zuciyarku, ²⁰ zai aiko da Almasihu da ya zaba muku tun da, wato, Yesu. ²¹ Lallai ne Yesu ya zauna a sama, har lokacin da za a mai da dukan abubuwa sabo, kamar yadda Allah ya fada tun zamanin da ta bakin annabawansa masu tsarki. ²² Gama Musa ya ce, 'Ubangiji Allahnku zai aika muku da wani annabi daga cikin 'yan'uwan'ku, kamar yadda ya aike ni. Lallai ne ku saurari dukan abin da zai fada muku. ²³ Zai zama kuma duk wanda ya fi sauraron annabin nan, za a fi da shi daga cikin jama'a.' ²⁴ Hakika, dukan annabawan da suka yi annabci, wato, tun daga kan Sama'ila, da wafanda suka zo daga baya, duk sun yi magana a kan wafannan kwanakin. ²⁵ Annabcin da aka yi ta wurin annabawa, dominku ne, ku ne kuma za ku ci gadon alkawarin da Allah ya yi wa kakanninku, da ya ce wa Ibrahim, 'Ta zuriyarka ne za a yi wa dukkan kabilun duniya albarka.' ²⁶ Da Allah ya zafi Bawansa, ya fara aiko shi wurinku ne don ya yi muku albarka ya juyo da kowane dayanku daga hanyar muguntarsa."

3.13: Fit 3.15

3.14: Mat 27.15-23; Mar 15.6-14; Luk 23.13-23; Yoh 19.12-15; Ish 5.3-11

3.22: M. Sh 18.15,18 3.23: M. Sh 18.19 3.25: Far 22.18

Bitrus da Yohanna a Gaban 'Yan Majalisa

4 ¹ Lokacin da Bitrus da Yohanna suke cikin yin magana da jama'a, sai firistoci da shugaban dogarawan haikalin da Sadukiyawa⁶ suka zo wurinsu. ² Sun yi fushi domin almajiran suna koya wa jama'a cewa matattu za su tashi da rai kamar yadda Yesu ya tashi. ³ Sai suka kama su, suka kulle su sai washegari, don yamma ta yi. ⁴ Amma da yawa cikin mutanen da suka ji wa'azin suka ba da gaskiya. Sai duk yawan masu bi ya kai wajen mutum dubu biyar.

⁵ Washegari shugabanninsu da dattibansu, da malaman dokokinsu suka taru a Urushalima. ⁶ Hanana, babban firist, yana nan tare da Kayafa, da Yohanna, da Alekzanda, da kuma duk wadanda suke dangin babban firist. ⁷ Suka sa Bitrus da Yohanna suka tsaya a tsakiyarsu, sai suka tambaye su suka ce, "Da wane iko ne, ko kuwa da wane suna ne kuka yi wannan?"

⁸ To, Bitrus, cike da Ruhu Mai Tsarki, ya tambaye su ya ce, "Ku shugabanni da dattiban jama'a, ⁹ a yau, kuna tambayarmu a kan alherin da aka yi wa wannan gurgun ne? Kuna kuma so ku sani wanda ya warkar da shi ne? ¹⁰ To, muna so ku sani ku tare da dukan mutanen Isra'ila cewa, a cikin sunan Yesu Almasihu Banazaren nan da kuka gicciye, wanda Allah ya ta da shi daga matattu, da sunansa ne wannan mutumin yake tsaye lafiyayye a gabanku. ¹¹ Wannan Yesun, shi ne 'Dutsen nan da ku masu gini kuka rena, shi ne kuwa ya zama mafi kyau cikin duwatsun gini.' ¹² Ba kuma samun ceto ga wani domin cikin dukan sunayen da aka ba wa mutane a duniya ba wani sunan da aka bayar wanda lallai ta wurinsa ne za mu sami ceto."

¹³ To, da shugabannin suka ga karfin halin Bitrus da Yohanna, suka kuma gane su marasa ilimi ne, talakawa kuma, sai suka yi mamaki, suka kuwa gane su abokan Yesu ne. ¹⁴ Amma da shugabannin suka ga mutumin nan da aka warkar din yana tsaye tare da manzannin, sai suka rasa abin da za su ce. ¹⁵ Suka umarci manzannin su fita daga majalisa, suka yi shawara da juna ¹⁶ suka ce, "Me za mu yi da mutanen nan? Don lallai dukan masu zama a Urushalima sun san cewa an yi wani babban abin ban mamaki ta wurin mutanen nan, ba kuwa yadda za mu ce, 'Ba haka ba ne.' ¹⁷ Amma don kada abin ya bazu a cikin mutane, sai mu ja musu

4.11: Zab 118.22

⁶ 4.1 Sadukiyawa: Dubi ma'anar wadansu kalmomi.

kunne, kada su kuskura su fara yi wa kowa magana cikin wannan sunan.”

18 Sai suka kirawo manzannin, suka ja musu kunne, kada su kuskura su yi wa kowa magana, ko su fara koyarwa cikin sunan Yesu. 19 Amma Bitrus da Yohanna suka amsa musu suka ce, “To, ko daidai ne a wurin Allah mu fi jin maganarku fiye da maganar Allah? Sai ku duba ku gani. 20 Don mu kam, ba za mu iya yin shiru a kan abin da muka ji, muka kuma gani ba.” 21 Da suka fara jan musu kunne, suka sake su. Sun kuwa rasa yadda za su yi su hore su, domin mutane duka suna daukaka Allah saboda abin da ya faru. 22 Mutumin nan kuwa da ya sami warkarwa na ban mamaki, ya fi shekara arba'in da haihuwa.

Masu Bi Sun Yi Addu'a don Su Yi Magana ba Tsoro

23 Da aka sake Bitrus da Yohanna, sai suka tafi wurin mutanensu, suka ba su labarin dukan abin da manyan firistoci da shugabanni suka fada musu. 24 Su kuwa, da jin haka, sai suka daga muryarsu ga Allah da nufi daya, suka ce, “Ubangiji mai iko duka, kai ne ka halicci sama da kasa, da teku, da kuma dukan abubuwan da suke cikinsu. 25 Ta wurin Ruhu Mai Tsarki ka yi magana ta wurin bawanka wato, kakanmu Dawuda, ka ce,

‘Don me wafanda ba Yahudawa ba suka yi fushi?

Kabilu kuma suka yi tunanin al'amuran wofi?

26 Sarakunan duniya sun yi shirin fada,

shugabanninsu kuma sun hada kai,

suna gaba da Ubangiji, da kuma Almasihunsa.’

27 “Gama hakika a birnin nan sarki Hirudus da Buntus Bilatus sun hada kai tare da wafanda ba Yahudawa ba, da jama'ar Isra'ila, suna gaba da Bawanka Yesu mai tsarki, wanda ka mai da shi Almasihu. 28 Sun taru domin su aikata duk abin da ka shirya zai faru, bisa ga ikonka da nufinka.

29 “Yanzu kuma, ya Ubangiji, ka dubi yadda suke koƙarin hana mu aiki. Ka ba bayinka karfin halin fadin maganarka babu tsoro. 30 Ka riƙa miƙa hannunka na warkarwa, ka kuma yi abubuwan ban mamaki, da abubuwan al'ajabi albarkacin sunan Bawanka, Yesu mai tsarki.”

31 Da suka yi addu'a, sai wurin da suka taru ya girgiza. Sai duk aka cika su da Ruhu Mai Tsarki, suka yi ta fadin maganar Allah babu tsoro.

4.24: Fit 20.11; Neh 9.6; Zab 146.6 4.25-26: Zab 2.1-2

4.27: Mat 27.1-2; Mar 15.1; Luk 23.1,7-11; Yoh 18.28-29

Kome na Masu Bi Daya Ne

32 To, duk taron masu bi kuwa nufinsu daya ne, ra'ayinsu ma daya, ba kuma waninsu da ya ce abin da yake da shi nasa ne, sai dai nasu ne tare. ³³ Da iko mai girma manzannin kuma suka ba da shaida a kan tashin Ubangiji Yesu daga matattu. Alheri mai yawa ya kasance a kan kowane dayansu, ³⁴ har ba wanda ya rasa wani abu a cikinsu. Domin duk masu gonaki ko gidaje suka riƙa sayar da su, suna kawo kuɗin, ³⁵ suna ajiye a gaban manzannin, ana kuwa rarraba wa kowa bisa ga buƙatarsa.

36 Haka wani mai suna Yusufu ya yi. Shi Balawe ne, asalinsa mutumin Sayifurus ne, wanda manzannin suke ce da shi Barnaba, (wato, mai ƙarfafa zuciyar). ³⁷ Barnaba kuwa ya sayar da wata gonarsa, ya kawo kuɗin ya ajiye a gaban manzannin.

Hananiya da Safiratu

5 ¹ Amma wani mutum mai suna Hananiya, tare da matarsa Safiratu, ya sayar da wani abin da yake da shi. ² Sai ya boye wani abu daga cikin kuɗin, da sanin matarsa, ya kawo sashi kawai ya ajiye a gaban manzanni. ³ Sai Bitrus ya ce, “Kai Hananiya, ta yaya ka bar Shaidan ya shiga zuciyarka, har ka yi wa Ruhu Mai Tsarki ƙarya, ka kuma boye wani abu daga cikin kuɗin gonar? ⁴ Kafin ka sayar ba taka ba ce? Bayan da ka sayar ma, ba a sa ka dole ka ba da kuɗin ba. Ta yaya ka yi wannan tunani a zuciyarka? Ai, ba mutum ka yi wa ƙarya ba, Allah ka yi wa.” ⁵ Da jin wannan maganar kuwa, Hananiya ya fāɗi ya mutu. Mutanen da suka ji kuwa, tsoro ya kama su sosai. ⁶ Samari suka tashi suka naɗe jikinsa da yadi, suka ɗauke shi zuwa waje suka binne.

⁷ Bayan kamar awa uku, matar Hananiya ta shigo, ba ta san abin da ya faru ba. ⁸ Sai Bitrus ya ce mata, “Gaya mini, wannan shi ne iyakacin kuɗin da aka biya ku a kan gonan nan?”

Sai ta ce, “I, iyakacin kuɗin ke nan.”

⁹ Amma Bitrus ya ce mata, “Yaya kuka haɗa baki ku gwada Ruhun Ubangiji? Ki ji tafiyar waɗanda suka binne mijinki, suna bakin kofa, za su kuwa ɗauke ki su fitar da ke.” ¹⁰ Nan take ta fāɗi a gabansa, ta mutu. Da samarin suka shigo suka same ta ta mutu, sai suka ɗauke ta, suka fitar da ita, suka binne ta ta gefen mijinta. ¹¹ Sai babban tsoro ya kama dukan jama'ar masu bi, da duk waɗanda suka ji labarin waɗannan abubuwa.

Manzannin Sun Yi Abubuwan Ban Mamaki da Yawa

12 To, an yi alamu da abubuwan mamaki masu yawa cikin mutane ta wurin manzanni. Dukan masu bi kuwa sukan taru a Barandar Solomon a filin haikali. ¹³ Amma a cikin sauran mutane, ba wanda ya yi karfin halin shiga cikinsu, duk da haka kuwa jama'a suna ba su girma.

14 Duk da haka masu ba da gaskiya ga Ubangiji suka yi ta karuwa da jama'a masu yawan gaske, maza da mata. ¹⁵ Har ma ya kai ga mutane suna fito da marasa lafiya titi-titi, suna shimfida su a kan gadaje da tabarmi. Suna fata cewa idan Bitrus ya zo wucewa, ko inuwarsa ma ta bi ta kan wafansunsu. ¹⁶ Mutane da yawa kuwa suka yi ta taruwa daga garuruwan da suke kewayen Urushalima, suna ta kawo marasa lafiya da wafanda aljanu suke ba su wahala, dukansu kuwa aka warkar da su.

Manzanni Sun Sha Wahala saboda Bangaskiyarsu

17 Sai babban firist tare da dukan wafanda suke tare da shi, wato, 'yan kungiyar Sadukiyawa, sun ji kishin manzannin sosai. ¹⁸ Saboda haka suka taso suka kama manzannin, suka sa su a kurkuku. ¹⁹ Amma da dare sai wani mala'ikan Ubangiji ya buɗe kofofin kurkukun, ya fito da su, ya ce, ²⁰ "Ku je ku tsaya cikin haikali ku fada wa mutane dukan maganar wannan sabon rai." ²¹ Da suka ji haka, suka shiga haikalin da sassafe, suna koyarwa.

Sa'ad da babban firist da wafanda suke tare da shi suka taru, suka kira Majalisa, da dukan shugabannin Isra'ila, suka aika kurkuku a kawo manzannin. ²² Amma da dogarawan haikalin suka je, ba su same su a kurkukun ba, suka dawo suka ba da labari, suka ce, ²³ "Mun sami kurkukun a kulle sosai, masu gadi kuma suna gadin bakin kofofin, amma da muka buɗe, sai muka samu ba kowa a ciki." ²⁴ Da shugaban dogarawan haikali da manyan firistoci suka ji haka, suka rikice sosai, suna tunanin abin da wannan zai kawo.

25 Sai wani ya zo ya ce musu, "Ai, ga shi, mutanen nan da kuka sa a kurkuku suna tsaye a haikali, suna koyar da jama'a." ²⁶ Sai dogarawan haikalin tare da shugabansu suka je suka kawo manzannin, amma fa ba da karfi ba, don shugabannin suna tsoro kada jama'a su jejjefe su da duwatsu.

27 Da suka kawo manzannin, suka sa suka tsaya a gaban Majalisa. Sai babban firist ya tuhume su, ²⁸ ya ce, "Mun ja muku kunne sosai kada ku kara yin koyarwa cikin sunan nan, amma ga

shi kun cika Urushalima duk da koyarwarku, har ma kuna nema ku tura mana alhakin jinin mutumin nan.”

29 Amma Bitrus da manzannin suka amsa suka ce, “Dole ne mu yi wa Allah biyayya fiye da mu yi wa mutum. ³⁰ Allahn kakanninmu ya ta da Yesu, wanda kuka kashe ta wurin gicciye shi a kan gungumen itace. ³¹ Shi ne Allah ya daukaka ga damarsa yã zama Shugaba da kuma Mai Ceto, domin yã bude wa Isra'ila hanyar tuba, su kuma sami gafarar zunubansu. ³² Mu kuwa shaidu ne ga wafannan abubuwa, haka kuma Ruhu Mai Tsarki, wanda Allah ya ba wa masu yi masa biyayya.”

33 Da shugabannin suka ji haka, sai suka ji fushi sosai, har suka so su kashe manzannin. ³⁴ Amma wani Bafarisiye mai suna Gamaliyel, malamin Doka, wanda dukan jama'a suna ba shi girma, ya tashi tsaye cikin Majalisa, ya ba da umarni a fitar da mutanen nan waje tukuna. ³⁵ Sa'an nan ya ce wa 'yan Majalisa, “Ku 'yan'uwa Isra'ilawa, ku kula fa da abin da kuke so ku yi wa mutanen nan. ³⁶ Shekarun baya wani mutum ya fullo, mai suna Tudas, ya dauki kansa kamar wani abu. Wajen mutum dari hudu suka bi shi, amma aka kashe shi, aka kuwa watsar da masu binsa, wannan kuwa ya zama farshensu. ³⁷ Bayan wannan kuma, wani mai suna Yahuda, mutumin Galili ya fullo, lokacin da ake kirgan mutane, ya sa mutane suka bi shi. Shi ma ya halaka, masu binsa ma duka aka watsar da su. ³⁸ To, yanzu ma, ina gaya muku, ku fita hanyar mutanen nan, ku bar su. Idan dai niyyarsu, ko aikinsu na mutum ne, ai, zai rushe. ³⁹ Amma idan aikin nan na Allah ne, ba za ku iya hana mutanen nan ba. Kada fa a same ku kuna gaba da Allah.”

Sai suka yarda da shawararsa, ⁴⁰ suka kuma kirawo manzannin, suka yi musu bulala, suka ja musu kunne kada su kara yin magana cikin sunan Yesu. Sa'an nan suka sake su. ⁴¹ Manzannin suka tashi daga gaban Majalisar suna farin ciki a kan an ga sun isa su sha wulafanci saboda sunan Yesu. ⁴² Kowace rana kuwa, ko a haikali, ko a gida, ba su daina koyarwa da ba da Labari Mai Dafi na cewa Yesu shi ne Almasihu ba.

An Zabi Masu Hidima Bakwai

6 ¹ To, a kwanakin nan da almajirai suna karuwa, sai Yahudawa masu jin Helenanci suka yi gunaguni a kan Yahudawa masu jin yaren Aramaya. Yahudawa masu jin Helenanci sun yi gunaguni ne don a wajen rabon taimako na kowace rana ba a

kula da matansu wadanda mazansu suka mutu. ²Sai sha biyun nan suka kirawo duk jama'ar masu bi, suka ce, "Ai, bai yi kyau mu bar wa'azin maganar Allah, mu shiga sha'anin abinci ba. ³Saboda haka, 'yan'uwa, sai ku zafi mutum bakwai daga cikinku, wadanda suke da halin kirki, cike da Ruhu da kuma hikima, wadanda za mu ba su wannan aiki. ⁴Mu kuma sai mu sami damar nacewa da yin addu'a da kuma koyar da maganar Allah."

5 Jama'a duka kuwa suka ji daɗin abin da suka faɗa. Sai suka zafi Istifanus, wani mutumin da yake cike da bangaskiya da Ruhu Mai Tsarki, da Filibus, da Burokoras, da Nikano, da Timon, da Barminas, da Nikolas mutumin Antakiya, wanda ba Bayahude ba ne amma ya shiga addimin Yahudanci. ⁶Wadannan ne aka gabatar a gaban manzanni. Bayan sun yi addu'a kuma, suka sa musu hannun albarka.

7 Maganar Allah kuwa sai kara yaɗuwa take. Yawan masu bi kuma a cikin birnin Urushalima sai karuwa yake ta yi sosai, firistoci masu yawa sosai kuma suka karɓi bangaskiyar nan.

An Kama Istifanus

8 To, Istifanus, cike da alheri da iko, ya yi ta yin manyan abubuwan ban mamaki da alamu a cikin jama'a. ⁹Sai wadansu na majami'ar da ake ce da ita majami'ar 'Yantattu,^c suka tayar wa Istifanus da gardama. Wadannan kuwa Yahudawa ne daga Sayirin da Alekzandiriya, da kuma daga kasar Kilikiya, da ta Asiya. ¹⁰Amma a ina! Sun kasa gardama da shi, domin yana magana da hikima, Ruhun Allah kuwa ya sauko a kansa. ¹¹Sai suka zuga wadansu mutane a boye don su ce, "Mun ji shi yana zagin annabi Musa, yana yi wa Allah maganar reni." ¹²Ta haka, suka ta da hankalin jama'a, da shugabanni, da malaman dokoki, su kuma suka hau masa, suka kama shi, suka kai shi gaban Majalisa. ¹³Sai shugabannin jama'a suka kawo masu shaidar karya, wadanda suka ce, "Mutumin nan ko yaushe yana maganar banza a kan wurin nan mai tsarki da kuma Dokar Musa. ¹⁴Mun ji shi yana cewa wai Yesu Banazaren nan zai rushe wurin nan, ya kuma canza duk al'adun da annabi Musa ya bar mana." ¹⁵Duk wadanda suke zaune a Majalisar kuwa suka zura masa ido, suka ga fuskarsa ta zama kamar ta mala'ika.

^c 6.9 'Yantattu: Wannan yana nufin Yahudawa wadanda suka samu 'yancin kansu daga bauta.

Jawabin Istifanus

7 ¹ Sai babban firist ya tambayi Istifanus ya ce, “Abubuwan nan, gaskiya ne?”

2 Sai Istifanus ya ce, “Ku ’yan’uwa da ubanni, ku saurare ni. Allah Madaukaki ya bayyana ga kakanmu Ibrahim sa’ad da yake a kasar Mesofotamiya, tun bai zauna a Haran ba. ³ Allah ya ce masa, ‘Ka tashi daga kasar ku, ka bar ’yan’uwanka, ka je kasar da zan nuna maka.’ ⁴ Sai kakanmu ya tashi daga kasar Kaldiyawa, ya je ya zauna a Haran. Daga can kuma, bayan babansa ya mutu, Allah ya kawo shi kasar nan da kuke zama a ciki yanzu. ⁵ Amma kuwa Allah bai ba shi Ibrahim gadon kasar ba, ko da taki daya. Sai dai ya yi masa alkawari zai sa kasar ta zama tasa, shi da zuriyar da za su bi bayansa, ko da yake ba shi da yaro a lokacin. ⁶ Allah kuwa ya fada cewa, zuriyar Ibrahim za su yi bakunci a wata kasa, mutanen kasar kuwa za su mai da su bayi, za su ba su wahala har shekara dari huɗu. ⁷ Allah ya ce zai hukunta kasar da za su bauta wa, bayan haka kuma zuriyar Ibrahim za su fito su bauta wa Allah a wannan wuri. ⁸ Allah kuma ya yi wa Ibrahim alkawari game da kaciya. ⁴ Shi ya sa da Ibrahim ya haifi Ishaku, ya yi masa kaciya a rana ta takwas. Ishaku ya haifi Yakubu, Yakubu kuma ya haifi kakanninmu goma sha biyun nan.

9 “Kakannin nan kuwa, da yake suna kishin dan’uwansu Yusufu, suka sayar da shi, aka kai shi Masar. Amma Allah yana tare da shi, ¹⁰ ya kuma fitar da shi daga dukan wahalarsa. Allah kuma ya sa ya zama mai hikima, mai farin jini a wurin Fir’auna, sarkin Masar. Fir’auna kuwa ya ba shi mulkin Masar, ya kuma sa jama’ar gidansa duka a hannun Yusufu. ¹¹ Ana nan, sai yunwa ta shigo a duk kasar Masar da Kan’ana, tare da wahala mai tsanani, har kakanninmu suka rasa abinci. ¹² Amma da Yakubu ya ji akwai hatsi a Masar, ya aiki yaransa wato, kakanninmu zuwa Masar. Wannan ya zama tafiyarsu ta farko. ¹³ A tafiyarsu ta biyu Yusufu ya sanar da kansa ga ’yan’uwansa, Fir’auna kuma ya gane asalinsa. ¹⁴ Sai Yusufu ya aika babansa Yakubu ya zo, da kuma dukan ’yan’uwan shi Yusufu. Dukansu kuwa mutum saba’in da biyar ne. ¹⁵ Sai Yakubu ya tafi Masar. A can ne ma ya mutu, shi da kakanninmu. ¹⁶ Sai aka kwaso su aka mai da su Shekem, aka

7.2-3: Far 12.1 7.4: Far 11.31; 12.4 7.5: Far 12.7; 13.15; 15.18; 17.8

7.6-7: Far 15.13-14 7.7: Fit 3.12

7.8: Far 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31—35.18 7.9: Far 37.11,28; 39.2,21

7.10: Far 41.39-41 7.11: Far 42.1-2 7.13: Far 45.1,16

7.14: Far 45.9-10; 17.18; Far 46.27 7.15: Far 46.1-7; 49.33

^d7.8 kaciya: Dubi ma’anar wadansu kalmomi.

sa su a kabarin da Ibrahim ya saya da kuɗin azurfa a wurin 'ya'yan Hamor a nan Shekem.

17 "Amma da lokacin cिकar alkawarin da Allah ya yi wa Ibrahim ya yi kusa, jama'armu ta ƙaru, ta yi yawa sosai a ƙasar Masar. 18 Sa'an nan aka yi wani sarki a Masar, wanda bai ma san kowane ne Yusufu ba. 19 Wannan sarki kuwa ya cuci kabilarmu, ya yi wa kakanninmu tsanani yana sa a yar da jariransu, don kada su rayu. 20 A lokacin nan ne aka haifi Musa, yaro mai kyan gaske. An yi renonsa wata uku a gidan babansa. 21 Da aka yar da shi, 'yar Fir'auna ta ɗauke shi, ta lura da shi kamar ɗanta. 22 Sai aka koya wa Musa dukan hikimar Masarawa, shi kuwa mutum ne mai iko cikin magana, da ayyukansa. 23 Da ya kai shekara arba'in ke nan, sai ya yi tunani yā je yā ziyarci 'yan'uwanisa Isra'ilawa. 24 Da ya ga wani mutumin Masar yana cutar ɗayansu, ya je ya taimaki mutumin Isra'ilar, ya rama masa, ya bugi mutumin Masar, ya kashe shi. 25 Ya yi tsammani 'yan'uwanisa za su gane Allah zai yi amfani da shi domin yā cece su. Amma mutanen ba su gane ba. 26 Washegari kuma ya gan wadansu Isra'ilawa suna faɗa, sai ya so yā shirya su, ya ce, 'Ku jama'a, ku 'yan'uwa ne fa, don me kuke cutar juna?' 27 Amma mai cutar ɗan'uwanisa ya ture Musa gefe, ya ce, 'Wa ya sa ka ka zama shugabanmu da alƙalinmu?' 28 Ashe, kana so ka kashe ni kamar yadda ka kashe mutumin Masar nan na jiya?' 29 Da Musa ya ji haka, sai ya gudu ya yi zaman bakunci a ƙasar Midiyan, a can ya haifi 'ya'ya biyu maza.

30 "To, bayan shekara arba'in, wani mala'ika ya bayyana ga Musa a harshen wuta, a ɗan itace a wani daji kusa da Dutsen Sinai. 31 Da Musa ya ga haka, ya yi mamakin abin da ya gani. Da ya zo kusa don yā duba, sai ya ji muryar Ubangiji ta ce, 32 'Ni ne Allahn kakanninka, Allahn Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu.' Sai jikin Musa ya fara rawa, bai ma iya dubawa ba.

33 "Sai Ubangiji ya ce masa, 'Ka cire takalmanka, domin wurin nan da kake tsaye wuri mai tsarki ne. 34 Lallai, na ga wahalar da ake ba mutanena da suke Masar, na ji kukansu, na kuma sauko in cece su. To, yanzu sai ka yi shiri in aike ka zuwa Masar.'

35 "To, shi Musan nan ne suka ƙi, suna cewa, 'Wa ya sa ka ka zama shugabanmu da alƙalinmu?' Shi ne Allah ya aiko yā

7.16: Far 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Josh 24.32 7.17-18: Fit 1.7-8
 7.19: Fit 1.10-11,22 7.20: Fit 2.2 7.21: Fit 2.3-10 7.28: Fit 2.14
 7.23-29: Fit 2.11-15 7.29: Fit 18.3-4 7.32: Fit 3.6 7.30-34: Fit 3.1-10

zama shugaba, da mai ceto, ta wurin mala'ikan nan da ya bayyana a gare shi a dan itacen nan. ³⁶ Shi ne kuwa ya fito da su, bayan ya yi abubuwan ban mamaki, da kuma alamu a kasar Masar, da Jan Teku, da kuma a cikin daji har shekara arba'in. ³⁷ Musan nan shi ne wanda ya ce wa Isra'ilawa, 'Allah zai aiko muku da wani annabi daga cikin mutanenku, kamar yadda ya aike ni.' ³⁸ Musa shi ne mutumin da ya tattara jama'ar Isra'ila a cikin daji. Ya kasance a can tare da kakanninmu da kuma mala'ikan nan da ya yi magana da shi a kan Dutsen Sinai. Shi ne kuma ya karfo magana mai ba da rai daga wurin Allah ya kawo mana. ³⁹ Amma kakanninmu suka fi yin masa biyayya, suka fi jin maganarsa, suka yi marmarin komawa kasar Masar.

40 "Suka ce wa Haruna, 'Ka yi mana allolin da za su yi mana jagora, don Musan nan kam, da ya fito da mu daga kasar Masar, ba mu san abin da ya faru da shi ba.' ⁴¹ A lokacin nan, suka yi siffar dan saniya, suka miƙa wa gunkin nan hadaya, suka riƙa murna da aikin da suka yi da hannunsu.

42 "Saboda haka Allah ya juya musu baya, ya miƙa su ga bautar taurari. Wannan ya yi daidai da abin da yake a rubuce a littafin annabawa cewa, 'Ku jama'ar Isra'ila, ni ne kuka yanka wa dabbobi, kuka miƙa wa hadaya, har shekara arba'in a cikin daji? ⁴³ Ai, da tentin gunki Molek kuka riƙa yawo, da tauraron gunkinku Rifan, wato, gumakan nan da kuka yi don ku yi musu sujada. Ni kuwa zan kawar da ku can gaba da Babila.'

44 "A dā kakanninmu suna da tentin da yake shaida kasancewar Allah a daji. Wannan ne tentin da Allah ya umarci Musa yā yi, kuma an yi shi daidai kamar yadda Allah ya nuna wa Musa. ⁴⁵ Tentin nan ne kakanninmu suka gāda, suka kuma kawo a fasan nan a zamanin Joshuwa, bayan sun karfa kasar a hannun al'umman da Allah ya kora a idonsu. Tentin nan kuwa yana nan har zuwa zamanin Dawuda. ⁴⁶ Dawuda kuwa ya sami yarda a wurin Allah, har ya yi roko don yā gina wurin sujada domin Allahn kakanmu Yakubu. ⁴⁷ Amma Solomon ne ya yi wa Allah ginin.

48 "Duk da haka, Madaukaki ba ya zama a gidajen da mutum ya gina. Yadda annabi ya ce,

⁴⁹ 'Sama shi ne gadon sarautata,

7.35: Fit 2.14 7.36: Fit 7.5; 14.21; L. Kid 14.33 7.37: M. Sh 8.15,18

7.38: Fit 19.1—20.17; M. Sh 5.1-33 7.40: Fit 32.1 7.41: Fit 32.2-6

7.42-43: Amos 5.25-27 7.44: Fit 25.9,40 7.45: Josh 3.14-17

7.46: 2 Sam 7.1-16; 1 Tar 17.1-14 7.47: 1 Sar 6.1-38; 2 Tar 3.1-17

⁴⁷7.46 Allahn kakanmu Yakubu: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "Na mutanen Isra'ila" ne a nan.

kasa kuwa matashin kafata,
in ji Ubangiji.

Wane irin gida ne za ku gina mini?

Ko kuwa wane wuri ne wurin hutuna?

⁵⁰ Ba ni ne na halicci duk wadannan abubuwan ba?’

51 “Ku masu taurinkai, masu taurin zuciya, masu kunnen kashi, kullum kuna fin biyayya da Ruhu Mai Tsarki. Yadda kakanninku suka yi, haka ku ma kuke yi. ⁵² Cikin annabawa, akwai wanda kakanninku ba su tsananta masa ba? Sun kashe wafanda suka yi magana a kan zuwan Mai Adalcin nan. Ku kuwa, kuka ci amanarsa, kuka kashe shi. ⁵³ Ku ne kuwa kuka karfi doka ta wurin mala’iku, amma ba ku kiyaye ta ba!”

An Jejjefi Istifanus har Ya Mutu

54 Da suka ji haka, suka yi fushi sosai, har suka ciji baki don haushi. ⁵⁵ Amma Istifanus cike da Ruhu Mai Tsarki, ya zuba ido yana kallon sama, ya ga daukakar Allah, da kuma Yesu a tsaye a hannun dama na Allah. ⁵⁶ Sai Istifanus ya ce, “Duba, ina ganin sama a bufe, da kuma Dan Mutum a tsaye a hannun dama na Allah.”

57 Amma suka fara ihu sosai, suka tottoshe kunnuwansu, suka hau masa gaba daya. ⁵⁸ Suka fitar da shi bayan gari, suka yi ta jifansa da duwatsu. Shaidu kuwa suka ajiye tufafinsu wurin wani saurayi, mai suna Shawulu. ⁵⁹ Suna ta jifan Istifanus, shi kuwa ya yi addu’a ya ce, “Ubangiji Yesu, ka karfi raina.” ⁶⁰ Sai ya durkusa, ya daga murya da farfi ya ce, “Ubangiji, kada ka rife wannan zunubin a kansu.” Da fadar haka, sai ya mutu.

8 ¹ Shawulu kuwa ya goyi bayan kisan Istifanus.

Shawulu Ya Tsananta wa Jama’ar Masu Bi

A ranan nan kuwa, wani babban tsanani ya fado wa jama’ar masu bin da take a Urushalima. Duk aka warwatsa ta a yankin Yahudiya da na Samariya, sai dai manzannin ne kawai suka rage. ² Sai wadansu masu bauta wa Allah suka binne Istifanus, suka yi kuka kwarai saboda shi. ³ Amma Shawulu ya yi ta tsananta wa jama’ar masu bi kwarai da gaske, yana shiga gida-gida, yana jan maza da mata, yana sa su cikin kurkuku.

An Yi Wa’azin Bishara a Samariya

4 To, wadanda aka warwatsar din nan kuwa, suka yi ta zazzagawa suna yin wa’azin bishara. ⁵ Filibus ya tafi wani birnin

Samariya, yana ta yi musu wa'azin Almasihu. ⁶ Da mutane suka ji, suka kuma ga abubuwan ban mamakin da yake yi, da nufi daya suka mai da hankali ga abin da ya fada. ⁷ Aljanu kuwa da ihu suka yita fito daga jikin mutane da yawa. Aka warkar da shanyayyu da guragu da yawa. ⁸ Saboda haka aka yi farin ciki sosai a birnin.

⁹ Akwai wani mutum kuwa mai suna Siman, wanda dā yake yin sihiri a birnin, har yana ba Samariyawa mamaki, yana cewa shi wani babban mutum ne. ¹⁰ Jama'a duka kuwa suka mai da hankali a kansa, babba da yaro, suna cewa, "Mutumin nan, ai, ikon nan na Allah ne, da ake ce da shi Mai Girma." ¹¹ Sai suka mai da hankali sosai a kansa, don ya dade yana ta ba su mamaki da sihirinsa. ¹² Amma da suka gaskata Labari Mai Dadin da Filibus ya yi a kan mulkin Allah, da kuma sunan Yesu Almasihu, dukansu aka yi musu baftisma, maza da mata. ¹³ Har Siman da kansa ma ya ba da gaskiya. Bayan an yi masa baftisma kuma ya manne wa Filibus. Da ya ga yadda Filibus yake yin alamu da manyan abubuwan ban mamaki, sai ya yi mamaki kwarai.

¹⁴ To, da manzannin da suke Urushalima suka ji Samariyawa sun karfi maganar Allah, sai suka aika musu Bitrus da Yohanna. ¹⁵ Su kuwa da suka je, suka yi musu addu'a su karfi Ruhu Mai Tsarki. ¹⁶ Domin Ruhu Mai Tsarki bai sauko wa waninsu ba tukuna, sai dai kawai an yi musu baftisma ne da sunan Ubangiji Yesu. ¹⁷ Sai Bitrus da Yohanna suka sa musu hannun albarka, suka kuwa karfi Ruhu Mai Tsarki.

¹⁸ To, da Siman ya ga, ashe ta sa hannun manzanni ne ake samun Ruhun, sai ya miƙa musu kufi, ¹⁹ ya ce, "Ni ma ku ba ni wannan iko, don kowa na sa masa hannu, yā sami Ruhu Mai Tsarki."

²⁰ Amma Bitrus ya ce masa, "Kai da kufinka, ku halaka! Kana tsammani da kufi ne za ka sami kyautar Allah? ²¹ Ba ruwanka da wannan sha'anin ko kaɗan, don zuciyarka ba daidai take ba a gaban Allah. ²² Sai ka tuba daga wannan mugun aiki naka, ka roƙi Ubangiji ko zai gafarta maka abin nan da ka shirya a zuciyarka. ²³ Gama na ga kana cike da mugun kishi, kana daure cikin zunubi."

²⁴ Sai Siman ya amsa ya ce, "Ku roƙe mini Ubangiji, kada ko ɗaya daga cikin abubuwan da kuka fada yā faru da ni."

²⁵ To, bayan Bitrus da Yohanna suka yi shaida suka kuma yi wa'azin Labari Mai Dadi na maganar Ubangiji, sai suka koma Urushalima. Yayin da suke komawa Urushalima sai suka yi ta yin wa'azin Labari Mai Dadi a kauyukan Samariya da yawa.

Filibus da Mutumin Itiyofiya

26 Ana nan sai wani mala'ikan Ubangiji ya ce wa Filibus, "Tashi ka bi ta kudu, ka bi hanyar da ta fito daga Urushalima zuwa Gaza," wato hanyar hamada. 27 Sai ya tashi ya tafi. Sai ga wani mutumin Itiyofiya wanda shi bābā ne, wato, an daƙe shi, mai babban matsayi a mulkin Kandis, sarauniyar Itiyofiya. Shi ne kuma ma'ajin sarauniyar. Ya zo Urushalima ne don yā yi sujada. 28 Da yana komawa gida a zaune cikin keken dokinsa, ya buɗe littafin annabi Ishaya yana karatu. 29 Sai Ruhu ya ce wa Filibus, "Matsa ka yi kusa da keken dokin nan." 30 Sai Filibus ya gudu zuwa wurinsa, ya ji shi yana karatun littafin annabi Ishaya. Sai Filibus ya tambaye shi, "Ka gane abin da kake karantawa kuwa?"

31 Sai ya amsa, "Ina fa? Sai ko wani ya yi mini fassara." Sai ya ce wa Filibus yā hau keken dokin su zauna tare.

32 Ga sashin Rubutaccen Maganar Allah da yake karantawa:

"An ja shi kamar tunkiya zuwa wurin yanka.

Kamar yadda ɗan rago yake shiru a hannun mai aski
masa gashin jikinsa,

haka bai ko buɗe bakinsa ba.

33 An yi masa wulaƙanci

har an hana masa gaskiyarsa.

Wa zai iya bayyana labarin zamaninsa?

Don an ɗauki ransa daga duniya."

34 Sai bābān nan ya ce wa Filibus, "A kan wane ne annabin nan yake magana ne? A kansa ne ko a kan wani?" 35 Sai Filibus ya buɗe bakinsa ya fara tun daga wannan sashin Rubutaccen Maganar Allah, yana ba shi Labari Mai Daɗi na Yesu. 36 Suna cikin tafiya ke nan, suka kai wurin ruwa, sai bābān nan ya ce, "Duba, ga ruwa! Mene ne zai hana a yi mini baftisma?"^e

38 Sai ya ba da umarni a tsai da keken dokin. Dukansu biyu suka sauka suka shiga cikin ruwan, sai Filibus ya yi wa mutumin nan baftisma. 39 Da suka fito daga cikin ruwan, Ruhun Ubangiji ya ɗauki Filibus, bābān bai sāke ganinsa ba. Sai mutumin ya yi tafiyarsa yana farin ciki. 40 Amma Filibus ya ga kansa a Azotus. Sai ya zazzaga dukan garuruwan, yana ba da Labari Mai Daɗi, har ya kai Kaisariya.

8.32-33: Ish 53.7-8

^e 8.36 Waɗānsu rubuce-rubucen hannu na ɗā suna da aya ta 37 haka: Filibus ya ce, "Idan dai ka gaskata da zuciyā ɗāya, ai, sai ayi maka." Bābā nan ya ce, "Na gaskata, Yesu Almasihu Dan Allah ne."

Tubar Shawulu

(A.M. 22.6-16, 26.12-18)

9 ¹ Shawulu kuwa yana ci gaba da yin wa masu bin Ubangiji tsanani sosai, har da cewa zai kashe su. Sai ya je wurin babban firist, ²ya roke shi yā ba shi wasiku zuwa majami'un Dimashku, don idan ya sami masu bin Hanyar Ubangiji, maza ko mata, yā kawo su daure a birnin Urushalima. ³Yana cikin tafiya ke nan, ya yi kusa da Dimashku, ba labari, sai ga wani haske daga sama ya haskaka kewaye da shi. ⁴Sai ya fādi a kasa, ya kuma ji wata murya tana ce masa, "Shawulu, Shawulu, don me kake tsananta mini?"

5 Shi kuwa ya ce, "Wane ne kai, Mai girma?"

Sai muryar ta amsa cewa, "Ni ne Yesu wanda kake tsananta masa. ⁶Ka tashi ka shiga cikin gari, a can za a fadfa maka abin da za ka yi."

7 Abokan tafiyarsa kuwa suka kasa magana, suna jin murya, amma ba su ga kowa ba. ⁸Sai Shawulu ya tashi, amma da ya buɗe ido bai iya gani ba. Sai suka rife masa hannu suka kawo shi Dimashku. ⁹Ya yi kwana uku, ba ya gani, ba ya ci, kuma ba ya sha.

10 To, akwai wani mai bi a Dimashku, mai suna Hananiya. Ubangiji ya yi masa magana cikin ru'uya ya ce, "Hananiya!" Shi kuwa ya amsa, "Ga ni, ya Ubangiji."

11 Sai Ubangiji ya ce masa, "Tashi ka tafi titin nan da ake ce da shi Miƙaƙƙe, ka je gidan Yahuda, ka tambaya ko akwai wani mutumin Tarsus, mai suna Shawulu. Ga shi nan yana addu'a a wurin. ¹²Har ma a cikin ru'uya ya ga wani mutum mai suna Hananiya ya shigo, ya sa masa hannun albarka don ya saƙe samun ganin gari."

13 Amma Hananiya ya amsa ya ce, "Ubangiji, na sha jin labarin mutumin nan wurin mutane da yawa, kan yawan muguntar da ya yi wa masu binka a Urushalima. ¹⁴Ga shi kuma manyan firistoci sun ba shi izni yā kama duk mai yin addu'a da sunanka ma."

15 Amma Ubangiji ya ce masa, "Kai dai, ka je, domin shi mutum ne da na zaɓa yā yi aikina domin yā sanar da sunana ga waɗanda ba Yahudawa ba, da sarakuna, da kuma Isra'ilawa. ¹⁶Ni da kaina zan nuna masa wuyar da lallai zai sha saboda sunana."

17 Sai Hananiya ya je, ya shiga gidan. Ya miƙa hannu ya taɓa Shawulu, ya ce, "Dan'uwana Shawulu, Ubangiji ne ya aiko ni, wato, Yesu wanda ya bayyana a gare ka a kan hanyar da ka biyo.

Yana so ka sāke iya gani, a kuma cika ka da Ruhu Mai Tsarki.”
¹⁸ Nan take, sai wani abu kamar ɓawo ya fādi daga idanun Shawulu, sai ya sāke gani. Sa’an nan ya tashi, aka yi masa baftisma. ¹⁹ Sai ya ci abinci, ya sāke samun ƙarfi.

Shawulu Ya Yi Wa’azi a Dimashku

Shawulu kuwa ya yi ’yan kwanaki tare da sauran masu bin da suke a Dimashku. ²⁰ Ba da daɗewa ba, Shawulu ya fara wa’azin Yesu a majami’un Yahudawa cewa Yesu shi ne Dan Allah. ²¹ Duk waɗanda suka ji shi kuwa suka yi mamaki, suka ce, “Ashe, ba wannan ne ya kakkashe ya kuma watsar da masu yin addu’a da sunan nan a Urushalima ba? Ba ya zo nan da niyyar yā kai su gaban manyan firistoci a ɗaure ba ne?”

²² Amma Shawulu ya ƙara samun ƙarfi, yana ta rikitar da hankalin Yahudawan da suke zama a Dimashku, yana tabbatar musu cewa Yesu shi ne Almasihu.

Shawulu Ya Kufuce wa Yahudawa

²³ Bayan ’yan kwanaki, Yahudawa suka yi shawara su kashe Shawulu. ²⁴ Amma shi kuwa ya ji labarin shirinsu. Dare da rana suna zuba ido a ƙofofin gari don su kashe shi, ²⁵ amma da dare almajiransa suka ɗauke shi, suka saukar da shi ta wata ƙofa a jikin bangon birnin cikin babban kwando.

Shawulu Ya Koma Urushalima

²⁶ Da Shawulu ya zo Urushalima, ya yi ƙoƙari yā shiga cikin almajiran, amma duk suka ji tsoronsa, don ba su yarda shi almajiri ba ne. ²⁷ Amma Barnaba ya ɗauke shi ya kai shi wurin manzanni. Ya faɗa musu yadda Shawulu ya ga Ubangiji a hanya, da yadda Ubangiji ya yi masa magana, da kuma yadda Shawulu ya yi wa’azi da sunan Yesu a Dimashku, ba tsoro. ²⁸ Daga nan Shawulu ya riƙa shiga da fita da su a Urushalima, ²⁹ yana wa’azi da sunan Ubangiji ba tsoro. Ya kuma riƙa yin magana da Yahudawa masu jin Helenanci, yana kuma gardama da su, amma suka yi ta neman hanya su kashe shi. ³⁰ Da ’yan’uwa suka gane haka, sai suka kai shi Kaisariya, suka aika da shi zuwa Tarsus.

³¹ Sa’an nan ne jama’ar masu bi na dukan Yahudiya, da Galili, da Samariya, ta sami zaman lafiya. Jama’ar masu bi ta sami ƙarfi ta kuma ƙaru sosai ta wurin taimakon Ruhu Mai Tsarki, yayin da take rayuwa a cikin tsoron Ubangiji.

Bitrus Ya Warkar da Iniyas

32 To, da Bitrus ya zazzaga yankin duka, sai ya kuma je wurin tsarkakan nan da suke zama a Lidda. ³³ A wurin ya sadu da wani mutum mai suna Iniyas, wanda yake a kwance shekara takwas don shi shanyayye ne. ³⁴ Sai Bitrus ya ce masa, “Iniyas, Yesu Almasihu ya warkar da kai. Tashi ka nafe abin kwanciyarka.” Nan da nan Iniyas ya tashi. ³⁵ Duk mutanen Lidda da na kasar Sharon kuwa suka gan shi wanda ya warke, sa’an nan suka juyo ga Ubangiji.

Bitrus Ya Ta da Tabita daga Matattu

36 A Joffa kuwa akwai wata mai bi, mai suna Tabita, wato, Dokas^f ke nan. Macen kuwa ta ba da kanta dungum cikin yin aikin kirki, da kuma yin taimako. ³⁷ A lokacin nan ta yi rashin lafiya, ta mutu. Da suka yi mata wanka, suka kwantar da jikinta a dakin sama. ³⁸ Da yake Lidda tana kusa da Joffa, sa’ad da masu bi suka ji Bitrus yana Lidda, sai suka aika mutum biyu zuwa wurinsa, su roke shi yã zo wurinsu da sauri. ³⁹ Sai Bitrus ya tashi ya tafi tare da su. Da ya iso, suka kai shi dakin saman. Duk mata wadanda mazansu suka mutu, suka tsaya kusa da shi, suna kuka, suna nuna riguna da sauran kayan da Dokas ta yi musu tun tana tare da su. ⁴⁰ Bitrus ya fitar da su waje duka, ya durkusa ya yi addu’a. Ya juya wajen gawar, ya ce, “Tabita, tashi.” Sai ta buƙe ido. Da ta ga Bitrus, sai ta tashi ta zauna. ⁴¹ Bitrus kuwa ya miƙa mata hannu ya taimake ta ta tashi. Sai ya kira masu bi, da matan nan wadanda mazansu suka mutu, ya miƙa musu ita da rai. ⁴² Labarin nan ya bazu a dukan Joffa, mutane da yawa kuwa suka gaskata da Ubangiji. ⁴³ Bitrus ya zauna kwanaki da yawa a Joffa, a gidan wani mai aikin fatun dabbobi, sunansa Siman.

Bitrus Ya Ziyarci Babban Sojan Roma

10 ¹ Akwai wani mutum a Kaisariya mai suna Koneliyus. Shi wani babban sojan Roma ne na kungiyar sojan da ake ce da ita Kungiyar Italiya. ² Shi kuwa mutum ne mai bi, yana tsoron Allah, shi da iyalinsa duka. Yana foƙari sosai wajen taimakon talakawan Yahudawa, yana kuma yin addu’a ga Allah kullum. ³ Wata rana, wajen karfe uku na yamma, ya ga wani mala’ikan Allah a fili a cikin ru’uya, ya zo wurinsa, ya ce, “Koneliyus!”

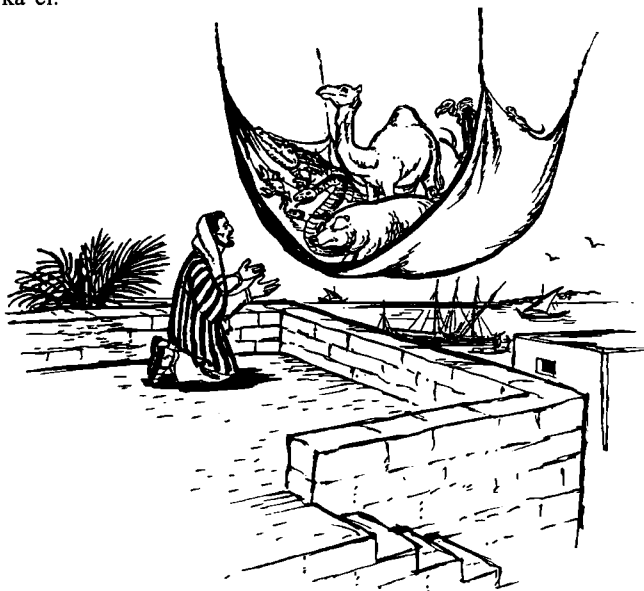
^f9.36 Dokas: “Tabita” a yaren Aramaya da “Dokas” a Helenanci duk suna nufin wani irin naman daji ne kamar barewa.

4 Shi kuwa ya zuba masa ido cikin tsoro ya ce, "Ubangiji, mene ne?"

Mala'ikan kuma ya ce masa, "Addu'arka da taimakon talakawan da kake yi sun kai har gaban Allah, abubuwan tunawa ne kuma a gare shi. ⁵Ka aika mutane yanzu zuwa Joffa su kirawo Siman, wanda ake ce da shi Bitrus. ⁶Ya sauka a gun Siman mai aikin fata, wanda gidansa yake a bakin teku." ⁷Da mala'ikan da ya yi masa magana ya tafi, sai Koneliyus ya kira bayinsa biyu, da kuma wani soja mai bin Allah daga cikin waƙanda suke yi masa aiki kullum. ⁸Bayan ya fada musu kome duka, sai ya aike su zuwa Joffa.

⁹Washegari, kusan tsakar rana, bayin Koneliyus suna cikin tafiya, sun zo kusa da garin ke nan, sai Bitrus ya hau kan dakin sama don yā yi addu'a. ¹⁰Yunwa ta kama shi, har ya so yā ci wani abu. Amma da ana cikin shirya abincin, sai ya ga ru'uya. ¹¹Ya ga sama ya buɗe, wani abu kuma yana saukowa kamar babban mayafi, ana sauko da shi fasa ta kwanansa huɗu. ¹²A cikinsa akwai kowace irin dabba. Akwai masu kafa huɗu, da masu rarrafe, da tsuntsaye.

¹³Sai ya ji wata murya ta ce masa, "Bitrus, tashi ka yanka ka ci."

Hoton ru'uyar da Bitrus ya gani, (10.11-12)

14 Amma Bitrus ya ce, "Sam! Ubangiji, ban taɓa cin wani abu marar tsarki ko marar tsabta ba."

15 Sai ya sāke jin murya, sau na biyu, ta ce, "Abin da Allah ya tsarkake, kada ka ce da shi marar tsarki." 16 Wannan ya faru sau uku, sai nan da nan aka ɗauki abin zuwa sama.

17 Bitrus yana cikin damuwa ƙwarai a kan ko mece ce ma'anar ru'uyar da aka nuna masa, sai ga mutanen da Koneliyus ya aiko, suna tsaye a ƙofa, sun riga sun tambayi gidan Siman. 18 Suna sallama, suna tambaya ko Siman da ake ce da shi Bitrus ya sauka a wurin.

19 Tun Bitrus yana tunani a kan ru'uyan nan, Ruhu ya ce masa, "Ga mutum uku⁸ nan suna nemanka. 20 Tashi, ka sauka, ka bi su. Kada ka yi shakka, don ni ne na aiko su." 21 Sai Bitrus ya sauka zuwa wurin mutanen, ya ce musu, "Ni ne kuke nema? Wane dalili ne ya kawo ku?"

22 Sai suka ce, "Wani babban sojan Roma ne, mai suna Koneliyus, ya aike mu. Shi mutumin kirki ne, mai tsoron Allah, wanda duk jama'ar Yahudawa suke faɗin abin kirki a kansa. Shi ne wani mala'ika mai tsarki ya umarce shi yā aiko ka je gidansa, yā ji abin da za ka ce." 23 Sai Bitrus ya shigo da su, ya ba su wurin kwana.

Washegari ya tashi, suka tafi tare, waɗansu masu bi daga garin Joffa kuma suka raka shi. 24 Washegari kuma suka shiga Kaisariya. Dā ma Koneliyus yana sa rai za su zo, har ya kirawo 'yan'uwansa duka da abokansa. 25 Bitrus yana shiga gidan ke nan, sai Koneliyus ya tarye shi, ya fāɗi a gabansa, ya yi masa sujada. 26 Amma Bitrus ya sa yā tashi, ya ce, "Tashi, ai, ni ma mutum ne." 27 Bitrus yana magana da shi, sai ya shiga ya sami mutane da yawa sun taru. 28 Sai ya ce musu, "Ku da kanku kun sani cewa bai kamata Bayahude yā haɗa kai ko yā ziyarci wani na wata kabila dabam ba. Amma Allah ya nuna mini kada in ce da kowa marar tsarki, ko mai ƙazanta. 29 Saboda haka, da aka aika in zo, ban ce a'a ba. To, yanzu ina so in san abin da ya sa kuka kira ni."

30 Sai Koneliyus ya ce, "Kwana uku da suka wuce, kamar wannan lokacin, wajen ƙarfe uku na yamma, ina addu'a a gidana, sai ga wani mutum ya tsaya a gabana. Kayan da ya sa kuwa masu haske ne sosai. 31 Mutumin ya ce, 'Koneliyus, an amsa addu'arka, taimakon talakawan da kake yi kuma ya zama abin tunawa ga

⁸ 10.19 Ga mutum uku: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "waɗansu" ne a nan. Daya kuma yana da "biyu" ne a nan.

Allah. ³² Saboda haka sai ka aika zuwa Joffa a kirawo Siman, wanda ake ce da shi Bitrus, ya sauka a gidan Siman mai aikin fata, wanda gidansa yana a bakin teku.' ³³ Shi ya sa na aika a kira ka, ka kuma kyauta da ka zo. To, ga mu duk mun taru a gaban Allah, don mu saurari duk abin da Ubangiji ya umarce ka."

Bitrus Ya Yi Jawabi a Gidan Koneliyus

34 Sai Bitrus ya soma yin musu magana ya ce, "Lallai, na gane Allah ba ya nuna bambanci, ³⁵ amma yana karfar duk mai tsoronsa, da kuma mai aikata adalci wato, yin rayuwar da Allah yake so, a kowace al'umma. ³⁶ Kun san sakon da ya aiko wa jama'ar Isra'ila, ana ba su Labari Mai Dadi na salama ta wurin Yesu Almasihu, shi ne kuwa Ubangijin kowa. ³⁷ Kun san yadda labarin nan ya bazu a dukan Yahudiya, ya fara tun daga cikin Galili, bayan baftismar da Yohanna ya yi wa'azi. ³⁸ Kun san labarin Yesu Banazare, yadda Allah ya shafe shi da Ruhu Mai Tsarki, da kuma iko. Domin Allah yana tare da shi, ya riƙa zagawa yana yin aikin alheri, yana warkar da duk waƙanda Shaidan ya matsa musu. ³⁹ Mu kuwa shaidu ne ga duk abin da Yesu ya yi a ƙasar Yahudawa, da kuma cikin Urushalima. Shi ne kuma suka kashe shi ta wurin gicciye shi a kan gungumen itace. ⁴⁰ Amma Allah ya ta da shi a rana ta uku, ya kuma yarda yā bayyana ga mutane. ⁴¹ Bai bayyana ga dukan jama'a ba, sai dai ga mu, wato, mu da Allah ya zaba tun dā don mu zama shaidu. Mu ne muka ci, muka sha tare da shi, bayan ya tashi daga matattu. ⁴² Ya kuma umarce mu mu yi wa mutane wa'azi, mu kuma yi shaida cewa shi ne wanda Allah ya sa yā zama mai yi wa masu rai da matattu shari'a. ⁴³ Duk annabawa sun yi shaida a kansa cewa ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai."

An Ba Wa Waƙanda ba Yahudawa ba Ruhu Mai Tsarki

44 Bitrus yana cikin magana, sai Ruhu Mai Tsarki ya sauko a kan dukan waƙanda suke jin maganarsa. ⁴⁵ Yahudawa masu bi, waƙanda suka zo tare da Bitrus, suka yi mamakin ganin waƙanda ba Yahudawa ba su ma sun sami baiwar Ruhu Mai Tsarki. ⁴⁶ Gama sun ji suna magana da harsuna,^h suna ɗaukaka Allah. Sa'an nan Bitrus ya ce, ⁴⁷ "Akwai wani da zai hana a yi wa

10.34: M. Sh 10.17

^h 10.46 harsuna: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "Waƙansu yare dabam-dabam" ne a nan.

wadannan mutane baftisma da ruwa? Ai, su ma sun sami Ruhu Mai Tsarki kamar yadda mu ma muka samu.”⁴⁸ Sai Bitrus ya ba da umarni a yi musu baftisma cikin sunan Yesu Almasihu. Sa’an nan suka roƙe shi yā zauna da su na ’yan kwanaki.

Bitrus Ya Yi wa Jama’ar Masu Bi a Urushalima Bayani

11 ¹ Manzanni da sauran masu bi da suke a ko’ina a Yahudiya suka ji cewa waƙanda ba Yahudawa ba ma sun karfi maganar Allah. ² Da Bitrus ya je Urushalima, waƙansu manyan Yahudawa masu bi, waƙanda suka tsaya a kan al’adarsu ta kaciya, suka yi masa faɗa. ³ Suka ce, “Don me ka je wurin marasa kaciya, har ka ci abinci tare da su?”

4 Sai Bitrus ya fara yi musu bayani dalla-dalla cewa:

5 “Ina birnin Joffa ina addu’a, sai na ga ru’uya, na ga wani abu yana saukowa kamar babban mayafi, an sauko da shi daga sama ta kwanansa huɗu, har ya iso kusa da ni. ⁶ Da na dube shi sosai, na ga dabbobi masu kafa huɗu, da namomin daji, da masu rarrafe, da kuma tsuntsaye a ciki. ⁷ Na kuma ji wata murya ta ce mini, ‘Bitrus, ka tashi, ka yanka ka ci.’ ⁸ Amma na ce, ‘Sam! Ubangiji, ba wani abu marar tsarki, ko marar tsabta, da ya taɓa shiga bakina.’ ⁹ Sai murya ta amsa daga sama ta yi magana sau na biyu, ta ce, ‘Abin da Allah ya tsarkake, kada ka ce da shi marar tsarki.’ ¹⁰ An yi wannan sau uku, sa’an nan aka ɗauki abin zuwa sama. ¹¹ A daidai wannan lokacin, sai ga mutum uku sun tsaya a bakin kofar gidan da nake,ⁱ an aiko su wurina ne daga Kaisariya. ¹² Sai Ruhu ya ce mini in bi su, kada in nuna bambanci tsakanin su da mu. ’Yan’uwan nan shida kuma suka rako ni, har muka shiga gidan mutumin nan. ¹³ Sai ya faɗa mana yadda ya ga mala’ika ya tsaya a gidansa, yana cewa, ‘Ka aika zuwa Joffa a kirawo Siman, wanda ake ce da shi Bitrus. ¹⁴ Shi zai kawo maka sakon da za ka sami ceto ta wurinsa, kai da mutanen gidanka duka.’ ¹⁵ Na fara yin musu magana ke nan, sai Ruhu Mai Tsarki ya sauko musu, daidai yadda ya sauko mana da farko. ¹⁶ Sai na tuna da maganar Ubangiji, yadda ya ce, ‘Yohanna dai ya yi baftisma da ruwa, amma ku da Ruhu Mai Tsarki za a yi muku baftisma.’ ¹⁷ To, da yake Allah ya yi musu baiwa daidai da wadda ya yi mana, sa’ad da muka ba da gaskiya ga Ubangiji Yesu Almasihu, wane ni in hana Allah!”

11.16: A.M. 1.5

ⁱ11.11 nake: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na ɗā suna da “muke” ne a nan.

18 Da Yahudawa masu bi suka ji haka, suka rasa abin da za su ce, sai suka yabi Allah suna cewa, “Ashe, har wadanda ba Yahudawa ba ma Allah ya yi musu hanyar tuba da samun rai.”

Jama'ar Masu Bi a Antakiya ta Suriya

19 To, masu bi suka warwatse saboda tsananin nan da ya tashi saboda kashewar Istifanus. Wadansu suka tafi har zuwa kasar Finikiya da Sayifurus, da birnin Antakiya. Suna wa'azin maganar Allah, amma ga Yahudawa kadai. ²⁰ Amma akwai wadansu masu bi daga Sayifurus da Sayirin, wadanda suka tafi Antakiya suka yi wa Helenawa magana, suna ba su Labari Mai Dafi na Ubangiji Yesu. ²¹ Ikon Ubangiji kuwa yana tare da su, har mutane da yawa suka tuba, suka juyo wurin Ubangiji. ²² Labarin abin da ya faru a Antakiya kuwa ya kai kunnen jama'ar masu bin da take a Urushalima. Jama'ar masu bi kuma ta aika Barnaba zuwa can Antakiya.

23 Da ya zo, ya kuma ga alherin da Allah ya yi musu, ya yi farin ciki, ya gargade su duka su tsaya da bangaskiya cikin Ubangiji da dukan zuciyarsu. ²⁴ Barnaba kuwa mutumin kirki ne, cike da Ruhu Mai Tsarki da bangaskiya. Sai mutane masu yawan gaske suka juyo zuwa wurin Ubangiji. ²⁵ Daga nan sai Barnaba ya tafi Tarsus don ya nemi Shawulu. ²⁶ Da ya same shi kuwa, sai ya kawo shi Antakiya. Shekara daya cif, suna taruwa da jama'ar masu bi, suna koya wa mutane masu yawan gaske. A Antakiya ne aka fara kiran masu bin Almasihu da suna Kirista.

27 To, a wannan lokacin ne wadansu annabawa suka zo Antakiya daga Urushalima. ²⁸ Daya daga cikinsu, mai suna Agabus, ya tashi tsaye, ya yi magana da ikon Ruhu cewa za a yi wata babbar yunwa a duniya duka. (Wannan kuwa ya faru a zamanin Kalaudiyus.) ²⁹ Sai almajiran suka yanke shawara cewa su aika wa 'yan'uan da suke cikin Yahudiya taimako, kowa daidai kafinsa. ³⁰ Haka kuwa suka yi, suka aika wa dattiban jama'ar masu bi a Yahudiya taimakon ta hannun Barnaba da Shawulu.

An Kara Tsananta wa Jama'ar Masu Bi

12 ¹ A lokacin nan kuwa sarki Hirudus ya fara tsananta wa wadansu a cikin jama'ar masu bi. ² Hirudus ya sa aka kashe Yakubu, dan'uan Yohanna, da takobi. ³ Da ya ga Yahudawa sun ji dadin abin da ya yi, sai ya kama Bitrus shi ma. Wannan ya faru a kwanakin Bikin Burodi Marar Yisti ne. ⁴ Da

Hirudus ya kama Bitrus, ya sa shi a kurkuku a hannun sojoji goma sha shida su yi gadinsa. Yana da niyya yã kawo shi gaban jama'a yã hukunta shi bayan bikin.

5 Sa'ad da Bitrus yake a kurkuku, jama'ar masu bi kuwa ta nace da yin addu'a ga Allah saboda shi.

An Ceci Bitrus daga Kurkuku

6 A daren nan da Hirudus yana tunani zai fitar da Bitrus idan gari ya waye, Bitrus kuwa yana daure da sarka biyu, yana barci tsakanin sojoji biyu. Masu gadin kurkuku kuma suna bakin kofa suna gadi. ⁷ Ba labari, sai ga wani mala'ikan Ubangiji ya bayyana, wani haske kuma ya haskaka dakin. Sa'an nan mala'ikan ya taba Bitrus a gefe ya tashe shi, ya ce, "Maza ka tashi." Sai kuma sarkofin suka fita daga hannun Bitrus. ⁸ Mala'ikan ya ce masa, "Ka sa rigarka, ka kuma sa takalmanka." Sai ya yi haka. Mala'ikan ya ce masa, "Yafa mayafinka ka biyo ni." ⁹ Sai ya fito ya bi shi, bai san cewa abin da mala'ikan nan yake yi gaskiya ba ne, ya dauka ru'uya ce yake gani. ¹⁰ Da suka wuce masu gadi na farko da na biyu, suka kai kofar farfe ta shiga gari, kofar kuwa ta buɗe musu da kanta. Sai suka fita. Sun zo farshen wani titi ke nan sai nan take mala'ikan ya rabu da shi.

11 Sa'an nan Bitrus ya komo cikin hankalinsa ya ce, "Yanzu kam na tabbata Ubangiji ne ya aiko mala'ikansa yã cece ni daga hannun Hirudus, da kuma dukan muguntar da Yahudawa suka shirya a kaina." ¹² Da Bitrus ya gane haka, sai ya je gidan Maryamu, mamar Yohanna wanda ake ce da shi Markus, inda mutane suka taru da yawa suna addu'a.

13 Da ya kwankwasa kofar zauren, wata yarinya mai aiki a gidan mai suna Roda ta zo ta ga ko wane ne. ¹⁴ Da ta gane muryar Bitrus, ba ta buɗe kofar ba don murna, sai ta koma ciki da gudu, ta gaya musu cewa Bitrus yana tsaye a kofar zaure. ¹⁵ Sai suka ce mata, "Kina hauka!" Ita kuwa ta nace cewa shi ne. Su kuwa suka ce, "To, mala'ikansa ne!"

16 Bitrus dai ya yi ta kwankwasawa. Da suka buɗe suka gan shi, suka yi ta mamaki. ¹⁷ Shi kuwa ya yi musu alama da hannu su yi shiru, sa'an nan ya bayyana musu yadda Ubangiji ya fito da shi daga kurkuku. Ya kuma ce, "Ku fada wa Yakubu da sauran 'yan'uwa wannan abu." Sa'an nan ya tashi ya tafi wani wuri.

18 Da gari ya waye, ba karamar rudewa ce ta tashi tsakanin sojojin nan ba, a kan abin da ya sami Bitrus. ¹⁹ Da Hirudus ya neme shi bai same shi ba, sai ya tuhume masu gadin, ya kuma ba da umarni a kashe su.

Bayan wannan Hirudus ya tashi daga Yahudiya, ya tafi Kaisariya ya yi 'yan kwanaki a can.

Mutuwar Hirudus

20 A lokacin nan, Hirudus yana fushi sosai da mutanen Taya da na Sidon. Suka zo wurin Hirudus da nufi ɗaya, suka kuma nemi goyon bayan Bilastus sarkin fada, shi kuwa ya yarda yā taimake su. Sa'an nan suka je wurin Hirudus suka nemi zaman lafiya, domin suna dogara ne ga kasar sarkin nan saboda abincinsu. ²¹ A ranar da aka shirya, Hirudus ya sa kayansa na sarauta, ya zauna a kujerar sarauta, ya yi musu jawabi. ²² Da taron suka ji shi sai suka ta da murya “Ku ji wannan fa!” suna cewa, “Muryar wani allah ne, ba ta mutum ba!” ²³ Nan take, sai wani mala'ikan Ubangiji ya buge shi, don bai ɗaukaka Allah ba. Sai tsutsotsi suka yi ta cinsa har ya mutu.

24 Maganar Allah kuwa ta yi ta ci gaba, tana ta yaɗuwa. ²⁵ Sai Barnaba da Shawulu suka dawo daga^j Urushalima, bayan sun cika aikin da aka ba su su yi, suka kuma zo da Yohanna wanda ake ce da shi Markus.

An Zabi An kuma Aiki Barnaba da Shawulu

13 ¹ To, a jama'ar masu bin da take a Antakiya, akwai waɗansu annabawa da malamai, wato, Barnaba, da Simiyon wanda ake ce da shi Baki, da Lushiyos daga Sayirin, da Manayen (wanda ya yi girma tare da sarki Hirudus), da kuma Shawulu. ² Sa'ad da suke yi wa Ubangiji sujada, suna kuma yin azumi, sai Ruhu Mai Tsarki ya ce, “Ku keɓe mini Barnaba da Shawulu domin aikin da na kira su su yi.” ³ Bayan da suka yi azumi da addu'a, sai suka sa wa Barnaba da Shawulu hannun albarka, suka sallame su.

Barnaba da Shawulu a Sayifurus

4 Barnaba da Shawulu kuwa, bayan da Ruhu Mai Tsarki ya aike su, suka tafi Salukiya, daga can kuma suka shiga jirgin ruwa zuwa Sayifurus. ⁵ Da suka kai Salmis, suka yi wa'azin maganar

^j12.25 daga: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da “zuwa” ne a nan.

Allah a majami'un Yahudawa. Yohanna kuma yana tare da su yana taimakonsu.

6 Bayan sun zazzaga tsibirin duka har Bāfos, suka sadu da wani Bayahude mai sihiri, shi annabin Karya ne, mai suna Bar-Joshu'a, 7 wanda yake tare da gwamna Sarjiyus Bulus. Gwamna Sarjiyus Bulus kuwa mutum mai hikima ne. Sai gwamnan ya kira Barnaba da Shawulu don yana so yā ji maganar Allah. 8 Amma mai sihirin nan Alimas, (don sunansa ke nan da Helenanci), bai ba su goyon baya ba, yana nema yā juye hankalin gwamnan nan don kada yā ba da gaskiya. 9 Amma Shawulu kuwa, wanda ake ce da shi Bulus, cike da Ruhu Mai Tsarki, ya zuba wa Alimas ido, 10 ya ce, "Kai dan Shaidan! Mai gāba da duk abin da yake na adalci! Kana cike da rufi, da mugunta kawai. Ba za ka daina bata miƙaƙun hanyoyin Ubangiji ba? 11 Yanzu fa, fushin Ubangiji yana kanka, za ka zama makaho. Za a dauki dan lokaci ba ka ga hasken rana ba."

Nan take kuwa sai wani hazo da duhu suka rufe idanunsa, ya yi ta lalubawa yana neman wanda zai yi masa jagora. 12 Da gwamna ya ga abin da ya faru, sai ya ba da gaskiya, yana mamakin koyarwar maganar Ubangiji.

Bulus da Barnaba a Antakiya ta Bisidiya

13 Sai Bulus da abokan tafiyarsa suka tashi daga Bafos a cikin jirgin ruwa, suka je Ferga ta Kasar Bamfiliya. Yohanna wanda ake ce da shi Markus kuwa ya bar su ya koma Urushalima. 14 Su kuwa suka ci gaba daga Ferga, suka tafi Antakiya ta Kasar Bisidiya. Ranar Hutu kuwa suka shiga majami'a suka zauna. 15 Bayan an yi karatu daga Dokar Musa da littattafan annabawa, sai shugabannin majami'a suka aika musu cewa, "'Yan'uwa, idan kuna da wata maganar gargadin da za ku yi wa jama'a, sai ku yi."

16 Sai Bulus ya mika tsaye, ya daga hannu a yi shiru, ya ce: "Ku 'yan'uwana Isra'ilawa, da sauran masu tsoron Allah, ku saurara! 17 Allahn jama'ar Isra'ila ya zabi kakanninmu, ya mai da jama'an nan al'umma mai girma a lokacin da suke a Kasar Masar, ya kuma fito da su daga Kasar da madaukakin iko. 18 Ya yi hakuri da su wajen shekara arba'in a cikin daji. 19 Bayan ya halaka al'umma bakwai a Kasar Kan'ana, ya ba jama'ar Isra'ila gadon Kasar. 20 Wannan ya dauki wajen shekara dari huɗu da hamsin.

“Bayan haka kuma Allah ya naɗa musu alƙalai har zuwa zamanin annabi Sama’ila. ²¹ Sa’an nan suka roƙa a naɗa musu sarki, sai Allah ya ba su Shawulu ɗan Kish, mutumin kabilar Benjamin, wanda ya yi mulki har shekara arba’in. ²² Bayan Allah ya cire Shawulu, ya sa Dawuda yã zama sarkinsu. Cikin shaidar da Allah ya bayar game da Dawuda, ya ce, ‘Na sami Dawuda ɗan Jesse, mutum ne da nake ƙauna sosai, wanda kuma zai aikata dukan nufina.’ ²³ Daga zuriyar mutumin nan ne Allah ya kawo wa Isra’ila Mai Ceto, Yesu, kamar yadda ya yi alƙawari. ²⁴ Kafin zuwan Yesu, Yohanna ya yi wa mutanen Isra’ila duka wa’azi su tuba a kuma yi musu baftisma. ²⁵ Yayin da Yohanna ya kusa gama aikinsa, sai ya ce, ‘Wa kuke tsammani nake? Ba fa ni ne shi ɗin nan ba. Amma akwai wani da zai zo a bayana, wanda ko igiyar takalmansa ma ban isa in kunce ba.’

26 “Ku ’yan’uwana, zuriyar Ibrahim, da kuma waɗanda ba Yahudawa ba masu tsoron Allah a cikinku, mu ne fa aka aiko mana labarin ceton nan. ²⁷ Gama masu zama a Urushalima da shugabanninsu ba su gane shi ne Mai Ceton ba, ba su kuma gane maganar annabawan da ake karantawa a kowace Ranar Hutu ba. Amma sun cika wannan maganar annabawa ta wurin hukunta Yesu. ²⁸ Ko da yake ba su same shi da laifin da za a kashe shi ba, duk da haka suka roƙi Bilatus a kashe shi. ²⁹ Da suka cika duk abin da aka rubuta game da shi, sai suka sauko da shi daga kan gungumen itace, suka sa shi a kabari. ³⁰ Amma Allah ya tashe shi daga matattu. ³¹ Kwanaki da yawa kuwa yana ta bayyana ga waɗanda suka bi shi zuwa Urushalima daga Galili, waɗanda yanzu su ne shaidunsa ga jama’a. ³² Mu ma mun kawo muku bishara, cewa alƙawarin nan da Allah ya yi wa kakanninmu, ³³ ya cika mana shi, mu da muke ’ya’yansu, sa’ad da ya ta da Yesu daga matattu. Kamar yadda yake a rubuce cikin Zabura ta biyu cewa,

‘Kai Dana ne,

Na zama ubanka yau.’

34 “Allah ya ta da Yesu daga matattu a kan cewa Yesu ba zai sãke mutuwa ba balle yã ruɓa. Hakika, Allah ya cika wannan magana game da tashinsa cewa:

13.20: L. Mah 2.16; 1 Sam 3.20 13.21: 1 Sam 8.5; 10.21

13.22: 1 Sam 13.14; 16.12; Zab 89.20 13.23: Ish 11.1-16 13.24 Mar 1.4; Luk 3.3

13.25: Mat 3.11; Mar 1.7; Luk 3.16; Yoh 1.20,27

13.28: Mat 27.22; Mar 15.13-14; Luk 23.21-23; Yoh 19.15

13.29: Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yoh 19.38-42 13.31: A.M. 1.3

13.33: Zab 2.7

'Zan ba ka albarkun nan masu tsarki kuma tabbatattu wafanda na yi wa Dawuda alkawari.'

³⁵ Domin a wata Zabura ma ya ce, 'Ba za ka bar Mai Tsarkinka yã ruƙa ba.'

36 "Bayan da Dawuda ya cika aikin da Allah ya ba shi a zamaninsa, sai ya mutu, aka kuwa binne shi tare da kakanninsa, jikinsa kuma ya ruƙe. ³⁷ Amma Yesu wanda Allah ya ta da shi daga matattu bai ruƙa a kabari ba.

38 "Saboda haka 'yan'uwana, ku san wannan cewa ta wurin Yesun nan ne ake sanar da gafarar zunubanku. ³⁹ Ta wurinsa kuma duk wanda ya ba da gaskiya ya sami 'yanci ke nan daga dukan zunuban da Dokar Musa ta kãsa ba da 'yanci a kai. ⁴⁰ Saboda haka sai ku mai da hankali, kada abin nan da Allah ya faɗa cikin littattafan annabawa yã faru da ku, wato:

⁴¹ 'Ku saurara, ku masu yin ba'a!

Ku ruƙe da mamaki, ku mutu!

Domin zan yi wani aiki a kwanakinku,

aikin da ba za ku gaskata ba,

ko da wani ya gaya muku.' "

42 Bulus da Barnaba suna fita daga majami'ar ke nan, sai mutane suka roƙe su su ƙara yi musu magana a kan abubuwan nan kuma a Ranar Hutu mai zuwa. ⁴³ Da jama'a suka watse, Yahudawa da yawa, da kuma waɗansu waɗanda ba Yahudawa ba da suka shiga addinin Yahudanci, suka bi Bulus da Barnaba. Su kuma suka yi musu magana, suka ƙarfafa su su ci gaba da rayuwa cikin alherin Allah.

44 Da Ranar Hutu ta kewayo, kusan duk birnin suka taru don su ji maganar Allah. ⁴⁵ Amma da Yahudawa suka ga taron mutane masu yawa, suka yi kishi sosai, suna m̄sun abubuwan da Bulus ya faɗa suna zaginsa. ⁴⁶ Amma Bulus da Barnaba suka yi magana ba tsoro, suka ce: "Ku Yahudawa ku ne ya kamata a fara yi muku maganar Allah. Amma tun da kuka ƙi ta, kun nuna ba ku cancanci ku sami rai na har abada ba. To, za mu je wurin waɗanda ba Yahudawa ba. ⁴⁷ Domin Ubangiji ya riga ya umarce mu da ya ce:

'Na sa ka ka zama haske ga waɗanda ba Yahudawa ba,

Don ka kawo ceto har zuwa ƙarshen duniya.' "

48 Da waɗanda ba Yahudawa ba suka ji haka, suka ji daɗi sosai, suka yabi maganar Ubangiji. Waɗanda aka shirya musu samun rai na har abada kuma suka ba da gaskiya.

49 Maganar Ubangiji kuwa sai ta kara bazu a kasar duka. ⁵⁰ Amma Yahudawa suka zuga wadansu mata masu tsoron Allah, wadanda ake ba su girma, da kuma wadansu manyan mutanen garin. Suka ta da tsanani ga Bulus da Barnaba, suka kore su daga garinsu. ⁵¹ Manzannin kuwa suka kakkabe furar kafafunsu don shaida a kan mutanen garin, suka tafi Ikoniya. ⁵² Masu bi na Antakiya kuma suna farin ciki sosai, suna kuma cike da Ruhu Mai Tsarki.

Bulus da Barnaba a Ikoniya

14 ¹ To, a Ikoniya, Bulus da Barnaba suka shiga majami'ar Yahudawa kamar yadda sun saba. Suka yi wa'azi, har mutane masu yawa, Yahudawa da wadanda ba Yahudawa ba, suka ba da gaskiya. ² Amma Yahudawan da suka ki gaskata, suka zuga wadanda ba Yahudawa ba, suka bata tsakaninsu da masu bi.

³ Duk da haka Bulus da Barnaba suka dade a nan sosai, suna wa'azi da zuciya daya bisa ga ikon Ubangiji. Ubangiji kuwa ya yi shaidar maganar alherinsa ta wurin ba da iko a yi alamu da abubuwan ban mamaki ta hannunsu.

⁴ Amma mutanen garin suka rabu kashi biyu, wadansu suna goyon bayan Yahudawa, wadansu kuma suna goyon bayan manzannin. ⁵ Sai wadanda ba Yahudawa ba da Yahudawa tare da shugabanninsu suka yi shiri don su wulakanta manzannin, su jejjefe su da duwatsu.

⁶ Da manzannin suka ji haka, sai suka gudu zuwa biranen Likoniya, wato, Listira da Darbe, da kuma kewayensu. ⁷ A wurin suka ci gaba da wa'azin Labari Mai Dafi.

Bulus Ya Yi Wa'azi a Listira

⁸ A Listira kuwa akwai wani mutum wanda shi gurgu ne, bai taba yin tafiya ba tun da aka haife shi. Yana zaune, ⁹ yana sauraron wa'azin Bulus. Sai Bulus ya zuba masa ido. Da Bulus ya ga mutumin yana da bangaskiyar da za ta isa a warkar da shi, ¹⁰ sai ya daga murya da karfi ya ce, "Tashi ka tsaya kan kafafunka." Mutumin kuwa ya tashi ya fara tafiya. ¹¹ Da taron suka ga abin da Bulus ya yi, suka daga murya gaba daya suna cewa da yaren Likoniya, "Lallai, alloli sun sauko mana da siffar mutane!" ¹² Sai suka ba Barnaba suna Zeyus, Bulus kuwa suka ce da shi Hermes, domin shi ne shugaban magana. ¹³ Sai sarkin tsafin Zeyus, wanda dakin gunkinsa yake a bayan gari, ya kawo

shanu da fure a kofar gari. Sarkin tsafin da jama'a suna so su yi wa manzannin hadaya.

14 Amma da manzannin nan Barnaba da Bulus, suka ji haka, sai suka yayyage rigunansu don facin rai, suka shiga cikin taron da gudu, suna daga murya suna cewa, ¹⁵“Don me kuke yin haka? Ai, mu ma mutane ne kamarku, mun dai kawo muku Labari Mai Dadi ne, domin ku juya wa abubuwan banzan nan baya, ku kuma juyo ga Allah mai rai, wanda ya halicci sama da fasa, da teku, da kuma dukkan abin da yake cikinsu. ¹⁶A zamanin dā, ya bar dukan mutane su yi yadda suka ga dama. ¹⁷Duk da haka kuwa bai taɓa barin kansa babu shaida ba. Shi yake ba ku ruwan sama, da damina mai albarka. Yana kosar da ku da abinci, yana kuma sa ku yi farin ciki.” ¹⁸Duk da wadannan maganganun ma da kyar suka hana jama'an nan yin hadaya dominsu.

19 Amma wadansu Yahudawa suka zo daga Antakiya da Ikoniya suka rinjayi taron, suka jejjefi Bulus, suka ja shi zuwa bayan gari, suna tsammani ya mutu. ²⁰Amma da masu bi suka kewaye shi, sai ya tashi ya koma cikin gari. Washegari kuma ya tafi Darbe tare da Barnaba.

Komawa Antakiya ta Suriya

21 Bayan Bulus da Barnaba suka yi wa'azin Labari Mai Dadi a Darbe, sun kuma sami almajirai da yawa, suka koma Listira, da Ikoniya, da kuma Antakiya ta Bisidiya. ²²Suna karfafa masu bi, suna yi musu gargadi su tsaya da karfi cikin bangaskiya. Suna cewa, “Sai tare da shan wuya mai yawa za mu shiga mulkin Allah.” ²³Bayan kuma sun zaɓa musu dattibai a kowace jama'ar masu bi, tare da addu'a da azumi, suka miƙa su ga Ubangiji wanda suka gaskata da shi.

24 Sun bi ta kasar Bisidiya zuwa Bamfiliya. ²⁵Da kuma suka fada maganar Allah a Ferga, sai suka tafi Ataliya. ²⁶Daga nan kuma suka shiga jirgin ruwa suka koma Antakiya, inda tun dā aka yi musu fatar alherin Allah ya kiyaye su cikin aikin nan da suka gama.

27 Da suka iso, suka tara jama'ar masu bi suka ba da labarin dukkan abin da Allah ya yi ta wurinsu, da kuma yadda ya buɗe wa wadanda ba Yahudawa ba kofar bangaskiya. ²⁸Sun ɗan dade a can tare da masu bi.

Majalisar Shugabannin Jama'ar Masu Bi a Urushalima

15 ¹Sai kuma wadansu mutane suka zo Antakiya daga Yahudiya suna koya wa masu bi, suna cewa, "Idan ba an yi muku kaciya kamar yadda al'adar Musa take ba, ba za ku iya samun ceto ba." ²Ba karamar gardama Bulus da Barnaba suka yi da mutanen nan a kan wannan maganar ba. Sai aka sa Bulus da Barnaba da kuma wadansu su je Urushalima wurin manzanni da dattiban jama'ar masu bi don su tattauna a kan wannan magana.

³Jama'ar masu bi ta raka su, suka tafi, suka bi ta kasar Finikiya da Samariya, suna ba da labarin yadda wadanda ba Yahudawa ba suka ba da gaskiya. Wannan ya sa duk masu bi suka yi farin ciki sosai. ⁴Da suka isa Urushalima, dukan jama'ar masu bi, da manzanni, da dattiban jama'ar masu bi suka yi musu maraba. Sai Bulus da Barnaba kuma suka fada musu duk abin da Allah ya yi ta wurinsu. ⁵Amma wadansu masu bi, 'yan farikar Farisiyawa, suka tashi tsaye suka ce, "Dole ne a yi wa masu bi wadanda ba Yahudawa ba kaciya, a kuma sa su dole su bi Dokar Musa."

⁶Manzannin da dattiban jama'ar masu bi suka taru don su tattauna a kan wannan maganar. ⁷Bayan an yi ta gardama sosai, sai Bitrus ya tashi tsaye ya ce musu, "'Yan'uwa, kun sani tun tuni Allah ya zaɓe ni a cikinku, cewa ta wurina ne wadanda ba Yahudawa ba za su ji Labari Mai Dafi, su kuma ba da gaskiya. ⁸Allah kuwa wanda ya san zuciyar kowa, ya nuna cewa ya karɓe su da ya ba su Ruhu Mai Tsarki, kamar yadda ya ba mu. ⁹Kuma bai nuna bambanci tsakaninmu da su ba, don ya tsarkake zukatansu ta wurin bangaskiyarsu. ¹⁰Saboda haka don me kuke gwada Allah ta wurin sa wa almajiran nan wadansu kaya wato, dokokin da mu da kakanninmu duka ba mu iya dauka ba? ¹¹Amma mun gaskata cewa ta wurin alherin Ubangiji Yesu ne mun sami ceto, kamar yadda su ma suka samu."

¹²Sai duk taron mutanen suka yi shiru, suka saurari Barnaba da Bulus sa'ad da suka ba da labarin alamu da abubuwan ban mamakin da Allah ya yi ta wurinsu a cikin wadanda ba Yahudawa ba.

¹³Bayan sun gama magana, sai Yakubu ya amsa ya ce, "'Yan'uwa, ku saurare ni. ¹⁴Siman ya ba da labari yadda Allah ya fara nuna kauna ga wadanda ba Yahudawa ba, ta wurin daukar

wata jama'a daga cikinsu ta zama tasa. ¹⁵ Wannan kuwa ya yi daidai da maganar annabawa yadda yake a rubuce cewa,

¹⁶ 'Bayan haka zan dawo in sāke gina gidan Dawuda da ya rushe.

Ko da yake ya rushe, zan sāke gina shi,
in kuma ta da shi.

¹⁷ Ta haka sauran mutane za su neme ni ni Ubangiji,
wato, waƙanda ba Yahudawa ba da na zaƙa su zama
nawa.

¹⁸ Haka Ubangiji ya faɗa,
shi da ya bayyana waƙannan abubuwa tun zamanin dā.'

¹⁹ "Saboda haka na ga bai kamata mu matsa wa waƙanda ba Yahudawa ba waƙanda suke juyowa ga Allah. ²⁰ Sai dai mu rubuta musu wasiƙa mu gaya musu kada su ci abincin da aka miƙa wa gumaka, kada su yi lalata ko su ci naman dabbar da aka murɗe, da kuma jini. ²¹ Gama tun zamanin dā, a kowane gari akwai masu yin wa'azi da Dokar Musa, ana kuma karanta su a majami'u kowace Ranar Hutu."

Amsar Shugabannin Jama'ar Masu Bi

²² Sai manzannin da dattiban jama'ar masu bi, tare da dukan 'yan jama'ar masu bi, suka ga ya yi kyau su zaƙi waƙansu daga cikinsu, su aike su zuwa Antakiya tare da Bulus da Barnaba. Sai suka zaƙi Yahuda, wanda ake ce da shi Barsaba, da kuma Sila, waƙanda su shugabanni ne cikin masu bi. ²³ Suka ba su wasiƙar da take cewa:

"Daga 'yan'uwanku, manzanni da dattiban jama'ar masu bi, zuwa ga masu bi waƙanda asalinku ba Yahudawa ba ne, a Antakiya da ƙasar Suriya da ta Kilikiya. Muna gaisuwa.

²⁴ "Mun sami labari cewa waƙansu daga cikinmu sun tayar muku da hankali da maganganunsu, suna rikitar da ku, ko da yake ba mu ba su umarni su yi haka ba. ²⁵ Don haka, bayan muka tattauna sai muka ga ya yi kyau mu zaƙi waƙansu mu aika muku su, tare da abokanmu, wato, Barnaba da Bulus, ²⁶ waƙanda suka ba da ransu saboda sunan Ubangijinmu Yesu Almasihu. ²⁷ Don haka mun aiko muku Yahuda da Sila. Su da kansu za su tabbatar muku waƙannan abubuwa da bakinsu.

²⁸ "Ruhu Mai Tsarki ya ga ya yi kyau, haka kuma muka ga ya yi kyau, kada a sa muku wani nauyi fiye da na waƙannan abubuwan da suka zama dole, ²⁹ wato, abin da aka miƙa wa

gunki, da cin nama tare da jini, da cin namar dabbar da aka murfe, da kuma lalata. Idan kun kiyaye kanku daga wadannan abubuwa, kun yi abin da yake da kyau ke nan. Ku huta lafiya.”

30 Sai aka aike su, suka tafi Antakiya. Da suka tara jama'ar masu bi, sai suka ba da wasifkar. ³¹ Da jama'ar suka karanta wasifkar kuwa, suka yi farin ciki saboda karfafawar da suka samu. ³² Yahuda da Sila kuma, don su annabawa ne, suka yi wa 'yan'uwa gargadi da maganganu masu yawa, suka kuma karfafa su.

33 Bayan sun yi 'yan kwanaki a wurin, sai aka sallame su lafiya, suka komo wurin wafanda suka aiko su.^k ³⁵ Bulus da Barnaba suka yi 'yan kwanaki a Antakiya. Su da wadansu mutane da yawa suna koyarwa suna kuma yin bisharar maganar Ubangiji.

Bulus da Barnaba Sun Rabu

36 Bayan 'yan kwanaki, Bulus ya ce wa Barnaba, “Zo mu je duk garuruwan da muka yi bisharar maganar Ubangiji a dā, mu ziyarci 'yan'uwa, mu ga yadda suke.” ³⁷ Barnaba ya so su dauki Yohanna wanda ake ce da shi Markus yā tafi tare da su. ³⁸ Amma Bulus ya ga bai yi kyau su tafi da Markus ba saboda a dā ya bar su a kasar Bamfiliya, ya kuma ki ya ci gaba da yin aiki tare da su. ³⁹ Rashin yardar ya yi zafi har ya kai su ga rabuwa. Barnaba ya dauki Markus, suka shiga jirgin ruwa zuwa Sayifurus. ⁴⁰ Amma Bulus ya zaɓi Sila. Bayan masu bi sun miƙa su ga alherin Ubangiji yā kiyaye su. Sai suka tashi. ⁴¹ Suka bi ta ƙasashen Suriya da Kilikiya, suna karfafa jama'un masu bi.

Timoti Ya Bi Bulus da Sila

16 ¹ Sai Bulus ya je Darbe da Listira. Akwai wani almajiri a Listira mai suna Timoti, ɗan wata Bayahudiya mai bi. Babansa kuwa Bahelene ne. ² Masu bi da suke a Listira da Ikoniya kuwa suna yabon Timoti. ³ Bulus ya so Timoti ya raka shi. Don haka ya dauke shi ya yi masa kaciya saboda Yahudawan da suke wadannan wuraren duk sun san babansa Bahelene ne.

4 Lokacin da Bulus da Sila suke tafiya suna bin gari-gari, suka riƙa bayyana wa jama'a ƙa'idodin da manzanni da dattiban jama'ar masu bi suka yarda a kai a Urushalima, suka gaya wa masu bi su kiyaye su. ⁵ Ta haka jama'un masu bi suka ƙara ƙarfi cikin bangaskiya, suna ƙara yawa kowace rana.

15.38: A.M. 13.13

^k 15.33 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 34 haka: Amma Sila ya ga ya yi kyau yā zauna a nan tukuna.

Bulus Ya Ga Ru'uya a kan Makidoniya

6 Sai suka zazzaga kasashen Firijiya da Galatiya, don Ruhun Mai Tsarki ya hana su yin maganar Ubangiji a Asiya. ⁷ Da suka zo kan iyakar kasar Misiya, suka yi kofari su je kasar Bitiniya, amma Ruhun Yesu bai yarda musu ba. ⁸ Suka kuwa bi ta gefen kasar Misiya, suka gangara zuwa Toruwas. ⁹ Da dare Bulus ya ga ru'uya. A ru'uyar kuwa ya ga wani mutumin kasar Makidoniya yana tsaye, yana rokonsa yana cewa, "Ka zo Makidoniya ka taimake mu." ¹⁰ Da Bulus ya ga ru'uyan nan kuwa, nan take muka yi kofari mu ketare zuwa Makidoniya, don mun tabbata cewa Allah ne ya kira mu mu yi musu wa'azin Labari Mai Dadi.

Lidiya Ta Ba da Gaskiya

11 Sai muka tashi a cikin jirgin ruwa daga Toruwas muka mife har Samutarkiyya. Washegari kuma sai Niyafolis. ¹² Daga nan kuma sai muka wuce zuwa Filibi wadda take farkashin mulkin Roma, kuma ita ce babban birni ta yankin Makidoniya. Muka yi 'yan kwanaki a nan. ¹³ Ranar Hutu muka fita kofar gari, muka je bakin kogi inda muke tsammani akwai wurin yin addu'a na Yahudawa, muka zauna muka yi magana wa matan da suka taru a wurin. ¹⁴ Akwai wata mace mai suna Lidiya, mai bautar Allah, tana sauraronmu. Ita 'yar garin Tayatira ce, tana sayar da yadunan jan garura mai tsada. Ubangiji ya buɗe zuciyarta, har ta sa hankali ta saurari abin da Bulus ya faɗa. ¹⁵ Da aka yi mata baftisma tare da mutanen gidanta, sai ta roke mu ta ce, "Idan kun yarda ni mai ba da gaskiya ga Ubangiji ce, to, sai ku zo gidana ku sauka." Ta lallashe mu, sai muka yarda.

An Kulle Bulus da Sila a cikin Kurkuku

16 Wata rana za mu je wurin yin addu'a sai muka gamu da wata yarinya mai aljani mai duba. Masu yarinyar kuwa suna samun kuɗi sosai ta wurin duban da take yi. ¹⁷ Sai ta riƙa binmu, mu da Bulus, tana ihu tana cewa, "Mutanen nan bayin Allah Madaukaki ne, suna sanar da ku hanyar ceto!"

18 Ta yi ta yin haka kwanaki da yawa. Sai Bulus ya ji fushi sosai, ya juya ya ce wa aljanin, "Na umarce ka cikin sunan Yesu Almasihu, ka rabu da ita." Nan take kuwa ya rabu da ita.

19 Da masu yarinyar suka ga hanyar da suke samun kuɗi ta toshe, sai suka kama Bulus da Sila, suka ja su har cikin kasuwa gaban masu shari'a. ²⁰ Da suka kai su gaban alƙalai, suka ce, "Wadannan Yahudawa suna damun garinmu fa. ²¹ Suna koyar da

al'adun da bai kamata mu karɓa ko mu bi ba, don mu Romawa ne." ²² Sai jama'a suka taru a kansu gaba ɗaya, alkalani kuma suka yayyage musu tufafinsu, suka tuttuɓe su, suka ba da umarni a ɗuke su. ²³ Da aka ɗuke su sosai, aka sa su cikin kurkuku, aka umarci mai gadin kurkukun yā yi gadinsu da kyau. ²⁴ Shi kuwa da ya karɓi wannan umarni, sai ya sa su can ciki-cikin kurkuku, ya sa kafafunsu a turu.

Hoton Bulus da Sila a cikin Kurkuku (16.23-25)

²⁵ Wajen tsakar dare, Bulus da Sila suna addu'a suna waƙoƙin yabon Allah, sauran 'yan kurkukun kuwa suna sauraronsu. ²⁶ Ba labari sai aka yi wata babbar rawar kasa, har tushen ginin kurkukun ya girgiza. Nan da nan kofofin duka suka buɗe, sarkoƙin dukan 'yan kurkukun suka kunce. ²⁷ Da mai gadin 'yan kurkukun ya tashi daga barci ya ga kofofin kurkukun a buɗe, ya zaro takobinsa, yana shiri yā kashe kansa, domin yana tsammani 'yan kurkukun sun gudu. ²⁸ Amma Bulus ya ɗaga murya da karfi ya ce, "Kada ka ji wa kanka ciwo, ai, dukanmu muna nan!"

²⁹ Sai mai gadin 'yan kurkuku ya ce a kawo fitilu. Sai ya yi wuf ya shiga ciki, ya fāɗi a gaban Bulus da Sila, yana rawar jiki don tsoro. ³⁰ Sa'an nan ya fito da su waje ya ce, "Shugabanni, me zan yi in sami ceto?" ³¹ Su kuwa suka ce, "Ka gaskata da

Ubangiji Yesu, kai da iyalinka za ku sami ceto.” ³² Sa’an nan suka gaya masa maganar Ubangiji, shi da mutanen da suke gidansa duka. ³³ A cikin daren nan ya dauke su, ya wanke musu mikinsu. Nan da nan kuwa aka yi masa baftisma da dukan iyalinsa. ³⁴ Sa’an nan ya shigo da su cikin gidansa, ya kawo musu abinci. Shi da iyalinsa duka suka cika da farin ciki don dukansu sun ba da gaskiya ga Allah.

³⁵ Da gari ya waye, alkalai suka aiko ’yan sanda da umarni cewa, “A saki mutanen nan.” ³⁶ Sai mai gadin ’yan kurkukun ya kawo wa Bulus saƙon ya ce, “Alkalai sun aiko a sake ku. Don haka yanzu sai ku fito ku tafi lafiya.”

³⁷ Amma Bulus ya ce musu, “Ai, a gaban mutane suka yi mana bulala, ba tare da an yi mana shari’a ba, ko da yake mu Romawa ne. Suka kuma jefa mu cikin kurkuku, yanzu kuma za su fitar da mu a boye? Ina! Sai dai su zo da kansu su fitar da mu.”

³⁸ Sai ’yan sandan suka je suka fada wa alkalai wannan magana. Alkalai kuwa suka ji tsoro da suka ji wai Bulus da Sila Romawa ne. ³⁹ Sa’an nan suka zo suka roki gafara a wurin Bulus da Sila. Bayan haka sai suka fitar da su suka roke su su bar garin. ⁴⁰ Bayan Bulus da Sila suka fito daga kurkukun, sai suka tafi wurin Lidiya. Bayan sun ga masu bi, suka kuma karfafa musu zuciya, sai suka tafi.

An Yi Tashin Hankali a Tasalonika

17 ¹ To, da Bulus da Sila suka bi ta Amfibolis da Afoloniya, suka kai Tasalonika, inda akwai majami’ar Yahudawa. ² Sai Bulus ya shiga wurinsu kamar yadda ya saba, Ranar Hutu guda uku a jere yana mahawara da su daga cikin Rubutattun Maganar Allah. ³ Yana yi musu bayani, yana kuma tabbatar musu cewa lallai ne Almasihu yā sha wahala, yā kuma tashi daga matattu. Bulus ya kuma ce, “Yesun nan da nake sanar muku, shi ne Almasihu.” ⁴ Sai waƙansu mutanen Yahudawa da kuma Helenawa masu bautar Allah haƙe da manyan mata masu yawa sosai, duk suka yarda da maganar Bulus da Sila, suka kuma haƙa kai da su.

⁵ Amma Yahudawa suka yi kishi, sai suka tara waƙansu ’yan iska a kasuwa. Da dukansu suka taru sai suka ta da hankalin mutanen garin. Suka ruga cikin gidan Jason suna neman Bulus da Sila don su kawo su gaban jama’a. ⁶ Da ba su same su ba, sai suka jawo Jason da waƙansu masu bi, suka kai su har gaban masu shari’a, suna ihu suna cewa, “Mutanen nan da suke ta da hankali

a ko'ina a duniya, ga su sun zo har nan ma. ⁷Har ma Jason ya ba su masauki. Dukansu kuwa suna karya dokokin Kaisar, suna cewa akwai wani sarki, wai sunansa Yesu." ⁸Da mutanen garin da masu shari'a suka ji wannan, hankalinsu ya tashi. ⁹Ba su saki Jason da sauransu ba, sai da suka karfi kudin beli a hannunsu.

Bulus da Sila a Biriya

10 Da dare ya yi, masu bi suka sallami Bulus da Sila su tafi Biriya. Da suka kai can, suka shiga majami'ar Yahudawa. ¹¹To, wadannan Yahudawan sun fi na Tasalonika hankali, domin sun karfi maganar hannu biyu-biyu. Suna ta binciken Rubutattun Maganar Allah kullum, su gani ko abin da Bulus ya fada gaskiya ne. ¹²Saboda haka da yawa daga cikin Yahudawa suka ba da gaskiya, har da wadansu matan Helenawa masu matsayi da kuma mazan Helenawa da yawa. ¹³Amma da Yahudawan da suke a Tasalonika suka ji cewa Bulus yana yi bishara a Biriya ma, suka je suka zuga jama'a a can ma, suna ta da hankalinsu. ¹⁴Nan da nan kuwa masu bi suka sa Bulus ya tafi bakin teku, amma Sila da Timoti suka tsaya tukuna a nan. ¹⁵Wadanda suka yi wa Bulus rakiya kuwa suka kai shi har Atina. Da za su dawo sai Bulus ya ba su saƙo zuwa wurin Sila da Timoti cewa su zo su same shi da sauri, sai suka tafi.

Bulus a Atina

16 To, sa'ad da Bulus yake jiran Sila da Timoti a Atina, ya yi bakin ciki kwarai da ya ga garin ya cika da gumaka. ¹⁷Don haka yakan yi mahawara a cikin majami'a da Yahudawa, da wadansu Helenawa masu yi wa Allah sujada. Kowace rana kuwa yakan yi mahawara da wadanda yake samu a kasuwa. ¹⁸Haka kuma wadansu Abikuriyawa da Sitokiyawa masu ilimi suka yi mahawara da shi. Wadansunsu suka ce, "Mene ne wannan mai surutun yake so ya ce?"

Wadansu suka ce, "Kamar mai yin wa'azin wadansu alloli ne da ba na nan ba." Sun fada haka domin Bulus yana yin bisharar Yesu, da kuma tashi daga matattu. ¹⁹Saboda haka suka kai shi Tudun Arasa wato, Majalisarsu, suka ce masa, "Ko za ka bayyana mana wannan sabuwar koyarwar da kake yi?" ²⁰Don ba mu taƙa jin irin wadannan maganganu ba. Muna so mu san abin da suke nufi." ²¹Duk Atinawa da bakin da suke zama a Atina, sun fi so su ji sabon abu su kuma yi magana a kai, fiye da kome.

22 Sai Bulus ya tashi tsaye a gaban majalisar, ya ce, "Ku mutanen Atina, na lura cewa ku masu son bin addini ne sosai ta

kowane gefe. ²³Don lokacin da nake zagawa cikin garin, na duba abubuwan da kuke yi wa sujada, har ma na ga wani bagaden hadaya da rubutu a samansa mai cewa, ‘Domin Allahn da ba a sani ba.’ To, shi wannan da kuke yi wa sujada da ba ku san shi ba, shi ne nake sanar muku. ²⁴Allahn da ya halicci duniya da dukkan abin da yake cikinta, shi da yake Ubangijin sama da kasa ba ya zama a haikalin da mutum ya gina. ²⁵Haka kuma ba ya neman taimako daga wurin mutum, ba ya bukatar wani abu, tun da yake shi ne yake ba dukkan mutane rai, da numfashi da dukkan abubuwan da suke bukata. ²⁶Shi ne kuma ya halicce dukkan al’umma daga mutum guda, domin su zauna a duk sararin duniya. Ya shirya iyakar lokaci, da kuma wuraren da kowace al’umma za ta kasance. ²⁷Allah ya yi haka don su neme shi, ko watafila za su laluba su same shi, ko da yake bai yi nesa da kowannenmu ba. ²⁸Ai,

‘Ta gare shi ne muke rayuwa,
muke motsi, muka kuma kasance,’
yadda wafansu mawakanku ma suka fada cewa,
‘Hakika, mu ma zuriyarsa ce.’

²⁹To, da yake mu zuriyar Allah ne, ai, bai kamata mu yi tsammani Allah yana kama da wata siffar zinariya, ko ta azurfa, ko ta dutse ba, wadda mutum ya kera da dabararsa. ³⁰A da Allah bai hukunta mutane gwargwadon laifofinsu ba, saboda rashin saninsu. Amma yanzu ya umarci dukkan mutane a ko’ina su tuba. ³¹Domin ya tsai da ranar da zai zo ya yi wa duniya shari’a ta gaskiya ta wurin wani da ya zaɓa. Allah ya ba da tabbacin yin haka ta wurin ta da mutumin nan daga matattu.”

³²Da suka ji maganar tashi daga matattu, sai wafansu suka yi masa ba’a, amma wafansu suka ce, “Muna so mu sake jin abin da za ka fada game da wannan magana.” ³³A nan ne Bulus ya rabu da su. ³⁴Amma wafansunsu suka koma wajen Bulus, suka ba da gaskiya, cikinsu har da Diyonisiyus, dan majalisa, da wata mace mai suna Damaris, da wafansu kuma.

Bulus a Korinti

18 ¹Bayan haka Bulus ya bar Atina ya tafi Korinti. ²A can ya tarar da wani Bayahude mai suna Akila, dan garin Fontus. Akila da matarsa Biriskila ba su dade da zuwa daga kasar Italiya ba, don Kalaudiyus ya yi doka cewa dukan Yahudawa su bar Roma. Sai Bulus ya je wurinsu. ³Da yake sana’arsu iri daya ce da tasa wato, ta dinkin tenti, sai ya yi zama tare da su. Suka

yi ta aiki tare. ⁴Kowace Ranar Hutu kuma Bulus ya rika mahawara a majami'a, yana kofari ya rinjaye Yahudawa da wadanda ba Yahudawa ba.

5 Sa'ad da Sila da Timoti suka zo daga Makidoniya, Bulus ya ba da dukan lokacinsa a kan yin wa'azi, yana tabbatar wa Yahudawa cewa, Yesu shi ne Almasihu. ⁶ Amma suka yi masa musu, suna zaginsa. Don haka sai ya kakkafe tufafinsa ya ce musu, "Alhakinku a wuyanku! Ni dai ba ni da laifi. Daga yau wurin wadanda ba Yahudawa ba za ni." ⁷ Sai ya tashi a wurin ya tafi gidan wani mutum mai suna Titiyus Justus, mai bautar Allah, gidansa kuwa yana kusa da majami'a sosai. ⁸ Sai Kiribus, shugaban majami'a ya ba da gaskiya ga Ubangiji, shi da mutanen gidansa duka. Wadansu Korintiyawa kuma da yawa da suka ji maganar Bulus, suka ba da gaskiya, aka kuwa yi musu baftisma.

9 Wata rana da dare, Ubangiji ya nuna wa Bulus ru'uya, ya ce masa, "Kada ka ji tsoro. Ka yi ta yin wa'azi, kada ka yi shiru, ¹⁰ domin ina tare da kai. Ba wanda zai sa hannu ya yi maka wani abu, don ina da mutane da yawa a wannan birnin." ¹¹ Bulus ya zauna a wurin har shekara daya da wata shida, yana ta koyar musu maganar Allah.

¹² Amma lokacin da Galiyo yake mulkin kasar Akaya, Yahudawa suka hada kai suka tasar wa Bulus, suka kai shi gaban masu shari'a. ¹³ Suka ce, "Wannan mutumin yana kofari ya sa mutane su bauta wa Allah ta hanyar da doka ta hana."

¹⁴ Bulus yana shirin ya yi magana ke nan, sai Galiyo ya ce wa Yahudawa, "Da ma wani laifi ya yi, ko babban laifi, da sai in ji ku. ¹⁵ Amma tun da yake gardama ce kawai a kan kalmomi, da sunaye, da kuma dokarku, ai, sai ku ji da shi da kanku. Ni kam, ban yi niyyar yin shari'a kan irin wadannan abubuwa ba." ¹⁶ Sai ya kore su daga dakin shari'ar. ¹⁷ Sai dukansu suka kama Sostanus shugaban majami'ar, suka yi masa duka a gaban dakin shari'a. Amma Galiyo bai ko kula ba.

Bulus Ya Koma Antakiya ta Suriya

¹⁸ Bayan wannan sai Bulus ya fara 'yan kwanaki a Korinti. Sa'an nan ya yi wa masu bi bankwana. Ya shiga jirgin ruwa tare da Biriskila da Akila suka kama hanya zuwa Suriya. Amma kafin su tashi Bulus ya aske kansa^k a Kankiriya domin ya dauki alkawari. ¹⁹ Da suka kai Afisa, a can ne Bulus ya bar Biriskila da Akila, shi

^k 18.18 aske kai: Wannan al'adar Yahudawa ce ta nunan cewa mutum ya cika alkawarin da ya dauka.

kuwa ya shiga majami'a ya yi mahawara da Yahudawa. ²⁰ Sai suka roke shi yā dan kara zama a wurinsu, amma bai yarda ba. ²¹ Amma da zai bar su, ya ce, "Zan dawo wurinku idan Allah ya yarda." Sa'an nan ya tashi daga Afisa a jirgin ruwa.

22 Da ya sauka a Kaisariya, sai ya haura ya gai da jama'ar masu bi, sa'an nan ya tafi Antakiya. ²³ Bayan ya dan dade kadan a wurin, sai ya tashi ya zazzaga kasar Galatiya da kasar Firijiya, yana bin gari-gari, yana karfafa dukan masu bi.

Afolos Ya Yi Wa'azi a Afisa

24 Ana nan sai wani Bayahude mai suna Afolos ya zo Afisa. Shi kuwa dan garin Alekzandiriya ne, mai iya magana, ya san Rubutattun Maganar Allah sosai-sosai. ²⁵ An koyar da shi cikin hanyar Ubangiji. Yakan nuna kwazo sosai cikin magana, yana kuma koyar da ainihin gaskiya game da Yesu. Amma fa baftismar Yohanna kadai ne ya sani. ²⁶ Sai ya fara wa'azi da dukan karfinsa a majami'a. Da Biriskila da Akila suka ji maganarsa, sai suka ja shi gefe suka kara bayyana masa hanyar Allah sosai-sosai. ²⁷ Da Afolos ya so yā ketare zuwa kasar Akaya, masu bi suka taimake shi. Suka rubuta wa masu bi na Akaya wasifa don su karbe shi hannu biyu-biyu. Da ya kai can kuwa ya zama da taimako sosai ga wadanda suka ba da gaskiya ta wurin alherin Allah, ²⁸ don ya ka da Yahudawa kwarai a gaban jama'a, yana tabbatar musu daga cikin Rubutattun Maganar Allah cewa Yesu shi ne Almasihu.

Bulus a Afisa

19 ¹ A lokacin da Afolos yake a Korinti, Bulus ya zazzaga cikin kasar har ya kai Afisa, inda ya tarar da wadansu almajirai. ² Sai ya ce musu, "Kun sami Ruhu Mai Tsarki lokacin da kuka ba da gaskiya?"

Suka ce masa, "Ba mu ma san akwai Ruhu Mai Tsarki ba." ³ Sai ya ce, "Wace irin baftisma aka yi muku ke nan?" Suka ce, "Irin ta Yohanna ce."

4 Bulus ya ce, "Ai, Yohanna ya yi baftisma don a tuba ne, yana fada wa mutane su gaskata da wani da zai zo bayansa, wato Yesu." ⁵ Da suka ji haka, sai aka yi musu baftisma cikin sunan Ubangiji Yesu. ⁶ Da Bulus ya sa musu hannun albarka, Ruhu Mai Tsarki kuwa ya sauko musu, suka kuwa yi magana da wadansu harsuna, suna annabci. ⁷ Su wajen mutum goma sha biyu ne duka.

8 Sai Bulus ya shiga majami'a yana wa'azi da zuciya daya, ya kuma yi wata uku yana kawo musu dalilai, yana rinjayarsu a kan sha'anin mulkin Allah. ⁹ Amma wadansunsu suka nuna taurinkai suka fi su gaskata, har suka yi wa masu bin wannan Hanyar Ubangiji bakar magana a gaban jama'a. Don haka Bulus ya rabu da su, ya tafi da masu bi, yana ta koyarwa kowace rana a makarantar Tiranus. ¹⁰ Haka ya yi ta yi har shekara biyu, har dukan masu zama a kasar Asiya suka ji maganar Ubangiji, Yahudawa da wafanda ba Yahudawa ba duka.

'Ya'yan Siba

11 Ta hannun Bulus kuma Allah ya yi wadansu manyan abubuwan ban mamaki da ba a saba gani ba, ¹² yadda har ma idan aka dauki hankicif nasa ko rigar da ta taba jikinsa, aka kai wa wafanda ba su da lafiya, sai su warke, aljanu kuma su rabu da su. ¹³ Sai wadansu Yahudawa masu yawo gari-gari suna fitar da aljanu suka yi kokari su yi amfani da sunan Ubangiji Yesu a kan masu aljanu. Suna cewa, "Na umarce ku da sunan Yesu nan da Bulus yake wa'azinsa." ¹⁴ To akwai wadansu 'ya'ya bakwai maza, na wani babban firist na Yahudawa, mai suna Siba, dukansu suna yin haka.

15 Amma aljanin ya amsa musu ya ce, "Yesu dai na san shi, na kuma san Bulus, to, ku kuma ku wane ne?"

16 Sai mutumin nan mai aljani ya yi tsalle, ya hau musu, ya sha karfinsu dukkansu, har suka fita daga gidan a guje tsirara, da jikinsu duk ciwo. ¹⁷ Da dukan masu zama a Afisa, Yahudawa da wafanda ba Yahudawa ba, suka ji labarin wannan abin da ya faru, sai tsoro ya kama su, suka kuwa daukaka sunan Ubangiji Yesu. ¹⁸ Da yawa kuma da suka ba da gaskiya suka zo suna fadin mugayen ayyukansu a fili. ¹⁹ Mutane da yawa kuwa masu yin sihiri, suka tattaro littattafansu suka kone su a gaban jama'a duka. Da suka yi lissafin kudun littattafan, sun kai kudun da lebura zai samu na aikin kwana dubu hamsin. ²⁰ Ta haka maganar Ubangiji ta kara bazuwa, ta kuma yi karfi sosai.

Tashin Hankali a Afisa

21 Bayan wadannan abubuwa, Bulus ya shirya a ransa cewa idan ya zazzaga kasar Makidoniya da ta Akaya, zai je Urushalima. Ya kuma ce, "Bayan na je can kuwa dole ne in je in ga birnin Roma." ²² Sai ya aika da masu taimakonsa su biyu, wato, Timoti

da Erastus, zuwa Makidoniya, shi kuwa ya dan tsaya a Kasar Asiya.

23 A lokacin nan aka yi wani babban tashin hankali game da wannan Hanya. 24 Wannan tashin hankalin ya fara da wani ma'akeri mai suna Dimitiriyus wanda yake amfani da azurfa yana kera siffar haikalin Artemis. Shi da ma'aikatansa suna samun kudi ta wannan sana'arsu ba kadan ba.

Hoton Dimitiriyus da Ma'aikatansa (19.24)

25 Sai ya tara su da duk masu yin irin wannan aikin, ya ce, "Ku jama'a, kun sani fa da sana'an nan muke yin arziki. 26 Kuma kuna ji kuna gani, ba a nan Afisa kadai ba, kusan duk Kasar Asiya ma, Bulus din nan ya rinjayi mutane da yawa sosai. Ya juyar da su, yana cewa allolin da aka yi da hannu ba alloli ba ne. 27 To, akwai hatsari. Za a bata sunan aikinmu. Ban da haka ma, har da haikalin babban alliya Artemis za a mai da shi banza, har kuma a raba alliyar da darajarta, ita wadda duk Kasar Asiya, kai har ma dukan duniya take bauta mata."

28 Da suka ji haka, sai suka cika da fushi sosai, suka daga murya gaba daya suna cewa, “Girma yā tabbata ga Artemis ta Afisawa!”²⁹ Sai garin duk ya rufe, jama’a suka ruga zuwa filin taro, suna jan Gayus da Aristarkus, mutanen Makidoniya, wadanda suke abokan tafiyar Bulus.³⁰ Bulus ya so yā shiga taron nan, amma masu bi suka hana shi.³¹ Wadansu manyan hakimai na kasar Asiya, wadanda suke abokansa, su ma suka aika masa, suka roke shi kada ya kuskura ya shiga wajen taron nan.³² Mutanen da suka taru kuwa duk ma a rikice suke, don ba su ma san abin da ya sa suka taru ba. Wadansu suna ta da murya suna fadin wani abu, wadansu kuma suna fadin wani abu dabam.³³ Wadansu Yahudawa suka tura wani mai suna Alekzanda gaba, shi kuwa ya daga hannu a yi shiru don yā yi musu bayani.³⁴ Amma da suka gane cewa shi Bayahude ne, suka daga murya gaba daya suna cewa, “Girma yā tabbata ga Artemis ta Afisawa!” Sun yi haka har wajen awa biyu.

35 Amma da sakataren garin ya sa suka yi shiru, sai ya ce, “Ku mutanen Afisa! Ai, kowa ya san cewa birnin Afisa ne yake kula da haikalin mai girma Artemis, da kuma dutse mai tsarkin nan da ya fado daga sama.³⁶ To, tun da yake ba dama a yi musun wadannan abubuwa, ai, ya kamata ku natsu, kada ku yi kome da garaje.³⁷ Ga shi kuwa mutanen nan da kuka kawo a nan, ba su yi sata a dakin alliyarmu ba, ba su kuma zage ta ba.³⁸ Amma idan Dimitiriyus da abokan sana’arsa suna da wata damuwa game da wani, ai, ga dakin shari’a a bude, ga kuma masu shari’a, sai su kai kara.³⁹ Amma idan akwai wani abu dabam da kuke so ku sani, ai, sai a daidaita a majalisa.⁴⁰ Hakika muna cikin hatsarin amsar kara a kan tawayen yau, tun da yake ba za mu iya ba da dalilin da ya sa wani tashin hankali ya faru ba.”

41 Da ya fada haka sai ya sallami taron.

Bulus Ya Koma Makidoniya da Hellas

20¹ Bayan rikicin ya kwanta, Bulus ya kira masu bi. Da ya karfafa musu zuciya, sai ya yi bankwana da su, ya tafi kasar Makidoniya.² Da ya zazzaga wadannan yankuna, ya kuma karfafa musu zuciya sosai, sai ya isa kasar Hellas.³ Ya yi wata uku a nan. Yana shirin yā shiga jirgin ruwa yā tafi kasar Suriya ke nan, Yahudawa kuwa suka yi masa mugun shiri. Saboda haka sai ya zaɓi yā koma ta Makidoniya.⁴ Sufata dan Farus daga Biriya, tare da Aristarkus da Sakundus, mutanen Tasalonika, da Gayus daga Darbe, da Timoti, har ma da Tikikus da Tarofimus,

mutanen Asiya, suka raka shi. ⁵ Sun riga mu tafiya suka jira mu a Toruwas. ⁶ Mu kuwa muka tashi daga Filibi a jirgin ruwa, bayan Bikin Burodi Marar Yisti, muka same su a Toruwas bayan kwana biyar. A Torawus muka yi kwana bakwai.

Ziyarar Karshe ta Bulus a Toruwas

⁷ A ranar farko ta mako kuma muka taru don mu rarraba burodi. Sai Bulus ya yi musu jawabi. Don yana shiri yā tafi washegari, ya yi ta jawabi har tsakar dare. ⁸ Akwai kuwa fitilu da yawa a gidan saman da muka taru. ⁹ Wani saurayi mai suna Yutikus yana zaune a kan taga, sai barci ya dame shi sosai lokacin da Bulus yake ta yin dogon jawabinsa. Har barcin ya kwashe Yutikus, sai ya fāḍo daga can sama, daga hawa ta uku, kuma aka ḍauke shi matacce. ¹⁰ Amma Bulus ya sauka ƙasa ya sunkuya ya rungume shi, ya ce, “Kada ku damu, ai, yana da rai.” ¹¹ Sai Bulus ya koma sama ya rarraba burodi muka ci. Ya ci gaba da yin musu magana har gari ya waye, sa’an nan ya tafi. ¹² Sai suka tafi da saurayin da rai, suka kuwa yi murna sosai.

Tafiya daga Toruwas zuwa Militus

¹³ Mu kuwa muka yi gaba zuwa jirgin ruwan, muka miƙe zuwa Asus da nufin mu ḍauki Bulus daga can. Don dā ma haka ya shirya, shi kuwa ya yi niyya yā tafi da ƙafa. ¹⁴ Da ya same mu a Asus, muka ḍauke shi a jirgin muka zo Mitilin. ¹⁵ Daga nan kuma muka ci gaba da tafiya a cikin jirgin ruwan. Washegari kuma sai ga mu a gefen Kiyos. Washegari kuma sai ga mu a Samos, washegari kuma sai Militus. ¹⁶ Dā ma kuwa Bulus ya sa rai ba zai sauka a Afisa ba, don kada yā bata lokaci a Asiya. Yana sauri, idan zai yiwu ma yā kai Urushalima kafin ranar Bikin Fentikos.

Bulus Ya Yi wa Dattiban Jama’ar Masu Bi na Afisa Bankwana

¹⁷ Daga Militus ne Bulus ya aika zuwa Afisa a kira masa dattiban jama’ar masu bi. ¹⁸ Da suka zo wurinsa sai ya ce musu, “Ku da kanku kun san irin zaman da na yi a cikinku tun ranar da na sa ƙafata a ƙasar Asiya. ¹⁹ Ina bauta wa Ubangiji da tawali’u sosai har da hawaye. Na jimre gwaje-gwajen da suka zo mini ta wurin mugayen shirye-shiryen da Yahudawa suka sha yi mini. ²⁰ Ban daina gaya muku kowane abu mai amfani ba, ina yi muku wa’azi da koyarwa a fili, da kuma gida-gida. ²¹ Na gargade

Yahudawa da waƙanda ba Yahudawa ba duka game da tuba zuwa wurin Allah, su kuma ba da gaskiya ga Ubangijinmu Yesu.

22 “Ga shi kuma yanzu Ruhu yana sauko a kaina, zan tafi Urushalima, ban kuwa san abin da zai same ni a can ba, ²³ko da yake Ruhu Mai Tsarki yana tabbatar mini a kowane gari cewa kullewa a kurkuku, da shan tsanani suna jirana. ²⁴Amma ni ban mai da raina kamar wani abu ba, idan dai zan iya gama aikin nan da Ubangiji Yesu ya ba ni, wato, in shaida Labari Mai Dadi na alherin Allah.

25 “To, yanzu na sani dukanku ba za ku sāke ganina ba, ku da na zazzaga cikinku ina yi muku bisharar mulkin Allah. ²⁶Saboda haka ina dai tabbatar muku a yau, cewa ba alhakin ko ɗayanku a kaina, ²⁷domin na sanar muku da nufin Allah duka. ²⁸Ku lura da kanku, da kuma dukan garken da Ruhu Mai Tsarki ya sa kuka zama masu lura da shi, ku kuma ci gaba da kiwon jama’ar masu bi waƙanda Allah¹ ya samo wa kansa da jinin Dansa.

29 “Na sani bayan na tafi waƙansu mugayen kuraye za su shigo cikinku, ba kuwa za su bar garken ba. ³⁰Har ma a cikinku waƙansu za su taso su yi maganganun karya, don su jawo masu bi zuwa gefensu. ³¹Saboda haka sai ku zauna da shiri, ku tuna fa, shekara uku ke nan, dare da rana, ban fasa yi wa kowane ɗayanku gargadi ba, har da hawaye.

32 “Yanzu kuma na miƙa ku ga Ubangiji. Bari maganar alherinsa ta kiyaye ku, ita ce za ta iya gina ku, ta kuma ba ku gādo tare da dukan masu tsarki. ³³Ban yi kwaɗayin kuɗi ko tufafin kowa ba. ³⁴Ku da kanku kun sani na yi aiki da hannayena domin in biya buƙatuna da na waƙanda suke tare da ni. ³⁵Cikin wannan duka na ba ku misali cewa dole ne ku yi aiki haka don mu taimaki marasa ƙarfi. Kuna tuna kuma da maganar Ubangiji Yesu da ya ce, ‘Ya fi albarka a bayar da a ƙarɓa.’ ”

36 Da Bulus ya gama faɗin haka, sai ya durkusa ya yi addu’a tare da su duka. ³⁷Sai duk suka fashe da kuka, suka fādi a wuyar Bulus suna rungumarsa, ³⁸suna baƙin ciki musamman don maganar da ya yi ta cewa ba za su ƙara ganinsa ba. Daga nan suka raka shi har baƙin jirgi.

20.24: 2 Tim 4.7

¹20.28 jama’ar masu bi waƙanda Allah: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na da suna da “Jama’ar masu bi waƙanda Ubangiji” ne a nan.

Tafiyar Bulus zuwa Urushalima

21 ¹ Sa'ad da muka bar su, muka shiga jirgin ruwa muka miƙe sai Kos, washegari kuma sai Rods, daga nan kuma sai Fatara. ² Da muka sami jirgin da zai je kasar Finikiya, sai muka shiga muka tafi. ³ Da muka fara hangan Sayifurus, muka mai da shi hagnmu, muka ci gaba da tafiya har kasar Suriya. Sai muka sauka a Taya, don a nan ne jirgin zai sauke kayansa. ⁴ Da muka sami inda masu bi suke, muka zauna a nan kwana bakwai. Sai Ruhu ya sauko a kansu suka gaya wa Bulus kada yã je Urushalima. ⁵ Amma da lokacin tashinmu ya yi, muka tashi muka ci gaba da tafiyarmu. Dukan masu bi kuma har da matansu da 'ya'yansu suka raka mu har bayan gari. Sa'an nan muka durkusa a gefen ruwa muka yi addu'a, ⁶ muka yi wa juna bankwana. Sa'an nan muka shiga jirgi, su kuma suka koma gida.

⁷ Da muka gama tafiyarmu daga Taya, muka kai Tolemays, muka gaisa da 'yan'uwa, muka kuma yi kwana ɗaya a wurinsu. ⁸ Washegari muka tashi muka je Kaisariya, muka shiga gidan Filibus mai wa'azi, wanda yake ɗaya daga cikin bakwai ɗin nan waɗanda aka zaɓa domin hidimar jama'a masu bi a Urushalima, muka sauka a wurinsa. ⁹ Yana da 'ya'ya huɗu 'yan mata waɗanda ba su yi aure ba. Su masu yin annabci ne. ¹⁰ To, bayan mun yi 'yan kwanaki a wurin, sai wani annabi mai suna Agabus ya zo daga Yahudiya. ¹¹ Da Agabus ya zo wurinmu, sai ya ɗauki bel na Bulus. Sai shi Agabus ya ɗaure hannayensa da kafafunsa ya ce, "Ga abin da Ruhu Mai Tsarki ya ce, 'Haka Yahudawan Urushalima za su ɗaure mai wannan bel, su kuma ba da shi ga waɗanda ba Yahudawa ba.'" ¹² Da muka ji haka, mu da mutanen da suke wurin muka roki Bulus kada yã je Urushalima. ¹³ Sai Bulus ya amsa ya ce, "Don me kuke yin haka? Me ya sa kuna kuka kuna ɓata mini zuciya? Ai, a shirye nake ba ma a ɗaure ni kawai ba, har ma a kashe ni a Urushalima saboda sunan Ubangiji Yesu."

¹⁴ Da dai muka kãsa shan kansa, sai muka yi shiru, muka ce, "Bari Ubangiji yã yi nufinsa."

¹⁵ Bayan kwanakin nan muka shirya muka tafi Urushalima. ¹⁶ Waɗansu almajirai daga Kaisariya suka raka mu, suka kai mu wurin Manason wanda za mu sauka a wurinsa, shi mutumin Sayifurus ne, ɗaya daga cikin masu bi na farko.

Bulus Ya Kiyaye Ka'idar Yahudawa domin Bishara

17 Da muka zo Urushalima, 'yan'uwa suka karɓe mu da murna. 18 Washegari Bulus ya tafi tare da mu zuwa wurin Yakubu, dattiban jama'ar masu bi kuwa duka suna nan. 19 Bayan ya gaisa da su, sai ya bayyana musu dalla-dalla abubuwan da Allah ya yi a cikin waɗanda ba Yahudawa ba ta wurin aikin da shi Bulus ya yi. 20 Da suka ji haka, suka yi wa Allah yabo. Suka ce wa Bulus, "To, ka gani ɗan'uwa, dubban mutane a cikin Yahudawa sun ba da gaskiya, dukansu kuwa masu kofari ne wurin bin Doka. 21 An gaya musu labarinka, wai kana koya wa dukan Yahudawan da suke cikin waɗanda ba Yahudawa ba su yar da Dokar Musa. Wato, kana ce musu kada su yi wa 'ya'yansu kaciya, ko kuwa su bi sauran al'adunmu. 22 To, yaya za mu yi, da yake lallai za su ji labarin zuwanka. 23 Saboda haka sai ka yi abin da za mu faɗa maka. Muna da mutum huɗu a nan da suka yi alkawari. 24 Sai ka tafi da su ku tsarkake gaba ɗaya, ka kuma biya kuɗin tsarkakewar don a yi musu aski. Ta haka kowa zai sani cewa duk abin da aka gaya musu game da kai ba gaskiya ba ne, za a ga cewa kai kana kiyaye dokoki. 25 Amma game da waɗanda ba Yahudawa ba da suka ba da gaskiya, mun riga mun aika wasiƙa a kan mun yanka hukunci cewa, kada su ci abin da aka yanka wa gunki, kada su yi lalata, kada su ci naman dabbar da aka murɗe ko nama tare da jini."

26 Washegari Bulus ya ɗauki mutanen nan suka tsarkake tare. Sa'an nan ya shiga haikali domin yã sanar da ranar cikar tsarkakewarsu, wato, ranar da za a ba da baiko domin kowane ɗayansu.

An Kama Bulus a cikin Haikali

27 Da kwana bakwai ɗin suka kusan cika, waɗansu Yahudawa daga Asiya suka ga Bulus a haikali. Sai suka zuga taron mutane, suka kama shi, 28 suna ihu suna cewa, "Ku 'yan'uwa Isra'ilawa, ku taimaka! Ga mutumin nan da yake bi ko'ina yana zagin mutanenmu, da dokokinmu, da kuma wannan haikalinmu. Har ma ya kawo waɗansu Helenawa a cikin haikali ya fazantar da wurin nan mai tsarki." 29 Sun ce haka ne saboda ɗa sun ga Bulus tare da Turofimus, mutumin Afisa, a cikin gari. Wannan ne ya sa suka yi tsammani Bulus ya shigo tare da shi a cikin haikalin.

30 Sai duk garin ya ruɗe, jama'a suka taso gaba ɗaya a guje suka kama Bulus, suka fitar da shi daga haikali, aka kuma rufe

ƙoƙoƙin nan da nan. ³¹ Suna ƙoƙari su kashe shi ke nan, sai labari ya kai wurin shugaban ƙungiyar sojoji cewa Urushalima tana cikin rikici ainu. ³² Nan take ya ɗibi sojoji da manyan sojojin Roma, suka tafi wurin da gudu. Da jama'ar suka ga shugaban da sojoji, sai suka daina dukan Bulus. ³³ Sai shugaban ya zo ya kama Bulus, ya sa a ɗaure shi da sarƙa biyu. Sa'an nan ya yi tambaya ko shi wane ne, da kuma abin da ya yi. ³⁴ Taron kuwa suna ta hayaniya, waɗansu su ce wannan, waɗansu su ce wancan. Saboda yawan hayaniyar shugaban bai iya samun ainihin tushen maganar ba, sai ya ba da umarni a kai Bulus barikin soja. ³⁵ Da Bulus ya zo bakin matakala, sai da sojoji suka ɗauke shi saboda rikicin taron ya yi yawa. ³⁶ Taron mutanen da suka biyo suka yi ta ihu suna cewa, "A yi gaba da shi!"

Bulus Ya Yi wa Taron Magana

37 An kusa shigar da Bulus barikin soja ke nan, sai ya ce wa shugaban, "Ko ka yarda in yi magana da kai?"

Sai shugaban ya ce, "Ashe ka iya Helenanci? ³⁸ Ba kai ne mutumin Masar nan da shekarun baya ya jawo tawaye ba, har ya ja mutanen nan dubu huɗu masu kisankai a daji?"

39 Sai Bulus ya amsa ya ce, "Ai, ni Bayahude ne na Tarsus a ƙasar Kilikiya. Ni ɗan birnin nan mai muhimmanci ne. Ina roƙonka, ka bar ni in yi wa mutanen nan magana."

40 Sai ya ba shi izni, Bulus kuwa ya tsaya a kan matakala, ya daga wa jama'a hannu su yi shiru. Da suka yi tsit, sai ya yi musu magana da yaren Aramaya.^m

22 ¹ "Ku 'yan'uwa da iyaye, ku saurara in bayyana muku abin da ya faru, don in nuna cewa ba ni da laifi." ² Da suka ji ya yi musu magana da yaren Aramaya, sai suka ƙara yin shiru. Sa'an nan ya ce:

3 "Ni Bayahude ne, an haife ni a Tarsus, ƙasar Kilikiya, amma a nan garin na yi girma. Na yi makaranta a ƙarƙashin Gamaliyel, wanda ya koya mini kome game da dokokin kakanninmu. Ina da ƙoƙari cikin bauta wa Allah, kamar yadda dukanku kuke yi a yau, ⁴ har na tsananta wa masu bin wannan Hanyar. Ina kakkashe su, ina ɗaure mutane maza da mata, ina sa su cikin kurkuku. ⁵ Babban firist ma da dukan Majalisar shugabannin jama'a za su iya shaidata. Daga wurinsu ne na karɓi wasiƙu zuwa ga 'yan'uwanmu

22.3: A.M. 5.34-39

^m 21.40 yaren Aramaya: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "Ibraniyanci" ne a nan.

Yahudawa a cikin Dimashku. Na tafi wurin domin in kama masu bin Hanyan nan waƙanda suke a can ma, in kawo su Urushalima domin a hukunta su.

Bulus Ya Fafa yadda Ya Juyo ga Bin Ubangiji

(A.M. 9.1-19, 26.12-18)

6 “Ina cikin tafiya, na kusa in kai Dimashku, da tsakar rana, sai babban haske daga sama ya haskaka kewaye da ni. ⁷ Sai na fāfi a fasa na kuma ji wata murya tana ce mini, ‘Shawulu, Shawulu, don me kake tsananta mini?’ ⁸ Na amsa, ‘Wane ne kai, Mai girma?’ Sai ya ce mini, ‘Ni ne Yesu Banazare wanda kake tsananta wa.’ ⁹ To, waƙanda suke tare da ni sun ga hasken, amma ba su ji muryar wanda yake magana da ni ba. ¹⁰ Sai na tambaya na ce, ‘To, me zan yi, Ubangiji?’ Sai Ubangiji ya ce mini, ‘Tashi, ka shiga Dimashku, a can ne za a gaya maka abin da aka shirya maka ka yi.’ ¹¹ Tun da ba na iya gani saboda tsananin hasken nan, waƙanda suke tare da ni suka kama hannuna, suka yi mini jagora zuwa cikin Dimashku.

12 “Sai kuma wani mai suna Hananiya ya zo wurina. Shi mai bautar Allah ne bisa ga Dokarmu, wanda dukan Yahudawan can suke yabonsa. ¹³ Ya zo ya ce mini, ‘Dan’uwana Shawulu, ka iya sāke ganin gari.’ Nan take idanuna suka buƙe, na kuwa gan shi. ¹⁴ Sai ya ce, ‘Allahn kakanninmu ya zaƙe ka ka san nufinsa, ka ga Mai Adalcin nan, ka kuma ji maganarsa. ¹⁵ Don za ka zama mai shaidarsa ga dukan mutane game da abin da ka gani, ka kuma ji. ¹⁶ To, yanzu me kake jira? Tashi a yi maka baftisma a wanke zunubanka ta wurin kira bisa ga sunan Ubangiji.’

Kiran Bulus zuwa ga Waƙanda ba Yahudawa ba

17 “Bayan na dawo Urushalima, ina addu’a a haikali, sai na ga ru’uya. ¹⁸ A cikin ru’uyar kuwa na ga Yesu yana ce mini, ‘Yi maza, ka tashi ka bar Urushalima da sauri, don ba za su yarda da shaidarka game da ni ba.’ ¹⁹ Ni kuma na ce, ‘Ubangiji, ai, su ma kansu sun sani cewa a kowace majami’a na daƙƙaure waƙanda suka gaskata da kai, na kuma dūke su. ²⁰ Sa’ad da kuma aka zub da jinin Istifanus mai shaidarka, ni da kaina ina tsaye a wurin, ina goyon bayan abin da aka yi, har ma ina gadin tufafin waƙanda suka kashe shi.’ ²¹ Sai Ubangiji ya ce mini, ‘Tashi ka tafi, zan aike ka can nesa wurin waƙanda ba Yahudawa ba.’ ”

22 Taron sun yi ta sauraron Bulus har ya iso wannan kalma, sai suka yi ihu suka ce, “A kashe shi! A raba irin mutumin nan da duniya, bai kamata yã rayu ba!”²³ Sai suka dinga ihu suna jefa mayafansu, suna ta da kura.²⁴ Saboda haka sai shugaban ya ba da umarni a kai Bulus barikin soja a bincike shi da bulala, don a nemi dalilin da ya sa taron suke yi masa ihu haka.²⁵ Amma bayan sun daure shi domin su yi masa bulala, sai Bulus ya ce wa babban sojan Roma da yake tsaye kusa, “Ashe, daidai ne bisa ga doka ka yi wa mutumin da yake da ’yancin Roma bulala, ba tare da an yi masa shari’a ba?”

26 Da babban sojan Roma ya ji haka, sai ya je wurin shugaban ya ce masa, “Me kake shirin yi ne? Mutumin nan fa yana da ’yancin Roma.”

27 Sai shugaban ya zo ya ce wa Bulus, “Gaya mini gaskiya, kai kana da ’yancin Roma?”

Sai Bulus ya ce, “I.”

28 Sai shugaban ya ce, “Ni fa da kudɪ mai yawa na sami ’yancin nan.”

Bulus ya ce, “Ni kuwa da shi aka haife ni.”

29 Saboda haka waɗanda suke shirin bincikensa suka ja baya nan da nan. Shi ma shugaban da ya gane Bulus mai ’yancin Roma ne sai ya ji tsoro, ga shi kuwa ya riga ya daure shi.

Bulus a gaban ’Yan Majalisa

30 Washegari kuma shugaban yana so yã san ainihin farar da Yahudawa suke yi game da Bulus, sai ya kunce shi, ya ba da umarni manyan firistoci da dukan Majalisa su taru. Sa’an nan ya kawo Bulus ya sa shi yã tsaya a gabansu.

23 ¹ Sai Bulus ya zuba wa ’yan Majalisar ido ya ce, “Ku ’yan’uwana, har wa yau, a cikin zuciyata ba ni da shakka ko wani abin damuwa a kan rayuwar da na yi a gaban Allah.”² Da jin wannan sai Hananiya babban firist ya sa waɗanda suke tsaye kusa da Bulus su buge shi a baki.³ Sai Bulus ya ce masa, “Kai bango ne da aka shafe yã zama fari, wato, munafuki, kai ma Allah zai buge ka! Ka zauna kana yi mini hukunci bisa ga Doka, amma ga shi kuwa kana sa a buge ni, wanda bai yi daidai ba bisa ga Doka.”

4 Waɗanda suke tsaye a wurin suka ce wa Bulus, “Babban firist na Allah za ka yi masa zagi?”

5 Bulus kuwa ya ce, “Yan’uwana, ban san shi ne babban firist ba. Gama an rubuta cewa, ‘Kada ka zagi shugaban jama’a.’”

6 Da Bulus ya kula cewa wadansu Sadukiyawa ne, wadansu kuma Farisiyawa ne, sai ya ta da murya a Majalisar ya ce, “Yan’uwa, ni ma Bafarisiye ne, dan Farisiyawa. Ga shi kuwa don na sa zuciya ga tashin matattu shi ya sa ake yi mini shari’a.”

7 Da ya fada haka sai gardama ta tashi tsakanin Farisiyawa da Sadukiyawa, har taron ya rabu kashi biyu. ⁸ Gama Sadukiyawa suna rife da ra’ayi cewa babu tashin matattu, babu mala’iku, ko ruho. Farisiyawa kuwa sun yarda akwai duka uku. ⁹ Sai babban rikici ya tashi, wadansu malaman dokoki na kungiyar Farisiyawa suka tashi tsaye, suka yi ta gardama suka ce, “Mu ba mu sami mutumin nan da laifin kome ba. Mai yiwuwa wani ruhu, ko mala’ika ne ya yi masa magana.”

10 Da gardamar ta yi tsanani sai shugaban ya ji tsoro kada su yi kaca-kaca da Bulus. Sai ya ba da umarni sojojin su sauko su kwace Bulus da karfi daga wurinsu, su kai shi barikin soja.

11 Da dare ya yi sai Ubangiji ya tsaya kusa da Bulus ya ce, “Ka ci gaba da karfin zuciyarka, domin kamar yadda ka shaide ni a Urushalima, haka kuma lallai ne za ka shaide ni a Roma.”

An Yi Shawara a Kashe Bulus

12 Da gari ya waye, Yahudawa suka yi shiri su kashe Bulus. Suka yi rantsuwa cewa ba za su ci ba, ba za su sha ba, sai sun kashe Bulus. ¹³ Wadanda suka yi wannan mugun shirin kuwa sun fi mutum arba’in. ¹⁴ Sai suka je wurin manyan firistoci da shugabanni, suka ce, “Mun yi babbar rantsuwa cewa ba za mu ci ba, ba za mu sha ba sai mun kashe mutumin nan. ¹⁵ Saboda haka yanzu ku da Majalisa ku ce wa shugaban sojoji yã kawo muku shi, kamar kuna so ne ku kara bincike maganarsa sosai, mu kuwa a shirye muke mu kashe shi kafin yã iso.”

16 To, da dan ’yar’uwar Bulus ya ji labarin shirin da suke yi, sai ya je ya shiga barikin ya fada wa Bulus. ¹⁷ Bulus kuwa ya kira wani babban sojan Roma ya ce, “Ka kai saurayin nan wurin shugaba, yana da wata maganar da zai gaya masa.” ¹⁸ Sai babban sojan Roma ya dauki saurayin ya kai shi wurin shugaban. Babban sojan Roma ya ce, “Dan kurkukun nan Bulus, ya kira ni, ya roke ni in kawo saurayin nan a wurinka, don saurayin yana da abin da zai gaya maka.”

19 Sai shugaban ya kama hannun saurayin, ya ja shi gefe ɗaya, ya tambaye shi, shi kadai, “Me za ka gaya mini?”

20 Yaron ya ce, “Shugabannin Yahudawa sun shirya za su roke ka ka kai Bulus Majalisa gobe, kamar suna so su kara bincike maganarsa sosai. ²¹ Amma kada ka yarda musu, don fiye da mutum arba'in daga cikinsu suna nema su kashe shi, sun kuma yi rantsuwa cewa ba za su ci ba, ba za su sha ba sai sun kashe shi. Yanzu kuwa a shirye suke, suna jira ne kawai ka yarda.”

22 Sai shugaban ya ja masa kunne ya ce, “Kada ka gaya wa kowa cewa ka gaya mini wannan magana.” Sa'an nan ya sallame shi.

An Aika da Bulus zuwa Wurin Gwamna Felis

23 Sa'an nan shugaban ya kira manyan sojojin Roma biyu ya ce musu, “Ku shirya don za ku tashi zuwa Kaisariya da karfe tara na dare, tare da sojoji ɗari biyu, da sojoji saba'in masu hawan dawakai, da sojoji ɗari biyu masu faɗa da māshi. ²⁴ Ku kuma samo dawakin da Bulus zai hau. Sai ku kai shi wurin gwamna Felis lafiya lau.” ²⁵ Shugaban sojan kuma ya rubuta wasika haka:

²⁶ “Daga Kalaudiyus Lisiyas, zuwa ga mai girma gwamna Felis. Gaisuwa mai yawa.

²⁷ “Mutumin nan, Yahudawa sun kama shi, sun kusa su kashe shi, sai na yi sauri da sojojina na kwato shi, domin na ji shi mai 'yancin Roma ne.

²⁸ “Tun da ina so in ji laifin da suke zarginsa da shi, sai na kai shi Majalisarsu. ²⁹ Na kuwa samu suna zarginsa a kan maganar shari'arsu, amma laifin da suka ɗora masa bai isa a daure shi ko a kashe shi ba.

³⁰ “Da aka sanar mini cewa akwai wani mugun shirin da aka kulla masa, nan da nan na aika da shi wurinka. Na kuma umarci masu kararsa su faɗa a gabanka laifin da suka ga ya yi.”

31 Saboda haka sojojin suka ɗauki Bulus, kamar yadda aka umarce su, suka kai shi Antifatiris da daddare. ³² Washegari suka bar sojoji masu hawan dawaki su ci gaba da shi, su kuwa suka koma barikinsu. ³³ Da sojoji masu hawan dawakin suka isa Kaisariya, sai suka ba gwamna wasikar, suka kuma bar Bulus a hannunsa.

34 Da gwamna ya karanta wasikar, ya tambayi Bulus ko shi daga wane yanki ne. Da ya ji daga Kilikiya yake, ³⁵ sai ya ce, “Zan saurari maganarka, lokacin da masu kararka sun zo.” Sai

gwamnan kuma ya ba da umarni a tsare shi a fadar da sarki Hirudus ya gina.

Yahudawa Sun Kai Karar Bulus

24 ¹ Bayan kwana biyar sai babban firist, Hananiya, ya zo tare da waɗansu shugabanni, da kuma wani lauya mai suna Tartulus, don su yi karar Bulus a gaban gwamna. ² Aka shigo da Bulus, sai Tartulus ya fara kai karar Bulus a gaban gwamna ya ce:

“Mai girma, ta wurin hikimarka ne aka kyautata zaman jama’armu, kuma don kana da hangen nesa, shi ya sa zaman jama’armu yana da kyau; ³ mutanenmu ko’ina, suna gode maka ba iyaka. ⁴ Amma don kada in bata maka lokaci, ina rokonka, cikin kirkinka ka saurari gajeren abin da za mu faɗa maka. ⁵ Mun sami wannan mutum mai yawan rikici ne, yana ta kawo tashin hankali a cikin Yahudawa ko’ina a cikin duniya, kuma shi ne shugaban ɗarikar Nazarawa wato, masu bin Yesu ke nan. ⁶ Har ma yana nema yā wulaƙanta haikali, amma muka kama shi.” ⁸ Idan kuwa ka bincike shi kai da kanka, za ka iya sani daga wurinsa dukan abubuwan da muke tuhumarsa da su.” ⁹ Yahudawa ma suka goyi bayan haka, suka yarda cewa haka abin yake.

Bulus Ya Kāre Kansa a gaban Felis

¹⁰ Da gwamna ya ba Bulus zarafi yā yi magana, sai Bulus ya amsa ya ce: “Zan kāre kaina da farin ciki, tun da na sani ka yi shekaru da yawa kana shari’ar jama’an nan. ¹¹ Ai, idan ka bincika za ka gane cewa bai fi kwana goma sha biyu ba tun da na tafi Urushalima in yi sujada. ¹² Waɗannan masu ƙarata kuwa ba su taɓa samuna ina mahawara da kowa ba, ko kuwa ina ta da hankalin mutane a haikali, ko a majami’u, ko kuwa a cikin birnin ba. ¹³ Abubuwan da suke faɗa a kaina yanzu ma ba za su iya tabbatar maka ba. ¹⁴ Abu ɗaya ne na yarda da shi, shi ne ina bin Allah na kakanninmu ta Hanyan nan da waɗannan suke ce ba gaskiya ba, ina kuma gaskata dukan abin da yake a rubuce bisa ga Doka, da kuma littattafan annabawa. ¹⁵ Ina sa zuciya ga Allah, yadda su waɗannan ma suke yi, cewa, za a ta da matattu, masu adalci da marasa adalci duka. ¹⁶ Shi ya sa kullum nake ƙoƙari a

^{24.6} Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da ayoyi 6b-8 haka: Mun yi niyya mu hukunta shi bisa ga shari’armu. ⁷ Amma shugaba Lisiya ya zo ya kwace shi daga hannunmu da ƙarfi da yaji, ⁸ ya sa masu karar mutumin nan su zo gabanka.

zuciyata in kasance ba ni da shakka ko wani abin damuwa a gaban Allah da mutane.

17 “To, bayan ’yan shekaru sai na dawo Urushalima domin in kawo taimako wurin jama’armu masu bukata, in kuma ba da baiko. 18 Ina cikin yin haka sai suka same ni a haikali. Na gama tsarkake kaina, ba na kuwa tare da wani taro, ban kuwa ta da hankalin jama’a ba. 19 Amma akwai wafansu Yahudawa daga kasar Asiya da suke a wurin, su ne kuwa ya kamata su zo nan gabanka su yi karata idan suna da wata magana game da ni. 20 Ko kuwa bari wafannan mutanen su fada laifin da suka same ni da shi lokacin da na tsaya a gaban Majalisa, 21 sai dai ko idan maganan nan daya kawai da na fada a lokacin da nake tsaye a gabansu, da na daga murya cewa, ‘Game da maganar tashin matattu ake yi mini shari’a a gabanku yau.’ ”

An Tsare Bulus a Kaisariya

22 Felis kuwa ya san abubuwa da dan dama game da Hanyar Yesu, sai ya tsayar da su ya ce, “Sai shugaba Lisiya ya zo tukuna zan yanka muku shari’a.” 23 Felis ya ba babban sojan Roma umarni ya yi gadin Bulus, amma kada ya matsa masa da yawa, kada kuma ya hana abokansa zuwa wurinsa su biya masa bukatunsa.

24 Bayan ’yan kwanaki, Felis tare da matarsa Durusila, wata Bayahudiya, suka zo. Sai ya aika a kawo Bulus, ya kuma saurare shi a kan maganar gaskatawa da Almasihu Yesu. 25 Sa’an nan Bulus ya soma ba da bayani a kan adalci, da shan karfin sha’awar jiki, da kuma ranar hukuncin nan mai zuwa. Da jin haka sai tsoro ya kama Felis, sai ya ce wa Bulus, “Yanzu dai ka koma. Idan na sami zarafi zan kira ka.” 26 Don yana sa rai Bulus zai ba shi kudi, shi ya sa Felis ya yi ta kiransa a kai a kai, yana hira da shi.

27 Amma bayan shekara biyu sai Fokiyus Festus ya zama gwamna a maimakon Felis. Felis kuwa don yana neman farin jini a wurin Yahudawa ya bar Bulus a kurkuku.

Bulus Ya Daukaka Kara zuwa Gaban Kaisar

25 1 To, bayan kwana uku da Festus ya iso domin ya kama aikin gwamna, sai ya tashi daga Kaisariya ya tafi Urushalima. 2 Sai manyan firistoci da shugabannin Yahudawa suka kai karar Bulus a wurinsa. Suka roke shi, 3 ya sa a mai da Bulus Urushalima domin sun shirya wafansu su jira su kashe shi

a hanya. ⁴ Festus ya amsa ya ce, “Za a yi gadin Bulus a Kaisariya, ni da kaina zan je can ba da jimawa ba. ⁵ Saboda haka sai manyanku su zo tare da ni, idan kuwa mutumin nan yana da wani laifi sai su tuhume shi.”

⁶ Bai fi kwana takwas ko goma a wurinsu ba, sai ya koma Kaisariya. Washegari kuma ya zauna a kujerar shari’a, ya sa a kawo Bulus a gabansa. ⁷ Da Bulus ya zo, Yahudawan da suka zo daga Urushalima suka tashi suka kewaye shi, suna ta kawo fararraki masu yawa, masu tsanani a kansa, wafanda ma ba su iya tabbatarwa ba. ⁸ Amma Bulus ya kare kansa ya ce, “Ni ban yi wa Dokar Yahudawa laifi ba, ban kuma yi wa haikali, ko Kaisar laifi ba ko kadan.”

⁹ Amma Festus yana so ya faranta wa Yahudawa rai, ya tambayi Bulus, “Ko ka yarda ka je Urushalima a yi maka shari’a a gabana a can game da wafannan abubuwa?”

¹⁰ Amma Bulus ya ce, “Ina gaban kotun Kaisar, a nan ne ya kamata a yi mini shari’a. Ban yi wa Yahudawa wani laifi ba, kai ma ka san da haka sosai. ¹¹ Idan ni mai laifi ne, har na yi laifin da ya isa a kashe ni, ai, ba zan fi a kashe ni ba. Amma idan ba wata gaskiya a cikin farar da suke yi, to, ba mai iya ba da ni gare su. Na roka a daukaka farata zuwa gaban Kaisar.”

¹² Bayan Festus ya yi shawara da majalisarsa, sai ya amsa ya ce, “To, ka roka a daukaka fararka zuwa gaban Kaisar, wurin Kaisar kuwa za ka tafi.”

Bulus a gaban Agiriffa da Banis

¹³ Bayan ’yan kwanaki, sarki Agiriffa da Banis suka zo Kaisariya domin su marabci Festus. ¹⁴ Tun da za su yi kwanaki da dama a can, sai Festus ya kawo maganar Bulus ga sarki. Festus ya ce: “Akwai wani mutumin da Felis ya bar mini a kurkuku. ¹⁵ Lokacin da nake Urushalima manyan firistoci da shugabannin Yahudawa suka kawo mini farar mutumin nan, suka roke ni in yanke masa hukunci. ¹⁶ Amma na gaya musu cewa mu Romawa ba mu saba yi wa mai laifi shari’a ba sai an kawo shi a gaban masu fararsa, sai an kuma ba shi zarafi domin ya kare kansa game da farar da aka yi. ¹⁷ Saboda haka da suka zo nan tare da ni, ban fata lokaci ba, washegari kawai na hau kujerar shari’a, na kuma sa a kawo mutumin. ¹⁸ Da masu farar suka tashi, ba su kawo fararsa a kan wani mummunan laifin da nake tsammani ya yi ba. ¹⁹ Sai dai suna da wafansu maganganun da ba su yarda da Bulus a kai ba, game da addininsu, da wani Yesu wanda ya mutu,

wanda Bulus ya nace cewa yana da rai. ²⁰ Ni kuwa da na rasa yadda zan bincike wadannan abubuwa, sai na tambayi Bulus ko ya yarda yã je Urushalima a yi masa shari'a a can game da abubuwan nan. ²¹ Amma da ya nemi a tsayar da maganarsa domin babban sarki Kaisar yã yanke masa shari'a, sai na ba da umarni a yi gadinsa har zuwa lokacin da zan aika da shi wurin Kaisar.”

22 Sai sarki Agiriffa ya ce wa Festus, “Ni ma dai zan so in saurari mutumin nan da kaina.”

Festus ya ce, “Za ka kuwa ji shi gobe.”

23 To, washegari sai Agiriffa da Banis suka shigo shiga irin ta sarauta, sun zo tare da shugabannin yaƙi da kuma manyan garin. Sai Festus ya ba da umarni a shigo da Bulus. ²⁴ Sai Festus ya ce, “Sarki Agiriffa, da dukan mutanen da suke nan tare da mu, ga mutumin da duk jama'ar Yahudawa suka kawo mini kararsa a Urushalima, da kuma a nan, har suna ihu wai bai kamata a bar shi da rai ba. ²⁵ Amma ni ban ga ya yi wani abin da ya isa a kashe shi ba. Tun da kuma shi da kansa ya nema a kai shari'arsa gaban mai girma Kaisar, na ce to zan aika da shi wurinsa. ²⁶ Amma ba ni da wata tabbatacciyar maganar da zan rubuta wa mai girma sarkin Roma a kansa. Saboda haka na kawo shi gabanku, musamman gabanka, sarki Agiriffa, don bayan mun bincike shi, ko zan sami abin da zan rubuta. ²⁷ Don ni a ganina, wauta ce a aika da ɗan kurkuku, ba tare da an nuna laifofin da ya yi ba.”

Bulus Ya Kāre Kansa a gaban Agiriffa

26 ¹ Daga nan sai Agiriffa ya ce wa Bulus, “An ba ka izni ka kāre kanka.” Sa'an nan Bulus ya daga hannu, ya fara magana ya ce:

2 “Lallai na yi sa'a, sarki Agiriffa, tun da a gabanka ne zan kāre kaina yau game da duk maganganun da Yahudawa suka faɗa a kaina, ³ musamman da yake kai gwani ne cikin sanin al'adun Yahudawa da abubuwan da suke gardama a kai. Saboda haka ina roƙonka ka saurare ni da haƙuri.

4 “Dukan Yahudawa sun san irin zaman da na yi tun ina saurayi, wato, tun da farko a garinmu da kuma a Urushalima har zuwa yau. ⁵ Sun san ni tun tuni, har ma idan sun so za su iya ba da shaida cewa lallai ni Bafarisiye ne bisa ga ɗarikan nan da ta fi tsanani cikin addinin nan namu. ⁶ Yanzu ina tsaye a gabanku a yi mini shari'a saboda na sa zuciya a kan cikas alkawarin da Allah

ya yi wa kakanninmu. ⁷ Alkawarin nan ne kabilunmu goma sha biyu suka sa rai za su ga cikarsa, har suna kofari suna bauta wa Allah dare da rana. Ya sarki, saboda na sa zuciyar ga cikas alkawarin nan ne Yahudawa suke ganin laifina fa! ⁸ Me ya sa a ganinku ba ya yiwuwa Allah ya ta da matattu?

⁹ "To, ni da kaina ma a da na ga kamar daidai ne in yi abubuwa da yawa in hana cin gaban maganar Yesu Banazare. ¹⁰ Abin da na yi ke nan a Urushalima, har na sami izni daga wurin manyan firistoci domin in kulle masu tsarki da yawa a kurkuku. Har ma lokacin da ake kashe su ina goyon bayan haka. ¹¹ Na kuma bi dukan majami'u ina hukunta su ina kofarin sa su zargi sunan Yesu. Don kuma ina fushi da su sosai, sai ina ta binsu har zuwa garuruwa na wafansu kasashe in tsananta musu.

Labarin Juyowar Bulus

(A. M. 9.1-19, 22.6-16)

¹² "Ana cikin haka ne, wata rana ina tafiyar zuwa Dimashku, da iznin manyan firistoci da kuma takardar ikon da suka ba ni. ¹³ Da tsakar rana a hanya, ranka ya dade, na ga wani haske fiye da hasken rana ya haskaka daga sama, ya kewaye ni da abokan tafiyata. ¹⁴ Da dukanmu muka fadi a kasa, sai na ji wata murya tana ce mini da Ibraniyanci, 'Shawulu, Shawulu, don me kake tsananta mini? Kana ba kanka wahala ne da kake gaba da ni.' ¹⁵ Sai na ce, 'Wane ne kai Mai girma?'

"Sai Ubangiji ya ce mini, 'Ni ne Yesu wanda kake tsananta wa. ¹⁶ Amma tashi tsaye. Na bayyana a gare ka ne in sa ka yi mini aiki, ka kuma yi shaidar abubuwan da ka gani game da ni, da kuma abubuwan da zan bayyana maka nan gaba. ¹⁷ Zan cece ka daga mutanenka, da kuma wafanda ba Yahudawa ba, wafanda zan aike ka zuwa wurinsu. ¹⁸ Za ka bude musu idanunsu, su juyo daga duhu zuwa haske, daga kuma mulkin Shaidan zuwa wurin Allah. Ta haka za su sami gafarar zunubai, da kuma gado tare da dukan wafanda suka zama masu tsarki saboda sun ba da gaskiya gare ni.'

Bulus Ya Shaida Ayyukansa

¹⁹ "Saboda haka, ya sarki Agiriffa, ban ki yin biyayya da ru'uyan nan da ta zo mini daga sama ba. ²⁰ Na fara yin wa'azi wa mutanen Dimashku, sa'an nan na yi ga mutanen Urushalima da dukan kewayen Yahudiya, sa'an nan kuma na yi wa wafanda

ba Yahudawa ba cewa su tuba su juyo ga Allah, su kuma yi abubuwan da za su nuna sun tuba. ²¹ Shi ne ya sa Yahudawa suka kama ni a cikin haikali suna kofari su kashe ni. ²² Amma Allah ya taimake ni har zuwa yanzu, shi ya sa ina nan ina yin shaida ga manya da kanana. Ba wani abu dabam nake fada ba sai dai abin da annabawa da Musa suka ce zai faru, ²³ wato, lallai ne Almasihu ya sha wahala, ya zama na farkon da zai tashi daga matattu. Ta haka zai kawo haske ga dukan mutane, Yahudawa da wafanda ba Yahudawa ba duka.”

24 Bulus yana cikin kare kansa ke nan, sai Festus ya daga murya da karfi ya ce, “Bulus, kana hauka! Yawan karatunka ya juya maka kai!”

25 Amma Bulus ya ce, “Mai girma Festus, ba na hauka. Gaskiya nake fada cikin natsuwa. ²⁶ Ai, sarki ya san wannan abin, ina kuma yi masa magana ba tsoro. Na tabbata ya san wafannan al'amura duka, don wannan abu ba a boye aka yi shi ba. ²⁷ Sarki Agiriffa, ka gaskata da annabawa? Na sani ka gaskata.”

28 Sai Agiriffa ya ce wa Bulus, “Wato, a dan gajeren lokacin nan kake so ka rinjaye ni in zama Kirista?”

29 Bulus kuwa ya ce, “Ko a dan gajeren lokaci, ko a dogo, ina fata Allah zai sa ba kai kadai ba, har ma dukan wafanda suke sauraron a yau, su zama kamar yadda nake, sai dai ban da sarkan nan.”

30 Sai sarki ya tashi, haka ma gwamna da Banis, da wafanda suke zaune tare da su. ³¹ Da sun fita daga wurin shari'a suka ce wa juna, “Ai, mutumin nan bai yi wani abin da ya isa a kulle shi, ko a kashe shi ba.”

32 Sai Agiriffa ya ce wa Festus, “Da ba don dai mutumin nan ya daukaka kararsa zuwa gaban Kaisar ba, da sai a sake shi.”

Bulus Ya Shiga Jirgin Ruwa zuwa Roma

27 ¹ Da aka shirya mu tashi a cikin jirgin ruwa zuwa kasar Italiya, sai suka ba da Bulus da wafansu 'yan sarfa a hannun wani babban sojan Roma, mai suna Juliyos, daya daga cikin sojojin fungiyar Kaisar. ² Da muka shiga wani jirgi na Adiramitium, mai shirin tashi zuwa wafansu garuruwan da suke gefen Asiya, muka fara tafiya. Aristarkus, wani mutumin Tasalonika ta kasar Makidoniya, yana tare da mu. ³ Washegari sai ga mu a Sidon. Juliyos kuwa ya yi wa Bulus alheri, ya bar shi ya je ya ga abokansa su biya masa bukatarsa. ⁴ Da muka tashi

daga nan a jirgin ruwa, iska tana gāba da mu. Saboda haka muka zaga ta bayan Sayifurus inda iska ba ta da farfi. ⁵ Bayan mun ketare tekun da yake kusa da kasar Kilikiya da Bamfiliya, muka isa Mira ta kasar Likiya. ⁶ A nan babban sojan Roma ya sami wani jirgin Alekzandiriya mai zuwa kasar Italiya, ya sa mu a ciki.

⁷ Muka yi kwana da kwanaki muna tafiya a hankali, har da kyar muka kai kusa da Kinidus. Da iska ta hana mu ci gaba, sai muka zagaya gefen da ba iska, wato, ta bayan tsibirin Kirit kusa da Salmoni. ⁸ Muka wuce shi da kyar, har muka isa wani wurin da ake ce da shi Amintacciyar Mafaka, kusa da birnin Likiya.

⁹ Da yake mun bata lokaci da yawa a wurin, tafiyar ma ta zama da hatsari, domin a lokacin shekara ya yi nisa har Ranar Bikin Fansar Zunubai^o ta wuce. Sai Bulus ya ba su shawara, ¹⁰ ya ce musu, “Jama’a, na ga fa tafiyar nan za ta zama da hatsari da kuma hasara mai yawa, ba hasarar kaya da jirgin kawai ba, har ma da rayukanmu.” ¹¹ Amma Juliyos bai yarda da abin da Bulus ya fada ba, a maimakon haka ya saurari maganar mai tufin jirgin da kuma ta mai jirgin. ¹² Da yake mafakar Likiya bai yi kyau jirage su ci damina a nan ba, sai yawancinsu suka yarda a ci gaba da tafiya, a kuma yi kofari a kai Finikiya, in ya yiwu, domin su ci damina a can. Finikiya kuwa wata tashar jirgi ce a Kirit wadda take fuskantar arewa ta wajen yamma, da kuma kudu ta wajen yamma.

Hadari a Teku

¹³ Da iska ta soma hurawa daga kudu kadan-kadan, sai mutanen suka yi tsammani bukatarsu ta biya, sai suka jawo farfen da yake riƙe jirgin, suka bi gefen tsibirin Kirit, kusa da bakin teku. ¹⁴ Ba da jimawa ba sai ga wata babbar iska daga arewa ta gabas ta bugo daga tsibirin. ¹⁵ Da iskar ta bugo jirgin, har ya kasa fuskantar iskar, sai muka bari kawai iskar ta yi ta tura mu. ¹⁶ Da muka bi ta bayan wani dan tsibiri mai suna Kauda, inda iska ta ragu, da kyar muka jawo karamin jirgin kusa da jirgin. ¹⁷ Bayan sun jawo karamin jirgin zuwa cikin babban jirgin, suka yi dabara suka dadfaura igiyoyi kewaye da babban jirgin, domin kada ya farfashe. Suka kuma sauke filafilai su bar iska ta tura jirgin domin ba su iya tuka shi ba. Sun yi haka domin suna tsoro kada a jefa su a yashin Sirtis mai hadiye kome.

^o 27.9 **Ranar Bikin Fansar Zunubai:** Ana wannan bikin kusa da farshen watan Satumba ko farkon watan Oktoba, a wannan lokacin kuwa akan yi mummunar iska a teku.

¹⁸ Saboda ruwan yana hauka, yana jijjigamu sosai, sai washegari suka fara kwashe kayan da yake a cikin jirgin, suka jefa a cikin ruwa. ¹⁹ A rana ta uku kuma, su da hannayensu suka jefar da waɗansu kayan aikin jirgin. ²⁰ Da dai muka yi kwana da kwanaki ba mu ga rana ko taurari ba, kuma babbar iskar hadari tana ta dūkanmu, sai muka fid da zuciyā za mu tsira.

21 Da yake sun daɗe ba su ci abinci ba, sai Bulus ya tashi tsaye a tsakiyarsu, ya ce, “Jama’a, da kun ji maganata cewa kada ku tashi daga tsibirin Kirit, da ba ku fāda wa wannan hatsari da masifa ba. ²² Amma yanzu ina yin muku gargadi ku yi karfin hali, don ba wanda zai yi hasarar ransa a cikinku, sai dai a yi hasarar jirgin. ²³ Gama a daren jiya wani mala’ikan Allah wanda nake nasa, wanda nake kuma bauta masa, ya tsaya kusa da ni, ²⁴ ya ce, ‘Kada ka ji tsoro, Bulus. Lallai za ka tsaya a gaban Kaisar. Ga shi kuma ta dalilinka Allah cikin alherinsa zai ceci abokan tafiyarka.’ ²⁵ Saboda haka sai ku yi karfin hali, ku jama’a, domin na gaskata Allah a kan cewa yadda aka fada mini dīn nan, haka zai zama. ²⁶ Amma fa dole ne iska ta jefar da mu a yashin wani tsibiri.”

27 A dare na goma sha huɗu, ana ta kore mu dai a tekun Adiriya. Wajen tsakiyar dare sai masu tufkin jirgin suka yi tsammani mun yi kusa da ƙasa. ²⁸ Sai suka gwada zurfin ruwan suka ga ya kai ƙafa dari da ashirin. Da muka ci gaba kaɗan, sai suka sāke gwadawa, suka sami ƙafa casa’in. ²⁹ Don tsoro kada jirginmu yā yi karo da duwatsu, sai suka saki ƙarafa masu nauyi guda huɗu ta bayan jirgin domin a hana jirgin tafiya. Sai suka zuba ido suka roki Allah gari yā waye da sauri. ³⁰ Amma masu tufkin jirgin sun yi ƙofari su gudu. Sai suka saukar da ƙaramin jirgin suna wayo kamar za su saukar da ƙarfe mai nauyi daga gaban babban jirgin. ³¹ Sai Bulus ya ce wa babban sojan Roma da kuma sojojin, “Idan mutanen nan ba su tsaya a cikin jirgin nan ba, ba yadda za ku tsira.” ³² Da jin haka sai sojojin suka yayyanke igiyoyin ƙaramin jirgin, suka bar shi ya bi ruwa.

33 Da gari ya kusan wayewa, sai Bulus ya roke su su dan ci abinci, ya ce, “Yau fa, kwana goma sha huɗu ke nan kuke zaman tsammani, ba ku ci wani abu ba. ³⁴ Saboda haka ina rokonku ku ci abinci don lafiyarku, tun da yake ba wani a cikinku wanda zai rasa ko gashin kansa guda ɗaya.” ³⁵ Da ya fada haka, sai ya dauki burodi, ya yi godiya ga Allah a gabansu duka, ya rarraba ya fara ci. ³⁶ Sai duka suka sami ƙarfafawa, su ma suka ci abinci. ³⁷ Mu duka a cikin jirgin kuwa mutum dari biyu da saba’in da shida ne.

³⁸ Da suka ci suka koshi, sai suka rage wa jirgin nauyi ta zubar da alkama cikin ruwa.

Rakuman Ruwa Sun Farfashe Jirgin

39 Da gari ya waye masu tufin jirgin ba su iya gane da kasar da suke ba, amma dai sun lura da wani lungu mai yashi. Sai suka yi shiri su kai jirgin kan yashi idan zai yiwu. ⁴⁰ Sai suka yanke igiyoyi na dukan karafa masu nauyin, suka bar su a ruwa. A daidai lokacin kuma suka balle madaurin abin juya jirgin. Sa'an nan kuma suka ta da filafilan da suke gaban jirgin daidai yadda iska za ta tura shi gaba. Sai suka sa kai zuwa gefen teku. ⁴¹ Amma da muka isa wani wurin da ruwan yake haduwa, sai jirgin ya buga yashi, har kan jirgin ya shiga cikin yashin ya kasa motsi. Sai jirgin kuma ya fara faffashewa ta baya saboda haukan rakuman ruwa.

Hoton faffashewar jirgi (27.41)

⁴² Sai sojojin suka yi shiri su kakkashe 'yan kurkukun, don kada waninsu ya yi iyo ya gudu. ⁴³ Amma da yake babban sojan Roma ya so ya ceci Bulus, sai ya hana su. Ya kuma ba da umarni dukan wafanda suka iya ruwa su fara tsalle su shiga cikin ruwa su yi iyo zuwa gefen teku, ⁴⁴ sauran kuwa su hau katakai, ko su hau tarkacen jirgin. Da haka duka suka kai gefen teku lafiya lau.

Bulus a Tsibirin Malta

28 ¹ Bayan mun tsira sai muka ji, ashe, sunan tsibirin nan Malta ne. ² Mutanen garin kuwa sun yi mana alheri fwarai da gaske. Sai suka karbe mu duka, suka hura mana wuta domin ana ruwa, ana kuma sanyi. ³ Bulus ya tattaro itace yana sawa a wutar, sai wani maciji mai dafi ya fito don zafin wutar, ya cafke hannun Bulus. ⁴ Da mutanen garin suka ga macijin yana lilo a hannun Bulus, sai suka ce wa junansu, "Lallai mutumin nan mai kisankai ne, kun ga ko da yake ya tsira daga tekun, duk da haka alhaki yana binsa sai ya mutu." ⁵ Bulus kuwa ya jijjiga hannunsa ya jefa macijin cikin wuta, bai kuwa ji ciwo ba. ⁶ Suna tsammani zai kumbura ko yā fāfi nan take yā mutu, amma da suka dade ba su ga wani abu ya faru da shi ba, sai suka sāke tunani suka ce shi wani allah ne.

⁷ Nan kusa kuwa akwai filaye, na shugaban tsibirin nan, mai suna Fubiliyus. Shi ne ya karbe mu, ya ba mu masauki mai kyau, har kwana uku. ⁸ Baban Fubiliyus kuwa yana kwance yana fama da zazzabi da atuni. Sai Bulus ya shiga wurinsa ya yi masa addu'a, ya sa hannu a kansa, mutumin ya warke. ⁹ Da haka ya faru, sai dukan sauran marasa lafiya a tsibirin suka riƙa zuwa ana warkar da su. ¹⁰ Suka yi mana kyauta mai yawa. Da za mu tashi a jirgin ruwa kuma, suka tattara mana duk abubuwan da muke bukata.

Bulus Ya Kai Birnin Roma

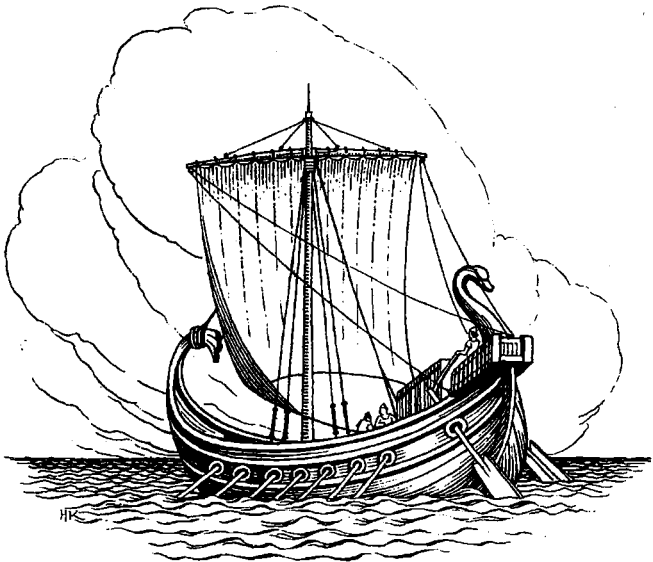
¹¹ Bayan wata uku, muka tashi cikin jirgin Alekzandiriya wanda ya ci damina a wannan tsibirin. An kuwa yi masa alamar siffar tagwayen alloli.

¹² Da muka zo Sirakus muka yi kwana uku a wurin. ¹³ Daga nan kuma muka tafi, sai ga mu a Rigiyyum. Bayan kwana ɗaya, iska ta taso daga kudu, washegarin kuma muka kai Futiyoli. ¹⁴ A nan muka sadu da wafansu masu bi, suka roƙe mu mu yi kwana bakwai tare da su. Da haka dai muka kai Roma. ¹⁵ Da masu bi na Roma suka ji labarinmu, sai suka zo su marabce mu har a kasuwar Affiyus, da kuma wurin nan da ake ce da shi Masauki Uku. Da Bulus ya gan su kuwa ya yi godiya ga Allah, ya kuma ƙara samun ƙarfin gwiwa.

¹⁶ Da muka shiga Roma aka yarda wa Bulus yā je yā zauna a gidan haya tare da sojan da yake gadinsa.

Wa'azin Bulus a Roma

¹⁷ Bayan kwana uku, Bulus ya kira manyan Yahudawa. Da suka taru sai ya ce musu, "Ku 'yan'uwa, ko da yake ban yi wa

Hoton jirgin ruwa tare da abin juya shi (28.11)

jama'armu wani laifi ba, ko laifi game da al'adun kakanninmu, duk da haka an kama ni a Urushalima aka ba da ni ga Romawa a daure. ¹⁸ Su kuwa da suka bincike ni, suna so su sake ni, domin ba su same ni da wani laifin da ya isa a kashe ni ba. ¹⁹ Amma da Yahudawa suka ki yarda, sai ya zama mini dole in daukaka karata zuwa gaban Kaisar, ko da yake ba wai ina karar jama'armu ba ne. ²⁰ Shi ya sa na nemi in gan ku, in kuma tattauna da ku tun da yake dai saboda da shi wannan da Isra'ilawa suke begen zuwansa ne aka daure ni da sarkan nan."

21 Sai suka ce masa, "Mu dai ba mu sami wata wasifa daga Yahudiya game da kai ba, ba kuwa wani dan'uwanmu da ya zo nan ya kawo labarinka, ko ya fafa wata magana marar kyau game da kai. ²² Amma muna so mu ji ra'ayinka daga bakinka, don abin da muka sani dai shi ne, sabuwar darikan nan kowa yana muguwar magana a kanta."

23 Da suka sa ranar da za su haɗu, sai suka zo masukinsa; sun kuwa zo da yawa sosai. Daga safe har zuwa yamma ya yi ta

yi musu bayyani yana shaida musu a kan mulkin Allah, yana kofarin yã jawo su zuwa wurin Yesu ta hanyar Dokar Musa da littattafan annabawa. ²⁴ Wadansu suka yarda da abin da ya fada, amma wadansu ba su gaskata ba. ²⁵ Saboda haka ba su yarda da juna ba. Kafin su bar wurin sai Bulus ya yi musu magana daya ya ce, "Ashe kuwa, Ruhu Mai Tsarki ya fada gaskiya, da ya yi wa kakanninku magana ta bakin annabi Ishaya cewa,

²⁶ 'Ka je wurin jama'an nan, ka ce,

ji kam, za ku riƙa ji,
amma ba za ku fahimta ba sam,
gani kam, za ku riƙa gani,
amma ba za ku gane ba sam.

²⁷ Don zuciyar jama'an nan ta yi tauri,

sun toshe kunnuwansu,
sun rufe idanunsu,
don kada su gani da idanunsu,
su kuma ji da kunnuwansu,
su kuma gane da zuciyarsu,
har su juyo wurina in warkar da su.'

28 "To, sai ku sani fa, Allah ya aika da labarin ceto har zuwa ga wadanda ba Yahudawa ba. Su kuwa za su saurara."'

30 Bulus ya zauna a wannan gidan da yake haya har shekara biyu, yana karɓar duk wadanda suka zo wurinsa. ³¹ Da yake ba a hana shi wa'azi ba, ya yi ta yin wa'azin mulkin Allah, yana koyarwa game da Ubangiji Yesu Almasihu babu tsoro.

28.26-27: Ish 6.9-10

^r 28.28 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da aya ta 29 haka: Da Bulus ya fada haka, sai Yahudawan suka tashi daga wurin suna gardama mai zafi a tsakaninsu.

WASIKAR BULUS ZUWA GA ROMAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan wasifika zuwa ga masu bi a birnin Roma a shekara ta AD 57, ko kuwa kusa da haka. Mai yiwuwa ya yi rubutun a birnin Korinti a lokacin tafiyarsa ta uku ta wa'azin bishara.

Bulus ya rubuta wasifikan nan don ya gabatar da kansa ga jama'ar masu bi a Roma kafin ya zo, tun da yake bai taba ziyarci jama'ar masu bin da suke a can ba. Kwayar magana ta wasifikan nan tana a 1.16-17. Wasifkar ta ce, "Bishara ba abin kunya ba ce gare ni, domin ita ce ikon Allah da take kai kowane mutum wanda ya gaskata ga samun ceto . . . Gama ta wurinta ne ana bayyana adalcin nan wanda daga wurin Allah yake, kuma ana samun adalcin nan ta wurin bangaskiya daga farko har zuwa karshe." A cikin wannan wasifika ne an bayyana dalla-dalla duk abin da an sani game da koyarwar Bishara.

Wasifkar ta nuna cewa dukan mutanen duniya suna karkashin ikon zunubi, kuma duka suna bukatar samun zaman marasa laifi a gaban Allah (1.8—3.20). Sa'an nan kuma ta tabbatar cewa ta wurin bangaskiya ga Yesu Almasihu ne, mutum zai iya samun zaman marar laifi a gaban Allah ba ta wurin ayyukan da mutum ya yi da kansa ba (3.21—4.25). Wasifkar kuma ta bayyana abubuwan da suka zama dole ne kowane mai bi ya kasance da su, da kuma yadda rayuwa bisa ga ikon Ruhu Mai Tsarki takan sa a yi nasara a kan halin mutuntaka (5.1—8.39). Wasifkar kuma ta ci gaba da nuna yadda shirin da Allah ya yi saboda ceton mutane ya shafi kowa da kowa, wato, Yahudawa da wa'anda ba Yahudawa ba (9.1—11.36). Daga baya an yi gargadi a kan yadda rayuwar mai bi ta shafi dangantaka a tsakanin 'yan'uwa, da kuma a tsakanin masu bi da shugabannin gwamnati (12.1—15.13).

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-17

Duk 'yan Adam masu zunubi ne 1.18—3.20

Hanyar samun ceto 3.21—4.25

Sabon rai cikin Almasihu 5.1—8.39

Shirin Allah saboda Isra'ila 9.1—11.36

Yadda mai bi ya kamata ya yi rayuwarsa 12.1—15.13

Maganar karshe da gaisuwa 15.14—16.27

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus, bawan Almasihu Yesu, wanda aka kira shi yā zama manzo, aka kuma keɓe shi don shelar Labari Mai Dadi na Allah.

2 Labari Mai Dadin nan ne Allah ya yi alkawarinsa tun dā ta wurin annabawansa, kamar yadda yake a rubuce cikin Rubutattun Maganar Allah masu tsarki. ³ Wannan bisharar kuwa game da Dansa Yesu Almasihu Ubangijinmu take. Bisa ga mutuntaka shi daga zuriyar Dawuda ne, ⁴ amma bisa ga tsarkinsa na Allahntaka^a an tabbatar da shi Dan Allah. An kuwa tabbatar da shi da iko sosai ta wurin tashinsa daga matattu. ⁵ Ta wurin Almasihu Yesu da kuma don sunansa ne na sami alheri da kiran zaman manzo domin in kira mutane daga cikin al'ummai duka don su gaskata su kuma yi biyayya. ⁶ Wannan kuwa ya shafe ku, ku waɗanda Allah ya kira ku ku zama na Yesu Almasihu.

7 Ga dukanku da kuke a Roma, waɗanda Allah yake ƙauna, ya kuma kira ku ku zama tsarkaka:

Alheri da salama daga Allah Ubanmu da kuma Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Addu'ar Godiya

8 Da farko dai ina yi wa Allahna godiya ta wurin Yesu Almasihu saboda ku duka, domin ana ba da labarin bangaskiyarku ko'ina a cikin duniya. ⁹ Don Allah wanda nake yi masa hidima da dukan zuciyata ta wurin shelar Labari Mai Dadi na Dansa, shi ne shaidata cewa ina tunawa da ku ba fasawa, ¹⁰ a duk lokacin da nake addu'a. Ina roƙon Allah cewa, idan nufinsa ne, ko ta yaya in sami dama yanzu in zo wurinku. ¹¹ Gama ina marmari in gan ku don in ba ku wata kyauta ruhu wadda za ta ƙarfafa ku. ¹² Nufina shi ne, ni da ku mu ƙarfafa juna, wato, in ƙarfafa ku da bangaskiyata, ku kuma ku ƙarfafa ni da taku.

13 'Yan'uwa, ina so ku sani cewa sau da yawa na yi shiri in zo wurinku, amma har yanzu an hana ni yin haka. Dalilin zuwana kuwa shi ne don in yi girbi a cikinku kamar yadda na yi a cikin sauran waɗanda ba Yahudawa ba. ¹⁴ Akwai hakkin kowa a kaina, na mutanen birni da na mutanen ƙauye, na masu ilimi da na marasa ilimi. ¹⁵ Shi ya sa na yi niyya sosai in shaida muku Labari Mai Dadi, ku ma da kuke a Roma.

1.13: A.M. 19.21

^a 1.4 tsarkinsa na Allahntaka: Wani juyi na waɗannan kalmomin shi ne "ruhu na tsarki".

Ikon Bishara

16 Bishara ba abin kunya ba ce a gare ni, domin ita ce ikon Allah da take kai kowane mutum wanda ya gaskata ga samun ceto, da farko ga Yahudawa, sa'an nan ga waƙanda ba Yahudawa ba. ¹⁷ Gama ta wurinta ne ana bayyana adalcin ^b nan wanda daga wurin Allah yake, kuma ana samun adalcin nan ta wurin bangaskiya daga farko har zuwa ƙarshe. Kamar yadda yake a rubuce cewa, "Mai adalci zai rayu bisa ga bangaskiya ne."

Laifin 'Yan Adam Duka

18 Gama ana bayyana fushin Allah daga sama a kan dukan marasa hali irin na Allah da aikin mugunta na mutane waƙanda suke danne gaskiya ta aikin muguntarsu. ¹⁹ Gama abin da ana iya sani game da Allah yana nan a fili a gare su, domin Allah ne ya bayyana musu shi. ²⁰ Halin Allahntaka na Allah da kuma ikonsa na har abada ba abubuwan da ake iya gani da ido ba ne. Amma tun halittar duniya an bayyana waƙannan abubuwa a fili, ana kuma iya gane su bisa ga abubuwan da aka halitta. Saboda haka mutane ba su da wata hujja! ²¹ Ko da yake sun san Allah, duk da haka ba su daukaka shi a matsayinsa na Allah ba, ba su kuma nuna masa godiya ba. A maimakon haka sai tunaninsu ya zama banza, zukatansu marar ganewa kuwa suka duhunta. ²² Ko da yake sun ce wai suna da wayo, amma su wawaye ne. ²³ A maimakon su yi wa Allah marar mutuwa sujada, sai suna yi sujada ga gunkin da aka yi da kamannin mutum mai mutuwa, da kuma gumaka masu kamannin tsuntsaye, da dabbobi, da halittu masu rarrafe.

24 Saboda haka Allah ya bashe su ga aikata mugayen sha'awace-sha'awacen zukatansu, da jikinsu kuma suna yin abin kunya da juna. ²⁵ Sun mai da gaskiyar Allah ta zama ƙarya. Suna bauta wa abubuwan da aka halitta, har suna yi musu hidima a maimakon su yi wa Mahallicci da kansa, shi wanda ya isa a yabe shi har abada. Amin.

26 Saboda haka Allah ya bashe su ga sha'awace-sha'awacen masu ban kunya. Matansu kuwa suka canza daga haɗuwar mace da miji wadda ita ce daidai bisa ga halitta zuwa irin haɗuwar da ba daidai ba. ²⁷ Haka kuma da sha'awar junansu ta sha kansu, sai maza suka bar haɗuwa da mata wadda ita ce daidai bisa ga halitta.

1.16: Mar 8.38 1.17: Hab 2.4 1.21: Afi 4.17-18 1.23: M. Sh 4.16-18

^b 1.17 adalcin: Wannan kalmar a nan tana nufin yadda matsayinmu yake a gaban Allah, wato, irin rayuwar da ya zama abin yarda da abin karɓa ga Allah.

Maza da maza suna aikata abin kunya, ta haka suka kuma jawo wa kansu hukuncin da ya yi daidai da mugayen ayyukansu.

28 Da yake sun fi su kasance da sanin Allah sai Allah ya bashe su ga tunanin banza da wofi don su aikata abin da bai kamata a yi ba. ²⁹ Suna cike da kowane rashin adalci, da mugunta, da kwadanyi, da mugun hali. Suna cike da kishi, da kisankai, da fafa, da ruƙu, da bakar zuciya. Su masu gulma ne, ³⁰ masu cin mutunci, masu gāba da Allah, masu zagi, masu daga kai, masu girmama kansu, masu fulla mugunta, masu rashin biyayya ga iyaye. ³¹ Su marasa hankali ne, marasa cika alkawari, marasa kauna, da marasa tausayi. ³² Sun san dokar Allah cewa duk masu aikata halayen nan sun cancanci mutuwa, amma ba wai suna aikata abubuwan nan kadai ba, har suna goyon bayan waƙanda su ma suna aikata haka.

Hukuncin Allah Daidai Ne

2 ¹ Saboda haka kai mai ganin laifin wani, ba ka da wata hujja, ko kai wane ne. Gama a sa'ad da kake ganin laifin wani kana hukunta kanka ne, domin laifin da kake ganin wani da shi, shi ne kai ma kake aikatawa. ² Mun san cewa hukuncin Allah daidai ne a kan waƙanda suke yin abubuwan nan. ³ Kai mutum! Ga shi kuwa kai da kanka kana aikata laifin nan da kake ganin wani da shi! Kana tsammani za ka kuɓuce wa hukuncin Allah? ⁴ Ko kuwa kana rena yawan alherin Allah, da haƙurinsa, da rashin saurin fushin da yake yi gare ka? Ashe, ba ka sani cewa alherin Allah yana jawo ka ga tuba ba? ⁵ Amma ta dalilin taurin kan da kake yi da taurin zuciyar da kake da shi, kana tara wa kanka hukunci wanda yake jiranka a Ranar fushin Allah, a lokacin da za a bayyana hukuncin nan da yake bisa ga adalcin Allah. ⁶ Allah zai saka wa kowa bisa ga ayyukansa. ⁷ Akwai waƙanda suke neman daukaka da daraja da rai marar karewa. Waƙannan ne sun aikata alheri cikin haƙuri, su ne kuma Allah zai ba su ladan rai na har abada. ⁸ Amma masu sonkai, waƙanda ba sa yin biyayya da gaskiya sai dai mugunta, za a saka musu da fushi da kuma haushi. ⁹ Tsanani da wahala su ne suke jiran kowane mutum mai aikata mugunta; da farko ga Yahudawa, sa'an nan ga waƙanda ba Yahudawa ba. ¹⁰ Amma duk mai aikata nagarta zai sami daukaka da girma da salama; da farko ga Yahudawa, sa'an nan ga waƙanda ba Yahudawa ba. ¹¹ Gama Allah ba mai nuna bambanci ba ne.

12 Duk masu yin zunubi ba tare da sanin Dokar Musa ba, za su halaka ba tare da Dokar ba, amma duk waƙanda suka yi zunubi cikin sanin Dokar, za a hukunta su bisa ga Dokar. 13 Gama ba jin Dokar kawai shi ne yakan sa mutane su zama da adalci a gaban Allah ba, amma yin biyayya da Dokar shi ne yakan sa a iya ce da su masu adalci. 14 Waƙanda ba Yahudawa ba ba su da Doka. Duk da haka wani lokaci suna yin abin da Dokar ta umarta, yadda zukatansu sun ba su. Wannan ya nuna cewa su da suke marasa Dokar sun zama dokar ga kansu ke nan. 15 Ayyukansu sun nuna cewa abin da Dokar ta ce a yi yana nan a rubuce cikin zukatansu. A cikin tunanin zukatansu kuwa akwai shaida game da wannan, don tunaninsu yakar same su da laifi a wani lokaci, a wani lokaci kuma ba ya samunsu da laifi. 16 Saboda haka, kamar yadda Labari Mai Dadin nan da nake wa'azinsa yake faɗa, haka zai zama a Ranan da Allah ta wurin Almasihu Yesu zai shari'anta dukan abubuwan da suke a boye a tunanin mutane.

Yahudawa da Dokar Musa

17 To, kai mai ce da kanka Bayahude fa? Kana dogara ga Dokar Musa, kana kuma tafama da dangantakarka da Allah, 18 kana cewa wai ka san nufin Allah, kuma kana da ganewa bisa ga Dokar yadda za ka zaɓi abin da yake daidai. 19 Kana da tabbaci cewa kai jagora ne ga makafi, haske ga waƙanda suke cikin duhu, 20 mai koyar da wawaye, da kuma malami ga masu tunanin yara. Ka kuma tabbata cewa a cikin Dokar ne kana da cikakken sani da ainihin gaskiya. 21 To, kai mai koya wa waƙansu, ka koya wa kanka mana! Kai mai yin wa'azi cewa kada a yi sata, kai ba ka sata? 22 Kai mai cewa kada a yi zina, ba ka yin zina? Kai mai kyamar gumaka, ba ka sata daga dakin gumaka? 23 Kai mai tafama da Dokar Musa, ba ka fata sunan Allah ta wajen karya dokarsa? 24 Kamar yadda yake a rubuce, "Saboda ku Yahudawa ake mugun magana game da sunan Allah a cikin waƙanda ba Yahudawa ba."

25 Idan kana biyayya da Dokar, kaciyarka⁶ tana da amfani ke nan. Amma idan rashin biyayya kake yi, zai zama kamar ba ka ma yi kaciyar ba. 26 Ashe idan waƙanda ba masu kaciyar ba suna aikata abin da Dokar ta ce a yi, Allah ba zai dauke su kamar masu kaciyar ke nan ba? 27 Waƙanda su ba masu kaciyar ba ne a jiki amma suna aikata abin da Dokar ta ce a yi, za su yi maka

2.24: Ish 52.5

⁶ 2.25 Dubi ma'anar waƙansu kalmomi.

hukunci, kai da kake da Dokar a rubuce, mai kaciya kuma, amma kana karya Dokar Allah. ²⁸ Gama Bayahude na gaske ba mutum ne wanda yake Bayahude bisa ga jiki kurum ba, kuma kaciya ta ainihi ba bisa ga alamar jiki take ko ta yankan fata ba. ²⁹ A maimakon haka, Bayahude na gaske shi ne wanda yake Bayahude a zuciya, kuma kaciya ta gaske ita ce kaciya ta zuciya, wato, abin da Ruhu ne ya yi, ba ta wurin Dokar da aka rubuta ba. Irin wannan mutum kuwa Allah ne yakan yi masa yabo, ba dan Adam ba.

3 ¹ To, ina amfani na cewa kai Bayahude ne? Ina ribar kaciya? ² Akwai kam, ta kowace hanya! Da farko, su Yahudawa ne Allah da kansa ya ba su amanar maganan nan da suke na Allah. ³ Amma idan wafansunsu sun nuna rashin bangaskiya fa? Rashin amincinsu zai sa amincin Allah yā zama banza ke nan? ⁴ Ina! Ko kaɗan! Dole ne Allah yā zama mai aminci, ko da yake kowane mutum maƙaryaci ne. Kamar yadda yake a rubuce cewa:

“Dole ne ka kasance mai gaskiya

ka kuma sha kan kowa idan ana yin bincike a kanka.”

⁵ To, idan rashin adalcinmu ya zama hanyar tabbatar da adalcin Allah fa, me za mu ce ke nan? Za mu ce Allah marar adalci ne in ya hukunta mu? (Ina dai yin magana yadda dan Adam zai yi ne.) ⁶ Ina! Ko kaɗan! In haka ne, ta yaya Allah zai yi shari’ar duniya?

⁷ Idan rashin gaskiyata ya sa gaskiyar Allah ta fita a fili sosai, ya kuma zama abin ɗaukaka Allah, to, don me har yanzu za a hukunta ni a kan cewa ni mai zunubi ne? ⁸ In haka ne, ba sai mu ci gaba da yin mugunta don yā zama hanyar samun nagarta ba? Wafansu mutane kuwa masu baƙar magana game da mu suna cewa wai haka muke faɗa. Za a hukunta waɗannan kamar yadda ya yi daidai a yi musu.

Babu Mai Adalci Ko Daya

⁹ To, yaya ke nan? Ko mu Yahudawa mun fi sauran mutane ne? Ina! Ko kaɗan! Mun riga mun nuna cewa da Yahudawa da waɗanda ba Yahudawa ba duka suna da laifi, kuma duka suna farkashin ikon zunubi. ¹⁰ Kamar yadda yake a rubuce cewa:

“Babu wani da yake mai adalci,

babu, ko daya;

¹¹ Babu wani da yake mai ganewa,
ko wani mai neman Allah.

¹² Duk sun juya wa Allah baya;

sun zama marasa amfani gaba daya;
 Babu wani da yake aikata nagarta,
 babu, ko daya.

¹³ Bakinsu kamar kabarin da yake a buɗe ne;
 Suna amfani da harshensu don ruɗu,

Maganganunsu kamar dafin mugun maciji ne.

¹⁴ Bakinsu yana cike da baƙar magana da zage-zage.

¹⁵ Sukan yi garajen zub da jini,

¹⁶ Ko'ina suka bi sai halaka da baƙin ciki.

¹⁷ Ba su kuwa san hanyar salama ba.

¹⁸ Babu tsoron Allah a gare su ko kaɗan.”

19 Mun dai san cewa duk abin da Dokar take faɗa, tana faɗa wa waɗanda suke ƙarƙashinta ne. Wannan ya kasance haka don a hana duk masu neman hujja, a kuma sa dukan duniya a ƙarƙashin hukuncin Allah. ²⁰ Gama ba wanda zai sami zaman marar laifi a gaban Allah ta hanyar kiyaye abin da Dokar ta ce a yi. Abin da Dokar take yi shi ne ta nuna wa mutum zunubinsa.

Adalci ta Wurin Bangaskiya

21 Amma yanzu kam an bayyana wata hanyar samun adalcin Allah. Wannan adalci kuwa ba ta doka yake samuwa ba, ko da yake Dokar Musa da littattafan annabawa sun ba da shaida game da shi. ²² Adalcin nan wanda daga wurin Allah yake, yana samuwa ne ta wurin bangaskiya cikin Yesu Almasihu ga dukan masu ba da gaskiya. Ba kuwa wani bambanci, ²³ domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya ƙasa kai ga darajar Allah. ²⁴ Amma bisa ga alherin da Allah ya yi wa kowa a kyauta, kowa ya sami zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin fansar da Almasihu Yesu ya yi. ²⁵ Allah ya aiki Yesu yā zama hadaya a madadinmu don ta wurin jininsa a gafarta wa mutane zunubansu ta wurin bangaskiyarsu. Allah ya yi wannan domin yā nuna adalcinsa, don a cikin haƙurinsa ya kyale zunuban da aka yi a dā. ²⁶ Ta haka Allah ya nuna a wannan lokaci cewa shi da kansa mai adalci ne, kuma yana sa duk mai ba da gaskiya ga Yesu yā sami zaman marar laifi a gaban Allah.

27 To, a kan mene ne za mu yi taƙama? Ai, ba wani abu! Ta wane dalili aka kawar da taƙama? Ta hanyar kiyaye Dokar? A'a, sai dai ta bangaskiya. ²⁸ Gama mun ga cewa ta wurin bangaskiya ne akan sami zaman marar laifi a gaban Allah, ba ta wurin bin

3.10-12: Zab 14.1-3; 53.1-3 3.13: Zab 5.9; 140.3 3.14: Zab 10.7

3.15-17: Ish 59.7-8 3.18: Zab 36.1 3.20: Zab 143.2; Gal 2.16 3.22: Gal 2.16

umarnin Doka ba. ²⁹ Ko kuwa Allah na Yahudawa ne, su kafai? Ashe, ba na mutanen da ba Yahudawa ba ne kuma? Kwarai kuwa, shi ma na waƙanda ba Yahudawa ba ne kuma, ³⁰ don Allah ɗaya ne, zai sa masu kaciya su sami zaman marasa laifi a gare shi ta wurin bangaskiya, haka ma marasa kaciya za su sami zaman marasa laifi ta wurin wannan bangaskiya. ³¹ Shin, mun kawar da Dokar ke nan bisa ga wannan bangaskiyar? Ko kaƙan! A maimakon haka, tabbatar da ita ne muke yi.

Misalin Ibrahim

4 ¹ To, me za mu ce game da Ibrahim, kakan kakanninmu bisa ga jiki? Mene ne ya fahimci game da zancen bangaskiya? ² Idan Ibrahim ya sami zaman marar laifi a gaban Allah ta ayyukansa ne yana da abin da zai yi taƙama da shi ke nan, amma fa ba a gaban Allah ba. ³ Rubitaccen Maganar Allah ya ce, “Ibrahim ya ba da gaskiya ga Allah, saboda haka aka ce da shi mai adalci.” ⁴ Mutumin da yake yin aikin lada, albashinsa ba kyauta ba ne, ladan aikinsa ne. ⁵ To, mutumin da bai dogara ga ayyukansa ba amma ya dogara ga Allah wanda shi ne yake sa masu laifi su sami zaman marasa laifi a gare shi, za a ɗauki bangaskiyar mutumin nan kamar adalcinsa ke nan. ⁶ Wannan shi ne abin da Dawuda yake nufi da ya yi magana game da albarkar da aka yi wa mutumin da Allah ya ce da shi mai adalci, ba ta dalilin ayyukan da mutumin ya yi ba, ⁷ cewa:

“Masu albarka ne waƙanda aka gaƙarta musu laifofinsu, waƙanda kuma aka wanke zunubansu.

⁸ Mai albarka ne wanda ko kaƙan Ubangiji ba zai lissafta zunubinsa a kansa ba.”

⁹ Wannan albarkar ta shafi masu kaciya ne kawai, ko kuwa har da marasa kaciya? Ai, abin da muke faɗa shi ne, “Ibrahim ya ba da gaskiya ga Allah, saboda haka aka ce da shi mai adalci.” ¹⁰ To, a wane lokaci ne aka ce da shi mai adalci? Bayan an yi masa kaciya ko tun ba a yi masa ba? Ai, tun ba a yi masa kaciya ba ne. ¹¹ Amma da ya karɓi alamar kaciya, wannan ta zama alamar shaida mai ƙarfi game da adalcin da yake da shi bisa ga bangaskiyarsa tun lokacin da yake marar kaciya. Saboda haka Ibrahim ya zama uban masu ba da gaskiya ga Allah, waƙanda aka ɗauke su masu adalci ne, ko da yake ba su da kaciya. ¹² Haka ma Ibrahim ya zama uba ga masu kaciya

wafanda ba kaciya kadai suke da ita ba, amma har ma suna bin misalin irin bangaskiyar da Ibrahim yake da ita tun ba a yi masa kaciya ba.

Alkawarin Allah da Bangaskiyar Mutum

13 Alkawarin nan da aka yi wa Ibrahim da zuriyarsa cewa zai ci gādon duniya, ai, ba ta wurin Doka aka yi masa ba, sai dai ta adalcin nan da ake samu ta wurin bangaskiya. 14 Gama idan masu bin Dokar su ne wafanda za su ci gādon duniya, ai, bangaskiyar mutum ta zama banza, kuma alkaƙawarin Allah ya zama wofi ke nan. 15 Dokar takan jawo fushin Allah ne, don inda babu doka, ba yadda za a yi rashin biyayya.

16 Saboda haka, a kan bangaskiya ne alkaƙawarin nan ya dogara. Wannan kuwa don yā zama bisa ga alherin Allah, a kuma tabbatar da shi ga dukan zuriyar Ibrahim, wato, ba ga wafanda suke farkashin Dokar kadai ba, amma har ga wafanda suke ba da gaskiya yadda Ibrahim ya yi. Ibrahim kuwa shi ne ubanmu duka. 17 Kamar yadda yake a rubuce cewa: “Na sa ka ka zama uban al’ummai masu yawa.” Wato, an tabbatar da alkaƙawarin nan a gaban Allah wanda shi ne Ibrahim ya ba da gaskiya gare shi, wanda kuma shi ne mai ba da rai ga matattu. Shi ne kuma mai ikon kiran abubuwan da ba su kasance ba su kasance. 18 Ko da yake sa zuciyyar Ibrahim ta zama kamar a banza ne, duk da haka ya ci gaba da sa zuciya, yana ba da gaskiya har ya zama “Uban al’ummai masu yawa.” Wannan kuwa bisa ga yadda aka fada masa ne, cewa, “Zuriyarka za su zama da yawa.” 19 A lokacin kuwa Ibrahim yana da shekara wajen dari ne, amma bai yi sanyi cikin bangaskiyarsa ba, ko da yake yana ganin yadda farkin jikinsa ya fere don tsufa, da kuma yadda Saratu ta wuce lokacin da za ta iya haihuwa. 20 Bai yi shakkar alkaƙawarin Allah ta nuna rashin bangaskiya ba, amma ya fara farkin cikin bangaskiyarsa, yana daukaka Allah. 21 Ya kuma kasance da cikakken tabbaci cewa Allah yana iya cika alkaƙawarinsa. 22 Shi ya sa Ibrahim, ta wurin bangaskiyarsa “aka ce da shi mai adalci.” 23 Wannan magana mai cewa, “aka ce da shi mai adalci,” ba saboda shi kadai ne aka rubuta ba. 24 Amma an rubuta wannan magana saboda mu mu ma, mu da Allah zai mai da mu masu adalci, wato, mu da muka ba da gaskiya ga wanda ya ta da Yesu Ubangijinmu daga matattu. 25 Saboda zunubanmu ne aka bashe Yesu ga mutuwa,

kuma an ta da shi da rai domin mu sami zaman marasa laifi a gaban Allah.

Amfanin Zaman Marar Laifi a gaban Allah

5 ¹ Saboda haka tun da yake mun sami zaman marasa laifi a gaban Allah ta wurin bangaskiya, muna da^c salama da Allah ke nan ta wurin Ubangijinmu Yesu Almasihu. ² Ta wurinsa ne muka sami shiga alherin nan da muke zama a ciki ta wurin bangaskiyarmu. Muna kuma yin farin ciki^d saboda mun sa zuciya cewa za mu zama masu tarayya cikin dāukakar Allah. ³ Ba haka kadai ba, har muna farin ciki^d cikin wahalolinmu, don mun san cewa wahala takan jawo jimrewa, ⁴ jimrewa takan jawo halin kirki, halin kirki kuma yakan jawo sa zuciya. ⁵ Sa zuciyan nan ba za ta zama abin banza ba ko kadan, don Allah ya zuba kaunarsa cikin zukatanmu ta wurin Ruhu Mai Tsarkin da Allah ya ba mu.

⁶ Gama a daidai lokaci, a sa'ad da ba mu iya taimakon kanmu ba, Almasihu ya mutu saboda mu, mu marasa bin Allah. ⁷ Da kyar ne wani yā mutu saboda mutum mai adalci. Amma wataƙila wani yana iya yin ƙarfin hali yā mutu saboda mutum mai halin kirki. ⁸ Amma Allah ya nuna mana yawan kaunarsa, don tun muna masu zunubi, Almasihu ya mutu saboda mu. ⁹ To, tun da yake mun sami zaman marasa laifi a gaban Allah ta wurin jinin Almasihu, balle fa yanzu, ai, za a cece mu daga fushin Allah ta wurin Almasihu. ¹⁰ To, da yake lokacin da muke masu gāba da Allah ne aka shirya tsakaninmu da Allah ta mutuwar Dansa, balle fa yanzu da aka mayar da mu abokan Allah, za a cece mu ta rayuwar Dan ke nan. ¹¹ Fiye da haka, har muna farin ciki saboda abin da Allah ya yi ta wurin Ubangijinmu Yesu Almasihu, wanda ta wurinsa ne muka sami gyarar tsakaninmu da Allah.

Adamu da Almasihu

¹² Zunubi ya shigo cikin duniya ta wurin mutum guda, zunubin nan kuwa shi ya jawo mutuwa. Haka kuma mutuwa ta bi ta shafi kowa, don kowa ya yi zunubi. ¹³ Kafin a ba da Dokar,

---

4.25: Ish 53.4-5 5.12: Far 3.6

^c 5.1 muna da: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Bari mu sami” ne a nan.

^d 5.2 Muna kuma yin farin ciki: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne, “Bari mu yi farin ciki.”

^d 5.3 Muna farin ciki: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne, “Bari mu yi farin ciki.”

zunubi yana a duniya. Amma ba a yin lissafin zunubi inda babu doka. ¹⁴Duk da haka mutuwa ta yi mulki a kan mutane duka daga zamanin Adamu zuwa zamanin Musa, har ma ta yi iko a kan waƙanda zunubansu ba na karya doka ba ne kamar yadda na Adamu ya kasance.

Adamu kuwa kwatancin wani ne wanda zai zo da kyautar Allah. ¹⁵ Amma kyautar da Allah ya bayar ta wurin mai zuwan nan dabam take kwarai da laifin Adamu. Ga shi zunubin mutum gudan nan ya jawo wa mutane da yawa mutuwa. Amma alherin Allah ya yi yawa, har kyautarsa da ya yi ta wurin alherin mutum gudan nan, wato, Yesu Almasihu, ta jawo babbar albarka ga mutane da yawa. ¹⁶ Kwarai kuwa, kyautar Allah dabam take da zunubin mutum gudan nan. Gama hukuncin da ya bi bayan laifi gudan nan shi ne hukuncin mutuwa, amma kyautar da Allah ya bayar ita ce ta jawo mana hukuncin marar laifi a gabansa ko da yake mun yi zunubi da yawa. ¹⁷ Ta wurin laifin mutum guda, wato, Adamu, mutuwa ta yi mulki a kan kowa, amma wannan yin mulki ba kome ba ne idan an gwada shi da wanda mutum guda, wato, Yesu Almasihu ya kawo. Ta wurinsa ne mun karɓi alherin Allah mai yawa da kyautarsa ta zaman adalci a gabansa. Ta wurinsa za mu yi mulki cikin rayuwa.

¹⁸ Saboda haka, yadda laifin mutum guda ya jawo hukuncin mutuwa a kan kowa, haka kuma aikatawar adalci da mutum guda ya yi ya kawo albarka ga kowa, wato, samun zaman marar laifi a gaban Allah da kuma sabon rai. ¹⁹ Kamar yadda mutane da yawa suka zama masu zunubi ta wurin rashin biyayyar mutum guda, haka kuma da yawa za su zama masu adalci ta wurin biyayyar mutum guda.

²⁰ Dalilin da aka shigo da Dokar shi ne don laifi yã fito a fili. Amma sa'ad da zunubi ya karu, sai alherin Allah yã fi karuwa. ²¹ Wato, kamar yadda zunubi ya yi mulkinsa ta wurin mutuwa, haka kuma alherin Allah yake mulkinsa yanzu ta wurin adalci, yana kai mu ga rai na har abada ta wurin Yesu Almasihu Ubangijinmu.

Mutuwa ga Zunubi, Rayuwa ga Almasihu

6 ¹ Me za mu ce ke nan? Za mu ci gaba da rayuwa cikin zunubi don alherin Allah ya karu? ² Ina! Ko kaƙan! Ai, mun riga mun mutu ga zunubi. Yaya kuma za mu ci gaba da rayuwa a cikinsa? ³ Ashe, ba ku sani ba dukanmu da aka yi mana baftisma zuwa cikin Almasihu Yesu, zuwa cikin mutuwarsa ne aka yi mana

baftismar? ⁴Wato, ta wurin baftismarmu an binne mu tare da shi, mun kuma zama ɗaya da shi cikin mutuwarsa, domin yadda aka ta da Almasihu ta wurin ikon nan mai ɗaukaka na Uba, haka mu ma mu yi zaman sabuwar rayuwa.

⁵Gama da yake mun zama ɗaya da shi cikin irin mutuwarsa, ba shakka za mu zama ɗaya da shi cikin tashinsa daga matattu. ⁶Mun kuwa san cewa an riga an gicciye halayenmu na ɗa tare da shi, domin a kawar da ikon zunubin nan da yake cikin jikinmu. An yi haka don kada mu kara zama bayin zunubi. ⁷Gama idan mutum ya mutu, ya sami 'yanci daga ikon zunubi ke nan. ⁸Da yake mun riga mun mutu tare da Almasihu, mun ba da gaskiya za mu rayu tare da shi kuma. ⁹Gama mun san cewa an ta da Almasihu daga matattu, kuma ba zai sãke mutuwa ba, wato, mutuwa ba ta da sauran iko a kansa. ¹⁰Mutuwan nan da ya yi, ya mutu ne sau ɗaya tak ba fari don yã karye ikon zunubi, amma rayuwar da yake yi, yana yi ne cikin zumunci da Allah. ¹¹Haka kuma ku ɗauki kanku kamar matattu ne ga ikon zunubi, amma rayayyu ne a cikin zumunci da Allah ta wurin Almasihu Yesu.

¹²Saboda haka kada ku yarda zunubi ya yi mulki a cikin jikin nan naku mai mutuwa, har yã sa ku ku bi mugun sha'awarsa ta halin mutuntaka. ¹³Kada kuma ku miƙa gaɓoɓinku ga zunubi har su zama kayan yin aikin mugunta. Sai dai ku miƙa kanku ga Allah yadda ya dace da waɗanda aka cire su daga hannun mutuwa zuwa samun rai, ku kuma miƙa kanku ga Allah don su zama kayan yin aikin adalci. ¹⁴Kada zunubi yã yi mulki a kanku, tun da yake ba doka ce take iko a kanku ba, sai dai alherin Allah.

Bayin Adalci

¹⁵Yaya ke nan? Wato, sai mu yi zunubi domin doka ba ta iko a kanmu, sai dai alherin Allah? Ina! Ko kaɗan! ¹⁶Ba ku sani ba idan kun miƙa kanku don ku zama masu biyayya ga wani, wato, kun zama bayi ke nan a hannun shi wanda kuke yi masa biyayya? Kuna iya zama bayin zunubi, wanda yake kai ga mutuwa, ko kuma masu biyayya ga Allah, wanda yake kai ga adalci. ¹⁷Amma godiya ta tabbata ga Allah, don ko da yake a ɗa ku bayin zunubi ne, amma yanzu kam kuna biyayya da dukan zuciyarku ga irin koyarwan nan da aka yi muku. ¹⁸An 'yantar da ku daga zunubi, kun kuma zama bayi ga adalci. ¹⁹Ina kuwa yi muku magana kamar yadda ɗan Adam yake magana ne, wannan

kuma saboda kāsawarku ta mutuntaka ne. A dā kun saba da miƙa gaƙoƙin jikinku ga bautar abubuwan ƙazanta, da kuma ga mugunta wadda take ta ƙaruwa kawai. Amma yanzu sai ku miƙa kanku ga bautar adalci, wato, don aikata tsarkakan ayyuka.

20 A lokacin da kuke bayin zunubi, ba ruwanku da aikin adalci. ²¹ Wane amfani kuka samu daga abubuwan nan da yanzu suka zama muku abin kunya? Ai, sakamakon waƙannan abubuwa mutuwa ne! ²² Amma yanzu an ’yantar da ku daga zunubi, kun kuma zama bayin Allah. Amfanin da kuke samu daga wannan shi ne tsarkakewar rayuwarku, wadda kuma za ta haifa muku rai na har abada. ²³ Gama ladan zunubi shi ne mutuwa, amma baiwar Allah ita ce rai na har abada ta wurin Almasihu Yesu Ubangijinmu.

Aure Misali Ne na Dangantakarmu da Almasihu

7 ¹ To, ’yan’uwana, tun da yake dukanku masu sanin doka ne, za ku gane abin da zan faɗa. Doka takan yi iko a kan mutum sa’ad da mutumin yana da rai ne kawai. ² Misali, mace mai aure, doka ta ɗaure ta ga mijinta sa’ad da mijinta yana da rai. Amma idan mijinta ya mutu ta sami ’yanci ke nan daga dokan nan da ta ɗaure ta da mijin. ³ Saboda haka idan ta auri wani dabam sa’ad da mijinta yana da rai, za a ce da ita mai zina. Amma idan mijinta ya mutu tana da ’yanci ke nan bisa ga dokar ɗaurin aure. Idan kuwa ta sāke auri wani, ita ba mai zina ba ce.

⁴ ’Yan’uwana, wannan misali ne game da ku. Mutuwar Almasihu a kan gicciye ta sa kuka zama matattu game da Dokar. Ta haka yanzu kun zama na wani, wato, shi da aka ta da shi daga matattu, don ku ba da amfani ga Allah a rayuwarku. ⁵ Gama yayin da muke zama bisa ga halin mutuntaka, Dokar ta yi ta zuga muguwar sha’awarmu. Sha’awan nan tamu kuma ta yi ta aiki a cikin jikinmu, kuma dukan ayyukanmu suna haifar mana mutuwa. ⁶ Amma yanzu kam mun sami ’yanci daga Dokar don mun mutu ga abin da ya ɗaure mu. Saboda haka yanzu muna bauta wa Allah cikin sabuwar rayuwa ta Ruhunsa. Tsohuwar bautar da muka yi wa rubutattun dokoki ta wuce.

Dokar Musa da Ikon Zunubi

⁷ To, me za mu ce ke nan? Dokar da kanta zunubi ce? A’ a, ko kaɗan! Ai, ba yadda zan iya san abin da yake zunubi idan ba ta wurin Dokar ba. Da Dokar ba ta ce, “Kada ka yi kwaɗayi abin wani ba,” ai, da ban san abin da ake ce da shi kwaɗayi ba. ⁸ Amma

saboda umarnin nan sai zunubi ya sami dama yā zuga kowane irin kwadāyi a cikina. Don idan ba tare da doka ba, zunubi kamar gawa ne. ⁹ A dā kam a raye nake, ba da sanin doka ba, amma da na san umarnin, sai zunubi ya tashi da rai, ni kuwa na mutu. ¹⁰ Umarnin nan da aka nufe shi yā kawo rai, ya kuwa jawo mini mutuwa. ¹¹ Zunubi ya sami zarafinsa, kuma ta wurin umarnin ya rufe ni, ya kuma kashe ni.

¹² Saboda haka Dokar da kanta mai tsarki ce, umarnin kuwa mai tsarki ne, daidai ne, nagari ne kuma. ¹³ Wato, ko za a ce Dokan nan da take mai nagarta ta jawo mini mutuwa ke nan? Ina! Ko kafan! Zunubi ne ya jawo mini wannan. Ta wurin Dokan nan da take mai nagarta zunubi ya jawo mini mutuwa, don a san ainihin yadda zunubi yake. Wato, ta wurin umarnin nan zunubi ya fita a fili da iyakar muninsa.

Yaƙin da Yake a cikin Mutum saboda Zunubinsa

¹⁴ Mun dai san cewa Dokar abu ce ta ruhu. Ni kuwa mai halin mutuntaka ne, bawa kawai a hannun zunubi. ¹⁵ Ban gane da abin da nake yi ba. Don abin da nake so in yi, ba shi nake yi ba; kuma abin da nake ƙi, shi nake yi. ¹⁶ Idan kuwa abin da nake yi shi ne abin da ba na so in yi, na yarda ke nan cewa Dokar nagari ne. ¹⁷ Wato, ba ni ne da kaina nake aikata wannan abu ba, sai dai zunubin nan da yake zama a cikina. ¹⁸ Na san cewa ba wani abu mai kyau da yake zama a cikina, wato, a halina na mutuntaka. Gama ina da niyyar yin abin da yake mai kyau, amma yin haka ya gagare ni. ¹⁹ Ba na yin abu mai kyau da nake so in yi, sai dai ina yin muguntar da ba na so in yi. ²⁰ To, idan ina yin abin da ba na so in yi, wannan ya nuna cewa ba ni ne nake yin wannan abu ba, sai dai zunubin nan da yake zama a cikina.

²¹ Sai na ga, ashe, ya zama mini ƙa'ida cewa idan ina so in yi abu mai kyau, sai in ga mugunta tare da ni. ²² Gama a ciki-cikin zuciyata dokar Allah tana faranta mini rai, ²³ amma a cikin gaƙoƙina ina ganin wata ƙa'ida dabam wadda take yaƙi da ƙa'idar da hankalina ya dāuka. Wannan kuwa ta dāure ni ga ƙa'idan nan ta zunubi wadda take zama a cikin gaƙoƙina. ²⁴ Kaitona! Abin tausayi ne ni! Wane ne zai cece ni daga jikin nan mai kai ga mutuwa? ²⁵ Godiya ta tabbata ga Allah don ya cece ni ta wurin Yesu Almasihu Ubangijinmu!

Saboda haka ni da kaina dokar Allah nake bauta wa da hankalina, amma da halina na mutuntaka kuwa, dokar zunubi nake bauta wa.

Rayuwa cikin Ruhu

8 ¹ Saboda haka babu wani hukuncin mutuwa yanzu a kan wafanda suke a cikin zumunci da Almasihu Yesu. ² Don ta wurin Almasihu Yesu ka'idar Ruhun nan mai ba da rai ta 'yantar da ni^e daga ka'idar zunubi da mutuwa. ³ Gama abin da Dokar ba ta iya aikatawa ba saboda kāsawar halin mutuntaka, shi ne abin da Allah ya aikata. Allah kuwa ya aiko da Dansa daya tak da kamannin jikin nan namu mai zunubi don yā zama hadaya saboda zunubi, a kuma rushe ikon zunubi cikin jiki. ⁴ Allah ya yi wannan ne domin duk ayyukan adalcin da Dokar ta ce a yi su sami cikawa a gare mu, mu da ba rayuwar halin mutuntaka muke yi ba, sai dai ta Ruhu. ⁵ Masu rayuwar halin mutuntaka sukan mai da hankalinsu ga sha'anin jiki ne, amma masu rayuwar Ruhu sukan mai da hankalinsu ga abin da Ruhu yake so ne. ⁶ Mai da hankali ga sha'anin jiki yakan kawo mutuwa, amma mai da hankali ga Ruhu yakan kawo rai da salama. ⁷ Duk wanda ya mai da hankalinsa ga sha'anin jiki ya zama abokin gāban Allah ke nan, don ba ya biyayya da dokar Allah, ba kuwa zai iya ba. ⁸ Masu rayuwar halin mutuntaka ba dama su faranta wa Allah rai.

⁹ Ku kam ba rayuwar halin mutuntaka kuke yi ba, sai dai ta Ruhu, idan Ruhun Allah yana zaune a zukatanku. Duk wanda ba shi da Ruhun Almasihu kuwa, shi ba na Almasihu ba ne. ¹⁰ Idan Almasihu yana zama cikinku ko da yake jikinku yana hanyar mutuwa saboda zunubi, Ruhun Allah yana rayar da ku saboda Allah ya karbe ku kamar masu adalci. ¹¹ Idan kuma Ruhun Allah, wanda ya ta da Yesu daga matattu yana zama a zukatanku, to, shi wanda ya ta da Almasihu daga matattu zai ba da rai ga jikinku mai mutuwa ta wurin Ruhunsa wanda yake zama a zukatanku.

¹² Saboda haka, 'yan'uwa, muna da hakki, amma ba na wanda za mu yi rayuwar da halin mutuntakarmu yake so ba. ¹³ Don idan rayuwar halin mutuntaka kuke yi, za ku mutu; amma idan kuwa rayuwa ta Ruhu kuke yi, kuka kuma daina yin

8.11: 1 Kor 3.16

^e 8.2 ni: Wadānsu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Kai” ne a nan, wadānsu kuma suna da “mu”.

ayyukan zunubi, za ku rayu. ¹⁴ Gama waƙanda Ruhun Allah yake bishe su, su 'ya'yan Allah ne. ¹⁵ Gama Ruhun da aka ba ku ba na bauta ba ne da za ku sāke zama cikin tsoro; a'a, Ruhun nan na zaman 'ya'yan Allah ne, kuma ta wurin Ruhun ne muke kira ga Allah, mu ce da shi "Abba!f Baba!" ¹⁶ Ruhun Allah da kansa tare da ruhunmu yana tabbatar cewa mu 'ya'yan Allah ne. ¹⁷ Tun da yake mu 'ya'ya ne, mun zama masu cin gādo ke nan. Wato, mu masu cin gādon albarkun Allah da kuma abokan gādo tare da Almasihu ne. Idan kuwa mun sha wahala tare da Almasihu, za a daukaka mu tare da shi.

Daukaka Mu da Za a Yi nan Gaba

¹⁸ Ai, na tabbata cewa ba yadda za a kwatanta wahalolin da muke sha a wannan zamani da daukakar da za a bayyana mana nan gaba. ¹⁹ Dukan halitta tana marmari sosai, tana jiran Allah yā bayyana 'ya'yansa. ²⁰ Gama an sa halitta ta kasa kai ga manufarta, wannan kuwa ba bisa ga nufin halitta da kanta ba ne, sai dai don haka ne Allah ya so. An yi wannan da sa zuciya ²¹ cewa halitta da kanta za ta sami tsira daga bautar da take wa ruƙewa, za ta kuma sami 'yancin nan na daukakar da za a yi wa 'ya'yan Allah. ²² Mun dai san cewa har wa yau dukan halitta tana nishi kamar yadda mace mai jin zafi lokacin haihuwa takan yi. ²³ Ba halitta kaƙai take nishi ba, har da mu ma. Mu da mun riga mun sami Ruhu Mai Tsarki wanda shi ne baiwa ta farko na abubuwan da aka ba mu, muna nishi a ranmu, muna jira da marmari sosai don Allah yā mayar da mu cikakkun 'ya'yansa, yā kuma 'yantar da jikin nan namu. ²⁴ Gama ta sa zuciyan nan ne aka cece mu. Amma idan mun riga mun ga abin da muke sa zuciya a kai, ai, wannan ba sa zuciya kuma ba ke nan. Wane mutum yake sa zuciya ga abin da ya riga ya samu? ²⁵ Amma idan muna sa zuciya ga abin da ba mu riga mun samu ba, ai, mukan jira, muna haƙuri.

²⁶ Haka kuwa Ruhu yake yi mana taimako cikin kāsawarmu. Ba mu san yadda ya kamata mu yi addu'a ba, amma Ruhu da kansa yana roƙon Allah saboda mu tare da nische-nische waƙanda kalmomi ba za su iya bayyana ba. ²⁷ Allah kuma, wanda shi ne mai ganin zuciyar mutum, ya san duk nufin Ruhu, domin Ruhu yana yin roƙo saboda tsarkaka bisa ga nufin Allah ne.

8.15: Mar 14.36; Gal 4.6 8.15-17: Gal 4.5-7 8.20: Far 3.17-19 8.23: 2 Kor 5.2-4
 f8.15 Abba: Da yaren Aramaya "baba" ke nan.

28 Mun dai san cewa a cikin dukan kome Allah yana aikata abu mai kyau saboda wadanda suke yin masa kauna ne,⁸ wato, wadanda aka kira su bisa ga nufinsa. ²⁹Gama wadanda Allah ya riga ya zaɓa tun tuni, su ne ya kuma keɓe su dauki kamannin Dansa, don yā zama na fari a cikin 'yan'uwa masu yawa. ³⁰Saboda wadanda Allah ya zaɓa, su ne ya kira. Wadanda ya kira, su ne ya mai da su masu samun zaman marasa laifi a gabansa. Wadanda suka sami zaman marasa laifi a gabansa kuwa, su ne ya kuma daukaka.

Kaunar Allah cikin Almasihu Tabbatacciya Ce

31 To, me za mu ce game da wannan batu? Idan Allah yana goyon bayanmu, wa ya isa yā yi gāba da mu? ³²Allah kuwa bai hana mana Dansa ba, amma ya miƙa shi saboda mu duka. Ashe, shi Allahn da ya riga ya ba mu Dansa ba zai ba mu duk sauran abubuwa hannu sake ba? ³³Wane ne zai kawo ƙara a kan wadanda Allah ya zaɓa? Ai, Allah da kansa ne yake mai da su su zama marasa laifi a gabansa. ³⁴Wane ne ya isa yā yi wa mutum hukunci, Almasihu Yesu wanda ya mutu, ko kuwa a ce, wanda aka ta da shi daga matattu, wanda yana kuma zama a hannun dama na Allah, shi ne kuwa yana rokon Allah saboda mu.

35 Wane ne zai iya raba mu da ƙaunar da Almasihu yake yi mana? Wahala ce, ko wuya, ko tsanani, ko yunwa, ko rashi, ko hatsari, ko mutuwa? ³⁶Kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya ce:

“Saboda kai muke fuskantar mutuwa kullum;
an dauke mu kamar tumakin da za a yanka.”

³⁷Ai! A cikin dukan wadannan al'amura mun wuce a ce da mu masu nasara kawai; wannan kuwa ta wurin shi wanda ya ƙaunace mu ne. ³⁸Gama na tabbata cewa ko mutuwa ko rai, ko mala'iku ko aljanu, ko halin yanzu ko na nan gaba, ko ikoki iri-iri, ³⁹ko tsawo ko zurfi, ko wani abu dabam a dukan halitta, duk ba su isa ba sam su raba mu da ƙaunar da Allah yake yi mana ta wurin Almasihu Yesu Ubangijinmu.

8.36: Zab 44.22

⁸ 8.28 Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da, “A cikin dukan al'amura Allah yana aikata alheri ga wadanda suke ƙaunarsa;” wadansu rubuce-rubucen hannu kuma suna da, “Dukan al'amura suna aikata tare zuwa ga alheri ga masu ƙaunar Allah” ne a nan.

Allah Ya Zaɓi Isra'ila

9¹ Ina faɗin gaskiya cikin Almasihu, ba ƙarya nake yi ba. A ciki tunanin zuciyata ina da tabbaci bisa ga shaidar Ruhu Mai Tsarki game da wannan. ²Ina da baƙin ciki ƙwarai, da kuma damuwa a kullum cikin zuciyata. ³Da ma a ce ni kaina an la'anta ni, an kuma raba ni da Almasihu saboda ceton 'yan'uwana, wato, mutanen kabilata! ⁴Wadannan kuwa su ne Isra'ilawa. Su ne Allah ya mai da su 'ya'yansa, ya bayyana musu ɗaukakarsa, ya ba su alkawarinsa da Dokarsa, ya nuna musu hanyar sujada ta gaske, ya kuma ba su sauran alkawuran. ⁵Asalinsu kuwa daga kakannin kakannin nan ne waɗanda aka sansu sosai. Almasihu kuwa, bisa ga mutuntakarsa, shi daga kabilarsu ne. Bari Allah mai mulki a kan kome, yā karɓi yabo har abada.^h Amin.

6 Ba wai manufar Allah game da mutanensa ta zama banza ba ne. Don ba duk waɗanda asalinsu Isra'ila ne mutanen Allah ba. ⁷Kuma ba duk waɗanda suke daga zuriyar Ibrahim ne 'ya'yan Allah ba. A maimakon haka Allah ya ce wa Ibrahim, "Ta wurin Ishaku ne za ka sami 'ya'yan nan da na yi maka alkawari."⁸ Wato, 'ya'yan da ake samu ta haihuwar jiki ba su ne 'ya'yan Allah ba, sai dai 'ya'yan da ake samu ta cikawar alkawari, su ne akan ce da su 'ya'ya na gaske. ⁹Gama ga abin da Allah ya ce a lokacin da ya yi wa Ibrahim alkawari, "A sa'ad da lokaci ya cika zan komo, Saratu kuwa za ta haifi da."

10 Akwai wani misali kuma. 'Ya'yan Rifkatu suna da baba ɗaya ne, wato, ubanmu Ishaku. ¹¹⁻¹² Amma kafin a haifi yaran nan biyu, Allah ya faɗa wa Rifkatu cewa, "Babban zai bauta wa ƙaramin." Wannan ya faru kafin ma su aikata wani abu mai kyau, ko marar kyau. Allah ya faɗa haka don yā zama cewa, wanda za a zaɓa za a zaɓe shi ne bisa ga shirin Allah ba wai saboda ayyukansa ba. ¹³Kamar yadda yake a rubuce cewa, "Na ƙaunaci Yakubu, na kuwa ƙi Isuwa."

14 To, me za mu ce? Allah bai yi daidai ba ke nan? Ina! Ko kaɗan! ¹⁵Gama Allah ya ce wa Musa, "Ga wanda zan nuna wa jinƙai zan nuna masa jinƙai, Ga wanda zan nuna wa tausayi zan nuna masa tausayi." ¹⁶Wato, wannan bai dogara ga son mutum ko ƙoƙarinsa ba, sai dai ga jinƙan Allah kawai. ¹⁷Gama

9.4: Fit 9.4 9.7: Far 21.12 9.9: Far 18.10 9.12: Far 25.23 9.13: Mal 1.2-3
9.15: Fit 33.19

^h9.5 Bari Allah . . . karɓi yabo har abada: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "Bari Allah, wanda yake mulki a kan kome, yā karɓi yabo har abada", ko kuwa "Bari shi kuma, wanda yake Allah mai mulki a kan kome, yā karɓi yabo har abada!"

Rubutaccen Maganar Allah, ya ce wa Fir'auna: "Na sa ka ka zama sarki saboda in nuna ikona ta wurinka, a kuma sanar da sunana cikin duniya duka." ¹⁸ Ta haka Allah yakan nuna jinkai ga wanda yake so yā nuna masa jinkai, yakan kuma taurara zuciyar wanda yake so yā taurara masa zuciya.

Fushin Allah da Jinkansa

19 Waninku zai iya ce mini, "To, idan haka ne, me ya sa Allah yana ganinmu da laifi har yanzu? Wane ne zai iya kin yarda da nufin Allah?" ²⁰ Amma wane ne kai, ya mutum, da har za ka yi mūsū da Allah? Abin da aka gina zai iya ce wa wanda ya gina shi, "Me ya sa ka gina ni haka?" ²¹ Ai, mai yin tukwanen laka yana da iko yā yi amfani da laka yadda yake so. Yana iya yin amfani da dunkule guda na laka yā yi wafansu tukwane saboda aiki mai daraja, wafansu kuma saboda aiki marar daraja.

22 Haka ma aikin Allah yake. Ya so yā nuna fushinsa, yā kuma bayyana ikonsa a fili. Amma fa cikin hakuri sosai ya jimre da wafanda suka cancanci fushinsa, wafanda Allah yake a shirye yā halaka. ²³ Haka kuma ya so yā bayyana yalwar daukakarsa ga wafanda ya nuna musu jinkansa, wafanda ya shirya tun da farko don su sami daukakarsa. ²⁴ Wato, mu ke nan, mu wafanda Allah ya kira, ba daga cikin Yahudawa kawai ba, amma har daga cikin wafanda ba Yahudawa ba ma. ²⁵ Kamar yadda aka fada a littafin Hosiya cewa,

"Su wafanda ba mutanena ba ne
zan ce da su 'Mutanena.'

Kuma al'ummar da ban kaunace ta ba
zan ce da ita 'Wadda nake kauna.'

²⁶ Kuma a daidai inda aka ce musu, 'Ku ba mutanena ba',
a wurin ne za a ce da su 'ya'yan Allah mai rai.' "

²⁷ Game da Isra'ila kuwa annabi Ishaya ya daga murya ya
ce,

"Ko da yake yawan Isra'ilawa yana kama da yashin
bakin teku,

wafanda suka zama ragowa daga cikinsu ne kawai za a
cece su.

²⁸ Gama Ubangiji zai hukunta duniya gaba daya,
ba da bata lokaci ba."

²⁹ Kamar yadda Ishaya ya yi annabci cewa,

“Da ba don Ubangiji Mai Iko duka ya bar mana zuriya
ba,
da mun zama kamar Sodom, da an mai da mu kamar
Gomora.”

Rashin Bangaskiyar Isra'ila

30 To, yaya ke nan? Ai, wafanda ba Yahudawa ba da ba su
yi kofari su sami adalcin Allah ba, sun samu. Adalcin nan da
suka samu kuwa irin da ake samu ta bangaskiya ne. ³¹ Amma
Isra'ilawa da suka yi kofarin neman hanyar adalcin Allah ta wurin
bin doka, ba su samu ba. ³² Me ya sa haka? Don ba ta hanyar
bangaskiya ne suka neme shi ba, sai dai ta kofarin kansu. Sai
suka yi tuntuƙe da “dutsen nan mai sa tuntuƙe.” ³³ Kamar yadda
yake a rubuce cewa:

“Ga shi na sa dutse a Sihiyona,
dutse mai sa tuntuƙe.

Zai sa mutane da yawa su fāfi.

Amma duk wanda ya ba da gaskiya gare shi
ba zai sha kunya ba.”

10 ¹ To, 'yan'uwana, abin da na fi so fiye da kome shi ne
Isra'ilawa su sami ceto. Addu'ar da nake yi wa Allah
saboda su ke nan. ² Na dai shaida cewa sun ba da kansu sosai ga
bautar Allah, amma wannan kuwa ba tare da ganewa ta gaskiya
ba. ³ Tun da yake ba su san hanyar da Allah yake sa mutane su
zama marasa laifi ba, kuma suna kofari su kafa tasu hanyar zaman
marasa laifi a gaban Allah, sai wannan ya sa ba su ba da kansu
ga hanyar da Allah yake sa mutane su zama marasa laifi ba.
⁴ Gama Almasihu shi ne wanda ya kawo farshen Dokar, don duk
mai ba da gaskiya yā sami zaman marar laifi a gaban Allah.

Ceto na Kowa Ne

5 Musa ya yi rubutu game da samun zaman marar laifi ta wurin
bin Dokar. Ya ce, “Duk wanda ya bi Dokan nan zai rayu ta
wurinta.” ⁶ Amma ga abin da Rubutaccen Maganar Allah ya ce
game da samun zaman marar laifi ta wurin bangaskiya: “Kada ka
ce a cikin zuciyarka, ‘Wane ne zai hau sama?’ ” (Wato, don yā
sauko da Almasihu.) ⁷ “Ko kuwa ka ce, ‘Wane ne zai sauko har
ƙarƙashin duniya.’ ” (Wato, don yā ta da Almasihu daga matattu.)
⁸ Abin da Rubutaccen Maganar Allah yake fafi shi ne: “Maganar
Allah tana kusa da kai, tana a bakinka, da kuma a cikin zuciyarka.”

Maganan nan kuwa ita ce saƙon bangaskiyar da muke wa'azinta. ⁹Idan ka shaida da bakinka cewa Yesu shi ne Ubangiji, ka kuma ba da gaskiya cikin zuciyarka cewa Allah ya ta da shi daga matattu, za a cece ka. ¹⁰Gama da zuciyar ne akan ba da gaskiya a sami zaman marar laifi a gaban Allah, kuma da baki ne akan ba da shaida a sami ceto. ¹¹Kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya ce, "Duk wanda ya ba da gaskiya gare shi ba zai sha kunya ba." ¹²Gama ba bambanci tsakanin Yahudawa da waƙanda ba Yahudawa ba. Ubangijin nan ɗaya shi ne Ubangijin kowa, shi ne kuma yakan ba da albarku masu yawa ga duk masu kai kukansu a gare shi. ¹³Kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya ce, "Duk wanda ya kira bisa sunan Ubangiji zai sami ceto."

¹⁴Amma ta yaya za su kira ga wanda ba su gaskata da shi ba? Ta yaya za su gaskata da wanda ba su taɓa ji ba? Ta yaya kuma za su ji in babu wanda zai yi musu wa'azi? ¹⁵Ta yaya kuma masu wa'azi za su yi wa'azi in ba a aike su ba? Kamar yadda yake a rubuce cewa, "Isowar masu kawo bishara abu mai kyau ne ƙwarai!" ¹⁶Amma ba dukan Isra'ilawa ne suka yarda da Labari Mai Daɗin ba. Kamar yadda Ishaya ya ce, "Ya Ubangiji, wa ya gaskata da saƙonmu?" ¹⁷Saboda haka akan ba da gaskiya ta wurin jin saƙon ne, kuma akan ji saƙon ta wa'azi a kan Almasihu ne.

¹⁸Amma ina tambaya, "Wai gaskiya ne ba su ji ba?" Ai, sun ji. Gama Rubutaccen Maganar Allah ya ce,

"Muryarsu kuwa ta bi ta duniya duka,
maganganunsu kuma sun kai iyakar duniya."

¹⁹Ina sāke tambaya. "Wai Isra'ilawa ba su gane ba ne?" Da farko, Musa ya amsa cewa Allah ya ce:

"Zan sa ku ku yi kishin jama'ar da ba al'umma ba ce;
kuma ta wurin al'umma marar wayo zan sa ku ku yi
fushi."

²⁰Sa'an nan kuma Ishaya ya yi ƙarfin hali har da cewa Allah ya ce:

"Waƙanda ba su neme ni ba,
su ne suka same ni;
Na bayyana kaina ga waƙanda ba su ma yi tambaya
yadda za su same ni ba."

²¹Amma game da Isra'ila, Allah kuma ya ce,

"Duk yini na miƙa hannayena ga jama'a masu rashin
biyayya da masu kin ji."

Allah bai Ki Isra'ila Gaba Daya Ba

11 ¹To, ina tambaya: Allah ya Ki mutanensa ke nan? Ina! Ko kadan! Ni da kaina mutumin Isra'ila ne, daga zuriyar Ibrahim, kuma mutumin kabilar Benjamin. ²Allah bai ki mutanensa waƙanda ya zaƙa tun daga farko ba. Kun dai san abin da Rubutaccen Maganar Allah ya faɗa game da Iliya, wato, yadda shi Iliya ya kai kuka ga Allah a kan Isra'ila cewa, ³“Ubangiji, sun kakkashe annabawanka, sun kuma rurrushe bagadanka; ni ne kaɗai na rage, kuma suna nema su kashe ni.” ⁴Wace amsa ce Allah ya ba shi? Ya amsa da cewa, “Na yi wa kaina ajiyar mutane dubu bakwai waƙanda ba su durƙusa su yi wa allahn nan mai suna Ba'al bauta ba.” ⁵Haka wannan ya kasance a yanzu ma. Akwai ragowar mutane waƙanda Allah ya zaƙa bisa ga alherinsa. ⁶Zaben nan da Allah ya yi kuwa ya dogara ga alherinsa ne, ba ga ayyukan da mutanen suka yi ba. Gama in ba haka ba, alheri bai zama alheri na gaske ba.

⁷To, yaya ke nan? Ai, Isra'ilawa sun kasa samun abin da suke nema. Waƙansu kadan da aka zaƙa a cikinsu sun samu, amma sauran sun zama masu taurin kai. ⁸Kamar yadda yake a rubuce cewa: “Allah ya mai da su marasa hankali da marasa ganewa; ya ba su idanu da ba sa gani, da kunnuwa da ba sa ji. Wannan kuwa ya ci gaba har wa yau.”

⁹Kuma Dawuda ya ce,

“Bari bikinsu ya zama musu tarko,

abin jawo musu hatsari.

Bari ya sa su yi tuntuƙe

ya jawo musu hukunci.

¹⁰Bari idanunsu su duhunta don kada su iya gani,

yawan wahala kuma ya zuba musu nauyi har abada.”

Ceton Waƙanda ba Yahudawa Ba

¹¹Har yanzu ina tambaya. Da Isra'ilawa suka yi tuntuƙe, sun faɗi ba za su tashi ba ke nan? Ina! Ko kadan! Saboda zunubinsu ceto ya kai ga waƙanda ba Yahudawa ba, don a sa Isra'ilawa su ji kishinsu. ¹²In kuwa zunubin da suka yi ya kawo wa duniya albarka, in kuma kasawarsu ta kawo albarku ga waƙanda ba Yahudawa ba, to, yaya fa albarkan nan zai zama a lokacin da yawan Isra'ilawa masu ɗungumawa ga Allah sun cika?

13 Yanzu, da ku waƙanda ba Yahudawa ba nake magana. Tun da yake ni manzo ne ga waƙanda ba Yahudawa ba, zan yi ɗan taƙama da aikin nan nawa. ¹⁴ Ta yin haka ina fata cewa zan iya sa mutanena Isra'ilawa su ji kishi, har ma wannan ya sa a ceci waƙansunsu. ¹⁵ A sa'ad da aka yar da su, sai ya buɗe hanya, aka shirya tsakanin Allah da mutanen duniya. A sa'ad da za a karbe su fa, ba samun rai daga matattu ne wannan zai kawo ba?

16 Idan an keɓe gutschurin buroɗin hatsin nunan fari, ta hanyar miƙa shi ga Allah, an keɓe dukan buroɗin ke nan. Idan kuma aka keɓe wa Allah saiwar itace, dukan rassan itacen ma an keɓe su ke nan. ¹⁷ To, an sassare waƙansu rassan itacen zaitun irin da aka nome, sai aka ɗauki wani reshen itacen zaitun irin na daji, aka kuma yi musu aure. Ku waƙanda ba Yahudawa ba kuwa, kamar reshen itacen zaitun na daji kuke, ku ne aka haɗa ku da tushen nan, wato Yahudawa, waƙanda daga gare su ne kuke samun albarkun Allah. ¹⁸ Saboda haka kada ku yi taƙama a kan cewa kun fi waƙancan rassan da aka sassare. Idan kuwa kuna taƙama, sai ku tuna cewa ba tushen ne yake dogara a gare ku ba, sai dai ku ne kuke dogara ga tushen.

19 Amma kana iya cewa, "Ai, an sassare rassan ne domin a sami dama a haɗa ni da tushen." ²⁰ Kwarai kuwa! Amma saboda rashin bangaskiya ne aka sassare su daga tushen, kai kuma bisa ga bangaskiya ne kake da dama ka ci gaba da zama a kan tushen. Saboda haka kada ka yi taƙama; a maimakon haka, ka ji tsoro. ²¹ Gama idan Allah bai bar rassan nan waƙanda su ne ainihin na tushen ba, kai ma ba zai bar ka ba. ²² A nan muna iya ganin yadda Allah yake da alheri, da kuma tsanani. Ya nuna tsananinsa ga waƙanda suka fāɗi, amma ya nuna alherinsa a gare ka, wato, idan ka ci gaba da zama cikin alherinsa. Idan kuwa ba ka ci gaba da haka ba, kai ma za a sare ka daga tushen ke nan. ²³ Idan kuwa su Isra'ilawa ba su ci gaba da rashin bangaskiya ba, za a haɗa su da tushen, don Allah yana iya yā sāke mai da su a tushen. ²⁴ Ku waƙanda ba Yahudawa ba dai, kuna kamar itacen zaitun nan irin na daji wanda bayan aka saro shi, sai aka haɗa masa aure da itacen zaitun irin da aka nome. Wannan kuwa da aka yi ba bisa ga fa'idar auren itatuwa ne ba. To, tun da yake su Isra'ilawa su ne kamar irin itacen zaitun wanda aka nome, zai zama abu mai sauƙi sosai ga Allah yā sāke mai da rassan nan da aka sare a itacen nan wanda shi ne asalinsu.

Allah Yana Nuna Jinkai ga Kowa

25 Ba na so ku kasance da rashin sanin wannan asirin 'yan'uwa, don kada ku zama masu daga kai. Taurin zuciya ya faru ga sashi na Isra'ila har dukan yawan waƙanda ba Yahudawa ba da za su shiga wurin Allah yā cika. ²⁶ Ta haka za a ceci dukkan Isra'ila. Kamar yadda yake a rubuce cewa,

“Mai Ceto zai zo daga Sihiyona;

Zai kawar da duk fin bin Allah daga zuriyar Yakubu.

²⁷ Wannan shi ne alkawarina da su,

a sa'ad da zan dauki zunubansu.”

28 Yahudawa sun zama masu gāba da Allah saboda fin Labari Mai Daƙin da suka yi; wannan kuma saboda amfaninku ne. Amma saboda zaɓensu da aka yi, su mutane ne da Allah yake kauna; wannan kuwa albarkacin kakannin kakanninsu ne. ²⁹ Gama baiwar Allah da kirarsa ba abubuwa ne da Allah zai canza ba. ³⁰ A dā ku waƙanda ba Yahudawa ba, ku masu rashin biyayya ga Allah ne, amma yanzu kam kun sami jinkai ta wurin rashin biyayyar Yahudawa. ³¹ Haka kuma su Yahudawa sun zama masu rashin biyayya ga Allah a yanzu;ⁱ wannan kuwa don su sami jinkai ne ta wurin jinkan nan da Allah ya nuna muku. ³² Gama Allah ya mai da dukan mutane kamar 'yan kurkuku saboda rashin biyayya. Ya yi haka don yā nuna jinkai ga kowa.

Yabo ga Allah

33 Hakika, zurfin hikimar Allah da kuma na saninsa marar iyaka ne! Hukunce-hukuncensa sun fi gaban bincike. Abubuwan da yake aikatawa sun wuce gaban ganewa!

³⁴ “Wa ya taɓa sanin zuciyar Ubangiji?

Wa ya taɓa zama abokin shawararsa?

³⁵ Wa ya taɓa ba wa Allah wani abu

har da zai zama dole Allah yā mayar masa?”

³⁶ Gama shi ne ya halicci dukan abubuwa, kuma abubuwan nan duka suna kasancewa ta wurinsa ne, kuma saboda shi. Bari daukaka ta tabbata ga Allah har abada. Amin.

11.26: Ish 59.20-21 11.27: Irm 31.33-34 11.33: Ish 55.8 11.34: Ish 40.13

11.35: Ayu 41.11 11.36: 1 Kor 8.6

ⁱ11.31 Yanzu: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wannan kalmar.

Hadaya Mai Rai

12 ¹ Saboda haka, 'yan'uwa, bisa ga jinƙan nan na Allah, ina roƙonku ku miƙa kanku hadaya wadda take mai rai, mai tsarki, da kuma abin so ga Allah. Wannan kuwa ita ce hanyar da za ku yi wa Allah hidima ta ainihi. ² Kada ku yarda tunani irin na zamanin nan yā bi da hankalinku, amma ku yarda Allah yā canza ku yā sabunta zuciyarku da hankalinku. Ta haka za ku iya tabbatar da abin da yake nufin Allah, wato, abin da yake mai kyau, abin so ga Allah, da kuma abin da yake cikakke.

³ Bisa ga alherin nan da aka yi mini, ina yin wa kowane ɗayanƙu gargadi cewa kada kowa yā dauki kansa da girma fiye da yadda ya kamata yā yi. A maimakon haka kowa yā mai da hankali game da yadda yake ganin kansa, wato, yā riƙa ganin kansa daidai gwargwadon bangaskiyar da Allah ya ba shi. ⁴ Muna da gaɓoɓi da yawa cikin jiki guda, kuma duk gaɓoɓin nan suna da aikinsu dabam-dabam. ⁵ Haka kuma, mu da muke mutane masu yawa, mun zama jiki ɗaya cikin Almasihu, kowane ɗayanmu kuwa gaɓar ɗan'uwansa ne. ⁶ Saboda haka ya kamata mu yi amfani da baye-bayen nan iri-iri daidai gwargwadon alherin da Allah ya yi mana. Idan baiwarmu ta yin annabci ce, sai mu yi annabci daidai gwargwadon bangaskiyarmu. ⁷ Idan baiwarmu kuwa ta yin hidima ce, sai mu yi hidima; idan ta yin koyarwa ce, mu yi koyarwa; ⁸ idan ta ƙarfafawar juna ce, bari mu kasance masu ƙarfafawa. In kuma baiwarmu ta biyan bukatar 'yan'uwa ce, sai mu yi haka ɗin hannu sake; idan ta shugabanci ce, sai mu ba da hankalinmu sosai ga shugabanci; idan ta nuna tausayi ce, sai mu yi haka ɗin da farin ciki.

Yadda Za a Gane da Mai Bi na Gaske

⁹ Bari ƙaunarku ta zama ta gaskiya. Ku ƙi duk abin da yake mugu, amma ku riƙe abin da yake mai kyau da ƙarfi sosai. ¹⁰ Ku ba da kanku ga juna da ƙauna irin ta 'yan'uwa. Ku kuma yi ƙoƙari sosai wajen girmama wani fiye da kanku. ¹¹ Kada ku taɓa zama da rashin ƙwazo, amma ku dauki niyya sosai a zukatanku kuna yi wa Allah hidima. ¹² Ku yi farin ciki a cikin sa zuciyarku, ku yi haƙuri a cikin wahalarku, ku yi aminci kuma a cikin addu'arku. ¹³ Ku riƙa raba abin da kuke da shi da mutanen Allah waɗanda suke da bukata. Ku riƙa karɓar baƙi hannu biyu-biyu.

14 Ku sa wa waƙanda suke tsananta muku albarka. Ku sa musu albarka, kada ku la'anta su. ¹⁵ Ku yi farin ciki tare da waƙanda suke farin ciki, ku yi kuka tare da waƙanda suke kuka. ¹⁶ Ku yi zaman lafiya da juna. Kada ku nuna halin daga kai, amma ku mai da kanku abokai ga waƙanda ba a d'auke su a bakin kome ba. ¹⁷ Kada ku d'auki kanku kamar kun fi sauran mutane wayo.

17 Idan kowa ya yi muku mugunta, kada ku saka masa da mugunta. Ku lura don ku aikata abin da kowa zai iya gani cewa daidai ne. ¹⁸ Ku yi iyakar koƙarinku, in zai yiwu, ku yi zaman lafiya da kowa. ¹⁹ Kada ku zama masu ramuwa, 'yan'uwana, sai dai ku bar wa Allah yã rama muku da fushinsa. Don kuwa a rubuce yake cewa, "Ramuwa tawa ce; ni kuwa zan rama, in ji Ubangiji." ²⁰ Rubutaccen Maganar Allah ya sãke cewa: "Idan abokin gãbanka yana jin yunwa, ka ba shi abinci; idan yana jin kishin ruwa; ka ba shi ruwan sha. Ta yin haka zai zama kamar kana tara garwashin wuta a kansa ne." ²¹ Kada ku bar mugunta ta yi nasara a kanku, a maimakon haka ku yi nasara a kan mugunta ta wurin aikatawar abin da yake mai kyau.

Yin Biyayya ga Shugabannin Gwamnati

13 ¹ Dole ne kowa yã yi biyayya ga shugabannin gwamnati, gama babu wani ikon shugabanci sai dai da yardar Allah. Kuma duk masu ikon shugabancin da muke da su, Allah ne ya kafa su. ² Saboda haka duk wanda ya fi yin biyayya ga shugabannin gwamnati, ya fi yin biyayya da abin da Allah ya kafa ne. Masu aikata haka kuwa za su jawo wa kansu hukunci ne. ³ Gama shugabanni ba abin tsoro ba ne ga waƙanda suke yin abin da yake daidai, sai dai ga waƙanda suke yin abin da yake mugu. Kana so ka rabu da tsoron mutumin da yake da ikon shugabanci? To, sai ka aikata abin da yake daidai, shi kuwa zai yabe ka, ⁴ don shi bawan Allah ne saboda amfaninka. Amma idan kai mai yin mugunta ne, sai ka ji tsoro, don ba a banza ne shugaban nan yake riƙe da takobinsa ba. Shi bawan Allah ne, kuma ta wurinsa fushin Allah yakan tabbata don a hukunta mai mugunta. ⁵ Saboda haka dole ne ku yi biyayya ga shugabannin gwamnati. Ba don ku guje wa fushin Allah kaƙai ba, amma don tunaninku yã kasance babu laifi.

12.14: Mat 5.44; Luk 6.28 12.16: K. Mag 3.7 12.19: M. Sh 32.35

12.20: K. Mag 25.21-22

¹⁷12.16 Ku mai da kanku abokai ga waƙanda ba a d'auke su a bakin kome ba: Wani juyi na waƙannan kalmomi shi ne, "Ku yarda da yin irin aikin da ba a gani da daraja."

6 Wannan ne kuma ya sa kuke biyan haraji, don shugabannin gwamnati ma'aikatan Allah ne wafanda suke ba da duk lokacinsu saboda aikin shugabanci. ⁷Ku biya wa kowa duk abin da yake binku. Idan harajin kanku ne ya kamata ku biya, sai ku biya; idan ma harajin kayanku ne, sai ku biya. Ku ji tsoron wanda ya isa a ji tsoronsa, ku kuma girmama wanda ya isa a girmama shi.

Kaunar Juna

8 Kada ku riƙe hakkin kowa. Sai dai hakkin nan wanda ya zama muku dole ku yi, wato, nuna ƙaunar juna. Don wanda yake ƙaunar wani ya cika Dokar ke nan. ⁹Wafannan umarnai, wato, "Kada ka yi zina; kada ka yi kisankai; kada ka yi sata; kada ka yi kwadayi," da duk sauran umarnan da ake da su, duk sun sami cikawa cikin maganan nan da ta ce, "Ka ƙaunaci kowa kamar kanka." ¹⁰Idan kana ƙaunar wani, ba za ka taɓa yin masa mugunta ba. Saboda haka ƙauna ita ce cikawar Dokar.

11 To, ku aikata wannan domin kun gane irin zamanin da muke ciki. Lokaci ya yi da za ku tashi daga barcinku, don lokacin da za a cece mu ya yi kusa yanzu fiye da a lokacin da muka tuba. ¹²Dare ya kusan ƙarewa, kuma sauran lokaci kaɗan gari yã waye. Saboda haka bari mu watsar da ayyukan da suke na duhu, mu sa kayan yaƙinmu na haske. ¹³Bari mu yi rayuwa ta kirki yadda ya dace da wafanda suke zama a cikin haske; ba tare da shaye-shaye iri-iri da buguwa ba, ko da halin lalata da neman jin daɗi na rashin kunya, ko da faɗa da kishi. ¹⁴A maimakon haka sai ku dauki halin Ubangiji Yesu Almasihu, kada kuma ku yarda da halin mutuntaka da zai bi da ku bisa ga sha'awace-sha'awacensa.

Kada Ka Dora wa Dan'uwanka Laifi

14 ¹Ku karɓi mutumin da bangaskiyarsa ba ta yi ƙarfi ba, amma kada ku neme shi da laifi idan ra'ayinsa dabam yake da naku. ²Bangaskiyar wani mutum za ta yarda masa yã ci duk abin da ya ga dama, amma mutumin da ba shi da ƙarfi cikin bangaskiyarsa, sai kayan lambu kawai yake ci. ³Mutumin da yake cin duk irin abincin da ya ga dama kada yã rena shi wanda ba ya cin kowane irin abinci. Kuma wanda ba ya cin kowane irin abinci, kada yã dora laifi a kan wanda yake cin kowane irin abinci, don Allah ya riga ya karɓe shi. ⁴Kai wane ne da za ka dora laifi a kan bawan wani? Ko bawan ya yi aiki mai kyau, ko ya ƙasa,

13.6-7: Mat 22.21; Mar 12.17; Luk 20.25

13.9: Fit 20.13-15,17; M. Sh 5.17-19,21; L. Fir 19.18

ai, wannan ruwan maigidansa ne. Ga shi kuwa nasara zai yi, don Ubangiji ya iya sa shi yā yi nasara.

5 Wani yakan ga wata rana da muhimmanci fiye da sauran ranaku. A ganin wani kuwa dukan ranaku daidai ne. Kowa dai yā sami nasa cikakken tabbaci a cikin zuciyarsa. ⁶ Duk mai ganin wata rana da muhimmanci yana yin haka ne cikin girmamawar Ubangiji. Duk mai cin kowane irin abinci yana yin haka ne cikin girmamawar Ubangiji, don yakan ba da godiya ga Allah saboda abincin. Duk wanda ba ya cin kowane irin abinci shi ma yana haka ne cikin girmamawar Ubangiji, don shi ma yakan yi wa Allah godiya. ⁷ A cikinmu, ba don amfanin kansa mutum yake rayuwa ba. Ba don amfanin kansa yake mutuwa ba kuma. ⁸ Idan muna rayuwa, saboda Ubangiji muke rayuwa, in kuma mutuwa za mu yi, saboda Ubangiji muke mutuwa. Saboda haka ko rayuwa ne muke yi ko mutuwa, mu na Ubangiji ne. ⁹ Gama Almasihu ya mutu ya kuma tashi da rai don yā zama Ubangiji na wadanda suke matattu da kuma wadanda suke masu rai. ¹⁰ Kai fa, me ya sa kake ganin *ɗan'uwanka* da laifi? Kai kuma me ya sa kake rena *ɗan'uwanka*? Dukanmu dai za mu tsaya a gaban Allah wanda shi ne mai yi mana shari'a. ¹¹ Gama a rubuce yake cewa,

“Na rantse da kaina, in ji Ubangiji,
Kowace gwiwa za ta durkusa a gabana;
kowane harshe zai shaida cewa ni ne Allah.”

¹² To, kowane *ɗayanmu* zai ba da lissafin rayuwarsa ga Allah.

Kada Ka Sa wa *Dan'uwanka* Abin Tuntuɓe

¹³ Saboda haka sai mu daina halin nan na ganin laifin juna. A maimakon haka sai kowa yā *ɗauki* niyya cewa ba zai zama dalilin tuntuɓe ko abin sa zunubi ga *ɗan'uwansa* ba. ¹⁴ Na sani, ina kuma da cikakken tabbaci cikin Ubangiji Yesu cewa babu wani abu wanda yake da rashin tsabta bisa ga asalinsa. Amma idan wani ya *ɗauka* cewa wani abu mai rashin tsabta ne, to, a gare shi ne abin yake da rashin tsabta. ¹⁵ Idan kana bata wa *ɗan'uwanka* zuciya saboda abincin da kake ci, ba halin *kauna* kake nunawa ba ke nan. Kada abincin da kake ci yā zama hanyar lalatar da *ɗan'uwanka* wanda Almasihu ya mutu dominsa. ¹⁶ Kada abin da yake daidai a ganinka yā zama abin zargi ga wadansu. ¹⁷ Gama mulkin Allah ba zancen ci da sha ba ne, zancen adalci ne, da salama, da farin ciki a cikin Ruhu Mai Tsarki. ¹⁸ Kuma

duk wanda yake yi wa Almasihu bauta ta wannan hanya, shi mai faranta wa Allah rai ne, mai samun yarda a wajen mutane kuma.

19 Saboda haka bari mu yi iyakacin koƙarinmu don mu aikata abin da zai kawo zaman lafiya da ƙarfafawar juna. ²⁰ Kada ku rushe aikin Allah saboda sha'anin cin abinci. Lallai ana iya cin kowane irin abinci, amma ba abu mai kyau ba ne idan abincin da ake ci ya zama abin sa wa wani tuntube. ²¹ Ya fi kyau kada ka ci nama, ko ka sha ruwan inabi, ko ka aikata kowane irin abu idan zai sa ɗan'uwanka yā fāfi. ²² Bari duk ra'ayin da kake da shi game da wannan sha'ani yā kasance tsakaninka da Allah. Mai albarka ne wanda zuciyarsa ba ta ba shi laifi ba, game da abin da shi da kansa ya ɗauka cewa daidai ne. ²³ Amma mutumin da yake da shakka a kan abin da yake ci, yana jawo wa kansa hukuncin Allah ne idan ya ci, don halin nan da yake yi bai dogara ga bangaskiya ba. Kuma duk abin da bai dogara ga bangaskiya ba, zunubi ne.

Faranta wa Dan'uwanka Rai, ba Kanka Ba

15 ¹ Mu da muke masu ƙarfi cikin bangaskiyarmu ya kamata mu ɗauki nauyin waɗanda ba su da ƙarfi, don mu taimake su cikin kāsawarsu. Kada kuma mu nuna halin sonkai. ² Bari kowa a cikinmu yā faranta wa ɗan'uwansa rai saboda amfaninsa da kuma ginawar bangaskiyarsa. ³ Gama ko Almasihu ma ba kansa ya faranta wa rai ba. Kamar yadda yake a rubuce cewa, “Zage-zagen masu yin maka zagi sun fāɗo a kaina.” ⁴ Gama duk abin da aka rubuta tun ɗā a cikin Rubutattun Maganar Allah an rubuta ne don a koyar da mu, don mu zama da sa zuciyar ta wurin jimrewa da ƙarfafawa waɗanda maganar Allah takan ba mu. ⁵ Bari Allah mai ba da jimrewa da ƙarfafawa yā kai ku ga yadda za ku yarda da juna a sa'ad da kuna bin misalin Almasihu Yesu. ⁶ Ta haka dukanku za ku kasance da baki ɗaya, da nufi ɗaya kuma, kuna ɗaukaka Allah wanda shi ne Uban Ubangijinmu Yesu Almasihu.

⁷ Ku karfi juna hannu biyu-biyu kamar yadda Almasihu ya karɓe ku hannu biyu-biyu don ku sa a ɗaukaka Allah. ⁸ Gama ina dai gaya muku cewa dalilin da Almasihu ya zama mai yin hidima ga Yahudawa shi ne domin a nuna gaskiyar maganar Allah, a kuma tabbatar da alkawuran da aka yi wa kakannin kakanninsu, ⁹ don kuma waɗanda ba Yahudawa ba su ɗaukaka Allah saboda jinkansa. Kamar yadda yake a rubuce cewa:

“Saboda haka zan yabe ka a cikin waƙanda ba Yahudawa ba,

zan rera waƙoƙi don yabon sunanka.”

¹⁰ Rubutaccen Maganar Allah ya sāke cewa,

“Ya ku waƙanda ba Yahudawa ba, ku yi farin ciki tare da mutanen Allah.”

¹¹ An fara da cewa,

“Ku yabi Ubangiji, ku waƙanda ba Yahudawa ba duka, ku yi masa yabo, ku kabilu duka.”

¹² Kuma Ishaya ya ce,

“Wani daga zuriyar Jesse zai bayyana,

Zai tashi yā yi mulkin waƙanda ba Yahudawa ba,

a gare shi ne waƙanda ba Yahudawa ba za su sa zuciya.”

13 Bari Allah mai kawo sa zuciya yā ba ku cikakken farin ciki da salama a sa’ad da kuke ba da gaskiya gare shi. Ta haka za ku zama da cikakkiyar sa zuciya ta wurin ikon Ruhu Mai Tsarki.

Hidimar Bulus ga Waƙanda ba Yahudawa ba

14 ‘Yan’uwana, ni da kaina na amince cewa ku da kanku kuna cike da kirki kuna kuma cike da cikakken sani, har kun isa ku koya wa junanku. ¹⁵ A rubutun nan nawa na fita a fili sosai ina magana a kan waƙansu abubuwa don in tuna muku da su. Na yi wannan kuwa bisa ga alherin nan wanda Allah ya yi mini, ¹⁶ wanda ya sa ni in zama mai hidimar Almasihu Yesu ga waƙanda ba Yahudawa ba. Ina aikin firist ta wurin hidimar shelar Labari Mai Daƙi na Allah don waƙanda ba Yahudawa ba su zama hadaya mai karbuwa ga Allah, waƙanda aka tsarkake su ta wurin Ruhu Mai Tsarki. ¹⁷ Saboda haka ina iya yin taƙama cikin Almasihu Yesu game da hidimar da nake yi wa Allah. ¹⁸ Ba zan yi karfin hali in yi magana game da wani abu ba, sai dai abin da Almasihu ya aikata ta wurina. Wannan abin kuwa shi ne yadda aka kawo waƙanda ba Yahudawa ba ga yin biyayya ga Allah ta wajen maganganuna da ayyukana, ¹⁹ ta wajen ikon alamu da abubuwan ban mamaki, duka kuwa ta wurin ikon Ruhun Allah ne. Wato, daga Urushalima na kewaye har zuwa Ilirikum na yi shelar Labari Mai Daƙi na Almasihu, har na cika aikin nan duka. ²⁰ A koyaushe niyyata ita ce in yi wa’azin Labari Mai Daƙi a duk inda ba a san Almasihu ba, don kada yā zama cewa ina yin gini

a kan tushen da wani ne dabam ya kafa. ²¹ A maimakon haka, sai dai kamar yadda yake a rubuce cewa,

“Wadanda ba a yi musu magana game da shi ba za su gani,

kuma wadanda ba su ji ba, za su gane.”

22 Wannan ne ya sa sau da yawa aka hana ni zuwa wurinku.

Shirin Bulus Yă Ziyarci Roma

23 Yanzu kam na riga na gama aikina a wannan wurin da nake. Tun da yake tun shekaru masu yawa ina marmarin zuwa wurinku don in gan ku, ²⁴ na shirya in ziyarce ku yanzu. Ina fata cewa a lokacin da zan wuce zuwa kasar Asbaniya, zan bi ta wurinku in kawo ziyara. Ina fata kuma bayan na ji dadin zama tare da ku na dan lokaci, zan ci gaba da tafiyata zuwa can tare da taimakonku. ²⁵ Yanzu kam za ni Urushalima don in kai taimako wa tsarkaka da suke wurin. ²⁶ Jama'ar masu bi da take a Makidoniya da wadanda suke a Akaya sun ji dadin ba da kyautai don taimakon wadanda suke da rashi cikin tsarkakan Urushalima. ²⁷ Sun ji dadin yin haka, ko da yake lallai wannan kamar hakki ne a kansu. Da yake wadanda ba Yahudawa ba sun sami nasu rabon albarkun ruhaniya daga Yahudawa, ya zama musu kamar bashi ke nan su yi amfani da albarkunsu na duniya don su biya bukatar Yahudawa. ²⁸ In kuwa na gama wannan aiki, na kuma tabbata cewa na danƙa musu wannan taimakon da aka bayar saboda su, zan kama hanyar Asbaniya, in kuma kawo ziyara sa'ad da zan wuce zuwa can. ²⁹ Na tabbata cewa in na zo wurinku, zan zo ne da cikakkiyar albarkar Almasihu.

30 'Yan'uwa, saboda Ubangijinmu Yesu Almasihu da kuma bisa ga kaunar da Ruhu yake bayarwa, ina roƙonku cewa ku taimake ni cikin famata ta wurin yin addu'a ga Allah saboda ni. ³¹ Ku yi addu'a don in sami tsira daga hannun marasa bi wadanda suke a Yahudiya, don kuma taimakon da zan bayar a Urushalima yă zama abin karɓa ga tsarkakan da suke a wurin. ³² Ta haka kuwa, idan nufin Allah ne, zan iso wurinku da farin ciki, in kuma sami hutawa tare da ku. ³³ Allah mai ba da salama yă kasance tare da ku duka. Amin.

Gaisuwa

16 ¹Ina gabatar muku 'yar'uwarmu Fibi wadda na shaida cewa ita mai kirki ce. Ita kuwa mai hidimar jama'ar masu bi ce a Kankiriya. ²Ku karɓe ta cikin sunan Ubangiji yadda ya dace a karɓi tsarkaka. Ku kuma ba ta kowane irin tamaikon da take bukata daga gare ku, don ita kanta ta taimaki mutane da yawa, duk da ni ma.

³Ku gai da Biriskila da Akila, abokan aikina cikin Almasihu Yesu. ⁴Su kuwa sun ba da ransu har kusan mutuwa saboda ni. Ba ni kadai ne mai godiya a gare su ba, har ma da duk jama'un masu bi na waƙanda ba Yahudawa ba. ⁵Ku gai da jama'ar masu bi da take taruwa a gidansu.

Ku gai da Afanitus, abokina na kwarai, wanda shi ne na farko wanda ya zama mai bin Almasihu a duk ƙasar Asiya. ⁶Ku gai da Maryamu wadda ta sha famar aiki sosai saboda ku. ⁷Ku gai da Andaronikus da Yuniya, waƙanda Yahudawa ne kamar ni, waƙanda kuma aka ɗaure su a kurkuku tare da ni. Su kuwa mutane ne da an san su sosai a cikin manzanni, kuma sun riga ni ba da gaskiya cikin Almasihu.

⁸Ku gai da Amfiliyatus, abokina na kwarai cikin zumuncin Ubangiji. ⁹Ku gai da Urbanus abokin aikinmu cikin Almasihu, da kuma abokina Sitakis. ¹⁰Ku gai da Afalis wanda amincinsa cikin Almasihu tabbatacce ne. Ku gai da iyalin Aristobulus. ¹¹Ku gai da Hirudiyar wanda shi ma Bayahude ne. Ku gai da waƙanda suke cikin Ubangiji a iyalin Narkisus.

¹²Ku gai da Tirayifina da Tirayifusa, matan nan masu fama cikin aikin Ubangiji. Ku kuma gai da Farsis, abokiyata da nake ƙauna, wadda kuma ta sha famar aiki sosai saboda Ubangiji. ¹³Ku gai da Rufus wanda lallai shi sananne ne a cikin Ubangiji. Ku kuma gai da mamarsa wadda ta ɗauke ni kamar ɗanta. ¹⁴Ku gai da Asinkiritus, da Filigona, da Harmis, da Faturobas, da Harmas da kuma dukan 'yan'uwan da suke tare da su. ¹⁵Ku gai da Filologus, da Juliya, da Niriyyus da 'yar'uwar, da Olimfas, da duk tsarkakan da suke tare da su.

¹⁶Ku gai da juna da gaisuwar ƙauna. Duk jama'un masu bin Almasihu suna gai da ku.

¹⁷'Yan'uwana, ina dai roƙonku ku mai da hankali da masu kawo rabe-rabe tsakaninku, waƙanda suna sa ku tuntuɓe, suna kuma gāba da koyarwar da kuka karɓa. Ku yi nisa da su! ¹⁸Don

kuwa irin wadannan mutane ba Almasihu Ubangijinmu suke bauta wa ba, sai dai cikinsu. Ta wajen dadin bakinsu da yabon karya sukan rudi masu jinsu. Masu jinsu kuwa masu tunanin yara ne. ¹⁹ Kowa ya ji labarin yadda kuke biyayya da bishara, wannan kuwa ya sa ina farin ciki saboda ku. Amma ina so ku zama masu hikima ga abin da yake mai kyau, ku kuma zama marasa laifi ga duk abin da ya shafi mugunta. ²⁰ Allah mai ba da salama kuwa zai tattaka Shaidan, ya kuma ba ku iko a kansa, ba da dadewa ba,

Alherin Ubangijinmu Yesu ya kasance tare da ku.

21 Timoti, abokin aikina, yana gai da ku; haka ma Lushiyos, da Jason, da Sosifata, wadanda su ma Yahudawa ne.

22 Ni Tartiyus, mai rubuta wannan wasifa, ina gai da ku cikin Ubangiji.

23 Gayus, wanda ya karbe ni a gidansa, kuma mai karɓar dukan jama'ar masu bi a gidansa, yana gai da ku. Erastus, ma'ajin gari, da kuma dan'uwanmu Kwartus suna gaishe ku. ²⁴ Bari alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu ya kasance tare da ku duka. Amin. ^k

Addu'ar Karshe

25 Bari daukaka ta tabbata ga Allah wanda yake da iko ya kafa ku cikin bangaskiya bisa ga Labari Mai Dadin nan da nake wa'azinsa a kan Yesu Almasihu. Labari Mai Dadin kuwa asiri ne wanda aka boye tun zamanin da, ²⁶ amma a yanzu an fitar da shi a fili ta wajen rubuce-rubucen annabawa. Bisa ga umarnin Allah madawwami kuma an bayyana shi ga dukkan al'ummai, don su ba da gaskiya su kuma yi biyayya.

27 Bari daukaka ta tabbata ga Allah, wanda shi ne kadai mai hikima, ta wurin Yesu Almasihu har abada! Amin.

16.21: A.M. 16.1 16.23: A.M. 19.29; 1 Kor 1.14; 2 Tim 4.20

^k 16.23 Wadansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da aya 24.

WASIKAR BULUS TA FARKO ZUWA GA KORINTIYAWA

Gabatarwa

Marubucin *Wasika ta Farko zuwa ga Korintiyawa*, wato manzo Bulus, ya rubuta wasikar ne a shekara ta A.D. 55 a lokacin da yake da zama a birnin Afisa (Dubi 16.8).

Bulus ya rubuta wasikar don yā ba da shawara a kan damuwa iri-iri da halayen kāsawa dabam-dabam da ake da su a jama'ar masu bi wadda shi da kansa ya kafa.

A zamanin Bulus, Korinti wani babban birni ne wanda aka san shi da halaye dabam-dabam. Halayen nan kuwa su ne: kasuwanci da ciniki; kofarin neman ilimi da hikima; kofarin bin addini; da kuma halin lalata, musamman wani irin karuwancin da ake yi a kan cewa ana yi wa Allah bauta ne.

Ko da yake jama'ar masu bi a Korinti ta kasance da baye-bayen Ruhu Mai Tsarki, wadansu cikin 'yan jama'ar masu bi ba su nuna halin da ya dace da rayuwar mai bi ba. Saboda haka wasikar ta nace sosai tana ba da shawara, tana kuma yin gargadi a kan halaye dabam-dabam wadanda ya kamata jama'ar masu bi su yi gyara a kai. Wasikar ta yi magana a kan rabe-raben da yake tsakanin jama'ar masu bi (1.10—4.31), da halin lalatar da wadansu suke ciki (5.1-13, 6.12-20), da karar 'yan'uwan da wadansu sukan yi a gaban masu shari'a wadanda ba masu bi ba (6.1-8), da kuma cin jibin Ubangijin da wadansu cikin jama'ar masu bi suke yi ta hanyar da ba ta dace ba (11.17-34). Ban da haka ma, akwai gyaran da wasikar ta yi a kan wata koyarwar karyar da ake da ita a kan tashin matattu (15.1-58).

A karshe Bulus ya nuna cewa amsa ta wadannan damuwoyi a Korinti ita ce, su nuna wa juna irin kaunar da suka karfa daga wurin Allah (sura 13).

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa da addu'a 1.1-9

Rabe-rabe a cikin jama'ar masu bi 1.10—4.21

Damuwa game da dangantaka 5.1—7.40

Daukaka Allah a maimakon gumaka 8.1—11.1

Yadda za a yi wa Allah sujada 11.2—14.40

Tashin Yesu daga matattu, da na masu bi 15.1-58

Bayarwa domin masu bi na Yahudiya 16.1-4

Maganar karshe da gaisuwa 16.5-24

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus, wanda aka kira yã zama manzo na Yesu Almasihu da yardar Allah, da kuma ðan'uwannu Sastanis, ² zuwa ga jama'ar masu bin Allah wadda take a Korinti, zuwa kuma ga waƙanda aka kira su zama tsarkaka cikin Yesu Almasihu, tare da dukan waƙanda a ko'ina suke addu'a da sunan Yesu Almasihu Ubangijinmu, Ubangijinsu da namu duka.

³ Alheri da salama daga Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Bulus Ya Gode wa Allah

⁴ Ina gode wa Allah koyausha dominku, saboda alherin da ya ba ku ta wurin Almasihu Yesu. ⁵ Gama ta kowace hanya aka yi muku arziki a cikinsa, wajen yin magana da ilimi duka, ⁶ domin an tabbatar da shaidarmu game da Almasihu a cikinku. ⁷ Saboda haka ba ku kãsa samun kowace irin baiwar ruhaniya ba, yayin da kuke zuba ido kuna jiran sãke dawowar Ubangijinmu Yesu Almasihu. ⁸ Zai kuma karfafa ku har zuwa karshe, domin ku zama marasa laifi a ranar da Ubangijinmu Yesu Almasihu zai dawo. ⁹ Allah mai cika alkawari ne, shi ne kuma ya kira ku ku yi zumunci tare da Dansa Yesu Almasihu Ubangijinmu.

Rabe-rabe a cikin Jama'ar Masu Bi

¹⁰ Ina roƙonku, 'yan'uwa, saboda sunan Ubangijinmu Yesu Almasihu cewa, bari bakinku yã zama ɗaya. Kada ku zauna a rabe, sai dai ku haɗa kai, ku zauna da nufi ɗaya, ra'ayinku kuma ɗaya. ¹¹ Don kuwa, 'yan'uwana, mutanen gidan Kuluwi sun gaya mini cewa kuna faɗa da junanku. ¹² Abin da nake nufi shi ne, kowannenku yana faɗin abu dabam, wani yana cewa, "Ni na Bulus ne," wani yana cewa, "Ni na Afolos ne," wani yana cewa, "Ni na Kefas" ne," wani kuma yana cewa, "Ni na Almasihu ne." ¹³ Ashe, an raba Almasihu kashi-kashi ne? Bulus ya mutu a gicciye dominku? Ko kuwa an yi muku baftisma da sunan Bulus ne?

¹⁴ Na gode wa Allah ban yi wa waninku baftisma ba sai Kiribus da Gayus. ¹⁵ Ta haka ba wanda zai iya cewa da sunana aka yi muku baftisma. ¹⁶ Na kuma tuna na yi wa mutanen gidan Istifanus baftisma, amma ban da waɗannan ban san ko na yi wa

1.2: A.M. 18.1 1.12: A.M. 18.24 1.14: A.M. 18.8; 19.29; Rom 16.23

^a 1.12 Kefas: Wato, Siman Bitrus ke nan.

wani baftisma ba. ¹⁷ Ai, Yesu bai aiko ni domin in yi baftisma ba, sai dai in yi aikin ba da Labari Mai Dadi ba tare da amfani da hikimar mutum ba, don kada a kása ganin darajar mutuwar Yesu a kan gicciye.

Almasihu Ikon Allah Ne da Hikimarsa

18 Gama saƙon ceto kamar maganar banza ce ga waƙanda suke hanyar halaka, amma a gare mu, mu da aka cece mu, maganar ceto ikon Allah ne. ¹⁹ Domin an rubuta cewa:

“Zan bata hikimar waƙanda
suke tsammani suna da hikima;
Zan kuma rikitar da wayon waƙanda
suke tsammani suna da wayo.”

20 To, ina masu hikima? Ina malaman dokoki? Ina waƙanda suke tsammani sun san kome da kome? Ashe, Allah bai nuna cewa wayon masu hikimar wannan duniya wawanci ne ba?

21 Gama bisa ga hikimar Allah mutanen duniya ba su san Allah ta wurin tasu hikimar ba. A maimakon haka, Allah ya zaɓi yã cece waƙanda suka ba da gaskiya gare shi ta wurin shelar bisharar da ake gani kamar shirme ne. ²² Yahudawa suna so su ga alama, Helenawa kuma suna neman hikima. ²³ Mu kuwa muna wa'azin Almasihu wanda ya mutu a kan gicciye ne, abin da ya zama dalilin tuntube ga Yahudawa, abin da kuma waƙanda ba Yahudawa ba suke gani kamar wawanci ne. ²⁴ Amma saƙonmu shi ne, Almasihu ikon Allah da hikimar Allah ne ga waƙanda aka kira, ko su Yahudawa ne, ko waƙanda ba Yahudawa ba. ²⁵ Domin abin da ake gani kamar Allah ya yi wawanci ne, ya fi wayon mutum, abin da kuma ake tsammani kásawa ce ta Allah, ya fi duk farfin mutum.

26 'Yan'uwa, ku tuna yadda kuke lokacin da Allah ya kira ku. Kaƙan daga cikinku ne suke da wayo bisa ga ganin mutum, kaƙan kuma daga cikinku ne suke riƙe da babban matsayi, kuma kaƙan ne suke 'ya'yan manya. ²⁷ Allah yana zaɓar abin da mutane suke tsammani wawanci ne, domin yã ba masu hikima irin ta duniya kunya. Allah yana zaɓar abin da mutane suke gani kamar ya kása ne, domin yã ba mai farfi kunya. ²⁸ Abin da mutane suka ɗauka ba shi da daraja, ko ba shi da amfani, ko kuma ba kome ba ne, shi ne abin da Allah yake amfani da shi yã rushe abin da mutane suke gani kamar yana da muhimmanci. ²⁹ Allah ya yi duk wannan

domin kada wani dan Adam yā dāga kansa a gaban Allah. ³⁰ Allah ne ya sa kuka kasance cikin Almasihu Yesu, Allah ne kuma ya sa Almasihu ya zama mana hikima. Ta wurinsa ne kuma muka sami yardar Allah da tsarkakewa, da ceto. ³¹ Saboda haka, kamar yadda yake a rubuce, “Duk mai yin tafama yā yi tafama cikin Ubangiji.”

Sako a kan Almasihu da Aka Gicciye

2 ¹ 'Yan'uwā, sa'ad da na zo in gaya muku asirin^b da Allah ya gaya mana, ban gaya muku wannan saƙon ta wurin iya magana, ko nuna hikima ba. ² Don na yi niyya a zuciyata cewa, a lokacin da zan zauna tare da ku ba zan koyar da kome ba sai zancen Yesu Almasihu, shi wanda aka gicciye. ³ Farkon zuwana wurinku ba ni da ƙarfi, ina rawar jiki saboda tsoro, ⁴ jawabina da wa'azina ba su dogara ga maganar lallashi ko wayo ba, sai dai sun dogara ne ga shaida ta ikon Ruhu. ⁵ Kada bangaskiyarku ta dogara ga hikimar mutane, sai dai ga ikon Allah.

Hikimar Allah

6 Duk da haka muna maganar hikima ga waƙanda suka yi girma cikin bangaskiyarsu, sai dai ba hikima irin ta wannan zamanin ba, ba kuwa irin ta masu mulkin zamanin nan waƙanda suke shudewa ba. ⁷ Amma muna maganar hikimar Allah wacce take a asirce, da dā a boye take, wato, hikimar Allah da ya shirya tun kafin farkon zamanai, domin dāukakarmu. ⁸ A cikin masu mulki na yanzu ba wanda ya gane hikiman nan, domin da a ce sun gane ta, da ba su gicciye Ubangiji Maƙaukaki ba. ⁹ Amma kuwa yadda yake a rubuce ke nan cewa:

“Abin da Allah ya shirya wa masu ƙaunarsa ba wanda ya taƙa gani,
ba wanda ya taƙa ji,
ba kuma wanda ya taƙa tunani.”

¹⁰ Amma Allah ya nuna mana waƙannan abubuwa ta wurin Ruhu, gama Ruhu shi yake bincike kome, har ma abubuwan Allah masu wuyar ganewa. ¹¹ Wane ne zai iya sanin tunanin da yake zuciyar wani mutum idan dai ba ruhun mutumin ba? Haka kuwa yake, ba wanda zai gane tunanin Allah, sai dai Ruhun Allah. ¹² Mu kuwa ba ruhun duniya muka karfo ba, sai dai Ruhu wanda yake

1.31: Irm 9.24. 2.3: A.M. 18.9 2.9: Ish 64.4

^b 2.1 asirin: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “shaida” ne a nan.

daga wurin Allah, domin mu gane abubuwan da Allah ya ba mu hannu sake.

13 Muna gaya muku wafannan abubuwa ba da kalmomin da ake koyarwa ta hikimar mutum ba, sai dai ta Ruhu, ta wurin bayyana abubuwan Ruhu ga wafanda suke na Ruhu.⁶ 14 Mutumin da ba Ruhu ne yake bi da shi ba, ba ya karɓa abubuwan Ruhun Allah, don a gare shi wawanci ne, ba kuwa zai iya gane su ba, don ta wurin Ruhu ake ganewa. 15 Mutumin da Ruhu yake bi da shi kuwa, yana iya gwada kome amma ba wanda zai iya gwada shi.

16 “Wa ya san tunanin Ubangiji har da zai koya masa?”

Amma mu dai tunaninmu na Almasihu ne.

Abokan Aiki na Allah

3 ¹Yan'uwa, ni ban iya yi muku magana kamar wafanda Ruhu yake bi da su ba, sai dai kamar mutanen duniya, kamar jarirai cikin bin Almasihu. ²Na ciyar da ku da madara, ba da abinci mai tauri ba, don ba ku isa cin abinci mai tauri ba. Har yanzu ma ba ku isa ba, ³don har yanzu kuna da halin mutuntaka. Idan dai kuna kishi, kuna faɗa da junanku, ai, har yanzu kuna da halin mutuntaka ke nan, kuna kuma yin ayyuka irin na halin mutum. ⁴Don idan wani ya ce, “Ni na Bulus ne,” wani kuma ya ce, “Ni na Afolos ne,” ashe, ba halin mutum kuke nunawa ba ke nan?

⁵Wane ne ma Afolos? Wane ne Bulus? Ashe, ba masu aiki ba ne kawai, wafanda kuka ba da gaskiya ta wurinsu, kowannensu kuwa bisa ga abin da Ubangiji ya ba shi? ⁶Ni na shuka, Afolos ya yi ban ruwa, amma Allah ne ya sa shukar ta yi girma. ⁷Saboda haka da wanda ya shuka, da wanda ya yi ban ruwan ba a bakin kome suke ba, sai dai Allah kadai shi da ya sa shukar ta yi girma. ⁸Da mai shukar, da shi mai ban ruwan nufinsu ɗaya ne, sai dai kowanne zai sami ladansa bisa ga aikinsa. ⁹Gama mu abokan aiki na Allah ne, ku kuwa gona ce ta Allah, ginin Allah kuma.

10 Ta wurin alherin da Allah ya ba ni, na kafa tushen gini kamar gwanin gini, wani kuma yana gini a kai. Dole kowane mai gini yã yi lura da irin ginin da zai yi a kai. ¹¹Gama ba wanda zai iya kafa wani tushe dabam da ya fi wannan da an riga an kafa

2.16: Ish 40.13 3.2: Ibr 5.12-13 3.4: 1 Kor 1.12 3.6: A.M. 18.4-11,24-28

⁶2.13 ga wafanda suke na Ruhu: Da Helenanci an rubuta “a cikin kalmomin ruhaniya” ne a nan.

wato, Yesu Almasihu. ¹² To, idan wani ya yi gini a kan tushen nan da zinariya, ko da azurfa, ko da duwatsu masu daraja, ko da itace, ko da ciyawa, ko da kara ¹³ za a ga aikin kowanne mai gini, za a tona shi a Ranan nan. Domin da wuta za a nuna aikin kowa, kuma wutar za ta gwada irin aikin da kowa ya yi. ¹⁴ Idan ginin da aka yi a kan tushen bai kɓne ba, to, wanda ya yi ginin zai sami lada. ¹⁵ Idan kuwa ginin ya kɓne, mai ginin zai yi hasara, amma zai sami ceto, amma dai kamar ya bi ta cikin wuta ne.

¹⁶ Ashe, ba ku san ku haikalin Allah ne ba, kuma Ruhun Allah yana zaune a cikinku? ¹⁷ Duk wanda ya bata haikalin Allah, Allah zai bata shi, don haikalin Allah yana da tsarki, kuma ku ne haikalinsa.

¹⁸ Kada kowa yā rufi kansa. Idan wani yana tsammani yana da wayo a yanzu, sai yā mai da kansa kamar wawa don yā zama mai wayo. ¹⁹ Gama wayon wannan duniya wawanci ne a wurin Allah, domin a rubuce yake cewa,

“Yakan kama masu wayo a dabararsu.”

²⁰ Kuma a rubuce yake cewa, “Ubangiji ya san cewa tunanin masu hikima banza ne.” ²¹ Don haka kada wani yā yi taƙama da mutum! Gama kome duka naku ne: ²² ko Bulus, ko Afolos, ko Kefas, ko duniya, ko rai, ko mutuwa, ko abubuwan yanzu, ko na nan gaba, ai, duk naku ne, ²³ ku kuwa na Almasihu ne, Almasihu kuma na Allah ne.

Manzannin Almasihu

4 ¹ Ku ɗauke mu mu masu aikin Almasihu ne, waɗanda Allah ya ba su amanar gaskiyar asirinsa. ² A kan haka kuma dole ne masu rikon amana su zama masu aminci. ³ Amma ƙaramin abu ne gare ni ku gwada ni, ko kuma a gwada ni bisa ga ganin mutum. Ba na gwada kaina. ⁴ Ban sani ko ina da wani laifi ba, amma hakan bai zama cewa ba ni da laifi ba sam. Ubangiji ne zai gwada ni. ⁵ Don haka kada ku yanke wa wani hukunci tun lokaci bai yi ba, ku jira sai Ubangiji ya dawo. Shi ne zai nuna abubuwan da suke ɓoye a duhu, yā kuma bayyana nufin zukatan mutane. A sa'an nan ne kowa zai karɓi yabo daga wurin Allah daidai gwargwado.

⁶ To, 'yan'uwa, ga zancen waɗannan abubuwa na mai da su misali ga kaina da kuma Afolos saboda ku, don ku yi koyi a kan maganan nan mai cewa, “Kada ku zarce abin da aka rubuta.” Don kada waninku yā yi taƙama da nasa mai koyarwa a kan na

wani. ⁷ Wane ne ya ce ka fi sauran? Mene ne kake da shi wanda ba Allah ne ya ba ka ba? To, in haka ne mene ne ya sa kana daga kai kamar ba a kyauta ka samu ba?

⁸ Kun riga kun sami duk abin da kuke so! Kun riga kun zama masu arziki! Kun zama kamar sarakuna, mu kuwa ba kome ba ne! Da ma a ce ku sarakuna ne, sai mu yi mulki tare da ku! ⁹ Gama a ganina, Allah ya nuna a fili cewa mu manzanni mu ne farshe a kome, kamar wadanda aka yanke wa hukuncin mutuwa, don mu mun zama abin da duniya duka, da mala'iku, da mutane za su sa wa ido. ¹⁰ Mun zama wawaye don Almasihu, amma ku kuna da wayo cikin Almasihu! Ba mu da karfi, amma ku kuna da karfi! Ana ganinku da mutunci, amma mu ana wulakanta mu! ¹¹ A yanzu haka muna jin yunwa da kishin ruwa, ba ma sa kayan kirki, ana dukanmu, ba mu da gida. ¹² Muna famar aiki da kanmu. Idan aka zage mu, sai mu sa albarka a maimako, idan aka ba mu wahala sai mu jimre. ¹³ Idan mutane suka ci mutuncinmu, sai mu yi musu magana cikin salama. Mun zama kamar mu ne bolar duniya, abin da kowa yake kyama, har wa yau ma, haka yake.

¹⁴ Na rubuta muku wannan ba don in sa ku ji kunya ba ne, sai dai don in yi muku gargadi don ku 'ya'yana ne wadanda nake kauna kuma. ¹⁵ Ko da kuna da malamai cikin Almasihu guda dubu goma, ba ku da ubanni da yawa. Lallai cikin Almasihu Yesu na zama babanku ta wurin kawo muku Labari Mai Dadi. ¹⁶ Don haka ina rokonku ku yi koyi daga wurina. ¹⁷ Saboda haka na aika muku Timoti wanda yake dana wanda nake kauna, mai aminci kuma cikin Ubangiji. Zai kuma sa ku tuna da yadda nake bin Almasihu Yesu, yadda nake koyarwa ko'ina a kowace jama'ar masu bi.

¹⁸ Amma wadansunku sun dauka ba zan zo wurinku ba, har suna daga kai. ¹⁹ Amma idan Ubangiji ya yarda zan zo wurinku ba da dadewa ba, zan kuma duba in ga wanne iko masu daga kan nan suke da shi, ba maganganunsu ba. ²⁰ Don mulkin Allah ba ga maganar baki yake ba, sai dai ga iko. ²¹ To, me kuka zaba, in zo muku da bulala, ko kuwa in nuna muku kauna cikin saukinkai?

Hukunci don Masu Halin Lalata

5 ¹ Na ji labari cewa akwai halin lalata a tsakaninku, irin ma wanda ba a yi ko a cikin wadanda ba su san Allah ba, har ma wani ya mai da matar babansa kamar matarsa. ² Har ma kuna takama! Ashe, bai kamata ku yi bakin ciki, ku fitar da wanda ya

yi wannan abin daga cikinku ba? ³ Ko da yake dai ba na tare da ku a jiki, ina tare da ku a ruhu. A cikin sunan Ubangijinmu Yesu na riga na yanke hukunci wa mutumin da ya yi wannan abin kamar ina nan. ⁴ A sa'ad da kuka taru ruhuna kuma yana nan, da kuma ikon Ubangijinmu Yesu, ⁵ sai ku ba da mutumin nan ga Shaidan, don ko da yake Shaidan ya bata jikinsa, za a ceci ransa a Ranar Ubangiji.

⁶ Taƙamar da kuke yi ba abu mai kyau ba ne. Ashe, ba ku sani ba, ɗan yisti kaɗan yake kumburar da duk curin burodi? ⁷ Ku fitar da tsohon yistin nan, don ku zama sabon curi, don lallai an raba ku da yistin. Haka yake a gare ku an riga an yanka ɗan ragonmu na Bikin Ketarewa, wato, Almasihu. ⁸ Saboda haka sai mu yi Bikin Ketarewa, ba da burodi mai tsohon yisti ba, ba kuwa tare da yisti na keta da mugunta ba, sai dai da burodi marar yisti, burodi na aminci da gaskiya.

⁹ Na rubuta muku a cikin wasifata cewa kada ku haɗa kai da masu halin lalata. ¹⁰ Ba ina nufin masu halin lalata na wannan duniya ba, ko masu kwadayi, ko masu sata, ko masu bautar gumaka. Domin idan haka ne dole ku fita daga cikin duniya. ¹¹ Amma ina rubuta muku cewa kada ku haɗa kai da duk wanda ake ce da shi ɗan'uwa mai bi idan yana da halin lalata, ko mai kwadayi ne, ko mai bautar gumaka, ko mai zage-zage, ko mashayi, ko mai sata, kada ku ko ci abinci tare da irin waɗannan. ¹² Ina ruwana da hukunta waɗanda ba namu ba? Ba waɗanda suke cikin jama'ar masu bi za ku hukunta ba? ¹³ Allah ne yake hukunta waɗanda ba namu ba. Ku kori mugun nan daga cikinku.

Kada Masu Bi Su Kai Karar Juna

6 ¹ Idan waninku yana so yã kai karar ɗan'uwansa, ashe, ba rashin kunya ne ba yã kai shi kotu wurin waɗanda ba masu bi ba, a maimakon yã kai shi wurin masu bi? ² Ashe, ba ku sani ba cewa tsarkaka ne za su yi wa duniya shari'a? Idan kuwa ku ne za ku yi wa duniya shari'a, shi ne ba za ku iya yin shari'a a kan kananan abubuwa ba? ³ Ba ku san cewa za mu yi wa mala'iku shari'a ba? Balle abubuwan da suka shafi zaman wannan duniya? ⁴ Idan kuna da irin waɗannan kararrakin, don me kuke kai su wurin waɗanda ba kome ba ne ga jama'ar masu bi? ⁵ Na faɗa wannan don ku ji kunya. Wato, babu ko mutum ɗaya ke nan mai hikima a cikinku da zai iya shirya tsakanin 'yan'uwa? ⁶ Amma a

maimakon haka, dan'uwa yakan kai farar dan'uwansa a kotu, har ma a gaban wafanda ba masu bi ba!

7 Karar junanku ma da kuke yi, ai, kāsawa ce a gare ku. Ba gara ku hakura a cuce ku ba? Ku kuma hakura ko an hana muku hakkinku? ⁸ Amma ga shi, ku da kanku kuna cuta, kuna riƙe hakkin juna, har ma 'yan'uwanku ne kuke yi wa!

9 Ashe, ba ku sani ba cewa marasa adalci ba za su shiga mulkin Allah ba? Kada fa a rufe ku: ba masu halin lalata, ko masu bautar gumaka, ko masu zina, ko 'yan daudu, ko maza masu kwana da maza, ¹⁰ ko farayi, ko masu kwaɗayi, ko mashaya, ko masu zage-zage, ko masu zamba, ba waninsu da zai shiga mulkin Allah. ¹¹ Haka wafansunku ma suke dā, amma an tsarkake ku, an miƙa ku ga Allah, an kuma mai da ku marasa laifi a gaban Allah cikin sunan Ubangiji Yesu Almasihu, da kuma Ruhun Allahnmu.

Ku Daukaka Allah da Jikinku

12 “An yarda mini in yi kome”, amma ba kome ne yake da amfani ba. “An yarda mini in yi kome”, amma ba zan zama bawan kome ba. ¹³ “An yi abinci don ciki ne, ciki kuma don abinci,” kuma Allah zai halaka duka biyu. Ba don lalata aka yi jiki ba, sai dai don Ubangiji, Ubangiji kuma don jiki. ¹⁴ Allah ya ta da Ubangiji daga matattu, haka mu ma zai ta da mu ta wurin ikonsa.

15 Ashe, ba ku sani ba cewa jikinku gaɓoɓin Almasihu ne? Sam! Ba zan dauki gaɓoɓin Almasihu in mai da su gaɓoɓin karuwa ba. ¹⁶ Ba ku sani cewa duk wanda ya haɗa jiki da karuwa sun zama jiki ɗaya ke nan ba? Gama an ce, “Su biyun za su zama jiki ɗaya.” ¹⁷ Amma duk wanda ya haɗa kansa da Ubangiji sun zama ɗaya a ruhu ke nan. ¹⁸ Ku guje wa halin lalata! Duk wani zunubin da mutum yake yi bai shafi jikinsa ba, amma mai lalata yana faɗa jikinsa. ¹⁹ Ko ba ku sani ba cewa jikinku haikalin Ruhu Mai Tsarki ne wanda yake cikinku, yake kuma daga wurin Allah? Kuma ba ku ne kuke da ikon kanku ba; ²⁰ sayenku aka yi, aka kuwa biya. Saboda haka ku daukaka Allah da jikinku.

Damuwa game da Aure

7 ¹To, game da abin da kuka rubuto, yana da kyau mutum yā zauna ba mata. ²Amma don a guje wa halin lalata, kowane mutum yā kasance da matarsa, kuma kowace mace da mijinta. ³Miji yā ba matarsa hakkinta na aure, haka kuma matar ga mijinta. ⁴Don matar ba ta da iko da jikinta, sai dai mijin, haka ma mijin ba shi da iko da jikinsa, sai dai matar. ⁵Kada dayanku yā hana wa dayan, sai ko kun yarda da haka na dan lokaci domin ku natsu cikin addu'a. Sa'an nan ku sāke haduwa, kada Shaidan yā rufe ku wajen rashin kamewa.

⁶Wannan shawara ce nake ba ku, ba umarni ba. ⁷Da ma a ce kowa kamar ni yake, amma dai kowa yana da baiwar da Allah ya ba shi, wani yana da irin wannan, wani yana da irin wancan.

⁸Game da wafanda ba su yi aure ba, da wafanda mazansu suka mutu, ina gani zai fi kyau su zauna ba aure kamar yadda nake.

⁹Amma idan ba su da kamewa, ya kamata su yi aure. Gama gara a yi aure da sha'awa ta sha kan mutum.

¹⁰Wafanda suka yi aure kuma, ina ba ku umarni, ba ni ba ne, amma Ubangiji, cewa, kada mata ta rabu da mijinta. ¹¹Idan kuwa ta rabu da shi, kada ta yi aure, sai dai ta sāke shirya da mijinta, miji kuma kada yā saki matarsa.

¹²Game da sauran kuma, in ji ni, ba in ji Ubangiji ba, idan wani dan'uwa yana da mace marar bi, ta kuma yarda su zauna tare, to, kada yā rabu da ita. ¹³Kuma idan wata mace tana da miji marar bi, ya kuwa yarda su zauna tare, to, kada ta rabu da shi. ¹⁴Na ce haka ne, don miji marar ba da gaskiya a tsarkake yake ta wurin zama daya da matarsa, haka kuwa mace marar ba da gaskiya a tsarkake take, ta wurin zama daya da mijinta. In ba haka ba 'ya'yanku ba za su zama da tsarki ba, amma yanzu su masu tsarki ne. ¹⁵Idan kuwa marar bin yana so yā rabu da mai bin, to, sai su rabu. A wannan hali, dan'uwa ko 'yar'uwa mai bi babu dole a kansu, don Allah ya kira mu ga zaman lafiya ne. ¹⁶Ke mata, kin sani ko za ki ceci mijinki? Kai miji, ka sani ko za ka ceci matarka?

Irin Zaman da Ubangiji Yake So a Yi

¹⁷Sai dai a cikin kowane hali, kowa yā yi zama irin wanda Ubangiji yake so yā yi. Umarnin da nake ba dukan jama'un masu

bi ke nan. ¹⁸ Duk wanda Allah ya kira, wanda dā ma yana da kaciya, to, kada yā nemi yā zama marar kaciya. Wanda kuma Allah ya kira, wanda dā ma ba shi da kaciya, to, kada yā ce sai an yi masa kaciya. ¹⁹ Kaciya, ko rashin kaciya, ba kome ba ne, amma yin biyayya da dokokin Allah shi ne da muhimmanci. ²⁰ Kowa yā kasance yadda yake sa'ad da aka kira shi. ²¹ Idan kai bawa ne lokacin da aka kira ka, kada ka damu. Idan kuwa za ka iya samun 'yanci, sai ka yi amfani da wannan damar. ²² Duk wanda yake shi bawa ne, kuma aka kira shi zuwa wurin Ubangiji, shi ba bawa ba ne kuma, shi na Ubangiji ne. Haka kuma bawan da Ubangiji ya ba shi 'yanci ya zama bawan Almasihu. ²³ Sayenku aka yi, aka kuwa biya, kada ku zama bayin mutane. ²⁴ To, 'yan'uwa, duk halin da mutum yake ciki lokacin da aka kira shi, sai yā zauna haka tare da Allah.

Marasa Aure da Wadanda Mazansu Suka Mutu

²⁵ Game da matan da ba su yi aure ba kuwa, Ubangiji bai ba ni umarni ba, amma ina ba da ra'ayina ne a kan cewa ni wanda aka amince da shi ne, bisa ga jinƙan Ubangiji. ²⁶ Ina gani zai fi kyau mutum yā zauna yadda yake saboda an fara shiga lokacin wahala. ²⁷ Idan ka yi aure, kada ka kashe auren. Idan ba ka riga ka yi aure ba, kada ka yi aure. ²⁸ Amma idan ka riga ka yi aure, ba laifi, ba zunubi ba ne, kuma idan yarinya^c ta yi aure, ba zunubi ba ne. Duk da haka wadanda suka yi aure za su sha wahala saboda zaman iyali, kuma ina so in tsare ku daga haka.

²⁹ Abin da nake nufi 'yan'uwa, shi ne lokacin da aka shirya ya kusa farewa. Daga yanzu, masu aure su zama kamar ba su da aure. ³⁰ Wadanda suke bakin ciki su zama kamar ba sa bakin ciki, wadanda suke murna su zama kamar ba sa murna, kuma masu sayan kaya su zama kamar ba su da kome, ³¹ masu more kayan duniya kuma kada su dogara gare su, don yanayin wannan duniya mai wucewa ne.

³² Ina so ku daina damuwa. Wanda bai yi aure ba yakan damu da sha'anin Ubangiji sosai, yadda zai sa Ubangiji yā ji dafi. ³³ Amma wanda yake da aure yakan damu da abubuwan duniya, yadda zai sa matarsa ta ji dafi. ³⁴ Hankalinsa ya rabu biyu ke nan. Kuma mace marar aure, ko yarinya, takan damu da sha'anin Ubangiji sosai don ta zama mai tsarki a cikin jiki da ruhu. Mace mai aure kuwa takan damu da abubuwan duniya, yadda za ta sa

^c 7.28 yarinya: Da Helenanci an rubuta "budurwa" ne nan.

mijinta yā ji dadi. ³⁵ Na fada haka don amfaninku ne, ba don in matsa muku ba, sai dai don zamanku yā yi kyau, don ku bauta wa Ubangiji ba tare da wani abu ya hana ku ba.

36 Amma a ce mutum ya yi alkawari da wata da ta isa aure, kuma yana tsammani yana yin abin da bai dace ba gare ta, sa'an nan yana sha'awarta sosai (haka kuwa ya kamata yā zama), idan haka ne, to, su yi aure, ba laifi ba ne. ³⁷ Amma mutumin da ya tsaya sosai a kan shawarar zuciyarsa, abin kuwa ba dole ba ne gare shi, kuma yana iya kame kansa, har kuma ya dauka a ransa ba zai aure ta ba, to, wannan ma daidai ne. ³⁸ Saboda haka wanda ya auri yarinyar da ya yi alkawari da ita, ya yi daidai. Shi kuwa da bai aure ta ba ma ya fi.^d

39 Mace ba za ta rabu da mijinta ba in dai yana da rai, amma idan ya mutu, tana iya auren wani da ranta yake so, amma fa mai bin Ubangiji. ⁴⁰ Amma a nawa ra'ayin, za ta fi jin dadi idan ta zauna yadda take. A ganina kuwa ina da Ruhun Allah.

Abincin da Aka Miƙa wa Gumaka

8 ¹ To, game da abincin da aka miƙa wa gumaka, mun sani dukanmu muna da ilimi. Ilimi yakan kawo daga kai, amma ƙauna, tana ginawa. ² Duk wanda yake gani kamar ya san wani abu, to, har yanzu bai san abin da ya kamata yā sani ba. ³ Amma duk wanda yake ƙaunar Allah, Allah ya san da shi.

4 Game da cin abincin da aka miƙa wa gumaka kuwa, mun sani cewa, a duk duniyan nan, gunki ba a bakin kome yake ba, mun kuma san cewa Allah ɗaya ne, babu wani. ⁵ Ko da yake wai akwai wafanda ake ce da su "alloli" a sama ko a ƙasa, don kuwa akwai alloli da iyayengiji da yawa, ⁶ duk da haka, mu dai a gare mu kam, Allah ɗaya ne. Wato, Uba wanda dukan abubuwa suke daga gare shi, wanda kuma muke rayuwa domininsa, Ubangiji kuma ɗaya ne, Yesu Almasihu, wanda ta wurinsa ne dukan abubuwa suka fito, mu kuma ta wurinsa ne muka kasance.

7 Amma dai ba kowa ne ya san wannan ba, tun da har yanzu wafansu da sun saba da bautar gumaka sukan yi tsammani cewa

^d7.36-38 Wata fassara ta wadannan ayoyi ita ce: 36 "Idan uban 'ya budurwa da ta wuce lokacin aure ya ga ba ya bi da ita yadda ya kamata, ya kuma ga cewa ya kamata ta yi aure, to, yā yi yadda ya dace. Wannan ba laifi ba ne. Yā bar ta ta yi aure. 37 Amma idan mutumin nan ya dauki niyya a zuciyarsa, abin kuwa ba dole ba ne a gare shi, amma yana da iko bisa nufin kansa, ya kuwa riga ya yi niyya a zuciyarsa cewa zai tsare ta, to, haka daidai ne. 38 Saboda haka wanda ya yi wa 'ya budurwarsa aure, ya yi daidai, amma wanda bai aurar da ita ba ya yi abu mafi kyau."

abincin da suke ci na gumaka ne. Yana da wuya su gane abin da yake mai kyau da abin da yake mummuna. Saboda haka sai su damu. ⁸ Abinci ba zai kawo mu kusa da Allah ba. In ba mu ci ba, ba za mu ragu ba, kuma in mun ci, ba za mu karu ba.

⁹ Amma ku yi hankali kada wannan 'yancin yā zama dalilin yin zunubi ga waƙanda ba su da ƙarfi. ¹⁰ Don idan waƙanda suka gan ka, kai da kake da ganewa, kana cin abinci a haikalin gumaka, ashe, wannan ba zai zuga su har su ma su ci abincin da aka miƙa wa gumaka ba, tun da yake ba su da ƙarfi? ¹¹ Ta haka sanin nan naka zai zama dalilin fāduwar wani ɗan'uwa wanda Almasihu ya mutu dominsa. ¹² Ta wurin yi wa 'yan'uwanku laifi ne kuke yi wa Almasihu laifi, kuna sa musu damuwa saboda ba su san abin da yake mai kyau da abin da yake mummuna ba. ¹³ Saboda haka idan cin abinci yana sa ɗan'uwana yā yi zunubi, ba zan taɓa cin nama ba don kada in sa ɗan'uwana yā yi zunubi.

Hakki da Aikin Manzo

9 ¹ Ni ba ni da 'yanci ne? Ni ba manzo ba ne? Ban ga Yesu Ubangijinmu ba? Ku ba sakamakon aikina ba ne a cikin Ubangiji? ² Idan ni ba manzo ga kowa ba, ni manzo ne gare ku don kuwa ku ne tabbaci cewa ni manzo ne a gaban Ubangiji.

³ Da wannan nake käre kaina a gaban waƙanda suke so su bincike ni. ⁴ Ashe, ba mu da iko a ba mu ci da sha? ⁵ Ba mu da 'yancin tafiya da matarmu ta aure mai bi, kamar yadda sauran manzanni, da 'yan'uwana Ubangiji, da kuma Kefas suke yi? ⁶ Ko kuwa dai ni da Barnaba ne kawai ya zama dole mu yi aikin ciyar da kanmu? ⁷ Wane ne yake aikin soja sa'an nan yā ciyar da kansa? Wane ne zai yi noma gonar inabi, yā kāsa cin 'ya'yan? Wane ne zai yi kiwon garke, yā kāsa shan nonon?

⁸ Ina faɗin haka bisa ga ra'ayin mutum ne? Ba Doka ma ta faɗa haka ba? ⁹ Don an rubuta a Dokar Musa cewa, “Kada ka rufe wa saniyar noma baki a lokacin da take aikin sussuka.” Shanu ne kawai Allah yake kula da su? ¹⁰ Ba musamman saboda mu yake magana ba? Lallai, saboda mu ne aka rubuta, don ya kamata mai noma da mai sussuka su sa zuciyar samun rabonsu daga amfanin gona. ¹¹ Idan mun shuka iri na ruhu a zuciyarku, to, wani babban abu ne idan mun girbe amfaninku iri na duniya? ¹² Har idan waƙansu suna da damar yin haka, ashe, ba mu fi su damar yin haka ba?

Duk da haka, ba mu yi amfani da wannan damar ba, amma mun jimre da kome a maimakon kawo abin da zai hana aikin Labari Mai Dadi na Almasihu. ¹³ Ashe, ba ku sani ba masu aiki a haikali daga wurin suke samun abincinsu? Masu aiki a bagade kuma, a nan suke samun rabo daga abin da aka miƙa hadaya? ¹⁴ Haka yake kuma, Ubangiji ya yi umarni cewa masu aikin bishara su sami abin zaman gari ta wurin aikin bishara.

¹⁵ Amma ban yi amfani da ko ɗaya daga cikin waɗannan 'yancin ba, kuma ba ina rubuta wannan don a yi mini haka ba ne. Ai, gara in mutu, da a hana ni taƙama da wannan. ¹⁶ Don ina aikin bishara, wannan bai zama mini dalilin yin taƙama ba, don dole ne in yi aikin. Kaitona kuma idan na ƙi yin aikin bishara. ¹⁷ Da don ganin damata nake yi, da sai an ba ni lada. Amma da yake ba don ganin dama nake yi ba, an ba ni amana ke nan. ¹⁸ To, mene ne ladana? Ladana shi ne, idan zan yi wa'azin Labari Mai Dadi, in yi ta kyauta. Ba na amfani da cikakken 'yancina duka cikin aikina na bishara.

¹⁹ Ko da yake ni ba bawan kowa ba ne, na mai da kaina bawan kowa, domin in jawo mutane masu yawa. ²⁰ Ga Yahudawa, sai na zama kamar Bayahude don in jawo Yahudawa. Ga waɗanda Doka take iko a kansu, sai na zama kamar wanda Doka take iko a kansa (ko da yake ba Doka take iko a kaina ba), domin in jawo waɗanda Doka take iko a kansu. ²¹ Ga waɗanda ba sa ƙarƙashin Doka kuwa, sai na zama kamar wanda ba ya ƙarƙashin Doka (ba wai cewa ba wata dokar Allah da take iko a kaina ba, a'a, ina ƙarƙashin dokar Almasihu), don in jawo waɗanda ba sa ƙarƙashin Doka. ²² Ga marasa ƙarfi cikin bangaskiya, sai na zama kamar marar ƙarfi don in jawo su. Na zama kowane irin abu ga ko waɗanne irin mutane domin ko ta yaya in cece waɗansu. ²³ Duk ina yin haka ne saboda bishara, don in sami rabona a cikin albarkar bishara.

²⁴ Ashe, ba ku sani ba, a wajen gasar gudu, dukan masu gudu sukan yi ƙoƙari wuce juna, amma ɗaya ne kaɗai yake samun kyautar? To, sai ku yi ta gudu yadda za ku yi nasara. ²⁵ 'Yan wasa sukan hori kansu a cikin kome, suna yin haka ne don su samu ladan da yake lalacewa, amma mu kuwa ladanmu marar lalacewa ne. ²⁶ Saboda haka guduna ba na banza ba ne, dambena kuwa ba iska nake bugu ba. ²⁷ Amma ina horon jikina, na mai da

shi bawana, don kada bayan da na yi wa waƙansu wa'azi ni kaina a yashe ni.

Gargadi daga Tarihin Isra'ilawa

10 ¹To, ina so ku sani 'yan'uwa, cewa kakanninmu duka sun yi tafiya a karkashin girgije, dukansu kuma sun ketare ta cikin jan teku. ²A cikin girgijen da kuma cikin tekun aka yi wa dukansu baftisma ga bin Musa. ³Dukansu kuwa suka ci abincin nan na ruhu, ⁴ duka kuwa suka sha ruwan nan na ruhu. ⁵Gama sun sha ruwa daga Dutsen nan na ruhu, wanda ya yi tafiya da su. Dutsen nan kuwa Almasihu ne. ⁶Duk da haka Allah bai ji daɗin yawancinsu ba, har aka kakkashe su a daji.

⁶To, waƙannan abubuwa sun zama mana misali ne don kada mu so mugayen abubuwa yadda suka yi. ⁷Kada ku zama masu bautar gumaka yadda waƙansunsu suka zama. Kamar yadda yake a rubuce cewa, "Mutanen sun zauna, suka ci, suka sha, kuma suka tashi suka yi rawa." ⁸Kada fa mu shiga halin lalata yadda waƙansunsu suka yi, har mutum dubu ashirin da uku suka mutu a rana ɗaya. ⁹Kada mu gwada Ubangiji^f yadda waƙansunsu suka yi, har macizai suka kakkashe su. ¹⁰Kada mu yi gunaguni yadda waƙansunsu suka yi, har Mala'ika Mai Halakarwa ya halaka su.

¹¹Waƙannan abubuwan da suka faru da su misali ne, an kuma rubuta ne don a yi mana gargadi, mu da karshen zamani ya same mu.

¹²Saboda haka idan kana tsammani kana tsaye daram, to, sai ka yi hankali kada ka faɗi. ¹³Ba wani gwajin da ya taɓa samunku, wanda ba a saba yi wa mutum ba. Allah mai aminci ne, ba zai bari a gwada ku fiye da karfinku ba, amma game da gwajin, zai buɗe hanya yadda za ku iya jimrewa.

¹⁴Saboda haka ku da nake kauna, ku guje wa bautar gumaka. ¹⁵Ina magana da ku a kan ku masu hankali ne, ku duba da kanku ku ga abin da nake faɗa. ¹⁶Kwaf ɗin nan na albarka^g da muke godiya a kai, ashe, ba shi ne yake sa mu mu zama ɗaya cikin

10.1: Fit 13.21-22; 14.22-29 10.3: Fit 16.35 10.4: Fit 17.6; L. Kid 20.11
10.5: L. Kid 14.29-30 10.6: L. Kid 11.4 10.7: Fit 32.6 10.8: L. Kid 25.1-18
10.9: L. Kid 21.5-6 10.10: L. Kid 17.6-14

^d 10.3 abincin nan na ruhu: Wato, "Manna" (Dubi Fit. 16.2-36).

^e 10.4 ruwan nan na ruhu: Wato, Ruwa daga dutse wanda Allah ya ba wa Isra'ilawa (Dubi Fit 17.1-7).

^f 10.9 Ubangiji: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "Almasihu" ne a nan.

^g 10.16 Kwaf ɗin nan na albarka: Da Helenanci an rubuta, "kwaf ɗin nan na godiya" ne a nan.

jinin Almasihu ba? Burodin da muke gutsurawa kuma ba shi ne yake sa mu mu zama ɗaya cikin jikin Almasihu ba? ¹⁷ Da yake burocin nan ɗaya ne, ashe, mu da muke da yawa jiki ɗaya ne, gama dukanmu buroci ɗaya muke ci. ¹⁸ Ku dubi mutanen Isra'ila. Ashe, waɗanda suke ci daga haɗayu, ba ɗaya suke da juna cikin cin haɗayun da aka miƙa wa Allah a baɗaden haɗaya ba? ¹⁹ Mene ne nake nufi a nan? Abin da aka yanka wa gumaka ne ainihin wani abu? Ko kuwa gunkin ne wani abu? ²⁰ A'a, ina nufin cewa, abin da masu bautar gumaka suke yankawa, suna yanka wa aljanu ne, ba Allah ba. Ba na so fa ku zama ɗaya da aljanu. ²¹ Ba dama ku sha a kwaf na Ubangiji, ku kuma sha a na aljanu. Ba dama ku ci abinci a teburin Ubangiji, ku kuma ci a na aljanu. ²² Ko muna tsokanar Ubangiji yã ji kishi ne? Mun fi shi ƙarfi ne?

Yi Kome don Ɗaukaka Allah

²³ “Dukan abubuwa an yarda mana,” amma ba dukan abubuwa ne suke da amfani ba. “Dukan abubuwa an yarda mana,” amma ba dukan abubuwa ne suke ginawa ba. ²⁴ Kada ka kula da kanka kawai, amma ka kula da ɗan'uwanka kuma. ²⁵ Ku ci duk irin abin da ake sayarwa a wurin sayar da nama, ba sai kun tambaya ba, saboda kada zuciyarku ta damu da inda naman ya fito. ²⁶ Gama Maganar Allah ta ce, “Duniya da abin da yake cikinta duk na Ubangiji ne.” ²⁷ Idan wani marar bi ya kira ku cin abinci, kuka yarda ku je, sai ku ci duk irin abin da aka ba ku, ba sai kun tambaya ba, saboda kada zuciyarku ta damu da inda abincin ya fito. ²⁸ Amma idan kuwa wani ya ce muku, “An yanka wannan saboda gunki ne fa,” to, kada ku ci, saboda duban mutuncin wannan mai gaya muku, don kuma tunaninku yã kasance babu laifi. ²⁹ Ina nufin tunanin zuciyarsa, ba naku ba. To, waninku yana iya cewa “Don me fa tunanin zuciyar wani zai hana 'yancina? ³⁰ Idan na ci abinci da godiya, don me za a zarge ni a kan abin da na ci da godiya ga Allah?”

³¹ To, duk abin da kuke yi, ko kuke ci, ko kuke sha, ku yi kome saboda ɗaukakar Allah. ³² Kada ku zama dalilin yin zunubi ga Yahudawa, ko waɗanda ba Yahudawa ba, ko jama'ar masu bin Allah. ³³ Ku yi kamar dai yadda nake yi. Ina ƙoƙari in sa kowa yã ji ɗaɗi cikin duk abin da nake yi, ba don kaina kaɗai nake yi ba, sai dai don amfanin mutane da yawa, don su sami ceto.

10.16: Mat 26.26-28; Mar 14.22-24; Luk 22.19-20 10.18: L. Fir 7.6

10.20: M. Sh 32.17 10.22: M. Sh 32.21 10.23: 1 Kor 6.12 10.26: Zab 24.1

11 ¹ Ku bi misalina kamar yadda nake bin misalin Almasihu.

Koyarwa game da Rufin Kai

2 Ina yabe ku ne don kuna tunawa da ni cikin kome, kuna kuma riƙe koyarwan ^h nan sosai, daidai yadda na ba ku. ³ Amma ina so ku gane cewa, Almasihu ne shugaban kowane mutum, miji kuma shi ne shugaban matarsa, Allah ne kuma shugaban Almasihu. ⁴ Duk namijin da ya yi addu'a ko annabci da kansa a rufe ya yi banza da shugabansa. ⁱ ⁵ Amma duk macen da ta yi addu'a ko annabci da ba ta ɗaura ɗankwali a kanta ba, ta yi banza da shugabanta ke nan, kuma daidai ne da a ce ta aske kanta. ⁶ Idan mace ta ƙi ɗaura ɗankwali, to, sai ta aske kanta, amma da yake abin kunya ne mace ta aske kanta, to, sai ta ɗaura ɗankwali. ⁷ Namiji kam bai kamata yã rufe kansa ba, don yana nuna kamanni da ɗaukakar Allah ne. Amma mace tana nuna ɗaukakar namiji ne. ⁸ Ai, namiji ba daga jikin mace yake ba, amma mace daga jikin namiji take. ⁹ Ba a kuma yi namiji don mace ba, sai dai mace don namiji. ¹⁰ Saboda haka dole mace ta ɗaura ɗankwali, wato, alamar iko ke nan, saboda mala'iku. ¹¹ Duk da haka, a cikin Ubangiji, mace ba a rabe take da namiji ba, namiji kuma ba a rabe yake da mace ba. ¹² Wato, kamar yadda mace take daga namiji, haka ma mace ce ta haifi namiji, amma kome daga wurin Allah yake. ¹³ Ku duba ku gani da kanku, ya yi kyau mace ta yi addu'a ga Allah da kanta a buɗe? ¹⁴ Ai, hali ma ya koya muku cewa idan namiji ya bar gashinsa bai aske ba, abin kunya ne. ¹⁵ Idan kuwa mace tana da dogon gashi, daraja ce a gare ta; gama an yi mata gashi don rufe kanta ne. ¹⁶ Idan kuwa wani yana so yã yi gardama a kan wannan, mu dai ba mu san wata al'ada ba, haka kuma sauran jama'un masu bin Allah.

Wulakanci wajen Cin Jibin Ubangiji

17 Game da umarnin nan kuwa, ban yabe ku ba don taruwar ku ba ta kirki ba ce, ta rashin kunya ce. ¹⁸ To, da farko dai sa'ad da kuka taru, taruwa irin ta jama'ar masu bi, na ji cewa akwai rabe-rabe a cikinku, har na ɗan yarda da zancen. ¹⁹ Lallai ne a samu rabuwa a cikinku don a iya gane waɗanda suke masu aminci a cikinku. ²⁰ Ashe kuwa, in kuka taru ba don

11.1: 1 Kor 4.16; Filib 3.17 11.7: Far 1.26-27 11.8-9: Far 2.18-23 ...

^h 11:2 koyarwa: Da Helenanci an rubuta, "al'adu" ne a nan.

ⁱ 11.4 shugabansa: Wato, Almasihu ke nan.

ku ci jibin Ubangiji ba ne. ²¹ Domin a wajen cin abinci, kowa yakan mai da hankali yā yi ta cin abincinsa, har a bar wani yana jin yunwa, wani kuwa yā sha har yā bugu. ²² Ba ku da gidajen da za ku zauna ku ci ku sha a ciki ne? Ko kuwa kun rena jama'ar masu bin Allah ne, kuna kuma wulaƙanta waƙanda ba su da kome? To, me zan ce muku, in yabe ku saboda wannan ne? Sam! Ba zan yabe ku ba.

Kafawar Cin Jibin Ubangiji

(Mat 26.26-29, Mar 14.22-25, Luk 22.14-20)

²³ Abin nan kuwa da na ba ku, na karɓa ne daga wurin Ubangiji, cewa, Ubangiji Yesu, a daren da aka bashe shi, ya ɗauki burodi, ²⁴ bayan ya yi godiya ga Allah, sai ya kakkarya, ya ce, “Wannan jikina ne, wanda aka bayar saboda ku. Ku rika yin haka don tunawa da ni.” ²⁵ Haka kuma bayan jibin, sai ya ɗauki kwaf ya ce, “Kwaf ɗin nan na sabon alkawari ne, na jinina. Ku yi haka duk lokacin da kuke sha, don tunawa da ni.” ²⁶ Wato, duk lokacin da kuke cin burodin nan, kuke kuma sha a kwaf ɗin nan, kuna shelar mutuwar Ubangiji ke nan, har yā dawo.

Cin Jibin Ubangiji da Rashin Cancanta

²⁷ Saboda haka duk wanda ya ci burodin nan, ko ya sha kwaf ɗin nan na Ubangiji da rashin cancanta, ya yi zunubi wa jiki da jinin Ubangiji ke nan. ²⁸ Sai dai kowa yā bincike kansa, sa'an nan yā ci burodin yā kuma sha kwaf ɗin. ²⁹ Duk wanda ya ci burodin, ya sha kwaf ɗin ba tare da ya tabbatar da matsayin jikin Ubangiji ba, ya jawo wa kansa hukunci ke nan ta ci da sha da ya yi. ³⁰ Shi ya sa da yawanku suke da rashin ƙarfi, da rashin lafiya, waɗansu ma sun yi barci wato, sun mutu. ³¹ Amma idan muka bincika kanmu tukuna, ba za a hukunta mu ba. ³² Idan kuwa Ubangiji ne yake hukunta mu, muna samun horo ke nan don kada a yanke mana hukunci tare da duniya.

³³ Saboda haka, 'yan'uwana, idan kuka taru don cin abinci, sai ku jira juna. ³⁴ Idan kuwa wani yana jin yunwa, sai yā ci abinci a gida, kada yā zama cewa taronku ya jawo muku hukunci. Game da sauran abubuwa kuma, idan na zo zan ba da umarni.

Baye-baye na Ruhu Mai Tsarki

12 ¹To, yanzu kuma, 'yan'uwana, game da baye-baye na Ruhu Mai Tsarki, ba na so ku kasance da rashin sani. ²Kun san a lokacin da kuke ba masu bi ba, an rufe ku, kuka shiga bautar gumakan nan da ba su da rai. ³Don haka ina so ku gane cewa, ba wanda Ruhun Allah yake bishe shi da zai taɓa cewa, "Yesu la'ananne ne!" Kuma ba wanda zai iya cewa, "Yesu Ubangiji ne," sai wanda Ruhu Mai Tsarki yake bi da shi.

⁴To, akwai baiwa iri-iri, amma Ruhu ɗaya ne yake ba da su. ⁵Akwai hanyoyi dabam-dabam na yin hidima, amma Ubangiji ɗaya ake yi wa. ⁶Akwai ayyuka iri-iri, amma Allah ɗaya ne yake ba kowa ikon yinsu duka. ⁷Allah yana ba wa kowane mutum alamar kasancewar Ruhu Mai Tsarki, don amfani kowa. ⁸Wani an ba shi baiwar koyar da hikima ta wurin Ruhu Mai Tsarki, wani kuma an yi masa baiwar koyar da sani ta wurin wannan Ruhun. ⁹Wani kuma an yi masa baiwar bangaskiya ta wurin Ruhun nan, wani kuma baiwar warkarwa ta wurin Ruhun nan. ¹⁰Wani kuma baiwar yin abubuwan ban mamaki, wani kuma annabci, wani kuma iya bambanta tsakanin ruhohi, wani kuma iya magana da harsuna dabam-dabam, wani kuma iya fassara harsuna. ¹¹Dukan waɗannan Ruhu ɗaya ne yake yinsu, yake kuma rarraba wa kowa yadda yake so.

Dukanmu Gaɓoɓin Jiki ɗaya Ne

¹²Gama kamar yadda jiki yake guda, yake kuma da gaɓoɓi da yawa; ko da yake gaɓoɓin suna da yawa, su jiki ɗaya ne. To, haka yake ga Almasihu. ¹³Don dukanmu an yi mana baftisma ta wurin Ruhu guda zuwa cikin jiki ɗaya, ko Yahudawa ne ko waɗanda ba Yahudawa ba, ko bayi ne ko 'ya'ya dukanmu kuwa an sa muka sha daga Ruhu guda.

¹⁴Jiki ba gaba ɗaya ba ne, gaɓoɓi ne da yawa. ¹⁵Da ƙafa za ta ce, "Don ni ba hannu ba ce, ai, ni ba gaɓar jiki ba ce." Wannan ba zai hana ta ta zama gaɓar jiki ba. ¹⁶Haka kuma idan kunne ya ce, "Ni ba ido ba ne, don haka ni ba gaɓar jiki ba ne," wannan ba zai hana shi yã zama gaɓar jiki ba. ¹⁷Da dukan jiki ido ne, da me za a ji? Da dukan jiki kunne ne, da me za a sansana? ¹⁸Amma ga shi Allah ya shirya kowacce gaba a jiki yadda ya zaɓa. ¹⁹Da dukan jikin gaba ɗaya ne, da ina sauran jikin? ²⁰Amma ga shi kuwa akwai gaɓoɓi da yawa, jiki kuwa ɗaya ne. ²¹Ba dama ido yã ce wa hannu,

“Ba ruwana da kai,” ko kuwa, kai yā ce wa kafafu, “Ba ruwana da ku.” ²² Ba haka ba ma, sai ma gabobin da ake gani kamar ba su da karfi, su ne masu muhimminci. ²³ Gabobin jiki kuma da ake ganin kamar ba su kai sauran daraja ba, mukan fi daukaka su. Ta haka gabobinmu da ba su da kyan gani, a kan kara kyansu. ²⁴ Gabobinmu masu kyan gani kuwa ba sai an yi musu kome ba. Amma Allah ya shirya jiki, ya mai da gaba da ba ta da daraja ta zama da muhimminci, ²⁵ don kada rashin hada kai yā kasance a jiki, sai dai gabobi su kula da junansu, kula ta iri daya. ²⁶ Don haka idan wata gaba ta ji ciwo, duk sai su ji zafi tare, idan kuwa an yabi wata gaba, sai duka su yi murna tare.

²⁷ To, ku jikin Almasihu ne, kowannenku kuwa gabarsa ne. ²⁸ A cikin jama'ar masu bi, Allah ya ba manzanni wuri na farko, ya ba annabawa wuri na biyu, ya ba masu koyarwa wuri na uku, sai masu yin ayyukan ban mamaki, sai masu baiwar warkarwa, da masu taimako, da masu kula da aikin jama'ar masu bi, da kuma masu magana da harsuna iri-iri. ²⁹ Dukansu manzanni ne? Dukansu annabawa ne? Dukansu masu koyarwa ne? Ko dukansu masu yin abubuwan ban mamaki ne? ³⁰ Duka ne suke da baiwar warkarwa? Duka ne suke magana da harsuna? Ko kuwa duka ne suke fassara? ³¹ Amma ku yi marmarin baye-bayen da suka fi girma. Zan kuma nuna muku hanyar da ta fi kyau.

Kauna

13 ¹ Ko da na iya yin magana da harsunan mutane da na mala'iku, amma in ba ni da kauna, na zama kamar kararrawa mai yawan kara ne kawai, ko ganga mai yawan kara. ² Ko da ina yin annabci, ina kuma gane dukan asirai, ina kuma da dukan ilimi, ko da kuma ina da bangaskiya sosai, har yadda zan iya matsar da duwatsu, amma in dai ba ni da kauna, to, ni ba kome ba ne. ³ Ko da zan bayar da duk abin da nake da shi, in kuma ba da jikina a kone, to, idan ba ni da kauna, ai, ba ni da ribar kome.

⁴ Kauna takan sa hakuri da kirki, kauna ba ta kishi, ba ta takama, ko girmankai, ⁵ ko daga kai, ko kin kula da yadda wafansu za su ji, ko sonkai; ba ta son tsokana, ba ta riƙe laifi a zuciya. ⁶ Kauna ba ta jin dadin mugunta, amma takan ji dadin gaskiya. ⁷ Kauna takan sa hakuri cikin kowane hali, da bangaskiya cikin kowane hali, da sa zuciya cikin kowane hali, da kuma jimiri cikin kowane hali.

8 Kauna ba ta fãrewa har abada. Annabci dai zai shuɗe, harsuna kuma za su face, ilimi kuma zai fare. ⁹ Hakika, iliminmu ba cikakke ba ne, annabcinmu ma ba cikakke ba ne. ¹⁰ Sa'ad da kuwa cikakken ya zo, sai wanda ba cikakken ba yã shuɗe. ¹¹ Da nake yaro, nakan yi magana irin ta yara, nakan yi tunani irin na yara, nakan ba da dalilai irin na yara. Da na yi girma kuwa sai na bar halin yarantaka. ¹² Don yanzu kam muna gani kamanni ne a madubi duhu-duhu, a ranan nan za mu gani fuska da fuska. Yanzu sanina ba cikakke ba ne, a ranan nan kuwa zan gane daidai yadda Allah ya gane ni. ¹³ To, yanzu abubuwan nan uku sun tabbata, wato, bangaskiya, da sa zuciya, da kuma fãuna, amma mafi girma duka a cikinsu ita ce fãuna.

Baye-bayen Harsuna da Annabci

14 ¹ Ku nace ku nemi fãuna, ku kuma yi marmarin baye-baye na Ruhu Mai Tsarki, musamman na yin annabci. ² Don mai magana da harsuna ba mutane yake wa magana ba, da Allah yake magana, don ba wanda yake gane abin da yake faɗa, saboda yana faɗin abubuwan asiri ta wurin ikon Ruhu ne. ³ Amma wanda yake annabci yana wa mutane magana ne don gina su, da fãrfafa su, da yin musu ta'aziiyya. ⁴ Mai magana da harsuna yana gina kansa ne, amma mai annabci yana gina jama'ar masu bi ne. ⁵ To, ina so dukanku ku yi magana da harsuna, amma na fi so ku yi annabci. Wanda yake yin annabci ya fi wanda yake magana da harsuna, sai dai in wani ya yi fassara don jama'ar masu bi ta ginu.

⁶ To, 'yan'uwa, idan na zo ina yi muku magana da harsuna, amfanin me zan yi muku, in ba na zo muku da wani bayani, ko ilimi, ko annabci, ko koyarwar maganar Allah ba? ⁷ Daidai ne da yadda abubuwa marasa rai suke, kamar su busa da molo, idan muryarsu ba ta fita sosai ba, yaya wani zai san abin da ake kaɗawa ko busawa? ⁸ Idan ba a busa fãho daidai yadda za a gane ba, wa zai yi shirin yaƙi? ⁹ Haka kuma yake gare ku, in kuka yi magana da wani harshe wanda ba a gane ba, yaya za a san abin da kuke faɗa? Kun yi magana a banza ke nan. ¹⁰ Akwai harsuna iri-iri a duniya, kowanne kuwa yana da ma'ana. ¹¹ Idan kuwa ba na gane harshen, sai in zama baƙo ga mai maganar, mai maganar kuma yã zama baƙo gare ni. ¹² Haka kuma yake gare ku. Tun da yake kuna marmarin samun baye-baye na Ruhu, sai ku yi koƙari ku ba da fãrfinku ga yin amfani da waɗanda za su gina jama'ar masu bi.

13 Saboda haka duk mai magana da wani harshe, sai yā yi addu'a don a ba shi baiwar fassara. 14 Idan na yi addu'a a wani harshe, ruhuna ne yake addu'a, amma tunanina bai amfana kome ba. 15 To, me zan yi? Zan yi addu'a da ruhu, amma kuma zan yi har da tunanina ma. Zan yi waƙar yabon Allah da ruhuna, amma zan yi har da tunanina kuma. 16 Idan ba haka ba, in ka gode wa Allah da ruhu kawai, ta yaya wanda yake sauraronka da ba ya gane wannan harshe zai ce, "Amin" a kan godiyar da kake yi, in bai san abin da kake faɗa ba? 17 Ko da yake ka gode wa Allah sosai, amma wannan mutumin bai ƙaru ba. 18 Na gode Allah ina magana da harsuna fiye da dukanku. 19 Duk da haka dai a taron jama'ar masu bi, na fi so in faɗa kalmomi biyar da tunanina don in koyar da waɗansu, da in faɗa kalmomi dubu goma da wani harshe.

20 'Yan'uwa, kada ku yi tunani kamar yara, sai dai wajen mugunta ku zama kamar jarirai, amma ku zama da tunani irin na manya. 21 A rubuce yake cikin Rubutaccen Maganar Allah cewa,

"Zan yi magana da mutanen nan
ta wurin mutane masu harsuna dabam,
da kuma ta leɓunan baƙi, duk da haka
kuwa ba za su saurare ni ba,
in ji Ubangiji."

22 To ashe, harsuna ba alama ba ne ga masu bi, sai dai ga marasa bi. Annabci kuwa don masu bangaskiya ne, ba don marasa ba da gaskiya ba. 23 Saboda haka, idan dukan jama'ar masu bi ta taru, kowa kuma yana magana da wani harshe dabam, sai waɗansu da ba su san abin da ake yi ba, ko marasa bi suka shigo, ashe, ba sai su ce kun haukace ba? 24 Amma idan kowa yana annabci, wani marar bi, ko wanda bai san abin da ake yi ba ya shigo, sai maganar kowa ta taɓa shi, har yā nemi tuba. 25 Za a tona asiran zuciyarsa, ta haka sai yā fāɗi yā yi wa Allah sujada, yana cewa, "Lallai Allah yana cikinku."

A Yi Sujada yadda Ya Kamata

26 To, yaya za a yi ke nan 'yan'uwa? Sa'ad da kuka taru, wani yana waƙar yabon Allah, wani bayani, wani yin magana da wani harshe, wani kuma fassara, sai dai a yi kome don ginawa. 27 Idan kuwa waɗansu za su yi magana da wani harshe, kada su fi mutum biyu ko uku, su kuma yi shi bi da bi, wani kuma yā yi fassara.

²⁸ Idan kuwa ba mai fassara, sai kowannensu yā yi shiru cikin jama'ar masu bi, yā yi wa kansa magana da kuma Allah. ²⁹ Masu yin annabci kuma, sai dai biyu ko uku su yi magana, sai waɗansu su auna abin da ake faɗa. ³⁰ Idan kuwa Allah ya yi wa wani wanda yake zaune kusa bayani, sai na farkon nan mai magana yā yi shiru. ³¹ Dukanku kuna iya yin annabci ɗaya-ɗaya, har kowa yā sami koyo, kowa yā kuma sami ƙarfafawa. ³² Ruhohin annabci kuwa suna ƙarfashin annabawa ne. ³³ Don Allahmu ba Allah mai kawo rikicewa ba ne, amma shi mai salama ne.

Haka yake kuwa a duk jama'un masu bi na tsarkaka. ³⁴ Ya kamata mata su yi shiru a cikin jama'un masu bi, don ba a ba su izni su yi magana ba, sai dai su bi, kamar yadda Dokar Musa ma ta ce. ³⁵ Idan akwai wani abin da suke so su sani, to, sai su tambayi mazansu a gida. Don abin kunya ne mace ta yi magana a cikin jama'ar masu bi. ³⁶ A kanku ne maganar Allah ta fara, ko kuwa ku kaɗai ne ta kai wajenku?

³⁷ Idan wani yana tsammani shi annabi ne, ko kuwa mai wata baiwa ta ruhu, to, sai ya gane cewa, abin nan da nake rubuta muku umarni ne na Ubangiji. ³⁸ Idan kuwa wani ya ƙi yā kula da wannan, shi ma sai a ƙi kula da shi. ³⁹ Saboda haka 'yan'uwana, ku riƙa marmarin yin annabci, kada kuma ku hana yin magana da waɗansu harsuna. ⁴⁰ Sai dai a yi kome yadda ya kamata, a shirye kuma.

Tashin Almasihu daga Matattu

15 ¹ Yanzu kuma, 'yan'uwa, zan tuna muku da Labari Mai Daɗin da na sanar muku, wadda kuka karɓa, kuke kuma bi. ² Ta bisharan nan ne kuke samun ceto, muddin kuna riƙe maganar da na sanar da ku sosai, in ba sama-sama ne kuka gaskata ba.

³ Abu mafi muhimmicin da na sanar da ku, shi ne wanda na karɓo, cewa: Almasihu ya mutu saboda zunubanmu, kamar yadda Rubutattun Maganar Allah sun faɗa, ⁴ cewa an binne shi, an ta da shi a rana ta uku, kamar yadda Rubutattun Maganar Allah sun faɗa, ⁵ ya kuma bayyana ga Kefas, sa'an nan ga sha biyun. ⁶ Sa'an nan ya bayyana ga 'yan'uwa fiye da ɗari biyar a lokaci guda, yawancinsu kuwa suna nan har yanzu, amma waɗansu sun yi barci. ⁷ Sa'an nan ya bayyana ga Yakubu, sa'an nan kuma ga dukan manzanni. ⁸ Daga ƙarshe duka, ya bayyana gare ni, ko da

yake ni kamar mutum ne wanda an haifa a lokacin da bai kamata ba. ⁹ Don ni ne mafi kankanta a cikin manzanni, ban ma isa a ce da ni manzo ba, saboda na tsananta wa jama'ar masu bin Allah. ¹⁰ Amma saboda alherin Allah ne na zama yadda nake, kuma alherin da ya yi mini kuwa ba a banza ba ne. Har ma na fi kowane manzo aiki, ko da yake ba ni ba ne, alherin Allah ne da yake tare da ni. ¹¹ To, ko ni ne dai, ko kuma su ne, haka muke wa'azi, ta haka kuma kuka gaskata.

Tashin Matattu

12 To, idan har ana wa'azin tashin Almasihu daga matattu, yaya wafansunku suke cewa ba tashin matattu? ¹³ Idan ba tashin matattu, ashe, Almasihu bai tashi daga matattu ba ke nan. ¹⁴ Idan kuwa Almasihu bai tashi daga matattu ba, ashe, wa'azinmu banza ne, bangaskiyarku kuma ta zama banza. ¹⁵ Sai ya zama mun yi wa Allah shaidar karya ke nan, don mun yi wa Allah shaida cewa ya ta da Almasihu, wanda kuwa bai tasar ba, idan da gaskiya ne ba a ta da matattu. ¹⁶ Gama idan ba a ta da matattu, ashe, Almasihu ma ba a tashe shi ba ke nan. ¹⁷ Idan kuwa ba a ta da Almasihu ba, ashe, bangaskiyarku banza ce, har yanzu kuma kuna cikin zunubanku. ¹⁸ Ashe, wafanda suka mutu cikin Almasihu, sun halaka ke nan. ¹⁹ Da sa zuciyarmu ga Almasihu don wannan rayuwar ne kadai, ai, da mun fi kowa zama abin tausayi.

20 Amma, hakika an ta da Almasihu daga matattu, wannan ya nuna za a ta da wafanda suka yi barci. ²¹ Tun da yake mutuwa ta zo ne ta wurin mutum, haka ma tashin matattu ya zo ne ta wurin mutum. ²² Gama kamar yadda duka ake mutuwa saboda Adamu, haka za a ta da duka saboda Almasihu. ²³ Amma za a ta da kowanne bi da bi, Almasihu kuwa na fari, sa'an nan wafanda suke nasa a ranar da zai dawo. ²⁴ Sa'an nan sai karshen ya zo, sa'ad da zai mayar wa Allah Uba mulki, bayan ya kawar da dukan sarauta, da mulki, da iko. ²⁵ Don kuwa dole ne Almasihu ya yi mulki, har Allah ya sa ya take dukan abokan gabansa. ²⁶ Abokiyar gaba ta karshe da za a halaka ita ce mutuwa. ²⁷ Gama "Allah ya mai da dukan abu a farkashin mulkinsa". Amma da aka ce, "Dukan abu yana farkashin mulkinsa," a fili yake ke nan cewa, shi wanda ya ba shi iko a kan dukan abu, ba ya farkashinsa. ²⁸ Sa'ad da Allah ya mai da dukan abu a farkashinsa, sai Dan shi

ma yā zama a ƙarƙashin Allah wanda ya mai da dukan abu a ƙarƙashinsa, don Allah yā zama shi ne kome da kome.

29 Idan ba haka ba, me mutanen nan za su yi, wadanda aka yi wa baftisma a madadin matattu? Idan ba a ta da matattu sam, don me ake yi wa mutane baftisma a madadinsu? ³⁰ Kuma don me muke sa kanmu cikin hatsari kowane lokaci? ³¹ Ina mutuwa kullum. Gaskiya ne 'yan' uwa, kamar yadda yake tabbatacce cewa ina tafama da ku cikin Almasihu Yesu Ubangijinmu. ³² Idan na yi kokawa da namun daji a Afisa, bisa ga begen mutum, me ce ribata idan dai har ba a ta da matattu? "Ba sai mu yi taci da sha ba, tun da gobe za mu mutu"?

33 Kada fa a rufe ku! "Zama da mugaye yakan bata halayen kirki".

³⁴ Ku dawo cikin tunani mai kyau, ku daina yin zunubi. Wadansunku ba su san Allah ba. Na fada wannan ne don ku ji kunya.

Tashin Jiki

35 Amma wadansu za su yi tambaya su ce, "Yaya ake ta da matattu? Da wane irin jiki suke fitowa?" ³⁶ Wawa! Abin da ka shuka ba zai tsira ba sai ya mutu. ³⁷ Abin da ka shuka kuma, ba shi ne ainihin abin da zai tsira ba, ƙwaya ce kawai, ko ta alkama, ko wata irin ƙwaya dabam. ³⁸ Amma Allah yakan ba ƙwayar wani kamanni, yadda ya nufa, kowace ƙwaya da irin kamanninta. ³⁹ Ba dukan nama ne iri ɗaya ba: Mutane da irin nasu, dabbobi da irin nasu, tsuntsaye da irin nasu, kifaye kuma da irin nasu. ⁴⁰ Akwai halitta irin ta sama, akwai kuma irin ta ƙasa. Amma ɗaukakar irin ta sama dabam, ɗaukakar irin ta ƙasa kuma dabam. ⁴¹ ɗaukakar rana dabam, ta wata dabam, ta taurari kuma dabam, har ma wani tauraro yakan zama dabam da wani wajen ɗaukaka.

42 Haka kuma yake game da tashin matattu. Abin da aka shuka yana ruƙewa, abin da aka ta da shi kuma ba ya ruƙewa. ⁴³ Akan shuka shi cikin ƙasƙanci, akan ta da shi cikin ɗaukaka. Akan shuka shi cikin rashin ƙarfi, akan ta da shi cikin ƙarfi. ⁴⁴ Akan shuka shi cikin jiki na mutuntaka, akan ta da shi cikin jiki na ruhu. Tun da akwai jiki na mutuntaka, lallai akwai jiki na ruhu. ⁴⁵ Haka yake a rubece, "Mutum na farko, Adamu, ya zama mutum mai rai." Adamu na ƙarshe kuwa ruhu ne mai ba da rai. ⁴⁶ Amma ba na ruhun ne farko ba, na mutuntaka ne kafin na ruhu.

⁴⁷ Mutumin farko daga kasa yake, na turbaya ne. Na biyun kuwa daga sama yake. ⁴⁸ Kamar yadda shi na turbayan nan yake, haka kuma wafanda suke na turbaya suke. Kamar yadda shi na saman nan yake, haka kuma wafanda suke na sama suke. ⁴⁹ Kamar yadda muka dauki kamanni na turbayan nan, haka kuma za mu dauki kamanni na saman nan.

50 Abin da nake gaya muku, 'yan'uwa, shi ne ba zai yiwu jikinmu na nama da jini ya sami gado a mulkin Allah ba, haka kuma mai ruɓa ba ya gadon marar ruɓa.

51 Ku saurara, zan gaya muku wani asiri! Ba dukanmu ne za mu mutu ba, amma dukanmu za a sake kamanninmu, ⁵² farat daya, da kyafawar ido, da jin karar kaho na karshe. Gama za a busa kaho, za a kuma ta da matattu da jiki irin wanda ba ya ruɓewa, za a kuma sake kamanninmu. ⁵³ Don lallai ne, marar ruɓa ya mamaye mai ruɓan nan, marar mutuwa kuma ya mamaye mai mutuwan nan. ⁵⁴ Sa'ad da kuma marar ruɓa ya mamaye mai ruɓan nan, marar mutuwa kuma ya mamaye mai mutuwan nan, a lokacin nan ne fa maganan nan da take a rubuce za ta cika, cewa,

“An haɗiye mutuwa,
an yi nasara a kanta.”

⁵⁵ “Ke, mutuwa, ina nasararki?”

Ke, mutuwa, ina dafinki?”

⁵⁶ Ai, zunubi shi ne dafi mutuwa, shari'a kuwa ita ce dalilin karfin zunubi.

Zunubi ya sami ikonsa ta dalilin shari'ar Allah wadda tana bayyana zunubi ta kuma hukunta shi. ⁵⁷ Bari godiya ta tabbata ga Allah wanda yake ba mu nasara ta wurin Ubangijinmu Yesu Almasihu.

58 Saboda haka 'yan'uwana wafanda nake kauna, ku tsaya daram, kada ku matsa, kullum kuna kofari cikin aikin Ubangiji, don kuwa kun san famar da kuke yi saboda Ubangiji ba a banza take ba.

Taimako don Masu Bi

16 ¹ To, game da zancen ba da taimako don masu bi, ku yi kamar yadda na umarci jama'un masu bi na Galatiya su yi. ² A kowace ranar farko ta mako, kowannenku ya riƙa samun wani abu, yana ajiyewa bisa ga abin da ya iya samu, ba sai na zo ba tukuna kafin a tara taimakon. ³ Sa'ad da na iso, sai in aika wafanda kuka yarda da su, tare da wasiku na gabatarwa, su kai

bayarwarku Urushalima. ⁴Idan ya yi kyau ni ma in je, to, sai su raka ni.

Shirye-shiryen Tafiya

⁵Zan zo muku ziyara, bayan na zazzaga kasar Makidoniya, don na yi niyyar bi ta Makidoniya. ⁶Wataƙila zan jima a wurinku, ko ma har damina ta ƙare, don ku yi mini rakiya duk inda za ni. ⁷Ba sona ne in gan ku yanzu in wuce kawai ba, don ina fata ma in yi kwanaki a wurinku, idan Ubangiji ya yarda. ⁸Amma zan tsaya a Afisa har ranar Fentikos. ⁹Don kuwa an buɗe mini hanya mai faɗi ta yin aiki mai amfani, ko da yake akwai abokan gaɓa da yawa.

¹⁰Idan Timoti ya zo, ku sa ya sake a cikinku, don shi ma yana aikin Ubangiji ne kamar yadda nake yi. ¹¹Saboda haka kada kowa ya rena shi, ku raka shi lafiya ya dawo wurina, don ina duban hanyarsa tare da 'yan'uwa.

¹²Game da dan'uwanmu Afolos kuma, na roƙe shi sosai ya zo wurinku tare da sauran 'yan'uwa, amma bai yi niyyar zuwa yanzu ba sam. Zai zo dai a lokacin da ya ga ya dace.

Maganar Karshe

¹³Ku zauna da shiri, ku tsaya sosai cikin bangaskiyarku, ku zama da ƙarfafawa, kuma da ƙarfi. ¹⁴Bari dukan abin da za ku yi, ku yi shi da ƙauna.

¹⁵To, 'yan'uwa, kun san dai mutanen gidan Istifanus su ne na farko da suka tuba a kasar Akaya, sun kuwa ba da kansu ga yin wa masu bi hidima. ¹⁶Ina roƙonku ku yi wa irin waɗannan mutanen biyayya, har ma da dukan waɗanda muka yi aiki da fama tare.

¹⁷Na ji daɗin zuwan Istifanus, da Fartunatus, da Akaikus, wanda ya zama mini kamar ku ne kuka zo. ¹⁸Don sun faranta mini raina, da ku kuma. Irin waɗannan mutanen ya kamata a girmama su.

¹⁹Jama'un masu bi a kasar Asiya suna gaishe ku. Akila da Biriskila, tare da jama'ar masu bi da take taru a gidansu, suna gaishe ku sosai cikin Ubangiji. ²⁰Dukan 'yan'uwa suna gaishe ku. Ku gai da junanku da gaisuwar ƙauna.

21 Ni Bulus ne nake rubuta gaisuwan nan da hannuna.

22 Duk wanda ba ya kaunar Ubangiji yā zama la'ananne. Zo, ya Ubangiji.

23 Alherin Ubangijinmu Yesu yā kasance tare da ku. ²⁴ Ina kaunarku duka cikin Almasihu Yesu.

WASIKAR BULUS TA BIYU ZUWA GA KORINTIYAWA

Gabatarwa

An rubuta *Wasikar Bulus ta biyu zuwa ga Korintiyawa* ba da dadewa ba bayan da aka rubuta ta farkon. Ana zato manzo Bulus ya yi wannan rubutu a shekara ta A.D. 55 ne, a lokacin da yake a yankin Makidoniya inda ya yi aikin bishara (Dubi 2.12, 7.5).

An rubuta wannan wasika ne domin a tabbatar wa jama'ar masu bi na Korinti cewa har yanzu Bulus yana kaunarsu kuma sakonsa nan na cewa su zama abokan Allah ta wurin Yesu yana nan daram. Wannan ya zama haka ko da yake ya riga ya tsawata musu a wata wasikar da ya rubuto musu. Bayan wannan magana sai Bulus ya roke su su tattara kudin taimakonsu da zai kai Urushalima tun da zai zo wurinsu ba da dadewa ba.

Za a ga cewa a cikin wannan wasika ne Bulus ya yi zance game da kansa fiye da a cikin duk sauran wasifikunsa. Wannan ya zama haka don a lokacin da Bulus ya rubuta wasikan nan akwai damuwa sosai a tsakaninsa da wadansu cikin jama'ar masu bi a Korinti.

A cikin wasikar Bulus ya kare kansa game da zargin da malaman karya suke yi masa na cewa shi ba manzo na gaskiya ba ne.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-11

Bulus da jama'ar masu bi a Korinti 1.12--7.16

Bayarwa don masu bi a Yahudiya 8.1--9.15

Bulus ya kare kansa 10.1--13.10

Maganar farshe 13.11-14

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus wanda Allah ya zaɓa domin yā zama manzon Almasihu Yesu, da kuma ɗan'uanmu Timoti, zuwa ga jama'ar masu bin Allah a Korinti, tare da dukan tsarkaka a duk fāɗin ƙasar Akaya.

2 Alheri da salama daga Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Allah Mai Ta'aziyya Ne

3 Bari mu gode wa Allah Uba, shi da yake Uban Ubangijinmu Yesu Almasihu, Uba mai yawan tausayi, Allahn da yake yi mana kowace irin ta'aziyya. ⁴ Allah yana yi mana ta'aziyya a cikin dukan wahalarmu, don mu ma mu yi wa waɗansu ta'aziyya a cikin kowane irin wahalarsu, da wannan ta'aziyyar da muka samu daga wurin Allah. ⁵ Kamar yadda muke shan wuya yadda Almasihu da kansa ya sha, haka kuma ta wurin Almasihu za mu sami babbar ta'aziyyan nan ta Allah. ⁶ Ko muna shan wahala, ai, muna shanta ne domin ta zama abin ta'aziyya a gare ku ta kuma ƙarfafa rayuwarku ta ruhaniya. Idan kuma ta'aziyya ake mana ne, to, ku ma kun sami ta'aziyya ke nan yadda za ku sami ƙarfin yin haƙuri a kan wannan wahala da mu ma muke sha. ⁷ Ba ma shakkarku ko kaɗan, domin mun sani cewa kamar yadda kuke shan wahala irin tamu, haka ku ma za ku sami irin ta'aziyyar da ake yi mana.

8 'Yan'uwa, ba ma so ku kasance da rashin sani game da irin wahalar da muka sha a ƙasar Asiya, wannan wahalar ta yi yawa sosai har ba mu san za mu rayu ba. ⁹ Har ma muka ji kamar hukuncin mutuwa aka yi mana. Amma wannan ya faru ne domin kada mu dogara ga ƙoƙarin kanmu sai dai mu dogara ga Allah, wanda yake ta da waɗanda suka mutu. ¹⁰ Allah ya fitar da mu daga wannan muguwar mutuwa,^a mun tabbata zai cece mu kuma. A gare shi ne muke dogara domin yā sāke cece mu. ¹¹ Ku taimake mu da addu'a. Ta haka ne mutane da yawa za su gode wa Allah saboda mu,^b saboda albarkun da za mu samu ta wurin amsa addu'o'i masu yawa.

1.1: A.M. 18.1 1.8: 1 Kor 15.32

^a 1.10 muguwar mutuwa: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “hatsarin mutuwa” ne a nan.

^b 1.11 mu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “ku” ne a nan.

Bulus Ya Sāke Shirin da Ya Yi na Ziyara

12 Abin da yake sa mu taƙama shi ne tunanin zuciyarmu tana shaida mana cewa mun yi zama mai tsarki a duniya da zuciya ɗaya, musamman cikin zaman da muka yi da ku. Zan ce mun yi haka cikin gaskiya ta Allah. Mun yi wannan ta alherin Allah ne, ba ta wayon wannan duniya ba. ¹³⁻¹⁴ Muna rubuta muku abin da za ku iya karanta ku gane ne kawai. Amma ko da yake kun sami ganewa kaɗan yanzu, ina fata za ku sami ganewar kome da kome, domin ranar da Ubangijinmu Yesu zai dawo, ku yi taƙama da mu, kamar yadda mu ma za mu yi taƙama da ku.

15 Na san da haka, shi ya sa na so in zo wurinku da fari, domin ku sami albarka sau biyu. ¹⁶ Na shirya in bi wurinku idan zan tafi Makidoniya, in sāke bin wurinku kuma idan ina dawowa, domin in sami taimakonku don tafiyata zuwa Yahudiya. ¹⁷ Kuna gani cewa na yi wannan shirin ba da sanin abin da nake yi ba ne? Ko kuwa, kuna gani na yi shirin nan da halin mutuntaka ne, don in ce, "I" in koma in ce, "A'a"?" ¹⁸ Kamar dai yadda Allah yake mai aminci, haka ma maganar da muka yi muku, ba ta "I" da "A'a" ba ce. ¹⁹ Domin Dan Allah Yesu Almasihu, wanda ni da Sila^b da Timoti muka yi muku wa'azinsa, ai, ba wani mai "I" da "A'a" ba ne, amma a cikinsa "I" ne kullum. ²⁰ Domin ta wurinsa ne Allah ya cika dukan alkawaran da ya yi. Shi ya sa ta wurin Yesu Almasihu muke cewa "Amin" domin ɗaukakar Allah. ²¹ Allah ne yake tabbatar mana, da mu da ku gaba ɗaya, samun rai a cikin Almasihu, shi ne kuma ya zaɓe^c mu, ²² ya sa mana lambar sa na nuna cewa mu nasa ne, ya kuma ba mu kyautar Ruhunsa a zuciyarmu domin yā tabbatar mana abin da zai yi nan gaba.

23 Allah ne shaidata idan karya ne nake yi cewa dalilin da ban koma Korinti ba shi ne don kada in fara muku wahala. ²⁴ Ba wai muna so mu nuna muku iko a kan bangaskiyarku ba ne, a'a, muna aiki ne tare, domin ku yi farin ciki, saboda kuna tsaye da ƙarfi cikin bangaskiyarku.

2 ¹ Saboda haka na ɗauki niyya a kan ba zan sāke zuwa wurinku in sa ku baƙin ciki ba. ² To, idan na sa ku baƙin ciki, wa zai sa raina yā ji daɗi, in ba wanda na sa shi baƙin cikin ba? ³ Dalilin da ya sa na rubuto muku waccan wasiƙar kuwa shi ne,

1.16: A.M. 19.21 1.19: A.M. 18.5

^b 1.19 Sila: Da Helenanci an rubuta "Silbanus" ne a nan.

^c 1.21 Zaɓe: Da Helenanci, ma'anar kalman nan ta ƙunshi keɓewa da shafewa domin aikin Allah.

don ba na so in zo in sami mutanen da ya kamata su sa ni farin ciki, su bata mini rai. Domin na tabbata cewa idan na yi murna, dukanku ma za ku yi murna. ⁴ Na rubuto muku ne ina cikin wahala da bakin ciki mai yawa, har da hawaye sosai, ba wai don in sa ku bakin ciki ba, sai dai domin ku san yadda nake kaunarku sosai.

Yafewa ga Wanda Ya Yi Laifi

5 Idan wani ya yi abin bakin ciki, ba ni ne ya yi mini ba, amma a wani gefe ya yi wa dukanku ne. Ba wai ina fada haka in matsa muku lamba ba ne. ⁶ Horon da mutumin nan ya sha a ta wannan hanya daga wurin yawancinku, ya isa haka. ⁷ Yanzu kuma, sai ku yafe masa, ku kuma karfafa shi, don kada ku bar shi har bakin ciki ya sha karfinsa. ⁸ Saboda haka ina rokonku ku nuna masa cewa kuna kaunarsa sosai. ⁹ Na rubuto muku wannan wasikar domin in gwada ku ne, in gani ko kuna a shirye ku bi umarnaina a koyausha. ¹⁰ Duka wanda kuka yafe masa kome, ni ma na yafe masa. Abin da na yafe kuwa, in ma akwai abin yafewa, na yafe ne saboda ku, don albarkacin Almasihu, ¹¹ domin kada Shaidan ya sami dama ya rufe mu, don mun san dabarunsa sarai.

Damuwar Bulus a Toruwas

12 Da na zo Toruwas don in yi wa'azin Labari Mai Dadi na Almasihu, Ubangiji kuma ya ba ni dama in yi aiki a nan, ¹³ amma sai na damu sosai domin ban ga dan'uwana Titus a nan ba. Saboda haka sai na yi bankwana da su, na wuce zuwa Makidoniya.

Nasara cikin Almasihu

14 Amma godiya ga Allah, shi da yake bi da mu kullum mu ci nasara ta wurin Almasihu. Yana amfani da mu don mu kai sakon Almasihu ko'ina kamar turare mai kamshi da aka fesa. ¹⁵ Domin mu kamar turare mai kamshi ne wanda Almasihu ya miƙa wa Allah, wanda ya bazu cikin waƙanda ake cetonsu da kuma waƙanda suke hanyar halaka. ¹⁶ Ga waƙanda suke hanyar halaka kuwa, kamshin nan warin mutuwa ne, mai kawo mutuwa; amma ga waƙanda suke samun ceto, kamshin nan rai ne mai kawo rai. Babu wani da zai iya daukar nauyin aikin nan. ¹⁷ Mu ɗin nan ba kamar sauran mutane muke ba, waƙanda suke maganar Allah don neman riba. Amma da yake Allah ne ya aiko mu, muna magana cikin gaskiya a gabansa, a matsayin masu hidimar Almasihu.

Masu Hidimar Sabon Alkawari

3 ¹Wato, yabon kanmu za mu fara yi kuma? Ko kuwa muna neman wasifun shaida ne zuwa wurinku, ko daga wurinku, kamar yadda waɗansu suke yi? ²Ai, ku da kanku ku ne wasifkar da muke da ita, wadda aka rubuta a zuciyarmu^d don kowa yā gani yā kuma karanta. ³Kun nuna cewa ku wasifka ce ta Almasihu, wadda take sakamakon hidimarmu. Wannan wasifkar kuwa ba a rubuta ta da biro ba, amma an rubuta ta da Ruhu Mai Tsarki na Allah mai rai. Ba a rubuta ta a kan allon duwatsu ba, amma a zukatan mutane.

⁴Mun fada haka domin muna da tabbaci a gaban Allah ta wurin Almasihu. ⁵Ba mu da wani abin da za mu nuna cewa da iyawarmu ne muke aikin nan. Iyawarmu daga wurin Allah ne ya fito. ⁶Shi ya sa muka iya zama masu hidimar sabon alkawari, wanda ba na dokar da aka rubuta ba, amma na Ruhu. Dokan nan da take a rubuce ita ce take kawo mutuwa, amma Ruhu yana ba da rai.

⁷An rubuta Dokar Musa a kan allunan duwatsu, kuma ɗaukakar Allah ta bayyana a sa'ad da ake bayar da ita. Ko da yake hasken da yake a fuskar Musa mai shudewa ne, ya haskaka sosai har ma mutanen Isra'ila suka kasa kafa ido a fuskarsa. Idan har Doka wadda take kawo mutuwa ta zo da ɗaukaka haka, ⁸to, yaya yawan ɗaukaka wadda take ta Ruhu za ta kasance? ⁹Idan abin da yake kawo mutuwa ya sami ɗaukaka, lallai abin da yake jawo samun adalcin Allah ya fi shi ɗaukaka nesa. ¹⁰Hakika, ɗaukaka ta tsohon alkawari ba ta da wata daraja yanzu, idan an gwada ta da daraja ta sabon alkawari. ¹¹Idan har abin nan mai shudewa ya zo da ɗaukaka, yaya zai zama ga abin nan da zai kasance har abada!

¹²Saboda muna da irin wannan sa zuciya, shi ya sa muke da karfin hali sosai. ¹³Mu ba kamar Musa ba ne, wanda ya rufe fuskarsa da mayafi, don kada Isra'ilawa su ga karewar ɗaukakan nan mai shudewa. ¹⁴Amma hankalinsu ya taurare, domin har zuwa yau akwai wani abu da yake hana su ganin gaskiyar nan in ana karatun Tsohon Alkawari. Mayafin nan har yanzu ba a cire shi ba, domin ba a iya cire shi sai ta wurin Almasihu kadai. ¹⁵Har wa yau, idan ana karatun littattafan Musa, sai wannan mayafi yā

3.3: Fit 24.12; Irm 31.33; Ez 11.19; 36.26 3.6: Irm 31.31 3.7: Fit 34.29
3.13: Fit 34.33

^d3.2 zuciyarmu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "zuciyarku" ne a nan.

rufe zuciyarsu. ¹⁶ Amma za a iya cire shi idan mutum ya juyo ga Ubangiji. ¹⁷ To, Ubangiji fa, shi ne Ruhu; inda Ruhun Ubangiji yake kuwa a nan 'yanci yake. ¹⁸ Mu da ba a rufe fuskarmu ba, muna nuna daukakar Ubangiji kamar madubi, kuma ana sãke mu mu zama kamarsa. Wannan sãkewar da ake yi mana tana dada karuwa cikin daukaka wadda ta fito daga wurin Ubangiji, wanda yake shi Ruhu ne.

Arziki a cikin Tulun Laka

4 ¹ Saboda haka, da yake muna da wannan hidima bisa ga jinƙan Allah ba za mu fid da zuciyar ba. ² Ba ruwanmu da boye-boye na munafuncin da suke abubuwan kunya. Ba ruwanmu da rufi, ko mu yi karya da maganar Allah. Amma muna faɗin gaskiya a fili. Ta haka ne kowa zai yi shaidar gaskiyarmu a gaban Allah cikin zuciyarsa. ³ Idan ma bisharan nan da muke wa'azinta a boye take, tana a boye ne ga waɗanda suke a hanyar halaka. ⁴ Ba su ba da gaskiya ba, domin mai mulkin wannan duniya⁴ ya sa zuciyarsu ta yi duhu. Ya hana su ganin hasken da yake haskaka su, hasken nan da yake fitowa daga Labari Mai Dafi a kan daukakar Almasihu, wanda shi ne kamannin Allah. ⁵ Domin ba wa'azin kanmu muke yi ba, sai dai na Yesu Almasihu, cewa shi ne Ubangiji, mu kuwa kamar bayinku ne saboda Yesu. ⁶ Allahn da ya ce; "Bari haske yã haskaka daga duhu," shi ne kuma ya sa haskensa yake haskakawa a cikin zuciyarmu, don a haskaka mutane su san daukakar Allah a fuskar Almasihu.

⁷ Duk da haka, mu da muke da wannan arziki na ruhaniya muna kamar tulunan laka ne kawai. Mun zama haka domin mu nuna cewa Allah ne yake da cikakken iko, ba mu ba. ⁸ Ana ba mu wahala ta kowace hanya, duk da haka ba a iya sa mu gaji da aikin ba. Wani lokaci ma mukan yi shakka, amma ba ma fid da zuciyar. ⁹ Ana tsananta mana, duk da haka Allah bai bar mu ba. Wani lokaci akan ba mu wuya, duk da haka ba a halaka mu ba. ¹⁰ Kullum muna a hatsarin mutuwa kamar yadda aka yi wa Yesu, domin a bayyana rayuwar Yesu a jikin nan namu mai mutuwa. ¹¹ Dukan kwanakinmu a duniya, muna cikin hatsarin mutuwa saboda Yesu, don dai a ga rayuwar Yesu a jikin nan namu mai mutuwa. ¹² Shi ya sa muke fuskanta mutuwa domin ku ku sami rai.

3.16: Fit 34.34 4.6: Far 1.3

⁴4.4 mai mulkin wannan duniya: Wato, Shaidan ke nan.

13 Rurutaccen Maganar Allah ta ce, “Na gaskata, saboda haka na yi magana.” Tun da yake muna da ruhun bangaskiya iri ɗaya, haka mu ma mun gaskata, saboda haka kuma muke magana. 14 Domin mun san cewa Allah wanda ya ta da Ubangiji Yesu daga matattu, zai ta da mu tare wanda Yesu, yã kuma kawo mu gabansa tare da ku. 15 Duk wannan fa don amfaninku ne, yayin da alherin Allah yana ta kaiwa ga mutane masu yawa, zai zama dalilin yawan godiya ga Allah, domin a ɗaukaka shi.

Rayuwa ta wurin Bangaskiya

16 Saboda haka ba mu fid da zuciyar ba. Ko da yake jikin nan namu yana ta lalacewa, duk da haka ana mai da ruhunmu sabo kullum. 17 Gama wannan 'yar wahalar da muke sha ba za ta dafɗe ba, za ta kai mu ga madawwamiyar ɗaukaka mai yawa, wadda ta wuce gaban misali. 18 Domin ba abubuwan da idanu suke gani ne muke dubawa ba, sai dai abubuwan da ba a gani. Domin abubuwan da ake gani, suna saurin wucewa, amma abubuwan da ba a gani kuwa, marar wucewa ne.

5 ¹ Gama mun san cewa idan an rushe rufan nan da muke zama a ciki, wato, jikinmu na wannan duniya, Allah da kansa zai yi mana gida a sama. Gidan nan kuwa ba mutum ne ya gina shi ba, kuma zai kasance har abada. ² A yanzu kam, muna ajiyar zuciyar, muna marmari sosai mu sami wannan wurin zama wanda za a rufe mu da shi a sama. ³ Idan kuwa aka rufe mu da shi, ba za a same mu tsirara ba. ⁴ Sa'ad da muke zaune cikin jikin nan na duniya muna nishi don an matse mu. Ba wai muna so mu rabu da jikin nan namu na duniya ba, amma muna so a rufe mu da na sama, domin abu mai rai na har abada yã rufe abin nan mai mutuwa gaba ɗaya. ⁵ Allah da kansa ne ya shirya mana wannan sãkewa, kuma ya ba mu Ruhunsa domin yã tabbatar da abin da zai yi mana nan gaba.

6 Shi ya sa kullum muke da ƙarfin zuciyar, mun kuma san cewa idan dai muna da wannan jiki na duniya, to, muna nesa da gidanmu wanda yake tare da Ubangiji. ⁷ Gama rayuwar bangaskiya muke yi, ba bisa ga abin da muke gani da ido ba. ⁸ Hakika muna da ƙarfin zuciyar, kuma mun fi so mu rabu da wannan jiki mu zauna tare da Ubangiji a sama. ⁹ Fiye da kome dai, mun fi so yã ji daɗinmu, ko muna a wannan duniya ko muna a sama. ¹⁰ Don dole ne dukanmu mu tsaya a gaban Almasihu, don

yã yi mana shari'a. Gama kowa zai karfi ladan aikin da ya yi a wannan jiki na duniya, ko mai kyau ne ko kuma marar kyau.

Rayuwar Yin Sulhu

11 Tun da yake mun san abin da ake nufi in ana maganar tsoron Allah, shi ya sa muke kofari mu jawo wafansu. Allah ya san duk yadda muke, kuma ina fata kun san da wannan a zuciyarku. ¹² Ba wai muna so mu yabi kanmu a gabanku ba ne, sai dai muna kofari mu ba ku dalili mai kyau ne wanda za ku ji dadinmu, don ku iya ba da amsa ga wafanda suke daga kai saboda matsayinsu, a maimakon halinsu. ¹³ Muna hauka ne, kamar yadda wafansu suka fada? Ko ma muna hauka ne, muna yi ne domin daukakar Allah. In kuma ba hauka muke yi ba, wannan dominku ne. ¹⁴ Kome muka yi, mun yi shi ne ba don ribarmu ba, amma saboda kaunar Almasihu wadda take bi da mu. Da yake mun ba da gaskiya Almasihu ya mutu domin dukan mutane, saboda haka duka sun mutu tare da shi. ¹⁵ Ya kuwa mutu ne saboda dukan mutane, domin wafanda suke da rai, kada su yi zaman ganin dama nan gaba, sai dai su yi zama saboda wanda ya mutu dominsu, aka kuma tashe shi saboda su.

¹⁶ Saboda haka nan gaba ba ma kara duban wani bisa ga ganin mutum, domin ko da yake mun taɓa duban Almasihu bisa ga ganin mutum, yanzu ba ma kara dubansa haka. ¹⁷ Saboda haka idan mutum yana cikin Almasihu, ya zama sabuwar halitta ke nan, tsofaffin abubuwa duk sun wuce, ga shi, kome ya zama sabo. ¹⁸ Duk wannan kuwa yin Allah ne, wanda ta wurin Almasihu ya canza mu daga zama abokan gabansa zuwa abokan arziki, ya kuma ba mu aikin jawo wafansu don su ma su zama abokansa. ¹⁹ Sakonmu shi ne Allah yana mai da mutanen duniya duka su zama abokansa ta wurin Almasihu. Allah ba ya lissafta zunubansu a kansu, shi kuma ya ba mu saƙo na sa mutane su zama abokansa.

²⁰ Saboda haka mu wakilai ne na Almasihu, kamar dai Allah ne da kansa yake magana ta wurinmu. A cikin sunan Almasihu, muna rokonku ku shirya da Allah ku zama abokansa, ba masu gaba da shi ba. ²¹ Almasihu bai taɓa yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya mai da shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalilin ne, cikin Almasihu, za mu iya sami adalcin Allah.

6 ¹ A cikin aikinmu tare da Allah, muna roƙonku ku da kuka sami alherin Allah, kada ku bari yā zama a banza. ² Ku ji abin da Allah ya ce,

“Da lokacin da zan nuna muku alheri ya yi,

Na ji ku.

Da ranar ceto ta zo,

Na taimake ku.”

Ku ji! Wannan ne lokacin da za ku karɓi alherin Allah, yau ne ranar da za ku sami ceto! ³ Ba ma so wani yā same mu da laifi a aikinmu. Saboda haka ba mu sa wa wani abin tuntube a hanya ba. ⁴ A maimakon haka, duk abin da muke yi, muna yi shi don mu nuna cewa mu masu hidimar Allah ne. Muna yin haka cikin jimrewa, da shan wahala, da shan wuya, har da masifu. ⁵ An yi mana dūka, an sa mu a kurkuku, an kuma ji mana ciwo cikin tashin hankali, mun yi aiki wanda ya sha ƙarfinmu, mun kuma rasa barci da kuma abinci. ⁶ Ta halinmu mai tsarki, da kuma sanin da muke da shi, da haƙuri tare da kirki, mun nuna cewa mu masu hidimar Allah ne ta wurin Ruhu Mai Tsarki, da kuma ƙaunarmu ta gaske, ⁷ da saƙonmu mai gaskiya, da kuma ikon Allah. Muna da adalci wanda shi ne kamar makamin da muke riƙe shi a hannun dama da hagnu. ⁸ Ana dɔukaka mu, ana kuma wulaƙanta mu, ana yabonmu, ana kuma zaginmu. An mai da mu masu ƙarya, duk da haka mu dai muna faɗin gaskiya. ⁹ Kamar ma ba a san mu ba, an kuwa san mu sarai; kamar a bakin mutuwa muke, ga shi kuwa muna da rai; ana ta ba mu horo, amma ba a kashe mu ba, ¹⁰ a cikin damuwa, mukan sami dalilin farin ciki. Ko da yake ba mu da kome, duk da haka mun sa mutane da yawa suka yi arziki. Kamar mu ba mu da wani abu, amma kome namu ne.

11 Ya ku Korintiyawa, ba mu boye muku kome ba, kuma mun nuna muna ƙaunarku sosai. ¹² Ai, ba mu ne muka ƙi ku ba, ku ne ba ku buɗe zuciyarku kun yarda da mu ba. ¹³ Ina maganan nan da ku kamar yadda baba yake yi wa 'ya'yansa magana ne, ku ma ku nuna mana kuna ƙaunarmu.

Kada Ku Haɗa Kai da Marasa Bi

14 Kada ku haɗa kai da mutanen da ba sa bin Ubangiji. Mutumin kirki zai iya zauna lafiya da mai mugunta? Ko kuma mene ne ya haɗa haske da duhu? ¹⁵ Almasihu abokin Shaidan ne? Ko kuwa mene ne ya haɗa masu bi da marasa bi? ¹⁶ Mene ne ya

hada haikalin Allah da gidan tsafi? Mu fa haikali ne na Allah mai rai. Kamar yadda Allah ya ce,

“Zan zauna tare da su,

in yi yawo a cikinsu.

Zan kuma zama Allahnsu,

su kuma su zama mutanena.

¹⁷ Saboda haka sai ku fito daga cikin marasa bi,

ku raba kanku da su,

in ji Ubangiji,

kada ku hada kanku da wani abu marar tsabta,

ta haka ne zan yarda da ku.

¹⁸ Zan zama ubanku,

Ku kuma za ku zama 'ya'yana maza da mata,

in ji Ubangiji Mai Iko duka.”

7 ¹ An yi mana alkawarin wadannan duka, 'yan'uwa. Saboda haka bari mu tsarkake kanmu daga dukan abin da zai sa jiki da zuciyarmu zunubi, bari kuma mu zama da cikakken tsarki ta wurin zama cikin tsoron Allah.

Bulus Ya Yi Murna don Korintiyawa Sun Tuba

2 Ku nuna kuna kaunarmu. Ai, ba mu yi wa kowa laifi ba, ba mu kuma bata kowa ba, balle mu cuci wani. ³ Ba dora muku laifi nake yi ba da na ce haka, kamar dai yadda na riga na fada muku, babu abin da zai iya raba ku da kaunarmu, ko a mutuwa ko a rayuwa. ⁴ Na yarda da ku sosai, ina kuma tafama da ku. Zuciyata tana da karfafawa sosai. Duk da wahalar da muke sha, ina nan dai, cike da farin ciki.

5 Ko lokacin da muka zo kasar Makidoniya ma, ba mu sami hutu ba. Ko'ina muka juya ga fitina, a waje ga tsokana, a ciki kuma tsoro ya cika zuciyarmu. ⁶ Amma Allahn da yake karfafa wanda ya fid da zuciya, ya karfafa mu da zuwan Titus. ⁷ Ba don zuwansa ne kawai ya sa muka yi murna ba, amma labarin da ya gaya mana na yadda kuka karfafa shi. Ya gaya mana yadda kuke so ku gan ni sosai, da kuma yadda kuka yi bakin ciki game da abin da ya faru, da niyyar da kuka yi na goyon bayana. Wannan ne ya sa na ji dadi sosai.

8 Ko ma wasikata ta sa ku bakin ciki, ban damu ba. A da kam na yi bakin ciki, don na ga wasikar ta bata muku rai, ko da yake dai na dan lokaci kadan ne kawai. ⁹ To, kamar dai yadda abubuwa

6.16: L. Fir 26.12; Ez 37.27; 1 Kor 3.16; 6.19 6.17: Ish 52.11

6.18: 2 Sam 7.14; 1 Tar 17.13; Ish 43.6; Irm 31.9 7.5: 2 Kor 2.13

suke, ina farin ciki. Ko da yake ban ji dadin yadda na bata muku rai ba, amma bakin cikinku ya sa kuka tuba kuka canza halayenku. Bakin cikinku nufin Allah ne, saboda haka ba mu yi muku laifi a kan abin da muka yi ba. ¹⁰ Gama bakin ciki wanda ikon Allah ne ya sa, zai sa mutum ya tuba, ya koma wurin Allah, ta haka kuma zai sami ceto. Kuma babu “da na sani” a ciki. Amma bakin cikin da mutum ne ya jawo, yakan kai ga mutuwa. ¹¹ Ku duba ku ga abin da wannan bakin cikin da Allah ya sa a zukatanku ya jawo muku. Ya sa ku marmarin aikatawa, da nuna cewa kun yi kuskure. Ya sa kuka yi fushi, kuka kuma ji tsoro. Ya sa kuka sa zuciyar, kuka kuma sa aniyar. Ya sa kuna a shirye ku ga an yi horon da ya dace. Game da wannan sha’ani kam, lallai ta kowace hanya kun nuna cewa ba ku da laifi. ¹² Lokacin da na rubuto wancan wasikar, ban damu da mutumin da ya yi laifin ba, ko kuma mutumin da aka yi masa laifin. A maimako na rubuta ne don in bayyana muku dalla-dalla cewa Allah ya san kun yarda da mu sosai. ¹³ Dalilin da ya sa muka sami karfafawa a zukanmu ke nan.

Ban da karfafawar zukanmu, har wa yau mun kara farin ciki kwarai saboda irin farin cikin da Titus yake ciki, domin dukanku kun taimaka a kan karfafawa da ya samu. ¹⁴ Don ko da na gaya masa ina tafama da ku, ban ji wata kunya ba. Kamar yadda duk abin da muka gaya muku gaskiya ne, haka kuma tafamarmu game da ku ta zama gaskiya a idon Titus. ¹⁵ Kaunar da Titus yake yi muku tana ta karuwa sosai yayin da ya tuna da biyayyarku duka, da kuma irin yawan ban girmar da kuka nuna masa lokacin da kuka karbe shi. ¹⁶ Ina farin ciki yanzu don na amince da ku kwarai da gaske.

Bayarwar Masu Bi

8 ¹ Yanzu kuma, ’yan’uwana muna so ku san abin da alherin Allah ya yi a cikin jama’un masu bi a Makidoniya. ² Gama sun sha wuya sosai saboda tsananin wahalar da suka shiga ciki, har yawan farin cikinsu ya kai su ga yin alheri ta bayarwa ga wafansu, ko da yake suna cikin tsananin talauci. ³ Na tabbata sun bayar daidai karfinsu har ma fiye da haka. Sun bayar da yardar rai, ba don dole ba. ⁴ Sun roke mu mu ba su damar hidimar taimakawa, don su ma su sami damar shiga cikin wafanda suke taimakon masu bin da suke a Yahudiya. ⁵ Har ma suka bayar fiye da yadda muka yi tsammani. Da farko dai, sun miƙa kansu ga

Ubangiji, daga nan kuma sai suka ba da kansu gare mu, kamar yadda Allah yake so. ⁶ Da ganin haka sai muka roki Titus yā ci gaba da wannan aikin tara bayarwa na yardar rai, tun da yake shi ne ya fara shi. ⁷ A cikin kome kuna a kan gaba, ko ta bangaskiyarku cikin Almasihu, ko cikin magana, ko a sanin gaskiya, ko a son aikin hidima, da kuma kaunar da kuke mana.^e Saboda haka muna so ku ci gaba cikin wannan alherin bayarwa hannu sake.

⁸ Ba wai dole nake sa ku ba, sai dai ina nuna muku yadda wadansu sun nuna kwazo. Wannan zai gwada irin kaunar da kuke da ita. ⁹ Gama kun san alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu. Ko da yake yana cike da kome, duk da haka sai ya zama matalauci dominku. Ta talaucinsa kuma ku sami arziki a gaban Allah. ¹⁰ Shawarar da zan ba ku ita ce, zai fi kyau ku gama abin da kuka fara a shekarar da ta wuce, ba wai kawai kun bayar ba ne, a'a, ai, kuna da niyyar yi. ¹¹ To, sai ku gama aikin da irin zuciyar da kuka fara, ku yi wannan gwargwadon kafinku. ¹² Idan kuna da zuciyar bayarwa, Allah zai ji dadin bayarwar, wato, idan kun bayar gwargwadon kafinku. Allah ba ya so ku yi abin da kafinku bai kai ba. ¹³ Ba wai ina so in ba wa wadansu abu mai sauƙi sa'an nan ku kuma a ba ku mai nauyi ba ne. ¹⁴ Amma don a raba aikin nan daidai yadda ya kamata, sai ku taimake su a yanzu da kuna da hanyar taimako. Ku kuma lokacin da ba ku da wani abu, su kuma suna da shi, sai su ma su taimake ku. Ta haka kome zai zama daidai. ¹⁵ Kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya ce, "Wanda ya tara mai yawa, abin nan da ya tara bai fi kafinsa ba, wanda ya tara kafan kuwa, wannan din ma bai kasa masa ba."

Titus da Abokansa

¹⁶ Mun gode wa Allah wanda ya sa Titus ya dauki niyyar son taimakonku, kamar yadda na so. ¹⁷ Ba wai kawai ya yarda yā je wurinku kamar yadda muka roke shi yā yi ba, amma ya so yā zo kamar yadda ya riga ya dauki niyya. ¹⁸ Ga shi, mun aiko dan'uwan nan tare da shi, wanda ya yi suna wajen yin bishara a dukan jama'un masu bi. ¹⁹ Ban da haka ma, jama'un masu bi sun zaɓe shi yā riƙa tafiya tare da mu a kan wannan aikin alheri wanda muke yi saboda daukakar Ubangiji, kuma don mu nuna cewa muna da niyyar taimako. ²⁰ Muna gudun kada kowa yā zarge mu

8.15: Fit 16.18

^e 8.7 kuke mana: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da "muke muku" ne a nan.

a kan yadda muke bi da kyautan nan da aka ba mu da yardar rai. ²¹ Niyyarmu ita ce mu yi abin da ya fi kyau, ba wai a gaban Ubangiji kadai ba, amma har ma a gaban mutane.

²² Muna kuma aiko da ɗan'uwannu tare da su, wanda sau da yawa muka gwada muka kuma tabbatar da niyyarsa a kan abubuwa iri-iri. A yanzu kuma da ya amince da ku, yana so yã taimaka sosai. ²³ Ku tuna cewa Titus abokin aikina ne; da ni da shi muna aikin nan saboda ku ne. Sauran 'yan'uwannu waɗanda suke tare da shi, jama'un masu bi ne suka aiko su, aikinsu yana kawo ɗaukaka ga Almasihu. ²⁴ Ku nuna wa waɗannan mutanen irin faunar da kuke musu. Jama'un masu bin da suka aike su za su ji abin da kuka yi, wannan zai tabbatar musu cewa taƙamar da muke yi a kanku gaskiya ce.

Taimako ga Masu Bi

9 ¹ Ba lallai sai na rubuta muku a kan taimakon nan don masu bi ba, ² domin na san niyyarku, har ma ina taƙama da ku gun mutanen Makidoniya a kan haka. Ina ce musu ku mutanen Akaya kun yi shiri tun a shekarar da ta wuce. Irin aniyannan da kuke da ita ta sa su ma suka tashi tsaye. ³ Yanzu kuma, ga shi ina aika waɗannan 'yan'uwa, don kada taƙamar da muke yi a kanku a wannan aiki ta zama maganar banza da wofi. Amma ina so ku zauna da shiri, kamar yadda ɗa na shaida za ku yi. ⁴ Don idan na zo tare da waɗansu masu bi daga Makidoniya, ba na so su zo su samu ba ku riga kun shirya taimakonku ba. In haka ya faru, zan sha kunya saboda yawan taƙamar da na yi a kanku, ba ni kadai zan sha kunyar ba, har ma da ku. ⁵ Saboda haka na ga dai ya yi kyau in roki 'yan'uwannan su zo kafin ni, don su tattara abubuwan da kuka yi alkawari za ku bayar, domin a same su a shirye. Wannan zai nuna cewa da yardar rai kuka bayar, ba a kan dole ba.

⁶ Ku tuna, mutumin da ya shuka iri kaɗan, zai girbe amfanin gona kaɗan, amma mutumin da ya shuka iri da yawa, zai sami amfanin gona da yawa. ⁷ Kowa yã bayar kamar yadda ya yi niyya, ba tare da faɗin rai ko tilas ba, domin Allah yana son mai bayarwa da ɗaɗin rai. ⁸ Allah kuma yana iya ba ku albarka fiye da abin da kuke bukata, domin a ko yaushe ku sami dukkan abin da kuke bukata, har ma fiye da haka, domin ku yi aikin alheri. ⁹ Kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya ce,

“Ya ba wa mutanen da ba su da kome abubuwa da yawa.

Aikinsa na alheri yana nan har abada.”

10 Allah ne yake ba wa mai shuka iri yā shuka, yā kuma ba shi abinci. Saboda haka Allah zai ba ku iri don ku shuka, shi ne kuma zai sa irin yā yi girma. Ta haka ne zai sa bayarwan nan taku ta yardar rai ta fara muku albarkar ayyukanku na alheri. ¹¹ A koyaushe zai albarkace ku cikin dukkan kome don ku zama masu bayarwa da dadin rai kullum. Ta haka mutane da yawa za su gode wa Allah saboda kyautai wadanda za ku aika musu ta wurinmu. ¹² Domin aikin nan na alherin da kuke yi ba biyan bukatar masu bi kadai yake yi ba, har ma yana fara kawo godiya ga Allah. ¹³ Kuma saboda abin shaidar da wannan aikin yake kawowa game da ku, yawanci za su daukaka Allah don biyayyarku ga bisharar Almasihu, wadda kuka gaskata da ita, kuma saboda taimakon da kuka yi musu da sauran mutane duka hannu sake. ¹⁴ Su kuwa za su yi muku addu'a, suna kuma tunaninku a zuciyarsu saboda alherin nan wanda ya wuce gaban misalin da Allah ya yi muku. ¹⁵ Mu gode wa Allah saboda wannan kyautar da ya yi mana, kyautar da ta fi farfin magana.

Bulus Ya Kāre Kansa game da Aikinsa

10 ¹ Ni Bulus da kaina, ina rokonku, ni da ake ce da ni “mai sauƙin kai” idan ina tare da ku, amma “mai matsawa” in ba na tare da ku. Bisa ga tawali’u da sauƙinkai na Almasihu, ² ina rokonku, kada ku tilasta ni in matsa muku sa’ad da na zo, domin na san zan iya matsa wa wadanda suke cewa wai abin da muke yi, sha’anin duniya ne. ³ Ko da yake muna zama a duniya, yaƙin da muke yi ba irin na duniya ne ba. ⁴ Gama makamanmu na yaƙi ba na duniya ba ne, na ikon Allah ne, wadanda muke amfani da su don rushe makamai masu farfin da suke kāre abokan gābanmu. ⁵ Muna ka da kowane mai mūsū, muna rushe dukkan wani abin da zai hana sanin Allah, muna kuma sa mutane su yi tunani cikin bauta da biyayya ga Almasihu. ⁶ A shiryē muke mu ba wa kowa da ya fi yin biyayya horo, in dai kun tabbata kuna biyayya.

⁷ Ku dubi abin da yake a bayyane mana! ⁷ Idan wani ya ce shi na Almasihu ne, bari wannan mutum yā sāke tunani, zai gane cewa mu ma na Almasihu ne. ⁸ Ko da ina taƙama a kan ikon nan namu da Ubangiji ya ba mu saboda gina ku, ba don rushe ku ba,

9.9: Zab 112.9 9.10: Ish 55.10

⁷10.7 Ku dubi abin da yake a bayyane mana: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne “Kuna duba abubuwa yadda ido yake gani ne kawai.”

ba ni da abin jin kunya a ciki. ⁹Ba na so ku yi tsammani tsoro nake so in ba ku a cikin wasifikuna. ¹⁰Ana cewa, “Wasifun Bulus masu tsanani da karfi ne, amma idan yana nan tare da mu da kansa, shi ba mai magana mai karfi ba ne, kuma maganarsa ba kome ba ne.” ¹¹Dole irin mutanen nan su gane cewa babu wani bambanci tsakanin abin da muka rubuta a cikin wasifunmu in ba ma nan, da kuma abin da za mu yi in muna tare da ku.

12 Wane mu! Ai, ba mu isa mu gwada, ko mu dauki kanmu kamar mutanen da suke gani sun fi kowa ba. Su wadannan mutane masu auna kansu da juna, suna kuma neman bambanci tsakaninsu da juna, wawaye ne!

13 Amma dai ba za mu yi takama fiye da yadda ya kamata ba, sai dai mu tsaya a kan iyakar da Allah ya yanke mana, wadda ta hada har da ku. ¹⁴Ai, ku ma kuna cikin iyakar da Allah ya ba ni, saboda haka ban wuce gona da iri ba da na je har wurinku don wa'azin Labari Mai Dadi na Almasihu. ¹⁵Takamarmu ba fiye da yadda ya kamata take ba, ba ta kuma shafi aikin wadansu ba. Amma muna sa zuciya bangaskiyarku za ta riƙa ƙaruwa, ta haka kuma filin aikinmu a cikinku yā riƙa ƙaruwa sosai. ¹⁶Ta haka za mu yi wa'azin Labari Mai Dadi a wadansu ƙasashe gaba da ku, ba tare da neman suna a aikin da wani ya riga ya yi a filin da aka sa shi ba.

17 Amma kamar yadda Rurutaccen Maganar Allah ya ce, “Duk wanda zai yi takama, yā yi takama da Ubangiji.” ¹⁸Gama ba mai yabon kansa ake yarda da shi ba, sai dai mutumin da Ubangiji ya yaba.

Bulus da Manzannin Karya

1 1 ¹Ina fata za ku yi haƙuri da ni ko ina ɗan wawanci. Sai ku dai yi haƙuri da ni! ²Ina kishi saboda ku, da irin kishin da Allah yake yi a kanku. Na shirya aurenku da Almasihu, ina kuma so ku zauna da tsarki, don in miƙa ku gare shi kamar yadda ake miƙa amarya mai tsarki ga wanda shi ne kaɗai mijinta. ³Amma ina tsoro kada yā zama abin da ya faru da Hawwa'u, yā faru da ku. Maciji ya ruɗe ta da wayonsa har ta yi zunubi. Haka ku ma, tunaninku zai iya zama marar kirki, ta haka, ba za ku kasance da cikakken ba da kai da kuma aminci cikin Almasihu ba. ⁴Gama kuna da sauƙin yarda da waɗanda suke zuwa wurinku. Kun yarda da koyarwarsu a kan Yesu, ko da yake ta yi dabam da wadda muka yi wa'azi. Kun yarda da ruhun da suka yi muku

alkawari, wannan ruhu kuwa ba Ruhu Mai Tsarki da kuka karɓa ba ne. Kun kuma yarda da bishararsu, ko da yake ta yi dabam da wadda muka yi muku.

5 Ban yi tsammani waɗannan da kuke ce da su “manyar manzanni” sun fi ni da wani abu ba. ⁶Mai yiwuwa ba a koyar da ni a magana ba, amma ina da sani. Mun nuna muku wannan a ta kowace hanya.

7 Na yi muku wa’azin Labari Mai Daɗin nan na Allah a kyauta. Na ɗauki matsayi marar girma, don a daga ku zuwa babban matsayi. Na yi laifi ke nan? ⁸ Na karɓo kuɗi daga waɗansu jama’un masu bi don aikina a cikinku. Zan ma ce na yi musu ƙwace domin in yi muku aiki. ⁹ Lokacin da nake tare da ku, na bukaci kuɗi, duk da haka ban dame ku ba. ‘Yan’uwa masu bin da suka zo daga Makidoniya ne suka kawo mini duk abin da nake bukata. Ban ɗora muku nauyi a lokacin ba, kuma zan ci gaba da yin haka. ¹⁰ Bisa ga gaskiyar Almasihu da take a cikina ta sa na ce ba wanda ya isa a duk faɗin ƙasar Akaya yã ce in bar yin taƙama. ¹¹ Ina faɗin haka wai don ba na ƙaunarku ne? Allah ya san ina ƙaunarku.

12 Zan ci gaba da matakin nan nawa na ƙin yarda da taimakon kuɗi daga gare ku, domin in hana waɗannan “manyar manzannin” wani dalilin taƙama cewa, ai, suna aiki daidai da mu. ¹³ Irin mutanen nan ba manzannin gaskiya ba ne, amma masu aikin ƙarya ne. Suna mai da kansu kamar manzannin Almasihu. ¹⁴ Ba abin mamaki ba ne, domin ko Shaidan ma da kansa yakan mai da kansa kamar mala’ikan haske. ¹⁵ Saboda haka ba abin mamaki ba ne idan bayinsa sun mai da kansu kamar masu aikin adalci. A ƙarshe za su sami ladan da ya yi daidai da aikinsu.

Wahalar da Bulus Ya Sha cikin Aikinsa

16 Ina sãke cewa, kada wani yã yi tsammani wai ni wawa ne. Amma idan kuna tsammanin haka ne, to, ku yarda da ni kamar wawa, don ni ma in ɗan sami abin taƙama. ¹⁷ Ba wai ina bin abin da Ubangiji ya umarce ni da ina taƙama haka ba; a wannan zance na taƙama dai, ina magana kamar wawa ne. ¹⁸ Da yake akwai waɗansu masu taƙama kamar yadda mutanen duniya suke yi, bari ni ma in yi haka. ¹⁹ Ku kam kuna da wayo sosai, har kuna jimre wa wawaye da murna! ²⁰ Gama in wani ya sa ku bauta, kukan jimre masa, ko ya yi muku ƙwace, ko ya more ku, ko ya nuna

muku isa, ko kuwa ya mare ku a fuska. ²¹ Ina jin kunya in ce mun nuna kāsawa da ba mu yi wadannan abubuwan ba!

Amma idan wani yana daga kai a kan wani abu ne, ni ma zan yi haka. A nan dai ina magana ne kamar wawa! ²² Idan su Ibraniyawa ne, ni ma haka. Idan su Isra'ilawa ne, ni ma haka. In su zuriyar Ibrahim ne, ni ma haka. ²³ In su masu hidimar Almasihu ne, ni na fi su! (Ina magana kamar ina hauka ne fa!) Ai, na fi su koƙari ƙwarai da gaske, ga shan dauri, na sha dūka da yawa, na kuma sha shiga hatsarin mutuwa sau da yawa. ²⁴ Sau biyar hukumar Yahudawa suka yi mini bulala talatin da tara. ²⁵ Sau uku hukumar Romawa suka yi mini bulala. An kuma taɓa jefe ni da duwatsu sau ɗaya. Sau uku jiragen ruwa sun faffashe ina ciki. Na kuma taɓa kwana har na yini a cikin teku, kafin aka zo aka cire ni. ²⁶ A cikin tafiye-tafiyena na gamu da hatsari a koguna, na kuma gamu da hatsari a hannun 'yan fashi. Na sha shiga hatsari daga hannun 'yan kabilarmu, na kuma sha shiga hatsari a hannun wadanda ba Yahudawa ba. Na sha shiga hatsari a birane, na sha shiga hatsari a daji, na sha shiga hatsari a teku, na kuma sha shiga hatsari a hannun 'yan'uwun ƙarya. ²⁷ Na sha fama, da wuya, da rashin barci, da yunwa, da kishin ruwa. Sau da yawa na rasa abinci, na sha sanyi, na kuma rasa rigar da zan sa. ²⁸ Ban da wadansu abubuwa dabam-dabam kuma, kowace rana ina da nauyin kula da dukan jama'un masu bi. ²⁹ Idan wani ya kāsā, nakan ji kamar ni ne na kāsā, idan kuma an sa wani ya fāɗi cikin zunubi, abin yakan sa ni in ji fushi sosai.

³⁰ In ma ya zama lallai ne in yi taƙama, to, sai in yi taƙama da abubuwan da suka nuna kāsawata. ³¹ Allah ya san ba ƙarya nake yi ba, shi da yake Allah, kuma Uban Ubangiji Yesu Almasihu. Bari a yi masa yabo har abada! ³² Lokacin da nake Dimashku, gwamnan da yake ƙarƙashin sarki Aretas ya tsare kofofin birnin Dimashku don yā kama ni. ³³ Amma abokaina suka sauko da ni a cikin kwando daga katangar birnin, na kubuce masa.

Abubuwan da Yesu Ya Bayyana wa Bulus cikin Ru'uya

12 ¹ Ko da yake ba za ta amfana kome ba, dole ne in yi taƙama. A yanzu, zan ci gaba da zance a kan abubuwan da Ubangiji Yesu Almasihu ya bayyana mini kamar a mafarki da

11.23: A.M. 16.23 11.24: M. Sh 25.3 11.25: A.M. 16.22; 14.19

11.26: A.M. 9.23; 14.15 11.32-33: A.M. 9.23-25

⁸ 11.24 bulala talatin da tara: Wannan shi ne horo mai zafi da za a iya yi wa Bayahude a jiki. (Dubi M. Sh 25.1-3).

kuma cikin ru'uya. ²Na san wani mutum^h wanda yau shekara goma sha huɗu ke nan, aka ɗauke shi zuwa sama na uku bisa ga ikon Almasihu, ko yana cikin jiki ne, ko ba cikin jiki ba, ban sani ba, Allah kadai ya sani. ³Na kuma san mutumin nan, an ɗauke shi zuwa sama na uku,ⁱ ko yana cikin jiki ne, ko ba cikin jiki ba, ban sani ba, Allah kadai ya sani. ⁴A can ya ji waɗansu maganganun da ba za a iya faɗa ba, irin waɗanda ɗan Adam ba zai iya yin magana a kai ba. ⁵Zan yi taƙama a kan mutumin nan, amma ba zan yi taƙama da kaina ba, sai dai a kan abubuwan da suka nuna kāsawata. ⁶Da na so yin taƙama, ba zan zama wawa ba, don zan faɗa gaskiya ne. Amma ba zan yi taƙama ba, don ba na so wani yā ɗauke ni fiye da yadda yake ganina, da yadda ya taɓa ji daga gare ni.

⁷Don a sa kada in yi taƙama da waɗannan mafifitan ru'uya sai an aiko mini wata cuta kamar yadda ƙaya take zafi a jiki. Wannan ya zama kamar wanin da Shaidan ya aiko ne don yā dinga ba ni wuya, don kuma yā hana ni yawan daga kai. ⁸Sau uku na roki Ubangiji domin in rabu da wannan abu, ⁹amma ya ce mini, “Alherina ya ishe ka, domin ta wajen kāsawarka ake ganin cikakken ikona.” Saboda haka da murna zan ƙara taƙama da kāsawan nan tawa domin ikon Almasihu yā zauna tare da ni. ¹⁰Saboda haka na gamsu da kāsawata, da cin mutuncin da ake yi mini, da shan wuya, da tsanani, da masifu saboda Almasihu. Don idan ina da kāsawa, a nan ne nake da ƙarfi.

Damuwar Bulus game da Masu Bi a Korinti

¹¹Na yi wawanci kam, amma ku kuka sa ni. Ku ne kuwa ya kamata ku yabe ni. Ko da yake ni ba kome ba ne, bai zama cewa “manyar manzannin” nan naku sun fi ni ba. ¹²Allah ya yi abubuwan ban mamaki da al'ajabi ta wurina a cikinku, da na yi aikina cikin haƙuri. Waɗannan abubuwan ban mamaki, sun shaida cewa ni manzo ne na gaskiya. ¹³Ta wace hanya ce na nuna cewa ba ku zama daidai da waɗansu jama'un masu bi ba? Ko kuwa domin na hana ku ku taimake ni da kuɗi? Ku yafe mini don abin nan da na yi muku!

¹⁴Ina a shirye in ziyarce ku sau na uku yanzu. Ba zan sa muku wani kaya ba, domin ku nake so, ba kuɗinku ba. Gama bai

^h 12.2 wani mutum: Wannan mutumin da Bulus yake magana a kai, Bulus ne da kansa.

ⁱ 12.3 sama na uku: Da Helenanci an rubuta “Faradais” ne a nan. Wato, inda Allah yake.

kamata yara su dauki nauyin iyayensu ba, sai dai iyaye su dauki nauyin yaransu. ¹⁵ Zai ji dadi in kashe duk abin da nake da shi, har da kaina ma, don in taimake ku. Za ku rage kaunar da kuke yi mini don ina ta kara kaunar da nake yin muku?

¹⁶ Za ku yarda da ni cewa ban zama muku wani kaya ba. Amma wani zai ce na yi muku wayo ne, na rinjaye ku da karya. ¹⁷ Na cuce ku ne ta wurin wani daga cikin wadanda na aiko gare ku? ¹⁸ Na roki Titus ya je, na kuma aiko da wani dan'uwa mai bi tare da shi. Za ku ce Titus ya cuce ku ne? Ashe, ni da shi ba manufa daya take bi da mu ba? Ba kuma hanya daya muke bi ba?

¹⁹ Kada ku yi tsammani cewa duk wannan lokacin, muna kofarin kare kanmu gare ku ne. Allah ne shaidarmu, muna fadin gaskiya cikin Almasihu. Kuma ko mene ne muka yi, ya ku wadanda nake kauna, mun yi ne domin ku ginu. ²⁰ Ina tsoro kada watakila idan na zo in same ku ba yadda nake so ba, ku kuma ku gan ni ba yadda kuke so ba. Ina tsoro zan tarar da fada da kishi, da zafin rai, da sonkai, da zagi, da gulma, da daga kai, da kuma tashin hankali. ²¹ Ina tsoro cewa in na sake kai wurinku, Allahna zai sa in ji kunya a gabanku. Ina tsoro kada in yi bakin ciki saboda mutane da yawa da suke ta yin zunubi a da, wadanda ba su tuba daga aikin lalata ba, da iskanci, da wafansu irin ayyukan nan dai.

Gargadin Bulus na Karshe

13 ¹ Wannan zai zama zuwana na uku a wurinku. "Lallai ne a tabbatar da kowace magana a bakin shaidu biyu ko uku" kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya fada. ² A zuwana na biyu wurinku na gargadi wadanda suka yi zunubi da sauran mutane duka su daina yin zunubi. Yanzu da ba na nan tare da ku, ina maimaita irin gargadin nan domin idan na zo ba wanda zai kufuce wa horon nan. ³ In dai kuna so ku sami tabbaci cewa Almasihu yana magana ta wurina, to, ga tabbacin: Almasihu bai kasa ba a cikinku, a maimakon haka ya nuna ikonsa a cikinku. ⁴ Ko da yake an gicciye shi ne da rashin karfi, duk da haka yana da rai ta ikon Allah. Mu ma marasa karfi ne a cikinsa, amma game da aikin da za mu yi a cikinku, muna da rai tare da shi, ta ikon Allah.

⁵ Ku gwada kanku gaba daya don ku san ko kuna bin Yesu Almasihu cikin aminci. Ku riƙa auna kanku. Ashe, ba ku sani

cewa Almasihu yana a cikinku ba? Lallai yana nan, wato, in ba ku fāfi a wannan gwadawar ba. ⁶ Ina fata za ku san cewa mu ba mu kāsā ba. ⁷ Ba wai muna kofari mu mai da kanmu kamar mun yi nasara ko ba. Muna addu'a ga Allah cewa kada ku yi mugun abu, amma ku yi abin da yake da kyau, ko da yake mutane za su gani kamar mun kāsā ne. ⁸ Gama za mu bi bayan gaskiya, ba za mu iya yin abin da yake gāba da ita ba. ⁹ Murna muke yi in ba mu da kārfi, amma ku kuwa kuna da kārfi. Kuma muna addu'a ku zama cikakku. ¹⁰ Shi ya sa na rubuta muku wannan tun ba na nan tare da ku, don in na zo, kada yā zama mini dole in yi muku tsanani game da yin amfani da ikon nan da Ubangiji ya ba ni, ikon ginawa, ba na rushewa ba.

Maganar Karshe

11 A karshe dai, 'yan'uwana, sai wata rana. Ku yi kofarin zama cikakku, ku ji roƙona, ku yarda da juna ku yi zaman lafiya da juna. Ta haka Allah mai kauna da salama zai kasance tare da ku. ¹² Ku gai da juna da gaisuwar kauna. ¹³ Dukan masu bi suna gaishe ku. ¹⁴ Alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu, da kaunar Allah, da zumuntar Ruhu Mai Tsarki, su kasance tare da ku dukka.

WASIKAR BULUS ZUWA GA GALATIYAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ya rubuta wannan wasika saboda wani rikicewar da ya taso cikin masu bin Yesu na kasar Galatiya, inda a da Bulus ya yi wa'azi.

Rikicewar ita ce, Yahudawan da suke masu bi sun nace cewa dole wafanda suka tuba su bi dukan al'adu na Yahudawa da kuma Dokar Musa kafin su sami ceto. Amma Bulus ya nace cewa ana samun ceto ta wurin alherin Allah cikin Yesu ne ba ta wurin bin Dokar Musa ba. Bin Dokar Musa yana sa mutane su zama kamar bayi.

Wasikar ta karfafa masu bi su mika kansu ga Almasihu domin su zama mutane wafanda aka 'yantar da su. Wasikar ta nuna Ruhun Allah yakan zauna cikin masu bi har ya sa su yi abin da Allah yake so. Ruhun Mai Tsarki kuwa yakan fid da ayyuka masu kyau kamar fauna, da farin ciki, da salama, da hakuri.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-10

Bulus ya yi bayani game da matsayinsa na manzo 1.11—2.21

Ceto ta wurin bangaskiya yake 3.1—4.31

Kira zuwa ga zama cikin Allah 5.1—6.10

Maganar karshe 6.11-18

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus manzo. Ba daga wurin mutane ko ta wurin mutum ne kiran ya zo mini ba. Amma kiran ya zo mini ne daga Yesu Almasihu da Allah Uba wanda ya ta da shi daga matattu. ² Dukan 'yan'uan da suke tare da ni a nan su ma suna gai da dukan jama'un masu bi da suke a Galatiya.

³ Alheri da salama daga Allah Ubanmu da Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

⁴ Shi Yesu Almasihu ya ba da kansa domin zunubanmu, don ya cece mu daga wannan mugun zamani. Wannan kuwa bisa ga nufin Allah Ubanmu ne. ⁵ Bari daukaka ta tabbata a gare shi har abada abadin. Amin.

Ba Wata Bishara Dabam

6 Abin nan da kuke yi ya ba ni mamaki sosai. A cikin dan fankananin lokaci haka kuna so ku bar bin wanda ya kira ku ta wurin alherin Almasihu, har ma kuna komawa zuwa wata sabuwar bishara. ⁷ Ai, babu wata bishara dabam. Na fada haka ne don akwai wadansu da suke ta da hankalinku, suna kuma kofari su canza gaskiyar bisharar Almasihu. ⁸ Amma ina gaya muku, idan waninmu zai yi muku wata bishara dabam da wadda muka yi, ko shi mala'ika daga sama ne, ko mu da kanmu ma, to, bari ya zama la'ananne! ⁹ Kamar yadda muka riga muka fada muku a da, ina sake fada muku yanzu cewa duk wanda ya yi muku wa'azin wata bishara dabam da wadda kuka riga kuka ji, to, bari ya zama la'annane!

10 Ko za a ce, ta wurin yin wannan magana haka ina kofari in sa mutane su yarda da ni ne? A'a. Abin da nake so shi ne, Allah ya yarda da abin da nake yi. Kuna tsammani ina kofari in faranta wa mutane zuciya ne? A'a. Da mutane ne nake faranta wa zuciya, da ban zama bawan Almasihu ba.

Yadda Bulus Ya Zama Manzo

11 'Yan'uwana, ina so in fada muku cewa bisharan nan da nake muku wa'azinta, ba daga wurin mutum ta fito ba. ¹² Ban karbe ta daga wurin mutum ba. Kuma ba wanda ya koya mini ita; Yesu Almasihu da kansa ne ya bayyana mini ita.

13 Kun ji irin zaman da da na yi a cikin addinin Yahudanci, yadda na ba wa 'yan jama'ar masu bin Allah wahala mai zafi kwari da gaske, har na yi ta kofari in kashe su. ¹⁴ Kun kuma san yadda a cikin addinin Yahudanci na fi yawancin Yahudawa wafanda muka yi girma tare. Na yi kofarin bin al'adun kakanninmu da gaske sosai.

15 Amma Allah cikin alherinsa ya zaɓe ni tun kafin a haife ni, ya kuma kira ni, har ya yarda ¹⁶ ya bude mini ido don in san Dansa Yesu, domin in yi wa'azin Labari Mai Dafi ga wafanda ba Yahudawa ba. Da ya yi haka ban nemi shawara daga wajen wani mutum ba, ¹⁷ ban kuma je Urushalima wurin wafanda suka riga ni zama manzanni ba. Abin da na yi shi ne, nan da nan na je kasar Larabawa, sa'an nan na komo Dimashku. ¹⁸ Sai bayan shekara uku ne na tafi Urushalima domin in ga Kefas wato, Siman Bitrus. Na kuwa yi kwana goma sha biyar tare da shi. ¹⁹ Bayan

1.13: A.M. 8.3; 22.4-5; 26.9-11 1.14: A.M. 22.3

1.15-16: A.M. 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 1.18: A.M. 9.26-30

wannan kuma, ban ga ko ɗaya daga cikin sauran manzannin ba, sai dai Yakubu ɗan'uan Ubangiji. ²⁰ Abin nan da nake rubuta muku, ba karya ba ne, gaskiya ne; a gaban Allah nake faɗa.

²¹ Daga baya kuma, na tafi ƙasar Suriya da ta Kilikiya. ²² Amma a wancan lokaci, jama'un masu bin Almasihu da suke cikin Yahudiya, ba su san ni ido da ido ba tukuna. ²³ Sun dai ji kawai an ce, "Mutumin nan wanda ɗa yake wahalar da mu, ga shi yanzu yana sanar da maganar bangaskiyan nan da ɗa yake batawa!" ²⁴ Sai suka ɗaukaka Allah saboda abin da ya yi ta wurina.

Sauran Masu Bishara Sun Yarda da Bulus

2 ¹ Bayan shekara goma sha huɗu na sãke komawa zuwa Urushalima. A wannan lokacin na tafi tare da Barnaba da kuma Titus. ² Allah ne ya nuna mini a cikin ru'uya cewa in tafi. Da na kai can, sai na haɗu da waɗansu shugabannin jama'ar masu bi, na bayyana musu yadda nake yin bishara ga waɗanda ba Yahudawa ba. Na yi musu wannan bayani, su kaɗai, kada ƙwazon da nake yi cikin aikin nan, ko ƙoƙarin da na riga na yi, su zama ba amfani. ³ Titus abokin tafiyata ma, ko da yake shi mutumin Hellas ne ba wanda ya sa shi dole a yi masa kaciya. ⁴ Maganar kaciya ta tashi ne saboda 'yan'uan nan na karya waɗanda suka shigo a boye. Sun shigo ne domin su bata wannan 'yancin da muke da shi ta wurin Almasihu Yesu. Suna so su mai da mu bayi, ⁵ amma ko kaɗan ba mu yarda musu ba, saboda mu tsare muku gaskiyar bishara.

⁶ Amma su mutanen nan da aka ɗauka cewa su manya ne, ba su ƙara kome a kan koyarwar da nake yi ba, (a ganina ko su wane ne duk ɗaya ne a wurina, domin Allah ba ya nuna bambanci). ⁷ Su dai sun ga yadda Allah ya yarda ya ba ni aikin wa'azin bishara ga waɗanda ba Yahudawa ba kamar yadda aka ba wa Bitrus aikin wa'azi ga Yahudawa. ⁸ Ga shi Allah wanda ya yi aiki a zuciyar Bitrus don hidima ga Yahudawa, shi ne kuma ya yi aiki a zuciyata don amfanin waɗanda ba Yahudawa ba.

⁹ Da ganin yadda Allah ya nuna mini alherinsa haka, su Yakubu, da Bitrus da Yohanna, suka yarda. Su da aka ɗauke su shugabannin jama'ar masu bi suka karɓe ni da Barnaba da zuciya ɗaya. Mun yarda da juna cewa mu za mu je wurin waɗanda ba Yahudawa ba, su kuwa su je wurin Yahudawa. ¹⁰ Sai dai suka

tuna mana cewa kada mu manta da talakawan da suke wajensu. Ni kuwa tun dā ma nake marmarin yin haka fwarai.

Bulus Ya Tsawata wa Bitrus a Antakiya

11 A lokacin da Bitrus ya zo Antakiya, sai na tsawata masa fuska da fuska domin laifinsa a fili yake. ¹² Da farko, yana cin abinci tare da masu bi na waƙanda ba Yahudawa ba. Amma bayan da Yakubu ya aiki waƙansu zuwa Antakiya, sai Bitrus ya janye, ya ware kansa. Ya yi haka ne domin yana tsoron waƙanda suke so a yi wa waƙanda ba Yahudawa ba kaciya.

13 Haka ma sauran Yahudawa masu bi sun yi wannan aikin rashin gaskiya kamar Bitrus, har ma sun dauki hankalin Barnaba a cikin wannan rashin gaskiya. ¹⁴ Amma da na ga ba sa yin abinsu bisa ga gaskiyar bishara, sai na ce wa Bitrus a gaban kowa duka, “Kai Bayahude ne, amma kana bin al’adun waƙanda ba Yahudawa ba. Yanzu za ka sa wa waƙanda ba Yahudawa ba dole ne su bi al’adun Yahudawa?”

An Ceci Yahudawa da Sauran Waƙanda ba Yahudawa ba ta Hanya Daya

15 “Ko da yake mu Yahudawa ne bisa ga haihuwa, ba waƙanda ba Yahudawa ba ko masu zunubi ba, ¹⁶ mun sani mutum ba zai samu zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin bin Doka ba, sai dai idan ya ba da gaskiya ga Yesu Almasihu. Saboda haka mu ma mun ba da kanmu ga Almasihu Yesu. Mun yi haka domin mu samu zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin dogara ga Almasihu ba ta wurin bin Doka ba. Gama babu wanda yakan samu zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin bin Doka. ¹⁷ In kuwa ya zama muna so mu sami zaman marasa laifi a gaban Allah ta wurin dogara ga Almasihu, sa’an nan an same mu mu kanmu ma masu zunubi ne, ashe, ko wannan zai nuna Almasihu yana ƙarfafa zunubi ke nan? A’a, ko kusa!

18 “Amma idan na tashi ina sāke gina abubuwan da dā na rushe na zama mai karyar Doka ke nan. ¹⁹ Ai, ta wurin Doka na zama matacce ga Doka, domin in rayu ga Allah. ²⁰ An gicciye ni tare da Almasihu. Yanzu ina rayuwa, amma ba don kaina ba ne, Almasihu ne yake raye a zuciyata. Wannan rayuwa ta jikin da nake yi, rayuwa ce ta wurin dogara ga Dan Allah, wanda ya ƙaunace ni har ya mutu domina. ²¹ Ba zan ƙi alherin Allah ba. Amma idan mutum yana iya samun zaman marar laifi a gaban

Allah ta wurin bin Doka, wannan ya nuna cewa mutuwar Almasihu ta zama banza ke nan.”

Bin Doka ko Ba da Gaskiya ga Almasihu

3 ¹ Ya ku Galatiyawa, kuna hauka ne? Ko wani ya yi muku magani ne? Ga shi a fili na bayyana muku Yesu Almasihu wanda ya mutu a kan gicciye. ² Yanzu ina so in yi muku tambaya daya tak. Ruhun Allah ya zo muku saboda kun bi Doka ne, ko kuwa saboda kun gaskata da maganar da kuka ji ne? ³ Yanzu wane irin rashin tunani kuke da shi haka? Ga shi kun fara da Ruhun Allah, amma yanzu kuna so ku karasa da kofarin kanku na halin mutuntaka! ⁴ Ashe, wahaloli dabam-dabam da kuka sha sun zama banza ke nan? Haka zai yiwu kuwa? ⁵ Wato, Allah wanda ya ba ku Ruhunsa, yana kuma yin abubuwa masu ban mamaki a cikinku, kuna tsammani yana yin haka ne domin kuna bin Doka, ko kuwa saboda kun ji maganar Almasihu kun kuma gaskata?

⁶ Ku duba rayuwar Ibrahim mana. An rubuta cewa, “Ya ba da gaskiya ga Allah, saboda haka aka ce da shi mai adalci.” ⁷ To, sai a gane cewa, masu ba da gaskiya ga Allah su ne 'ya'yan Ibrahim. ⁸ Rubutaccen Maganar Allah ya fada tun da cewa sauran waƙanda ba Yahudawa ba za su iya samun matsayin adalci a gaban Allah ta wurin ba da gaskiya gare shi. Saboda tun da ma an sanar wa Ibrahim Labari Mai Dadi cewa, “Ta wurinka za a yi wa dukkan al'ummai albarka.” ⁹ Ibrahim ya ba da gaskiya ga Allah an kuma albarkace shi, haka kuma duk wanda ya ba da gaskiya ga Allah, za a albarkace shi tare da Ibrahim.

¹⁰ Gama duk waƙanda suke tsammani Allah zai karɓe su don suna bin Dokar Musa, an la'anta su ke nan. Gama Rubutaccen Maganar Allah ya ce, “Duk wanda bai aikata dukan abin da yake a rubuce a Littafin Dokar ba, an la'anta shi ke nan.” ¹¹ To, a fili yake, babu wanda zai iya zama mai adalci a gaban Allah ta wurin bin Doka, domin an rubuta cewa, “Wanda yake da adalci ta wurin bangaskiya ga Allah zai rayu.” ¹² Ba abin da ya hada bin Doka da bangaskiya. Kamar yadda aka rubuta, “Wanda ya aikata dukan abin da aka fada cikin Doka, a gare ta ne zai rayu.”

¹³ La'antawan nan ta Doka mun kuɓuce mata, saboda Almasihu ya fanshe mu daga la'antawan nan, da yake an mai da shi abin la'ana ne. Don an rubuta, “Duk wanda aka kafa shi a

kan gungumen itace, ya zama an la'anta shi ke nan." 14 Almasihu ya yi wannan ne domin albarkan nan da aka yi wa Ibrahim, a yi wa sauran waƙanda ba Yahudawa ba kuma ta wurin Almasihu Yesu. Ta haka, mu ma, ta wurin bangaskiya, mun iya samun Ruhun nan da Allah ya yi alkawari.

Bambanci tsakanin Doka da Alkawari

15 Yan'uwa, bari in ba ku misalin abin da kuka saba da shi. Idan mutum biyu sun yi alkawari sun kuma sa hannu don tabbatar da shi, to, ba mai soke shi, ba kuma mai kara wani abu a kai. 16 To, Allah ya yi alkawari da Ibrahim da kuma zuriyarsa. Ba a rubuta cewa "da zuriyoyi" ba, wanda zai nuna kamar da yawa. A'a, an ce "zuriyarka," mutum ɗaya ke nan, wato Almasihu. 17 Abin da nake nufi shi ne Allah ya yi alkawari da Ibrahim ya kuma tabbatar da alkawarin. Dokan nan da aka kawo bayan shekara ɗari huɗu da talatin ba za ta iya soke alkawarin nan da Allah ya yi tun ɗa ba. 18 Gama da cewa albarkan nan ta Allah tana samuwa ta wurin bin Doka ne, ashe, da ba za ta samu ta wurin alkawari ba. Ibrahim kuwa, ta wurin alkawari ne Allah ya ba shi albarkan.

19 To, in haka ne, don me aka kawo Doka? An yi kari da Doka ne don a fito da abin da yake laifi a fili. An kawo ta da nufin cewa za a yi aiki da ita har ranan nan da zuriyan nan^a na Ibrahim zai zo, wanda dominsa ne aka yi alkawarin. Ga shi kuwa wannan Doka, mala'iku ne suka ba da ita, ta hannun mutum wanda yake tsakanin Allah da mutane. 20 Kuma akan bukaci wani a tsakani ne idan da mutum biyu ake zance, Allah kuwa ɗaya ne.

Manufar Doka

21 Ashe, wannan yana nufin Doka tana gāba da alkawarin Allah ke nan? A'a, ko kusa! Gama da a ce an kawo wata Doka wadda za ta sa mu rayu, wannan zai nuna za a sami adalcin Allah ta hanyar bin Doka ke nan. 22 Maimakon haka an rubuta cikin Rubutaccen Maganar Allah cewa, dukan duniya tana karkashin ikon zunubi. Don me? Domin alkawarin nan da aka yi bisa ga bangaskiya ga Yesu Almasihu, a cika ta ta wurin waƙanda suka ba da gaskiya.

23 Kafin lokacin bangaskiya yā zo, Dokan nan ta kulle mu kamar 'yan kurkuku. Ba dama mu fita sai ta wurin bangaskiya ga Yesu, wadda aka bayyana daga baya. 24 Wato, aka danka mu a hannun Doka don ta kai mu ga Almasihu. Ta haka, ya zama ta

3.13: M. Sh 21.23 3.16: Far 12.7 3.17: Fit 12.40 3.18: Rom 4.14

^a 3.19 zuriyan nan: Wato, Yesu ke nan.

wurin bangaskiya ne muka sami zaman marasa laifi a gaban Allah. ²⁵ Yanzu kuwa da yake lokacin bangaskiya ya zo, ba mu farkashin Doka kuma.

²⁶ Ta wurin bangaskiya ne dukanku kuka zama 'ya'yan Allah saboda zamanku a cikin Almasihu Yesu. ²⁷ An kuma yi muku wankan baftisma wadda ta nuna cewa ku na Almasihu ne, saboda haka kun kuma dauki halin Almasihu, ya zama halinku. ²⁸ Saboda haka, ba bambanci tsakanin Yahudawa da waƙanda ba Yahudawa ba. Ba kuma bambanci tsakanin da ko bawa, ko tsakanin mace da namiji. Dukanku ɗaya ne ta wurin tarayya da Almasihu Yesu. ²⁹ In kuwa ku na Almasihu ne, kun zama zuriyar Ibrahim ke nan, kuma za ku karɓi gādon nan da Allah ya yi alkawarinsa.

4 ¹ Wato, yaro wanda yake magaji lokacin da yake ɗan yaro, shi da bawa duk ɗaya ne, ko da yake dukan abin da yake gidansu nasa ne. ² Yana hannun iyayen goyonsa da wakilai har zuwa lokacin da ubansa ya sa. ³ Haka yake gare mu, sa'ad da muke yara kafin hanyar Almasihu ta bayyana. Muna kamar bayi ga ikokin da suke mulkin wannan duniya. ⁴ Amma sa'ad da lokacin da Allah ya shirya ya cika, sai Allah ya aiko da Dansa. Ya zo ta wurin haihuwar mace. An sanya shi farkashin ikon Doka tun daga haihuwa, ⁵ domin yā fansa waƙanda suke farkashin Doka, yā kuma mai da su a matsayin 'ya'yan Allah.

⁶ Domin a nuna ku 'ya'yansa ne, Allah ya aiko da Ruhun Dansa a cikin zuciyarku, yana kira ga Allah cewa, "Baba!" ⁷ Don haka kai ba bawa ba ne kuma, kai da ne. Da yake kai da ne, Allah zai sa ka ci albarkar gādonsa.

Bulus Ya Damu a kan Galatiyawa

⁸ Dā ba ku san Allah ba, kuna bauta wa waƙansu alloli waƙanda ainihi ba kome suke ba. ⁹ Amma yanzu kun san Allah, ko kuma a ce Allah ya san ku, yaya za ku sāke komawa farkashin mulkin ikokin duniyan nan marasa karfi? Abin tausayi ne su. Me ya sa kuke so ku sāke zama bayinsu kuma? ¹⁰ Ga shi kukan ba da kanku ga kiyayen waƙansu ranaku da watanni, da lokatai, da shekaru. ¹¹ Abin da kuke yi ya ba ni tsoro, don ya zama kamar duk wahalar da na yi a kanku banza ne!

¹² Ina rokonku 'yan'uwana, ku zama kamar yadda nake. Gama ni ma kamar ku nake. Ba ku yi mini wani laifi ba. ¹³ Kun san rashin lafiyar da na yi, shi ne ya yi mini hanyar da na kawo muku bishara da farko. ¹⁴ Ko da yake rashin lafiyata ta zama

babbar damuwa a wurinku, duk da haka ba ku yi mini reni ko ku ki ku kula da ni ba. Kun dai karɓe ni kamar mala'ika daga sama, ko kuwa kamar yadda kuka karɓi Almasihu Yesu da kansa. ¹⁵ Kun yi murna sosai a lokacin! To, yanzu fa, ina farin cikin da kuka ji saboda ni? Na tabbata, a lokacin, da mai yiwuwa ne da kun ciccire idanunku kun ba ni! ¹⁶ Ashe, yanzu kun mai da ni abokin gābanku ne saboda na gaya muku gaskiya?

17 Wadannan mutane sun riƙe ku da aniya sosai, amma abin da suke nufi ba shi da kyau. Suna so su raba ku da ni, don duk niyyarku ta koma gare su. ¹⁸ Ai, yana da kyau a kasance da irin wannan niyya idan da nufi mai kyau ne. Wannan yā kuma kasance haka koyaushe, ba wai sai lokacin da nake tare da ku kawai ba. ¹⁹ Ya ku 'ya'yana, yanzu ya zama sau biyu ke nan da nake jin zafin haihuwarku. Kuma zan ci gaba da wannan wahala sai halin Almasihu ya kafu a zukatanku. ²⁰ Ayya! Da ce ina tare da ku yanzu, da sai in canza muryata. Kai, na damu ƙwarai saboda ku!

Misali a kan Hajaratu da Saratu

21 Ku gaya mini ku da kuke so ku bi Doka, kun gane da abin da Doka take nufi ne? ²² Gama a rubuce yake cewa Ibrahim yana da 'ya'ya biyu maza, ɗaya ɗan an haife shi ne ta wurin 'yargidansa,^b ɗayan kuma ta wurin matarsa. ²³ Ɗan nan na 'yargida, Ibrahim ya samu ne ta hanyar da aka saba samun 'ya'ya. Amma ɗaya ɗan nan na matarsa an haife shi ne ta wurin alkawarin da Allah ya yi masa. ²⁴ Wannan misali ne, matan nan biyu sun nuna alkawari biyu. Hajaratu ita ce mai haihuwar bayi, ita kwatanci ce na alkawarin da aka yi a Dutsen Sinai.⁶ ²⁵ Wato, Hajaratu ta zama misalin Dutsen Sinai wanda yake a ƙasar Larabawa. Ita ce kwatancin birnin Urushalima ta yanzu, don ita da 'ya'yanta duk bayi ne. ²⁶ Amma Urushalima ta sama tana da 'yanci, kuma ita ce wadda ta haife mu. ²⁷ A rubuce yake cewa,

“Ki yi farin ciki

ya ke mace wadda ba kya haihuwa,

Ki yi ihu na murna

ke da ba ki taɓa jin zafin haihuwa ba,

Don yaran mace wadda mijinta ya bar ta sun yi yawa.

Sun fi yaran mace mai miji.”

4.22: Far 16.15; 21.2 4.27: Ish 54.1

^b 4.22 'yargidansa: Da Helenanci an rubuta “baiwa” ne a nan.

⁶ 4.24 Dutsen Sinai: Shi ne inda Allah ya ba da dokokinsa ga Musa.

28 To, 'yan'uwa, mu ma mun zama 'ya'yan Allah ta wurin alkawari kamar Ishaku. ²⁹ A wancan lokaci kuwa dan nan da aka haifa ta hanyar da aka saba ya tsananta wa dan nan da aka haifa ta wurin ikon Ruhun Allah. Haka kuma yake har yanzu. ³⁰ Amma a rubuce yake cikin Rubutaccen Maganar Allah cewa, "Ka kori 'yargidan nan da danta, domin yaron 'yargidanka ba zai raba gādo tare da dan nan da matarka ta haifa ba." ³¹ Saboda haka 'yan'uwa, mu ba 'ya'yan 'yargida ba ne, mu dai 'ya'yan mace ne wadda take da 'yanci.

'Yanci cikin Almasihu

5 ¹ Don zaman 'yanci shi ne dalilin da Almasihu ya 'yantar da mu. Saboda haka sai ku tsaya da karfi, kada ku yarda ku zama bayi kuma.

2 To, ku ji ni. Ni Bulus ina gaya muku, in kun yarda a yi muku kaciya, wannan ya nuna Almasihu ba shi da amfani gare ku ke nan. ³ Ina sāke tuna muku cewa duk wanda ya yarda ya bi dokar yin kaciya, to, ya zama dole yā bi dukan Doka ke nan. ⁴ Ku da kuke kofarin samun zaman marasa laifi a gaban Allah ta wurin bin Doka, kun riga kun fid da kanku daga bin Almasihu ke nan. Kun kauce wa alherin Allah. ⁵ Mu dai mun sa zuciya Allah zai sa mu sami zaman marasa laifi a gabansa, wannan shi ne abin da muke jira kuma daga wurin Ruhun Allah wanda yake aiki ta wurin bangaskiyarmu ga Almasihu. ⁶ Gama in muna cikin Almasihu Yesu, ko da kaciya, ko da rashin kaciya ba wani abu ba ne a gare mu. Amma abin da muka fi kula da shi shi ne mutum yā ba da gaskiya ga Almasihu, yā kuma yi wannan ta hanyar kauna.

7 Da farko kuna ci gaba sosai. Wane ne ya hana ku bin gaskiya? ⁸ Lallai ruɗin da aka yi muku bai zo daga wurin Allah, wanda ya kira ku ba. ⁹ Kamar yadda akan faɗa, "Dan kankanin yisti ne yakan sa babban burodi yā kumbura." ¹⁰ Saboda zumuncinmu cikin aikin Ubangiji, na tabbata ba za ku bi wani ra'ayi dabam da nawa ba. Kuma shi wanda yake ta da hankalinku zai sha hukunci, ko shi wane ne.

11 'Yan'uwana, idan har yanzu ina wa'azi a yi kaciya ne, to, don me har yanzu mutane suke ba ni wuya? Idan ina goyon bayan cewa dole ne a yi kaciya, ai, da maganata game da mutuwar Almasihu a kan gicciye ba za ta zama abin tuntube ga kowa ba ke nan! ¹² Ai, masu ta da hankalinku ɗin nan, gwamma su ci gaba su yanke gabansu gaba daya!

13 'Yan'uwana, ku dai an kira ku zuwa 'yanci musamman. Amma ku lura kada 'yancin nan naku yā zama dalilin bin sha'awar jiki. Maimakon haka bari 'yancin nan yā kai ku ga yi wa juna bauta cikin kauna. ¹⁴Gama dukkan Doka an haɗa ta a kalma guda, wato, "Ka kaunaci abokin zamanka kamar kanka." ¹⁵ Amma in kuna faɗa da juna, kuna cizo, kuna cinye juna kamar namomin daji, ku mai da hankali fa, ko kuma dukanku gaba daya ku halaka!

Bambanci tsakanin Ruhun Allah da Mutuntaka

16 Nufina shi ne, ku bar Ruhun Allah yā bi da ku. Idan kun yi haka ba za ku bi halin mutuntaka ba. ¹⁷ Don halin mutuntaka ba ya yarda da Ruhu, Ruhu kuma ba ya yarda da halin mutuntaka. Waɗannan halayen biyu suna gāba da juna. Shi ne ya sa ba ku iya yin abin da kuke so ku yi. ¹⁸ In Ruhun Allah ne yake bi da ku, to, ba kwa kaɗaƙashin Dokan nan ke nan.

19 Ayyukan da halin mutuntaka yake yi, suna nan a fili. Ga iskanci, da aikin lalata da yin abubuwa masu ban kyama, ²⁰ da bautar gumaka, da maita. Mutane sukan fi juna suna faɗa, suna kishin juna. Ga kuma fushi, da sonkai, da rabuwa, da yin tawaye, ²¹ da kishi, da buguwa, da haɗa kai don yin lalata ta wurin shaye-shaye, da kuma sauran irin abubuwa kamar haka. Ina yi muku gargadi, kamar yadda na riga na yi a dā, cewa masu yin irin waɗannan abubuwa ba za su sami mulkin Allah ba.

22 Amma halayen da Ruhun Allah yake haihuwa, su ne kauna, da farin ciki, da salama, da haƙuri, da kirki, da nagarta da yin aminci, ²³ da ladabi da kuma shan kaɗarin sha'awar jiki. Ai, ba ruwan Doka da waɗannan abubuwa. ²⁴ Kuma dukkan waɗanda suke na Almasihu Yesu sun kashe halin mutuntaka da mugayen abubuwa iri-iri da jiki yake marmarinsu. ²⁵ Tun da yake Ruhu ne ya ba mu rai, bari Ruhu yā bi da mu kuma cikin dukkan zamanmu. ²⁶ Kada mu zama masu girmankai ko masu ta da hankalin juna, ko masu jin kishin juna.

Ku Taimaki Juna

6 ¹ 'Yan'uwa, in an ga wani yana cikin yin laifi, ku da Ruhu Mai Tsarki yake tare da ku, sai ku komo da shi kan hanya. Amma ku yi haka da halin ladabi, a hankali kuma, domin kada maimakon dawowa da ɗan'uwanku, ku ma ku faɗi cikin jaraba. ² Ku taimaki juna ta wajen ɗaukan wahalar juna. Ta haka ne za ku cika dokar Almasihu. ³ In wani yana tsammani shi wani abu ne

alhali kuwa shi ba kome ba ne, rudin kansa yake yi. ⁴Bari kowa yā gwada aikinsa yā gani. Idan ya yi kyau, sa'an nan zai iya takama da abin da ya yi da kansa, ba sai ya gwada kansa da wani ba. ⁵Gama ya kamata kowa yā dāuki kayan kansa.

6 Duk wanda aka koya masa maganar Almasihu sai yā ba da nasa rabo na abubuwan alheri zuwa ga wanda ya koya masa.

7 Kada ku rudi kanku, ai, ba ya yiwuwa a yi wa Allah wayo. Duk abin da mutum ya shuka, shi zai girba. ⁸Idan mutum ya yi shuka ta biyan sha'awar jiki, wannan zai kai shi ga mutuwa. Idan kuwa ya yi shuka ta biyan bukatar Ruhu, zai sami rai na har abada. ⁹Saboda haka kada mu gaji da yin abin da yake da kyau. Gama idan ba mu gaji muka bar kofari ba, lokaci zai zo da za mu yi girbi mai albarka. ¹⁰To, saboda haka, duk sa'ad da muna da zarafi, sai mu kyautata wa dukkan mutane, tun ba waƙanda suke 'yan'uwanmu cikin Almasihu ba.

Maganar Karshe

11 Ku dubi irin manya-manyan rubutun da nake yi muku da hannuna. ¹²To, mutanen nan da suke so ku yi kaciya su masu girmankai ne, suna so a ga su wani abu ne. Suna yi muku haka ne don suna tsoron shan wuyar da za su yi saboda gicciyen Almasihu. ¹³Ai, ko waƙanda aka yi musu kaciya ma ba sa kiyaye Doka. Su dai suna so a yi muku kaciya don su yi ta daga kai cewa su ne suka sa a yi muku kaciya. ¹⁴Amma ni ko kusa ba zan daga kai ba. Ko zan daga kai ma, sai dai a kan gicciyen Ubangijinmu Yesu Almasihu. Gama ta wurin mutuwarsa a kan gicciye ne sha'anin duniya ya mutu a gare ni, ni kuma na mutu ga sha'anin duniya. ¹⁵Kaciya da rashin kaciya ba kome suke ba, babban abu shi ne mutum yā zama sabuwar halitta. ¹⁶Salama da jinkai su kasance tare da dukan waƙanda suke bin wannan sabuwar doka, wato, dukan mutanen Allah na gaske.

17 A karshe 'yan'uwa, kada kowa yā fara damuna da wani abu, domin alamun raunukan da nake da su a jikina^c sun nuna cewa ni bawan Yesu ne.

18 Bari alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu yā kasance tare da ku, 'yan'uwa. Amin.

^c 6.17 alamun raunukan da nake da su a jikina: Wato, raunuka daga bulalar da aka yi masa saboda yana wa'azin Almasihu.

WASIKAR BULUS ZUWA GA AFISAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan wasika mai yiwuwa a shekara ta A.D. 60 a lokacin da yake a kurkuku a Roma. An aika da *Wasikar Bulus zuwa ga Afisawa* da nufin idan sun gama karantawa, su aikar da ita zuwa ga wadansu jama'ar masu bi.

Muhimmin abu cikin wannan wasika shi ne yadda Allah ya shirya zai tara mutanen duniya duka a farkashin ikon Yesu Almasihu, ba mutane kawai ba, amma har ma da dukkan halitta a sama da kasa. Wasikar kuwa ta karfafa masu bi su yi zamansu ta hanyar da za ta nuna cewa sun zama daya da gaske, ba ta baki kawai ba.

Da farko wasikar ta fara maganar hada kai, tana nuna yadda Allah Uba ya zabi mutanensa, ya bayyana alherinsa ta hanyar gafarta musu laifofinsu, ya 'yantar da su daga ikon zunubi ta wurin mutuwar Yesu Almasihu, har ya tabbatar da alkawarinsa ta wurin aikin Ruhu Mai Tsarki. A cikin wannan wasika za a sami misalai wadanda suka nuna zumuncin mutanen Allah da Almasihu: An kwatanta jama'ar Almasihu da jikin mutum, Almasihu kuma shi ne kai; an kwatanta su da amarya, Almasihu kuma shi ne ango. An kwatanta su da tushen gini, Almasihu kuma shi ne dutsen da ya sa ginin gaba daya ya zama da farfi. Ya yi dukan wannan saboda daukakar sunansa.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-2

Zama daya na 'yan Adam cikin Almasihu 1.3—3.21

Yadda za a nuna an zama daya 4.1—6.20

Maganar karshe 6.21-24

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus, manzon Almasihu Yesu ta wurin nufin Allah, zuwa ga mutanen Allah wadanda suke Afisa,^a wadanda suke da aminci cikin bin Almasihu Yesu.

2 Alheri da salama daga Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

1.1: A.M. 18.19-21; 19.1

^a 1.1 wadanda suke Afisa: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da ba su da wadannan kalmomi.

Albarkun Ruhaniya cikin Almasihu

3 Mun gode wa wanda yake Allah na Ubangijinmu Yesu Almasihu da Ubansa kuma, da yake ta wurin Almasihu ne Allah ya yi mana albarka cikin mulkinsa a samaniya, ya kuma ba mu kowace albarka ta ruhaniya. ⁴Ya zaɓe mu ta wurin zamanmu ɗaya da Almasihu tun ba a halicci duniya ba, mu zama masu tsarki, marasa laifi a gabansa.

Saboda kaunarsa, ⁵Allah ya riga ya shirya mu mu zama 'ya'yansa ta wurin Yesu Almasihu, bisa ga nufinsa na alheri. ⁶Ya yi haka domin mu yabi darajar alherinsa da ya ba mu kyauta a yalwace ta wurin Dansa da yake kauna. ⁷Ta wurin mutuwar Almasihu ne muka sami 'yanci, wato, yafewar zunubanmu. Ya yi wannan kuma bisa ga yawan alherinsa ⁸da ya ba mu ba iyaka.

Da hikima marar iyaka, da ganewa kuma, ⁹Allah ya sa muka san asirin nufinsa na abin da ya nufa, wanda ya kuma cika ta wurin Almasihu. ¹⁰Nufinsa ke nan, idan lokaci ya cika, yā harhafa dukan abubuwa a farkashin ikon Almasihu, wato, dukan abubuwan da suke sama da abubuwan da suke kasa gaba daya.

¹¹Ta wurin Almasihu kuma, Allah ya zaɓe mu mu zama mutanensa. Tun da farko ma, ya riga ya shirya wannan. Ai, shi ne wanda yake aikata dukan abubuwa bisa ga nufinsa. ¹²Nufinsa da ya zaɓe mu shi ne domin mu da muka fara sa zuciya ga Almasihu mu yi zaman yabon ɗaukakar Allah.

¹³Ta wurin Almasihu, ku ma kun zama mutanen Allah lokacin da kuka ji maganar gaskiya, wato, Labari Mai Dadin da ya kawo muku ceto. A lokacin da kun ba da gaskiya ga Almasihu, Allah ya ba ku Ruhu Mai Tsarki kamar yadda aka yi muku alkawari zai yi, yā zama kamar alama wanda yake nuna ku nasa ne. ¹⁴Ruhu Mai Tsarki shi ne ya tabbatar mana cewa Allah zai ba mu abin da ya yi alkawari, har ya sa muka sani nan gaba Allah zai ceci wafanda suke nasa. Wannan kuma domin yabon ɗaukarsa ne.

Addu'ar Bulus don Mutanen Afisa

¹⁵Saboda haka da yake na ji labarin yadda kuka ba da gaskiya ga Ubangiji Yesu, da kuma yadda kuke kaunar dukan mutanen Allah, ¹⁶ban fasa gode wa Allah saboda ku ba. Duk sa'ad da nake addu'a dominku, nakan yi haka ¹⁷da nufin cewa Allah na Ubangijinmu Yesu Almasihu, Uba Madaukaki, yā riƙa ba ku

Ruhunsa mai ba da hikima da bayani don ku karu cikin sanin Allah. ¹⁸ Ina addu'a kuma Allah yā ba ku ganewa domin ku san komene ne sa zuciyar nan da ya kira mu a kansa, ku kuma san darajar dukiyar nan wadda take ta mutanen Allah, wato, albarkunsa. ¹⁹ Ina addu'a har yanzu ku san karfin ikonsa wanda ya wuce gaban misali, wanda yake aiki a cikinmu, mu da muka ba da gaskiya. Ikon nan da yake aiki a cikinmu, daya ne da ikon nan ²⁰ wanda ya yi aiki cikin Almasihu sa'ad da Allah ya tashe shi daga matattu, ya kuma ba shi wurin zama mai daraja tare da shi a sama. ²¹ A can Almasihu yake mulki a kan dukan masu sarauta da iko da karfi da mulki. Yana da suna wanda ya fi kowane suna da za a bayar, ba a duniya kadai ba, har a wurin zaman matattu ma. ²² Allah kuma ya sa kome a farkashin ikon Almasihu, ya kuma sa shi, shi mai mulkin abu duka, yā zama shugaban jama'ar masu bi. ²³ Jama'ar masu bi ita ce jikin Almasihu. A cikin jama'ar masu binsa kuma Almasihu ya zama cikakke, kamar yadda shi kansa shi ne cikawar dukan abubuwa ko'ina.

Daga Mutuwa zuwa Rai

2 ¹ A dā kuna kamar mutanen da suka mutu ne, saboda laifofinku da zama cikin zunubin ² da kuke lokacin da kuke bin hanyoyin duniyar nan, kuna bin sarkin masu iko a sararin sama,^b wato, ruhun nan da yake zuga zuciyar mutanen da suka fi biyayya ga Allah. ³ Dukanmu dai haka muke a dā, muna bin sha'awace-sha'awacen jikinmu, muna yin abin da jiki da zuciya suke zuga mu mu yi kawai. Ta haka, bisa ga halinmu na 'yan Adam, mu ma dā fushin Allah ya zo kanmu kamar yadda yake a kansu su ma.

⁴ Amma Allah mai yawan tausayi ne, kaunarsa kuma zuwa gare mu ta yi yawa kwarai, ⁵ har tun sa'ad da muke matattu ta wurin zunubanmu, sai ya rayar da mu tare da Almasihu. Ta wurin alheri ne aka cece ku. ⁶ Ya tashe mu tare da Almasihu, har ta wurin Almasihu Yesu, muka sami wurin zama a samaniya. ⁷ Allah ya yi wannan kuwa domin a zamani mai zuwa yā nuna yawan alherinsa wanda ba iyaka. Alherin nan nasa, ya nuna mana shi a cikin Almasihu Yesu. ⁸ Ai, ta alherin Allah ne kuka sami ceto ta wurin bangaskiya. Wannan kuwa ba foƙarin kanku ba ne, kyauta ce ta Allah. ⁹ Ba kuwa saboda aikin lada

1.20: Zab 110.1 1.22: Zab 8.7 1.22-23: Kol 1.18 2.1-5: Kol 2.13

^b 2.2 sarkin masu iko a sararin sama: Wato, Shaidan ke nan.

ba, don kada wani yā daga kai. ¹⁰ Ai, mu da kanmu aikinsa ne, an canza halittarmu albarkacin Almasihu Yesu, musamman domin mu yi ayyuka masu kyau waƙanda Allah ya riga ya shirya mana tun da fari mu yi.

Almasihu Ya Haɗa Dukan Mutane

11 Saboda haka, ku tuna yadda kuke a dā. Ku ba Yahudawa ba ne bisa ga haihuwa. Su waƙanda suke kiran kansu “masu kaciyan” nan, sukan kira ku “marasa kaciya”. Ga shi kuwa, kaciyan nan ta jiki ce, wadda ake yi da hannu. ¹² Ku tuna a lokacin ba ruwanku da Almasihu, ba ku da matsayi cikin jama’ar Allah, ba ku cikin alkawaran nan da Allah ya yi wa iyayenmu. Ku dai a duniyan nan ba ku da bege, ba ku da Allah. ¹³ Amma yanzu kuna cikin Almasihu Yesu, ku da dā kuke can da nesa, an kawo ku kusa ta wurin jinin Almasihu. ¹⁴ Gama Almasihu shi ne salamarmu, shi wanda ya ɗauki Yahudawa da waƙanda ba Yahudawa ba, ya sa su zama ɗaya. Ya rushe katangan nan da ta raba su, wato, ƙin juna da yake tsakaninsu. ¹⁵ Ya soke Dokan nan mai umarnai da dokoki ta wurin ba da jikinsa. Ya yi haka domin yā halicci sabuwar zuriya daga zuriyan nan biyu. Ta haka kuma ya kawo salama tsakaninsu. ¹⁶ Ya mai da su duka biyu ga Allah, su zama jiki ɗaya. Ya yi haka ta wurin mutuwarsa a kan gicciye, da yake ya fid da ƙiyayyar da ta raba su a dā. ¹⁷ Ya kuwa zo ya yi muku wa’azin Labari Mai Daɗi na salama, ku waƙanda ba Yahudawa ba, ku da kuke nesa da Allah; ya yi wa Yahudawa kuma haka, su da suke kusa. ¹⁸ Ai, ta wurinsa ne dukanmu biyu za mu sami damar zuwa wurin Uba ta hanya ɗaya, wato, Ruhun Allah.

19 Saboda haka, yanzu ku waƙanda ba Yahudawa ba ba baƙi ba ne kuma, ba ku rasa wurin zama ba. Ai, ku masu ’yanci ne tare da sauran tsarkaka, ’yan gida ne kuma kamar sauran iyalin Allah. ²⁰ An kafa ku duka a bisa tushen da manzanni da annabawa suka gina, Almasihu Yesu kansa kuwa shi ne muhimmin dutsen ginin. ²¹ Shi ne wanda ta wurinsa dukan ginin yake haɗe, shi ne kuma yake sa ginin yā yi ta ƙara girma har yā zama wurin sujada mai tsarkin da aka keɓe wa Ubangiji. ²² A cikinsa ne ku kuma aka gina ku, tare da sauran domin ku zama gida inda Allah yake zama ta wurin Ruhunsa.

Hidimar da Bulus Ya Yi wa Waƙanda ba Yahudawa ba

3 ¹ Domin haka, ni Bulus, na zama ɗan kurkuku saboda Almasihu Yesu domin amfanin ku waƙanda ba Yahudawa ba. ² Na tabbata kun ji labari yadda Allah, a cikin alherinsa, ya ba ni baiwa ta yin hidiman nan don taimakonku, ³ wato, yadda ta wurin ru'uya Allah ya sanar da ni asirin nufinsa kamar yadda na riga na rubuta labarinsa a taƙaice. ⁴ Idan kuwa kun karanta, za ku iya gane da abin da na sani a kan asirin Almasihu. ⁵ A zamanin ɗa ba a gaya wa 'yan Adam wannan ba, kamar yadda yanzu Allah ya bayyana wa manzanninsa masu tsarki da annabawa masu tsarki ta wurin Ruhu. ⁶ Asirin shi ne, ta wurin bisharar Almasihu Yesu, su waƙanda ba Yahudawa ba sun zama abokan gādo tare da mu Yahudawa. Su, da mu, mun zama kamar gafofin jiki ɗaya ne. Su ma suna da rabonsu cikin alkawarin da Allah ya yi mana ta wurin Almasihu Yesu.

⁷ An kuwa mai da ni mai hidimar wannan bishara. Aikin nan kuwa, baiwa ce aka yi mini, wato, alherin da Allah ya ba ni ta wurin ikonsa, ikon da yake aiki a cikina. ⁸ Ko da yake ni ba kome ba ne cikin mutanen Allah, ni aka ba wannan baiwa mai daraja, in kai wa waƙanda ba Yahudawa ba arzikin Labari Mai Ɗaɗin nan a kan Almasihu, wanda ba a iya lissafi. ⁹ Domin kuma in bayyana wa dukan mutane yadda Allah yake aikata shirin nan na asiri wanda shekara da shekaru yake a ɓoye a gunsa, shi wanda ya halicci dukan abubuwa. ¹⁰ Nufinsa shi ne, yanzu, ta wurin jama'ar masu bi, a sanar da hikimar Allah iri-iri ga masu sarauta da masu iko a samaniya. ¹¹ Wannan kuwa an yi shi ne bisa ga nufin nan da Allah ya nufa tun daga farko, ya kuma aikata cikin Almasihu Yesu Ubangijinmu. ¹² Cikinsa ne muke da ƙarfin hali zuwa wurin Allah babu tsoro, da amincewa, ta wurin bangaskiyarmu gare shi. ¹³ Saboda haka ina rokonku, kada ku koma baya da ganin dukan wahalar da nake sha dominku. Ai, wahalar za ta zama muku da amfani.

Addu'ar Bulus don Mutanen Afisa

¹⁴ Saboda haka ina durkusawa a gaban Ubanmu na sama, ¹⁵ shi wanda ya sa kowace kabila ta sama da ta ƙasa su kasance. ¹⁶ Ina rokonsa yā ba ku baiwa daga cikin arzikin darajarsa, yā ƙarfafa ku da ikonsa, don ku zama da ƙarfi a zuciyarku ta wurin Ruhunsa, ¹⁷ har ma Almasihu yā zauna a zuciyarku ta wurin

bangaskiya. Ina addu'a cewa ku kafu sosai cikin kauna. Bari kauna ta zama tushenku, ¹⁸ domin ku sami damar ganewa ta wurin kafuwarku cikin kauna ku da dukan sauran mutanen Allah kuma, ku san girmar kaunar Almasihu, wato, fadinta, da tsawonta, da girmanta, da zurfinta. ¹⁹ Ku kuma san kaunar Almasihu wadda ta fi gaban sani domin ku cika da dukan cikar Allah.

²⁰ Daukaka ta tabbata ga Allahmu wanda ta wurin ikonsa a cikinmu yana aiki har yana aikata abubuwa fiye da dukan abin da za mu roka, ko abin da za mu yi tunaninsa. ²¹ Daukaka ta tabbata a gare shi cikin jama'ar masu bi da kuma cikin Almasihu Yesu, har zuwa dukan zamanai, har abada abadin. Amin!

Zaman Dayantaka

4 ¹ Saboda haka, ni da nake cikin kurkuku saboda bin Ubangiji, ina rokonku ku yi zaman da ya dace da darajar kiran da aka yi muku. ² Kullum ku kasance da tawali'u da saukinkai da hakuri, ku kuma yarda da juna cikin kauna. ³ Ku yi kofari sosai ku kiyaye zama dayan nan da Ruhu ya ba ku, ta wurin salaman nan da ta daure ku tare. ⁴ Mu jiki guda ne, Ruhu Mai Tsarki kuma daya ne. Haka kuma akwai sa zuciyan nan daya wanda aka kira ku dominsa. ⁵ Akwai Ubangiji daya, bangaskiya daya, kuma baftisma daya tak. ⁶ Allah daya ne, shi ne Uban dukan mutane. Shi ne yana bisa dukkan mutane, yana aikinsa ta wurin dukkan mutane, yana kuma cikin dukkan mutane.

⁷ Amma an ba kowannenmu baiwarsa bisa ga yawan alherin Almasihu. ⁸ Kamar yadda Maganar Allah ta ce,

“Sa'ad da ya hau sama

ya dauki wafanda ya kama⁶ tare da shi,

ya kuma yi wa 'yan Adam baiwa iri-iri.”

⁹ Me ake nufi da “ya hau”? Ana nuna cewa, da farko ya sauka har zuwa can karkashin kasa! ¹⁰ Shi wanda ya sauka din, shi ne kuma ya hau can sama, domin ya cika sama da kasa duka. ¹¹ Shi ne kuma ya yi wa 'yan Adam baiwa. Ga wafansu ya sa su zama manzanni, wafansu su zama annabawa, wafansu su zama masu shelar bishara, wafansu su zama masu lura da mutane da masu koyarwa. ¹² Ya yi wannan domin ya shirya mutanen Allah su yi masa aikin hidima don gina jikin Almasihu. ¹³ Ta haka dukanmu za mu kai ga zaman dayan nan cikin bin Ubangiji, mu zama daya

4.2: Ko1 3.12-13 4.8: Zab 68.18

⁶ 4.8 wafanda ya kama: Mai yiwuwa ba mutane kawai ne ya kama ba amma har da ruho.

kuma cikin sanin Dan Allah. Za mu zama cikakkun mutane, mu kuma kai matsayi na dukan cikar Almasihu.

14 An yi wannan kuwa don kada mu koma halin yara, ko mu zama kamar waƙanda ake yawo da hankalinsu, iskar kowace koyarwa tana tura su tana ɗauke hankalinsu, mutane masu wayo kuma suna rudinsu suna cutarsu. ¹⁵ Maimakon haka sai mu faɗi gaskiya cikin ƙauna, mu yi girma cikin al'amuranmu duka har mu kai ga halin Almasihu wanda shi ne kamar kan jikin mutum. ¹⁶ Domin shi ne yake mulkin dukan gaɓoɓin jiki. Sun haɗu suna riƙe da juna ta wurin aikin kowace jijiya, har ta wurin aikin kowace gaɓa daidai jikin yake ƙara girma, yana ginuwa da halin ƙauna.

Sabon Rai cikin Almasihu

17 To, ina dai faɗa muku, ai, gargadi ne nake yi muku cikin sunan Ubangiji cewa, kada ku zama kamar waƙanda ba Yahudawa ba, masu tunanin banza. ¹⁸ Zuciyarsu cike da duhu take. An raba su kuma da rai wanda Allah yake bayarwa, saboda rashin saninsu da taurin kansu. ¹⁹ Ga kuwa rashin kunya gare su. Sun ba da kansu ga yin lalata, suna sha'awar yin kowace irin ƙazanta.

20 Wannan ba shi ne abin da kuka koya game da Almasihu ba! ²¹ Na tabbata an ba ku labarinsa. Da yake ku mutanensa ne, an koya muku gaskiyar da take cikin Yesu. ²² Ai, abin da aka koya muku, shi ne ku yar da halin da ba shi da kyau wanda kuke ciki a ɗā, halin da yake lalacewa saboda son abubuwa masu ruɗu. ²³ Ya kamata a sabunta tunaninku da hankalinku. ²⁴ Ku ɗauki sabon halin nan da Allah ya halitta bisa ga kamannin kansa. Halin nan kuwa, ya bayyana cikin adalci, da zaman tsarki.

25 Saboda haka sai ku rabu da ƙarya! Kowa yā riƙa faɗa wa abokin zamansa gaskiya, don dukanmu gaɓoɓin juna ne. ²⁶ In kun yi fushi, kada yā kai ku ga zunubi. Kada ma fushinku yā daɗe yā kai har rana ta faɗi. ²⁷ Kada kuma ku ba wa Shaidan wata dama. ²⁸ Kada mai sata yā ƙara yin sata. A maimakon haka sai yā yi aikin gaskiya da hannunsa, har da zai sami wani abin da zai iya taimakon waƙanda ba su da shi. ²⁹ Kada wani ƙazamin zance yā fita daga bakinku, sai dai irin maganar da take da amfani domin ƙarfafawar juna bisa ga bukatarku. Ta haka maganarku za ta zama da amfani ga masu jinta. ³⁰ Ku kuma kula fa, kada ku bata wa Ruhu Mai Tsarki na Allah rai, domin shi alama ne na

Allah a kanku da zai nuna a Ranar karshe cewa ku nasa ne. ³¹ Ku rabu da kowane irin zafin rai, da haushi, da fushi, da fada, da zage-zage, da kowace irin mugunta. ³² Ku yi wa juna kirki, ku ji tausayin juna, ku yafe wa juna kamar yadda Allah ya yafe muku ta wurin Almasihu.

5 ¹ Tun da yake kun zama 'ya'ya wadanda Allah yake kauna, sai ku dauki misali daga wurin Allah a cikin zamanku. ² Ku yi zaman kauna kamar yadda Almasihu ya kaunace mu, ya kuma ba da kansa dominmu, sadaka mai kamshi, hadaya kuma ga Allah.

³ Kada ma a ko ambaci iskanci da kowane irin aikin lalata ko kwadayi a tsakaninku, domin kuwa bai dace da tsarkaka ba. ⁴ Haka ma da kazamar magana da zancen banza da wauta, don bai kamata ba. A maimakon haka ku riƙa gode wa Allah. ⁵ Ku dai san cewa, mai yin iskanci, ko mai aikin lalata, ko mai kwadayi (wanda shi da mai bautar gumaka daya ne), ba su da rabo a mulkin Almasihu da na Allah, ko kaƙan. ⁶ Kada wani kuwa yã ruƙe ku da maganar wofi; ai, saboda wadannan zunubai ne fushin Allah yake zuwa a kan wadanda suka ƙi jinsa. ⁷ Saboda haka kada ku hada kai da su.

⁸ Domin dā kuna a duhu, amma a yanzu, kun sami haske ta wurin Ubangiji. Ku yi zaman mutanen haske, ⁹ domin haske shi ne yake ba da babban amfani wajen ayyuka masu kyau, da zaman adalci, da maganar gaskiya. ¹⁰ Ku tabbata cewa kun koyi abin da zai gamshi Ubangiji. ¹¹ Ku rabu da ayyukan banza na duhu da mutane suke yi, amma ku tona su. ¹² Gama abin kunya ne a ma fada abubuwan da suke yi a boye. ¹³ Sa'ad da aka kawo dukan abu a gaban haske, za a san ainihin yadda suke. ¹⁴ Shi ya sa aka ce,

“Tashi, kai da kake barci!

Ka tashi daga matattu!

Almasihu kuwa zai haskaka ka.”

¹⁵ Saboda haka sai ku mai da hankali ƙwarai ga zamanku. Kada ku zama kamar wawaye, sai dai kamar masu hikima. ¹⁶ Ku yi amfani da kowane zarafi na yin kirki, don kwanakin da muke ciki yanzu mugaye ne. ¹⁷ Saboda haka kada ku zama wawaye, sai dai ku gane abin da yake nufin Ubangiji. ¹⁸ Kada kuma ku bugu da ruwan inabi, wannan hanyar lalaci ne. A maimakon haka ku cika da Ruhu, ¹⁹ ku yi magana da juna da kalmomin zabura, da

wakoƙin yabo, da wakoƙi na ruhaniya. Ku yi ta rera wakoƙi da zabura ga Ubangiji da dukan zukaƙanku. ²⁰ Kullum ku rifa gode wa Allah Uba da sunan Ubangijinmu Yesu Almasihu a kan kome.

Zaman Mata da Maza cikin Aure

21 Ku yi biyayya da juna cikin tsoron Almasihu.

22 Ku matan aure, ku yi biyayya ga mazanku, kamar yadda kuke yi wa Ubangiji. ²³ Don miji shi ne shugaban matarsa, kamar yadda Almasihu yake shugaban jama'ar masu bi wato, jikinsa. Shi kansa kuma shi ne Mai Ceton jikin. ²⁴ Kamar yadda jama'ar masu bi take yin biyayya ga Almasihu, haka kuma mata su yi biyayya ga mazansu ta kowane hali.

25 Ku maza ku kaunaci matanku kamar yadda Almasihu ya kaunaci jama'ar masu bi har ya ba da kansa dominta, ²⁶ don ya mika ta da tsarki ga Allah ta wurin maganarsa bayan ya wanke ta da ruwa. ²⁷ Ya yi wannan domin a sa'ad da zai dauko wa kansa jama'ar masu bi, ta zama da daraja sosai ba tare da datti ko wata alamar rashin kyan gani ba, ta kuma zama da tsarki, babu wani abu marar kyau. ²⁸ Ta haka ya kamata maza su kaunaci matansu kamar yadda suke kaunar jikinsu. Ai, wanda ya kaunaci matarsa, ya kaunaci kansa ke nan. ²⁹ Domin ba wanda ya taɓa kin jikinsa, sai dai yakan lura da shi ya kula da shi sosai kamar yadda Almasihu yake kula da jama'ar masu bi. ³⁰ Gama mu gaɓoɓin jikinsa ne. ³¹ Kamar yadda yake a rubuce,

“Mutum zai bar mamarsa da babansa, ya manne wa matarsa,
su biyu su zama jiki guda.”

³² A cikin wannan ayar akwai babbar magana a boye. Ni kaina na dauke ta tana nufin Almasihu da jama'ar masu bi ne. ³³ Duk da haka dai, maganar ta shafe ku ku ma. Bari kowane dayanku ya kaunaci matarsa kamar kansa, ita matar kuwa ta yi wa mijinta biyayya.

Zaman 'Ya'ya da Iyayensu

6 ¹ Ku 'ya'ya, saboda Ubangiji ku yi wa iyayenku biyayya, domin wannan shi ne daidai. ² Doka ta fari wadda aka hada da alkawari ta ce,

“Ka girmama babanka da mamarka,
³ don ka zauna lafiya,

ka kuma dade a duniya.”

4 Ku ubanni, kada ku sa 'ya'yanku su yi fushi, sai dai ku goye su da horo da gargadi ta hanyar Ubangiji.

Bayi da Iyayengijinsu

5 Ku bayi, ku yi biyayya ga waƙanda suke iyayengijinku na duniyan nan. Ku nuna musu halin bangirma, kuna kuma musu biyayya cikin dukan kome, da zuciya ɗaya kuma, kamar hidimar Almasihu ce kuke yi. ⁶ Kada ku yi aikin ganin ido, kamar waƙanda suke neman yabo wurin mutane, amma da yake ku bayin Almasihu ne, ku aikata abin da Allah yake so, da zuciya ɗaya. ⁷ Ku yi aikinku na hidima da kyakkyawar nufi, kamar ga Ubangiji kuke yi, ba mutane ba. ⁸ Kun sani, kowane alherin da mutum ya yi, ko shi bawa ne ko ɗan gida ne, Ubangiji zai ba shi ladansa.

9 Ku iyayengiji, ku ma ku yi wa bayinku haka. Ku daina ba su tsoro. Ku sani ku da su duk kuna da Ubangiji a sama, shi kuwa ba ya nuna bambanci.

Dukan Kayan Yaƙi na Allah

10 A ƙarshe kuma ku ƙarfafa kanku cikin Ubangiji da kuma cikin ƙarfin ikonsa. ¹¹ Ku ɗaura wa jikinku dukan kayan yaƙi na Allah don ku iya tsaya ku yi gāba da dabarun Shaidan. ¹² Ai, ba da 'yan Adam muke fama ba, amma da mugayen ruhoƙi ne na sararin sama, masu mulki, masu iko, da waƙanda mulkin zamanin nan mai duhu yake hannunsu. ¹³ Saboda haka sai ku ɗauki dukan kayan yaƙi na Allah domin ku tsaya a muguwar ranan nan, har bayan da kuka gama kome da kome, a same ku a tsaye.

14 Saboda haka fa ku tsaya da ƙarfi, gaskiya ta zama ɗamararku, adalci yā zama rigar ƙarfenku ta yaƙi. ¹⁵ Shirin kai Labari Mai Dadi na salama, yā zama kamar takalma a ƙafafunku. ¹⁶ Ban da haka ma, bari bangaskiya ta zama garkuwarku^c wadda za ku ɗauka ku kashe kibiyoyi na wutan Mugun nan.

17 Ku ɗauki hular yaƙi, wato, ceto, da kuma takobin Ruhu, wato, Maganar Allah. ¹⁸ Kullum ku yi addu'a ta ikon Ruhu cikin komen da kuke yi, kuna kuma roƙon Allah abin da kuke bukata. Da nufin haka, ku yi tsaro kullum yayin da kuke addu'a kuna tuna da tsarkaka. ¹⁹ Ni ma ku yi mini addu'a, in sami baiwar yin

6.2-3: Fit 20.12; M. Sh 5.16 6.4: Kol 3.21 6.5-8: Kol 3.22-25
6.9: M. Sh 10.17; Kol 3.25; 4.1 6.14: Ish 11.5; 59.17 6.15: Ish 52.7
6.17: Ish 59.17

^c 6.16 garkuwarku: A zamanin ɗa sojoji sukan riƙe ta a hannu don su tare kibiyoyi daga abokan gāba.

Hoton soja da garkuwa a hannun hagunsa (6.16)

magana ba tsoro, in sanar da asirin bishara ga mutane. ²⁰ Ta dalilin wannan bishara ne na zama wakili, ko da yake ina daure! Ku yi mini addu'a domin duk lokacin da nake yin wa'azi in yi shi ba tsoro kamar yadda ya kamata in yi.

Maganar Karshe

21 Tikikus, dan'uwanmu wanda muke kauna, mai hidima, mai aminci kuma ga Ubangiji, zai sanar da ku kome don ku ma ku san yadda nake da lafiya da kuma halin da nake ciki. ²² Na aike shi gare ku musamman domin ku san yadda muke, ya kuma karfafa muku zuciyar. ²³ 'Yan'uwa, salama daga Allah Uba da Ubangiji Yesu Almasihu ta kasance a cikinku, tare da kauna da bangaskiya. ²⁴ Alheri ya kasance tare da dukan masu kaunar Ubangijinmu Yesu Almasihu da kauna marar karewa.

WASIKAR BULUS ZUWA GA FILIBIYAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan *Wasikar Bulus zuwa ga Filibiyawa* a tsakanin shekara ta A.D. 59 da A.D. 61. Bulus ya rubuto wasikan nan zuwa ga jama'ar masu bi na farkon da ya kafa a kasar Turai a lokacin da yake a kurkuku a Roma.

Dalilin da ya sa an rubuta wannan wasifa shi ne domin a gode wa masu bi na birnin Filibi a kan taimako na kyautai da addu'o'in da suka yi a lokacin da Bulus yake wahala.

A cikin wasikar an tsawata wa sauran masu aikin bisharar da suka fi hada kai da Bulus. (An kuma nuna damuwa saboda koyarwar faryar da take tasowa a cikin jama'ar masu bi a Filibi da kuma yadda ake matsa wa mutane cewa wai sai sun kiyaye Dokar Musa kafin su sami ceto.) Wasikar ta karfafa bangaskiyarsu ta kuma nemi su yi koyi da irin hakuri da saukinkai irin na Yesu da kuma irin jimrewar da Bulus ya yi, su kuma kasance da farin ciki kullum. A karshe wasikar ta shawarce su su yi zaman lafiya da junansu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa da addu'a 1.1-11
Manufar rayuwa ga Bulus 1.12-26
Rayuwa cikin Almasihu 1.27—2.18
Timoti da Abaforiditus 2.19-30
Gargadi da karfafawa 3.1—4.9
Gaisuwar karshe 4.10-23

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus da Timoti, bayin Almasihu Yesu zuwa ga dukan tsarkaka da suke bin Almasihu Yesu a Filibi, tare da dattiban jama'ar masu bi da masu yi muku hidima.

2 Alheri da salamar Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Addu'ar Bulus domin Filibiyawa Masu Bin Yesu

3 Ina gode wa Allah a duk lokacin da na tuna da ku. **4** Da farin ciki kuwa nake yin roke-rokena ga Allah saboda ku duka. **5** Ina

---

1.1: A.M. 16.12

godiya saboda kun hada kai da ni cikin aikin bishara tun daga ranar farko har zuwa yau. ⁶Na tabbata shi wanda ya fara aiki mai kyan nan a cikinku, zai ci gaba har yã gama shi a Ranar da Yesu Almasihu zai dawo. ⁷Daidai ne in riƙa tunaninku haka, ku duka, domin kuna zuciyata, saboda dukanku kun nuna mini alherin Allah a lokacin da aka kulle ni a kurkuku, da kuma ta wurin kãre bishara da tabbatar da ita. ⁸Allah shi ne shaidata, ya san yadda nake kaunarku duka da kaunar Almasihu Yesu.

9 Addu'ata ita ce ku karu cikin kauna da sanin Allah da kowace irin ganewa. ¹⁰Wannan zai taimake ku ku iya zaƙan abin da ya fi kyau, don a Ranar da Almasihu zai dawo ku zama masu tsarki, marasa laifi. ¹¹A kuma cika ku da ayyuka masu kyau da suke nuna halin kirkin da ake samuwa ta wurin Yesu Almasihu domin daukaka da yabon Allah.

Bulus Yana Rayuwa domin Almasihu

12 'Yan'uwa, ina so ku sani cewa, abin da ya faru da ni ya fara sa bishara ta yadu, ¹³har sojojin fadar sarki, da sauran mutane suka sani cewa an kulle ni a kurkuku saboda Almasihu ne. ¹⁴Kulle ni da aka yi a kurkuku ya sa 'yan'uwa da yawa a cikin Ubangiji suka fara samun farfin hali su yi maganar Allah ba tare da tsoro ba.

15 Wadansu dai suna wa'azin Almasihu saboda kishi da neman faɗa ne, amma wadansu suna yi da nufi mai kyau. ¹⁶Wadannan da suke wa'azi da nufin mai kyau suna wa'azi da kauna ne, don sun sani an kulle ni domin ina kãre bishara. ¹⁷Sauran suna wa'azi a kan Almasihu da halin sonkai ne ba cikin gaskiya ba. Sonsu ne in fara shan wahala a kurkuku.

18 To, ba kome. Ta kowane hali dai, ko da nufin farya, ko da nufin gaskiya, ana wa'azi a kan Almasihu ne. Wannan yana sa in yi farin ciki. I, zan ci gaba da yin farin ciki, ¹⁹domin na sani, ta wurin addu'o'inku, da taimako daga wurin Ruhun Almasihu Yesu, a farshe za a sake ni. ²⁰Ina marmari, kuma ina sa zuciyar cewa kada in kawo wa kaina kunya cikin aikin Ubangiji, amma in yi maganata ba tare da tsoro ba. Cikin dukan abin da zan yi, bari Almasihu yã sami daukaka yanzu da kowane lokaci a wurina, ko ina da rai ko na mutu. ²¹Domin ni kam, idan na rayu, don Almasihu ne; idan ma na mutu, duk riba ce. ²²Idan ya zama zan rayu cikin jiki, zan yi aiki mai amfani ke nan. Amma na rasa

wanda zan zaɓa. ²³ Duka biyu suna jan hankalina. Sona dai in koma wurin Almasihu in zauna tare da shi. Haka ya fi kyau. ²⁴ Amma don in taimake ku, gara in rayu cikin jiki. ²⁵ Tun da na tabbatar da haka, na sani zan zauna tare da ku duka domin ku ci gaba da farin ciki cikin bangaskiyarku. ²⁶ Ta haka idan na sāke kawo muku ziyara, za ku sami babban dalilin yin taƙama da Almasihu Yesu ta wurina.

²⁷ Sai dai ku yi zaman da ya dace da bisharar Almasihu. Ta haka, ko na zo na gan ku, ko ma ban zo ba, zan ji labarinku in sani cewa kun tsaya sosai tare, kuna fama tare, ra'ayinku ɗaya saboda bangaskiyar bishara, ²⁸ ba tare da jin tsoron abokan gābanku ba ko kaɗan. Ai, wannan tabbaci ne a gare su cewa za su halaka, amma a wurinku tabbacin cetonku ke nan. Wannan tabbacin kuwa daga wurin Allah yake. ²⁹ Don alherin da ya yi muku ba don ku gaskata da Almasihu kaɗai ba ne, amma har ma don ku sha wahala saboda shi, ³⁰ kuna shan fama irin yadda kuka taɓa gani nake sha, kuka kuma ji ina sha har yanzu.

Misalin Kaskantar Almasihu

2 ¹ Idan rayuwarku a cikin Almasihu tana ƙarfafa ku, ƙaunarsa kuma tana yin muku ta'aziyya, idan kuna zumunci cikin Ruhu, kuna kuma ƙauna da tausayin juna, ² to, ina roƙonku ku sa in ji daɗi sosai. Bari kuma tunaninku yā zama ɗaya, kuna ƙaunar juna, kuna kuma haɗa kanku tare. ³ Kada ku yi kome da sonkai ko girmankai, sai dai ku ƙaskanta kanku. Bari kowa yā mai da wani ya fi shi. ⁴ Kada ku kula da kanku kaɗai, amma ku kula da waɗansu kuma. ⁵ Bari ku zama da irin halin Almasihu Yesu.

⁶ Ko da yake shi Allah ne,

bai mai da kasancewarsa daidai da Allah

abin da zai riƙe da ƙarfi ba,

⁷ sai dai ya mai da kansa kamar ba kome ba,

ya ɗauki matsayin bawa.

Da kamannin mutum ne ya zo.

⁸ Ya ƙaskantar da kansa ta yin biyayya wadda ta kai shi

har ga mutuwa,

mutuwar ma ta kan gicciye.

⁹ Saboda haka ne ma Allah ya ɗaukaka shi sosai.

Ya ba shi sunan nan da ya fi kowane suna,

¹⁰ don kowace gwiwa sai ta durkusa wa sunan nan na Yesu,

a sama da ƙasa, da kuma can ƙarƙashin ƙasa.

¹¹ Kuma kowane harshe yā shaida cewa
Yesu Almasihu Ubangiji ne,
don daukakar Allah Uba.

Yin Haske a Duniya kamar Fitilu

12 Saboda haka, ya ku wafanda nake kauna ina rokonku kamar yadda kullum kuke yi mini biyayya ko ba na nan, yanzu ma da ba na nan ku kara yin biyayya. Ku cika aikin cetonku ta wurin ci gaba da fofarin rayuwa mai kyau tare da tsoron Allah. ¹³ Gama Allah shi ne yake aiki a zuciyarku, shi ne yake sa ku yarda da abin da yake so, ku kuma yi shi.

14 Duk abin da za ku yi, kada ku yi shi da gunaguni, ko gardama, ¹⁵ don ku zama marasa laifi, masu tsarki, cikakkun 'ya'yan Allah. Kuna zama ne a cikin mugayen mutane masu taurin kai, wafanda kuke haskakawa a cikinsu kamar fitilu a duniya. ¹⁶ Idan kuka riƙe saƙo mai ba da rai sosai, zai sa in yi taƙama a Ranar da Almasihu zai dawo, don yā zama ban sha fama da wahala a banza ba.

17 Bangaskiyarku da aikinku a cikin Ubangiji kamar hadaya ne a gare shi, kuma ko da na zub da jinina a kan hadayan nan, zan ji daɗi, in yi murna tare da ku duka. ¹⁸ Haka kuma za ku yi farin ciki, ku yi murna tare da ni.

Timoti da Abaforiditus

19 Ina sa zuciya cikin Ubangiji Yesu cewa zan aika Timoti wurinku ba da daɗewa ba, don ni ma in kara samun karfafawa ta wurin jin labarinku. ²⁰ Ba ni da wani kamarsa wanda ya damu da ku sosai. ²¹ Sauran dai, abin da ya shafe su kawai suka damu da shi, ba abin da ya shafi Yesu Almasihu ba. ²² Ai, kun san yadda Timoti yake, yadda muka yi aikin bishara tare kamar da da babansa. ²³ Saboda haka ina fata zan aika shi da zarar na ji abin da zai faru da ni. ²⁴ Kuma idan Ubangiji ya yarda, ni ma zan zo ba da daɗewa ba.

25 Na ga ya kamata in aika muku da dan'uwana, Abaforiditus. Shi abokin aikina ne, abokin famana kuma, wanda kuka aiko yā yi mini hidima. ²⁶ Yana marmari yā gan ku duka, har ma ya damu sosai don kun ji ya yi rashin lafiya. ²⁷ Lallai ya yi rashin lafiya har ma ya kusa mutuwa. Amma Allah ya ji tausayinsa, ba shi kadai ba, har ma da ni. Da ba haka ba da baƙin ciki zai yi mini yawa.

28 Shi ya sa na yi niyya sosai in aika shi don ku ji daɗin s̄ake ganinsa, ni kuma in rage damuwata. ²⁹ Ku karɓe shi da murna sosai saboda Ubangiji. A girmama irinsu yadda ya kamata, ³⁰ domin ya kusa ȳ mutu don aikin Almasihu, yana ba da ransa don ȳ yi mini taimakon da ku ba ku iya yi ba.

Adalci na Gaskiya

3 ¹ A karshe kuma, 'yan'uwa, ku yi farin ciki cikin Ubangiji. Bai dame ni in s̄ake rubuta muku waɗannan abubuwa ba. Ga shi kuwa, domin amfaninku ne.

2 Ku yi hankali da karnukan nan,^a masu mugayen ayyuka, masu yankan jikin nan, wai suna kaciya. ³ Ai, mu ne masu kaciya ta ainihi, mu da muke bauta wa Allah ta wurin Ruhu Mai Tsarki, masu taƙama da Almasihu Yesu, mu da ba mu dogara da ayyukan da ake gani ba, ⁴ ko da yake ni ina iya dogara da ayyukan da ake gani. Idan kuma akwai wanda yake tsammani yana da dalilin dogara da ayyukan da ake gani ne, to, ni na fi shi. ⁵ Ga shi an yi mini kaciya a rana ta takwas, asalina, ni ɗan Isra'ila ne, na kabilar Benjamin, cikakke ɗan Ibraniyawa kuwa. Game da bin Dokar addinin Yahudanci kuwa, ni Bafarisiye ne. ⁶ Wajen ƙwazon bin addini kuma ina tsananta wa jama'ar masu bi, wajen kiyaye umarnan Doka kuma, ba ni da laifi. ⁷ Amma abin da ɗa ya zama mini riba yanzu, na ɗauka hasara ce saboda Almasihu. ⁸ Ai, babu abin da ya fi daraja kamar sanin Almasihu Yesu Ubangijina. Na mai da dukkan abubuwa hasara ce, domin in san shi. Saboda shi na yi hasarar dukkan abubuwa. Na mai da su abin banza, domin in sami Almasihu, ⁹ in kuma zama a cikinsa. Wannan kuwa ba don adalcina ta wajen kiyaye Dokar addini ba, sai dai ta adalcin nan wanda yake fitowa daga bangaskiya cikin Almasihu, wato, da adalcin nan wanda yake samuwa daga Allah ta wurin bangaskiya. ¹⁰ Ina so in san Almasihu da ikon tashinsa daga matattu. Ina so in yi tarayya cikin shan wuyarsa, da mutuwarsa. ¹¹ Domin ko ta yaya in kai ga tashin nan daga matattu.

Koƙarin Yin Nasara

12 Ba wai na riga na zama yadda ya kamata in zama ba, ko kuma na riga na zama cikakke ba, a'a, sai dai ina ta fama in yi nasara, don Almasihu Yesu ya riga ya mai da ni nasa. ¹³ To,

3.5: A.M. 23.6; 26.5; Rom 11.1 3.6: A.M. 8.3; 22.4; 26.9-11

^a 3.2 karnukan nan: Yahudawa suna ganin waɗanda ba Yahudawa ba kamar karnuka. Amma a nan ana nufin waɗanda suke ḡaba da koyarwar Butus ne.

'yan'uwa, ban ce na riga na rife abin ba, amma abu daya nake yi, ina mantawa da abin da ya riga ya wuce, ina kofarin yin abin da yake gaba. ¹⁴ Ina kofari in yi nasara don in sami ladan kiran nan zuwa sama da Allah ya yi mini ta wurin Almasihu Yesu.

15 Saboda haka dukanmu da muka yi girma cikin ruhaniya, sai mu dauki wannan tunani. Amma idan wadansunku suna da wani ra'ayi dabam, to, Allah zai bayyana muku wannan kuma. ¹⁶ Babban abin shi ne duk inda muka kai, mu ci gaba daga nan.

17 'Yan'uwana, ina so ku bi misalina, ku kuma dubi wadanda zamansu ya yi daidai da yadda muka nuna muku. ¹⁸ Akwai wadansu mutanen da na sha yi muku gargadi a kansu. Ina kuma sake gaya muku yanzu, har da hawaye cewa rayuwarsu ta mai da su masu gaba da mutuwar Almasihu a kan gicciye. ¹⁹ A karshe za su halaka. Abin da jikinsu yake so ne kawai suka damu da shi. Suna takama da rashin kunyarsu. Sun damu da abubuwan duniya. ²⁰ Mu dai 'yan mulkin sama ne. Daga can ne kuma muke jiran zuwan Mai Ceto, Ubangiji Yesu Almasihu. ²¹ Shi ne mai ikon kawo dukan abubuwa karkashin mulkinsa. Ta wurin ikon nan nasa zai sake jikin nan namu na kaskanci, ya mai da shi kamar jikin nan nasa na daukaka.

Tsayawa da Karfi cikin Ubangiji

4 ¹ Saboda haka, 'yan'uwana, ku da kuke a zuciyata kullum, har ina marmarin ganinku, ku da kuke sa zuciyata ta ji dadi, ku da nake takama da ku, ina rokonku ku tsaya da karfi cikin Ubangiji, ku wadanda nake kauna.

2 Ina jan kunnen Yudiya da Sintiki, su shirya da juna cikin Ubangiji. ³ Kai, abokin aikina^b mai aminci, ina rokonka ka taimaki wadannan matan, don sun sha fama tare da ni a cikin aikin bishara. Haka ma Kilemen da sauran abokan aikina, wadanda sunayensu suke a rubuce a littafin rai.

4 Ku yi farin ciki cikin Ubangiji kullum. Ina sake gaya muku ku yi farin ciki.

5 Bari ku zama da saukinkai ga kowa. Ubangiji ya yi kusan zuwa. ⁶ Kada ku damu da kome, sai dai a cikin kome ku fada wa Allah bukatunku ta wurin addu'a da roko, tare da godiya. ⁷ Ta haka kuwa Allah zai ba ku salama irin da ta wuce ganewar dan Adam, za ta tsai da zukatanku da tunaninku cikin Almasihu Yesu.

3.17: 1 Kor 4.16; 11.1

^b 4.3 abokin aikina: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da "Sizigus" ne a nan.

8 Daga karshe kuma, 'yan'uwana, ku riƙa yin tunani a kan duk abin da yake gaskiya, abin girmamawa, abin da yake daidai, abin tsarki, abin so, abin da yake mai dacewa, wato, dukan abin da yake mafi kyau, ko abin da ya isa yabo. ⁹Ku yi aiki da abubuwan da kuka koya kuka kuma karɓa, da kuma abubuwan da kuka ji, kuka gani a wurina. Ta haka, Allah mai salama zai kasance tare da ku.

Bulus Ya Gode wa Masu Bi na Filibi

10 Na yi farin ciki sosai ga Ubangiji don yanzu kun sāke nuna kuna kula da ni. Ko da yake dā ma kun kula da ni amma ba ku sami dama ku nuna mini ba. ¹¹Ba wai ina kukan rashin wani abu ba ne. Ai, na koyi yadda zan zauna da kwanciyar rai a kowane halin da nake ciki. ¹²Na san yadda zan zauna ko cikin talauci ko cikin arziki. Zan iya zama a kowane irin hali, ko cikin yunwa ko cikin ƙoshi, ko cikin rashi ko cikin samu. ¹³Zan iya yin kome ta wurin Almasihu wanda yake ƙarfafa ni.

14 Duk da haka kun kyauta da kuka taimake ni a lokacin da nake cikin wahala. ¹⁵Ku Filibiyawa kun sani, a lokacin da na fara aikin wa'azin Labari Mai Dadi, da na bar ƙasar Makidoniya ba wata jama'ar masu bin da ta haɗa kai da ni ta wurin bayarwa da karɓa, sai ku kadai. ¹⁶Don ko a lokacin da nake Tasalonika ma kun aiko mini da taimakon abubuwan da nake bukata ba ma sau ɗaya ba. ¹⁷Kada ku yi tsammani ina neman kyauta a wurinku ne, a'a, sai dai ina nema muku amfani ne da za a fara a kan ribarku. ¹⁸An biya ni duka, biyan da ya wuce misali. Bukatata ta biya, da yake na karɓi kyautarku da kuka aiko ta hannun Abaforiditus. Wannan hadaya ce mai ƙamshi, baiko ne kuma mai kyau da Allah zai karɓa yā kuma ji dadinsa. ¹⁹Allahna kuma zai biya muku ko wace bukatarku bisa ga albarkunsa masu yawa ta wurin Almasihu Yesu. ²⁰Daukaka ta tabbata ga Allahmu da Ubanmu, har abada. Amin.

Gaisuwar Karshe

21 Ku gai da dukan tsarkaka cikin Almasihu Yesu.

'Yan'uwana da suke tare da ni suna gaishe ku.

22 Tsarkaka duka suna gaishe ku, musamman waɗanda suke a fadar Kaisar.

23 Alherin Ubangiji Yesu Almasihu yā kasance tare da ku. Amin.

WASIKAR BULUS ZUWA GA KOLOSIYAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan wasika zuwa ga jama'ar masu bi da take a Kolosi wadda wani mataimakin Bulus mai suna Abafaras ne ya kafa. Wasikar Kolosiyawa da ta Afisawa da ta Filibiyawa da ta Filimon su ne akan ce da su wasiku daga kurkuku. Manzo Bulus ya rubuta wadannan wasiku ne daga birnin Roma a lokacin nan da yake tsare a wani gida har na tsawon shekara biyu (Dubi A. M. 28.16-31). An rubuta wannan wasika wajen shekara ta A.D. 60.

Bulus kuwa ya rubuta wannan wasika domin ta zama hanyar yin gyara game da koyarwar karyan da ta taso a Kolosi. Koyarwar karyan nan ta ce samun ceto ya dogara ga kiyayen al'adun mutane ne. Ta shafi bautar mala'iku da ruho. Ban da haka ma ta ce dole ne mai bi ya bi al'adu iri-iri na ci da sha da yin kaciya da sauransu.

Wasikar ta bayyana cewa ana samun cikakkiyar ceto daga wurin Yesu ne. Ta kuma ce Yesu shi ne kamannin Allah na ainihi. Wato, cikakkiyar Allahntaka ta kasance ga Yesu ke nan. Yesu shi ne kuma mahalicci wanda yake nan tun kafin kome ya kasance, domin sa ne kuma kome ya kasance. Wasikar ta bayyana Yesu a kan cewa shi ne kan jama'ar masu bi, shi ne na farkon da ya tashi daga matattu, shi ne kuma mai shirya tsakanin Allah da mutane.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-14

Yesu Almasihu da aikinsa 1.15-23

Hidimar Bulus ga jama'ar masu bi 1.24—2.7

Rayuwa cikin Almasihu 2.8—4.6

Gaisuwar karshe 4.7-18

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus, wanda Allah ya zaɓa don ya zama manzon Yesu Almasihu, tare da Timoti, dan'uwanmu, ² zuwa ga tsarkaka masu aminci cikin Almasihu da suke zama a Kolosi.

Alherin Allah Ubanmu da salamarsa su kasance tare da ku.

Godiya da Addu'a

3 Kullum muna gode wa Allah, Uban Ubangijinmu Yesu Almasihu, a duk lokacin da muke addu'a domin ku. ⁴ Don mun ji

yadda kuka gaskata cikin Almasihu Yesu, da kuma yadda kuke kaunar dukan tsarkaka. ⁵ Dalilin da kuke yin haka kuwa shi ne, kuna sa zuciya a kan abubuwan nan masu kyau waɗanda aka yi muku ajiyarsu a sama. Wannan shi ne Labari Mai Dadin da aka yi muku tun da farko, wato, maganar gaskiyan nan da kuka ji. ⁶ Bisharan nan tana ta kawo albarku, tana kuma bazuwa cikin dukan duniya, kamar yadda ta yi a cikinku tun lokacin da kuka fara jin labarin alherin Allah, kuka kuma gane yadda take. ⁷ Abafaras, abokinmu da muke kauna ne ya fara kawo muku wannan labarin alherim Allah. Da mu da shi duk masu bauta ne na Almasihu. Shi mai aminci ne kuwa, yana hidimar a cikinku a madadinmu^a ne. ⁸ Shi ne kuma ya ba mu labarin irin kaunar mutanen da kuke yi cikin Ruhu.

⁹ Shi ya sa tun lokacin da muka ji labarin, ba mu fasa yin addu'a dominku ba, muna roƙon Allah yã nuna muku nufinsa dalla-dalla domin ku sami hikima ta Ruhu, ku kuma sami ganewar kome duka. ¹⁰ Ta haka ne za ku yi rayuwa wadda ta dace da masu bin Ubangiji, kuma za ku riƙa yin abubuwan da yake so. Yadda kuke rayuwa kuma zai nuna halaye masu kyau, za ku kuma riƙa faruwa da sanin Allah. ¹¹ Bari Allah yã karfafa ku da karfinsa mai ɗaukaka yadda za ku tsaya da karfi sosai, domin ku jimre a kan kowane abin da ya faru, kuna hakuri cikin farin ciki. ¹² Ku riƙa gode wa Uba a kowane lokaci, domin shi ne ya sa muka isa samun rabo cikin abubuwan nan da ya shirya wa mutanensa, cikin mulkin haske. ¹³ Gama shi ya cire mu daga mulkin duhu, ya kai mu mulkin Dansa wanda yake kauna, ¹⁴ wanda ta wurinsa ne muka sami fansa, wato, yafewar zunubanmu.^b

Yesu Almasihu da Aikinsa

¹⁵ Almasihu shi ne kamannin Allah da ba a iya gani, shi ne Dan fari kafin a halicci kome, ¹⁶ don ta wurinsa ne aka yi kome da kome da yake sama da kuma fasa, da abubuwan da ake gani da waɗanda ba a iya gani. Ta wurinsa ne aka yi dukan abubuwan da suke da iko a sama, da kuma shugabanni, da masu mulki, har ma dukan abin da aka yi, an yi ne ta wurinsa, kuma dominsa. ¹⁷ Almasihu yana nan kafin kome, ta wurinsa ne ma kome yake a harhade. ¹⁸ Shi ne kai na jiki, wato, jama'ar masu bi. Shi ne

1.7: Kol 4.12; Fil 23 1.14: Afi 1.7

^a 1.7 madadinmu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "maimakonku" ne a nan.

^b 1.14 yafewar zunubanmu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa sun fara "ta wurin jininsa" a nan.

tushe, shi ne kuma na farkon da ya tashi daga matattu, don cikin kome da kome, yā zama shi ne na fari. ¹⁹ A gare shi ne dukan Allahntakar Allah ta kasance. ²⁰ Ta wurin Dan ne kuma Allah ya komar da dukan halittarsa, zuwa wurinsa. Wato, ta wurin zub da jini wanda Dansa ya yi a kan gicciye, ya komar da kome da yake sama da fasa zuwa wurinsa.

21 A dā dai kun yi nisa da Allah, har kun zama masu gāba da shi a zuciyarku saboda mugayen abubuwan da kuke yi. ²² Amma yanzu, ta wurin Almasihu wanda ya zama mutum ya kuma mutu, Allah ya mai da ku abokansa. Yanzu kuma Almasihu ya miƙa ku masu tsarki, marasa laifi, marasa zargi a gaban Allah. ²³ Sai dai ku ci gaba cikin bangaskiyarku, kuna tsayawa sosai a kan tushen nan. Kada kuma ku yarda a jijjiga ku ku bar sa zuciyar nan da kuka samu a lokacin da kuka ji bisharan nan. Wannan bisharar da aka yi wa'azinta ga kowa a duniya ne, ni Bulus, na zama mai hidimarta.

Hidimar Bulus ga Jama'ar Masu Bi

24 Yanzu, ina farin ciki saboda wuyar da nake sha dominku, don ta wurin wuyan nan zan cika abin da ya rage na wuyar da Almasihu ya sha saboda jikinsa, wato, jama'ar masu bi. ²⁵ Allah ne ya zabe ni domin in zama bawan jama'ar masu bi, ya ba ni wannan aiki domin in taimake ku, in yi wa'azin cikakkiyar maganar Allah. ²⁶ Wannan labarin da nake gaya muku, asiri ne da yake a boye tun zamanai masu yawa, amma yanzu an bayyana shi ga tsarkakansa. ²⁷ Nufinsa ne mutanensa su san yawan dukiya da take cikin asirin nan nasa mai dāukaka wanda ya shirya domin dukan waƙanda ba Yahudawa ba. Wannan asirin kuwa shi ne yadda Almasihu yake zama a cikin zuciyarku, kuna kuma sa rai za ku kasance tare da shi a cikin dāukakarsa. ²⁸ Shi ya sa muke gaya wa kowa a kan Yesu Almasihu, muna jan kunnen kowane mutum, muna kuma koyar da waƙannan abubuwa da dukkan hikimarmu don mu miƙa kowa cikakke cikin Almasihu. ²⁹ Saboda wannan ne ina fama ina kuma ƙoƙari da iyakar ƙarfin nan da Almasihu yake iza a cikina ta wurin ikonsa.

2 ¹ Ina so ku san irin ƙoƙarin da nake yi dominku da mutanen da suke Lawudikiya, da kuma dukan waƙanda ba su taba ganina ba. ² Sona shi ne, ƙauna ta haɗa su, su kuma sami ƙarfafawa a zuciyarsu. Ta haka za su sami babban arzikin nan, wato, tabbaci wanda ya zo ta wurin ganewa har su kai ga sanin

zurfin asirin Allah, wato, Almasihu da kansa⁶ ke nan. ³ A cikinsa ne aka boye dukkan dukiya ta hikima da ta sani.

⁴ Ina gaya muku wannan ne saboda kada wani yā rufe ku da zakin baki. ⁵ Ko da yake ni kaina ba na nan tare da ku, amma zuciyata tana tare da ku. Ina farin ciki sosai da jin yadda kuke tsaye daram, kuna kuma dagewa cikin bangaskiyarku cikin Almasihu.

Bin Almasihu Ya Kawo Sabuwar Rayuwa

⁶ Tun da kun yarda cewa Yesu Almasihu shi ne Ubangijinku, sai ku ci gaba da yin rayuwarku a cikinsa. ⁷ Ku yi ta neman farfinku a cikinsa, ku gina ranku a kansa, kuma kuna cin gaba da gaskata da shi kamar dai yadda muka koya muku, kuna kuma gode masa kowane lokaci.

⁸ Ku lura fa kada wani yā dauki ilimin duniyan nan yā rufe ku har ku bar hanyan nan ta gaskiya. Wannan irin ilimi rudi ne na banza. Daga wurin mutane ne ya fito, kuma daga wurin ruhohin da suke da iko a duniya ne, ba daga Almasihu ba. ⁹ Domin a cikin Almasihu ne, wanda ya zama mutum dukkan Allahntaka take tabbata. ¹⁰ Haka ma a cikinsa rayuwarku ta zama cikakke. Shi ne kuwa shugaban dukkan sarauta da iko.

¹¹ A cikinsa ne kuma aka yi muku sabuwar kaciya, wadda ba irin da mutum ne yake yi ba, amma wadda Almasihu ne ya yi muku, ta wurin tube muku halinku na jiki. ¹² Da aka yi muku baftisma, an binne ku ne tare da Almasihu ke nan. Ta wajen baftisma kuma aka ta da ku tare da Almasihu, ta wurin bangaskiyarku a cikin ikon Allah wanda ya ta da shi daga matattu. ¹³ A dā ku matattu ne saboda zunubi da kuma saboda rashin kaciyarku, amma Allah ya ta da ku rayayyu cikin Almasihu. Ya yafe mana zunubanmu. ¹⁴ A dā an sa shaida a kanmu a rubuce cewa mu masu karyar doka ne. Shari'a kuma tana gāba da mu. Amma Allah ya soke ta, har ana iya cewa ya kafe ta da kusa a jikin gicciyen Almasihu. ¹⁵ Ya kwace makamai na ikoki da mulkoki, ya ba su kunya a fili, yadda ya ci nasara a kansu a kan gicciye.

2.12: Rom 6.4 2.13: Afi 2.1-5 2.14: Afi 2.15

⁶ 2.2 Almasihu da kansa: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “asirin Allah, duk da na Uba da na Almasihu” ne a nan.

Bin Dokoki Bai Isa Ba

16 Saboda haka kada ku bar wani yā ba ku laifi a kan abubuwan da za ku ci ko abubuwan da za ku sha, ko kuma yā ba ku laifi a kan rashin tunawa da wani biki, ko tsayawar wata, ko hutu a Ranar Hutu. ¹⁷ Wadannan abubuwa kamar hoto ne kawai wadanda suka nuna wa mutane abin da zai zo, amma Almasihu shi ne ainihin abin. ¹⁸ Saboda haka kada ku bar kowa mai daga kai yā rena ku da cewa shi wani abu ne saboda wai yana ganin ru'uya. Irin mutumin nan yakan nuna kaskancin kai na karya, wai yana yin wa mala'iku sujada, alhali kuwa kumburan kansa yake yi ba dalili, sai son zuciyar irin ta halin mutum kawai. ¹⁹ Ai, irin wannan ya riga ya rabu da Almasihu wanda shi ne kan jama'ar masu bi, wanda ta gare shi ne dukkan jiki ya dogara. Ai, Almasihu shi ne yake sa jikin yā haɗu ta wurin gabobi da jijiyoyi, yana kuma girma da girman da Allah yake sawa.

20 Da yake kun mutu tare da Almasihu, har kun rabu da mugayen ruhohi na duniyan nan, don me kuke wadansu halaye kamar har yanzu ku na duniya ne? Don me kuka yarda da dokoki wadanda mutane suke bayarwa ²¹ kamar dokoki masu cewa, “Kada ka taɓa, kada ka dandana, kada ka kama?” ²² Irin wadannan dokoki suna magana a kan abubuwan da ba sa daɗewa. Ayyukan mutum ne su, sun kuma fito daga koyarwar mutum. ²³ A idon mutane irin dokokin nan suna da alamar hikima, sukan kawo kwazo da yawa da kaskantar da kai cikin addini (ko da yake wadannan karya ne), har mutane suna ba wa jikinsu wahala. Amma gaskiyar ita ce dokokin nan ba su da wani ikon da zai taimaki mutum yā sha kan sha'awar jikinsa.

3 ¹ Tun da yake Allah ya ta da ku da rai tare da Almasihu, sai ku sa ido a kan abubuwan nan da suke sama, inda Almasihu yake, yana kuwa zama a hannun dama na Allah. ² Ku sa zuciyarku a kan abubuwan nan da suke sama, kada ku damu da abubuwan duniyan nan. ³ Gama kun riga kun mutu, ranku kuwa yana a boye tare da Almasihu cikin Allah. ⁴ Almasihu ne ran naku nan na gaskiya. Idan ya sāke zuwa, ku ma za ku kasance tare da shi cikin daukakarsa.

Rayuwa cikin Tsarki

5 Saboda haka sai ku kashe halin sha'awace-sha'awacen duniya a zuciyarku, wato, iskanci, da aikin lalata, da muguwar

sha'awa, da mugun hali, da kuma kwaɗayi, wanda shi ma bautar gumaka ne. ⁶ Saboda mugayen abubuwa irin waɗannan ne fushin Allah yake sauko wa mutanen da suka ƙi binsa. ^c ⁷ Dā ku da kanku kuna da irin waɗannan halayen, sa'ad da kuke cikin wannan muguwar rayuwa. ⁸ Amma yanzu dole ne ku rabu da dukan irin halayen nan. Ku bar yin fushi, da zaƙin rai, da mugun nufi, da zage-zage, da maganar banza. ⁹ Kada ku yi wa juna ƙarya, da yake kun riga kun bar halinku na dā da ayyukansa, ¹⁰ har kun dauki sabon hali. Allah kuwa mahaliccin wannan sabon halin naku zai yi ta sabunta shi don yā zama kamar nasa, don ku san shi sosai. ¹¹ Da yake kun sami sabon hali, babu sauran bambanci tsakaninku ke nan. Da Yahudawa da waɗanda ba Yahudawa ba, duk ɗaya ne. Ko an yi wa mutum kaciya ko ba a yi masa ba, duk ɗaya ne. Babu bambanci tsakanin masu hali iri na dabba da baƙaue, ko bawa ko mai 'yanci, domin Almasihu shi ne kome, shi ne kuma yake cikinmu dukka.

12 Allah ya zaɓe ku don ku zama mutanensa masu tsarki waɗanda yake ƙauna ƙwarai. Saboda haka ku riƙa jin tausayin juna, kuna yin alheri, kuna nuna tawali'u da sauƙinkai da jimrewa. ¹³ Ku riƙa yin haƙuri da juna. Idan wani a cikinku ya yi wa wani laifi, ku yafe masa. Kamar yadda Ubangiji ya yafe muku zunubanku, haka ma ku ma ku yafe wa juna. ¹⁴ Fiye da waɗannan, ku ƙaunaci juna, domin ƙauna ce za ta haɗa kome duka don yā zama kamar yadda Allah yake so. ¹⁵ Bari salama ta Almasihu ta bi da ku a kowane abin da za ku yi, don saboda salaman nan ce Allah ya kira ku cikin jiki ɗaya, ku kuma zama masu gode wa Allah kullum. ¹⁶ Bari maganar Almasihu ta kasance a zuciyarku a yalwace, kuna koya wa juna, kuna yi wa juna gargadi da dukan hikima, kuna waƙoƙin zabura da na yabon Allah, kuna yi wa Allah waƙa, kuna kuma gode masa a zuciyarku. ¹⁷ A kowane abin da kuke yi, cikin magana ko ayyuka, ku yi shi a cikin sunan Ubangiji Yesu, kuna gode wa Allah Uba ta wurinsa.

Zaman Dacewa ga Iyali

18 Ku matan aure, ku ba mazanku girma kamar yadda ya dace cikin Ubangiji.

3.9: Afi 4.22 3.10: Far 1.26; Afi 4.24 3.12-13: Afi 4.2 3.13: Afi 4.32
3.16-17: Afi 5.19-20 3.18: Afi 5.22; I Bit 3.1

^c 3.6 mutanen da suka ƙi binsa: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da waɗannan kalmomi.

19 Ku maza kuma ku kaunaci matanku. Kada ku nuna musu hali marar tausayi.

20 Ku yara, ku yi wa iyayenku biyayya cikin kowane abu, domin haka Ubangiji yake so.

21 Ku ubanni, kada ku matsa wa yaranku lamba, don kada su fid da zuciya.

22 Ku bayi, ku yi biyayya ga iyayengijinku na duniya a kowane abu. Kada ku yi aikin ganin ido kamar masu neman yabon mutane, a maimakon haka, ku yi aiki tsakaninku da Allah, kamar masu tsoron Ubangiji. ²³ Duk abin da kuke yi, ku yi shi da dukan zuciyarku domin kuna yi wa Ubangiji ne, ba mutum ba. ²⁴ Ku sani fa Ubangiji zai ba ku gaḍo wanda yake ladanku. Gama Ubangiji Almasihu kuke bauta wa! ²⁵ Mai aikin mugunta kuwa, zai sami ladan muguntarsa, don babu nunan bambanci.

4 ¹ Ku iyayengiji, ku riƙe bayinku da kyau. Ku ba su abubuwan da ya kamata su samu. Ku tuna, ku ma kuna da Ubangiji a sama.

2 Ku nace cikin addu'a, kuna tsaro, kuna kuma godiya. ³ Ku kuma yi mana addu'a, yadda Allah zai buɗe mana hanyar yin maganarsa, mu sanar wa mutane asirin nan na Allah, wato, labarin Almasihu. Saboda asirin nan ne nake a kurkuku. ⁴ Ku yi mini addu'a in bayyana asirin nan sosai, kamar yadda ya kamata in yi.

5 A cikin zamanku tare da marasa bi, ku yi kome da hikima, kuna amfani da kowane zarafin da kuke da shi. ⁶ Bari maganarku ta zama da ladabi da kuma daɗin ji, domin ku san irin amsar da ya yi kyau ku ba kowa.

Gaisuwar Karshe

7 Tikikus zai gaya muku kome game da yadda nake a nan. Shi ɗan'uwanmu ne wanda muke kauna sosai, kuma shi mai aminci ne cikin hidima. Mu da shi duk masu hidima ne na Ubangiji. ⁸ Abin da ya sa na aike shi wurinku shi ne don yā kawo muku labarin lafiyarmu, sa'an nan kuma yā ƙarfafa zuciyarku. ⁹ Ga kuma Onisimus tare da shi, wanda shi ma ɗan wajenku ne. Shi ɗan'uwanmu ne da muke kauna ƙwarai, mai aminci ne kuwa. Su biyun za su faɗa muku abin da yake faruwa a nan.

10 Aristarkus, wanda yake a kurkuku a nan tare da ni, ya ce in gaishe ku, haka kuma Markus wanda kakansa ɗaya ne da

---

3.19: Afi 5.25; 1 Bit 3.7 3.20: Afi 6.1 3.21: Afi 6.4 3.22-25: Afi 6.5-8
3.25: M. Sh 10.17; Afi 6.9 4.1: Afi 6.9 4.5: Afi 5.16 4.7: A.M. 20.4; 2 Tim 4.12
4.7-8: Afi 6.21.22 4.9: Fil 10-12

Barnaba. (Shi ne na riga na yi magana a kansa, na ce muku in ya zo, ku karbe shi hannu biyu-biyu.) ¹¹Joshuwa wanda ake ce da shi Justus, shi ma yana gaishe ku. Wadannan mutane uku ne kawai Yahudawa a cikin wadanda suke aikin mulkin Allah tare da ni. Sun kuwa taimake ni kwarai.

12 Abafaras wanda yake daya daga cikinku, wanda shi ma bawan Yesu Almasihu ne, yana gaishe ku. Kullum yana kokawa cikin addu'a ga Allah don ku tsaya daram, ku kuma zama cikakku, kuna aikata dukan abin da Allah yake so, ba tare da shakka ba. ¹³Ni kaina na shaida yadda shi Abafaras yake shan wuya don ya taimake ku da kuma mutanen Lawudikiya da na Hirafolis.

14 Luka, likitan nan da muke kauna, da kuma Dimas, suna gaishe ku.

15 Ku gai mini da dukan 'yan'uwan da suke Lawudikiya, da kuma Nimfa tare da jama'ar masu bi da take taruwa a gidanta. ¹⁶In kun gama karanta wannan wasifa, sai ku aika da ita zuwa ga jama'ar masu bin da take a Lawudikiya, don su ma su karanta. Ku ma ku karanta wasifar da mutanen Lawudikiya za su aika muku. ¹⁷Ku kuma gaya wa Arkibus ya mai da hankali ya gama aikin nan da Ubangiji ya ba shi.

18 Ni Bulus ne da hannuna nake rubuta muku wannan gaisuwa. Kada ku manta cewa ina nan a kurkuku. Alherin Allah ya kasance tare da ku.

WASIKAR BULUS TA FARKO ZUWA GA TASALONIKAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan wasifa zuwa ga jama'ar masu bi a Tasalonika wadda take a yankin kasar Makidoniya. Ana tsammani Bulus ya rubuta wasifan nan a tsakanin shekara ta A.D. 50-51 a Korinti. Wato, a sa'ad da aka kore shi daga Tasalonika (A. M. 17.10) ya bi ta Biriya da Atina (A. M. 17.14) zuwa Korinti (18.1,5).

Jama'ar masu bi a Tasalonika tana daya daga cikin jama'un masu bi na farkon da manzo Bulus ya kafa. A kafawarta ba ta sami isasshen reno ba saboda fitinar Yahudawa (A. M. 17.1-9). An rubuta wasifan don a karfafa jama'ar masu bi su tsaya da karfi cikin bangaskiyarsu.

Da farko, Bulus ya gode wa Allah saboda bangaskiyarsu da ayyukansu na kauna da kuma sa zuciyar da suke da shi cikin Almasihu. Wasifan ta yi bayani game da wadanda suka mutu cikin Almasihu, ta karfafa masu bi kada su damu game da lokacin dawowar Almasihu, ta kuma gaya musu yadda za su zauna, su kuma ci gaba da yin aiki har Yesu ya dawo.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-3

Bangaskiyar Tasalonikawa 1.4—3.13

Rayuwar da Allah yake so 4.1-12

Abin lura a dawowar Ubangiji 4.13—5.11

Umarni na karshe da gaisuwa 5.12-28

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus, da Sila, da Timoti, zuwa ga jama'ar masu bi a Tasalonika, wadda take ta Allah Uba da Ubangiji Yesu Almasihu.

Alheri da salama su kasance tare da ku.

Bangaskiyar Tasalonikawa da irin Zamansu

2 Kullum muna gode wa Allah saboda ku duka, muna kuma sa ku cikin addu'o'inmu koyaushu. ³ Muna tunawa da ayyukan bangaskiyarku a gaban Allahnmu, da Ubanmu, da faman da kuke yi don kauna, da kuma sa zuciyarku mai karfi ga Ubangijinmu

Yesu Almasihu. ⁴Yan'uwa wafanda Allah yake kauna, mun san cewa Allah ya zaɓe ku, ⁵saboda mun kawo muku Labari Mai Dadi ba da magana kadai ya zo muku ba, amma har ma da iko, da Ruhu Mai Tsarki da kuma cikakken tabbaci. Kun san irin zaman da muka yi a cikinku domin amfaninku. ⁶Kuka kuwa zama masu koyi da mu, da kuma Ubangiji, kuka kuma karɓi maganar Allah da farin cikin da Ruhu Mai Tsarki yake sawa, ko da yake kun sha wahala sosai. ⁷Ta haka ku ma kuka zama misali ga duk masu bi na kasar Makidoniya da Akaya. ⁸Domin daga wurinku ne maganar Ubangiji ta bazu, ba ma a kasar Makidoniya da Akaya kadai ba, har ma a ko'ina an san da bangaskiyarku ga Allah, ba ma sai mun fada ba. ⁹Don mutanen ne da kansu suke ba da labarin yadda kuka karɓe mu, da kuma yadda kuka rabu da gumaka, kuka juyo gun Allah, don ku bauta wa Allah na gaskiya kuma mai rai, ¹⁰ku kuma jira dawowar Dansa daga sama. Allah ya ta da Dan daga matattu, wato, Yesu wanda zai fitar da mu daga fushin nan mai zuwa.

Hidimar Bulus a Tasalonika

2 ¹ Ai, 'yan'uwa, ku ma kun sani cewa zuwanmu wurinku bai zama a banza ba. ² Amma ko da yake mun riga mun sha wuya da wulafanci a Filibi, kamar yadda kuka sani, Allahnmu ya karfafa mu don mu sanar muku Labarinsa Mai Dadi, duk da tsananin gāba da ake yi wa Labari Mai Dadin nan. ³ Gama gargadin da muke yi muku babu karya a ciki, ko mugun nufi, ko rufi. ⁴ Sai dai kamar yadda Allah ya yarda da mu ya ba mu aikin wa'azin Labari Mai Dadi, haka muke sanar da shi, ba don mu faranta wa mutane rai ba, sai dai don mu faranta wa Allah, shi da yake gwada zuciyarmu. ⁵ Kamar yadda kun sani, maganarmu ba ta dadin baki ba ne, kuma ba wai muna da halin kwadayin da muke boyewa ba. Allah kuwa shi ne shaidarmu. ⁶ Ba wai kuma muna neman yabo daga wurin mutane, ko daga wurinku ko wafansu dabam ba, ko da yake, da muna so, da mun yi amfani da ikon nan namu na manzannin Almasihu don-mu nemi taimako. ⁷ Amma mun nuna halin sauƙinkai a cikinku, kamar yadda uwa take lura da 'ya'yanta. ⁸ Domin mun damu da ku sosai, shi ne ya sa ba mu yi muku wa'azin Labari Mai Dadi na Allah kadai ba, amma har mun ji dadin ba da rayukanmu ma saboda ku, don kun shiga ranmu sosai.

9 'Yan'uwa, kun tuna da aiki da fama da muka sha! Mun yi ta aiki dare da rana saboda kada mu sa wa kowane dayanku nauyi sa'ad da muke yi muku wa'azin Labari Mai Dadin da ya fito daga wurin Allah. ¹⁰Ku shaidu ne, Allah ma shaida ne game da irin halin da muka nuna muku, ku masu bi, wato, halin tsarki, da adalci, da na rashin abin zargi. ¹¹Kamar yadda kuka sani, mun bi da kowane dayanku kamar yadda baba yake bi da 'ya'yansa. ¹²Muka yi muku gargadi, muka karfafa ku, muka roke ku ku yi zaman da ya yi kyau a gaban Allah, shi wanda ya kira ku cikin mulkinsa da daukakarsa.

13 Saboda wannan ne kuma muke gode wa Allah kullum, don sa'ad da kuka karfi maganar Allah da kuka ji daga wurinmu, ba ku karfi ta kamar maganar mutum ce ba, sai dai ainihin yadda take, wato, maganar Allah, wadda take aiki a zuciyarku, ku da kuka gaskata. ¹⁴Gama ku 'yan'uwa, kun yi koyi da jama'un masu bin Allah cikin Almasihu Yesu, wafanda suke a Yahudiya; domin kun sha wahala daga mutanen kasarku, kamar yadda suka sha daga hannun Yahudawa. ¹⁵Yahudawa ne suka kashe Ubangiji Yesu da annabawa, suka kuma kore mu. Suna bata wa Allah rai sosai! Suna gaba da kowa! ¹⁶Suna hana mu yin wa wafanda ba Yahudawa ba wa'azi don kada su sami ceto. Ta haka kullum suke kara cika mudun zunubansu. Amma fa fushin Allah ya riga ya sauka a kansu.

Niyyar Bulus Ya Sake Ziyarci Tasalonikawa

17 To, 'yan'uwa, lokacin da aka raba mu da ku na dan lokaci, wato, a rabuwa ta jiki ba ta zuciya ba, muna ta marmari, muna ta kofari mu gan ku ido da ido. ¹⁸Mun yi niyyar zuwa wurinku ba shakka. Ni Bulus, na yi kofari in zo ba sau daya ba, ba sau biyu ba, amma Shaidan ya hana mu. ¹⁹Gama mene ne abin sa zuciyarmu, da abin farin cikinmu, da kuma abin takamarmu a gaban Ubangiji Yesu a ranar dawowarsa, in ba ku ba? ²⁰Ai, ku ne abin takamarmu, da abin farin cikinmu.

3 ¹Saboda haka da muka kasa daurewa, sai muka ga ya yi kyau a bar mu a Atina mu kadai. ²Mun aika Timoti dan'uwannu, wanda yake aiki tare da mu cikin hidimar Allah da kuma cikin sha'anin Labari Mai Dadi na Almasihu, ya kafa ku, ya kuma karfafa ku game da bangaskiyarku, ³don kada tsananin nan ya sa wani ya fid da zuciya. Ai, ku kanku kun sani cewa wannan shi

ne abin da aka nufe mu da shi. ⁴ A gaskiya, sa'ad da muke tare da ku mun gaya muku tun da wuri, cewa za mu sha wahala. Haka kuwa ya zama, yadda kuka sani. ⁵ Saboda haka ne, da na kasa daurewa, sai na aika don in ji labarin bangaskiyarku. Ina tsoro kada dai Mai ruɗin nan, wato, Shaidan ya riga ya ruɗe ku, kuma aikinmu ya zama banza.

⁶ Amma ga shi yanzu da Timoti ya dawo daga wurinku ya kawo mana labari mai daɗi game da bangaskiyarku da kaunarku. Ya kuma gaya mana cewa kuna tunawa da mu da alheri kullum, har kuna marmari ku gan mu yadda mu ma muke marmarin ganinku. ⁷ Saboda haka, 'yan'uwa, cikin wahalarmu da tsananinmu mun sami karfafawa cikin zuciyarmu don bangaskiyarku. ⁸ Yanzu kam, za mu kara rayuwa idan kuka ci gaba da tsayawa sosai cikin Ubangiji. ⁹ Wace irin godiya za mu yi wa Allah saboda ku, a kan yawan farin cikin da muke yi a gaban Allahmu dominku? ¹⁰ Dare da rana muna dagewa cikin addu'a sosai domin mu samu mu gan ku ido da ido, mu kuma cika abin da ya kasa a cikin bangaskiyarku.

¹¹ Bari Allah da kansa wanda yake Ubanmu, da kuma Ubangijinmu Yesu, ya shirya mana hanyar zuwa wurinku. ¹² Ku kuma, Ubangiji ya sa ku karu ku kuma yalwata da kaunar junanku da dukan mutane, kamar yadda muke yi muku. ¹³ Bari ya karfafa zuciyarku cikin tsarki, ku zama marasa abin zargi a gaban Allah wanda yake Ubanmu, a ranar da Ubangijinmu Yesu zai dawo tare da dukan tsarkakansa.

Irin Rayuwar da Allah Yake So

4 ¹ A karshe kuma, 'yan'uwa, muna rokonku, muna kuma yi muku gargadi saboda Ubangiji Yesu cewa, ku yi rayuwa wadda Allah yake jin daɗinta, kamar yadda muka koya muku. Ko da yake kuna yi irin rayuwan nan, sai ku kara kofari sosai. ² Gama kun san umarnin da muka ba ku ta wurin iznin Ubangiji Yesu. ³ Domin wannan shi ne nufin Allah, wato, ku yi rayuwa mai tsarki, ku guje wa halin lalata. ⁴ Kowa ya san yadda zai bi da jikinsa^a cikin tsarki da mutunci, ⁵ ba ta muguwar sha'awa ba yadda waɗanda ba Yahudawa ba suke yi, waɗanda ba su san Allah ba. ⁶ Kada wani ya cuci dan'uwansa ko ya bata masa rai a wannan sha'anin, gama Ubangiji zai hukunta dukan waɗannan abubuwa,

3.6: A. M. 18.5

^a 4.4 bi da jikinsa: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "auro wa kansa mace".

kamar yadda muka gaya muku tun da farko, muka kuma yi muku gargadi. ⁷ Allah bai kira mu domin mu yi zama marar tsarki ba, sai dai na tsarki. ⁸ Saboda haka duk wanda ya fi yarda da wannan koyarwar, ba mutum ya fi ba, Allah ne ya fi, shi da yake ba ku Ruhunsa Mai Tsarki.

⁹ Game da kaunar 'yan'uwa kuwa, ba sai wani ya rubuta muku ba, don ku da kanku Allah ya koya muku cewa ku kaunaci juna. ¹⁰ Hakika kuwa, kuna kaunar dukan 'yan'uwa a duk kasar Makidoniya. Sai dai muna so ku fara yin haka sosai, 'yan'uwa. ¹¹ Ku yi kofari ku yi zaman natsuwa, ku kula da ayyukan da suke gabanku kawai, kuna kuma aiki da hannayenku yadda muka ce ku yi. ¹² Ta haka za ku zama masu mutunci ga wafanda ba masu bi ba, kuma ba za ku dogara a kan kowa ba.

Dawowar Ubangiji

¹³ Amma 'yan'uwa, ba ma so ku yi zama da rashin sani game da wafanda suka yi barci, wato, sun mutu, don kada ku yi bakin ciki kamar sauran mutane wafanda ba su da abin sa zuciya. ¹⁴ Tun da muka gaskata Yesu ya mutu, ya kuwa tashi, haka kuma ta wurin Yesu, Allah zai dawo da wafanda suka yi barci, tare da Yesu.

¹⁵ Muna kuwa shaida muku bisa ga maganar Ubangiji cewa, mu da za mu kasance da rai a lokacin da Ubangiji zai dawo, ba za mu riga wafanda suka yi barci tashi ba, ko kadan. ¹⁶ Gama Ubangiji da kansa ma zai sauko daga sama, da kira mai karfi, da muryar babban mala'ika, da kuma busar kahon Allah. Wafanda suka mutu cikin Almasihu, su ne za su fara tashi. ¹⁷ Sa'an nan mu da za mu kasance da rai a lokacin, za a dauke mu tare da su a cikin girgije, domin mu sadu da Ubangiji a sararin sama. Za mu kuma kasance tare da Ubangiji har abada. ¹⁸ Saboda haka sai ku yi wa juna ta'aziyya da wannan maganar.

Ku Zauna da Shiri don Zuwan Ubangiji

5 ¹ To, 'yan'uwa, game da lokaci ko ranar da wadannan abubuwan za su faru, ba sai an rubuta muku ba. ² Gama ku ma kun sani sosai cewa Ranar Ubangiji za ta zo kamar zuwan farawo da dare. ³ Lokacin da mutane suke cewa, "Muna zaman lafiya da salama" sai kawai halaka ta auko musu, kamar yadda nakuda^b take kama mace mai ciki, ba kuwa hanyar tsira. ⁴ Amma, ai, ba a cikin duhu kuke ba, 'yan'uwa, har da Ranan nan za ta

4.15-17: 1 Kor 15.51-52 5.2: Mat 24.43; Luk 12.39; 2 Bit 3.10

^b 5.3 nakuda: Wato, zafin da mace takan ji lokacin haihuwa.

same ku kamar barawo. ⁵ Domin ku duka mutanen haske ne, na rana kuma. Mu ba na dare ko duhu ba ne. ⁶ Saboda haka kada mu yi barci yadda wadansu suke yi, sai dai mu zauna cikin shiri da natsuwa. ⁷ Gama wadanda suke barci da dare suke yi, wadanda suke buguwa kuwa da dare suke yi. ⁸ Amma tun da mu na rana ne, sai mu natsu, mu sa rigar farfen bangaskiya da fauna. Sa zuciya ga samun ceto kuma ya zama hular kwanonmu. ⁹ Allah bai nufe mu da fushinsa ba, sai dai ga samun ceto ta wurin Ubangijinmu Yesu Almasihu, ¹⁰ wanda ya mutu saboda mu, domin ko muna da rai, ko mun yi barci, mu zama muna tare da shi. ¹¹ Saboda haka sai ku farfafa juna, ku riƙa gina juna, kamar yadda kuke yi yanzu.

Gargadi da Gaisuwa

¹² Amma muna roƙonku, 'yan'uwa, ku ba wa masu fama da aiki a cikinku girma, wato, shugabanninku cikin Ubangiji, masu yi muku gargadi. ¹³ Ku riƙe su da mutunci sosai da fauna saboda aikinsu. Ku yi zaman lafiya da juna.

¹⁴ Muna kuma roƙonku, 'yan'uwa, ku yi wa masu kyuyan nan fada, ku farfafa wadanda ba su da farfin zuciya, ku taimaki marasa farfi, ku yi hakuri da kowa. ¹⁵ Ku kula fa kada kowa ya rama mugunta da mugunta, sai dai kullum ku yi koƙarin yin abin kirki wa junanku da sauran mutane kuma.

¹⁶ Ku riƙa farin ciki kullum. ¹⁷ Ku riƙa yin addu'a ba fasawa. ¹⁸ A cikin kowane hali ku gode wa Allah, domin wannan shi ne nufin Allah zuwa gare ku a cikin Almasihu Yesu.

¹⁹ Kada ku danne Ruhu Mai Tsarki. ²⁰ Kada ku rena annabci, ²¹ sai dai ku gwada kome, ku riƙe abin da yake da kyau. ²² Ku guje wa kowace irin mugunta.

²³ Bari Allah da kansa, mai salama, ya tsarkake ku gaba daya, ya kuma kiyaye ruhunku, da ranku, da jikinku duka, ku kasance marasa laifi a ranar da Ubangijinmu Yesu Almasihu zai dawo. ²⁴ Shi wanda ya kira ku mai aminci ne, zai kuwa aikata.

²⁵ 'Yan'uwa, ku yi mana addu'a.

²⁶ Ku gai da dukan 'yan'uwa da gaisuwar fauna.

²⁷ Na roƙe ku cikin sunan Ubangiji, ku karanta wa dukan 'yan'uwa wasifan nan.

²⁸ Alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu ya kasance tare da ku.

WASIKAR BULUS TA BIYU ZUWA GA TASALONIKAWA

Gabatarwa

Manzo Bulus ya rubuta wannan wasika a shekara ta A.D. 51-52 a Korinti ba da dadewa ba bayan da aka rubuta wasika ta fari zuwa ga Tasalonikawa.

An rubuta wannan *Wasika ta Biyu zuwa ga Tasalonikawa* domin har yanzu akwai damuwa a cikin jama'ar masu bi. Har yanzu kam koyarwar karyan nan game da dawowar Yesu tana rikitar da hankalin masu bi. Bulus ya yi wa mutanen da suka ce wai Yesu ya riga ya dawo gyara a kan cewa Yesu ba zai dawo ba sai wadansu abubuwa sun faru tukuna. Mugunta za ta yi yawa har ta kai yadda ba a taɓa yin irinta ba karkashin "sarkin tawayen nan". Wasikar ta gaya wa masu bi kada su yarda wani yã rufe su da koyarwar karya game da wannan batu.

Wasikar ta kuma gargadi jama'ar Allah su ci gaba da tsayawa da karfi sosai cikin bangaskiyarsu ko da yake akwai wahala da tsanani. A karshe ta kuma ja musu kunne kada su zama masu kyuya, amma su yi aiki don ciyar da kansu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-2

Koyarwa game da dawowar Yesu 1.3—2.12

Yin zaman aminci 2.13-17

Gargadi a kan kyuya 3.1-15

Addu'ar karshe 3.16-18

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus da Sila, da Timoti, zuwa ga jama'ar masu bi a Tasalonika wadda take ta Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu.

2 Alheri da salama daga Allah Uba da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Almasihu Zai Dawo Yã Yi Shari'a

3 Dole ne kullum mu gode wa Allah saboda ku, 'yan'uwa, haka kuwa ya yi kyau, da yake bangaskiyarku tana kara girma sosai, har ma kaunar kowane dayanku ga juna tana ta karuwa.

⁴ Don haka mu kanmu muke tafama da ku a cikin jama'un masu bin Allah, saboda jimrewarku, da bangaskiyarku cikin yawan tsanani, da wahalar da kuke ciki.

5 Duka wannan ya nuna cewa shari'ar Allah mai adalci ce, wannan kuma ya tabbatar cewa kun isa zama a mulkin Allah don a kan mulkin ne kuke shan wahala. ⁶ Allah mai adalci ne, saboda haka su wafanda suke ba ku wahala zai saka musu da wahala, ⁷ amma ku da kuke shan wahala kuwa zai hutar da ku, har ma da mu. Wannan zai faru a ranar da Ubangiji Yesu zai bayyana daga sama tare da manyan mala'ikunsa ⁸ a cikin harsunan wuta, zai hukunta wafanda suka fi sanin Allah, da kuma wafanda suka fi biyayya da Labari Mai Dadi na Ubangijinmu Yesu. ⁹ Za su sha hukuncin halaka ta har abada, za a kau da su daga gaban Ubangiji da kuma daukakar ikonsa. ¹⁰ A wannan lokacin da zai dawo kuwa, tsarakansa za su daukaka shi, dukan masu bi kuma za su yi mamakinsa a Ranan nan tare da ku, don kun gaskata da shaidar da muka yi.

11 Saboda wannan ne kullum muke yi muku addu'a cewa Allahnmu ya sa ku cancanci kiransa, ya sa ku iya yin duk abubuwa masu kyau da kuke fata za ku yi, da aikin bangaskiya da farfin ikonsa. ¹² Ta haka za a daukaka sunan Ubangijinmu Yesu a cikinku, ku kuma a cikinsa, bisa ga alherin Allahnmu, da Ubangiji Yesu Almasihu.

Sarkin Tawaye

2 ¹ To, 'yan'uwa, game da dawowar Ubangijinmu Yesu Almasihu da kuma yadda za a tattara mu zuwa gare shi, muna rokonku ² kada ku jijjigu da sauri a zuciyarku, ko kuwa hankalinku ya tashi a kan cewa Ranar Ubangiji ta riga ta zo. Mai yiwuwa wani yana iya fada haka a cikin magana ta ruhu, ko a jawabi, ko a wasifa a kan cewa daga wurinmu yake. ³ Kada kowa ya rufe ku ko ta yaya, domin wannan ranar ba za ta zo ba sai an yi tawayen nan, sarkin tawaye^a kuma ya bayyana, wato, wanda aka shirya masa halaka. ⁴ Shi ne magabci, yana daukaka kansa gaba da duk abin da ya shafi sunan Allah, ko kuma wanda ake yi wa sujada. Har ma yakan zauna a haikalin Allah, yana cewa wai shi ne Allah.

1.9: Ish 2.10 2.1: 1 Tas 4.15-17 2.4: Dan 11.36; Ez 28.2

^a 2.3 sarkin tawaye: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da "mai zunubi" ne a nan. Sarkin tawaye ba Shaidan ne ake nufi a nan ba, amma wani ne da zai tashi ya zama shugaban ikoki na muga a kwanakin karshe.

5 Ashe, ba ku tuna ba, nakan gaya muku wadannan abubuwan tun ina tare da ku? ⁶To, yanzu dai kun san abin da yake hana shi zuwa; don kada yā bayyana kafin lokacinsa. ⁷Gama ikon tawayen nan ya riga ya fara aiki a boye, amma shi wanda yake hanawa zai ci gaba da hanawa har sai Allah ya kawar da shi. ⁸Sa'an nan ne fa za a bayyana sarkin tawayen nan, amma a dawowar Ubangiji Yesu kuwa, Yesu zai kashe shi da numfashin bakinsa, yā kuma halaka shi da daukakar bayyanarsa. ⁹Za a gane zuwan sarkin tawayen nan ta wurin ayyuka da kuma ikon Shaidan, zai aikata abubuwan ban mamaki, da alamu, da aikin sihiri na karya iri-iri, ¹⁰yana mugun rudin wadanda suke hanyar halaka, domin sun ki kaunar gaskiya har yadda za su sami ceto. ¹¹Saboda haka Allah zai aiko musu da babban rudu don su gaskata karya, ¹²don a hukunta duk wadanda suka ki gaskata gaskiya, suke kuma jin daɗin mugunta.

Yin Zaman Aminci

13 Amma dole ne kullum mu gode wa Allah saboda ku, 'yan'uwa wadanda Ubangiji yake kauna, domin Allah ya zaɓe ku ku fara samun ceto ta wurin tsarkakewar Ruhu, da kuma gaskatawa da gaskiya. ¹⁴Saboda wannan dalilin ne ya kira ku ta wurin Labari Mai Daɗin nan da muka ba ku, domin ku sami daukakar Ubangijinmu Yesu Almasihu. ¹⁵Saboda haka, 'yan'uwa, sai ku dage, ku kuma rife ka'idodin nan da muka koya muku, ko ta magana, ko ta wasika.

16 To, Ubangijinmu Yesu Almasihu da kansa, da kuma Allah Ubanmu, wanda ya kaunace mu, ya kuma ba mu ta'aziyya marar karewa, da bege mai kyau ta wurin alherinsa, ¹⁷yā yi muku ta'aziyya, yā kuma karfafa ku cikin kowane aiki da magana mai kyau.

A Yi Addu'a Dominmu

3 ¹A karshe, 'yan'uwa, ku yi mana addu'a don maganar Ubangiji ta yaɗu da sauri, ta sami daukaka kamar yadda ta samu a cikinku. ²Ku kuma yi addu'a don a cece mu daga mugayen mutane masu mugunta, don ba duka suka ba da gaskiya ba.

3 Amma Ubangiji mai aminci ne, zai karfafa ku, yā tsare ku daga Mugun nan, wato, Shaidan. ⁴Mun amince da Ubangiji game

da ku cewa, kuna bin umarnin da muka yi muku, za ku kuma ci gaba da bi.

5 Ubangiji yā mai da hankalinku kan kaunan nan ta Allah, da kuma tsayawa da karfi na Almasihu.

Lallai Ne A Yi Aiki

6 To, 'yan'uwa, muna ba ku umarni cikin sunan Ubangijinmu Yesu Almasihu, ku fita hanyar duk wani dan'uwan da yana kin yin aiki, wanda ba ya bin ka'idodin da kuka samu a wurinmu. 7 Ai, ku ma kun san ya kamata ku yi koyi da mu, don lokacin da muke tare da ku, ba mu nuna muku rashin son yin aiki ba, 8 kuma ba mu kuwa ci abinci kyauta a hannun kowa ba. Sai dai mun sha fama da wahala, muna aiki dare da rana, don kada mu sa wa ko dayanku nauyi. 9 Ba wai don ba hakkinmu ba ne, a'a, sai dai don mu zama abin misali a gare ku kawai, don ku yi koyi da mu. 10 Ai, ko da da muke tare da ku, mun ba ku umarni cewa duk wanda ya fi yin aiki, kada a ba shi abinci.

11 Gama mun ji labari cewa wadansunku masu kyuya ne, ba sa aikin kome, sai shige-shige kawai. 12 To, irin wadannan mutanen muna ba su umarni, muna kuma yi musu gargadi cikin Ubangiji Yesu Almasihu, su riƙa yin aiki da natsuwa, suna ciyar da kansu.

13 'Yan'uwa, kada ku gaji da yin abin da yake daidai. 14 Idan wani ya fi biyayya da abin da muka fada a cikin wasifan nan, sai ku lura da shi, ku guje masa don ya ji kunya. 15 Amma kada ku dauke shi kamar abokin gaba, sai dai ku gargade shi kamar dan'uwa.

Maganar Karshe

16 To, Ubangiji mai salama, shi da kansa ya ba ku salama a kowane lokaci, a kowane hali. Ubangiji yā kasance tare da ku duka.

WASIKAR BULUS TA FARKO ZUWA GA TIMOTI

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan *Wasika zuwa ga Timoti* wanda shi Bulus ya yi renonsa cikin hanyar Ubangiji. Ana zato an rubuta wasikan nan tsakanin shekara ta A.D. 65-67 a yankin Makidoniya.

Bulus ya bar Timoti a Afisa, don ya zauna a wurin ya karfafa masu bi da koyarwa ta gaskiya saboda kada a rufe su da muguwar koyarwa. Bulus ya rubuta wannan wasika domin ya gargadi Timoti yadda zai bi da aiki a wurin.

Wasikar ta fara da gargadi game da koyarwar karya wadda ta sha bamban da koyarwa ta gaskiyar da Bulus ya yi. Ta kuma ba da umarni game da yadda za a yi sujada da yadda za a yi shugabancin jama'ar masu bi da kuma halayen da shugabanni sun kamata su kasance da su. A karshe an ba Timoti shawara game da yadda zai zama mai hidima nagari na Almasihu da kuma aikin da yake da shi ga mutane iri dabam-dabam.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-2

Gargadi game da jama'ar masu bi da ma'aikatanta 1.3—3.16

Gargadi ga Timoti a kan aikinsa 4.1—6.21

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus manzon Almasihu Yesu bisa ga umarnin Allah Mai Cetonmu da Almasihu Yesu wanda shi ne abin sa zuciyarmu, ² zuwa ga Timoti dana na gaske cikin bangaskiya. Alheri da jinkai da salama daga Allah Uba da Almasihu Yesu Ubangijinmu su kasance tare da kai.

Gargadi game da Koyarwar Karya

³ Ina so ka dan zauna a Afisa, kamar yadda na roke ka a lokacin da nake a hanyata zuwa Makidoniya, don akwai wadansu mutanen da suke koyarwar karya, ka gargade su su daina. ⁴ Ka fada musu cewa kada su ba da hankalinsu ga tatsuniyoyi da bin lissafin sunayen kakanni wadanda ma ba su da iyaka. Domin irin wannan yana kawo

gardama ne kawai, a maimakon daukaka shirin Allah wanda ake sani ta wurin bangaskiya. ⁵Manufar wannan umarnin ita ce kauna, wadda take fitowa daga zuciyar mai tsabta, da tunanin da yake tabbatar mana ba mu da laifi, da kuma bangaskiya ta kwarai. ⁶Wadansu mutane sun riga sun kauce daga bin wadannan abubuwan, har suka face, suka shiga bin maganganun banza. ⁷Mutanen suna son zaman masu koyar da Dokar Allah, ga shi kuwa ba su da ganewar abubuwan da suke fada, balle abubuwan da suke ta nacewa a kansu.

⁸Mun san cewa Dokar tana da kyau idan aka yi amfani da ita a hanyar da ta dace. ⁹Mun kuma san cewa, ba don marasa laifi akan bayar da dokoki ba, sai dai don masu kin ji da marasa biyayya, da marasa hali irin na Allah, da masu zunubi, da marasa tsarki, da masu zargin Allah, da masu kashe babansu, ko mamansu, da masu kisankai, ¹⁰da masu zina, da maza masu kwana da maza, ko mata masu kwana da mata, da masu satan mutane, da masu karya, da masu shaidar karya, da kuma duk abin da yake dabam da koyarwa ta gaskiya. ¹¹Wannan koyarwa tana bisa ga bisharan nan mai daraja ta Allah, mai albarka wadda aka sa mini a hannu in yi shelarta.

Godiya don Jinkan Allah

¹²Ina gode wa Almasihu Yesu Ubangijinmu, wanda ya karfafa ni don aikina. Ya bincike ni ya kuma amince da ni har ya kira ni zuwa ga aikinsa, ¹³ko da yake a da ni mai zargin Allah ne, mai tsananta masa, kuma mai wulafanta shi. Amma duk da haka na sami jinkai don duk abin da na aikata na yi ne cikin rashin sani da rashin bangaskiya. ¹⁴Alherin Ubangijinmu ya cika ni sosai ya kuma ba ni bangaskiya da kaunar da suke cikin Almasihu Yesu. ¹⁵Maganan nan tabbatacciya ce, kuma ta isa a karbe ta gaba daya cewa, "Almasihu Yesu ya zo duniya domin ceton masu zunubi," a cikinsu duka ni ne na fi zunubi. ¹⁶Amma Allah ya yi mini jinkai musamman don ta kaina, ni da na fi su zunubi, Almasihu Yesu ya nuna cikakken hakurinsa in zama misali ga duk wadanda nan gaba za su gaskata da shi su kuma sami rai na har abada. ¹⁷Bari girma da daukaka su tabbata har abada abadin ga wanda yake sarkin zamanai, wanda ba shi da karshe, wanda ba a ganinsa, kuma shi ne kadai Allah! Amin.

¹⁸Timoti, dana, ina ba ka wannan umarni ne bisa ga annabce-annabcen da aka yi tun da a kanka. Domin ta wurin

kiyaye wadannan umarnan za ka iya yin yaƙi, ka kuma yi shi da kyau sosai, ¹⁹ kana riƙe da bangaskiya da tunanin da yake tabbatar maka ba ka da laifi. Waɗansu mutane sun kashe bangaskiyarsu ta dalilin ƙin bin abin da tunaninsu suke gaya musu. ²⁰ A cikinsu akwai Himeniyus da Alekzanda, waɗanda na miƙa wa Shaidan don suyi koyi su daina maganar reni ga Allah.

Gargaɗi a kan Sujada

2 ¹ Da fari dai, ina ƙarfafa cewa a yi ta roko, ana addu'a, ana roke-roke, ana godiya ga Allah saboda dukan mutane. ² A yi haka saboda dukan sarakuna da dukan waɗanda suke da manyan matsayi, don mu zauna lafiya da kwanciyar rai cikin tsoron Allah sosai da kuma yin rayuwa mai kyau ta kowace hanya. ³ Wannan yana da kyau, kuma Allahn da yake Mai Cetonmu yana jin daɗin haka sosai, ⁴ shi wanda yake so dukan mutane su sami ceto, su kuma kai ga sanin gaskiya. ⁵ Gama Allah ɗaya ne, wanda yake tsakanin Allah da mutane kuwa ɗaya ne, wato, mutumin nan Almasihu Yesu. ⁶ Shi ne ya ba da kansa domin yã fanshi mutane duka. Wannan ne shaidar da aka bayar a daidai lokaci. ⁷ Saboda wannan ne aka naɗa ni manzo da kuma mai wa'azi. Na zama malami mai koya wa dukan waɗanda ba Yahudawa ba saƙon nan cikin bangaskiya da gaskiya. Gaskiya nake faɗa ba ƙarya ba.

⁸ Ina so a ko'ina, maza su ɗaga hannaye masu tsarki cikin addu'a ba tare da fushi ko gardama ba. ⁹ Biye da wannan, ina so mata su lura su yi wa kansu adon da ya cancanta, da rigunan da suka dace, ban da yawan adon kai, ko kayan zinariya, ko lu'ulu'ai, ko riguna masu tsada, ¹⁰ sai dai da ayyuka masu kyau waɗanda sun dace da matan da suke bayyana cewa su masu tsoron Allah ne. ¹¹ Bari mace ta karɓi koyarwa cikin kwaciyar hankali da cikakken ladabi. ¹² Ban ba mace izni ta yi koyarwa ba. Ban kuma ba ta izni ta yi mulki a kan maza ba, sai dai ta zauna shiru. ¹³ Domin Adamu ne aka fara halitta kafin Hawwa'u. ¹⁴ Ba Adamu ne kuma aka yi masa ruɗu ba, amma dai macen ce aka ruɗe ta har ta zama mai zunubi. ¹⁵ Duk da haka dai mace za ta sami ceto ta wurin haihuwar 'ya'ya,^a idan ta ci gaba^b cikin bangaskiya da ƙauna da tsarki, tare da natsuwa.

2.7: 2 Tim 1.11 2.9: 1 Bit 3.3 2.13: Far 2.7,21-22 2.14: Far 3.1-6

^a 2.15 **Za ta sami ceto ta wurin haihuwa 'ya'ya:** Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "Za ta tsira ta wurin haihuwa".

^b 2.15 **Idan ta ci gaba:** Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "Idan sun ci gaba".

Irin Mutumin da Ya Cancanci Zaman Shugaban Jama'ar Masu Bi

3 ¹ Maganan nan tabbatacciya ce cewa, duk wanda yake marmarin zaman shugaban jama'ar masu bi, yana marmarin aiki mai kyau ne. ² Shugaba yā kasance marar laifi a gaban mutane, yā kasance mai mata ɗaya,⁶ mai kame kansa, mai halin natsuwa, mai bi da kansa da kyau, mai karɓan baki, mai iya koyarwa sosai, ³ wanda ba mashayi ba, ba mai rikici ba amma mai hankali, ba mai faɗa ba, kuma ba mai yawan son kuɗi ba. ⁴ Lallai ne yā kasance wanda ya iya bi da iyalinsa da kyau, yana sa yaransa su zama masu biyayya da bangirma gare shi ta kowace hanya. ⁵ Gama in har wani bai san yadda zai bi da iyalinsa ba, to, yaya zai iya lura da jama'ar masu bin Allah? ⁶ Kada yā zama sabon tuba, in ba haka ba girman kai zai sa har yā shiga cikin irin hukuncin da aka yi wa Shaidan. ⁷ Shugaba yā kasance wanda yake da shaida mai kyau a gaban mutanen da ba masu bi ba, don kada yā zama abin kunya, yā fāɗi cikin tarkon Shaidan.

⁸ Haka ma masu hidima a cikin jama'ar masu bi, dole ne su kasance masu hankali, ba masu baki-biyu a magana ba, ba kuma masu yawan shan ruwan inabi ko masu kwaɗayin kuɗi ba. ⁹ Dole ne su kuma riƙe asirin bangaskiya da tunanin da yake tabbatar musu ba su da laifi. ¹⁰ Waɗannan masu hidimar kuma sai an fara gwada su, sa'an nan, idan an tabbatar ba su da laifi, to, sai su kama aiki na hidima. ¹¹ Haka ma mata su zama masu hankali, ba masu gulma ba, amma waɗanda suka kame kansu, suna aminci cikin kome.

¹² Mai hidima a cikin jama'ar masu bi yā kasance da mace guda, yana kuma koyar da yaransa da sauran iyalinsa sosai. ¹³ Waɗanda suke hidima mai kyau a cikin jama'ar masu bi sukan samo wa kansu suna mai kyau suna magana gabagadi game da bangaskiyarsu cikin Almasihu Yesu.

Asirin Addininmu

¹⁴ A sa'ad da nake rubuta wannan umarni zuwa gare ka, ina sa zuciya zan zo wurinka ba da jimawa ba. ¹⁵ Amma idan an ci mini lokaci, sai ka kasance da sani yadda ya kamata mu bi da kanmu a cikin gidan Allah, wanda yake jama'ar masu bin Allah

---

3.2-7: Tit 1.6-9

⁶ 3.2 yā kasance mai mata ɗaya: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "Wanda ya yi aure sau ɗaya kawai". Dubi Titus 6.9.

mai rai, wanda yake ginshiki da kuma tushen gaskiya. ¹⁶ Ba da wata shakka ba, asirin addininmu da zurfi yake:

An bayyana shi^c cikin jiki,
 Ruhu ya nuna shi mai gaskiya ne^d
 Mala'iku suka gan shi, aka yi shelarsa ga al'ummai,
 an ba da gaskiya gare shi cikin duniya duka,
 an dauke shi sama cikin daukaka.

Koyarwar Karya

4 ¹To, Ruhu ya bayyana a sarari cewa a kwanakin karshe wadansu za su yar da bangaskiyarsu ta masu bi su mai da hankali ga ruhoi masu ruɗu da koyarwar karya ta aljanu. ²Koyarwan nan za ta taso ta wurin munafuncin masu karya wadanda tunaninsu ya mutu sarai. ³Irin mutanen nan suna hana yin aure da kuma cin wadansu abinci. Ga shi kuwa Allah ne ya halicci abincin domin wadanda sun ba da gaskiya suna kuma sane da gaskiyar su karɓa da godiya. ⁴Gama duk abin da Allah ya halitta yana da kyau, kuma kada a fi kome in dai an karɓe shi cikin godiya, ⁵gama an tsarkake shi ta wurin maganar Allah da addu'a.

Mai Hidima Mai Kyau na Almasihu Yesu

6 Idan ka koyar da 'yan'uwa wadannan abubuwa za ka zama mai hidima mai kyau na Almasihu Yesu, wanda ya yi girma a cikin maganan nan ta bangaskiya da kuma koyarwan nan mai kyau wanda kake bi har wa yau. ⁷Ka yi nesa da tatsuniyoyin banza marasa amfani. Ka hori kanka ka kasance da hali irin na Allah. ⁸Ko da yake horon jiki yana da ɗan amfani, amma dai kasancewa da hali irin na Allah ya fi amfani ta kowace hanya, don yana jawo albarka ga rayuwan nan ta yanzu da kuma rayuwa mai zuwa. ⁹Wannan magana tabbatacciya ce, kuma ta isa a karɓe ta ɗungum. ¹⁰Muna fama^d da aiki, don mun sa zuciyarmu ga Allah mai rai wanda yake Mai Ceton kowa, musamman ga wadanda suka ba da gaskiya.

¹¹Ka umarta ka kuma koyar da wadannan abubuwa. ¹²Kada ka bar wani yã rena furuciyarka, amma ka zama abin koyi ga

^c 3.16 **An bayyana shi:** Wadansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "An bayyana Allah", wadansu kuma "Wanda aka bayyana" ne a nan.

^d 3.16 **Ruhu ya nuna shi mai gaskiya ne:** Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne, "A cikin Ruhu an nuna shi mai gaskiya ne".

^e 4.10 **muna fama:** Wadansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "Muke shan wulafanci" ne a nan.

sauran masu bi, cikin magana, da rayuwa, da kauna, da bangaskiya, da kuma tsabtar rai. ¹³ Kafin in zo, ka ci gaba da karanta Rubutaccen Maganar Allah wa jama'a, da wa'azi, da kuma koyarwa. ¹⁴ Kada ka kyale wannan baiwar da take cikinka, wadda aka ba ka ta wurin annabci lokacin da majalisar dattibai suka sa maka hannun albarka. ¹⁵ Ka aikata wadanna abubuwa cikin aiki, ka miƙa kanka dungum gare su, don kowa yã ga cin gabanka. ¹⁶ Ka lura sosai da kanka da kuma koyarwarka. Ka ci gaba da yin wadannan abubuwa, don in ka yi haka za ka ceci kanka da kuma masu jinka.

Koyarwa game da Gwauraye, Dattibai da Bayi

5 ¹ Kada ka tsawata wa tsoho, amma ka yi masa magana kamar shi baba ne a gare ka. Samari kuma ka yi musu magana kamar 'yan'uwa, ² tsofaffin mata kuma kamar uwaye, sa'an nan 'yan mata kamar 'yan'uwa, da matuƙar tsabtar rai.

³ Ka ba da girma ga matan da mazansu suka mutu, wadanda a gaskiya ba su da kowa. ⁴ Idan mace da mijinta ya mutu tana da 'ya'ya ko jikoki, to, sai su fara koyon yin ayyukan addininsu ga danginsu, don ta haka su ma za su mayar wa iyayensu taimakon da suka samu daga gare su. Gama Allah yana jin daƙin wannan. ⁵ Mace wadda mijinta ya mutu, wadda ba ta da kowa da zai taimake ta, za ta sa zuciyarta ga Allah ke nan, tana roƙo da addu'o'i dare da rana zuwa gare shi don taimako. ⁶ Amma mace wadda mijinta ya mutu, wadda kuma take rayuwar son jin daƙin kanta kawai, ta riga ta mutu ko da yake a raye take. ⁷ Ka ba su wadannan umarnai don su kasance wadanda ba su da abin zargi a gaban mutane. ⁸ Duk wanda ba ya kula da danginsa, musamman iyalin gidansa, ya ƙaryata bangaskiyarsa ke nan kuma ya fi wanda yake marar ba da gaskiya muni.

⁹ Mace da mijinta ya mutu ba ta isa a kirga ta ɗaya daga cikin matan da mazansu suka mutu ba, sai dai shekarunta sun kai sittin, kuma lokacin da mijin yake da rai ta kasance mace mai aminci gare shi. ¹⁰ Ta kuma kasance wadda aka san ayyukanta masu kyau ne. Wato, ta zama wadda ta yi renon 'ya'yanta da kyau, tana karɓan baƙi, tana yi wa masu bi hidima, tana taimakon wadanda suke cikin damuwa, kuma ta kowace hanya tana miƙa kanta ga yin abubuwan kirki.

^e 5.9 ta kasance mai aminci: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne, "Ta kasance mai miji ɗaya."

11 Amma kada ka sa mata masu kuruciya da mazansu suka mutu cikin wannan lissafi, domin sa'ad da sha'awar jikinsu ta raba hankalinsu daga Almasihu sukan so su yi aure. ¹² Ta haka suna jawo wa kansu hukunci, don sun karye alkawarinsu na fari. ¹³ Ban da haka ma, sukan koyi zaman banza, suna shige-shigen gidajen mutane. Ba ma zaman banza suke yi kawai ba, amma har da gulma ma, suna kai da kawowa suna maganganu da ba su kamata ba. ¹⁴ Na fi so mata masu kuruciyar da mazansu suka mutu su yi aure, su haifi 'ya'ya, su bi da sha'anin gidajensu, don kada a ba abokan gābanmu damar yin mugayen maganganu a kanmu. ¹⁵ Gama wafansu sun riga sun juye suna bin Shaidan. ¹⁶ Idan akwai mace mai bi wadda cikin danginsu akwai matan da mazansu suka mutu, to, sai ta taimake su, kada a sa wa jama'ar masu bi nauyi. Ta haka jama'ar masu bi za ta sami damar taimakon ainihin wafanda mazansu suka mutu, kuma da ba su da kowa.

17 A ba da girma ga dattiban da suna hidimarsu yadda ya kamata, musamman wafanda suke fama cikin wa'azi da koyarwa. ¹⁸ Gama Rubutaccen Maganar Allah ya ce, “Ba za a rufe bakin bijimi sa'ad da yake sussuka ba”, da kuma “Mai aiki ya cancanci ladansa”. ¹⁹ Kada ka yarda da wata fara da an kawo a kan wani dattijon jama'ar masu bi sai da shaidu biyu ko uku. ²⁰ Game da wafanda suke cikin zunubi, ka tsawata musu a gaban jama'a, don sauran su ji tsoro. ²¹ A gaban Allah da Almasihu Yesu da kuma mala'ikun da aka zaba, ina maka gargadi ka bi wafannan umarnai ban da sonkai ko nuna cewa ka fi son wani fiye da sauran. ²² Kada ka yi saurin sa wa wani hannun albarka, kuma kada ka sa kanka a zunubi na wafansu. Amma ka keke kanka da tsarki.

23 Kada ka dinga shan ruwa kadai, amma ka sha ruwan inabi mai tsami kadan saboda ciwon cikinka da kuma yawan rashin lafiyarka. ²⁴ Zunuban wafansu mutane suna nan a fili, kuma zunubansu sukan riga bayyana kafin a hukunta su. Amma wafansu daga baya ne zunubansu sukan bayyana a fili. ²⁵ Haka kuma ayyuka masu kyau a fili suke, ko ba ma a fili suke ba, ba sa iya kasance a boye.

6 ¹ Duk wafanda suke karfashin bauta, su ba iyayengijinsu cikakkiyar bangirma wadda ta dace, don kada a zargi sunan Allah tare da koyarwarmu. ² Kada bayi wafanda iyayengijinsu masu bi ne su yi musu rashin biyayya, a kan cewa su iyayengijinsu

'yan'uwa ne cikin bi. A maimakon haka, sai su fara koƙari tun da yake iyayengijinsu, waƙanda suke samun amfanin aikinsu masu bi ne, kuma waƙanda ake kauna.

Gargadi game da Koyarwar Karya

Lallai ne ka koyar ka kuma yi gargadi a kan waƙannan abubuwa. ³ Duk wanda yana da wata koyarwa dabam wanda bai kuma yarda da ainihin maganar Ubangijinmu Yesu Almasihu da kuma koyarwa wadda take bisa ga bin Allah ba, ⁴ wannan yana cike da daga kai, kuma bai san kome ba. Wannan kuma yana rife da mugun halin son gardama da mahawara game da kalmomi. Ai, wannan ne yake kawo kishi, da rikici, da zage-zage da mugayen zace-zace, ⁵ da yawan gardama tare da waƙanda tunaninsu ya zama banza, gaskiya kuma ta guje musu. Waƙannan suna ganin bin Allah wata hanya ce ta samun arziki. ⁶ Babu shakka! Akwai arziki sosai a bin Allah ga wanda yake da kwanciyar rai ga abin da yake da shi. ⁷ Don ba mu shigo cikin duniya da kome ba, haka ma ba za mu iya fita cikinta da kome ba. ⁸ Idan dai muna da abinci da rigunan sawa, wannan ma ya isa. ⁹ Amma waƙanda suke marmarin yin arziki sukan faɗi cikin jarraba, cikin tarko na mugayen sha'awace-sha'awace iri-iri na banza, da na cutar da sukan sha kansu su ja su zuwa ga lalacewa da halaka. ¹⁰ Gama kaunar kuɗi ita ce tushen kowace irin mugunta. A cikin son yin arziki da sauri waƙansu sun kauce daga bangaskiyarsu har suka jawo wa kansu bakin ciki mai yawa.

Gargadi ga Timoti

11 Amma ya kai mutumin Allah, ka guje wa dukan waƙannan abubuwa, ka sa kai ga neman adalci, da kasancewa da hali irin na Allah, da bangaskiya, da kauna, da jimrewa, da kuma tawali'u. ¹² Ka yi kyakkyawar tseren nan, wato, tsere na bangaskiya. Ka karɓi lada na rai madawwami wanda ta dalilinsa ne aka kira ka, a lokacin da ka yi kyakkyawar shaida a gaban shaidu masu yawa. ¹³ Ina umarce ka a gaban Allah wanda yake ba da rai ga dukan kome, da kuma Almasihu Yesu wanda a cikin shaidarsa a gaban Buntus Bilatus ya yi kyakkyawar shaida, ¹⁴ ka kiyaye dokan nan ba tare da abin zargi ko laifi ba har sai Ubangijinmu Yesu Almasihu ya bayyana. ¹⁵ Wannan bayyanuwar kuwa Allah zai sa ta kasance a daidai lokaci. Allah wanda shi ne Mai albarka, kuma shi ne kaɗai Mai iko duka, Sarkin sarakuna, da Ubangijin

iyayengiji. ¹⁶ Shi ne kadai marar mutuwa, mai kasancewa a cikin hasken da ba wanda yana iya kusa da shi. Shi ne wanda babu wani da ya taɓa gani, ko ya iya gani. A gare shi girma, da mulki marar ƙarewa su tabbata. Amin.

Masu Bin Yesu da Suke Masu Arziki

17 Ka umarci waɗanda suke da arziki a duniyan nan cewa kada su daga kai ko su sa zuciyarsu a kan arziki wanda ba ya jimawa. Amma su sa zuciyarsu ga Allah wanda yake ba mu kome hannu sake don jin daɗin kanmu. ¹⁸ Ka umarce su su nuna alheri, su ƙara yin ayyuka masu kyau, su kasance masu bayarwa hannu sake, suna taimakon waɗansu. ¹⁹ Ta haka za su yi wa kansu ajiya wadda za ta zama tushen rayuwa mai zuwa, saboda su sami rai wanda shi ne ainihin rai.

Maganar Karshe

20 Timoti, ka lura da abin nan da aka ba ka amana. Ka ware kanka daga maganganun banza na maganar reni ga Allah, da koyarwar da take cike da gardamar da ake ɗauka wai ilimi ne amma ƙarya ne. ²¹ Ta bin wannan koyarwa waɗansu mutane sun riga sun kauce wa hanyar bangaskiya.

Alheri yã kasance tare da ku.

WASIKAR BULUS TA BIYU ZUWA GA TIMOTI

Gabatarwa

Wannan wasika ita ce ta biyu wadda Manzo Bulus ya rubuta wa Timoti, dansa cikin bangaskiya. Ya rubuta ta yayin da yake a kurkuku a Roma (1.8, 16-17; 2.9) a karshen aikinsa, dab kuma da mutuwarsa a A.D. 67 ko 68.

Manufar wasikar ita ce don a gargadi Timoti a kuma karfafa shi ya jimre a fuskar wahala, ya kuma ci gaba da aikin da Bulus ya yi saboda Almasihu.

Da farko, wasikar ta karfafa Timoti ya kula da koyarwar da ya samu sosai (1.14). Da kuma kada ya ji tsoro shan wuya (1.8; 2.3-7), amma ya guji koyarwar karya (2.14-19). Ta kuma gargade shi game da kwanakin karshe (3.1-17).

Bulus ya kammala wasikar cikin farin ciki da sa zuciyar cewa Ubangiji zai fitar da shi daga kowane irin mugunta ya kuma kiyaye shi har zuwa mulkinsa (4.18).

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa 1.1-2

Yabo da karfafawa 1.3—2.13

Gargadi da shawara 2.14—4.5

Halin da Bulus yake ciki 4.6-18

Maganar karshe 4.19-22

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus manzon Almasihu Yesu bisa ga umarnin Allah. Allah ya aike ni in sanar da alkawarin rai wanda yake cikin Almasihu Yesu.

2 Zuwa ga Timoti dana wanda nake kauna. Alheri, da jinkai, da salama daga Allah Uba da Almasihu Yesu Ubangijinmu su kasance tare da kai.

Godiya da Karfafawa

3 Ina gode wa Allah wanda nake masa hidima da tunanin da yake tabbatar mini ba ni da laifi kamar yadda kakannina suka yi, sa'ad da nake tunawa da kai kullum dare da rana cikin addu'o'ina.

1.2: A. M. 16.1

⁴ Sa'ad da na tuna da hawayenka, sai in ji marmarin ganinka, don dai in cika da farin ciki. ⁵ Na tuna da bangaskiyan nan taka ta gaske, bangaskiya ta kasance a cikin kakarka Loyis, da kuma mamarka Yunis, wadda kuma na tabbata kake da ita. ⁶ Shi ya sa ina tuna maka ka inganta baiwan nan wadda take cikinka, wadda Allah ya ba ka sa'ad da na sa maka hannun albarka. ⁷ Gama Ruhun da Allah ya ba mu bai mai da mu masu tsoro ba, sai dai masu iko, da fauna, da kuma natsuwa.

⁸ Domin haka kada ka ji kunyar shaidar Ubangijinmu, ko kunyata da aka dfaure domininsa, amma mu jimre cikin shan wahala tare saboda Labari Mai Dadin nan, ta wurin ikon Allah. ⁹ Shi ne kuma ya cece mu, ya kira mu mu zama masu tsarki. Wannan kira ba bisa ga ayyuka na samun lada ba ne, amma bisa ga nufinsa da alherinsa. Wannan alheri an ba mu ne ta wurin Almasihu Yesu kafin kafuwar duniya, ¹⁰ amma yanzu an bayyana mana shi ta wurin zuwan Mai cetonmu Almasihu Yesu. Shi ya kawar da mutuwa kuma ta wurin bishara ya bayyana mana rayuwan nan marar farewa a fili.

¹¹ Saboda wannan Labari Mai Dadi ne aka nafa ni mai wa'azi, da manzo, da kuma malami. ¹² Don haka ne kuma ina shan wahala kamar yadda nake sha ko a yanzu. Amma duk da haka ba na jin kunya domin na san ga wane ne na ba da gaskiya, kuma na tabbata zai lura da dukan abin da ya ba ni amanarsa, "har zuwa Ranan nan.

¹³ Ka riƙe koyarwan nan ta gaskiya, wadda ka ji daga wurina sosai, ka kuma yi koyi da ita. Ka kasance cikin bangaskiya da fauna da suke namu cikin Almasihu Yesu. ¹⁴ Ta wurin taimakon Ruhu Mai Tsarkin da yake zaune cikinmu, ka kula da wannan koyarwa ta gaskiyar da aka ba ka amanarta.

¹⁵ Ka san cewa kowa a Asiya ya juya mini baya, har da Faijelus da Hamojenis. ¹⁶ Bari Ubangiji yā nuna jinkai ga iyalin gidan Onesiforus, don kullum yakan karfafa ni, kuma bai ji kunya wai ni dan kurkuku ne ba. ¹⁷ A maimakon haka da ya iso Roma, ya neme ni ba da fata lokaci ba, sai da ya same ni. ¹⁸ Bari Ubangiji yā sa a Ranan nan Onesiforus yā sami jinkai daga wurinsa! Ai, kai ma ka sani sarai irin hidimar da ya yi mini a Afisa.

1.5: A. M. 16.1 1.11: 1 Tim 2.7

^a 1.12 Zai lura da dukan abin da ya ba ni amanarsa: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne, "Zai lura da dukan abin da na ba shi amanarsa".

Soja Mai Aminci na Almasihu

2 ¹ Kai kuma dana, ka yi farfi ta wurin alherin da yake namu cikin Almasihu Yesu. ² Duk abin da ka ji daga gare ni a gaban shaidu masu yawa ka koya wa mutane masu aminci waƙanda su ma za su iya koya wa waƙansu.

3 Ka jimre tare da mu cikin shan wahala kamar soja mai kyau na Almasihu Yesu. ⁴ Ai, babu sojan da yake a kan aiki da zai sa kansa cikin al'amuran duniya, gama niyyar soja shi ne yā sa shugabansa yā ji daƙi. ⁵ A sha'anin wasan guje-guje da tsalle-tsalle kuwa, ba wanda yake samun lada sai dai ya bi dokokin wasan. ⁶ Ai, manomin da ya yi aikinsa sosai shi ne ya kamata yā fara samun rabon amfanin gona. ⁷ Ka yi tunani a kan abin da na faɗa maka, don Ubangiji zai ba ka ganewa cikin dukan kome.

8 Ka tuna da Yesu Almasihu wanda an ta da shi daga matattu, wanda kuma yake zuriyar Dawuda, kamar yadda Labari Mai Daƙin da nake shelarsa ya koyar. ⁹ Saboda shelar Labari Mai Daƙin nan ne nake shan wahala, har zuwa ga ɗauri da sarƙa kamar wanda ya yi laifi. Amma dai ba wanda zai iya ɗaura maganar Allah. ¹⁰ Domin haka na jimre da kome saboda waƙanda aka zaɓa, don su ma su sami ceton nan wanda yake ta wurin Almasihu Yesu, su kuma sami shiga madawwamiyar ɗaukaka. ¹¹ Wannan magana tabbatacciya ce, mai cewa;

Idan mun mutu tare da shi,
za mu rayu tare da shi;

¹² Idan mun jimre,
za mu yi mulki tare da shi.
Idan mun yi mūsun saninsa,
shi ma zai yi mūsun saninmu;

¹³ Idan ba mu da aminci,
shi mai aminci ne,
don ba za ya iya yin mūsun kansa ba.

Ma'aikacin da Allah Ya Yarda da Shi

14 Ka riƙa tuna musu waƙannan abubuwa, ka kuma gargade su a gaban Ubangiji cewa kada su yi gardama a kan kalmomi, domin ba ta da amfani sai dai ta bata waƙanda suke jinta. ¹⁵ Ka yi iyakacin koƙarinka ka sami cikakkiyar yarda a gaban Allah. Ka kasance ma'aikacin da ba shi da kunya game da aikinsa, kana

kuma koyar da kalmar gaskiya daidai. ¹⁶ Ka guje wa maganganun banza na maganar reni ga Allah, don sukan ja mutane zuwa ga rayuwa ta rashin kasancewa da hali irin na Allah. ¹⁷ Maganarsu kuwa tana bazu kamar babban miki mai cin naman jiki. A cikinsu akwai Himeniyus da Filetus, ¹⁸ waƙanda sun bar hanyar gaskiya da cewa, ai, an riga an yi tashin matattu. Suna ta bata bangaskiyar waƙansu. ¹⁹ Amma zaunannen tushen nan da Allah ya kafa, yana nan daram da hatimin da aka buga a kansa cewa, “Allah ya san waƙanda suke nasa” kuma “Duk wanda yake cewa shi na Ubangiji ne bari yā yi nesa da mugun aiki.”

20 A cikin babban gida ba kayan zinariya da na azurfa ne kaƙai suke ciki ba, akwai ma na itace da na yumbu, waƙansu domin aiki mai daraja, waƙansu kuma don aiki marar daraja. ²¹ Duk wanda yake tsarkake kansa daga abubuwa marasa darajan nan, zai zama abin da aka keƙe don aiki na musamman ga Maigidan, shiryayye kuma don kowane irin aiki mai kyau.

22 Ka guji mugayen sha’awace-sha’awace na matasa, ka sa kai ga neman adalci, da bangaskiya, da kauna, da kuma salama, tare da waƙanda suke kira ga Ubangiji da zuciya mai tsabta. ²³ Kada wani abu ya haƙa ka da gardandamin banza marasa kan gado; kai ma ka san yadda suke jawo yawan hayaniya. ²⁴ Kada mai hidimar Ubangiji yā zama mai yawan hayaniya, amma dai yā zama mai kirki ga kowa, yā kasance mai iya koyarwa, da mai haƙuri. ²⁵ Sa’an nan kuma a cikin saukin kai yā gargadi masu gaƙa da koyarwarsa, ko wataƙila Allah zai ba su dama su tuba su kai ga sanin gaskiya. ²⁶ Sa’an nan bayan sun koma cikin hankalinsu, sai su sami kubuta daga tarkon da Shaidan ya kama su da shi don su bi nufinsa.

Rayuwar Kwanakin Karshe

3 ¹ Ka sani fa, a kwanakin ƙarshe za a sha wuya sosai. ² Domin mutane za su zama masu sonkansu, masu son kuƙi, masu taƙama, masu girmankai, masu zage-zage, marasa biyayya ga iyayensu, marasa godiya, marasa tsoron Allah, ³ marasa kauna, masu riƙe juna a zuciya, masu bata sunayen waƙansu, marasa kame kansu, masu keƙa, masu gaƙa da duk abin da yake mai kyau, ⁴ masu cin amana, marasa hankali, waƙanda sun cika da daƙa kai, masu son jin daƙin kansu fiye da son Allah, ⁵ a waje suna nuna halin addini, amma kuma ta wurin rayuwarsu suna mūsun ainihin ikonsa. Ka guje wa irin mutanen nan. ⁶ A cikinsu kuwa akwai

wadanda sukan nemi hanya su shiga cikin gidajen mutane su rinjayi mata marasa wayo wadanda zunubi ya sha kansu, kuma mugayen sha'awace-sha'awace iri-iri suna ta yawo da hankalinsu. ⁷Wadannan ne matan da kullum suna kan koyo, amma duk da haka ba sa kaiwa ga sanin gaskiya. ⁸Kamar yadda Jenis da Jambras^b suka yi gāba da Musa, haka ma wadannan mutane suna gāba da gaskiya, hankalinsu kuma ya face, bangaskiyarsu kuwa ta banza ce. ⁹Amma ba za su kai da nisa ba, don da sauri za a gane da wautarsu a fili kamar yadda aka yi da na Jenis da Jambras.

Umarnai na Karshe

10 Yanzu ka riga ka bi koyarwata, da halina, da manufata ta rayuwa, da bangaskiyata, da haƙurina, da ƙaunata, da kuma jimrewata. ¹¹Ka kuma sani tsanani da wahalar da suka same ni a Antakiya, da Ikoniya da Listira. Duk da haka, Allah ya cece ni daga cikinsu. ¹²Lallai, duk wanda yake so yā yi rayuwa da hali irin na Allah a cikin Almasihu Yesu zai sha tsanani. ¹³Amma mugayen mutane da masu rudu halinsu na mugunta zai ƙara muni gaba-gaba, suna ruɗin mutane, su kuma ana ruɗinsu. ¹⁴Amma kai kuwa, ka ci gaba da abin da ka koya, ka kuma ba da gaskiya sosai a kansa, domin kana sane da wadanda ka koya daga gare su. ¹⁵Ka tuna yadda tun kana ƙaramin yaro ka riga ka san Rubutattun Maganar Allah masu tsarki wadanda suna iya koya maka hanyar samun ceto ta wurin bangaskiya cikin Almasihu Yesu. ¹⁶Duk Rubutaccen Maganar Allah hurarre ne daga wurinsa, yana kuma da amfani^b wajen koyarwa, da tsawatarwa, da gyaran hali, da kuma horarwa cikin adalci, ¹⁷don duk wanda yake mutumin Allah yā zama cikakke, yana a shirye kuma domin kowane irin aiki mai kyau.

4 ¹Ina umarce ka a gaban Allah da Almasihu Yesu, wanda zai hukunta masu rai da matattu, kuma zai dawo yā kafa mulkinsa, ²ka nace cikin wa'azin maganar Allah ko da zarafi ko ba zarafi. Ka ja hankalin mutane, ka tsawata musu, ka kuma ƙarfafasu tare da iyakacin haƙuri da koyarwa. ³Gama lokaci yana zuwa da mutane ba za su so jin koyarwa ta gaskiya ba, a

3.8: Fit 7.11 3.11: A. M. 13.14-52; 14.1-20

^b 3.8 **Jenis da Jambras:** Babu wadannan sunayen a Tsohon Alkawari, amma bisa ga masanan tarihin Yahudawa, mutanen nan su ne bokayen nan biyu na ƙasar Masar da suka yi gāba da Musa lokacin da ya so yā fitar da 'ya'yan Isra'ila daga ƙasar Masar (Dubu Fit 7.11,22; 9.11).

^b 3.16 **Duk Rubutaccen Maganar Allah hurarre ne daga wurinsa, yana kuma da amfani:** Wata juyi na wadannan kalmomi shi ne, "Duk Rubutaccen Maganar da Allah ne ya huro yana da amfani."

maimakon haka don bin abin da zuciyarsu yake so da kuma kaiƙayin da kunnuwarsu suke yi za su kai kansu wajen malaman da za su fada musu irin abin da suke so su ji. ⁴Mutane za su ƙi bin gaskiya su mai da hankalinsu ga jin tatsuniyoyi. ⁵Amma kai dai ka natsu cikin kowane hali, ka jimre cikin wahala, ka yi aikin mai bishara, ka cika hidimarka na zamanawan Allah.

6 Gama lokacin da za a mika ni kamar hadaya, wato, lokacin da zan bar wannan rayuwa ya yi. ⁷Na yi tseren nan mai kyau, na kammala tserena, na kuma riƙe amanar bangaskiyar da aka ba ni. ⁸Yanzu an shirya mini lada na aikin adalci, wanda Ubangijin da yake alƙali mai adalci zai ba ni a Ranan nan. Ba ni kadai ba, amma ga dukan wafanda suke jira cikin ƙauna su ga bayyanuwarsa.

Maganar Karshe

9 Ka yi iyakacin ƙoƙarinka ka zo wurina da sauri, ¹⁰domin Dimas ya kyale ni saboda ƙaunar duniyan nan, ya tafi Tasalonika, Kirzens ya tafi Galatiya, Titus kuma ya tafi Dalmatiya. ¹¹Luka ne kadai yana tare da ni. Ka nemi Markus ka zo tare da shi, saboda yana da amfani sosai gare ni cikin aikina. ¹²Na aiki Tikikus zuwa Afisa. ¹³Sa'ad da za ka zo ka kawo mini rigar sanyin da na bari a hannun Karbus a Toruwas, da littattafan nan, musamman fatun nan na rubutu. ^c ¹⁴Alezanda maƙerin tagullan nan ya cuce ni sosai. Ubangiji zai saka masa gwargwadon abin da ya yi. ¹⁵Kai ma ka lura da shi gama ya yi gāba sosai da saƙonmu.

16 A farkon ƙāre kaina da na yi a gaban masu shari'a ba wanda ya rufa mini baya, kowa ya guje ni. Kada dai Allah yā lissafta wannan a kansu. ¹⁷Amma Ubangiji ya kasance da ni ya ba ni ƙarfi, don ta wurina wannan saƙo zai sami cikakkiyar shela har dukan wafanda ba Yahudawa ba su ji. Kuma ya fitar da ni daga bakin zaki wato, hukuncin mutuwa. ¹⁸Ubangiji zai fitar da ni daga kowane irin mugun abu, zai kuma kiyaye ni, yā kai ni mulkinsa na sama. A gare shi bari daukaka ta tabbata har abada abadin! Amin.

4.10: Kol 4.14; Fil 24; 2 Kor 8.23; Gal 2.3; Tit 1.4

4.11: Kol 4.14; Fil 24; A. M. 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Kol 4.10

4.12: A. M. 20.4; Afi 6.21-22; Kol 4.7-8 4.13: A. M. 20.6

4.14: 1 Tim 1.20; Zab 62.13; Rom 2.6

^c 4.13 fatun nan na rubutu: A zamanin Bulus ana rubutu a kan fatu ne.

Gaisuwar Karshe

19 Ka gai mini da Biriskila da Akila da kuma iyalin gidan Onesiforus. ²⁰ Arastus yana nan har yanzu a Korinti, kuma na bar Turofimus cikin rashin lafiya a Militus. ²¹ Ka yi iyakacin kofarinka ka zo kafin a fara damina. Yubulus da Fudens, da Lainus, da Kalaudiya da dukan sauran 'yan'uwa suna gaisuwa.

22 Ubangiji yã kasance da ruhunku. Alherinsa kuma yã kasance tare da ku.

WASIKAR BULUS ZUWA GA TITUS

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan *Wasika zuwa ga Titus zuwa ga Titus* abokin aikinsa da yake a Kirit. Ana zato Bulus ya rubuta ta a Makidoniya ne, lokacin da yake a hanyarsa zuwa Nikafolis a yankin Akaya a shekara ta A.D. 65.

Da farko an tuna wa Titus irin halin da ya kamata shugabannin jama'ar masu bi su kasance da shi wanda ya bambanta sosai da irin mugun halin da mutanen Kirit suke da shi. An shawarci Titus yadda zai koyar da mutane dabam-dabam a bisa ga shekarunsu a cikin jama'ar masu bi. A karshe kuma an shawarce shi game da yadda masu bi za su yi rayuwarsu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-4

Ma'aikatan jama'ar masu bi 1.5-16

Ayyuka na fungiyoyi dabam-dabam cikin jama'ar masu bi
2.1-15

Gargadi 3.1-11

Maganar Karshe 3.12-15

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bulus bawan Allah kuma manzon Yesu Almasihu. An mai da ni manzo don in karfafa bangaskiyar waƙanda Allah ya zaƙa, domin in taimake su su san gaskiyar da ta dace da bin Allah, ² ta wurin sa zuciya ga rai madawwami. Allah shi da ba ya karya ya yi alkawarin wannan rai madawwami tun kafin farawar zamanai. ³ Sa'an nan a daidai lokaci ya bayyana shi a cikin sakonsa wanda nake wa'azi, wanda kuma aka ba ni amanarsa ta wurin umarnin Allah Mai Cetonmu.

⁴ Zuwa ga Titus dana na gaske cikin bangaskiya da muke da ita dukanmu.

Alheri da salama daga Allah Uba, da Almasihu Yesu Mai Cetonmu su kasance tare da kai.

Aikin Titus a Kirit

⁵ Na bar ka a Kirit don ka kammala abin da ya rage a yi, ka kuma naƙa dattibai a kowane gari, kamar yadda na umarce ka. ⁶ Dattijo^a yā kasance marar laifi a gaban mutane, mai mace guda,^b wanda kuma yaransa sun ba da gaskiya ga Yesu. Yaransa su zama waƙanda ba a san su da halin iskanci ko kin ji ba. ⁷ Tun da yake shugaban jama'ar masu bi mai hidimar Allah ne, dole ne yā kasance ba shi da laifi ga kowa. Kada yā zama mai daga kai ko mai saurin fushi, ko mashayi, ko mai rikici, ko kuwa mai kwadayin kuƙi. ⁸ A maimakon haka yā kasance mai karɓan baƙi, mai cika son yin abu mai kyau, kuma mai natsuwa sosai, mai adalci, mai tsarki, wanda kuma yake kame kansa. ⁹ Shugaba yā zama wanda yana riƙe da maganar saƙon Allah ta gaske kankan daidai kamar yadda ake koyarwa, domin yā karfafa waƙansu ta wurin wa'azi da koyarwa na kwarai, yā kuma iya fallasa kuskuren waƙanda suke gāba da koyarwarsa.

¹⁰ Akwai 'yan tawaye da yawa, masu maganganu marar kan gado, masu ruƙu, musamman cikin Yahudawan da suka zama masu bi. ¹¹ Dole ne a tsawata musu su yi shiru, tun da yake suna ta da hankalin iyalai da yawa ta hanyar koyar da abin da bai kamata ba don neman kazarar riba. ¹² Ai, mutumin Kirit ne, kuma ɗaya daga cikin annabawansu, ya faɗa cewa;

1.4: 2 Kor 8.23; Gal 2.3; 2 Tim 4.10 1.6-9: 1 Tim 3.2-7

^a 1.6-9 Dattijo: Wato, shugaban jama'ar masu bi ke nan.

^b 1.6 mace guda: Wani juyi na waƙannan kalmomi shi ne "Wanda ya yi aure sau ɗaya kawai".

“Kiritawa kullum masu karya ne, mugayen dabbobi, 'yan kyuya masu yawan cin abinci”. ¹³ Wannan shaida gaskiya ce. Saboda haka ka tsawata musu sosai, don su kai ga bangaskiya ta gaskiya, ¹⁴ don su daina sauraron tatsuniyoyin Yahudawa, da bin dokokin mutane waƙanda suka ki gaskiya. ¹⁵ Kome mai tsabta ne ga waƙanda suke da tsabtar zuciya. Amma ba abin da yake da tsabta ga waƙanda ba su ba da gaskiya ba ko tsabtar zuciya saboda ainihin lamirinsu da hankalinsu marar tsabta ne. ¹⁶ Da baki suna cewa sun san Allah, amma ta ayyukansu suna m̄sun saninsa. Sun zama abin kyama, marasa biyayya, kuma ba su ma isa su yi aiki mai kyau ba.

Yin Koyarwa ta Gaskiya

2 ¹ Amma kai dai, dole ka koyar da abin da yake daidai da koyarwa ta gaskiya. ² Ka koyar da tsofaffin maza su kame kansu, su yi kwazo, su kuma natsu, su tsaya sosai cikin bangaskiya, da kauna da kuma jimrewa.

³ Haka kuma ka koyar da tsofaffin mata su yi rayuwar da ta dace da mata da suke masu bi, ba masu yin karya a kan waƙansu ba, ko waƙanda shaye-shaye sun sha karfinsu. Sai su koyar da abin da yake da kyau, ⁴ don su koya wa mata masu kuruciya su kaunaci mazansu da 'ya'yansu, ⁵ su zama masu kame kansu, masu tsabtar rai, masu iya kula da iyalansu, masu hankali, masu biyayya ga mazansu, don kada a rena maganar Allah.

⁶ Haka kuma ka gargadi samari su kame kansu. ⁷ A cikin dukan kome ka nuna kanka mutum ne mai aikin nagari, wanda ya isa abin koyi. Ka yi koyarwarka da gaske tare da kwazo, ⁸ da kuma magana mai ma'ana wadda ba za a iya samun abin zargi a cikinta ba. Ta haka za ka ba wa abokan gaƙanka kunya yayin da sun rasa mugun abin da za su faɗa a kanmu. ⁹ Ka umarci bayi su yi biyayya ga iyayengijinsu cikin kome, su kuma sa a ji daɗinsu. Kada su amsa musu magana da magana, ¹⁰ ko su yi musu sata. A maimakon haka su nuna cewa su masu kirki ne da masu aminci, don a cikin dukan kome su kawo girmamawa ga koyarwan nan da take game da Allah Mai Cetonmu.

¹¹ Gama Allah ya bayyana alherinsa domin ceton dukan mutane. ¹² Alherin nan yana koya mana mu bar rayuwa marar hali irin na Allah, da sha'awace-sha'awacen duniya, mu kame kanmu, mu zama masu adalci, muna masu hali irin na Allah a wannan duniya. ¹³ Mu yi zaman haka yayin da muke zaman jira da sa zuciya ga albarkan nan mai zuwa, wato, bayyanuwar

ɗaukakar Allahnmu mai girma da Mai Ceto Yesu Almasihu.⁶
¹⁴ Yesu ne ya bayar da kansa domin yã fanshe mu daga dukan mugunta, don yã tsarkake wa kansa mutanen da za su zama nasa waɗanda suna da marmarin yin ayyukan nagari.

¹⁵ Ka koyar da waɗannan abubuwa, ka ƙarfafa masu jinka, ka kuma tsawata musu da dukan iko. Kada ka yarda wani yã rena ka.

Rayuwar da ta Dace da Masu Bi

3 ¹ Ka tuna wa mutanenka su riƙa biyayya ga shugabanni da kuma masu mulki, su yi musu ladabi, su kuma kasance a shirye don yin kowane irin aiki mai kyau. ² Kada su yi wa wani mugun magana, kuma su zauna cikin salama, su kuma kasance da sauƙinkai, su nuna hali mai kyau ga kowa. ³ Gama mu ma a dā wawaye ne, marasa biyayya, aka kuwa ruɗe mu. Sha'awace-sha'awace da kwaɗayi iri-iri suka ɗaure mu, muka kuma yi rayuwarmu cikin kishi da riƙe juna a zuciya. Mutane suka ƙi mu, mu kuma muka ƙi su.

⁴ Amma a sa'ad da aka bayyana alheri da ƙaunar Allah Mai Cetonmu, ⁵ sai Allah ya cece mu. Wannan kuwa ya yi ba don mun yi waɗansu ayyuka na adalci ba, amma bisa ga jinkansa ne ya cece mu ta wurin wankan nan na Ruhu Mai Tsarki wanda ya ba mu sabon haihuwa da sabon rai. ⁶ Ruhu Mai Tsarkin nan ne aka zubo a yalwace a kanmu ta wurin Yesu Almasihu Mai Cetonmu. ⁷ Ya yi wannan domin ta wurin alherinsa mu sami zaman marasa laifi a gaban Allah, kuma mu zama waɗanda za su gāji rai madawwamin nan da muka sa zuciya a kai. ⁸ Maganan nan tabbatacciya ce.

Ina so ka ƙarfafa waɗannan abubuwa sosai, don waɗanda sun ba da gaskiya ga Allah su nace yin amfani da su wajen yin aikin da yake mai kyau. Waɗannan abubuwa kuwa suna da kyau ainu, kuma suna da amfani ga kowa. ⁹ Amma ka guje wa gardandamin banza, da lissafin sunayen kakanni, da jayayya, da kuma yawan gardama game da Doka, saboda ba su da amfani kuma banza ne. ¹⁰ Amma ga mutum mai rigima, bayan ka gargade shi da farko da na biyu, sai ka rabu da shi. ¹¹ Ka sani cewa irin mutumin nan ya ɓace, kuma zunubansa sun riga sun hukunta shi.

2.14: Zab 130.8; Fit 19.5; M. Sh 4.20; 7.6; 14.2; 1 Bit 2.9

⁶ 2.13 Allahnmu mai girma da Mai Ceto Yesu Almasihu: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne “Mai girman nan Allah Mai Cetonmu.”

Gargadi na Karshe

12 Sa'ad da na aika Artimas ko Tikikus wurinka, sai ka yi iyakacin kofarinka ka zo wurina a Nikafolis, don ina da niyya cin damina a can. ¹³ Ka kuma yi iyakacin kofarinka ka taimaki Zenas lauyan nan, da Afolos su kama hanya. Ka kuma tabbata cewa ba su rasa kome ba. ¹⁴ Dole mutanenmu su riƙa koya miƙa kansu ga aikata ayyuka nagari, domin su iya taimakawa wajen biyan muhimman bukату. Kada su yi rayuwa marar amfani.

15 Duk wafanda suke tare da ni suna gaishe ka. Ka gai da wafanda suke faunarmu, wafanda muke tare da su cikin bangaskiya.

Alherin Allah yā kasance tare da ku duka.

WASIKAR BULUS ZUWA GA FILIMON

Gabatarwa

Manzo Bulus ne ya rubuta wannan wasiƙa zuwa ga Filimon a madadin Onisimus wanda shi bawan Filimon ne. Ana zato an rubutata a tsakanin shekara ta A.D. 61-63 a lokacin da Bulus yake a kurkuku ne.

An rubuta wannan wasiƙa domin a shirya tsakanin Filimon da bawansa Onisimus domin Onisimus ya yi wa Filimon laifi wanda ana zato ya hada da sata.

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa 1-3

Bangaskiya da faunar Filimon 4-7

Roƙo a madadin Onisimus 8-22

Gaisuwa da fatan alheri 23-25

Gaisuwa

1 Daga Bulus, ni da aka kulle a kurkuku saboda aikin da na yi domin Almasihu Yesu, da kuma daga ɗan'uanmu Timoti, zuwa ga Filimon abokinmu da muke kauna da abokin aikinmu, ² da kuma zuwa ga jama'ar masu bi da take a gidanka, da kuma Afiya 'yar'uwarmu da Arkibus ɗan'uanmu cikin fama.

3 Alheri da salama daga Allah Ubanmu da Ubangiji Yesu Almasihu su kasance tare da ku.

Kauna da Bangaskiyar Filimon

4 Nakan gode wa Allah kullum dominka sa'ad da nake addu'o'ina. ⁵ Gama ina jin labarin bangaskiyarka cikin Ubangiji Yesu da kuma kaunar da kake nuna wa dukan tsarkaka. ⁶ Ina addu'a zumuncin da yake tsakaninmu saboda bangaskiyarmu yā kai ga zurfin ganewa game da dukan abubuwan masu kyau da suke namu cikin Almasihu.

7 Ɗan'uwana, kaunarka ta kawo mini farin ciki aini da kuma karfafawa sosai. Gama zukatan tsarkaka sun sami karfafawa ta wurinka.

Roko domin Onisimus

8 Saboda yadda kake kaunar masu bi, ina iya yin karfin hali cikin Almasihu in umarce ka ka yi abin da ya kamata ka yi. ⁹ Amma saboda ina kaunarka, nafi so in roke ka ni Bulus, ni da nake tsoho^a yanzu kuma ina a kulle cikin kurkuku saboda Almasihu Yesu. ¹⁰ Ina rokonka a madadin ɗana Onisimus wanda na zama kamar baba a gare shi sa'ad da nake a kurkuku. ¹¹ A ɗa ba shi da amfani^b a gare ka, amma yanzu ya zama mai amfani a gare ka da kuma gare ni.

12 Ina aike shi yanzu yā koma gare ka, shi wanda zuciyata duka take a kansa. ¹³ Yayin da nake a nan kurkuku saboda bishara, na so in bar shi tare da ni don yā riƙa yin mini hidima a madadinka. ¹⁴ Amma dai ba na so in yi wani abu ba tare da na sami yardarka ba, don kada alherinka yā zama kamar na tilas ne, ba na ganin dama ba.

1.2: Kol 4.17 1.10: Kol 4.9

^a 1.9 ni Bulus da nake tsoho: Wadansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "Ni Bulus da nake Jakada na Almasihu." Wannan ya zama haka ne don "tsoho" da "Jakada" kalma iri ɗaya ce a Helenanci.

^b 1.11 amfani: Ma'anar sunan Onisimus da Helenanci ita ce "Amfani."

15 Wataƙila Onisimus ya rabu da kai na ɗan lokaci kaɗan ne domin ka sāke karɓe shi ga zama na har abada. ¹⁶ Ba wai ka karɓe shi a matsayin bawa ba, amma har fiye da haka, wato, ka karɓe shi a matsayin ɗan'uwana da ake ƙauna. Ina ƙaunarsa sosai balle ma kai, ai, za ka ƙaunace shi fiye da haka, a matsayinsa na bawa da kuma na wanda ya ba da gaskiya ga Ubangiji! ¹⁷ Don haka idan ni abokin aiki ne a gare ka, to, ka karɓe shi daidai yadda za ka karɓe ni. ¹⁸ Idan ma Onisimus ya yi maka laifi, ko yana riƙe da bashinka, ka lissafta duka a kaina. ¹⁹ Ni Bulus nake rubuta wannan da hannuna cewa ni zan biya ka. (Kada ma in yi zancen sabon rai nan da ka samu ta wurina.)⁶ ²⁰ Don haka ɗan'uwana, na roƙi arzinkinka game da wannan alheri saboda Ubangiji. Ka faranta mini rai cikin Almasihu!

21 Na tabbata za ka yi biyayya; shi ya sa na rubuta wannan da sanin cewa za ka aikata fiye da yadda na faɗa. ²² Har wa yau, ina so ka shirya mini ɗakin da zan sauka, don ina sa rai ta wurin addu'o'inku Allah zai mayar da ni gare ku.

Gaisuwar Karshe

23 Abafaras wanda yake cikin kurkuku tare da ni saboda Almasihu Yesu yana gaishe ka. ²⁴ Markus, da Aristarkus, da Dimas, da kuma Luka waɗanda su duk abokan aikina ne, su ma suna gaishe ka.

25 Alherin Ubangiji Yesu Almasihu yā kasance tare da ruhunku.

1.23: Kol 1.7; 4.12

1.24: A. M. 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; Kol 4.10, 14; 2 Tim 4.10,11

⁶ 1.19 Kada ma in yi zancen sabon rai nan da ka samu ta wurina: Da Helenanci an rubuta "Ba lallai in tunashe ka yadda kake kamar bashi ne a gare ni ba."

WASIKA ZUWA GA IBRANIYAWA

Gabatarwa

Ba a tabbatar da wanda ya rubuta wannan littafin ba. Ana zato an rubuta ta kafin rushewar haikali a Urushalima a shekara ta A.D. 70, musamman don marubucin ya yi magana game da haikalin.

An rubuta wasifkar a lokacin da wadansu a cikin jama'ar masu bi, musamman Yahudawa, suka soma nuna wani hali kamar ana jan hankalinsu ga barin bangaskiyarsu. Mai yiwuwa suna fuskanta wadansu wahaloli. An rubuta wannan wasifkar domin a karfafa irin wadannan mutane, ta wurin nuna cewa Yesu Almasihu ne ya cika duk alkawura da shirye-shiryen da Allah ya yi tun daga farko.

Littafin yana ba da tabbaci cewa daukakar Yesu da ikonsa sun fi na mala'iku, da na annabawa, da na manyan firistoci na Tsohon Alkawari (1.1-4, 13). Aikin ceton da Allah ya cika ta mutuwar Yesu shi ne ainihin hanyar ceton da Allah ya shirya tun daga farko. Hadayu da baye-baye na Tsohon Alkawari duk misalai ne kawai game da mutuwar Yesu (4.14—7.28). Bisa ga zuwan Yesu kuma an kawo Sabon Alkawari wanda shi ne mafi kyau (8.1—10.18). A karshe kuma wasifkar ta yi wa masu bi gargadi su riƙe bangaskiyarsu da karfi sosai (10.19—13.25) kamar yadda jarumawan bangaskiya na cikin tarihin Isra'ilawa suka yi.

Abubuwan da Suke Ciki

Yesu ya bayyana Allah 1.1-3

Yesu ya fi mala'iku 1.4—2.18

Yesu ya fi annabawa 3.1—4.13

Tsarin firist na Yesu ya fi na Haruna 4.14—7.28

Sabon alƙawari ya fi tsohon 8.1—10.18

Muhimmicin bangaskiya 10.19—12.29

Maganar karshe 13.1-25

Yesu Shi Ne Ya Bayyana Allah

1¹ A dā, Allah ya yi wa kakanninmu magana ta hanyoyi iri-iri da kuma a lokatai dabam-dabam ta wurin annabawa. ² Amma a wadannan kwanakin karshe ya yi mana magana ta wurin Dansa. Ta wurin Dan ne Allah ya halicci kome da kome. Shi ne kuma aka zaɓa domin kome yā zama nasa. ³ Shi ne hasken daukakar Allah da kuma ainihin kamannin Allah. Daidai yake kuma da

Allah. Yana riƙe da dukkan kome ta wurin maganarsa mai iko. Bayan ya tsarkake mu daga zunubanmu, sai ya zauna a sama a hannun daman Mai Daukaka duka.

Yadda Yesu Ya Fi Mala'iku

4 Ta haka nan kuma ya sami matsayin da ya fi na mala'iku kamar yadda sunan da aka ba shi ya fi nasu girma.

5 Gama babu wani mala'ikan da Allah ya taɓa ce masa,

“Kai Dana ne,
yau na zama Ubanka.”

Ko kuwa wani da aka ce masa,

“Zan zama Ubansa,
shi kuwa yã zama Dana.”

6 Amma da zai aiki Dansa na fari cikin duniya, ya ce,

“Bari dukan mala'ikun Allah su yi masa sujada.”

7 Game da mala'iku, Allah ya ce,

“Allah yakan sa mala'ikunsa su zama kamar iska,
masu hidimarsa kuma kamar harshen wuta.”

8 Amma game da Dan ya ce,

“Mulƙinka, ya Allah, na har abada abadin ne,
Adalci shi ne sandan da za ka yi mulki da shi.

9 Aikin adalci ne kake so, mugunta kuma ka ƙi sam!

Saboda haka Allah, wato Allahnka, ya shafe ka da man
farin ciki,

ya kuma girmama ka fiye da abokanka.”

10 Ya kuma ce,

“Tun daga farko, ya Ubangiji, kai ka kafa tushen duniya,
sammai kuma ayyukan hannayenka ne.

11 Za su shufe, amma kai kana nan;

za su tsufa kamar riga.

12 Za ka naɗe su kamar yadi;

za a canza su yadda ake canza zane.

Amma kai ba ka canzawa,
shekarunka marar ƙarewa ne.”

13 Ba wani a cikin mala'ikunsa da Allah ya taɓa ce masa,

“Zauna a hannun damana har in sa masu gāba da kai a
ƙarƙashin ƙafafunka

har in sa ka tattaka su.”

14 Hakika, dukan mala'iku ruhohin hidima ne. Allah yakan

aike su domin su taimaki waɗanda za su ci gādon ceto.

Kasa Kunne ga Maganar Allah

2 ¹ Saboda haka, ya kamata mu mai da hankali ga abubuwan da muka ji, domin kada a ja hankalinmu ga barin hanya. ² Saƙon da aka ba mu ta baƙin mala'iku^a ya sami tabbaci, kuma duk wanda ya ƙi jinsa, ko ya yi rashin biyayya da shi, ya sami hukuncin da ya kamata. ³ Ta yaya za mu tsira idan mun ƙyale irin wannan babban ceto wanda Ubangiji ne da kansa ya fara sanar da shi? Waƙanda suka ji maganarsa kuma sun tabbatar mana cewa wannan gaskiya ne. ⁴ Sa'an nan Allah ya ƙara nasa shaida a kan tasu ta wurin alamu, da abubuwan ban mamaki, da al'ajabai iri-iri, da baye-baye waƙanda aka rarraba ta wurin Ruhu Mai Tsarki bisa ga nufinsa.

Yesu Ya Zama Kamar 'Yan'uwansa

5 Wannan zamani mai zuwa, wanda muke magana a kai yanzu, ai, ba mala'iku ne Allah ya sa su yi mulkinsa ba. ⁶ A maimakon haka, wani ya shaida a wani wuri a cikin Rurutaccen Maganar Allah cewa,

“Mene ne mutum, ya Allah, har da kana sa shi a tunaninka,

Mene ne mutum, har da kana lura da shi haka?

⁷ Ka sa shi a matsayin da yake ƙasa da na mala'iku a ɗan lokaci kaɗan;

ka naɗa shi da ɗaukaka da girma,

⁸ Ka sa kome a ƙarƙashin ikonka.”

Da Allah ya sa kome a ƙarƙashin ikon mutum, ba wani abin da bai ba mutum iko a kai ba. Ko da yake, yanzu haka, ba ma gani yadda mutum yake yin mulki a kan dukkan abubuwa. ⁹ Amma abin da muke gani dai shi ne Yesu wanda a ɗan lokaci kaɗan an sa shi a matsayin da yake ƙasa da na mala'iku. Yanzu kam, an naɗa shi da ɗaukaka da girma saboda ya sha wahalar mutuwa a madadin dukan mutane, bisa ga alherin Allah.

10 Allah ne ya halicci kome, shi ne kuma yakan lura da kome. Saboda haka, idan Allah zai kawo 'ya'yansa masu yawa ga samun ɗaukaka, ya kyautu ne yā kyautata shugaban cetonsu. Ya yi haka ta wurin wahalar da Yesu ya sha.

2.6-8: Zab 8.4-6

^a2.2 Saƙon da aka ba mu ta baƙin mala'iku: Wato, dokokin Allah waƙanda mala'iku suka ba wa Musa.

11 Gama da shi mai tsarkake mutane, da su waƙanda aka tsarkake su kuma, duk suna da Uba ƙaya. Shi ya sa Yesu ba ya jin kunya yā ce da su 'yan'uwansa. ¹² Ya ce wa Allah,

“Zan yi shelar sunanka ga 'yan'uwana;

A gaban taron mutanenka zan rera yabonka.”

¹³ Ya kuma ce,

“Ni ma zan dogara ga Allah.”

Ya kuma sāke cewa,

“Ga ni nan tare da 'ya'yan da Allah ya ba ni.”

14 Tun da yake 'ya'yan nan mutane ne masu nama da jini, sai ya zama ƙaya da su cikin jiki. Ya yi haka domin ta wurin mutuwar, yā halakar da wanda yake riƙe da ikon mutuwa, wato Shaidan. ¹⁵ Sa'an nan kuma yā kunce duk waƙanda tsoron mutuwa ya ƙaure su, kuma har tsoron ya mai da su bayi dukan rayuwarsu. ¹⁶ Lallai ba mala'iku ne yake musu taimako ba, amma 'ya'yan Ibrahim ne yake musu taimako. ¹⁷ Shi ya sa aka mai da shi kamar 'yan'uwansa ta kowace hanya, domin yā zama babban firist mai aminci, mai jinkai kuma a cikin hidimarsa ga Allah. Ta haka kuma Allah zai gafarta zunuban mutane. ¹⁸ Da yake shi da kansa ya sha wahala a lokacin gwadawarsa, ya isa yā taimaki duk waƙanda ake gwada su.

Yadda Yesu Ya Fi Musa

3 ¹ Saboda haka, 'yan'uwana tsarkaka, ku da kuka sami kiran nan na sama ku ma, ku yi tunani a kan Yesu wanda shi ne Manzo da Babban Firist na saƙon da muke shaida. ² Yesu ya yi aminci ga wanda ya zaɓe shi, kamar yadda Musa ya yi aminci a aikinsa a cikin jama'ar Allah. ³ Mutumin da ya gina gida ya fi gidan daraja. Haka kuma Yesu ya isa a ƙaukaka shi fiye da Musa. ⁴ Gama kowane gida yana da wanda ya gina shi, amma Allah ne ya gina kome. ⁵ Musa ya yi aminci a aikinsa na bawa a cikin jama'ar Allah, ya kuma yi shaida game da abubuwan da za a faɗa nan gaba. ⁶ Amma Almasihu ya yi aminci a kan shi Da ne wanda an ba shi iko a kan dukan jama'ar Allah. Mu ne kuma jama'an nan tasa idan mun ci gaba da ƙarfin zuciyarmu, muna kuma sa zuciya ga abubuwan da muke bege a kansu.

Gargadi a kan Rashin Bangaskiya

⁷ Saboda haka, kamar yadda Ruhū Mai Tsarki ya ce,

“Yau, idan kun ji muryar Allah,

⁸ kada ku yi taurin zuciya kamar yadda kuka yi a lokacin tawayen nan,

kamar ranar da aka gwada ni a daji.

⁹ A can ne kakanninku suka gwada ni,

ko da yake sun ga ayyukan da na yi ta yi har shekara arba'in.

¹⁰ Shi ya sa na yi fushi da wancan zamani, sai na ce, ‘Kullum suna kina a zuciyarsu, ba su kuwa san hanyoyina ba.’

¹¹ Sai na yi fushi na yi rantsuwa cewa, ‘Ba za su shiga hutuna ba sam.’ ”

12 'Yan'uwana, ku tabbata cewa ba wani a cikinku wanda zunubi da rashin bangaskiya a zuciyarsa sun sa shi yā juye baya ga Allah mai rai. ¹³ Amma ku riƙa ƙarfafa juna kowace rana. Ku yi amfani da kowane zarafi wanda ake ce da shi “Yau”, domin kada ko dayanku yā zama mai taurin zuciya ta wurin ruƙu na zunubi. ¹⁴ Mu masu tarayya da Almasihu ne idan mun riƙe bangaskiyarmu da ƙarfi daga farko har zuwa ƙarshe. ¹⁵ Kamar yadda aka ce,

“Yau, idan kun ji muryar Allah,

kada ku yi taurin zuciya kamar yadda kuka yi a lokacin tawayen nan.”

16 Su wane ne waƙanda suka ji muryar Allah, duk da haka, suka yi masa tawaye? Ai, su ne dukan mutanen da Musa ya bi da su daga ƙasar Masar. ¹⁷ Su wane ne waƙanda Allah ya yi fushi da su har shekara arba'in? Ai, su ne waƙanda suka yi zunubi, suka fādi suka mutu a daji. ¹⁸ Su wane ne waƙanda Allah ya yi rantsuwa a kansu cewa ba za su shiga hutunsa ba sam? Ai, su ne waƙanda suka ƙi yin biyayya. ¹⁹ Saboda haka mun ga cewa rashin bangaskiya ne ya sa ba su iya shiga hutun nan ba.

Hutu domin Mutanen Allah

4 ¹ Da yake alkawarin shiga hutunsa^b yana nan har yanzu, bari mu yi hankali sosai kada wani daga cikinku yā kāsa shiga. ² Gama mun riga mun ji wa'azin Labari Mai Dadi kamar yadda su ma suka ji. Amma saƙon bisharan nan da suka ji bai yi musu wani amfani ba, domin ba su karɓe shi da bangaskiya ba. ³ Amma

3.7-11: Zab 95.7-11 3.15: Zab 95.7-8 3.16-18: L. Kif 14.1-35

^b 4.1 hutunsa: Wato, ceto ke nan.

mu da muka ba da gaskiya, mu ne masu shiga hutun nan. Mu riƙa tuna da maganar Allah nan mai cewa,

“Sai na yi fushi na yi rantsuwa, na ce,

‘Ba za su shiga hutuna ba sam.’ ”

Allah ya faɗa haka ko da yake ya riga ya gama aikinsa tun lokacin da ya halicci duniya.

4 Gama a wani wuri a cikin Rubutaccen Maganar Allah an yi magana game da rana ta bakwai cewa, “A rana ta bakwai Allah ya huta daga dukan aikinsa.” ⁵ Amma har yanzu an sāke yi wannan zance cewa, “Ba za su shiga hutuna ba sam.” ⁶ A dā an yi wa’azin Labari Mai Dadi game da hutun nan, amma waɗanda aka yi musu wa’azin ba su shiga ba saboda rashin bangaskiya. To, yanzu haka, akwai zarafi don waɗansu su shiga hutun ke nan. ⁷ Ga shi kuwa Allah ya sāke shirya wata rana, wadda ya kira, “Yau”. Ya yi magana game da ranar ne, bayan shekaru masu yawa ta bakin Dawuda, kamar yadda Rubutaccen Maganar Allah ya faɗa a dā,

“Yau, idan kun ji muryar Allah,

kada ku yi taurin zuciya.”

8 Da a ce Joshuwa ya ba wa mutanen Allah hutun nan da Allah bai yi magana daga baya a kan wata rana dabam ba. ⁹ Wannan ya nuna cewa har yanzu akwai hutu irin na rana ta bakwai domin mutanen Allah. ¹⁰ Gama duk waɗanda suka shiga hutun Allah sukan huta daga ayyukansu kamar yadda Allah ya huta daga nasa. ¹¹ Don haka bari mu yi iyakacin koƙarinmu mu shiga hutun nan. Kada kowa ya kāsa shiga saboda bin misalin waɗanda suka yi rashin biyayya.

Ikon Maganar Allah

12 Hakika, maganar Allah tana da rai, tana da ƙarfin aiki kuma. Kaifinta ya fi na kowane takobi mai baki biyu. Tana sara har ciki-cikin mutum, ta raba ruhu da rai, da kuma gaɓoɓi da bargo. Har ma tana gane duk tunani da nufin da suke cikin zuciya. ¹³ Ba wani abu a dukan halitta da yake a boye ga Allah. Kome da kome yana nan a buɗe, a fili kuma, a gaban idonsa. Shi ne kuma wanda za mu ba shi lissafi game da rayuwarmu.

Yesu Shi Ne Babban Firist Mai Girma

14 To, tun da yake muna da babban firist mai girma, wato, Yesu Dan Allah wanda ya je sama har gaban Allah, bari mu riƙe bangaskiyarmu da ƙarfi sosai. ¹⁵ Gama babban firist nan namu ba wani ne wanda bai damu da ƙāsawarmu ba. A'a, shi mutum ne wanda aka gwada shi ta kowace hanyar da akan gwada mu, amma fa bai yi wani zunubi ba. ¹⁶ Saboda haka, bari mu yi ƙarfin zuciyā, mu zo kusa da kursiyin Allah, wato, wurin alheri, domin mu karfi jinkai, mu kuma sami alheri wanda zai taimake mu a lokacin bukata.

5 ¹ Akan zaɓi kowane babban firist daga cikin 'yan'uwansa ne domin yā yi wa Allah hidima a madadin sauran mutane. Shi ne mai miƙa baye-baye da hadayu saboda zunubai. ² Tun da yake shi da kansa yana da nasa ƙāsawa, yana iya yā bi da masu rashin sani da masu kauce hanya a hankali. ³ Saboda ƙāsawan nan nasa, ya zama tilas yā miƙa hadayu, ba saboda zunuban jama'a kaɗai ba, amma saboda nasa zunuban ma.

4 Ba wanda zai zaɓa wa kansa aikin nan mai daraja. Mutum yakan zama babban firist ne bisa ga kiran Allah, kamar yadda aka kira Haruna. ⁵ Haka kuma Almasihu bai daukaka kansa yā zama babban firist ba. A maimakon haka, Allah ya ce masa,

“Kai Dana ne,
yau na zama Ubanka.”

⁶ Ya sāke yin magana a wani wuri ya ce,

“Kai firist ne na har abada,
bisa ga tsarin Malkizadek.”

7 A lokacin da Yesu yake cikin duniya, ya miƙa addu'o'i da roƙe-roƙe tare da kuka mai tsanani da hawaye. Ya kuwa miƙa addu'o'insa ga Allah wanda yana iya cece shi daga mutuwa. Domin shi mai biyayya ne cikin tsoron Allah, Allah ya karfi rokonsa. ⁸ Ko da yake Yesu Dan Allah ne, ya koyi yin biyayya ta hanyar azabar da ya sha. ⁹ Bayan ya kai ga zaman cikakke, sai ya zama tushen ceto na har abada ga duk masu yi masa biyayya. ¹⁰ Ta haka kuma Allah ya naɗa shi babban firist bisa ga tsarin Malkizadek.

Gargadi a kan Juya Baya

11 Muna da abubuwa da yawa da muke so mu faɗa game da wannan zancen, amma yana da wuya mu bayyana muku, domin

ba ku da saurin ganewa. ¹² Yanzu haka ya kamata da kun zama masu koyarwa, amma har yanzu kuna bukatar wani yā sāke maimaita muku koyarwa mai sauƙi ta maganar Allah. Ba ku isa cin abinci mai kauri⁶ ba, sai shan nono kawai! ¹³ Duk wanda nono ne abincinsa, shi jariri ne; bai kuwa san kome game da koyarwa ta adalci ba. ¹⁴ Amma abinci mai kauri shi ne na waɗanda suka yi girma. Waɗannan su ne masu ƙoƙarin yin amfani da hankalinsu kullum, har ma suna iya bambanta naɗarta da mugunta.

6 ¹ Saboda haka, bari mu ci gaba a kan koyarwan nan ta farko da muka karɓa game da Almasihu, domin mu zama masu cikakken ganewa. Kada yā zama cewa har yanzu muna kafa tushen koyarwa a kan ba da gaskiya ga Allah, da ta tuba daga ayyukan da za su kai ga halaka,^c ² da koyarwa a kan baftisma,^d da ta sa hannun albarka, da ta tashin matattu, da ta shari'ar ranar ƙarshe. ³ Cin gaba kam za mu yi, idan Allah ya yarda.

⁴ Gama waɗanda suka juya baya daga bangaskiyarsu, ba zai yiwu a sa su su sāke tuba ba. Waɗannan dai an taɓa kawo su cikin hasken Allah, sun mori baye-baye irin na sama, sun sami rabonsu cikin Ruhu Mai Tsarki, ⁵ sun kuma dandana daɗin maganar Allah da kuma ikon zamani mai zuwa. ⁶ Duk da haka, sun juya baya daga bangaskiyarsu! Ba zai yiwu a sa su su sāke tuba ba, domin suna sāke gicciye Dan Allah ne, suna kuwa ba shi kunya a fili.

⁷ Kasar da take shan ruwan sama da yakan fādi a kanta kullum, tana kuma ba da tsire-tsire masu amfani ga waɗanda suke nomanta, wannan ƙasa ce mai karɓar albarkar Allah. ⁸ Amma idan ƙasa tana fitar da ƙaya da muguwar ciyawa, ba ta da amfani ke nan. Wannan ƙasar kuwa Allah ya kusa yā la'anta ta. A ƙarshe kuma ƙone ta za a yi.

⁹ 'Yan'uwannu, ko da yake muna irin wannan magana, ba mu da shakka a kan cewa ku kam kun karɓi albarku mafi kyau waɗanda suke na cetonku. ¹⁰ Allah ba marar adalci ba ne. Ba zai kyale ayyukanku da kuka yi ba, da ƙaunar da kuka nuna masa sa'ad da kuke taimakon masu bi ba, kamar yadda kuke yi har yanzu. ¹¹ Muna so kowannenu ku ya ci gaba da yin ƙwazo haka har

5,12-13: 1 Kor 3.2 6.8: Far 3.17-18

⁶ 5.12 abinci mai kauri: Wato, koyarwa mai zurfi ke nan.

^c 6.1 ayyukan da za su kai ga halaka: Wata fassara ta waɗannan kalmomi ita ce, "al'adun wofi" ko kuwa "ayyukan banza".

^d 6.2 baftisma: Mai yiwuwa baftismar da ake magana a nan ita ce ta wankan baftisma wadda Yahudawa sukan yi, ko kuwa baftisma irin ta Yohanna, ko kuwa baftisma irin ta Kirista.

zuwa ƙarshe, domin ku sami cikawar abubuwan nan da kuka sa zuciya a kansu. ¹² Kada ku zama masu ƙyuya, amma ku bi misalin waƙanda suka ba da gaskiya, suka yi haƙuri har suka karɓi abin da Allah ya yi alkawari zai ba su.

Tabbacin Alkawarin Allah

13 A lokacin da Allah ya yi wa Ibrahim alkawari, ya yi alkawarinsa tare da rantsuwa. Ya yi rantsuwar da sunansa tun da yake ba wanin da ya fi Allah girma da Allah zai rantse da shi. ¹⁴ Allah ya ce, “Lallai ne zan sa maka albarka, zan kuma sa zuriyarka ta zama mai yawa sosai.” ¹⁵ Bayan Ibrahim ya jimre da haƙuri sosai, sai ya karɓi abin da aka yi masa alkawari. ¹⁶ Mutane sukan yi rantsuwa ne bisa ga wanda ya fi su girma. Rantsuwar kuwa takan tabbatar da alkawarin ta wurin hana yin mūsu. ¹⁷ Haka kuma, da Allah ya so yā nuna wa waƙanda za su gāji alkawarinsa cewa, ba shakka, nufinsa marar canzawa ne, sai ya tabbatar da alkawarinsa ta wurin rantsuwa. ¹⁸ To, akwai abubuwan nan guda biyu waƙanda suke marar canzawa, waƙanda ba zai yiwu Allah ya yi rashin aminci game da su ba. Da yake wannan abin ƙarfafa zuciya sosai ne gare mu, mu da muka gudu zuwa mafaka, ya kamata mu riƙe abin nan da muka sa zuciya a kai da ƙarfi sosai. ¹⁹ Wannan sa zuciyan nan tamu ita ce take tsayar da hankalinmu ba tare da jin tsoro ko yin shakka ba. Ita ce take shiga ciki-ciki, har bayan labulen nan na haikalin sama.^d ²⁰ Yesu kuwa wanda shi ne na farkon da ya shiga wannan wurin, ya shiga a madadinmu, ya kuma zama babban firist na har abada bisa ga tsarin Malkizadek.

Tsarin Firist na Malkizadek

7 ¹ Wannan Malkizadek shi sarkin Salim ne, da kuma firist na Allah Maƙaukaki. Ya sadu da Ibrahim a lokacin da Ibrahim yake dawowa bayan ya ci nasara a yaƙin da ya yi da waƙansu sarakuna. Da suka sadu, Malkizadek ya sa wa Ibrahim albarka, ² Ibrahim kuwa ya ba shi kashi ɗaya bisa goma na kome. Da farko dai, ma’anar sunan Malkizadek ita ce “Sarkin Adalci.” Sa’an nan kuma shi sarkin Salim^e ne, wato, “Sarkin Salama.” ³ Malkizadek

6.14: Far 22.16-17 6.19: L. Fir 16.2 6.20: Zab 110.4 7.1: Far 14.18-20

^d6.19 bayan labulen nan na haikalin sama: Wato, ainihin wurin kasancewar Allah ke nan.

^e7.2 Salim: Wato, Urushalima ke nan. A lokacin da Malkizadek yake mulkinsa, Urushalima tana hannun waƙanda ba Yahudawa ba, Isra’ila ba ta samu kasancewa ba tukuna.

kuwa ba shi da baba ko mama ko asali. Ba shi da ranar haihuwa ko ranar mutuwa. Amma kamar Dan Allah, shi firist ne har abada.

4 Ku dubi irin girman mutumin nan. Har Ibrahim kakan kakanninmu ya ba shi kashi ɗaya bisa goma na kayan da shi Ibrahim ya kwace a yakin da ya ci. ⁵Bisa ga Doka, duk zuriyar Lawi waɗanda su firist ne sukan karɓa kashi ɗaya bisa goma daga hannun jama'a, wato, daga hannun 'yan'uwansu, ko da yake su ma zuriyar Ibrahim ne. ⁶Amma Malkizadek, wanda asalinsa ba ɗaya ba ne da nasu, ya karɓi kashi ɗaya bisa goma a hannun Ibrahim, ya kuma albarkaci Ibrahim wanda shi ne aka yi masa alkawuran. ⁷Ba shakka wanda yake sa albarka ya fi wanda yake karɓar albarka girma. ⁸Ga shi ma firistoci na zuriyar Lawi, ko da yake su masu mutuwa ne, sukan karɓi kashi ɗaya bisa goma daga hannun mutane. Amma game da Malkizadek, wanda ya karɓi kashi ɗaya bisa goma a hannun Ibrahim, an ba da shaida cewa yana da rai. ⁹Har ma ana iya ce Lawi da kansa, wanda zuriyarsa ce mai karɓar kashi ɗaya bisa goma, ya ba da nasa kashin ta hannun Ibrahim. ¹⁰Ana iya faɗa haka domin a lokacin da Ibrahim ya sadu da Malkizadek ba a riga an haifi Lawi ba tukuna, amma yana cikin jikin kakansa.

Yesu Firist Ne bisa ga Tsarin Malkizadek

11 Ga shi, tsarin firistoci irin na zuriyar Lawi ya zo tare da Dokar da aka ba wa Isra'ilawa. Da a ce aikin firistoci na zuriyar Lawi yana iya kawo zaman cikakke, ai, da ba dalilin da wani firist dabam zai sāke zuwa, wanda yake bisa ga tsarin Malkizadek, ba bisa ga tsarin Haruna^f ba. ¹²Domin idan an canza tsarin firistoci, dole ne a canza dokar ma. ¹³Shi wanda ake faɗa waɗannan abubuwan a kansa, wato, Ubangijinmu, ya fito daga wata kabila ne dabam. Ba ko ɗaya daga kabilarsa da ya taɓa yin hidima a matsayin firist. ¹⁴Lallai Ubangijinmu ya fito daga kabilar Yahuda ne, wadda Musa, bai yi wani zance a kanta ba lokacin da yake magana game da firistoci.

15 Wannan magana ta kara fita a fili sosai sa'ad da wani firist dabam ya bayyana, wanda yake kamar Malkizadek. ¹⁶Wannan kuwa ya zama firist ba bisa ga wata doka ko ka'ida game da zuriya ba, amma bisa ga ikon rai marar karewa. ¹⁷Gama an yi shaida game da shi cewa,

“Kai firist ne na har abada,

7.1-2: Far 14.17-20 7.5: L. Kid 18.21

^f7.11 Haruna: Shi ne ɗan Lawi da ya zama firist na fari na Yahudawa.

bisa ga tsarin Malkizadek.”

18 An ajiye Doka ta dā a gefe ke nan, domin ita marar iko da marar amfani ce. ¹⁹ Dokar Musa ba ta isa ta sa wani abu yā zama cikakke ba. Shi ya sa aka shirya abu mafi kyau wanda za mu sa zuciya a kai domin mu matso kusa da Allah.

20 Allah ya tabbatar da wannan shirin tare da rantsuwa. Sauran firistocin sukan shiga aikinsu ba tare da rantsuwa ba. ²¹ Amma wannan ya zama firist ne tare da rantsuwar da Allah ya yi cewa,

“Ubangiji ya riga ya rantse,
ba zai kuma canza nufinsa ba,
‘Kai firist ne na har abada.’”

²² Bisa ga wannan rantsuwar ne kuma Yesu ya zama mai tabbatar da alkawari mafi kyau.

23 Firistoci irin na dā sun yi yawa domin mutuwa takan hana su cin gaba da aikinsu. ²⁴ Amma Yesu yana riƙe da matsayin firist na har abada, domin shi da kansa yana nan har abada. ²⁵ Saboda haka ya iya, yau da kullum, yā ceci^g duk waƙanda suke matsowa kusa da Allah ta wurinsa, domin yana nan da rai har abada, yana kuma cin gaba da yin roƙo ga Allah saboda su.

26 Irin wannan babban firist ne muke bukata. Shi kuwa mai tsarki ne, marar laifi ko zunubi, an kefe daga masu zunubi, an daukaka kuma fiye da kome a sama. ²⁷ Shi ba kamar waƙancan manyan firistocin ba ne. Ba ya bukata yā riƙa miƙa hadaya kullum, wato, yā fara miƙa saboda nasa zunubai kafin yā miƙa saboda zunuban jama'a. Shi kam ya miƙa nasa hadaya sau ɗaya tak, a lokacin da ya miƙa kansa. ²⁸ Gama bisa ga Dokar Musa akan zaɓe babban firist a tsakanin mutane masu kāsawa ne. Amma alkawarin nan da Allah ya yi tare da rantsuwa, ya iso ne bayan an ba da Doka. Bisa ga alkawarin nan ne aka naɗa Dan wanda an mai da shi cikakke har abada.

Yesu Firist Ne na Alkawari Mafi Kyau

8 ¹ Kan maganarmu duka shi ne muna da babban firist wanda yake zaune a hannun daman kursiyin Maɗaukaki a can sama. ² Wannan babban firist kuwa yana hidimarsa a Wuri Mafi Tsarki, a ainihin wurin kasancewar Allah wanda Ubangiji da kansa ne ya kafa, ba mutum ba.

7.17: Zab 110.4 7.21: Zab 110.4 7.27: L. Fir 9.7 8.1: Zab 110.1

^g 7.25 yau da kullum, yā ceci: Wata fassara ta waƙannan kalmomi ita ce “cikakken ceto.”

3 Akan naɗa kowane babban firist ne domin yā miƙa baye-baye da haɗayu. Haka kuma ya dace babban firist nan namu yā kasance da abin da zai miƙa. ⁴ Da a ce yana nan a duniya ne da bai zama firist ba ko kaɗan, domin dā ma akwai firistoci waɗanda sukan miƙa baye-baye bisa ga umarnin Doka. ⁵ Firistocin nan kuwa sukan yi hidimarsu a cikin Wuri Mai Tsarki wanda yake kamanni ne da kwatanci na wanda yake a sama. Gama a lokacin da Musa zai kafa rumfan nan ta kasancewar Allah, an yi masa gargadi cewa, “Ka tabbatar cewa ka shirya kome da kome bisa ga kamannin da aka nuna maka a kan dutsen.” ⁶ Amma yanzu an ba Yesu aikin firist wanda yake mafi kyau kamar yadda alkawarin nan, wanda Yesu ne ya shirya a tsakanin Allah da mutane, yake mafi kyau. Alkawarin nan kuwa mafi kyau ne domin an kafa shi a kan abubuwan da sun fi kyau.

7 Da a ce alkawari na farko ba shi da kāsawa, ai, da ba dalili a nemi wani mai biye da shi.⁸ Amma Allah ya gan laifin mutanensa^h da ya ce,

“Lokaci yana zuwa, in ji Ubangiji,
da zan shirya sabon alkawari da jama’ar Isra’ila tare da
jama’ar Yahuda.

⁹ Wannan ba zai zama kamar alkawarin da na yi da
kakaninsu ba,
a lokacin da na kama su a hannu na bi da su daga ƙasar
Masar.

Domin ba su yi aminci da alkawarina ba,
sai na kyale su, in ji Ubangiji.

¹⁰ Ga alkawarin da zan yi da jama’ar Isra’ila bayan lokacin
nan,
in ji Ubangiji.

Zan sa dokokina a cikin hankalinsu,
zan kuma rubuta su a zuciyarsu.
Zan zama Allahnsu,
su kuwa su zama mutanena.

¹¹ Ba za su bukaci su koya wa juna ba,
ko kuwa wani ya ce wa ɗan’uwansa,
‘Ka san Ubangiji,’
domin dukansu za su san ni,
daga mafi ƙanƙantansu zuwa mafi girma.

8.5: Fit 25.40

^h 8.8 laifin mutanensa: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Ya ga laifi sai ya ce wa mutanensa” ne a nan.

¹² Gama zan yafe laifofinsu,
ba zan kuwa kara tuna da zunubansu ba.”

13 Da Allah ya yi magana haka game da sabon alkawari, ya mai da na farkon tsoho ke nan. Kuma kowane abin da yake iri na dā, da yake tsufa kuma, zai shude ba da dadewa ba.

Shirin Hadaya Irin na Tsohon Alkawari

9 ¹To, alkawari na farko yana da ka'idodinsa na yin sujada, da kuma wurin yin sujada wanda mutum ne ya shirya. ²An kafa rumfa wadda take da sashi na farko inda aka sa fitila, da tebur, da burodin da aka keɓe. Wannan sashi kuwa shi ne ake ce da shi Wuri Mai Tsarki. ³Bayan labule na biyuⁱ kuma akwai sashin da ake ce da shi Wuri Mafi Tsarki. ⁴A cikin wannan sashin kuwa akwai bagaden da akan kona turare mai kamshi a kai, da kuma akwatin alkawari. Wadannan abu biyu kuwa an shafe su da zinariya. A cikin akwatin nan na alkawari kuwa akwai kwanon zinariya da manna a ciki, da sandan Haruna wanda ya fitar da fure, da allunan dutse biyu na alkawari. ⁵A bisan akwatin nan kuwa akwai kerubobi na nuna ɗaukakar Allah,^j waɗanda kuma suke inuwantar da inda ake ce da shi wurin jinkai.^k Amma a yanzu haka ba za mu iya yin magana dalla-dalla game da wannan batu ba.

6 Bayan an shirya kome haka, sai firistoci kullum su riƙa shiga a sashi na farko na rumfar, suna yin hidimarsu. ⁷Amma babban firist ne kadai yakan shiga sashi na biyun, yana kuma shiga wannan wurin sau ɗaya tak a shekara.^ƙ Ba ya shigowa sai tare da jinin da zai miƙa saboda nasa zunubai, da kuma saboda zunuban da jama'a suka aikata ba tare da saninsu ba. ⁸Ta haka Ruhu Mai Tsarki yana nuna cewa hanyar shiga ainihin Wuri Mafi Tsarki bai budu ba tukuna muddin wancan wurin sujada na farko yana nan tsaye. ⁹Wannan kwatanci ne ga wannan

8.8-12: Irm 31.31-34 9.2: Fit 26.1-30; 25.23-40 9.3: Fit 26.31-33
9.4: Fit 30.1-6; 25.10-16; 16.33; L. Kid 17.8-10; Fit 25.16; M. Sh 10.3-5
9.5: Fit 25.18-22 9.6: L. Kid 18.2-6

ⁱ9.3 Bayan labule na biyu: An kira wannan haka domin akwai labule na farko wanda yake a sashi na farko.

^j9.5 kerubobi na nuna ɗaukakar Allah: Waɗannan siffa biyu ne waɗanda aka yi su da kamannin mala'iku. Kowannensu yana da fikafikai biyu (Dubi Fit 25.18-20).

^k9.5 wurin jinkai: Wannan shi ne wurin da akan yafa jinin hadaya a Ranar Fansa. (Dubi L. Fir 16.14,15). A nan ne ɗaukakar Allah takan kasance (Dubi Fit 25.17-22).

^ƙ9.7 sau ɗaya tak a shekara: Wato, a ranar Bikin Fansar da zunubai (Dubi L. Fir 16.29, 34).

zamani. Yana nuna cewa baye-baye da hadayu da akan miƙa ba su isa su wanke zukatan masu sujada daga zunubansu ba. ¹⁰ Wadannan sun shafi maganar ci da sha, da wanke-wanke iri-iri ne, na al'adu. Su kuwa dokoki na halin jiki ne wadanda aka shimfiɗa kafin lokacin sabon tsari.

Jinin Almasihu Ne Isasshen Hadaya

¹¹ Almasihu ya riga ya zo a matsayin babban firist, ya kawo tsari mai kyau da muke da shi yanzu.¹ Ya shiga cikin rumfa mafi girma, mafi kyau kuma, wadda ba mutum ne ya gina ba, wato, ba irin ta wannan halitta ba. ¹² Ya shiga wannan Wuri Mafi Tsarki sau ɗaya tak. Bai shiga da jinin awaki ko na 'ya'yan shanu ba, amma da nasa jini ne, wanda ya samo mana ceto na har abada. ¹³ Jinin awaki, da na bijimai, da tokar 'yar saniya da aka yayyafa duk suna iya mai da masu rashin tsabta bisa ga al'ada su zama da tsabta a jikinsu, ¹⁴ balle jikin Almasihu? Shi wanda ba shi da wani zunubi, ya miƙa kansa ga Allah ta wurin Ruhun nan na har abada, ai, karamin abu ne jininsa yã iya wanke zukatanmu mu bar al'adu marasa amfani domin mu bauta wa Allah mai rai.

An Cika Sabon Alkawari ta Mutuwar Yesu

¹⁵ Saboda haka Almasihu shi ne mai yin sulhu na sabon alkawari^m domin wadanda aka kira su su karɓi gādo na har abada wanda Allah ya yi alkawari. Wannan ya yiwu ne domin an riga an yi mutuwa wadda take 'yantar da mutane daga zunuban da suka yi a zamanin alkawari na farko. ¹⁶ Idan wani ya yi alkawari game da gādonso, dole ne a tabbatar da mutuwar wanda ya yi alkawarin tukuna. ¹⁷ Domin alkawarin gādo ba shi da iko sai an mutu, wato, ba ya ba da izni yayin da mai yinsa yana da rai. ¹⁸ Shi ya sa alkawarin nan na farko bai zama da iko ba sai da aka zub da jini. ¹⁹ Bayan Musa ya sanar wa dukan jama'a kowane umarnin da yake cikin Doka, sai ya ɗauki jinin 'ya'yan shanu, da na awaki, ya haɗa da ruwa. Sa'an nan ya ɗauki ganyen izob tare da jan gashin tumaki ya yayyafa jinin a kan littafin Doka da kuma a kan dukan jama'a. ²⁰ Sai ya ce, "Wannan shi ne jinin alkawari wanda Allah ya umarce ku ku kiyaye." ²¹ Haka kuma ya yayyafa jinin a kan rulfan nan, da kuma a kan dukan kayayyakin da akan

9.13: L. Fir 16.15-16; L. Kid 19.9; 17-19 9.19-20: Fit 24.6-8

¹9.11 da muke da shi yanzu: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "mai zuwa" ne a nan.

^m 9.15 mai yin sulhu na sabon alkawari: Wato, mai shirya tsakanin mutane da Allah ke nan.

mora domin yin hidima. ²² Lallai, bisa ga Doka, kusan kowane abu ne akan tsarkake da jini. Idan ba tare da zub da jini ba kuwa, ba yadda za a gafarta zunubai.

²³ Ya zama dole waƙannan al'adu su kasance haka don tsarkakewar waƙannan abubuwa na duniya. Gama su kamannin abubuwan da suke a sama ne. Ainihin abubuwa na sama kuwa suna bukata hadayar da ta fi ta farkon kyau. ²⁴ Gama Almasihu bai shiga Wuri Mai Tsarki wanda mutum ne ya gina ba, wanda yake kamanni ne kawai na ainihin wurin; a'a, sama ne da kansa ya shiga, domin yā bayyana a gaban Allah a yanzu saboda mu. ²⁵ Ba kuma wai ya shiga cikin sama domin ya riƙa miƙa kansa a kullum ba, kamar yadda babban firist yakan shiga Wuri Mafi Tsarki kowace shekara da jinin da ba nasa ba. ²⁶ In da haka ne, ai, da Yesu yana kan shan wuya kullum ke nan, tun daga lokacin da aka halicci duniya. Ga shi kuwa ya bayyana sau ɗaya tak a wannan ƙarshen zamani domin yā kawar da zunubai ta wurin miƙa kansa. ²⁷ Kamar yadda aka shirya wa ɗan Adam yā mutu sau ɗaya tak, bayan haka sai shari'ar Allah, ²⁸ haka kuma an miƙa Almasihu sau ɗaya tak domin yā ɗauki zunuban mutane da yawa. Shi kuwa zai sāke bayyana sau na biyu, ba domin yā ɗauki zunubai ba, amma domin yā kawo ceto ga duk waƙanda suke marmarin dawowarsa.

Alkawari Mafi Girma, Mafi Kyau

10 ¹ Doka kuwa kwatanci ce kawai na abubuwa masu kyau waƙanda suke a gaba; ba ita ce ainihin abubuwan nan ba. Shi ya sa ba ta isa ba, ta sa duk masu matsowa kusa da Allah su zama daidai yadda Allah yake so bisa ga hadayun nan da akan ci gaba da bayarwa shekara biye da shekara. ² Da a ce Dokar tana da iko ne, ai, da an daina miƙa hadayun nan, domin masu miƙa su za su sami tsarkakewa gaba ɗaya, zuciyarsu kuwa ba za ta riƙa dame su game da zunubansu ba. ³ Amma hadayun nan kuwa hanyar tunawa da zunubi ne, shekara biye da shekara. ⁴ Gama ba yadda zai yiwu jinin bijimai da na awaki yā kawar da zunubai.

⁵ Saboda haka, da Almasihu zai shigo duniya, ya ce:

“Hadayu da baye-baye kam ba ka so,
amma jiki ne ka shirya mini.

⁶ Hadayar ƙonawa da hadayar kawar da zunubai kuwa ba
ka jin daɗinsu.

⁷ Sai na ce, ‘Ga ni nan, ya Allah, na zo in aikata nufinka,

kamar yadda yake a rubuce game da ni a Rubutaccen Maganar Allah.' ”

8 Da farko ya ce, “Hadayu, da baye-baye, da hadayar konawa, da hadayar kawar da zunubai kam ba ka so, ba ka kuwa jin dadinsu.” Ya fada haka ko da yake Doka ce ta ce a kiyaye wadannan umarnai. ⁹ Ya sāke cewa, “Ga ni nan, na zo in aikata nufinka.” Wato, an ajiye tsari na farko a gefe ke nan domin a kafa na biyun. ¹⁰ Bisa ga nufin Allah kuma an mai da mu tsarkaka ta wurin hadayar jikinsa da Yesu Almasihu ya miƙa sau ɗaya tak ba fari.

11 Kowace rana kowane firist yakan tsaya yana yin hidimarsa, yakan yi ta miƙa irin wannan hadaya wadda ba ta da ikon kawar da zunubai. ¹² Amma da Almasihu ya miƙa hadaya guda ta har abada saboda zunubai, sai ya zauna a hannun dama na Allah. ¹³ Tun lokacin nan kuwa yana jira ne a sa abokan gābansa a farkashin kafafunsa domin yā tattaka su. ¹⁴ Bisa ga hadayan nan guda ɗaya kuwa, ya mai da wafanda aka tsarkake su zama cikakku har abada.

15 Ruhu Mai Tsarki ya ba mu shaida game da wannan. Da farko, ya ce,

¹⁶ “Ga alkawarin da zan yi da su,
bayan lokacin nan, in ji Ubangiji.
Zan sa dokokina a cikin zuciyarsu,
zan kuma rubuta su a hankalinsu.”

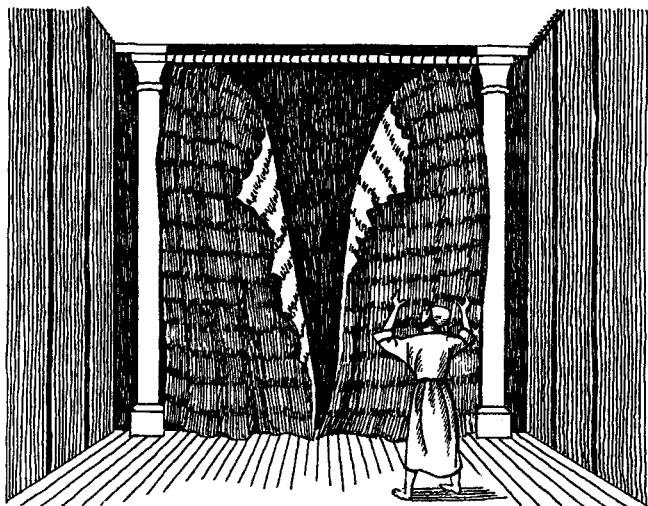
¹⁷ Ya kuma fara da cewa,
“Ba zan sāke tuna da zunubansu ko laifofinsu ba.”

¹⁸ Sa’ad da an gafarta zunubai kuwa, ba wata bukatar hadaya saboda zunubi.

Matsowa Kusa da Allah

19 Saboda haka, ’yan’uwana, muna da cikakken ’yanci mu shiga Wuri Mafi Tsarki bisa ga jinin Yesu. ²⁰ Shi kuwa ya buɗe mana sabuwar hanya, hanya mai rai kuma, ta labulen nan, wato, jikinsa.

21 Muna kuma da babban firist wanda dukan jama’ar Allah take a hannunsa. ²² Saboda haka bari mu matso kusa da Allah da zuciya mai gaskiya, da bangaskiya marar shakka. Mu matso da zuciya wadda aka tsarkake daga alhakin zunubi, da jikin da aka wanke da ruwa mai tsabta. ²³ Bari mu tsaya a kan sa zuciyan nan

Hoton Labulen da ya yage (10.20)

tamu, wadda muke shaida, da karfi sosai domin shi wanda ya yi mana alkawari mai aminci ne. ²⁴ Mu lura da juna ta yadda za mu iza juna ga nuna kauna da yin aikin nagarta. ²⁵ Kada mu kyale yin taron sujada, kamar yadda wafansu sun saba yi. A maimakon haka mu riƙa ƙarfafa juna, mu kuma ƙara yin haka saboda kuna ganin cewa Ranan nan^a tana kusatowa.

²⁶ Ba wata sauran hadayar da za ta ɗauke zunubi idan mun ci gaba da yin zunubi da gangan bayan mun sami sanin gaskiya. ²⁷ A maimakon haka akwai hukuncin nan mai ban tsoro da wuta mai tsananin zafi wadda za ta cinye masu ƙin Allah. ²⁸ Duk wanda ya ƙetare Dokar Musa akan kashe shi, ba tausayi, bisa ga shaidar mutum biyu ko uku, ²⁹ balle ma wanda ya rena Dan Allah, ya yi banza da jinin alkawarin nan wanda ya tsarkake shi, ya kuma zargi Ruhu Mai Tsarki! Wane irin hukunci mai tsanani ne kuke tsammani ya yi daidai a yi wa wannan mutum? ³⁰ Domin mun san wanda ya ce, “Ramuwa tawa ce; ni zan rama.” Ya sãke cewa, “Ubangiji zai yi shari’ar mutanensa.” ³¹ Abin ban tsoro ne fa mutum yã fãda cikin hannayen Allah mai rai.

10.27: Ish 26.11 10.28: M. Sh 17.6; 19.15 10.29: Fit 24.8

^a10.25 Ranan nan: Wato, ranar dawowar Ubangiji (Dubi 1 Tas 5.2,4; 2 Tas 1.10; 2.2; 2 Bit 3.10).

Masu Jimrewa Za Su Sami Lada

32 Ku tuna fa da kwanakin dā. Bayan da kuka sami ganin hasken Allah, kun jimre sosai, kuna kokawa da wahaloli. ³³Wani lokaci ana zaginku a fili, ana tsananta muku a gaban jama'a; wani lokaci kuma kuna yarda ku hada kai da waƙanda suke shan irin waƙannan wahaloli. ³⁴Gama kun nuna tausayi ga waƙanda suke a kulle a kurkuku, kun kuma nuna farin ciki bayan an kwace muku kaya, domin kun san cewa kuna da arziki mafi kyau da zai dawwama har abada. ³⁵Saboda haka kada ku yar da ƙarfɪn zuciyarku, domin zai kawo muku babban lada. ³⁶Ya kamata ku jimre, domin ta yin haka ne za ku aikata nufin Allah, bayan haka kuma ku karɓi abin da aka yi alkawari.

³⁷“Gama ba da daƙewa ba,

mai zuwan nan zai zo,

ba zai yi jinkiri ba.

³⁸Mutumina mai adalci zai rayu

ta hanyar bangaskiya,

Amma idan ya ja da baya,

raina ba zai ji daƙinsa ba.”

³⁹Mu kam ba irin masu ja da baya zuwa ga halaka ba ne, mu dai masu ba da gaskiya zuwa ga samun ceto ne.

Ma'anar Bangaskiya

11 ¹Bangaskiya ita ce yin tabbaci a kan abin da muka sa zuciya a kai, ita ce kuma kasancewa da tabbaci a kan abin da ba ma iya gani. ²Ta bangaskiya ne mutanen dā suka sami yardar Allah. ³Ta bangaskiya mun gane cewa bisa ga faɗɪn Allah ne aka halicci dukan duniya, abin da ake gani kuwa ya fito ne daga abin da ba a iya gani.

Jarumawan Bangaskiya

4 Ta bangaskiya ne Habila ya miƙa wa Allah haɗayar da ta fi ta Kayinu kyau. Ta yin haka ya sami yardar Allah cewa shi mai adalci ne, domin Allah ya karɓi bayarwarsa. Habila kuwa ya mutu, amma saboda bangaskiyarsa yana magana har yanzu.

5 Ta bangaskiya ne aka dauki Enok, shi kuwa bai mutu ba. Ba a kuwa same shi ba, domin Allah ya riga ya dauke shi. Kafin a dauke shi an ba da shaida cewa ya sami yardar Allah. ⁶In ba tare da bangaskiya ba, ba ya yiwuwa a sami yardar Allah, domin

dole ne duk mai matsowa kusa da Allah yā ba da gaskiya cewa Allah yana nan, yana kuma ba da lada ga duk waƙanda suke nemansa.

7 Ta bangaskiya ne Nuhu, bayan Allah ya yi masa gargafi a kan abubuwan da ba a gani ba tukuna, ya yi biyayya, ya shirya jirgin ruwa saboda ceton iyalinsa. Ta haka, ya sa an hukunta duniya, shi kuwa ya zama mai gādon adalci wanda yake samuwa ta bangaskiya.

8 Ta bangaskiya ne Ibrahim ya yi biyayya ya kama hanya zuwa wata ƙasa wadda aka yi masa alkawari cewa zai karfi gādonga. Shi kuwa ya kama hanya ko da yake bai san inda za shi ba. ⁹ Ta bangaskiya ya zauna kamar baƙo a ƙasan nan da Allah ya yi masa alkawari. Yana zama a cikin rumfa, shi da Ishaku da Yakubu, waƙanda suka gāji alkawarin nan tare da shi. ¹⁰ Ya yi irin wannan zaman ne domin ya sa zuciya a kan birnin nan wanda yake da tushe, wanda Allah ne mai shirya, shi ne kuma mai gina shi.

11 Ta bangaskiya ne Ibrahim ya haifi ɗa, ko da yake ya tsufa sosai a lokacin, Saratu kuwa ba ta haihuwa.^o Ya ba da gaskiya cewa Allah mai aminci ne cikin alkawarinsa. ¹² Saboda haka, daga mutum ɗaya, wanda ya tsufa har ya kai ga bakin mutuwa, aka haifi zuriya masu yawa kamar taurarin sama, ko kuwa kamar yashi a bakin teku waƙanda suka gagari ƙirga.

13 Duk waƙannan sun mutu a cikin bangaskiyarsu. Ba su karfi abubuwan da Allah ya yi alkawari ba, amma sun hangi abubuwan nan daga nesa, sun ji ɗaɗi da ganinsu, sun kuma ba da shaida a fili cewa su baƙi ne, ba 'yan ƙasa ba, a duniya. ¹⁴ Waƙanda suna ba da irin wannan shaida suna nuna a fili ke nan cewa suna neman ƙasa ta kansu. ¹⁵ Da a ce suna ta tunani ne a kan ƙasar da suka bari a baya, ai, sun sami zarafin komawa. ¹⁶ Amma sun sa zuciya a kan ƙasa mafi kyau, wato ta sama, shi ya sa ba abin kunya ba ne ga Allah a ce da shi Allahnsu. Hakika, ya shirya birni saboda su.

17 Ta bangaskiya ne Ibrahim, a lokacin da aka gwada shi, ya miƙa Ishaku hadaya. Wato, yana a shirye yā miƙa makadaici ɗansa, ¹⁸ ko da yake ya karfi alkawari cewa, “Ta wurin Ishaku

11.7: Far 6.13-22 11.8: Far 12.1-5 11.9: Far 35.27 11.11: Far 18.11-14; 21.2

11.12: Far 15.5; 22.17; 32.12 11.13: Far 23.4; 1 Tar 29.15; Zab 39.13

11.17: Far 22.1-14

^o 11.11 Saratu kuwa ba ta iya haihuwa: Waƙansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da “Bisa ga bangaskiya ne Saratu ɗa kanta, ko da yake lokacin haihuwarta ya wuce, ta iya ta haifi 'ya'ya domin ta . . .”

ne za a lissafta zuriyarka.” ¹⁹ Ibrahim kuwa ya yi tunani cewa lallai ne Allah yana iya ta da matattu. Har ma, bisa ga misali, muna iya cewa ya karfi Ishaku daga matattu ne.

20 Ta wurin bangaskiya ne Ishaku ya albarkaci Yakubu da Isuwa game da abubuwa masu zuwa.

21 Ta bangaskiya ne Yakubu, a lokacin da zai mutu, ya sa wa kowane yaron Yusufu albarka, ya kuma yi sujada ga Allah yayin da yake jingine a kan sandansa.

22 Ta bangaskiya ne Yusufu, a lokacin da ya kusa mutuwa, ya yi magana game da fitowar Isra'ilawa daga kasar Masar, ya kuma ba da umarni game da kasusuwansa.

23 Ta bangaskiya ne iyayen Musa suka boye shi har wata uku bayan haihuwarsa. Sun yi haka domin sun ga cewa yaron kyakkyawa ne, ba su kuma ji tsoro game da umarnin sarki ba.

24 Ta bangaskiya ne Musa, da ya yi girma, ya ki a ce da shi dan 'yar Fir'auna. ²⁵ Ya zaɓi yā sha wahala tare da mutanen Allah a maimakon yā ji daɗin zunubi na dan lokaci. ²⁶ Domin yana sa ido ga ladan da yake a gaba, ya dauka cewa cin mutuncin da aka yi masa saboda Almasihu abu mai kyau ne fiye da dukiyar Masar.

27 Ta bangaskiya ne ya bar kasar Masar, ba tare da jin tsoron fushin sarki ba. Ya tsaya da karfi domin yana ganin wanda ido ba ya iya gani. ²⁸ Ta bangaskiya ne Musa ya kafa Bikin Ketarewa, ya kuma yayyafa jini domin kada mai halakar da 'ya'yan farin nan yā taɓa Isra'ilawa.

29 Ta bangaskiya ne Isra'ilawa suka ketare Jan Tekun nan, a kan busasshiyar ƙasa. Amma da Masarawa suka yi ƙoƙari su haye, sai ruwa ya kwashe su.

30 Ta bangaskiya ne katangar birnin Jeriko ta fāɗi bayan an yi ta kewaye ta har kwana bakwai. ³¹ Ta bangaskiya ne Rahab karuwan nan, ba ta halaka tare da marasa bangaskiya ba, domin ta karfi 'yan leken asirin ƙasan nan kamar abokai.

32 Me kuma zan ƙara cewa? Ba ni da zarafi in yi zance a kan Gidiyon, da Barak, da Samsin, da Jefta, da Dawuda, da Sama'ila, da kuma annabawa. ³³ Ta bangaskiya ne waɗannan suka ci nasara a kan mulkoki, suka aikata adalci, suka karfi abubuwan da aka yi alkawari, suka rurrufe bakunan zakuna, ³⁴ suka tsai da ikon wuta, suka tsere kaifin takuba. Suka mai da rashin ƙarfi yā zama

11.18: Far 21.12 11.20: Far 27.27-29,39-40 11.21: Far 47.31—48.20

11.22: Far 50.24-25; Fit 13.19 11.23: Fit 2.2; 1.22 11.24: Fit 2.10-12

11.27: Fit 2.15 11.28: Fit 12.21-30 11.29: Fit 14.21-31 11.30: Josh 6.12-21

11.31: Josh 2.1-21; 6.22-25 11.32: L. Mah 6.11—8.32; 4.6—5.31; 13.2—16.31;

11.1—12.7; 1 Sam 16.1—1 Sar 2.11; 1 Sam 1.1—25.1 11.33: Dan 6.1-27

da ƙarfi a gare su. Suka kori sojojin ƙasashe dabam-dabam. ³⁵ Mata suka ƙarfi matattunsu waƙanda aka ta da su da rai. Aka gwada wa waƙansu azaba, su kuwa suka ƙi a sake su, domin suna nema su tashi daga matattu cikin rayuwa mafi kyau. ³⁶ Waƙansu suka sha ba'a da bulala, waƙansu kuwa suka sha ɗauri da sarƙa, waƙansu aka jefa su a kurkuku. ³⁷ Aka jejjefe su da duwatsu,^r aka yanka su kashi biyu da zarto aka kuma kakkashe su da takobi. Fatun raguna da na awaki ne sukan sa, suna ta yawo. Suka yi zama cikin rashi da tsanani da wulaƙanci. ³⁸ Har ma duniya ba ta isa su zauna cikinta ba. Sun yi ta yawo a wuraren da ba kowa, da kuma kan duwatsu; suna kwana cikin kogwannin duwatsu, da kuma cikin ramummukan da suke ƙarƙashin ƙasa.

³⁹ Duk waƙannan Allah ya ba da shaida mai kyau game da bangaskiyarsu, amma duk da haka ba su ƙarfi abin da aka yi alkawari ba. ⁴⁰ Allah dai ya shirya abu mafi kyau dominmu. Nufinsa kuwa shi ne kada a kai su ga zaman cikakke idan ba tare da mu ba.

Kafa Ido ga Yesu

12 ¹ Saboda haka, da yake taron shaidu masu yawa ƙwarai sun kewaye mu, bari mu yar da dukan abin da zai hana mu, da kuma kowane zunubin da ya riƙe mu kankan, bari kuma mu yi tseren nan da yake a gabanmu tare da ƙarfin zuciyar. ² Mu kafa ido ga Yesu wanda shi ne tushen bangaskiyarmu, da kuma mai sa bangaskiyarmu ta zama cikakkiya. Saboda farin cikin da aka sa a gabansa, ya jimre wa gicciye bai kuwa mai da shi wani abin kunya ba, a yanzu kuma yana zaune a hannun daman kursiyin Allah. ³ Ku lura fa da wannan mutumin da ya yi haƙuri da irin ƙiyayyar da masu zunubi suka yi masa, don kada ku gaji, ko kuwa ku fid da zuciyar.

Horon Ubangiji Abin Amfani Ne

⁴ A cikin kokawar da kuke yi da zunubi bai kai yadda za ku zub da jininku ba tukuna. ⁵ Ko kun mance ne da maganar ƙarfafawa wadda Allah ya yi, wadda kuma take ce da ku 'ya'yansa?

“Ya dana, kada ka mai da horon Ubangiji abin banza, kada ka fid da zuciyar idan yana kwaɓe ka.

11.34: Dan 3.1-30 **11.35:** 1 Sar 17.17-24; 2 Sar 4.25-37

11.36: 1 Sar 22.26-27; 2 Tar 18.25-26; Irm 20.2; 37.15; 38.6. **11.37:** 2 Tar 24.21

^r **11.37** Waƙansu rubuce-rubucen hannu na ɗā sun ƙara “aka gwada su” a nan.

⁶ Domin Ubangiji yakan hori duk wadanda yake kauna, yakan kuma hori duk dan da ya karɓa.”

⁷ Ku jimre da wuyar da kuke sha, domin ana amfani da wuya don horo ne. Ta haka, Allah yana yi da ku kamar 'ya'yansa ke nan. Wane da ne babansa ba ya yi masa horo? ⁸ Idan ba a yi muku horon nan da ake yi wa dukan 'ya'yan Allah ba, to, ku shegu ne ke nan, ba 'ya'yan gida ba. ⁹ Ban da haka ma, muna da ubanninmu na jiki wadanda suke yi mana horo, mu kuwa muna girmama su. Ashe, ba za mu fi yarda da horon Ubanmu na ruhaniya, domin mu rayu ba? ¹⁰ Ubanninmu na jiki sun yi mana horo na dan lokaci ta hanyar da ta fi kyau a ganinsu, amma Allah yana yi mana horo saboda amfaninmu ne, domin mu sami rabonmu cikin tsarkinsa. ¹¹ Duk horon da akan yi mana yakan kawo zafi a lokacin, ba jin dadi ba. Amma daga baya yakan kawo ribar adalci da salama ga duk wadanda suka yi koyi da horon.

Gargadi a kan Kin Alherin Allah

¹² Saboda haka, ku mife hannayenku da suka gaji, ku kuma karfafa gwiwoyinku marasa karfi. ¹³ Ku bi hanyoyi masu kyau domin kada kafafunku masu ciwo su daga gurgunta, maimakon su warke.

¹⁴ Ku yi iyakacin kokari ku zauna lafiya da kowa, ku kuma zama da tsarki, domin ba wanda zai gan Ubangiji idan ba tare da tsarki ba. ¹⁵ Ku lura fa kada kowa ya kasa samun alherin Allah. Ku yi hankali kada wani ya zama kamar tushen dacin rai wanda yakan kawo barna, ya kuma lalatar da mutane da yawa. ¹⁶ Ku lura fa kada kowa ya zama mai lalata, ko marar tsoron Allah kamar Isuwa wanda ya sayar da gadonsa na dan fari saboda kwarya daya tak na abinci. ¹⁷ Daga baya, kamar yadda kun sani, da ya so ya karɓi albarkan nan, sai aka ki shi; bai kuwa sami zarafin yin gyara ba, ko da yake ya nemi albarkan nan da hawaye.

¹⁸ Ba ku zo ga Dutsen Sinai^s wanda ana iya taɓawa ba, ko ga wuta mai ci sosai, ko ga duhu baƙi kirin, ko hadori, ¹⁹ ko busar faho, ko kuwa murya mai yin magana. Murya mai maganan nan ta sa masu jinta suka yi roko cewa kada a ci gaba da yin musu maganar. ²⁰ Sun yi rokon ne domin ba su iya jimre wa umarnin nan da aka bayar ba, cewa, “Ko dabba ce ta taɓa

^{12.5-6:} Ayu 5.17; K. Mag 3.11-12 ^{12.12:} Ish 35.3 ^{12.13:} K. Mag 4.26

^{12.15:} M. Sh 29.18 ^{12.16:} Far 25.29-34 ^{12.17:} Far 27.30-40

^{12.18-19:} Fit 19.16-22; 20.18-21; M. Sh 4.11-12; 5.22-27

^s ^{12.18 Dutsen Sinai:} Wato, inda Allah ya ba wa annabi Musa dokoki domin Isra'ilawa.

dutsen, sai a jējefe ta har ta mutu.”²¹ Wannan abin da suka gani ya zama abin ban tsoro kwarai, har ma Musa ya ce, “Jikina yana rawa saboda tsoro.”

22 Amma kun zo ga Dutsen Sihiyona¹ ne, da birnin Allah mai rai, wato Urushalima ta sama, da taron farin ciki na mala'iku masu dūmbun yawa.²³ Kun zo ga jama'ar masu bi 'ya'yan fari waɗanda sunayensu suna a rubuce a sama. Kun zo wurin Allah wanda shi ne mai yi wa kowa shari'a, da wurin ruhohin mutane masu adalci waɗanda aka mai da su cikakku.²⁴ Kun zo wurin Yesu wanda shi ne mai yin sulhu na sabon alkawari, da kuma wurin jinin nan da aka yayyafa wanda yake yin magana mafi kyau fiye da jinin Habila.

25 Ku lura fa kada ku ki shi wanda yake magana. Ku sani, su waɗanda suka ki su karbi wanda ya yi musu gargadi a nan duniya ba su tsira ba, balle fa mu! Ta yaya mu za mu tsira idan mun ki wanda yake yi mana gargadi daga sama?²⁶ A lokacin kuwa muryar Allah ta girgiza duniya. Amma yanzu ya yi alkawari cewa, “Zan girgiza duniya sau ɗaya kuma, ba duniya kaɗai ba, amma har da sama ma.”²⁷ Wannan magana, “Sau ɗaya kuma,” ta nuna za a kawar da abin da aka girgiza, wato, za a kawar da abubuwan da aka halitta, domin abubuwan da ba za a iya girgiza su ba su kasance.²⁸ To, da yake za mu shiga mulkin da ba za a iya girgiza ba, bari mu yi godiya, mu kuma miƙa wa Allah irin bautar da yake so, a cikin tsoro da ban girma,²⁹ domin Allahmu wuta ne mai cinyewa.

Abubuwan da Allah Yake So

13¹ Ku ci gaba da nuna wa junanku kauna irin ta 'yan'uwa.² Kada ku daina yin alheri ga baki, domin ta yin haka waɗansu suka yi wa mala'iku hidima, ba da saninsu ba.³ Ku tuna da waɗanda suke a ɗaure a kurkuku, kamar kuna a ɗaure tare da su ne. Ku kuma tuna da waɗanda ake ba su wuya, kamar ku da kanku ne kuke shan wuyar.

4 Zaman aure yā zama abin daraja gare ku duka. Alkawarin aurenku yā tsaya da tsarki, domin Allah zai hukunta masu yin zina da masu yin lalata.⁵ Ku yi nesa da halin son kuɗi, kuma bari abin da kuke da shi yā ishe ku. Ga shi kuwa Allah ya ce,

“Har abada ba zan bar ka ba,

12.20: Fit 19.12-13 12.21: M. Sh 9.19 12.24: Far 4.10 12.25: Fit 20.22
12.26: Hag 2.6 12.29: M. Sh 4.24 13.2: Far 18.1-8; 19.1-3

¹12.22 Dutsen Sihiyona: Wannan wani suna ne na Urushalima.

sam-sam ba zan yar da kai ba.”

⁶ Shi ya sa, ba tare da shakka ba, muna iya cewa,
“Ubangiji shi ne mai taimakona;
ba zan ji tsoro ba.

Mene ne mutum zai iya yi mini?”

⁷ Ku tuna da shugabanninku wafanda suka yi muku maganar Allah. Ku dubi yadda suka yi rayuwarsu, da yadda karshensu ya zama, ku kuma bi misalin bangaskiyarsu. ⁸ Yesu Almasihu kuwa ba ya canzawa, yadda yake jiya, haka yake yau, haka kuma zai zama har abada. ⁹ Kada sababbin koyarwa iri-iri su kwashe muku hankali. Ya dace ku sami karfafawar zuciya bisa ga alherin Allah, ba ta wurin al'adu iri-iri na cin abinci ba. Wadannan kam ba su da amfani ga masu kiyaye su.

¹⁰ Mu kuwa muna da wurin hadaya wanda firistocin rumfar sujada ta duniyan nan ba su da izni su ci daga bisansa. ¹¹ Babban firist yakan kai jinin dabbobi zuwa Wuri Mafi Tsarki domin yā miƙa shi hadaya saboda zunubai, amma naman dabbobin nan kuwa akan kone ne a bayan gari. ¹² Haka kuma Yesu ya sha azaba a bayan gari domin yā tsarkake mutane ta wurin nasa jini. ¹³ Saboda haka sai mu fita zuwa wurinsa a bayan gari, domin mu jimre da irin wulafancin da ya jimre da shi. ¹⁴ Domin ba mu da birni marar shudewa a nan duniya, amma mun dai sa ido ga birni wanda yake kan zuwa. ¹⁵ Bari kuma mu riƙa miƙa hadayar yabo ga Allah ta wurin Yesu. Yabonmu kuwa yā zama maganganu masu ba da shaida ga sunan Allah. ¹⁶ Kada ku daina yin alheri da taimakon juna, domin irin hadayun da Allah yakan ji dadinsu ke nan.

¹⁷ Ku yi wa shugabanninku biyayya, ku kiyaye umarnansu kuma, domin su ne suke kula da rayukanku kamar wafanda za su ba da lissafin aikinsu. Ku yi musu biyayya yadda zai sa aikinsu yā zama da farin ciki, ba da nauyin zuciya ba, domin wannan ba zai kawo muku wani amfani ba.

Bukatar Addu'a

¹⁸ Ku yi addu'a saboda mu. Mun tabbata cewa zuciyarmu ba ta damunmu game da wani laifi. Nufinmu shi ne mu aikata halin kirki cikin ayyukanmu duka. ¹⁹ Ina roƙonku musamman ku yi addu'a domin Allah ya sa in koma gare ku ba da dadewa ba.

Karshen Magana

20-21 Allah ya ta da Yesu Ubangijinmu daga matattu ta wurin jinin alkawarin nan na har abada. Ta haka kuwa, Yesu ya zama Makiyayi Mai Girma na tumaki. Ina rokon Allah mai ba da salama yā cika ku da kowane abu mai kyau domin ku yi nufinsa, yā kuma riƙa aikata abin da yake so a cikinku ta wurin Yesu Almasihu. Daukaka ta tabbata ga Almasihu har abada abadin. Amin.

22 Ina rokonku, 'yan'uwana, ku yi haƙuri da wannan gargafina, domin ba wata doguwar magana ce na rubuta muku ba.

23 Ina so ku sani cewa an sake ɗan'uanmu Timoti daga kurkuku. Idan ya zo da wuri, zan zo tare da shi in gan ku.

24 Ku gai da dukan shugabanninku, da dukan tsarkaka. 'Yan'uanmu daga Italiya suna gaishe ku.

25 Alherin Allah yā tabbata a gare ku duka.

WASIKA TA YAKUBU

Gabatarwa

Yakubu shi ne marubucin wannan wasifika (1.1). Ana tsammani ya rubuta ta tsakanin shekara ta A.D. 45 da 50 ne. A Sabon Alkawari akwai mutane masu sunan Yakubu har huɗu, amma bincike ya nuna Yakubu da ya rubuta wannan wasifika shi ne Yakubu ɗan'uan Yesu (Mat 13.35; Mar 6.3). Wannan Yakubu dabam ne da Yakubu ɗan Zabadi ɗaya daga cikin sha biyun nan wanda sarki Hiridus ya kashe a shekara ta A.D. 44 (A.M. 12.2). Yakubu ya zama shugaban jama'ar masu bi a Urushalima (A.M. 12.17; 15.13; 21.18; Gal 1.9, 12). A farshe aka kashe shi a shekara ta A.D. 64.

Wasifika ta Yakubu tana bayyana yadda ya kamata rayuwar masu bi ta yau da kullum ta kasance. Ta bayyana dangantakar da take tsakanin bangaskiya da ayyuka. Ta nuna yadda bangaskiya ta ainihi takan haifar da ayyuka da kuma halaye masu kyau. Ta kuma tsawata a kan barnar harshe da kuma nunan bambanci. Wasifika ta bayyana cewa zaman abokin duniya gāba ce da Ubangiji. A farshe ta karfafa masu bi su rifa hakuri suna kuma addu'a a cikin kome.

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa 1.1

Bangaskiya da hikima 1.2-8

Arziki da talauci 1.9-11

Wahala da jarrabawa 1.12-18

Ji da aikata maganar Allah 1.19-27

Tsawatawa a kan nunan bambanci 2.1-13

Bangaskiya da ayyuka 2.14-26

Mai bi da harshensa 3.1-18

Zaman abokin duniya 4.1—5.6

Wadansu gargadi 5.7-20

Gaisuwa

1 ¹ Daga Yakubu bawan Allah da kuma na Ubangiji Yesu Almasihu, zuwa ga kabila goma sha biyun nan da suka bazu ko'ina cikin duniya. Gaisuwa mai yawa.

1.1: Mat 13.55; Mar 6.3; A.M 15.13; Gal 1.19

Bangaskiya da Hikima

2 'Yan'uwa, ku mai da kowace irin wahalar^a da ta same ku abin farin ciki, ³gama kun san wahalan nan takan gwada bangaskiyarku ne, don ta sa ku ku cika da haƙuri. ⁴Sai ku bar haƙurinku yā cika aikinsa, ya kai ku ga zaman natsatsu da cikakku har kada ku rasa kome. ⁵In waninku yana bukatar hikima, sai yā rofi Allah wanda yake ba wa kowa hannu sake ba tare da gori ba, zai kuwa ba shi. ⁶Amma sai yā roƙa da bangaskiya, ban da shakka, don duk mai shakka yana kama da rafuman ruwan teku waƙanda iska take hurawa tana jujjuyesu ta ko'ina. ⁷⁻⁸Kada irin mutumin nan da yake mai zuciya biyu wanda ba ya ajiye hankalinsa waje ɗaya a cikin dukan ayyukansa yā yi tsammani zai sami wani abu daga wurin Ubangiji.

Arziki da Talauci

9 Bari ɗan'uwan da yake matalauci yā yi taƙama a kan cewa Allah ya ɗaukaka shi. ¹⁰Haka ma wanda yake mai arziki yā yi taƙama a kan cewa Allah ya ƙasƙanta shi. Gama mai arziki zai bushe kamar furen ciyawa. ¹¹Gama in rana ta fito ta yi zafi ƙwarai, takan sa ciyawa ta bushe, sai furenta yā faɗi, kyanta kuma ta face. Haka ma mai arziki zai mutu cikin kai da kawowarsa na kasuwanci.

Wahala da Jarabawa

12 Mai albarka ne mutumin da ya jimre cikin wahalarsa, domin zai karfi lada na rai madawwami^b wanda Allah ya yi alkawari zai ba wa dukan masu ƙaunarsa. ¹³Idan jaraba ta same mutum, kada yā ce, Allah ne ya jarrabce shi. Domin Allah ba ya jarabtar kowa da mugunta, kuma ba ya yiwuwa a jarabce shi. ¹⁴Mutum dai yakan fāɗi cikin jaraba sa'ad da mugun kwadayinsa ya ruɗe shi, ya kuma sha kansa. ¹⁵Mugun kwadayi kuwa in ya yi ciki yakan haifi zunubi. Zunubi in ya yi girma yakan haifi mutuwa.

16 'Yan'uwana waƙanda nake ƙauna, kada ku yarda a ruɗe ku. ¹⁷Kowace baiwa mai kyau, da kowace cikakkiyar kyauta daga sama suke. Sun sauko ne daga wurin Allah Uba wanda ya halicci rana, da wata, da taurari duka^b. Shi kuwa ba ya canzawa, babu

1.10-11: Ish 40.6-7

^a 1.2 kowace irin wahala: Da Helenanci an rubuta "Abin da kuna fāɗi a ciki" ne a nan.

^b 1.12 lada na rai madawwami: Da Helenanci an rubuta "kambin rai" ne a nan.

^b 1.17 Allah Uba wanda ya halicci rana, da wata, da taurari duka: Da Helenanci an rubuta "Uban Haskoki" ne a nan.

kuma alamar duhu gare shi.^c ¹⁸ Bisa ga nufinsa Allah ya ba mu rai ta wurin maganarsa mai gaskiya domin yã sa mu a matsayi mafi daraja cikin halittarsa.

Ji da Aikata Maganar Allah

19 'Yan'uwana, wadanda nake kauna, ku sani fa ya kamata kowa yã kasance mai saurin ji, amma ba mai saurin magana ko mai saurin fushi ba. ²⁰ Saboda fushin mutum ba ya kai shi ga aikata abubuwa masu kyan da Allah yake so. ²¹ Sai ku watsar da kazamin halin nan na zunubi da kuma kowace irin mugunta. Sa'an nan a cikin sauƙinkai ku karfi maganan nan da aka shuka a zuciyarku, wadda kuma tana iya kai ku ga ceto.

22 Kada ku ruƙi kanku, kuna jin maganar Allah kawai; a maimakon haka, ku zama masu aikatawa kuma. ²³ Domin duk wanda yake jin maganar kawai amma ba ya aikatawa yana kama da mutumin da ya dubi fuskarsa a madubi; ²⁴ bayan ya tashi daga wurin, nan da nan sai yã manta da yadda fuskarsa take. ²⁵ Amma mutumin da ya mai da hankalinsa wajen bincike koyarwar bishara wadda ita ce cikakkiyar ka'idan nan mai kawo 'yanci, har bai zama mai ji kawai yã manta ba, amma ya zama mai yi wanda ya nace yana aikatawa, za a sa masa albarka cikin komen da yake yi.

Addini na Gaskiya

26 Idan wani yana tsammani shi mai addini ne sosai, amma ba ya kame bakinsa, to, yana ruƙin kansa ne, addininsa kuma banza ne. ²⁷ Addinin da Allah Uba ya tabbatar mai tsarki, kuma na gaske, shi ne: a kula da matan da mazansu suka mutu, da kuma marayu cikin shan wuyarsu, a kuma kebe kai daga muguwar rayuwa ta duniya.

Tsawatawa a kan Nunan Bambanci

2 ¹ 'Yan'uwana, kada ku nuna bambanci a tsakaninku, da yake kun sa bangaskiyarku ga Ubangijinmu Yesu Almasihu, wanda yake Ubangiji Madaukaki. ² Misali, idan wani mai arziki ya shigo cikin taronku yana sanye da zoben zinariya, da kuma riguna masu daraja, sa'an nan kuma wani matalauci ya shigo da riga da ta yayyage, ³ za ku fi ba wa mai arzikin nan girma ku ce masa, "Ga kujera mai kyau ka zauna," amma ku ce wa matalaucin nan, "Ka tsaya can," ko kuma "Ka zauna a fasa"? ⁴ Ai, bambanci

^c 1.17 Babu kuma alamar duhu gare shi: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "ba ya kawo duhu ta dalilin juyawa" ne a nan.

ke nan kuke nuna wa junanku, kuna kuma yanke hukunci da mugayen tunani.

5 Ku ji, 'yan'uwana wadanda nake kauna! Ashe, Allah bai zaɓi matalautan duniyan nan su zama masu arziki cikin bangaskiya ba? Ba su ne kuma za su gāji mulkin nan wanda ya yi wa wadanda suke kaunarsa alkawari ba? 6 Amma ku, kukan rena matalauta. Ashe, ba masu arziki ne suke wulafanta ku ba? Ba su ne suke jan ku zuwa gaban kotu ba? 7 Ba su ne kuma suke maganar reni a kan sunan nan mai daraja da aka san ku da shi ba?

8 Zai yi kyau idan kun yi biyayya da dokan nan ta mulkin Allah da take a rubuce cikin Rubutaccen Maganar Allah cewa, "Ka kaunaci abokin zamanka kamar kanka." 9 Amma idan kuna nuna bambanci a tsakaninku, wannan zunubi ne. Bisa ga Dokar Musa kun zama masu karye doka. 10 Don duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma ya karye ɗaya, to, ya karye dukansu ke nan. 11 Domin shi wanda ya ce, "Kada ka yi zina" shi ne kuma ya ce, "Kada ka yi kisankai." Idan ba ka yi zina ba, amma ka kashe wani, to, ka riga ka zama mai karye dokar Allah ke nan. 12 Ku yi maganarku da aikinku ta hanyar da zai nuna cewa ku mutane ne da za a yi musu shari'a bisa ga ka'ida mai ba da 'yanci. 13 Gama a lokacin hukunci, Allah ba zai nuna jinkai ga mutum marar jinkai ba. Amma jinkai za ta yi nasara a kan hukunci.

Bangaskiya marar Ayyuka Banza Ce

14 'Yan'uwa, ina amfani wani ya ce yana da bangaskiya idan ayyukansa ba su nuna haka ba? Anya! Wannan bangaskiyarsa za ta iya cece shi kuwa? 15 Misali, wadansu 'yan'uwa maza ko mata ba su da riga da abinci na yau da kullum, 16 sai waninku ya ce musu, "Ku sauka lafiya, Allah ya ba ku abinci da abin sutura," amma bai yi kome game da bukatarsu nan ta jiki ba. To, ina amfanin wannan? 17 Haka kuma bangaskiya wadda ba ta da ayyukan da suke tabbatar da ita, banza ce.

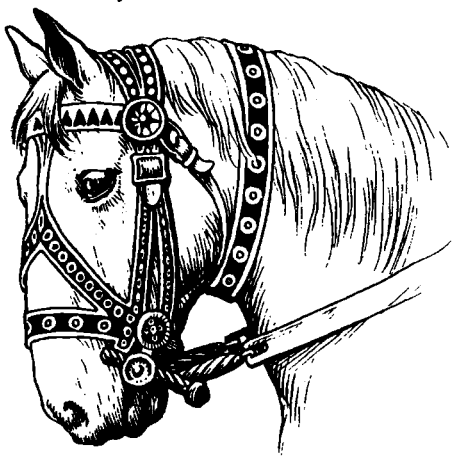
18 Wani zai iya cewa, "Ai, kai kana da bangaskiya, ni kuma ina da ayyuka ne." To, nuna mini bangaskiyarka marar ayyuka, ni kuma zan nuna maka bangaskiyata ta wajen ayyukana. 19 Ka gaskata Allah ɗaya ne? To madalla. Ai, ko aljanu ma sun gaskata haka, har ma da rawar jiki. 20 Kai wawa! Ko kana bukata har yanzu in gaya maka yadda bangaskiya marar ayyuka banza ce? 21 Sa'ad da kakanmu Ibrahim ya bayar da dansa Ishaku a kan bagaden hadaya, ba saboda

ayyukansa ne aka shaida shi mai adalci ba? ²²To, ka gani yadda bangaskiyarsa tana tafiya tare da ayyukansa, kuma bangaskiyarsa ta zama cikakkiya ta wajen ayyukansa. ²³A nan aka cika Rubutaccen Maganar Allah cewa, “Ibrahim ya gaskata da Allah, kuma saboda bangaskiyarsa Allah ya lissafta shi mai adalci.” Ta dalilin haka kuwa aka ce da Ibrahim abokin Allah. ²⁴Kun gani, ashe, mutum yana samun zaman marar laifi a gaban Allah saboda ayyukansa ne, ba saboda bangaskiya ita kadai ba.

²⁵Haka yake kuma da karuwan nan Rahab a lokacin da ta boye 'yan leken asirim fasan nan, ta kuma taimake su sun tsira ta wata hanya dabam. Ba ta wurin ayyuka ne ta zama mai adalci ba? ²⁶Saboda haka kamar yadda jikin mutumin da ba shi da rai gawa ne, haka bangaskiya marar ayyuka take daidai da gawa.

Mai Bi da Harshensa

3 ¹'Yan'uwana, kada yawancinku su so zaman masu koyarwa, domin kun san cewa mu da muke koyarwa za a yi mana shari'a mafi tsanani fiye da ta sauran mutane. ²Don dukanmu mukan yi kuskure da yawa. Idan kuwa wani ba ya kuskure a maganarsa, to, lallai shi cikakke ne, mai iya lura da jikinsa gaba daya. ³Mukan sa wa doki linzami a baki don ya yi biyayya da mu. Ta haka mukan iya bi da shi zuwa inda muke so.

Hoton doki da linzami a baki (3.3)

4 Ku duba jiragen ruwa ku gani. Ko da yake su manya ne, kuma iska mai karfi ce take tafiyar da su, duk da haka da dan karamin sandan tuki ne mai tukan jirgin yakan iya juya jirgin zuwa ko'ina da yake so. 5 Haka ma harshen mutum yake. Ko da yake shi dan karami ne cikin gabobin jiki duk da haka yana cike da buri a kan manyan abubuwa.

Ku dubi yadda kankanuwar wuta takan iya kone daji kurmus!
 6 Ai, harshen mutum wuta ne, duniya ne na mugunta cikin jikinmu! Yana kuma bata mutum gaba daya. Harshe kuma yakan lalatar da mutum a cikin dukan hanyar rayuwarsa. Shi kuwa, gidan wuta ne yake zuga shi. 7 Mutum yana iya shan kan kowace dabba, har ma ya riga ya sha kan dabbobi. Wannan ya hada da namomin daji, da tsuntsaye, da namomi masu rarrafe, da kuma kifaye. 8 Amma ba wanda ya taɓa iya shan kan harshensa. Harshe mugun abu ne marar hutu, kuma yana cike da dafi mai kashewa. 9 Da shi muke yabon Ubangijinmu wanda yake Ubanmu, da shi kuma muke zagin mutane waɗanda Allah ya yi cikin kamanninsa. 10 Da baki guda muke yabo, da shi kuma muke zagi. Haba, 'yan'uwana! Ai, bai kamata yā kasance haka ba. 11 Ko rijiya ɗaya za ta iya ba da ruwa mai dafi tare da ruwa mai dafi daga wuri guda? 12 'Yan'uwana, itacen baure zai iya ba da 'ya'yan zaitun, ko itacen inabi yā ba da 'ya'yan baure? Ta haka kuma rijiya mai ba da ruwan gishiri ba zai bullo da ruwa mai dafi ba.

Hikima ta Gaske

13 Wane ne mai hikima da ganewa a cikinku? Sai yā nuna ta ta wajen yin rayuwa mai kyau, da kuma aiki mai kyan da yake yi cikin saukinkai da ake samu ta wurin hikima. 14 Amma idan a zuciyaƙu kuna da tsananin kishi da kiyayya da kuma sonkai, to, ku bar yin yanga kuna danne gaskiya. 15 Wannan hikima ba irin wadda take saukowa daga sama ba ce, ta duniya ce. Kuma ba ta ruhaniya ba ce, amma ta Shaidan ce. 16 Gama duk inda ake kishi da sonkai, to, akwai kowace irin rigima da mugunta a wurin. 17 Amma hikimar da take daga wurin Allah, da farko dai mai tsarki ce, kuma mai kawo salama ce, mai hankali ce, mai saukin kai ce, mai yawan tausayi ce, mai yawan alheri ce. Ba ta nuna bambanci ko munafunci. 18 Rayuwa mai kyau ita ce amfanin da akan girbe daga irin da masu kawo salama sukan shuka cikin salama.

Zama Abokin Duniya

4 ¹ Mene ne yake kawo fada da jayayya tsakaninku? Ba shakka suna zuwa ne ta dalilin kwadafai iri-irin da suke yafi a cikinku. ² Kukan nemi abu ku rasa, sai ku yi kisankai. Kukan nemi abu da tsanani, ku kasa samu, sai ku shiga fada da jayayya. Ai, ba kwa samun abin da kuke nema saboda ba kwa addu'a ne. ³ Kuma lokacin da kukan rofa ba kwa samu don kukan rofa da mugun nufi. Kuna so ku kashe abin da kun samu a kan ayyukan banza na jin dadin jikinku ne. ⁴ Ku marasa aminci! Ba ku sani ba cewa zama abokin duniya yana daidai da gaba da Allah? Gama duk mai faunar duniya, ya mai da kansa mai gaba da Allah ke nan. ⁵ Ko kuna tsammani a banza ne Rubutaccen Maganar Allah ya ce, "Allah yana cike da tsananin kishi^d a kan ruhun da ya sa a cikinmu?" ⁶ Amma Allah yana fara mana alherinsa mai yawa, shi ya sa maganarsa ta ce, "Allah yana kin mai girmankai, amma yana yin alheri ga wanda ya kasantar da kansa."

⁷ Don haka sai ku miƙa kanku dungum ga Allah. Ku fi Shaidan, shi kuwa zai guje muku. ⁸ Ku yi kusa da Allah, shi kuwa zai yi kusa da ku. Ya ku masu zunubi, ku gyara ayyukanku^d su zama da tsarki. Ku munafukai kuma, ku tsarkake zukatanku. ⁹ Ku yi bakin ciki, ku yi kuka, ku yi hawaye. Bari dariyarku ta koma kuka, farin cikinku kuma ya koma bakin ciki. ¹⁰ Ku kasantar da kanku a gaban Ubangiji, shi kuwa zai daukaka ku.

Kada A Dora wa Dan'uwa Laifi

¹¹ 'Yan'uwa, ku bar yin wa juna zargi. Saboda duk wanda yake zargin dan'uwansa mai bi, ko kuwa yana dora masa laifi, yana zargin Dokar Allah ke nan, yana kuma dora wa Dokar Allah laifi ne. Gama idan ka zargi Dokar Allah ka zama marar biyayya da ita ke nan. Sa'an nan kuma ka mai da kanka mai dora mata laifi. ¹² Allah ne kadai mai ba da doka, shi ne kuma mai yin shari'a. Shi kadai yake ba da ceto, kuma shi yake da iko ya halaka. Saboda haka, wane ne kai da har ka isa ka dora wa dan'uwanka laifi?

4.6: K. Mag 3.34

^d 4.5 Wadansu littattafai suna da wannan ayar kamar haka "Ruhun da Allah ya sa a cikinmu yana cike da soyayya mai tsanani." Wadansu kuma suna da "Ruhu Mai Tsarkin da Allah ya sa a cikinmu yana cike da faunarmu sosai."

^d 4.8 ku gyara ayyukanku: Da Helenanci an rubuta "Ku tsabta hannayenku" ne a nan.

Kada A Yi Takama da Gobe

13 Ku saurara, ku da kuke cewa, “Yau ko gobe za mu tafi gari kaza, mu yi shekara guda muna ta kasuwanci muna cin riba.”
 14 Ga shi nan kuwa ba ku ma san me zai faru gobe ba. Shin, wai mene ne ma ranku? Ai, abu ne kamar hazo wanda yake bayyana a dan lokaci kafan sa’an nan ya face. 15 Ya kamata ku ce, “Idan Allah ya yarda, idan kuma muna cikin masu rai, za mu yi kaza da kaza.” 16 Amma ga shi yanzu kuna daga kai, kuna yanga. Ai, wannan irin daga kai ba shi da kyau.

17 Saboda haka duk wanda ya san abin da ya kamata ya yi amma ya fi yi, wannan zunubi ne gare shi.

An Tsawata wa Masu Arziki

5 ¹To, ku saurara ku masu arziki! Ku yi kuka da ihu saboda azaba da take zuwa kanku. ²Arzikinku duka zai ruɓa, kuma kwaro za su cinye tufafinku. ³Zinariyarku da azurfarku sun yi tsatsa. Tsatsan nan da suka yi ita ce za ta zama shaida a kanku, wadda za ta cinye ku kamar wuta. Kun dai tara wa kanku dukiya^e a kwanakin nan, wadanda suke kwanakin karshe. ⁴Gama albashin ma’aikatan gonakinku, wadanda kuka fi biyansu saboda halin cutarku, yana kuka ga Allah. Haka nan kukan masu yin muku girbi a gonakinku ya kai wurin Allah, Ubangiji Mai iko duka. ⁵Kun yi zama a duniya cikin jin dadi, kuna ci da sha na ganin dama. To, kun yi wa kanku kiwo ne kuna zaman jira ranar yanka. ⁶Kun hukunta marasa laifi, kuka kuma kashe su ba su kuwa yi gaba da ku ba.

Hakuri da Addu’a

7 Saboda wannan, ‘yan’uwa, ku yi zaman hakuri har sai Ubangiji ya dawo. Ku dubi irin hakurin da manomi yakan yi lokacin da yake jira gonarsa ta ba da amfani mai kyau. Da yawan hakuri yakan jira ruwan shuki da na baya. ⁸Sai ku ma ku zauna da hakuri. Ku kafa zuciyarku, domin zuwan Ubangiji ya yi kusa.

9 ‘Yan’uwa, ku bar yin gunaguni da juna, don kada a hukunta ku. Ga shi mai hukunci ya kusan zuwa, har yana a bakin kofa. ¹⁰‘Yan’uwa, ku bi gurbin annabawan da suka yi magana da sunan Ubangiji. Ku yi koyi da jimrewarsu cikin

4.13-14: K. Mag 27.1 5.2-3: Mat 6.19 5.4: M. Sh 24.14-15

^e5.3 Kun dai tara wa kanku dukiya: Wani juyi na wadannan kalmomi shi ne “Za ta ci naman jikinku, tun da yake kun tara wuta” ne a nan.

wahala. ¹¹ Gama mukan ce da wafanda suka jimre masu murna ne. Kun dai ji irin haƙuri na Ayuba, kun kuma san yadda Ubangiji ya albarkace shi a ƙarshe. Saboda shi Ubangiji mai jinkai ne, mai yawan tausayi kuma.

¹² Fiye da kome dai, 'yan'uwana, kada ku yi rantsuwa ko kadan in kuna yin alkawari. Kada ku yi rantsuwa da sama, ko da ƙasa, ko a kan wani abu. Sai dai ku ce, "I" kawai, in kuna nufin "I", ko kuwa ku ce, "A'a" kawai, in kuna nufin "A'a" don kada ku shiga hukuncin Allah.

¹³ Ko akwai wani a cikinku wanda yana cikin wata wahala? To, sai yā yi addu'a. Ko akwai wani mai murna? To, sai yā yi waƙoƙin yabo. ¹⁴ Akwai mai rashin lafiya a cikinku? Sai yā kira dattiban jama'ar masu bi su yi masa addu'a, suna shafe shi da mai a cikin sunan Ubangiji. ¹⁵ Irin wannan addu'ar da aka yi cikin bangaskiya za ta warkar da marar lafiyar. Ubangiji kuma zai warkar da shi. In kuma ya yi zunubi, za a gafarta masa.

¹⁶ Saboda haka ku dinga fada wa juna laifofinku, kuna wa juna addu'a, domin a warkar da ku. Addu'ar mai adalci tana aiki da iko sosai. ¹⁷ Iliya mutum ne kamar mu. Ya nace sosai cikin addu'a kada a yi ruwan sama, sai kuwa ba a yi ruwa a ƙasar ba har shekara uku da wata shida. ¹⁸ Bayan haka ya sāke yin addu'a, sai ruwa ya fāɗi daga sama, ƙasa kuma ta ba da amfani.

¹⁹ 'Yan'uwana, idan ɗaya daga cikinku ya bar hanyar gaskiya, sai waninku ya dawo da shi kan hanya, ²⁰ sai yā sani fa duk wanda ya dawo da mai zunubi a kan hanya ya ceci ran mai zunubin daga mutuwa, kuma zai zama hanyar gafarta zunubai masu ɗumbun yawa.

WASIKA TA FARKO TA BITRUS

Gabatarwa

Manzo Bitrus ne ya rubuta wannan wasifkar a tsakanin shekara ta A.D. 60-69, zuwa ga masu bi wadanda suke a warwatse a wurare dabam-dabam saboda tsananin da suka sha daga hannun wani sarkin Roma mai suna Kaisar Nero.

An rubuta wannan wasifka domin a gargade masu bi su tsaya da farfi sosai, su kuma yi hakuri cikin wahalolinsu.

Wasifkar tana koyarwa cewa ya kamata masu bi su yi zaman adalci, su kuma sa zuciyarsu a kan Yesu, komene ne ya same su ta hannun 'yan Adam (2.20-21). Su kasance da tsarki, su rife bangaskiyarsu sosai ko cikin dafi ko cikin wahala. Wasifkar ta kuma nuna yadda ya kamata masu bi su kasance da halin tawali'u da yin hidima ga Allah da kuma junansu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-2

Ceton Allah a lokacin wahala 1.3-12

A kasance da tsarki 1.13—2.10

Zaman masu bi a lokacin azaba 2.11—4.19

Halin tawali'u da yin hidima 5.1-11

Maganar karshe 5.12-14

Gaisuwa

1 ¹ Daga Bitrus, manzon Yesu Almasihu, zuwa ga mutanen Allah wadanda ya zaba, wadanda suke zaman bakunci, a warwatse kuma, a kasashen Fontus, da Galatiya, da Kafadokiya, da Asiya, da kuma Bitiniya, ² wato, ku da Allah Uba ne ya zaɓe ku bisa ga shirinsa; ya kuma keɓe ku ta wurin tsarkakewa na Ruhu Mai Tsarki. Nufinsa ne ku yi wa Yesu Almasihu biyayya, ku kuma sami amfanin yafawar jininsa.^a

Bari Allah yā kara muku alheri da kwanciyar rai a yalwace.

---

^a 1.2 ku kuma sami amfanin yafawar jininsa: Da Helenancin an rubuta: "Ta wurin yafawar jininsa" ne a nan.

Allah Ya Ba da Abin Sa Zuciya

3 Bari mu gode wa Allah wanda shi ne Uban Ubangijinmu Yesu Almasihu! Shi ne ya ji tausayinmu sosai, ya s̄ake rayar da mu ta wurin tashin Yesu Almasihu daga matattu. Wannan ya sa muna da rayayyiyar sa zuciya. ⁴Ta haka muna sa rai ga samun abin da Ubangiji ya ajiye a sama don 'ya'yansa. Ajiyan nan kuwa ba za ta lalace ba, ba za ta faci ba, ba za ta kuwa shude ba. ⁵Ḡadonku ke nan, ku da Allah cikin ikonsa yana kiyaye ku ta wurin bangaskiya. Nufinsa ne ku kai ga ceton nan da ya shirya zai bayyana a ƙarshen zamani.

6 A kan wannan dai, ku yi farin ciki sosai, ko da yake yanzu cikin ɗan lokaci kaɗan kuna da baƙin ciki domin gwaje-gwaje iri-irin da kuke ciki. ⁷Dalilin wannan shi ne don a tabbatar da bangaskiyarku. A wuta ne mutane sukan gwada zinariya, abu wanda ya zama mai ƙarewa. Haka ma ana gwada bangaskiyarku wadda ta fi zinariya daraja. Ta haka bangaskiyarkun nan za ta jawo muku yabo da girma da daraja a ranar da Yesu Almasihu zai bayyana. ⁸Ko da yake ba ku taɓa ganin Yesu Almasihu ba, amma duk da haka kuna ƙaunarsa. Ko da yake ba kwa ganinsa a yanzu, duk da haka kuna ba da gaskiya gare shi, kuna kuma da farin ciki mai yawa wanda ya fi gaban misali, ⁹don kuwa kuna samun ceton rayukanku wanda shi ne manufar bangaskiyarku.

10 Alherin nan da aka yi muku dai, a d̄a annabawa sun yi bincike mai zurfi don su gane manufarsa, sun kuwa yi annabci a kan wannan ceton da Allah ya shirya. ¹¹Sun nemi su sani ko yaushe ne abin nan zai faru, da yadda za a yi shi, sa'ad da Ruhun Almasihu ya yi magana a zukatansu ya nuna musu yadda Almasihu zai sha wahala kafin ȳa kai ga ɗaukarsa. ¹²Allah kuma ya bayyana musu cewa, lokacin da suke annabci, ba saboda kansu ne yake ba su maganar ba, amma saboda ku ne. Yanzu kuwa Ruhun Mai Tsarki wanda Allah ya aiko daga sama, ya sa an bayyana muku dukan waɗannan abubuwa a cikin Labari Mai Daɗi na Almasihu wanda aka yi shelarsa a wurinku. Ai, waɗannan abubuwa, har mala'iku ma suna marmari su duba.

Halin da Ya Yi Kyau ga Masu Bi

13 Don haka sai ku shirya zuciyarku don aiki, ku natsu, ku sa zuciyarku sosai a kan alherin da za a ba ku a ranar da Yesu Almasihu zai bayyana. ¹⁴Yanzu da kuke 'ya'ya masu biyayya, kada ku yarda abubuwan da kuke marmarinsu a d̄a su ɗauke muku hankali. A lokacin, ai, kuna zaman duhu ne. ¹⁵Amma da yake

Allah wanda ya kira ku mai tsarki ne, ku ma kanku sai ku zama da tsarki a cikin dukan ayyukanku. ¹⁶ A rubuce yake cewa, “Sai ku zama masu tsarki, domin ni mai tsarki ne.”

¹⁷ A lokacin addu'a kukan ce da Allah “Uba”. To, sai ku yi tafiyarku da tsoro har ranar da za ku gama zamanku na bakunci a nan duniya. Don shi mai hukunci ne. Shi kuwa ba ya nuna bambanci tsakanin jama'arsa sa'ad da yake gwada ayyukansu. ¹⁸ Gama kun sani an fanshe ku ne daga al'adun banza wafanda kakanninku suka bar muku. Ba a fanshe ku da abubuwa masu lalacewa kamar azurfa da zinariya ba. ¹⁹ An fanshe ku ne da jinin nan mai daraja na Almasihu, wanda ya zama kamar dan rago na hadaya, wanda yake babu fazanta ko alamar datti ko tabo, ko kadan. ²⁰ Shi ne Allah ya zaba tun kafin a halicci duniya kuma saboda ku ne aka bayyana shi a zamanin farshe. ²¹ Ta wurinsa ne kuka gaskata da Allah wanda ya ta da shi daga matattu, ya kuma daukaka shi. Ta haka bangaskiyarku da sa zuciyarku sun kasance ga Allah.

²² Yanzu da yake kun tsarkake ranku ta wurin yin biyayya ga gaskiya har kuna faunar 'yan'uwanku da zuciyar daya, sai ku ci gaba da irin wannan fauna da iyakar kofarinku. ²³ Gama an sake haihuwarku da sabuwar haihuwa. Wannan sabon rai naku kuwa, ba daga mai mutuwa aka samu ba, sai dai daga wanda ba mai mutuwa ba. Da yake an haife ku ta wurin maganar Allah wadda take mai rai kuma ba za ta mutu ba. ²⁴ Game da wannan aka rubuta cewa,

“Duk dan Adam kamar ciyawa yake,
duk darajarsa kamar furen ciyawa take.

Ciyawa takan bushe, furen kuma yakan fadi.

²⁵ Amma maganar Ubangiji za ta kasance har abada.”

Wannan maganar ita ce Labari Mai Dadin da aka yi muku wa'azinsa.

Ku Ne Jama'a Mai Tsarki Na Allah

2 ¹ Saboda haka sai ku rabu da kowane irin mugun hali, da yin karya, yin munafunci da yin kishi, da kowane irin zage-zage. ² Maimakon haka, ku zama kamar jarirai wafanda suke marmarin shan nonon, haka ku ma ya kamata ku yi marmarin maganar Allah domin ya sa ku yi girma har ku kai ga samun ceto. ³ Ai, kun riga kun “dandana alherin Ubangiji.”

4 Ku zo wurinsa, shi wanda ya zama dutsen gini mai rai. Shi ne dutse wanda mutane suka ƙi, amma Allah ya zaɓe shi ya kuma ɗaukaka shi. ⁵ Ku kuma, ku zama duwatsu masu rai waɗanda ake amfani da su don gina gida irin na ruhu. Za ku yi hidima kamar ƙungiyar firistoci masu tsarki a cikin wannan gida, kuna miƙa masa hadayu na ruhu irin wanda Allah yake so, ta wurin Yesu Almasihu. ⁶ Gama a rubuce yake, cewa,

“Ga shi na zaɓi dutse mai daraja wanda shi ne tushen gidana.

Na kafa shi a Sihiyona.

Duk mai dogara ga wannan dutsen, ba zai sha kunya ba, ko kaɗan.”

⁷ Gaskiya ne kuwa, a gare ku, ku da kuka dogara gare shi, wannan dutse yana da daraja. Amma waɗanda suka ƙi gaskatawa da shi, za su ga yadda,

“Dutsen da masu gini suka ƙi, ya zama dutse mai amfani fiye da sauran duwatsun gini.”

⁸ A rubuce yake kuma cewa,

“Dutse ne mai sa tuntube,

Dutse ne kuma mai kawo fāɗuwa!”

Gaskiya ne kuwa! Mutane sun yi tuntube ne domin sun ƙi yin biyayya da maganar Allah. Haka kuwa aka shirya musu.

9 Amma ku, ku zuriya ce wadda Allah ne da kansa ya zaɓa. Ku ƙungiyar firistoci ce ta Babban Sarki. Ku al’umma ce mai tsarki. Ku jama’ar Allah ce. Shi ne ya zaɓe ku don ku yi shelar ayyukansa na al’ajabi. Dalilin ke nan da ya kirawo ku daga cikin duhu ku shiga haskensa mai ban mamaki. ¹⁰ A dā, ku jama’a ce marasa daraja, amma yanzu ku mutanen Allah ne. A dā ku ba ku sami jinƙan Allah ba, amma yanzu kun samu.

Biyayya ga Kowa

11 Ya ku waɗanda nake ƙauna, tun da yake ku baƙi ne a wannan duniya, ba ku da gida a nan, ku rabu da halin kwaɗayi na mutuntaka. Wannan hali yana yaƙi da zuciyarku. ¹² Ku zama dai da halin kirki a cikin mutanen nan da ba su san Allah ba. Ta haka ko da yake suna kawo kara a kanku, amma ta wurin

2.6: Ish 28.16 2.7: Zab 118.22 2.8: Ish 8.14-15

2.9: Fit 19.5-6; Ish 43.20-21; M. Sh 4.20; 7.6; 14.2; Tit 2.14; Ish 9.1

2.10: Hos 2.23

ayyukanku masu kyau, za su zo su daukaka Allah a ranar zuwansa.

13 Saboda Ubangiji, ku yi biyayya ga kowace hukuma wadda take da iko a kan mutane. Ku yi wa babban sarki biyayya, don yana mulki bisa kowa. 14 Ku kuma yi wa gwamnoni biyayya, da yake sarki ne ya zaɓe su don horon masu laifi, su kuma yabi masu aikata abin da yake daidai. 15 Gama nufin Allah ne cewa ku aikata adalci a gaban mutane marasa wayo, domin ku toshe maganar da suke faɗa cikin jahilcinsu. 16 Ku yi zaman 'yanci, amma kada ku mai da wannan 'yanci yā zama hanyar yin abin da bai yi daidai ba. Amma ku yi zaman da zai nuna ku bayin Allah ne. 17 Ku ba da girma ga kowa, ku kaunaci kungiyar masu bin Yesu. Ku ji tsoron Allah. Ku ba da girma ga babban sarki.

Biyayya cikin Aikin Bauta

18 Ku masu hidima a gidaje, ku yi biyayya ga masu gidanku da ban girma a kowane lokaci, ba ga masu kirki da masu saufin kai kawai ba, har ma da masu zafin rai. 19 Ai, wanda ya sha wahala a kan abin da ba laifinsa ba, in ya yi shi saboda yana tunanin nufin Allah ne, abin yabo ne. 20 Amma idan an yi muku bulala domin wani laifi, kome jimrewarku ai, ba wata riba a wurinku. Amma in kun yi aiki mai kyau, sa'an nan kun sha wahala a kansa, kun kuma hakura, to, shi ne abin karɓa ga Allah. 21 Gama don irin wannan wahala ne Ubangiji ya kira ku. Almasihu ma ya sha wuya dominku. Ta haka ya bar muku gurbi domin ku bi bayansa. 22 Shi bai taɓa yin laifi ba ko kaɗan. Bai taɓa yin kaɗarya ba. 23 Sa'ad da mutane suka zage shi, bai mai da zagin ba. Sa'ad da ya sha wahala, bai ce zai rama ba. Sai dai ya dogara ga Allah wanda yake yin hukunci bisa gaskiya. 24 Mun yi zunubi, amma shi ya dauki zunubanmu a jikinsa sa'ad da aka gicciye shi a kan gungumen itace. Ya yi haka domin ta wurin mutuwar sa mu rabu da zunubanmu,^b mu yi zamanmu da adalci. Kamar yadda aka rubuta, "Ta wurin ciwon da aka ji masa ne kun sami warkarwa."

25 A dā kun ɓace kamar tumaki, amma yanzu kun dawo ga Makiyayi da Mai Kula da rayukanku.

2.22: Ish 53.9 2.23: Ish 53.7 2.24: Ish 53.5 2.25: Ish 53.6

^b 2.24 mu rabu da zunubanmu: Da Helenanci an rubuta "Mu mutu ga zunubi" ne a nan.

Zaman Aure

3 ¹ Haka kuma, ku matan aure ku yi biyayya ga mazanku. Don idan akwai wadansu mazan da ba su gaskata da maganar Allah ba, mai yiwuwa ta wurin hali mai kyau na matansu, Allah zai jawo su, ko ba a yi musu magana ba. ² Za su ga halinku mai tsabta da kuma ladabinku, su juyo. ³ Kada adon da kuke yi yā zama na jiki kawai, kamar su kitso, da kayan zinariya, da tufafi masu tsada. ⁴ A maimakon haka bari adonku yā zama na zuciya, wato, adonku na sauƙinkai da kuma natsuwa, wanda ba ya ƙarewa, wanda yake da muhimmin daraja a wurin Allah. ⁵ Gama a dā haka mata masu tsoron Allah, masu sa zuciya gare shi kuma sukan yi wa kansu ado. Wannan ado ne aka gani a wurin matan jama'ar Allah a dā, sukan kuma yi biyayya ga mazansu. ⁶ Misali, Saratu ta yi wa mijinta Ibrahim biyayya, har tana kiransa ubangijinta. Ku kuma, 'ya'yanta ne na gaske idan kun yi aiki mai kyau, idan kuma ba ku ji tsoro ba.

⁷ Haka kuma ku maza, sai ku yi zamanku da matanku tare da tunani. Ku girmama su, da yake su ba su da ƙarfi kamar ku. Gama da ku da matanku duka, kun karɓi alherin Allah tare. Ku yi haka don kada wani abu yā hana addu'o'inku.

Shan Wuya don Adalci

⁸ A ƙarshe kuma, bari dukanku ku hada tunaninku yā zama ɗaya. Kuna jin tausayin juna, kuna kuma ƙaunar 'yan'uwa, kuna nuna halin taimakon juna ba tare da ɗaga kai ba. ⁹ Kada ku rama mugunta da mugunta, ko zagi da zagi. Ku rama dai da albarka; ai don irin wannan ne musamman Allah ya kira ku. Nufinsa ne ku da kanku ku sami albarka. ¹⁰ A rubuce yake cewa,

“Wanda yake so yā ji daɗin rayuwa
wanda kuma yake so yā daɗe a duniya
sai yā rabu da mugun magana,
yā kuma daina ƙarya.

¹¹ Sai yā bar yin mugunta,
yā aikata adalci.

Sai yā yi ta neman salama,
yā neme ta da zuciya ɗaya.

¹² Gama Ubangiji yana lura da masu aikata adalci.

Yana jin roƙonsu kowane lokaci.

Amma yana gāba da masu aikata mugunta.”

13 To, in kuna ƙoƙarin yin abin da yake daidai, ba wanda zai yi muku wani abu. ¹⁴ Amma ko kun sha wuya saboda aikata abin da yake daidai, Allah zai albarkace ku. Don haka kada ku ji tsoron masu yi muku mugunta, kada kuma ku damu da su. ¹⁵ Sai dai ku dogara ga Almasihu. Ku yarda masa yā zama Ubangiji a zukatanku. Ku kuma zauna a shirye kullum ku bayyana wa duk wanda ya tambaye ku dalilin da ya sa kuka sa zuciya ga bin Almasihu. Amma ku yi shi da saukinkai da ban girma. ¹⁶ Har yanzu, kullum ku yi kome da zuciya mai gaskiya domin in an zage ku, waƙanda suka zage ku saboda halayenku masu kyau cikin Almasihu, su sha kunya. ¹⁷ Gama zai fi kyau, idan Allah ne ya shirya haka ku sha wuya a kan abin da yake daidai, da ku sha wuya a kan abin da ba daidai ba. ¹⁸ Haka yake da Almasihu. Shi mai adalci ya mutu saboda mu marasa adalci, ya mutu sau ɗaya ne tak ba ƙari domin ya kai mu ga Allah. An kashe shi a jiki, amma an rayar da shi a ruhu. ¹⁹ A cikin ruhu ne kuma ya je wurin ruhohin da suke cikin kurkuku, ya yi musu wa'azi. ²⁰ Ruhohin nan dai su ne waƙanda a dā ba su yi biyayya ga Allah ba, wato, a zamanin Nuhu. Ba su yi biyayya ba ko da yake Allah ya yi haƙuri da su a lokacin da Nuhu yake sassafa jirgin. A lokacin mutane kaɗan ne suka tsira ta wurin ruwa, wato, mutane takwas. ²¹ Ruwan kuwa kwatanci ne na wankan baftismar da muke yi. Ku kuwa kuna tsira ta wurin ruwan baftisma. Amma tsiran da muka yi kuwa ba saboda an fitar da datti daga jikinmu ba ne. Mun tsira ne saboda mun roki Allah da zuciya ɗaya, da kuma saboda tashin Yesu Almasihu daga matattu. ²² Almasihu dai ya tafi sama. Yana wurin mai daraja na Allah, inda yake da iko bisa ga manyan mala'iku da sauran masu mulkin sararin sama.

Rayuwar Masu Bin Almasihu

4 ¹ Tun da yake Almasihu ya sha wuya a jiki, sai ku ma ku ɗauki halinsa ku shirya zukatanku don ku dage a cikin shan wahala. Ai, duk wanda ya sha wuya a jiki, ya rabu da aikata zunubi ke nan. ² Nan gaba, tun yana da rai a jiki, abin da zai bi da shi, shi ne nufin Allah, ba sha'awar jiki ba. ³ Kun riga kun bata lokaci sosai a kan zaman da kuka yi a dā, wato, zama irin wanda marasa sanin Allah suke jin daɗinsa. Kun yi ta yin lalata, da sha'awa iri-iri ta jiki, da buguwa, da iskanci, da shaye-shaye, har da bautar gumaka, wanda ya zama abin ƙyama. ⁴ Yanzu kuwa abokanku na dā suna mamaki yadda ba kwa haɗa kai da su cikin

yin mugayen abubuwan nan kamar dā, har ma suna zaginku. ⁵ Amma Ubangiji a shirye yake don yā hukunta masu rai da matattu. Za su kuwa ba da lissafin kansu a gabansa. ⁶ Ta dalilin wannan ne ma aka yi wa'azin Labari Mai Dadi ga matattu, domin ko da yake an yanke musu hukunci cikin jiki kamar sauran mutane, suna iya rayuwa cikin ruhu kamar Allah.

Halin da Ya Yi Kyau ga Masu Bin Almasihu

⁷ Karshen dukan abu ya yi kusa. Saboda haka sai ku lura, ku kame kai. Idan ba haka ba, ba za ku iya yin addu'a ba. ⁸ Fiye da kome kuma sai ku kaunaci juna da zuciya daya. Don kauna takan sa a gafarta laifofi da yawa. ⁹ Ku riƙa karɓar juna a cikin gidajenku, ba tare da gunaguni ba. ¹⁰ Allah ya ba kowa baiwar yin wani abu. Don haka, sai mu yi amfani da ita ga kyautata wa 'yan'awanmu, domin ku zama masu rikon amanar abubuwa dabam-daba da Allah ya danka muku cikin alherinsa. ¹¹ Duk wanda baiwarsa yin wa'azi ce, to, sai yā yi ta yin wa'azinsa sai ka ce Allah ne da kansa yake magana ta wurinsa. Idan kuwa baiwarsa ta yin hidima ce, to, sai yā yi ta yin hidimar da dukan ƙarfin da Allah ya ba shi. A yi haka don a girmama Allah ta wurin Yesu Almasihu. Shi ne da daukaka da mulki har abada abadin. Amin.

Yadda za a Haƙura cikin Wahala

¹² 'Yan'uwana waɗanda nake ƙauna, kada ku yi mamaki a kan wahaloli masu zafin da suke samunku domin gwada ku. Kada ku dauka cewa wani baƙon abu ne yake faruwa a gare ku. ¹³ A maimakon haka, sai ku yi farin ciki, da yake kuna tarayya da Almasihu cikin shan wahalarsa, domin ku yi farin ciki da murna marar iyaka a sa'ad da za a bayyana daukakarsa. ¹⁴ Ko an zage ku don cewa ku na Almasihu ne, ai, masu albarka ne ku, saboda wannan ya tabbatar da cewa Ruhu mai daukaka, wato Ruhun Allah ne yake tare da ku. ¹⁵ Amma ku kula dai, don kada wani a cikinku yā sha wuya a kan shi mai kisankai ne, ko mai sata, ko wani mugun abu haka, ko mai karambani. ¹⁶ Amma in wani ya sha wuya a kan shi Kirista ne, to, kada yā ji kunya, sai dai yā daukaka Allah saboda an dauke shi a matsayin mai bin Almasihu.

¹⁷ Lokaci ya yi da za a fara yi wa mutane shari'a. Waɗanda za a fara da su, su ne mutanen Allah. To, idan da mu ne za a fara shari'a, yaya ne zai zama da waɗanda suka ƙi jin Labari

Mai Daɗin da ya fito daga wurin Allah? ¹⁸ Kamar yadda aka rubuta a dā,

“Idan da kyar mutanen kirki za su tsira,
to, me zai faru da marasa jin tsoron Allah da masu
zunubi?”

¹⁹ Saboda haka, waɗanda suke shan wuya bisa ga nufin Allah, sai su riƙa yin abin da yake daidai. Su sa ransu a hannun Allah mahaliccinsu shi wanda ba ya karya alƙawari.

A Yi Kiwon Garken Almasihu

5 ¹ Ni da nake dattijo ne kamar ku, ina yi wa dattiban jama'ar masu bin da take a cikinku gargadi. Da idanuna na ga shan wuyar Almasihu, kuma nan gaba zan sami rabona cikin daukarsa a ranar zuwansa. ² Ina roƙonku, ku yi kiwon garken Allah da aka danƙa muku amanarsa. Kada ku ga kamar ana sa ku tilas ne, amma ku yi shi da yardar ranku yadda Allah yake so. Kada ku yi wannan aiki don kuɗi, amma ku yi don kuna da niyyar yin aikin. ³ Kada ku zama masu nuna iko ga mutanen da Allah ya ba ku, amma ku zama gurbin da garken nan za su yi koyi da shi. ⁴ Ta haka, a ranar da Almasihu wanda shi ne Babban Makiyayin garken zai bayyana, zai ba ku rawani wanda zai zama da daraja marar farewa.

⁵ Haka nan kuma ku samari ku yi biyayya ga dattibai. Dukanku, ku kasƙantar da kanku ku yi wa juna hidima, gama a rubuce yake cewa, “Allah yana gāba da masu girmankai, amma yana yi wa masu tawali’u alheri.” ⁶ Don haka sai ku kasƙantar da kanku ga Allah Mai Iko, domin a lokacin da ya ga dama yā daukaka ku. ⁷ Ku danƙa masa dukan abin da yake damunku, domin shi ne mai lura da ku.

⁸ Ku kame kanku, ku zauna da shiri. Ga shi abokin gābanku Shaidan yana yawo yana ruri kamar zaki mai jin yunwa. Yana neman wanda zai cinye. ⁹ Kada ku ba shi dama. Ku tsaya da farfi cikin bangaskiyarku, da yake kun sani 'yan'uwanku masu bi ko'ina cikin duniya, su ma, an danƙa musu shan wahala haka. ¹⁰ Bayan kun sha wuya na dan lokaci kaɗan, Allah mai alheri duka, shi wanda ta wurin Almasihu ya riga ya kira ku zuwa ga zama mai daraja tare da shi har abada, shi zai mai da ku cikakku, zai kafa ku, zai kuma farfafa ku. ¹¹ Mulki yā tabbata a gare shi har abada abadin. Amin.

4.18: K. Mag 11.31 5.2: Yoh 21.15-17 5.5: K. Mag 3.34
5.6: Mat 23.12; Luk 14.11; 18.14

Gaisuwar Karshe

12 Na rubuta muku wannan 'yar wasika da taimakon Silbanus, wanda a ganina ya isa a ce da shi dan'uwa mai aminci. Nufina ne, in karfafa ku, in kuma fada muku a fili yadda gaskiyar alherin Allah take. Saboda haka, ku tsaya da karfi a kan wannan alherin Allah din. ¹³Ita jama'ar masu bin da take a nan Babila,⁶ wadda ita ma Allah ya zaɓa kamar ku, tana gaishe ku. Dana Markus, shi ma yana gaisuwa. ¹⁴Ku gai da juna da gaisuwar kauna. Salama ta kasance a gare ku duka, ku da kuke cikin Almasihu.

WASIKA TA BIYU TA BITRUS

Gabatarwa

Manzo Bitrus ne ya rubuta wannan wasika a tsakanin shekara ta A.D. 65-68.

Bitrus ya rubuta wasikar don ya koya wa masu bi yadda za su yi da malaman karya da mugayen da suka shiga cikin jama'ar masu bi. Bitrus a matsayinsa na makiyayin garken Ubangiji ya nemi ya yi cikakken karfafawa a kan bangaskiya da duk ainihin abin da ya shafi aiki da rayuwar mai bi.

Wasikar ta kasu fashi uku. Da farko wasikar ta zuga masu bi su kara girma cikin ruhaniya. Biye da wannan ta gargade masu bi su tsaya su yi yaki da koyarwar karya. A karshe ta karfafa su su yi zama da shiri saboda tabbacin dawowar Almasihu.

Abubuwan da Suke Ciki

Gaisuwa 1.1-2

Kira da rayuwa mai bi 1.3-21

Malaman karya 2.1-22

Dawowar Yesu na biyu 3.1-18

5.12: A. M. 15.22,40 5.13: A. M. 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Kol 4.10; Filib 1.24

⁶5.13 Babila: Mai yiwuwa Roma ne ake nufi.

Gaisuwa

1 ¹ Daga Siman Bitrus, bawan Yesu Almasihu, da manzonsa kuma, zuwa ga wafanda suka sami bangaskiya mai daraja kamar yadda mu ma muka samu, ta wurin adalcin Allahnmu kuma Mai Cetonmu Yesu Almasihu.

2 Bari Allah yā kara muku alheri da salama sosai cikin sanin Allah da Yesu Ubangijinmu.

Zaman da Ya Dace ga Masu Bin Almasihu

3 Allah cikin ikonsa ya ba mu dukan abin da muke bukata domin mu yi zamanmu irin na masu tsoron Allah. Dukan wafannan abubuwan namu ne domin mun san Almasihu sosai. Ya kira mu zuwa ga yin tarayya da shi cikin darajarsa da nagartarsa. ⁴ Ta wurin abubuwan nan ya ba mu manyan alkawaransa masu daraja, saboda ta wurinsu, ku iya tarayya da shi cikin Allahntakarsa, ku kuma tsira daga muguntar da take a duniya wadda mugayen sha'awace-sha'awace suke jawowa. ⁵ Saboda haka, sai ku yi iyakar kofarinku ku kara a kan abin da kuka fara da shi. Wato, a kan bangaskiyarku ku kara da ayyukan kirki. A kan ayyukan kirki din sai ku kara da sanin abubuwan Allah. ⁶ A kan sanin abubuwan Allah kuma sai ku kara da kamunkai. A kan kamunkai kuma sai ku kara da jimrewa. A kan jimrewa kuma, sai ku kara da halin bin Allah. ⁷ A kan halin bin Allah kuma sai ku kara da son 'yan'uwa. A kan son 'yan'uwa kuma, sai ku kara da kauna. ⁸ Idan kuna da irin wafannan halaye a yalwace, sanin Ubangijinmu Yesu Almasihu da kuke da shi zai sa ku zama masu kwazo, da masu amfani kuma. ⁹ Domin duk wanda ya rasa halayen nan, ba ya gani sosai, shi makaho ne. Ya kuma manta da ceton da aka yi masa daga zunubansa na dā.

10 Saboda haka, ya ku 'yan'uwa, ku kara kofarinku ku tabbatar da kiranku da zaɓenku da Allah ya yi muku. Idan kun yi haka ba za ku taɓa faɗi ba ko kaɗan. ¹¹ Ta haka kuma za a ba ku cikakken 'yanci ku shiga cikin madawwamin mulki na Ubangijinmu Yesu Almasihu Mai Cetonmu.

12 Don haka, zan riƙa tuna muku da wafannan abubuwa, ko da yake kun riga kun san su, kun kafu sosai cikin maganar gaskiya da kuka karɓa. ¹³ A ganina, daidai ne, muddin ina da rai, in fadakar da ku ta wurin tuna muku, ¹⁴ da yake na sani kwanakina a wannan duniya sun kusan karewa, kamar yadda Ubangijinmu Yesu Almasihu ya nuna mini. ¹⁵ Don haka zan yi iyakacin

ƙoƙarin ga cewa kun riƙe waɗannan abubuwa cikin zuka tanku kowane lokaci ko ma bayan na bar duniyan nan.

Masu Ganin Daukakar Almasihu

16 Ai, a lokacin da muka faɗa muku labarin yadda Ubangijinmu Yesu Almasihu ya bayyana da iko,^a ba tatsuniyoyin da aka ƙaga da wayo muka bi ba. A'a! Da idonmu ne muka ga daukakar. ¹⁷A sa'ad da ya karɓi girma da daraja daga wurin Allah Uba kuma, muna nan a wurin. Mun ji muryar Allah Mai Matuƙar Daraja tana cewa, "Wannan Dana ne da nake ƙauna. Zuciyata tana jin dadinsa ƙwarai." ¹⁸Mun ji muryan nan daga sama da yake muna tare da shi a kan dutsen nan mai tsarki.

¹⁹Waɗannan abubuwa duk sun goyi bayan maganar annabawa na dā game da shi.^b Ya kyautu fa ku mai da hankali ga wannan magana saboda ta zama kamar fitila mai haskakawa a wuri mai duhu har zuwa wayewar gari, lokacin da hasken tauraro na safe ya bullo muku a zuciya. ²⁰Amma da fari dai, ya kamata ku gane da wannan cewa, dukan maganganun annabawan da aka rubuta a littattafai, ba za a iya fassarar su ta wurin hikimar mutum kawai ba. ²¹Gama maganar annabci ba ta taɓa zuwa ta hikimar mutum ba. Ruhun Allah ne ya shiga zukan mutane ya sa su su faɗa abin da suka karɓa daga wurin Allah.

Annabawan Karya da Malaman Karya

(Yahu 3-16)

2 ¹Amma fa, a dā annabawa masu rudi sun fito daga cikin mutanen Allah. To, haka ma, waɗansu malaman karya za su fito daga cikinku. Za su kawo wata koyarwa a boye, su koya wa mutane ƙaryar da za ta bata su. Har za su ƙi Ubangiji, wanda ya fanshi ransu. Yin haka kuwa zai jawo musu halaka ba da dadewa ba. ²Mutane da yawa kuwa za su bi halayensu na lalata. Ta dalilinsu kuwa waɗansu mutane za su rena hanyar gaskiya. ³Cikin kwaɗayinsu za su yi ƙoƙarin yin riba a kanku da maganganun karya. Amma dai tun da dadewa an riga an yanke musu shari'a. Kuma hukuncinsu yana nan yana jiransu.

^a 1.16-18 Ubangijinmu Yesu Almasihu ya bayyana da iko: An dauki wannan cewa Bitrus yana maganar lokacin da jikin Yesu ya yi walkiya a kan dutse (Dubu Mat 17.1-13, Mar 9.2-13, Luk 9.18-36). Amma bisa ga fassarar waɗansu, Bitrus yana magana a kan dawowar Yesu a ranar ƙarshe.

^b 1.19 Waɗannan abubuwa sun goyi bayan maganar annabawa: Wani juyi na waɗannan kalmomi shi ne "Mun ƙara gaskata da maganar annabawa na dā."

4 Ko mala'iku, a dā sa'ad da suka yi laifi, Allah bai kyale su ba, amma ya jefa su a ramin wuta. Ya daure su a cikin ramuka masu zurfi inda ba haske sai duhu. Suna jiran ranar hukunci. ⁵ Kuma a zamanin dā, mutanen da suka yi mugunta ma, Allah bai bar su ba. Ta wurin babban ruwa, wato ruwan tsufana, Allah ya halaka mutane waƙanda ba su yi masa biyayya ba. Sai Nuhu kaɗai mai wa'azin adalci, tare da waƙannan mutane guda bakwai, su ne Allah ya kiyaye su daga babban ruwan nan da aka yi wa duniya. ⁶ Kuma Allah ya halakar da biranen Sodom da Gomora har ya mai da su toka. Wannan misali ne na irin abin da zai yi wa waƙanda ba sa tsoronsa. ⁷ Ya kuma ceci Lutu, wato, mai adalcin nan. Lutu ya damu ƙwarai game da irin mugayen ayyuka na mutanen Sodom marasa bin doka. ⁸ Ko da yake wannan mutum mai adalci ne, amma yana zaune cikin mugayen mutane, yana ta ganin muguntarsu kowace rana, yana kuma jin irin munanan maganganunsu, har ransa ya yi ta baƙewa ƙwarai a kansu saboda sun ƙi bin doka. ⁹ To, ta wurin irin waƙannan misalai ne muka sani cewa lallai Allah yana iya ceton masu binsa daga cikin gwaje-gwajensu. Allah ya san kuma yadda zai tsare masu mugunta har zuwa ranar hukunci. ¹⁰ Hukuncin nan dai zai fi zafi a kan masu bin mugun sha'awar jikinsu, da kuma waƙanda suke rena masu mulki.

Waƙannan malamai masu ƙarya dai, ba su da kunya sam! Girmankai gare su. Ba sa jin tsoron kome, har suna zargin mala'ikun Allah. ¹¹ Amma kuwa, su mala'iku da kansu, ko da yake sun fi waƙannan malamai ƙarfi da iko, duk da haka ba sa dōra musu laifi haɗe da zage-zage a gaban Ubangiji. ¹² Amma waƙannan mutane, suna maganar reni wa Allah a kan abubuwan da ba su gāne ba. Suna nan kamar dabbobin daji marasa hankali, waƙanda suke bin abin da jikinsu yake sha'awarsa ne kawai. An haife su ne don a kama su a kashe kawai. Ai, za su halaka kamar dabbobin daji!⁶ ¹³ Kuma kamar yadda suka wahalar da waƙansu mutane, haka su ma za a wahalar da su. Sun ɗauka abin jin daɗi ne su yi shaye-shaye da iskanci da rana tsaka. Zamansu a cikinku abin kunya ne, abin muni ne kuma. Suna ci, suna sha tare da ku, amma a bayanku suna aikata abin da suka ga dama. ¹⁴ Neman mata shi ne tunaninsu a kullum, har ma ba sa gajiyi da yin zunubi. Suna kuwa ruɗin marasa ƙarfi cikin bangaskiya. Sun gwaninta a

2.5: Far 6.1—7.24 2.6: Far 19.24 2.7: Far 19.1-16

⁶ 2.12 Ai, za su halaka kamar dabbobin daji: Da Helenanci an rubuta "A cikin halakarsu za a halaka".

kan kwadayi. Irinsu Allah zai hukunta su babu shakka. ¹⁵ Sun bar hanyar gaskiya, suna bin hanyar Balaam dan Beyor. Shi ne, garin neman kudi, yake jin dadin aikata mugunta. ¹⁶ Amma an tsawata masa a kan laifinsa, har jaki, wanda bai taɓa yin magana ba, ya yi masa magana da murya irin ta mutum, don yā hana annabin nan yin barnarsa.

17 Wadannan masu ƙaryar suna kama da rafi wanda ya bushe. Suna nan kamar hazo wanda iska takan kora. Hakika Allah ya shirya musu wurin zama cikin bakin duhu. ¹⁸ Mutanen nan dai, ta wurin surutu da maganganun banza suna nuna girmankansu. Ta wurin irin halinsu na lalata kuma, suna ƙoƙarin jawo waɗanda suka kuɓuta ba da dadewa ba daga cikin mutane masu rayuwa cikin zunubi. ¹⁹ Suna yi musu alkawarin samun 'yanci, amma su da kansu bayi ne ga aikata lalata. Don mutum bawa ne ga dukan abin da ya kwashe masa hankalinsa. ²⁰ Idan har mutum ya gane cewa Ubangijinmu Yesu Almasihu shi ne Mai Cetonmu, kuma har ya sami tsira daga ayyuka masu bata mutanen duniyan nan, sa'an nan daga baya kuma, ya sāke shiga cikin waɗannan munanan abubuwa, har sun sha kansa, lallai wannan mutum zamansa na ƙarshe ya fi na farko muni ainu. ²¹ Da a ce irin waɗannan mutane ba su taɓa sanin hanyar adalci ba tun da farko, da ya fi musu. Amma ga shi, bayan da suka san hanyar, sa'an nan suka koma da baya suka bar bin umarnin nan mai tsarki wanda aka ba su. ²² Ai, abin da suka aikata ɗin nan ya yi daidai da karin maganan nan da ake faɗa cewa, "Kare ya yi amai sa'an nan ya koma ya lashe amansa," da kuma wanda ake cewa, "Aladen da aka yi wa wanka ya koma ya yi birgima cikin taɓo."

Alkawarin Dawowar Yesu

3 ¹ 'Yan'uwa waɗanda nake ƙauna, wannan ita ce wasifata ta biyu zuwa gare ku. A cikin dukansu biyu kuwa ina tuna muku da waɗannan abubuwa domin in fadakar da ku ku bi Allah da zuciya ɗaya.^c ² Ina so kuma ku tuna da abubuwan da annabawa masu tsarki na ɗa suka faɗa, da kuma umarnin da Ubangiji Mai Ceto ya faɗa ta bakin manzannin da ya aiko wurinku. ³ Da farko dai, ku gane da wannan cewa, a ƙarshen zamani waɗansu mutane masu ba'a za su fito suna bin sha'awace-sha'awacensu. Za su yi muku dariya, ⁴ za su ce, "Ashe, ba Yesu ya yi muku alkawari

2.15-16: L. Kid 22.4-35 2.22: K. Mag 26.11 3.3: Yahu 18

^c 3.1 ku bi Allah da zuciya ɗaya: Da Helenanci an rubuta "Ina yi muku tuni domin in tashe ku ku yi tunani sosai."

cewa zai s̄ake dawowa ba? To, ina yake? Kakanninmu sun bar duniya tun tuni, amma dukan kome ya ci gaba ba s̄akewa tun farkon halitta.”⁵ Masu faɗin haka dai, da gangan suke ƙin kula da cewa ta wurin umarnin Allah ne a d̄a, sama da ƙasa suka kasance. Ta wurin ruwa ne kuwa ya siffata ƙasa, ƙasa kuwa ta kasance a tsakiyar ruwa. ⁶Ta wurin ruwa ne kuwa ya halaka duniya a wancan zamani, lokacin da babban ruwa ya zo ya sha kanta. ⁷Ta wurin umarnin Allah kuwa, sama da ƙasa waɗanda muke gani yanzu, suna jira a halaka su da wuta. Allah ya ajiye su har zuwa ranar da za a yi wa marasa tsoron Allah hukunci, a halaka su.

⁸ Amma ya ku 'yan'uwa waɗanda nake ƙauna, abu ɗaya wanda ba na so ku manta da shi, shi ne kwana ɗaya a gun Ubangiji kamar shekara dubu yake, shekaru dubu kuma kamar kwana ɗaya ne. ⁹ Waɗansu suna cewa Ubangiji yana jan jiki game da cika alkawarinsa. Ai, ba haka ba ne. Haƙuri yake yi da ku. Ba ya so kowa ȳa halaka, sai dai kowa ȳa zo ȳa tuba. ¹⁰ Duk da haka, Ranar Ubangiji za ta zo babu shakka. Za ta zo kuwa kamar barawo, ba labari. A lokacin za a ji ƙara mai ƙarfi sa'an nan sararin sama zai ɓace. Dukan abubuwan da aka ɗauka aka yi sama da ƙasa da su za su ƙone su halaka. Duniya da dukan abin da yake a cikinta za su ɓace.^d ¹¹ Tun da yake duk abubuwan nan za a halaka su haka, wane irin zama ya kamata ku yi?^d Sai ku yi rayuwa mai tsarki, kuna miƙa kanku ga Allah cikin kome. ¹² Ku yi zama kuna marmarin zuwan Ranar Allah, har kuna ƙoƙari ku hanzarta zuwan Ranan nan, wato, Ranar da sama za ta ƙone cikin wuta, za ta kuma ɓace gaba ɗaya, har abubuwan da aka yi sama da ƙasa da su za su narke cikin wuta. ¹³ Amma bisa ga alkawarin Allah mu muna jiran sabuwar sama da sabuwar ƙasa, inda adalci zai kasance kullum.

¹⁴ Saboda haka, 'yan'uwa waɗanda nake ƙauna, da yake kuna jiran zuwan Ranar, sai ku yi iyakacin ƙoƙarinku ku yi zamanku a gaban Allah ba tare da wani abin zargi ko laifi ba. Ku yi zama a gabansa da salama. ¹⁵ Ku tuna cewa dalilin da ya sa Ubangijinmu yake haƙuri shi ne don mutane su sami ceto. Haka

3.5: Far 1.6-9 3.6: Far 7.11 3.8: Zab 90.4

3.10: Mat 24.43; Luk 12.39; 1 Tas 5.2; R. Yoh 16.15

3.13: Ish 65.17; 66.22; R. Yoh 21.1

^d3.10 za su ɓace: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na d̄a suna da “Za su ci wuta” ne a nan.

^d3.11 wane irin zama ya kamata ku yi?: Da Helenanci an rubuta “Wadanne irin mutane ne ya kamata ku zama?”

ma dan'awanmu Bulus wanda muke kauna ya riga ya rubuta muku bisa ga hikimar da Allah ya ba shi. ¹⁶ Kullum yana magana a kan irin wadannan abubuwa a cikin dukan wasifunsa. A cikin wasifunsa kuwa akwai wadansu abubuwan da suke da wuyar ganewa. Su ne abubuwan da wadansu mutane masu rashin ganewa, marasa karfi cikin bangaskiya, suke juya ma'anarsu. Ai, suna jawo wa kansu halaka ne. Haka ma suke yi da sauran Rubutattun Maganar Allah.

17 Don haka, ya ku 'yan'uwa wadanda nake kauna, da yake kun riga kun gane da wadannan, sai ku lura da irin wadannan mutanen da suka bar bin Allah, kada koyarwarsu ta karya ta kwashe hankalinku, har ku fadi daga matsayinku. ¹⁸ A maimakon haka, sai ku yi ta yin girma cikin alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu Mai Cetonmu, ku kuma karu cikin saninsa kowane lokaci. Daukaka ta tabbata a gare shi a yanzu da kuma har abada. Amin.

WASIKA TA FARKO TA YOHANNA

Gabatarwa

Manzo Yohanna ne ya rubuta wasifan nan a tsakanin shekara ta A.D. 85 da A.D. 95 a birnin Afisa. Tun da yake ba a ambaci sunan wani a cikin wasifan ba, wannan ya nuna cewa an rubuta ta da nufin a rarraba wa jama'un masu bin da suke a wurare dabam-dabam ne.

An rubuta wasifan ne don a karfafa masu bi su yi zumunci da Allah ta wurin Dansa Yesu Almasihu. Wasifan ta yi gargadi game da koyarwar faryan da yake fofarin rushe zumuncin nan. Bisa ga koyarwar faryan nan, Yesu bai shigo duniyan nan da ainihin jiki irin na mutum ba, wato, Yesu ba mutum ba ne kamar sauran 'yan Adam. An kuma rubuta wasifan ne domin a karfafa masu bi su sami tabbaci sosai game da bangaskiyarsu su kuma faunaci juna kamar yadda Allah ya faunace su.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-4

Haske da duhu 1.5—2.29

'Ya'yan Allah da 'ya'yan Shaidan 3.1-24

A gwada ruhohi 4.1-6

Allah fauna ne 4.7-21

Yin nasara da duniya 5.1-21

Kalman Rai

1 ¹ Muna sanar muku ne yanzu game da wanda tun daga farko yana nan, wanda muka ji, muka gani da idanunmu, muka duba, muka kuma taɓa da hannayenmu. Muna rubuta muku ne game da Kalma mai ba da Rai. ² Wannan rai kuwa an bayyana mana shi, mun kuma gan shi. A kansa ne muke ba da shaida muna kuma sanar muku cewa shi ne Mai Rai na har abada. Yana tare da Uba tun dā, aka kuwa bayyana mana shi. ³ Muna sanar muku da abin da muka ji, muka kuma gani ne, domin muna so ku ma ku yi zumunta tare da mu. Zumuntarmu kuwa tana tare da Allah Uba, da kuma Dansa Yesu Almasihu. ⁴ Muna

---

1.1: Yoh 1.1 1.2: Yoh 1.14

kuma rubuta muku wannan ne domin farin cikinmu^a yā zama cikakke.

Rayuwa cikin Haske

5 Wannan shi ne saƙon da muka ji daga wurin Dansa cewa, Allah haske ne, kuma a cikinsa babu duhu ko kaƙan. To, saƙon da muke sanar muku ke nan. ⁶Saboda haka in mun ce muna zumunci da Allah, amma kuma muna cin gaba da rayuwa cikin duhu, to, muna ƙarya ke nan, kuma ba ma bin gaskiya. ⁷Amma in muna rayuwa cikin haske kamar yadda Allah yake cikin haske, muna zumunta da juna ke nan. Sa'an nan jinin Yesu Dansa yana wanke mu daga dukkan zunubi.

8 In mun ce ba mu da zunubi, ruɗin kanmu muke yi, gaskiya kuwa ba ta cikinmu. ⁹Amma in mun faɗa wa Allah zunubanmu, ai, shi mai cika alƙawari ne, mai gaskiya kuma, zai kuma gafarta mana zunubanmu, yā kuma wanke mu daga dukkan rashin adalcinmu. ¹⁰In mun ce ba mu yi zunubi ba, mun mai da Allah mai ƙarya ke nan, kuma maganarsa ba ta a zuciyarmu.

Almasihu Ne Mai Taimakonmu

2 ¹Ya ku 'ya'yana ƙanana, ina rubuta muku wannan ne domin kada ku yi zunubi. Amma in har wani ya yi zunubi, to, muna da mai taimako a gaban Uba, wato, Yesu Almasihu mai adalci. ²Shi ne hadayar da ta gafarta zunubanmu, ba ma namu kaɗai ba amma har da na dukkan mutanen duniya.

3 In mun yi biyayya da umarnin Allah, to, wannan zai tabbatar mana cewa mun san shi. ⁴Duk wanda ya ce, "Ai, na san Allah," amma bai yi biyayya da umarnin Allah ba, to, wannan mutumin mai ƙarya ne, kuma ba gaskiya a cikinsa. ⁵Amma wanda ya yi biyayya da maganar Allah, to, ai, ƙaunar Allah ta zama cikakkiya ke nan a cikinsa. Ta haka ne za mu san cewa muna rayuwa cikin Allah. ⁶Duk wanda ya ce yana rayuwa cikin Allah, dole ne yā yi zama kamar yadda Yesu Almasihu ya yi.

Sabon Umarni

7 Ya ku waɗanda nake ƙauna, ba domin in ba ku sabon umarni nake rubuta muku ba. Ai, umarni na dā ne wanda kuke da shi tun daga farko. Umarnin nan na dā kuwa shi ne saƙon da kun riga kun ji. ⁸Amma duk da haka ina rubuta muku sabon umarni

^a 1.4 farin cikinmu: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da "farin cikinku" ne a nan.

ne. Almasihu ma ya nuna mana cewa wannan umarnin gaskiya ne, har ku ma kun nuna haka. Ai, duhu yana furewa, hasken gaskiya kuma ya riga ya fara haskakawa.

9 Wanda ya ce yana cikin haske, amma yana kin dan'uwansa, to, har yanzu yana cikin duhu ke nan. ¹⁰ Amma duk wanda yake faunar dan'uwansa, to, yana rayuwa cikin haske ke nan, kuma ba zai zama dalilin tuntuɓen wani ba.^b ¹¹ Wanda yake kin dan'uwansa yana cikin duhu, kuma yana tafiya cikin duhu ne, bai kuwa san inda za shi ba, domin duhun ya mai da shi makaho.

12 Ya ku 'ya'yana kanana, na rubuta muku ne domin an yafe muku zunubanku saboda sunan Yesu.

¹³ Ya ku ubanni, na rubuta muku ne domin kun san shi wanda yake tun daga farko.

Ya ku samari, na rubuta muku ne domin kun ci nasara a kan Mugun nan.

Ya ku 'yan yara, na rubuta muku ne domin kun san Uba.

¹⁴ Ya ku ubanni, na rubuta muku ne domin kun san shi wanda yake tun daga farko.

Ya ku samari, na rubuta muku ne domin kuna da karfi, kuma maganar Allah tana zaune a cikin zuciyarku, kun kuma ci nasara a kan Mugun nan.

15 Kada ku faunaci duniya, ko abubuwan da suke cikinta. Duk wanda yake faunar duniya, to, babu faunar Uba a cikinsa.

¹⁶ Gama dukan abubuwan da suke a duniya, kamar: neman biyan sha'awarmu ta jiki, da kwaɗayin ido, da kuma tafama da abubuwan da muke da su. Waɗannan dai ba daga wurin Uba suka fito ba, amma daga duniya ne suka fito. ¹⁷ Duniya da dukan muguwar sha'awarta suna wucewa, amma wanda yake yin abin da Allah ya ce a yi, zai rayu har abada.

Mai Gāba da Almasihu

18 Ya ku 'ya'yana, waɗannan su ne kwanakin farshe. Kamar yadda kuka riga kuka ji cewa, mai kin Almasihu yana zuwa, to, yanzu ma masu gāba da Almasihu da yawa sun riga sun zo. Shi ya sa muka san cewa muna a kwanakin farshe. ¹⁹ Waɗannan masu gāba da Almasihu suna cikinmu a dā, amma sun bar mu, don tun dā ma su ba namu ba ne. Ai, da su namu ne, da har yanzu suna

2.7: Yoh 13.34 2.7-9: L. Fir 19.18

^b 2.10 ba zai zama dalilin tuntuɓen wani ba: Ko kuwa "Ba abin da zai sa yā yi tuntuɓe."

tare da mu. Amma sun bar mu, wannan kuma ya nuna a fili cewa dukansu ba namu ba ne.

20 Amma ku kam, Mai Tsarkin nan ya shafe ku. Saboda haka dukanku kun san gaskiya.⁶ 21 Ban rubuta muku saboda ba ku san gaskiya ba, amma saboda kun san ta. Kun kuma san cewa gaskiya ba ta haihuwar karya. 22 Wane ne wannan mai karya? Ai, shi ne wanda ya ki yarda cewa Yesu ne Almasihu. Mutumin da ya ki karɓar Uban da Dan, to, shi ne mai kin Almasihu. 23 Duk wanda ya ki karɓar Dan, to, ya ki Uban ma ke nan. Amma duk wanda ya karɓi Dan, ya karɓi Uban ma ke nan.

24 Ku ci gaba da bin koyarwar da kuka ji tun daga farko. Idan koyarwar da kuka samu tun daga farko ta zauna a zuciyarku, to, ku ma za ku zauna a cikin Dan da kuma cikin Uban. 25 Kuma wannan shi ne alkawarin da Dan ya yi mana wato, rai na har abada.

26 Na rubuta muku wannan ne game da waɗanda suke kofari su ruɗe ku. 27 Amma Almasihu ya ba ku Ruhu Mai Tsarki wanda yake cikinku, don haka ba kwa bukata wani malami dabam. Ruhun da ya bayar yana koya muku kome da kome; kuma koyarwarsa gaskiya ce, ba karya ba. Saboda haka ku ci gaba da zama cikin Yesu kamar dai yadda Ruhu ya koya muku.

28 Yanzu, ya ku 'ya'yana kanana, sai ku zauna cikin Almasihu domin a ranar da zai dawo mu kasance babu tsoro ko kunya a gabansa. 29 Idan kun san cewa Almasihu mai adalci ne, za ku tabbata cewa duk wanda yake yin abin da yake daidai shi ɗan Allah ne.

'Ya'yan Allah

3¹ Ku dubi yadda Uba ya kaunace mu sosai har ana ce da mu 'ya'yan Allah, haka kuwa muke. Mutanen duniya ba su san mu ba don ba su san shi ba. 2 Ya ku waɗanda nake kauna, yanzu mu 'ya'yan Allah ne. Ba a nuna mana abin da za mu zama nan gaba ba tukuna. Amma mun san cewa in Almasihu ya sake dawowa za mu zama kamarsa, don za mu gan shi daidai yadda yake. 3 Duk wanda yake sa zuciyar a kan Almasihu haka yakan tsarkake kansa don ya zama kamarsa, don shi mai tsarki ne.

4 Duk wanda yake yin zunubi yana karyar dokar Allah ke nan. Zunubi shi ne karyar dokar Allah. 5 Kun dai san cewa Yesu ya

3.1: Yoh 1.12

⁶ 2.20 kun san gaskiya: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da "kun san kome da kome" ne a nan.

zo ne domin yā dauke zunubai, kuma babu zunubi a cikinsa. ⁶ Saboda haka duk wanda yake zama cikin Almasihu ba ya cin gaba da yin zunubi. Duk wanda ya ci gaba da yin zunubi, to, bai taba ganin Yesu ba, bai ma taba saninsa ba.

⁷ Ya ku 'ya'yana kanana, kada fa kowa ya rufe ku. Duk wanda yana aikata gaskiya shi ne mai adalci kamar yadda Almasihu yake mai adalci. ⁸ Tun farko Shaidan mai zunubi ne, saboda haka duk wanda ya ci gaba da yin zunubi shi na Shaidan ne. Dalilin da ya sa Dan Allah ya zo duniya shi ne don yā rushe ayyukan Shaidan.

⁹ Duk wanda yake dan Allah ba ya cin gaba da yin zunubi, domin sabon rai daga wurin Allah^c yana cikinsa. Ba zai iya ci gaba da yin zunubi ba domin ya zama dan Allah. ¹⁰ Ga yadda za a gane wafanda suke 'ya'yan Allah, da kuma wafanda suke 'ya'yan Shaidan. Duk wanda ba ya yin abin da yake daidai, shi ba dan Allah ba ne, kuma wanda ba ya kanar dan'uwansa, shi ba dan Allah ba ne.

Kaunaci Juna

¹¹ Wannan shi ne saƙon da kuka ji tun daga farko, cewa mu kanaci juna. ¹² Kada fa ku zama kamar Kayinu wanda ya zama na Shaidan har ma ya kashe dan'uwansa. Don me ya kashe dan'uwansa? Ya kashe shi domin ayyukansa mugaye ne, amma na dan'uwansa masu kyau ne. ¹³ Ya ku 'yan'uwa, kada ku yi mamaki idan mutanen duniya suna kinku. ¹⁴ Mu kam, mun tabbata mun riga mun wuce daga mutuwa zuwa rai don muna kanar 'yan'uwa. Amma wanda ba ya kanar 'yan'uwa, har yanzu yana karƙashin mutuwa ke nan. ¹⁵ Duk wanda yake kin dan'uwansa, shi mai kisankai ne. Kuma kun sani cewa ba mai kisankai wanda yake da rai na har abada a cikinsa. ¹⁶ Ga yadda muka san yadda kauna take: Yesu ya ba da ransa saboda mu. Ya kamata mu ma mu ba da ranmu saboda 'yan'uwanmu. ¹⁷ Idan mai arziki ya ga dan'uwansa a cikin rashi sa'an nan ya fi ya taimake shi, anya, kanar Allah tana a cikinsa kuwa? ¹⁸ Ya ku 'ya'yana kanana kada ku nuna kanarku ta wurin surutun baki kawai, amma ku nuna kanarku ta wurin aikatawa da kuma gaskiya.

¹⁹ Idan mun kanaci juna, to, mun san cewa muna da gaskiya ke nan, kuma za mu iya tsaya a gaban Allah ba tare da rawan jiki ba. ²⁰ Idan zuciyarmu ta nuna mana muna da laifi, mun san cewa Allah ya fi zuciyarmu ya kuma san dukan kome. ²¹ Ya ku

3.5: Yoh 1.29 3.11: Yoh 13.34 3.12: Far 4.8 3.14: Yoh 5.24

^c 3.9 Sabon rai daga wurin Allah: Da Helenanci an rubuta "irinsa" ne a nan.

wadanda nake kauna, idan zuciyarmu ba ta nuna mana muna da laifi ba, to, muna da karfin zuciyar da za mu tsaya a gaban Allah ke nan. ²² Mukan kuwa sami duk abin da muka roka daga wurinsa, domin muna biyayya da umarninsa, muna kuma yin abin da yake so. ²³ Abin da Allah ya umarta shi ne mu ba da gaskiya ga Dansa Yesu Almasihu, mu kuma kaunaci juna kamar yadda Almasihu ya umarce mu. ²⁴ Duk masu bin umarninsa suna zama cikinsa, shi kuma a cikinsu. Ga yadda muka tabbata yana a cikinmu: Mun tabbatar da haka saboda Ruhun da ya ba mu.

A Gwada Ruhohi

4 ¹ Ya ku wadanda nake kauna, kada ku yarda da duk wanda ya ce yana da Ruhun Allah, amma ku gwada ruhohi duka don ku gani ko daga wurin Allah suke. Gama annabawan karya sun bazu ko'ina a duniya. ² Ga yadda za ku gane ko mutum yana da Ruhun Allah: Duk mutumin da ya shaida cewa Yesu Almasihu ya zo cikin jiki, kuma ya fito daga wurin Allah ne, mutumin nan yana da Ruhun Allah. ³ Amma duk mutumin da bai shaida haka a kan Yesu ba, to, ruhun da yake da shi ba daga wurin Allah ba ne. Wannan ruhun da yake da shi na mai gaba da Almasihu ne wanda kuka ji cewa zai zo, ai, yanzu ma ya riga ya shigo duniya. ⁴ Ya ku 'ya'yana kanana, ku kam na Allah ne, kun kuma ci nasara a kan annabawan karyan nan, domin Ruhun Allah da yake cikinku ya fi ruhun da yake cikin mutanen da suke na duniya. ⁵ Tun da ma su na duniya ne, saboda haka duk abin da suka fada daga duniya ne; duniya kuwa tana jinsu. ⁶ Amma mu, na Allah ne. Wadanda sun san Allah sukan ji mu, wadanda kuma ba su san Allah ba, ba sa jinmu. To, ta haka ne muka san mutumin da yake da Ruhun gaskiya da mutumin da yake da ruhun karya.

Allah Kauna Ne

⁷ Ya ku wadanda nake kauna, sai mu kaunaci juna domin kauna tana zuwa ne daga wurin Allah. Duk mai nuna kauna shi dan Allah ne, ya kuma san Allah. ⁸ Duk wanda ba ya nuna kauna, bai san Allah ba sam, domin Allah shi ne kauna. ⁹ Yadda Allah ya nuna mana kaunarsa shi ne, ya aiko da makadaici Dansa zuwa cikin duniya domin mu sami rai ta wurinsa. ¹⁰ Ga yadda kauna ta gaskiya take, wato, ba mu ne muka kaunaci Allah ba, sai dai shi ne ya kaunace mu, har ya aiko da Dansa don ya zama hadaya ta gafarar zunubanmu.

11 Ya ku wafanda nake kauna, tun da yake Allah ya kaunace mu haka, ya kamata mu ma mu kaunaci juna ke nan. ¹² Ba mutumin da ya taɓa ganin Allah sam, amma in muna kaunar juna, Allah yana zama a cikinmu ke nan, kaunarsa kuma ta zama cikakkiya ke nan a cikinmu.

13 Ta haka muka tabbata muna zama a cikinsa, shi kuma a cikinmu, saboda Ruhunsa da ya ba mu. ¹⁴ Mun duba, muna kuma ba da shaida cewa Uban ya aiko Dansa yã zama Mai Ceton duniya. ¹⁵ Duk wanda ya buɗe baki ya yarda cewa Yesu Dan Allah ne, to, yana cikin Allah, Allah kuma yana cikinsa. ¹⁶ Gama mu da kanmu mun sani mun kuma ba da gaskiya ga kaunar da Allah yake nuna mana.

Allah kauna ne, duk wanda yake nuna kauna yana zama cikin Allah ne, Allah kuma yana zama a cikinsa. ¹⁷ Kaunarsa ta zama cikakkiya a cikinmu domin kada mu kasance da tsoro a Ranar da Allah zai yi mana shari'a. Gama kamar yadda Almasihu yake, haka muke a duniyan nan. ¹⁸ Inda kaunar Allah take, babu tsoro, domin cikakkiyar kauna takan kori tsoro. Horo ne yake sa mutum tsoro. Wannan ya nuna cewa mutumin da yake da tsoro ba shi da cikakkiyar kauna.

19 Muna kauna domin Allah ne ya fara kaunace mu. ²⁰ Amma idan wani ya ce, "Ai, ina kaunar Allah," sa'an nan yana kin dan'uwansa, to, wannan mutumin yana karya ne. Don duk wanda ba ya kaunar dan'uwansa wanda yake gani, ba zai iya kaunaci Allah da bai taɓa gani ba. ²¹ Almasihu kuma ya ba mu doka cewa, duk mai kaunar Allah, dole ne yã kaunaci dan'uwansa kuma.

Hanyar Yin Nasara da Duniya

5 ¹ Duk mutumin da ya ba da gaskiya cewa Yesu ne Almasihu, mutumin nan dan Allah ne. Duk mai kaunar Uban yaro zai kaunaci yaron ma. ² Yadda za mu sani muna kaunar 'ya'yan Allah shi ne in muna kaunar Allah, muna yin abin da ya ce mu yi. ³ Gama kaunarmu ga Allah ita ce, mu yi abin da Allah ya ce mu yi, kuma umarnansa ba su da wuya, ⁴ domin kowane dan Allah yana da iko yã ci nasara da duniya. Bangaskiyarmu cikin Almasihu ita ce take ba mu wannan nasara. ⁵ Wane ne zai iya cin nasara da duniya? Sai wanda ya ba da gaskiya cewa Yesu Dan Allah ne.

Shaida Game da Dan Allah

6 Shi Yesu Almasihun nan ya zo duniya, ya kuma zo duniya da alamar ruwa da jini. Ba da ruwa kadai ya zo ba, amma har da jini kuma. Ruhun kuma ya shaida mana cewa wadannan abubuwan gaskiya ne, domin Ruhun gaskiya ne. ⁷ Akwai abubuwa uku wadanda suke shaida cewa Yesu Dan Allah ne. ⁸ Wato, su ne Ruhun Allah, ruwan baftisma da jininsa wanda ya zubar saboda mu. Wadannan abubuwa uku kuwa suna fadin abu daya ne.^d ⁹ Idan mutane suka shaida abubuwan da suka gani, mukan yarda da abin da suka ce. To, shaidar Allah ta fi shaidar mutane karfi, kuma shi ne ya shaidi wadannan abubuwan a kan Dansa. ¹⁰ Saboda haka duk mutumin da ya ba da gaskiya ga Dan Allah, yana da wadannan shaidu wadanda suke zuwa daga wurin Allah, a zuciyarsa. Amma duk mutumin da bai gaskata da Allah ba, ya mai da Allah mai yin karya ke nan, da yake ya ki ya ba da gaskiya ga shaidar da Allah ya yi a kan Dansa. ¹¹ Wannan kuma ita ce shaidar cewa Allah ya ba mu rai na har abada, wannan rai kuwa ya zo ne daga wurin Dansa. ¹² Duk wanda yana da Dan, yana da rai. Amma duk wanda ba shi da Dan Allah, ba shi da rai.

Rai na har Abada

13 Ku masu ba da gaskiya cikin Dan Allah, na rubuta muku wadannan abubuwan duka ne don ku san kuna da rai na har abada. ¹⁴ Muna da karfin zuciyar mu tsaya a gabansa, domin mun san cewa yana jinmu kullum idan muka roke shi kome bisa ga nufinsa. ¹⁵ Da yake mun san yana jinmu kowane lokacin da muka roke shi wani abu, mun san cewa za mu sami abin da muka roke shi ke nan.

16 Idan wani ya ga dan'uwansa yana yin zunubin da ba ya kai ga mutuwa, bari mutumin nan ya yi wa mai zunubin nan addu'a. Saboda mai addu'an nan kuwa Allah zai ba mai zunubin nan rai. Amma dai, in abin nan da ya yi irin zunubin da yake kai mutane mutuwa ne, ban ce a yi addu'a game da wannan ba. ¹⁷ Duk rashin adalci zunubi ne, amma akwai wadansu zunubai da ba sa kai ga mutuwa.

5.11: Yoh 3.36

^d 5.7,8 Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da aya 7 kamar haka; "Akwai abubuwa uku da sun shaida daga sama, Uba, Kalma da kuma Ruhun Mai Tsarki, kuma dukan wadannan daya ne. 8 kuma akwai abubuwa uku da sun ba da shaida a duniya . . ."

18 Mun san cewa duk 'ya'yan Allah, ba sa cin gaba da yin zunubi, domin Dan Allah yana tsare su, don kada Shaidan yā taɓa su.

19 Mun sani mu 'ya'yan Allah ne, ko da yake duniya duka tana hannun Shaidan.

20 Mun san cewa Dan Allah ya zo duniya, ya kuma ba mu ganewa domin mu san shi wanda yake na gaskiya. Mu kuwa muna cikinsa, shi da yake Allah na gaskiya wato, cikin Dansa Yesu Almasihu. Shi ne Allah na gaskiya da kuma rai na har abada.

21 Ya ku 'ya'yana kanana, ina gaya muku ku lura da kanku don kada ku bi gumaka.

WASIKA TA BIYU TA YOHANNA

Gabatarwa

Yohanna ya rubuta wasifan nan ta biyu tsakanin shekara ta A.D.85 da 95 domin yā gargadi masu bin da suke sauraron malamai masu yawo suna koyarwa. Wasifan ta nuna cewa a cikin malaman nan akwai masu koyarwar gaskiya da masu koyarwar karya. Ta ce dole su yarda cewa Almasihu ya zo duniya cikin jiki. Wasifan kuma ta yi magana game da muhimmancin kauna a cikin rayuwar masu bi. Ta nuna a fili cewa gaskiya da kauna suna tafiya tare.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1-3

Muhimmancin kauna 4-6

Jan kunne game da malaman karya 7-11

Maganar karshe 12-13

Gaisuwa

1 Daga dattijon nan zuwa ga uwargida wadda Allah ya zaɓa da kuma 'ya'yanta, waɗanda nake kauna kwarai da gaske. Ba ni

kadai nake kaunarku ba, har ma da dukan mutanen da suka san gaskiyan nan ta Allah. ²Wato, muna kaunarku saboda gaskiyan nan da take cikin zuciyarmu, kuma za ta zauna da mu har abada. ³Alheri, da jinkai, da salama daga wurin Allah Uba da Yesu Almasihu, Dan Uban, za su kasance tare da mu cikin gaskiya da kauna.

Bin Koyarwar Almasihu

4 Na yi farin ciki sosai da na ga cewa wadansu a cikin 'ya'yanku suna bin gaskiyan nan, kamar yadda Allah Ubanmu ya ce mu yi. ⁵Yanzu kuma ina rokonki, uwargida, mu kaunaci juna duka. Wannan ba wani sabon umarni ba ne, umarnin da muke da shi ne tun daga farko. ⁶Ainihin kauna ita ce, mu yi abin da Allah ya ce mu yi. Umarnin nan kuma da kuka ji tun daga farko, shi ne ku yi zaman kauna.

7 Na ce haka domin mutane da yawa masu rufin mutane sun fito, sun bazu ko'ina cikin duniya. Ba su yarda cewa Yesu Almasihu ya zo wannan duniya da jikin mutum ba. Irin mai koyarwan nan shi ne mai rufi da mai gaba da Almasihu.

8 Saboda haka ku lura, don kada dukan abin da kuka^a yi ya zama banza, a maimako sai ku sami cikakken ladanku.

9 Duk mutumin da bai tsaya a kan koyarwar Almasihu ba, amma ya yi kari a kanta, mutumin nan ba shi da Allah. Amma wanda ya tsaya a kan koyarwar Almasihu, yana da Uban da kuma Dan. ¹⁰Idan wani ya zo yana koyar da wani abu dabam da wannan koyarwar, kada ku karbe shi, kada ma ku gaishe shi. ¹¹Domin idan wani ya gai da irin wannan mutumin, yana hada kai da mutumin cikin aikin zunubinsa ke nan.

Maganar Karshe

12 Ina da abubuwa da yawa wadanda nake so in gaya muku, amma ba na so in rubuta su a wasifan nan, a maimako, ina fata zan sami dama in zo wurinku don mu tattauna ido da ido, ta haka za mu kasance da cikakken farin ciki. ¹³'Ya'yan 'yar'uwanki wadda Allah ya zaɓa, suna gaishe ki.

5: Yoh 13.34; 15.12,17

^a1.8 kuka: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da "muka" ne a nan.

WASIKA TA UKU TA YOHANNA

Gabatarwa

Yohanna ya rubuta wasifan nan a tsakanin shekara ta A.D. 85 da 95 ne zuwa ga wani shugaban jama'ar masu bi mai suna Gayus. Wasifan ta yabi Gayus saboda ayyukan kirkin da yake yi, musamman yadda yakan karfi malamai na gaskiya wadanda Yohanna yakan aika. A wasifan an lura da wani mai sunan Diyotarifis da yake gaba da masu aikin Ubangiji.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1-4

An yabi Gayus 5-8

Diyotarifis da Dimitiriyus 9-12

Maganar karshe 13-15

Gaisuwa

1 Daga ni dattijon nan zuwa ga Gayus abokina da nake kauna, wanda nake kauna kwarai da gaske. ²Ya abokina wanda nake kauna, ina addu'a ka sami zaman lafiya ta kowace hanya da kuma lafiyar jiki, kamar yadda ruhunka yake da lafiya. ³Na yi murna sosai sa'ad da wadansu 'yan'uwa suka zo suka ba da shaida game da yadda kake da aminci cikin gaskiya, da yadda kake bin gaskiya. ⁴Ba abin da ya fi sa ni farin ciki fiye da in ji cewa 'ya'yana suna bin gaskiya.

An Yabi Gayus

5 Ya abokina wanda nake kauna, kana da aminci a kan kome da kake yi a madadin sauran 'yan'uwa, musamman ga wadanda ba ka san su ba. ⁶Mutanen nan da ka taimake su suna ba da shaida ga jama'ar masu bin da take a nan a kan irin kaunar da kake yi. Ka ci gaba da taimakon irin mutanen nan a tafiyetafiyensu, kamar yadda zai cancanci yin hidima ga Allah. ⁷Wadannan mutanen suna fitowa ne don shelar sunan Almasihu, ba sa kuma karbar kome daga wadanda ba masu bi ba. ⁸Saboda

---

1: A. M. 19.29; Rom 16.23; 1 Kor 1.14

haka yana da kyau mu taimaki irin mutanen nan, don mu zama abokan aiki cikin gaskiya.

Diyotarifis da Dimitiriyus

9 Na rubuta wa jama'ar masu bin da take wurinka 'yar wasika amma Diyotarifis ya fi karfi maganarmu, domin yana neman girma. ¹⁰ Idan na zo, zan tona asirinsa, don kowa ya sani yadda yake surutu game da mu, yana baƙar magana a kanmu. Abin da ya fi muni shi ne, shi kansa ya hana masu bin da suka tafi can su zauna da shi, yana kuma hana masu son taimakonsu, har yana korarsu daga jama'ar masu bi.

11 Ya abokina wanda nake kauna, kada ka bi mugun hali, a maimako haka, ka bi halin kirki. Mai aikin kirki na Allah ne. Amma mai mugun aiki kuwa bai san Allah ba ko kafan. ¹² Dimitiriyus dai, yana da shaida mai kyau wurin kowa, har gaskiya kanta ma tana yi masa shaida. Mu ma mun shaide shi, ka kuwa san shaidarmu gaskiya ce.

Maganar Karshe

13 Ina kuma da abubuwa da yawa wadanda nake so in rubuta maka amma ba na so in rubuta su a wasifan nan. ¹⁴ Ina sa zuciyar cewa zan zo wurinka ba da daƙewa ba, don mu ga juna ido da ido, mu kuma yi magana. ¹⁵ Bari salama ta kasance tare da kai. Dukan abokanka a nan suna gaisuwa. Ka kuma gai da duk abokanmu a can, daya-daya.

WASIKA TA YAHUDA

Gabatarwa

Marubucin *Wasika ta Yahuda* ya gabatar da kansa cewa shi ne Yahuda, dan'awan Yakubu. Ana zato Yahuda ya rubuta wasikarsa a tsakanin shekara A.D. 65-67 ne.

Wasikar Yahuda da *Wasika ta Biyu ta Bitrus* suna kama da juna sosai. Koyarwarsu tana a kan magana daya, wato, yadda za a guje wa koyarwar karya. Kan maganar wasikar Yahuda ya fita a fili sosai inda aka yi gargadi cewa, "Ku yi yaƙi sosai domin maganar bangaskiyarmu wadda Allah ya danka wa mutanensa, sau ɗaya tak, ba ƙari." An faɗa a cikin wasikar cewa dole ne masu bi su ƙi karya, da halayen lalata, su tuna da gargadin da manzanni suka yi, su kuma ba da kansu ga bin gurbin Almasihu da kuma taimakon mutanensa.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1-2

Gargadi a kan malaman karya 3-16

Gargadi da umarnai 17-23

Addu'ar ƙarshe 24-25

Gaisuwa

1 Daga Yahuda^a bawan Yesu Almasihu, dan'awan Yakubu, zuwa gare ku, ku waɗanda Allah ya kira, waɗanda Allah Uba yake ƙauna, waɗanda Yesu Almasihu yake kiyayewa.

2 Bari jinkai, da salama, da ƙauna su zama naku a yalwace.

Hukuncin Malaman Karya

(2 Bit 2.1-17)

3 Ya ku waɗanda nake ƙauna, na yi marmarin rubuta muku game da ceton nan namu, amma daga baya na ga ya zama dole ne in rubuta muku don in gargade ku ku yi yaƙi sosai domin maganar bangaskiyarmu wadda Allah ya danka wa masu binsa, sau ɗaya tak, ba ƙari. ⁴Na faɗa wannan dai don waɗansu mutanen da suka shiga cikinku a boye. Ba su da tsoron Allah. Sun mai da

---

1: Mat 13.55; Mar 6.3

^a 1.1 **Yahuda**: Da Helenanci "Yudas" ne; da Ibraniyanci, "Yahuda."

alherin Allah ya zama hanyar yin lalata. Sun yi mūsun Yesu Almasihu wanda shi ne kadai Sarkinmu da kuma Ubangijinmu. Ai, tun dā an yi annabci cewa za a hukunta su.

5 Ko da yake kun riga kun sani, ina so in tuna muku yadda Ubangiji ya ceci mutanensa daga kasar Masar, amma duk da haka daga baya ya halaka waɗanda ba su ba da gaskiya ba. ⁶ Ku tuna kuma da mala'ikun da ba su kiyaye matsayinsu na iko ba, amma suka bar wurin zamansu. Waɗannan fa Ubangiji ya tsare su a duhu, ya kuma daure su da sarƙa ta har abada domin shari'a ta babbar Ranan nan. ⁷ Haka kuma Sodom da Gomora, da garuruwan da suke kewaye da su, su ma sun ba da kansu ga lalata da mummunar sha'awar jiki kamar yadda mala'ikun suka yi. Sun zama misalin waɗanda suke shan horon wuta ta har abada.

8 Haka yake da masu mafarke-mafarken nan gama sukan fazantar da jikinsu. Sukan fi bin masu mulki, sukan zargi mala'ikun Allah. ⁹ Ko Mika'ilu, shugaban mala'iku bai yi irin wannan ba. A lokacin da yake gardama da Shaidan, suna mūsu a kan gawar Musa, shi Mika'ilu bai yi garajen yi masa zargi da baƙar magana ba. Ya ce kawai, "Ubangiji yā tsawata maka!" ¹⁰ Amma waɗannan mutane suna zargin dukan abin da ba su gane ba, kuma waɗannan abubuwan da suka sani bisa ga jiki, kamar dabbobi marasa hankali, irin waɗannan abubuwan ne za su kai su ga halaka.

11 Kaitonsu! Sun bi halin Kayinu. Domin neman riba sun fāɗi cikin kuskure irin na Balaam;^b sun halaka ta wurin tawaye irin na Kora.⁶

12 Waɗannan mutane, zamansu a cikin taronku na fauna mummunan abu ne, suna ciye-ciye ba kunya ba tsoro. Su masu kiwo ne da suke ciyar da kansu kawai. Suna nan kamar hadari wanda iska takan kora, amma ba ruwa a ciki. Suna kamar itatuwa marasa 'ya'ya da rani, ko kamar itatuwan da aka tumbuke, kuma sun mutu gaba ɗaya. ¹³ Su kamar rafuman ruwan teku ne masu tashi sama cikin hauka, suna taƙama da abubuwan kunya waɗanda suke kumfa ne kawai. Su kamar taurari ne masu yawo barkatai,^c waɗanda aka yi musu ajiyar mummunan duhu na har abada.

5: Fit 12.51; L. Kid 14.29-30 7: Far 19.1-24

9: Dan 10.13,21; 12.1; R. Yoh 12.7; M. Sh 34.6; Zak 3.2 11: Far 4.3-4; 1 Yoh 3.12

^b 1.11 kuskure irin na Balaam: Balaam ya karfi kuɗi don yā yi annabcin ƙarya. (L Kid 22—24; 2 Bit 2.15; R.Yoh 2.14)

⁶ 1.11 L. Kid 16.1-35

^c 1.13 taurari masu yawo barkatai: A zamanin Yahuda, masu tafiya da jiragen ruwa cikin dare sukan dubi taurari don su san inda za su. Amma idan tauraro bai tsaya a wuri ɗaya ba, ba shi da amfani.

14 Enok^d ma, wanda yake na bakwai daga Adamu, shi ma ya yi annabci a kan wadannan mutane cewa, “Duba dai, Ubangiji yana zuwa da dubban mala’ikunsa, ¹⁵ don yā aikata hukuncinsa a kan kowa. Zai nuna wa marasa bin Allah dukan aikinsu na rashin bin Allah. Zai tone dukan bakafen maganganun da masu zunubi marasa bin Allah suka fada game da shi.” ¹⁶ Wadannan mutane dai, masu gunaguni ne, kullum suna ganin laifin wadansu. Muguwar sha’awa kadai ita ce tunaninsu. Sun cika da banzar magana ta yabon kansu. Suna rufin mutane da za’kin baki don samun riba ta kansu.

Gargadi da Umarnai

17 Amma ya ku wadanda nake kauna, ku tuna da abin da manzannin Ubangijinmu Yesu Almasihu suka fada a da cewa zai faru. ¹⁸ Sun fada muku cewa, “A zamanin karshe za a yi wadansu mutane masu ba’a, wadanda za su bi irin tasu sha’awa wadda ba ta Allah ba. ¹⁹ Su ne mutane wadanda sukan kawo rabuwa, masu bin sha’awar jiki. Ba su da Ruhun Allah.”

20 Amma ya ku wadanda nake kauna, ku yi ta gina kanku a kan bangaskiyarku nan mai tsarki. Ku kuma yi addu’a ta ikon Ruhu Mai Tsarki. ²¹ Ku zauna cikin kaunar Allah, kuna jiran Ubangijinmu Yesu Almasihu wanda cikin jinkansa zai kai ku ga rai na har abada.

22 Ku riƙa nuna halin tausayi^d ga wadanda suke shakka. ²³ Ku cece wadansu kamar kuna fizge su daga cikin wuta. Wadansu kuwa, ku ji tausayinsu, amma tare da tsoro, har ma ku yi kyamar tufafin da suka bata da ayyukansu na jiki.

Addu’ar Yabo

24 To, yabo yā tabbata ga wanda yake da iko yā tsare ku daga faduwa, yā kuma miƙa ku marasa laifi a gaban daukakarsa da farin ciki sosai. ²⁵ Gare shi kuma, wanda shi kadai yake Allah mai cetonmu, ta wurin Yesu Almasihu Ubangijinmu: daukaka da daraja da mulki da iko su zama nasa tun daga farkon zamanai, da yanzu, da kuma har abada! Amin.

18: 2 Bit 3.3

^d 1.14 Enok: Ba Enok na zuriyar Kaylno ba ne (Far 4.17) amma na Set (Far 5.18-24; 1 Tar 1.1-3).

^d 1.22 Ku riƙa nuna halin tausayi: Wadansu rubuce-rubucen hannu na da suna da “ku rinjayi” ne a nan.

RU'UYAR

DA AKA YI WA YOHANNA

Gabatarwa

Marubucin wannan littafin shi ne wani mai suna Yohanna. Ana zato an gama rubutun wannan littafin kafin shekara A.D. 100 lokacin da masu bi suke shan tsanani daga hannun masu mulki saboda bangaskiyarsu cikin Yesu Almasihu. Marubucin wannan littafin ma ya sha tsanani wanda ya kai har aka kore shi karfi da yaji zuwa tsibirin Batmos. A tsibirin nan ne ya karfi wannan ru'uya.

An rubuta wannan littafin domin a karfafa masu bi su cika da bege, su kuma kasance da aminci cikin lokacin tsanani.

Littafin ya nuna hoton abin da zai faru a zamanin karshe. Littafin dai ya kasu kashi uku kamar haka: (1) Akwai mugayen ikokin da suke aiki a duniya. Masu bi kuma za su sha wuya har su mutu. (2) Yesu Ubangiji ne, zai kuma ci nasara a kan dukan abin da yake gāba da Allah. (3) Allah zai ba da lada ga dukan mutanensa, waƙanda suka yi aminci.

Abubuwan da Suke Ciki

Gabatarwa 1.1-3

Gaisuwa zuwa ga jama'un masu bi guda bakwai 1.4-8

Ru'uyar Almasihu 1.9-20

Wasifu zuwa jama'un masu bi guda bakwai 2.1—3.22

Sujada a sama 4.1-11

Nafadden littafi da Dan Rago 5.1—8.1

Kahoni bakwai 8.2—11.19

Mace da Maciji 12.1-18

Dabbobi biyu 13.1-18

Ru'uyoyi dabam-dabam 14.1—15.8

Kwanoni bakwai na fushin Allah 16.1-21

Nasara a kan masu gāba da Allah 17.1—20.10

Hukunci na karshe 20.11-15

Sabuwar sama, da sabuwar kasa, da kuma sabuwar

Urushalima 21.1—22.5

Maganar karshe 22.6-21

Gabatarwa

1 ¹ Wannan littafin ya kunshi ru'uyar da Allah ya ba Yesu Almasihu domin yā nuna wa bayinsa abin da zai faru ba da daɗewa ba. Yesu ya aiki mala'ikansa zuwa wurin bawansa Yohanna yā fada masa wannan sakon. ² Yohanna ya shaida dukan abin da ya gani. Wannan shi ne rahotonsa game da sakon da ya fito daga wurin Allah da kuma gaskiyan da Yesu Almasihu ya bayyana. ³ Mai albarka ne mutumin da yake karanta wannan sakon annabci wanda ya fito daga wurin Allah, kuma masu farin ciki ne waɗanda suke ji suke kuma yin biyayya da abin da aka rubuta a cikin littafin nan. Gama lokacin da waɗannan abubuwa za su faru ya yi kusa.

Gaisuwa zuwa ga Jama'un Masu Bi guda Bakwai

4 Ni, Yohanna, ina rubuta zuwa ga jama'un masu bi guda bakwai da suke a yankin ƙasar Asiya.^a

Alheri da salama su kasance tare da ku daga Allah wanda shi ne yake a yanzu, shi ne a dā, shi ne kuma mai zuwa, da kuma daga ruhohi bakwai nan da suke a gaban kursiyin Allah,⁵ da kuma daga Yesu Almasihu, wanda ya bayyana gaskiyan nan a kan Allah cikin aminci. Shi ne Dan fari, wato, na farko cikin waɗanda suka tashi daga matattu, wanda kuma yake mulki a kan dukan sarakunan duniya.

Shi ne wanda ya ƙaunace mu, ya cece mu daga zunubanmu ta wurin zub da jininsa. ⁶ Shi ne ya mai da mu mu zama masu mulki da firistoci masu hidimar Allah Ubansa. Saboda haka bari Yesu Almasihu yā karɓi ɗaukaka da mulki har abada abadin. Amin.

7 Ga shi, zai zo a cikin girgije, kowa kuwa zai gan shi, har da waɗanda suka kashe shi. Dukan kabilun duniya kuma za su yi kuka a kansa. Hakika! Wannan haka yake, Amin.

8 “Ni ne farko da kuma ƙarshe,” in ji Ubangiji Allah Mai Iko duka, wanda shi ne yake a yanzu, shi ne a dā, shi ne kuma mai zuwa.

Ru'uyar Almasihu

9 Ni Yohanna ɗan'uwanku da kuma abokin tarayyarku ne cikin tsanani da mulki da haƙurin jimrewa waɗanda suke namu

1.4: Fit 3.14; R. Yoh 4.5 1.5: Ish 55.4; Zab 89.27 1.6: Fit 19.6; R. Yoh 5.10
1.7: Dan 7.13; Mat 24.30; Mar 13.26; Luk 21.27;

1 Tas 4.7; Zak 12.10; Yoh 19.34,37 1.8: Dan 7.13; 10.5

^a 1.4 ƙasar Asiya: Yanzu ana ce da wannan ƙasar Turkiya.

cikin Yesu. An yi mini koran dole zuwa can tsibirin da ake ce da shi Batmos don na yi wa'azin maganar Allah da gaskiyar da Yesu ya bayyana. ¹⁰ A ranar farko ta mako, da Ruhu ya sauko a kaina, sai na ji wata murya mai fara a bayana kamar ta kaho, ¹¹ Muryar ta ce, "Rubuta abin da ka gani a littafi, ka aika wa jama'un masu bin nan guda bakwai, wato, ta Afisa, da ta Simirna, da ta Birgamum, da ta Tiyatira, da ta Sardis, da ta Filadelfiya, da kuma ta Lawudikiya."

¹² Sai na juya in ga wanda yake mini magana. Da na juya kuwa sai na ga fitilu bakwai na zinariya. ¹³ A tsakiyar fitilun nan kuwa na ga wani kamar Dan mutum ya sa doguwar riga, kirjinsa kuma da damarar zinariya. ¹⁴ Kansa da gashinsa sun yi fari fat kamar farin ulu, ko kuwa kamar auduga, idanunsa kamar harshen wuta, ¹⁵ Kafafunsa suna haske kamar tagullar da aka goge, wadda aka tace a maƙera, muryarsa kuma kamar ƙarar ruwaye masu gudu. ¹⁶ Yana riƙe da taurari bakwai a hannun damarsa, daga bakinsa kuma takobi mai baki biyu mai ci sosai yana fitowa. Fuskarsa tana haske kamar rana tsaka. ¹⁷ Da na gan shi, sai na fadi a gabansa kamar gawa. Amma ya sa mini hannunsa na dama, ya ce, "Kada ka ji tsoro. Ni ne na farko, ni ne kuma na ƙarshe. ¹⁸ Ni ne Mai Rai! Da na mutu, amma ga shi yanzu, ina da rai har abada abadin, ina kuwa da iko a kan mutuwa da wurin zaman matattu. ¹⁹ Sai ka rubuta abin da kake gani yanzu, da kuma abubuwan da suke shirin faruwa bayan wannan. ²⁰ Ga ma'anar asirin taurari bakwai da ka gani a hannun damana, da kuma ta fitilun zinariya bakwai ɗin: Taurari bakwai nan, mala'iku bakwai na jama'un masu bin nan ne, kuma fitilun zinariya bakwai ɗin nan ma, jama'un masu bi guda bakwai nan ne.

Sako Zuwa ga Afisa

² ¹ "Ka rubuta wa mala'ikan jama'ar masu bi na Afisa cewa: "Ga sako daga wannan wanda yake riƙe da taurarin nan bakwai a hannun damarsa, wanda kuma yake tafiya cikin fitilun zinariyan nan bakwai.

² "Na san rayuwarka. Na san faman da ka yi cikin aikin bi da kuma yadda ka yi haƙuri cikin wahaloli. Na san ba za ka iya yin haƙuri da mugayen mutane ba. Ka gwada waƙanda suke ce da kansu manzanni, amma ba haka suke ba, kuma sai ka tarar cewa su na ƙarya ne. ³ Na sani kana haƙuri, kana kuma jimrewa cikin

wahala saboda sunana, kuma ba ka gaji ba. ⁴ Amma ga abin da nake da shi game da kai, dalilin kuwa don ka bar kaunar da kake yi tun farko. ⁵ Ka tuna da matsayinka a dā kafin ka fādi! Ka tuba daga zunubinka ka koma kan rayuwarka ta fari. In ba ka tuba ba kuwa, zan zo wurinka nan da nan in dauke fitilarka daga wurin zamanta. ⁶ Amma a wannan waje kam ka kyauta da ka fi ayyukan Nikolatawa kamar yadda ni ma nake kinsu.

7 “Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yake ce wa jama'un masu bi! Dukan wanda ya ci nasara, zan ba shi damar cin 'ya'yan itacen rai wanda yake cikin gonar Allah.

Safo zuwa ga Simirna

8 “Ka rubuta wa mala'ikan jama'ar masu bi na Simirna cewa:

“Ga safo daga wannan da yake na farko da kuma na karshe, wanda ya mutu ya kuma sāke rayuwa. ⁹ Na san wahalolin da kake ciki. Na kuma san talaucinka, amma kana da arziki na Ruhu. Na san da mugayen maganganun da mutanen nan suke yi maka su wadanda suke cewa su ne zaɓaɓɓun mutanen Allah, amma kuwa ba haka ba ne, su jama'ar Shaidan ne. ¹⁰ Kada ka ji tsoron wahalar da za ka sha. Ga shi, Mugun nan zai sa a jefa wadansunku cikin kurkuku don a gwada ku. Za ka sha tsananin nan na kwana goma. Amma kada ka fid da zuciya cikin bangaskiya ko da za a kashe ka, domin zan ba ka rai wanda shi ne ladan nasararka.

11 “Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yake ce wa jama'un masu bi! Wanda ya ci nasara, mutuwa ta biyu ba za ta shafe shi ba ko kadan.

Safo zuwa ga Birgamum

12 “Ka rubuta wa mala'ikan jama'ar masu bi na Birgamum cewa:

“Ga safo daga wannan wanda yake riƙe da takobi mai baki biyu mai ci sosai. ¹³ Na san cewa kana zama a inda Shaidan yake mulki. Duk da haka ka yi biyayya da ni, kuma ba ka taɓa daina gaskata da ni ba. Ka dage cikin bangaskiya inda Shaidan yake mulki har zuwa lokacin da aka kashe Antifas wanda ya shaida ni da aminci a cikinku. ¹⁴ Amma ga wadansu laifofin da ka aikata. Akwai wadansu mutane a cikinku da suke bin koyarwar Bala'am, wanda ya koya wa Balak yā sa Isra'ilawa su yi laifi, su ci abincin da aka yi wa gumaka hadaya, su kuma yi lalata. ¹⁵ Haka ma kake

2.7: Far 2.9; R. Yoh 22.2; Ez 28.13; 31.8 2.8: Ish 44.6; 48.12; R. Yoh 1.17; 22.13
2.11: R. Yoh 20.14; 21.8 2.14: L. Kid 22.5,7; 31.16; M. Sh 23.4; L. Kid 25.1-3

da mutane waƙanda suke bin koyarwar Nikolatawa. ¹⁶ Ka tuba yanzu! In ba haka ba kuwa, zan zo maka da sauri in kuma yaƙe su da takobin da yaƙe fitowa daga bakina. ¹⁷ Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yaƙe ce wa jama'un masu bi. Duk wanda ya ci nasara, zan ba shi daga manna da aka boye. Zan kuma ba shi farin dutse wanda aka rubuta sabon suna a bisansa wanda babu wani da ya san sunan, sai wanda yaƙe karɓan dutsen.”

Saƙo zuwa ga Tiyatira

18 Ka rubuta wa mala'ikan jama'ar masu bi na Tiyatira cewa: “Ga saƙo daga Dan Allah, mai idanu kamar harshen wuta, wanda ƙafafunsa suna haske kamar tagullar da aka goge. ¹⁹ Na san rayuwarka, da ƙaunarka da amincinka. Na san hidimarka da jimrewarka. Na san cewa ayyukanka na yanzu sun fi na farko. ²⁰ Amma ga laifin da na same ka da shi, kana haƙuri da macen nan Jezebel, wadda take ce da kanta annabiya. Ta wurin koyarwarta tana ruɗin bayina su yi lalata su kuma ci abincin da aka miƙa wa gumaka. ²¹ Na ba ta zarafi don ta tuba daga karuwancinta amma ta ƙi. ²² Ga shi zan sa ta yi mugun ciwo, in kuma sa waƙanda suke zina da ita su sha azaba mai tsanani. Zan yi haka yanzu idan ba su tuba daga mugayen ayyukan da suke yi tare da ita ba. ²³ Zan kashe waƙanda suke bin koyarwarta, dukan jama'un masu bi za su sani cewa ni ne mai duba har cikin tunani da zuciyar kowa. Zan hukunta kowa gwargwadon ayyukansa.

24 “Amma sauranku a Tiyatira ba ku bi muguwar koyarwarta ba. Ba ku koyi abin da masu binta suke cewa, ‘Asiran Shaidan masu zurfi’ ba. Ina ce muku, ba zan sa muku wani nauyi ba, ²⁵ sai dai ku riƙe bangaskiyarku sosai sai na sāƙe dawowa. ²⁶⁻²⁸ Duka wanda ya ci nasara, ya kuma ci gaba da yin abin da nake so har ƙarshe, zan ba shi iko da na karɓa daga wurin Uba. Zan sa yā yi mulkin al'ummai. Zai yi mulki a kansu da sandan ƙarfe, zai kuma faffashe su kamar yadda ake faffashe tukwanen laka. Zan kuma ba shi tauraron safe. ²⁹ Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yaƙe ce wa jama'un masu bi!

2.17: Fit 16.14-15; 16.33-34; Yoh 6.48-50; Ish 62.2; 65.15

2.20: 1 Sar 16.31; 2 Sar 9.22,30 2.23: Zab 7.10; 62.13; Irm 17.10

2.26-27: Zab 2.8-9

Saƙo zuwa ga Sardis

3¹ “Ka rubuta wa mala’ikan jama’ar masu bi na Sardis cewa: “Ga saƙo daga wannan da yake mulkin ruhoƙi bakwai masu hidimar Allah, wanda kuma yake riƙe da taurarin nan bakwai. Na san rayuwarka. Ana ganinka kamar kana da rai, amma matacce ne kai! ²Na gane cewa rayuwarka ta mai bi ba ta kai matsayin da Allahna ya tsara ba. Saboda haka, ka farka daga barcinka na ruhaniya, ka canza, ka kuma ƙarfafa sauran abin nan na halin mai bi da ya rage, kafin yã mutu gaba ɗaya. ³Saboda haka sai ka tuna da gaskiyar da aka koya maka wadda kuma ka ji. Ka tuba daga zunubinka ka kuma yi biyayya da gaskiyar. Idan kuwa ba ka farka ba, zan zo babu tsammani, kamar ɓarawo, kuma ba za ka ma san lokacin da zan zo maka ba. ⁴Amma dai har yanzu akwai mutane kaɗan a cikinku a Sardis waɗanda suka yi rayuwa mai tsabta.^b Za su yi tafiya tare da ni sanye da fararen riguna, domin suna da damar yin haka. ⁵Duk wanda ya yi nasara za a sa masa fararen riguna. Ba zan cire sunansa daga Littafin Rai ba. Sa’ad da nake tsaye a gaban Ubana da kuma mala’iku masu hidimarsa, zan sanar cewa wannan mutum nawa ne. ⁶Duk mai kunnen ji, bari yã ji abin da Ruhu yake ce wa jama’un masu bi!

Saƙo zuwa ga Filadelfiya

7 “Ka rubuta wa mala’ikan jama’ar masu bi na Filadelfiya cewa:

“Ga saƙo daga wannan da yake mai tsarki da mai gaskiya. Shi ne magajin mabuɗin ikon sarki Dawuda, wanda in ya buɗe babu mai rufewa, kuma in ya rufe babu mai buɗewa. ⁸Na san rayuwarka. Na kuma san ƙarfinka kaɗan ne. Ka yi biyayya da maganata, ba ka yi m̄sun sanina ba. Ga shi, na buɗe ƙofa a gabanka wadda ba mai iya rufewa. ⁹Ga shi, mutanen nan da suke na ƙungiyar Shaidan, masu cewa su ne zaɓaɓɓun mutanen Allah amma kuwa ba haka suke ba, suna ƙarya ne. Zan sa su su zo su yi maka sujada su kwanta da fuskarsu a ƙasa a gabanka su kuma gane cewa ina ƙaunarka. ¹⁰Da yake ka kiyaye maganata ta wurin jimrewa da ka yi, zan tsare ka daga lokacin tsananin nan wanda zai zo wa duniya don a gwada dukkan mutanen duniya. ¹¹Ina zuwa nan da nan. Ka riƙe bangaskiyarka

3.3: Mat 24.43-44; Luk 12.39-40; R. Yoh 16.15

3.5: Fit 32.32-33; Zab 69.29; R. Yoh 20.12; Mat 10.32; Luk 12.8

3.7: Ish 22.22; Ayu 12.14 3.9: Ish 49.23; 60.14; 43.4

^b 3.4 rayuwa mai tsabta: Da Helenanci an rubuta “ba su fazantar da tufafinsu ba” ne a nan.

sosai sosai, domin kada wani yā kwace ladan nasararka.⁶ ¹² Dukan mutumin da ya ci nasara zan mai da shi ginshiki a haikalin Ubana. Wannan mutum ba zai taɓa barin wurin ba. A kansa zan rubuta sunan Allahna da na sabuwar Urushalima, wadda take sunan birnin Allahna, wadda za ta sauko daga wurin Allahna a sama. Zan kuma rubuta sabon sunana a kansa. ¹³ Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yake ce wa jama'un masu bi!

Saƙo zuwa ga Lawudikiya

14 “Ka rubuta wa mala'ikan jama'ar masu bi na Lawudikiya cewa:

“Ga saƙo daga wannan da ake ce da shi Amin. Shi ya bayyana gaskiyar Allah da aminci, kuma ta wurinsa ne Allah ya halicci dukkan abubuwa. ¹⁵ Na san rayuwarka, ba sanyi kake ko zafi ba. Da ma a ce kana da sanyi ko zafi mana! ¹⁶ Amma saboda kana tsaka-tsaka, ba ka a sanyi ko a zafi, zan tofar da kai daga bakina. ¹⁷ Gama ka ce, ‘Ina da arziki, ina da dukiya, ba na bukatar kome.’ Ashe ba ka sani ba kai matsiyaci ne, abin tausayi! Kai matalauci ne, kana tsirara, makaho kuma. ¹⁸ Saboda haka, ina ba ka shawara ka sayi zinariya daga gare ni, zinariyar da aka tace da wuta, don ka sami arziki na ruhaniya, da kuma fararen riguna ka sa wa kanka domin ka rufe kunyar zaman tsirararka. Ka kuma sayi maganin ido daga gare ni ka sa a idanunka, domin ka iya gani sosai. ¹⁹ Nakan tsawata in kuma hori wanda nake kauna. Saboda haka sai ka dauki niyya sosai ka kuma tuba. ²⁰ Ga ni nan tsaye a bakin kofa ina kwanƙwasawa. Duk wanda ya ji muryarta ya kuma buɗe kofar, zan shiga in kuma ci abinci tare da shi, shi kuma tare da ni. ²¹ Duk wanda ya ci nasara, zan sa yā zauna tare da ni a kursiyina, kamar yadda ni ma na ci nasara na zauna tare da Ubana a kursiyinsa. ²² Duk mai kunnen ji, bari yā ji abin da Ruhu yake ce wa jama'un masu bi!”

Sujada a Sama

4 ¹ Bayan wannan, na sāke ganin wata ru'uya, na ga wata kofa a buɗe a sama. Muryan nan mai kara kamar kaho, wadda na ji da farko ta ce, “Hauro nan, zan nuna maka abin da lallai zai faru bayan wannan.” ² Nan take sai Ruhu ya sauko a kaina, na

3.12: R. Yoh 21.2; Ish 62.2; 65.15 3.14: K. Mag. 8.22

3.19: K. Mag 3.12; Ibr 12.6

⁶ 3.11 ladan nasararka: Da Helenanci an rubuta “Kambi” ne a nan.

kuma ga a can cikin sama wani kursiyi wanda wani yake zama a kai. ³Mai zama a kursiyin kuwa yana kyalli kamar duwatsu masu daraja, wato, jasfa da kaneliya. Kewaye da kursiyin kuma akwai wani bakan gizo mai kyalli kamar dutsen zumurrudu.^c ⁴Kewaye da kursiyin kuwa akwai wadansu kursiyoyi ashirin da huɗu, wadanda dattibai ashirin da huɗu suka zauna a kai. Suna sanye da farare riguna tare da rawanin zinariya a kansu. ⁵Sai walƙiya ake gani tana fitowa daga kursiyin, da ƙararraki da kuma tsawa. A gaban kursiyin kuwa, akwai fitilu bakwai da suke ci, wadanda suke ruhohin nan bakwai masu hidimar Allah. ⁶A gaban kursiyin kuma akwai wani abu mai kamar tafkin gilash, yana kyalli kamar madubi.

Kuma kewaye da kursiyin ta kowane gefe kuwa, akwai halittu guda huɗu masu rai cike da idanu gaba da baya. ⁷Na farkon ya yi kamar zaki, na biyun ya yi kamar bijimi, na ukun yana da fuska kamar na mutum, na huɗun kuma ya yi kamar gaggafa mai firaya. ⁸Kowanne daga cikin halittu huɗu nan masu rai suna da fikafikai shida, dukan kewayen jikinsu idanu ne har da ƙarƙashin fikafikansu. Dare da rana ba sa daina waƙa cewa:

“Mai Tsarki, Mai Tsarki, Mai Tsarki,
 Ubangiji Allah Mai Iko duka!
 Shi ne a dā,
 shi ne a yanzu,
 shi ne kuma mai zuwa.”

⁹Halittun nan huɗu masu rai, suka rera waƙoƙi daukaka, da girma, da godiya ga wannan da yake zama a kursiyin, yake kuma raye har abada abadin. Duk lokacin da suke yin haka, ¹⁰dattibai ashirin da huɗun nan sukan fāɗi a gaban wannan da yake zama a kursiyin, sukan yi masa sujada shi wanda yake raye har abada abadin. Sukan ajiye rawunansu a kasa a gaban kursiyin, suna cewa,

¹¹“Ubangiji Allahmu, ka cancanci
 ka karɓi daukaka, da girma, da iko.
 Gama ka halicci kome da kome,
 kuma ta wurin nufinka suka kasance
 suka kuma rayu.”

4.2-3: Ez 1.26-28; 10.1

4.5: Fit 19.16; R. Yoh 8.5; 11.19; 16.18; Ez 1.13; R. Yoh 1.4; Zak 4.2

4.6-7: Ez 1.22,5-10; 10.14 4.8: Ez 1.18; 10.12; Ish 6.2-3

^c4.3 kyall kamar dutsen zumurrudu: Da Helenanci an rubuta “mai laumin emeral” ne a nan.

Nadadden Littafi da Dan Rago

5 ¹ Na ga nadadden littafi a hannun dama na wannan da yake zama a kursiyin. Nadadden littafin kuwa yana cike da rubutu a kowane gefe, an kuma rufe shi kankan da hatimai bakwai. ² Sai na ga wani katon mala'ika mai karfi, yana shela da babbar murya yana cewa, "Wa ya cancanci yā balle hatiman nan yā kuma buɗe littafin?"

³ Babu wani ko a sama, ko a kasa, ko a farkashin kasa wanda ya isa yā buɗe littafin, balle yā karanta. ⁴ Sai na yi kuka mai zafi domin ba a sami wanda ya cancanci yā buɗe littafin ko yā karanta shi ba. ⁵ Sai ɗaya daga cikin dattiban nan ya ce mini, "Kada ka yi kuka! Duba! Zakin nan, daga kabilar Yahuda, tushen Dawuda^d ya riga ya ci nasara. Yana da iko yā balle hatiman nan bakwai yā kuma buɗe littafin."

⁶ Sai na ga wani Dan Rago^d yana tsaye kusa da kursiyin da halittun nan huɗu masu rai. Dattiban nan kuwa sun kewaye su. Dan Ragon kuwa yana tsaye kamar an yanka shi. Yana da kaho bakwai da idanu bakwai, waɗanda suke ruhoƙi bakwai masu hidimar Allah da aka aika a dukkan duniya. ⁷ Sai Dan Ragon ya je ya karɓi nadadden littafin daga hannun dama na wannan da yake zama a kursiyin. ⁸ Da ya karɓa, sai halittun nan huɗu masu rai tare da dattibai ashirin da huɗun nan suka fāɗi a gaban Dan Ragon. Kowanne a cikinsu yana riƙe da molo da kwanon zinariya cike da turare mai kamshi, waɗanda suke addu'o'in tsarkaka. ⁹ Suka rera sabuwar waƙa, suna cewa,

"Ka cancanci ka karɓi nadadden littafin
ka kuma balle hatimansa.

Domin dā an kashe ka,
kuma ta wurin mutuwarka ta hadaya
ka fanso wa Allah mutane daga kowace kabila, da
harshe, da jama'a, da al'umma.

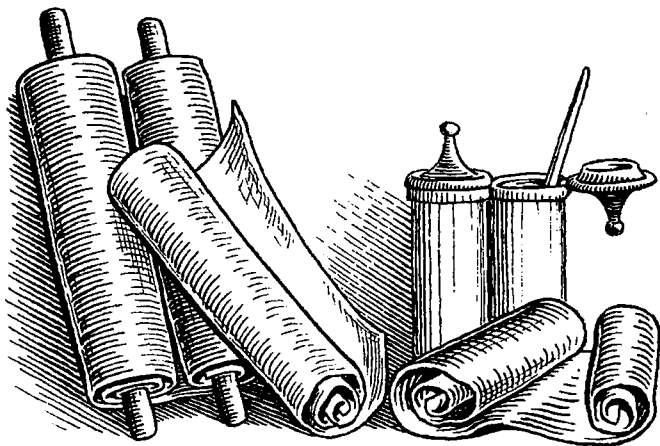
¹⁰ Ka mai da su su zama masu mulki da firistoci masu
hidimar Allahnmu,
kuma za su yi mulki a kan duniya."

¹¹ Da na duba, sai na ji muryoyin mala'iku da sun wuce dubu dubbai kan dubu dubbai. Suna tsaye kewaye da kursiyin, da halittun nan huɗu masu rai, da kuma dattiban nan,

5.1: Ez 2.9-10; Ish 29.11 5.5: Far 49.9; Ish 11.1,10 5.6: Ish 53.7; Zak 4.10
5.8: Zab 141.2 5.9: Zab 33.3; 98.1; Ish 42.10 5.10: Fit 19.6; R. Yoh 1.6

^d5.5 Zakin nan, . . . tushen Dawuda: Wato, Almasihu ke nan.

^d5.6 Dan Rago: Wato, Almasihu ke nan.

Hoton nadadden littafi (5.11)

¹² suna rerawa da babban murya suna cewa,

“Dan Ragon da aka kashe,
ya cancanci yā karfi iko, da arziki,
da hikima, da karfi, da girma,
da daukaka, da yabo!”

¹³ Na kuma ji kowace halitta a cikin sama da kasa, da kuma a farkashin kasa, da cikin teku, dukkan abubuwa masu rai da suke cikinsu suna rerawa,

“Yabo, da girma, da daukaka, da iko, su tabbata
ga wannan da yake zama a kursiyi,
da kuma Dan Ragon, har abada abadin!”

¹⁴ Sai halittun nan huɗu masu rai suka amsa, “Amin!” Kuma dattiban nan suka faɗi suka yi sujada.

Dan Ragon Ya Balle Hatiman Littafin

6 ¹ Sa'an nan na ga sa'ad da Dan Ragon nan ya balle ɗaya daga cikin hatiman nan bakwai. Sai na ji ɗaya daga cikin halittun nan huɗu masu rai ya ta da wata murya mai kama da tsawa ya ce, “Zo!” ² Da na duba sai ga wani farin doki. Mai hawansa yana riƙe da baka, aka kuma ba shi rawani. Ya kuma fita kamar mai nasara domin yā fara cin nasara.

3 Da Dan Ragon ya ɓalle hatimi na biyu, sai na ji halittar ta biyu daga cikin halittun nan huɗu masu rai ta ce, “Zo!”⁴ Sai wani doki ya fito ja wur. Aka ba mai hawansa iko yã kawar da salama daga duniya, don mutane su kashe juna. Aka kuma ba shi babban takobi.

5 Da Dan Ragon ya ɓalle hatimi na uku, sai na ji halittar ta uku daga cikin halittun nan huɗu masu rai ta ce, “Zo!” Da na duba, sai na ga wani bakin doki. Mai hawansa yana rife da ma'auni a hannunsa.⁶ Sai na ji wani abu mai kama da murya tana fitowa daga cikin halittun nan huɗu masu rai tana cewa, “Mudun garin alkama na yawan kuɗin da lebura zai samu na aiki yini guda,^e mudu uku na garin hatsin bale na yawan kuɗin da lebura zai sami na aiki yini guda, amma fa kada ka lalace man zaitun da kuma ruwan inabi!”

7 Da Dan Ragon ya ɓalle hatimi na huɗu, sai na ji halittar ta huɗu daga cikin halittun nan huɗu masu rai ta ce, “Zo!”⁸ Sai na duba na ga wani doki da launinsa ya kofe. Sunan mai hawansa kuwa Mutuwa ce, wurin zaman matattu/ kuma yana biye da shi. Aka ba su iko a kan kashi ɗaya bisa huɗu na mazaunan duniya, don su kashe su ta yin amfani da takobi, da yunwa, da annoba, da kuma namomin daji.

9 Da Dan Ragon ya ɓalle hatimi na biyar, sai na ga a farkashin bagaden rayukan waɗanda aka kashe domin sun sanar da maganar Allah cikin aminci.¹⁰ Sai suka ta da murya da karfi suka ce, “Ya Ubangiji Mai Iko duka, mai tsarki da kuma mai gaskiya, sai yaushe za ka shari'anta mutanen wannan duniya, ka kuma hukunta su saboda sun kashe mu?”¹¹ Sai aka ba kowannensu farar riga, aka kuma faɗa musu su huta kaɗan sai an cika lambar abokan aikinsu, wato, 'yan'uwansu waɗanda za a kashe kamar yadda su ma aka kashe su.

12 Sa'an nan na kuma ga Dan Ragon ya ɓalle hatimi na shida. Sai aka yi wata babbar rawar ƙasa, rana kuma ta koma baƙa, kamar gwado na gashi, wata kuma gaba ɗaya ya juya ja wur kamar jini.¹³ Taurari kuma suka faffafadi a ƙasa kamar yadda 'ya'yan ɓauren da ba su nuna ba suke faɗuwa daga itace idan iska mai karfi ta hura shi.¹⁴ Sai sararin sama ya ɓace kamar

6.4: Zak 1.8; 6.2 6.5: Zak 6.2,6 6.8: Ez 14.21

6.12: R. Yoh 11.13; 16.18; Ish 13.10;

Jow 2.10; 3.4; 4.15; Mat 24.29; Mar 13.24-25; Luk 21.25 6.13-14: Ish 34.4

^e6.6 yawan kuɗin da lebura zai samu na aiki yini guda: Da Helenanci an rubuta “dinari ne a nan.”

^f6.8 wurin zaman matattu: Wato, wurin zaman waɗanda suka mutu ke nan.

yadda ake naɗin tabarma,⁸ aka kuma cire kowane dutse da kowane tsibiri daga wurin da yake. ¹⁵ Sai sarakunan duniya da masu mulki, da manyan sojoji, da masu arziki, da masu iko, da dukkan sauran mutane, bayi da waɗanda ba bayi ba, suka boye cikin kogwanni, da kuma kaƙarshin duwatsu. ¹⁶ Suna kira duwatsu suna ce musu, “Ku faɗo a kanmu ku kuma rufe mu daga fuskar wannan da yake zama a kursiyi, da kuma daga fushin Dan Ragon. ¹⁷ Gama babbar ranar fushinsu ta zo, wane ne kuwa zai iya tsayawa?”

Mutane dubu ɗari da dubu arba'in da huɗu (144,000) na Isra'ila

7 ¹ Bayan wannan, sai na ga mala'iku huɗu suna tsaye a kusurwa huɗu na duniya, suka hana iskokin huɗun nan na duniya hurawa a kan kasa, ko a kan teku, ko a kan wani itace.

² Sai na ga wani mala'ika yana hawa daga gabas, yana riƙe da hatimi na Allah mai rai: Da murya mai ƙarfi ya kira mala'ikun nan huɗu waɗanda Allah ya ba su iko su lalatar da duniya, da kuma teku. ³ Mala'ikan ya ce, “Kada ku lalatar da duniya, ko teku, ko itatuwa, sai mun sa wa bayin Allah lambar shaida a goshinsu.”

⁴ Sai na ji yawan waɗanda aka sa musu lambar shaida, sun kai dubu ɗari da dubu arba'in da huɗu^h. Su kuwa daga kabilu goma sha biyu na Isra'ila ne.

⁵ An yi wa dubu goma sha biyu daga kabilar Yahuda,
dubu goma sha biyu daga kabilar Ruben,

dubu goma sha biyu daga kabilar Gad,

⁶ dubu goma sha biyu daga kabilar Asher,

dubu goma sha biyu daga kabilar Naftali,

dubu goma sha biyu daga kabilar Manasse,

⁷ dubu goma sha biyu daga kabilar Simiyon,

dubu goma sha biyu daga kabilar Lawi,

dubu goma sha biyu daga kabilar Issakar,

⁸ dubu goma sha biyu daga kabilar Zebulun,

dubu goma sha biyu daga kabilar Yusufu, da kuma

dubu goma sha biyu daga kabilar Benjamin.

6.14: R. Yoh 16.20 6.15: Ish 2.19,21 6.16: Hos 10.8; Luk 23.30
6.17: Jow 2.11; Mal 3.2 7.1: Irm 49.36; Dan 7.2; Zak 6.5 7.3: Ez 9.4,6

⁸ 6.14 tabarma: Da Helenanci an rubuta “littafi” ne a nan.

^h 7.4 dubu ɗari da dubu arba'in da huɗu: Wannan lambar tana kwatanta dukan waɗanda suka ba da gaskiya ga Almasihu ne.

Babban Taron Tsarkaka a Sama

9 Bayan wannan, na duba sai na ga wani babban taro na tsarkaka da yawa da ya wuce gaban kirge. Sun fito daga kowace al'umma, da kabila, da jama'a, da harshe, suna tsaye a gaban kursiyin da kuma a gaban Dan Ragon. Suna sanye da fararen riguna, kuma suna riƙe da reshen itacen dabino a hannunsu. ¹⁰ Suka ta da murya da ƙarfi suna cewa, "Ceto ya fito daga wurin Allahmu ne, wannan da yake zama a kursiyi da kuma daga wurin Dan Ragon!" ¹¹ Dukan mala'ikun kuwa suka tsaya kewaye da kursiyin, da dattiban, da kuma halittun nan huɗu masu rai. Sai suka fāɗi a gaban kursiyin, suka yi wa Allah sujada, ¹² suna cewa, "Amin! Yabo, da ɗaukaka, da hikima, da godiya, da girma, da iko, da ƙarfi su tabbata ga Allahmu har abada abadin! Amin!"

13 Sa'an nan ɗaya daga cikin dattiban ya tambaye ni ya ce, "Wadanne ne suna sanye da fararen riguna haka? Kuma daga ina suka fito?" ¹⁴ Sai na ce masa, "Kai ka sani, mai girma." Sai ya ce mini, "Wadannan mutane su ne suka fito daga tsananin wahala. Sun wanke rigunansu da jinin Dan Ragon, suka zama farare. ¹⁵ Shi ya sa suke tsaye a gaban kursiyin Allah, kuma suna yin masa hidima dare da rana a cikin haikalinsa. Shi da yake zama a kan kursiyin zai kasance tare da su yā kuma tsare su. ¹⁶ Ba za su ƙara jin yunwa ba, ba za su ƙara jin ƙishi ba, ba za su ƙara jin zafin rana ko wani ƙuna ba sam, ¹⁷ domin Dan Ragon da yake wajen kursiyin zai zama makiyayinsu, kuma zai bi da su zuwa mabuɓɓugan ruwan rai. Allah kuma zai share musu dukan hawaye."

Hatimi na Bakwai

8 ¹ Da Dan Ragon ya balle hatimi na bakwai, sai aka yi shiru a sama kamar rabin awa guda. ² Sa'an nan na ga mala'iku guda bakwai da suke tsaye a gaban Allah, aka ba su ƙaho guda bakwai. ³ Ga kuma wani mala'ika wanda yake riƙe da ɗan kwanon zinariya na turare mai ƙamshi ya zo ya tsaya a gaban bagaden. Aka ba shi turare mai yawa domin yā hada da addu'o'i na dukkan tsarkakan Allah, yā kuma miƙa shi a kan bagaden zinariyar da yake gaban kursiyin. ⁴ Hayaƙi na turaren kuwa tare da addu'o'in tsarkaka suka tashi daga hannun mala'ikan, suka hau zuwa gaban Allah. ⁵ Sai mala'ikan ya ɗauki ɗan kwanon turaren, ya cika shi da wuta daga bagaden, ya jefar da shi a duniya. Sai aka yi tsawa, da ƙararraki, da walƙiya, da kuma rawar ƙasa.

7.14: Dan 12.1; Mat 24.21; Mar 13.19 7.16: Ish 49.10

7.17: Zab 23.1; Ez 34.23; Zab 23.2; Ish 49.10; 25.8 8.3: Amos 9.1; Fit 30.1,3

Kahoni Huɗu na Farko

6 Sa'an nan mala'ikun nan bakwai masu kahonin nan suka yi shiri su busa su.

7 Mala'ika na farko ya busa kahonsa. Sai ga kankara da wuta, gauraye da jini aka zubar da su a duniya. Wutar kuma ta cinye kashi ɗaya bisa uku na duniyan, ta kuma cinye kashi ɗaya bisa uku na itatuwa na wannan sashe da tsire-tsirensa.

8 Mala'ika na biyu ya busa kahonsa, sai ga wani abu mai kama da babban tsauni mai tsawo, mai cin wuta, an jefar da shi cikin teku. Sashi ɗaya bisa uku na tekun ya juya ya zama jini, ⁹kashi ɗaya bisa uku na halittu masu rai na wannan sashi tekun suka mutu, kuma kashi ɗaya bisa uku na jiragen ruwan da suke a wurin suka halaka.

10 Sa'an nan mala'ika na uku ya busa kahonsa. Sai ga wani babban tauraro mai cin wuta kamar cukwima ya sauko daga sama, ya faɗi a kan kashi ɗaya bisa uku na koguna da kuma a kan mabuɓɓugan ruwa.

11 Sunan tauraron nan kuwa "Daci" ne. Kashi ɗaya bisa uku na ruwan ya juya ya zama da daci, mutane da yawa da suka sha ruwan suka mutu, don dacinna.

12 Daga nan sai mala'ika na huɗu ya busa kahonsa. Sai aka bugi sashi ɗaya bisa uku na rana, sashi ɗaya bisa uku na wata, da kuma sashi ɗaya bisa uku na taurari, har sashi ɗaya bisa uku na haskensu ya zama duhu. Ta haka sai ya zama babu haske a kashi ɗaya bisa uku na yini, haka kuma kashi ɗaya bisa uku na dare.

13 Sa'an nan da na duba, sai na ji wata gaggafa wadda take firaya a tsakiyar sararin sama tana kuka da kafi, tana cewa, "Kaito! Kaito! Kaito, ga dukan waɗanda suke zama a duniya, sa'ad da an busa sauran kahonin nan da mala'ikun nan uku suke shirin busawa!"

Kaho na Biyar

9 ¹ Mala'ika na biyar ya busa kahonsa. Sai na ga tauraro ya faɗo daga sama har kasa, aka kuma ba shi mabuɗin maruɗin rami mai zurfin nan. ² Tauraron kuwa ya buɗe ramin, sai wani hayaki ya fito kamar wanda yake daga babbar matoya, har hayakin ya sa rana da sararin sama suka yi duhu. ³ Sai fari

8.5: L. Fir 16.12; Ez 10.2; Fit 19.16; R. Yoh 11.19; 16.18

8.7: Fit 9.23-25; Ez 38.22 8.10: Ish 14.12 8.11: Irm 9.14

8.12: Ish 13.10; Ez 32.7; Jow 2.10; 3.4; 4.15 9.2: Far 19.28

¹9.1 rami mai zurfin nan: Wato, cikin ramin inda aka kulle aljanu sai ran da za a yi musu hukunci na karshe.

suka fito daga cikin hayafin, suka sauko duniya, aka kuma ba su irin iko na harbi daidai da na kunamai. ⁴ Aka umarce su kada su yi wa ciyawa barna, ko itatuwa, ko kuma wani tsiro, sai dai mutane wadanda ba su da lambar shaida ta Allah a goshinsu. ⁵ Ba a ba su damar kashe mutanen nan ba, sai dai su gwada musu azaba na wata biyar. Zafin wannan azabar ya yi kama da zafin harbin kunama. ⁶ Cikin wadannan watanni biyar kuwa mutane za su so su mutu, amma ba za su samu ba, za su yi marmarin mutuwa, amma mutuwa za ta fi zuwa.

⁷ Fārin sun yi kamar dawakan da aka shirya don yaƙi, suna da wani abu kamar rawanin zinariya a kansu, kuma fuskokinsu sun yi kama da na mutane. ⁸ Gashinsu ya yi kama da na kan mata, haƙoransu sun yi kama da na zaki. ⁹ An rufe kirjinsu da wani abu mai kama da rigunan ƙarfe, fikafikansu suna ƙara kamar surutun dawakai masu karusai da suke rugawa a guje zuwa yaƙi. ¹⁰ Suna da wutsiya, suna harbi kamar kunamai, suna da ikon jin wa mutane ciwo har wata biyar. Wannan ikon kuwa a wutsiyarsu yake. ¹¹ Suna da sarkin da yake mulki a kansu, shi ne mala'ikan nan da aka ba shi iko a kan ramin mai zurfin nan. Sunansa da Ibraniyanci "Abaddon" ne, da Helenanci kuwa "Afolliyon" wato, "Mai Barna".

¹² Bala'i, na farko ya wuce, bayan wannan akwai saura guda biyu masu zuwa.

Kaho na Shida

¹³ Sa'an nan mala'ika na shida ya busa kahonsa. Sai na ji murya tana fitowa daga kusurwa huɗu na bagaden zinariyar da yake a gaban Allah. ¹⁴ Muryar ta ce wa mala'ika na shida nan, "Ka saki mala'iku guda huɗun nan da suke a daure a babban kogin Yuferitis!" ¹⁵ Sai aka saki mala'iku huɗun nan wadanda aka shirya domin wannan awar na wannan ranar na wannan watan da kuma na wannan shekarar domin su kashe kashi ɗaya bisa uku na dukan 'yan Adam. ¹⁶ Sai ga sojoji masu yawa a kan dawakai. An sanar da ni yawan sojojin nan, sun kai miliyan ɗari biyu. ¹⁷ A cikin ru'uyata kuma, na ga dawakai da kuma masu hawansu, suna sanye da rigunan ƙarfe masu launin ja wur kamar wuta, da shuɗi da kuma ruwan rawaya kamar farin wuta. Kowane doki kuwa yana da kai kamar na zaki, wuta kuma da hayaki da farin wuta suna fitowa daga bakinsu. ¹⁸ Da wadannan bala'i uku aka kashe

kashi d'aya bisa uku na 'yan Adam, wato, da wuta, da hayaƙi, da kuma farin wutan da yake fitowa daga bakin dawakan nan. ¹⁹Gama ikon dawakan nan yana a bakinsu ne da kuma wutsiyarsu. Wutsiyarsu kamar macizai masu kai ne, suna kuma yin amfani da su don su ji wa mutane ciwo.

20 Sauran 'yan Adam da ba a kashe da waƙannan bala'i ba kuwa, ba su tuba sun rabu da abubuwan da suka yi da hannunsu ba. Wato, ba su daina yi wa aljanu sujada ba, ba su kuwa daina yin sujada wa gumakar da aka yi da zinariya, ko azurfa, ko tagulla, ko dutse, ko itace ba, waƙanda ba sa iya gani, ko su ji, ko su yi tafiya. ²¹Ba su kuma tuba daga kisankai da suke yi ba, ko sihirinsu, ko halayen lalatarsu, ko sace-sacensu ba.

Mala'ika da Dan Karamin Littafi

10 ¹Sa'an nan na s'ake ganin wani katon mala'ika mai karfi yana saukowa daga sama. An lullube shi cikin girgije, yana kuma da bakan gizo a kansa, fuskarsa ta yi kamar rana, kafafunsa kuma kamar ginshikai na wuta. ²Yana da wani ɗan karamin littafi wanda yake a buɗe a hannunsa. Ya sa kafarsa ta dama a kan teku, kafarsa ta hagu kuwa a kan kasa. ³Ya yi kira da murya mai karfi wadda ta yi kara kamar kukan zaki. Bayan ya yi kiran, sai tsawa bakwai suka amsa da babban kara. ⁴Da tsawa bakwai nan suka yi kara, na yi shiri in rubuta, amma sai na ji murya ta yi magana daga sama ta ce, "Abin da tsawa bakwai nan suka faɗa asiri ne! Kada ka rubuta shi!"

5 Sa'an nan mala'ikan nan da na gani a tsaye a kan teku da kuma a kan kasa ya daga hannun damarsa sama, ⁶ya rantse da sunan wannan da yake raye har abada abadin, wanda ya halicci sama da dukan abin da yake cikinsa, da kasa da dukan abin da yake cikinta, da teku da dukan abin da yake cikinsa. Mala'ikan ya ce, "Babu sauran bata lokaci kuma! ⁷Amma a lokacin da mala'ika na bakwai zai busa kahonsa ne za a cika asirin nan na Allah, kamar yadda ya sanar wa bayinsa annabawa."

8 Sa'an nan na ji muryan nan da da na ji daga sama ta s'ake yi mini magana cewa, "Je ka, ka karɓi littafin nan da yake buɗe a hannun mala'ikan da yake tsaye a kan teku da kuma a kan kasa." ⁹Sai na je wurin mala'ikan na ce masa ya ba ni ɗan littafin. Shi kuwa ya ce mini, "Ka karɓa ka ci; zai zama da ɗaci a cikinka, amma a bakinka zai zama da zaki kamar zuma."

9.20: Zab 115.4-7; 135.15-17; Dan 5.23

10.5-7: Fit 20.11; M. Sh 32.40; Dan 12.7; Amos 3.7

10 Sai na karfi dan karamin littafin daga hannunsa, na cinye. Sai ya yi zaƙi kamar zuma a bakina, amma bayan da na haɗiye, sai ya koma daƙi a cikina. ¹¹ Sa'an nan aka saƙe faɗa mini cewa, "Dole ne kuma ka yi annabi game da jama'a iri-iri, da al'ummai masu yawa, da harsuna dabam-dabam, da kuma sarakuna masu yawa."

Shaidu Biyu na Allah

11 ¹ Sa'an nan aka ba ni wani ma'auni kamar sanda, aka kuma ce mini, "Je ka auna haikalin Allah da bagaden, ka kuma kirga waɗanda suke sujada a ciki. ² Amma kada ka auna fili na farko na haikalin, ka kyale shi domin an ba da su ga waɗanda ba su san Allah ba waɗanda za su tsananta wa birnin nan mai tsarki har watanni arba'in da biyu. ³ Zan aiko da shaiduna guda biyu sanye da rigunan makoki, za su kuma yi shelar maganata har kwana dubu ɗaya da ɗari biyu da sittin."

⁴ Waɗannan shaidu biyun kuwa su ne itatuwan zaitun ɗin nan guda biyu da fitilun nan biyu da suke tsaye a gaban Ubangiji na dukan duniya. ⁵ Idan wani ya yi koƙarin halaka su, wuta za ta fito daga bakinsu ta halaka masu gaɓa da su; ta haka ne dukan mai niyyar halaka su za a kashe shi. ⁶ An ba su iko su kulle sararin sama don kada a yi ruwan sama a kwanakin da suke shelar maganata. Suna da iko kuma a kan maɓuɓɓugan ruwa, su mai da su jini; suna kuma da iko su kawo wa duniya kowane irin bala'i, a duk lokacin da suke so.

⁷ Bayan sun gama sanar da saƙonsu, wata dabba mai fitowa daga rami mai zurfin nan za ta yaƙe su. Dabbar kuwa za ta ci nasara a kansu, ta kuma kashe su. ⁸ Za a bar gawawwaminsu a kan titin babban birnin nan da aka gicciye Ubangijinsu. Ana kwatanta birnin nan da suna Sodom, ko Masar. ⁹ Jama'a da kabilu, da harsuna da al'ummai za su zuba wa gawawwakin ido har kwana uku da rabi, su kuwa hana a binne su. ¹⁰ Mutanen duniya za su yi murna saboda mutuwar shaidu biyun nan. Za su yi biki, suna a'aika wa juna kyautai domin annabawa biyun nan da sun kawo wa mazaunan duniya wahala. ¹¹ Amma bayan kwana uku da rabi ɗin, sai numfashi mai ba da rai ya zo daga wurin Allah ya shiga cikinsu, sai suka tashi tsaye. Tsoro mai yawa ya kama waɗanda suka gan su. ¹² Sai annabawan nan biyu suka ji wata murya mai karfi ta yi musu magana daga sama ta

10.8-10: Ez 2.8—3.3 11.1 Ez 40.3; Zak 2.5-6 11.2 Luk 21.24

11.4: Zak 4.3,11-14 11.6: 1 Sar 17.1; Fit 7.17-19; 1 Sam 4.8

11.7: Dan 7.7,21; R. Yoh 13.5-7; 17.8 11.8: Ish 1.9-10 11.11: Ez 37.10

ce, “Ku hauro nan!” Sai suka tafi sama cikin girgije, abokan gābansu suna gani. ¹³ Nan take sai aka yi wata babbar rawar kasa, sai kashi daya bisa goma na garin ya nutse, aka kashe mutum dubu bakwai. Sauran mutanen kuwa suka ji tsoro kwarai, suka daukaka Allah na sama.

14 Bala'i na biyu ya wuce, ga kuma bala'i na uku yana zuwa nan da nan.

Kaho na Bakwai

15 Sai mala'ika na bakwai ya busa kahonsa, sai aka ji muryoyi masu karki a sama suna cewa, “Ikon mulki a kan duniya yanzu ya zama na Ubangijinmu da Almasihunsa, zai kuma yi mulki har abada abadin!” ¹⁶ Sai dattibai ashirin da huɗun nan da suke zaune a kursiyinsu a gabansa suka fādi a gaban Allah, suka yi sujada,

¹⁷ suna cewa,

“Mun gode maka, ya Ubangiji Allah Mai Iko duka,
wanda kake a yanzu,
kai ne kuma a dā,
saboda ka dauki ikonka mai girma
kana mulki.

¹⁸ Waɗanda ba su san Allah ba sun cika da fushi,

domin lokacin fushinka ya zo,

lokaci ya yi da za a yi wa matattu shari'a,

a kuma ba da lada ga bayinka,

annabawa da tsarkaka da kuma dukan mutanen da suka
girmama ka,

babba da yaro.

Lokaci ya yi da za a halaka

wadanda suka halaka duniya!”

19 Sai aka buɗe haikalin Allah a sama, sa'an nan aka ga akwatin alkawarinsa a cikin haikalin. Sai aka yi walkiya, da kararraki, da tsawa, da rawar kasa, da manyan kankara.

Wata Mace da Maciji

12 ¹ Sai aka ga wata babbar alama mai ban mamaki a sama, wata mace wadda aka dauki rana aka lulluɓe ta, wata kuma yana karkashin tafin kafarta, a kanta kuwa akwai rawanin taurari goma sha biyu. ² Tana da ciki, tana kuma kukan haihuwa saboda azabar zafin haihuwa.

3 Sai aka kuma ga wata alama mai ban mamaki a sama, ga kuwa wani katon jan Maciji mai kawuna bakwai da karon goma, da rawani a kowane kansa. ⁴ Sai wutsiyarsa ta ja kashi daya bisa uku na taurari ta fid da su daga sama, ta jifar da su a kasa. Sa'an nan Macijin ya tsaya a gaban macen, da nufin idan ta haihu ya cinye danta. ⁵ Ta kuwa haifi danta namiji, wanda zai yi mulkin dukan al'ummai da sandan karfe. Amma aka fizge dan aka kai shi a wurin Allah da kursiyinsa. ⁶ Macen kuwa ta gudu zuwa daji, zuwa wani wurin da Allah ya shirya mata, inda za a lura da ita har kwana dubu daya da dari biyu da sittin.

7 Sai yaƙi ya tashi a sama. Mika'ilu tare da mala'ikunsa suka yaƙi Macijin, Macijin kuma tare da mala'ikunsa suka yi ta yaƙi. ⁸ Amma aka ci Macijin da yaƙi, aka kori mala'ikunsa, aka kuma hana su zama a sama daga wannan lokaci. ⁹ Sai aka jefa katon Macijin nan kasa, wato, Macijin nan na tun da, wanda ake ce da shi Mugun, ko kuma Shaidan, wanda ya rufe dukan duniya. Aka jefa shi kasa a duniya tare da mala'ikunsa.

10 Sai na ji wata babbar murya a sama tana cewa, "Yanzu fa, ceto, da iko, da mulki na Allahmu, da kuma ikon Almasihunsa sun bayyana. Domin an jefar da wannan abokin gaban 'yan'uwanmu kasa, shi da yake zargin 'yan'uwanmu a gaban Allahmu dare da rana. ¹¹ Sun kuwa yi nasara a kansa ta wurin jinin Dan Ragon nan da kuma ta wurin gaskiyar da suka shaida, domin sun yarda su ba da ransu har ga mutuwa. ¹² Saboda haka sai ku yi farin ciki, ya ku sammai da dukan masu zama a ciki! Amma kaitonku duniya da teku! Domin Mugun nan ya sauko muku, kuma ya cika da fushi domin ya san cewa lokacinsa ya rage kadan."

13 Da Macijin ya gane cewa an jefa shi kasa, sai ya fara bin macen nan da ta haifi da namiji. ¹⁴ Amma aka ba macen nan fikafikai biyu na babbar gaggafa domin ta tashi sama ta rabu da macijin nan, ta je cikin daji inda aka shirya za a lura da ita har shekara uku da rabi. ¹⁵ Sai Macijin nan ya fitar da ruwa daga bakinsa kamar kogi bayan matar, wai don ruwan ya tafi da ita. ¹⁶ Amma kasa ta taimaki macen. Kasar ta bude bakinta ta shanye ruwan da ya fito daga bakin macijin. ¹⁷ Sai Macijin ya ji fushin macen kwari, ya taso ya yi fada da sauran zuriyar macen, wato, dukan waƙanda suke biyayya da dokokin Allah, suna kuma

12.3: Dan 7.7 12.4: Dan 8.10 12.5: Ish 66.7; Zab 2.9
 12.7: Dan 10.13,21; 12.1; Yahu 9 12.9: Far 3.1; Luk 10.18
 12.10: Ayu 1.9-11; Zak 3.1 12.14: Dan 7.25; 12.7

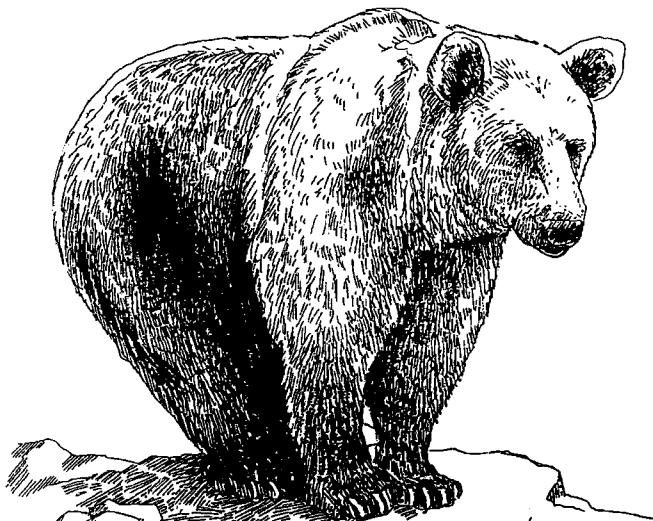

aminci da gaskiyan nan da Yesu ya bayyana. ¹⁸Sai Macijin ya tsaya^j a kan yashi na bakin teku.

Dabbobi Biyu Din

13 ¹ Sai na ga wata dabba tana fitowa daga cikin teku. Dabbar tana da fahoni goma, da kuma kai bakwai. A kowane faho kuwa akwai rawani, kuma a kowane kai, akwai sunan da yake na reni ne ga Allah. ² Dabbar da na gani ta yi kama da damisa, amma tana da manyan kafafu masu gashi sosai da dogaye kumba kamar na wata naman daji da ake ce da ita beyar, bakinta kuma ya yi kamar na zaki. Macijin kuwa ya ba dabbar fārfinsa, da kursiyinsa, da kuma ikonsa mai girma.

³ Daya daga cikin kawunan wannan dabba, kamar an yi masa wani rauni da zai iya kashe shi, amma raunin ya riga ya warke. Sai dabbar ta dauke wa dukan duniya hankali, suna ta mamaki suna binta. ⁴ Mutane suka yi wa Macijin nan sujada domin ya ba wa wannan dabbar ikonsa. Suka yi wa dabbar ma sujada, suna cewa, “Wa ya yi kamar wannan dabbar? Wa zai iya yaƙi da ita?”

Hoton beyar (13.2)

13.1: Dan 7.3; R. Yoh 17.3; 7-12 13.2: Dan 7.4-6

^j12.18 Sai macijin ya tsaya: Wadansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “Sai na tsaya” ne a nan.

5 Aka kyale dabban nan tana daga kai da maganganun reni ga Allah, aka kuma yarda mata ta sami ikon yin mulki har watanni arba'in da biyu. ⁶ Sai ta buɗe bakinta ta soma zagin Allah tana zagin sunansa, da inda yake zama, da kuma dukan waɗanda suke zama a cikin sama. ⁷ Aka kyale ta ta yaƙi mutanen Allah ta kuma ci nasara a kansu. Aka kuma ba ta iko a kan kowace kabila, da jama'a, da harshe, da al'umma. ⁸ Dukan mutanen da suke zama a duniya za su yi wa dabbar sujada, sai dai waɗanda tun kafin kafawar duniya an rubuta sunayensu a littafin rai na Dan Ragon da aka yanka.

9 “Duk mai kunne ji, bari yā ji! ¹⁰ Kowa da an nufe shi da bauta, ga bauta za a kai shi. Kowa kuma da aka nufa a kashe da takobi, da takobi za a kashe shi. Wannan yana bukata dagewa da kuma sa zuciya na masu bin Allah.”

11 Sai na ga wata dabbar kuma, wadda ta fito daga ƙasa. Tana da ƙahoni biyu kamar na ɗan rago, ta kuma yi magana kamar Macijin. ¹² Ta yi amfani da dukan ikon wannan dabba ta farko a idon dabbar. Ta sa duniya da dukan masu zama a cikinta su yi wa dabbar ta farko sujada, wato, wannan da rauninta ya riga ya warke. ¹³ Wannan dabbar ta biyu ta yi manyan abubuwan ban mamaki, har ma ta sa wuta ta sauko daga sama ta zuba a ƙasa a idon kowa. ¹⁴ Sai ta ruɗe dukan mutanen da suke zama a duniya da abubuwan ban mamakin nan da aka yarda mata ta yi a idon dabba ta farkon. Dabbar ta ce musu su gina wata siffa don girmama wannan dabbar da aka ji mata rauni da takobin nan kuma duk da haka ta rayu. ¹⁵ Aka yarda wa wannan dabba ta biyu ta ba da numfashin rai ga wannan siffar ta dabba ta farko, har siffar ta iya yin magana, ta kuma kashe dukan waɗanda suka ƙi yi mata sujada. ¹⁶ Wannan dabba ta biyu ta sa a yi wa dukan mutane lamba a hannunsu na dama ko a goshinsu, babba da ƙarami, mai arziki da talaka, bawa da mai 'yanci. ¹⁷ Ta yi haka don kada wani yā saya ko yā sayar in ba shi da lamba, wato, sunan dabbar ko kuwa lambar sunanta. ¹⁸ Wannan abin fa yana bukata hikima. Kowa da yake da ganewa zai iya fito da ma'anar lambar wannan dabba, domin lambar ta sunan wani mutum ce. Lambar kuwa ita ce 666.

Wakar Wafanda Suka Sami Ceto

14 ¹ Sa'an nan na duba, sai na ga Dan Ragon yana tsaye a kan Dutsen Sihiyona da mutanen nan dubu dari da dubu arba'in da huɗu, tare da shi wafanda aka rubuta sunan Dan Ragon da na Ubansa a goshinsu. ² Sai kuma na ji wata murya daga sama mai kara kamar ruwa mai gudu, kamar tsawa mai kara sosai. Muryar da na ji kuwa kamar masu molo ne suna kifi. ³ Suna rera wata sabuwar waka a gaban kursiyin, a gaban halittun nan huɗu masu rai, da kuma a gaban dattiban. Babu wani da zai iya koyi wannan waka sai mutane dubu dari da dubu arba'in da huɗu ɗin nan kawai, wafanda suka sami ceto daga duniya. ⁴ Wafannan mutanen ne ba su taɓa kazarantar da kansu ta wurin kwana da mata ba, domin sun yi zaman tsabta. Su ne suke bin Dan Ragon ko'ina za shi. Wafannan ne an fanshe su daga sauran mutane, su ne kuma kamar nunan fari na amfanin gonar da za a miƙa ga Allah da kuma Dan Ragon. ⁵ Ba a taɓa jin farya a bakinsu ba, domin su marasa laifi ne.

Sakon Mala'iku Uku

6 Sai na ga wani mala'ika yana firaya a tsakiyar sararin sama, yana riƙe da madawwamin saƙo na Labari Mai Daɗi domin yã sanar wa mutanen duniya, wato, ga kowace al'umma, da kabila, da harshe, da jama'a. ⁷ Sai ya daga murya mai ƙarfi ya ce, "Ku girmama Allah, ku kuma yabi sunansa mai girma! Gama yanzu lokaci ya yi don yã hukunta dukan mutane. Ku yi masa sujada, shi da ya yi sama, da ƙasa, da teku, da kuma mabuɓɓuga ruwa!"

8 Sai wani mala'ika, na biyu, ya bi na farkon, yana cewa, "Ta fãɗi, Babila mai girma ta fãɗi! Ita da ta zuga dukan al'ummai suka bugu da ruwan inabi na tsananin lalatarta!"

9 Sai kuma wani mala'ika na uku, ya biyo wafannan biyu ɗin. Mala'ikan yana cewa da murya mai ƙarfi, "Duk wanda ya yi wa wannan dabba da siffarta sujada, ya kuma karɓa lamba a goshinsa, ko kuwa a hannunsa, ¹⁰ shi zai sha ruwan inabi na fushin Allah, wanda aka shirya da duk ƙarfinsa a cikin kwaf na fushin Allah. Za a kuwa ba shi wuya sosai da wuta, da farin wuta, a gaban mala'iku masu tsarki da kuma a gaban Dan Ragon. ¹¹ Hayaƙin wutar da ake ba su wuya da shi, ya dinga tashin sama har abada abadin. Babu sauƙi dare da rana ga wafanda suka yi wa wannan

dabba da siffarta sujada, da kuma dukan wadanda aka yi musu lambar sunanta.”

12 Wannan yana bukata dagewar tsarkaka, wadanda suke biyayya da dokokin Allah, suke kuma aminci cikin bangaskiyarsu ga Yesu.

13 Sai na sāke jin wata murya daga sama tana cewa, “Rubuta wannan. Masu albarka ne wadanda za su mutu cikin hidimar Ubangiji daga yanzu!” Ruhu ya ce, “Hakika! Za su huta daga wahalarsu, saboda sakamakon aikinsu yana bin su!”

Girben Duniya

14 Sa'an nan na duba, sai ga wani farin girgije, da wani kamar Dan mutum yana zama a kan girgijen, yana da rawanin zinariya a kansa, yana kuma da lauje mai ci sosai a hannunsa. ¹⁵ Sai wani mala'ika ya fito daga haikalin ya yi kira da murya mai karfi ga wannan da yake zama a kan girgijen, yana cewa, “Ka miƙa laujenka, ka fara girbi, domin lokacin girbi ya yi, amfanin duniya ya nuna sarai.” ¹⁶ Sai wannan da yake zama a kan girgijen ya wurga laujensa a kan duniya, aka kuma girbe amfanin duniya.

17 Sai wani mala'ika ya fito daga haikali a sama, shi ma yana da lauje mai ci sosai. ¹⁸ Sa'an nan wani mala'ika har yanzu, wanda yake lura da wutan bagaden ya fito daga bagaden. Ya yi kira da murya mai karfi wa wancan mala'ika mai lauje, ya ce masa, “Ka miƙa laujenka ka yanka inabin daga gonar inabin duniya, domin 'ya'yansa sun nuna.” ¹⁹ Sai mala'ikan ya wurga laujensa duniya, ya yanke 'ya'yan inabin daga itacen, ya jefa su cikin babbar ramin matsin inabi na fushin Allah. ²⁰ Aka matse inabin a ramin a bayan gari, jini ya riƙa fitowa daga ramin, ya kai nisan kilomita ɗari uku, kuma zurfinsa ya kai kamar mita ɗaya da rabi.

Mala'iku bakwai da Bala'i Bakwai na Karshe

15 ¹ Sai na ga wata alama a sama, mai girma, mai ban mamaki kuma. Mala'iku bakwai suna nan da bala'i bakwai, wadanda su ne na Karshe, domin da su ne za a bayyana fushin Allah na Karshe.

2 Sai na ga wani abu kamar tafkin gilash, gauraye da wuta. Na kuma ga wadanda suka ci nasara a kan dabbar da siffarta, da kuma lambar sunanta, suna tsayawa a bakin tafkin gilash ɗin, suna

riƙe da molaye waƙanda Allah ya ba su. ³Suna rera waƙar Musa, bawan Allah, da kuma waƙar Dan Ragon, suna cewa,

“Ayyukanka da girma suke, masu ban mamaki ya Ubangiji Allah Mai Iko duka!

Hanyoyinka masu adalci ne,

na gaskiya kuma, ya Sarkin al'ummai!^k

⁴Wane ne ba zai ji tsoronka ba,

ya Ubangiji? Wane ne ba zai daukaka girmanka ba?

Kai kaƙai ne mai tsarki.

Dukan al'ummai za su zo,

su yi maka sujada domin kowa yana ganin hukuncinka mai adalci.”

5 Bayan wannan, sai na ga an buƙe Tentin Shaida, wato, haikali a sama. ⁶Mala'iku bakwai masu bala'i bakwai ɗin nan suka fito daga cikin haikalin, sanye da yadin lili mai tsabta da yake haske, da kuma damarar zinariya a kirjinsu. ⁷Sai ɗaya daga cikin halittun nan huƙu masu rai ya ba wa mala'iku bakwai ɗin nan kwanonin zinariya bakwai cike da fushin Allah, wanda yake raye har abada abadin. ⁸Sai haikalin ya cika da hayaki da yake fitowa daga daukar Allah da ikonsa. Babu kuwa wanin da ya iya shiga cikin haikalin nan sai da bala'in nan bakwai na mala'iku bakwai ɗin nan suka fare.

Kwanoni Bakwai na Fushin Allah

16 ¹Sai na ji wata murya mai karfi tana magana daga haikalin, tana gaya wa mala'iku bakwai ɗin nan cewa, “Ku je ku juye wa duniya waɗannan kwanoni bakwai na fushin Allah.”

2 Daga nan mala'ika na farko ya je ya juya abin da yake a kwanonsa a kan duniya. Sai waɗansu mugayen miki masu zafi sosai suka fito a jikin mutanen da suke da lambar wannan dabba, waɗanda suka kuma yi wa siffarta sujada.

3 Mala'ika na biyu ya juye abin da yake cikin kwanonsa a kan teku. Ruwan ya juye ya zama kamar jinin mutumin da ya mutu, sai dukan halittu masu rai da suke cikin teku suka mutu. ⁴Sai mala'ika na uku ya juye abin da yake cikin kwanonsa a kan koguna da maɓuɓɓugan ruwa, sai suka zama jini. ⁵Na kuwa ji mala'ikan ruwa ya ce, “Kai mai adalci ne a hukuncin nan naka

15.3: Fit 15.1 15.4: Irm 10.7; Zab 86.9 15.5: Fit 38.21

15.8: Fit 40.34; 1 Sar 8.10-11; 2 Tar 5.13-14; Ish 6.4 16.2: Fit 9.10

16.4: Fit 7.17-21; Zab 78.44

^k 15.3 sarkin al'ummai: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na ɗa suna da “Sarkin zamanai” ne a nan.

ya Mai Tsarki, wanda kake a yanzu, kake kuma a dā. ⁶Gama mutane sun zub da jinin tsarkaka da na annabawa, ga shi yanzu ka ba su jini su sha. Suna samun abin da ya yi daidai da su ke nan!" ⁷Sai na ji murya daga bagaden tana cewa, "Ubangiji Allah Mai Iko duka! Hukuncinka mai gaskiya ne, mai adalci ne kuma."

⁸Daga nan sai mala'ika na huɗu ya juye abin da yake cikin kwanonsa a kan rana, aka kuwa yarda mata ta kone mutane da tsananin zafi. ⁹Sai tsananin zafin nan ya kone mutane, har suka zagi sunan Allah, shi da yake da iko a kan waɗannan bala'i. Amma ba su tuba sun daukaka girmansa ba.

¹⁰Sai mala'ika na biyar ya juye abin da yake cikin kwanonsa a kan kursiyin wannan dabba. Sai duhu ya rufe mulkin dabbar, mutane kuwa suka ciji harshensu saboda azaba, ¹¹suka kuma zagi Allah na sama saboda azabarsu da mikinsu. Amma ba su tuba daga mugayen ayyukan ba.

¹²Mala'ika na shida ya juye abin da yake cikin kwanonsa a kan kogin Yuferitis mai girma. Sai kogin ya bushe, don a shirya hanya wa sarakunan da za su zo daga gabas. ¹³Sai na ga aljanu uku waɗanda suka yi kama da kwaɗi. Daya yana fitowa daga bakin Macijin nan, ɗaya kuma daga bakin wannan dabba, ɗaya kuma daga bakin annabin nan na karya. ¹⁴Su aljanun nan ruhoi ne da suke yi abubuwan ban mamaki. Waɗannan aljanu uku kuwa su suke zuwa wurin dukan sarakunan duniya, su tattara su domin yaƙi a wannan babbar rana ta Allah Mai Iko duka.

¹⁵"Ga ni ina zuwa kamar ɓarawo! Mai albarka ne duk wanda yake tsaro, yake kuma sanye da rigunansa, don kada yā yi tafiya tsirara, yā ji kunya a cikin jama'a!"

¹⁶Sai aljanun suka tattaro sarakunan nan wuri ɗaya, a wurin da ake ce da shi Armageddon⁶ da yaren Ibraniyawa.

¹⁷Mala'ika na bakwai ya juye abin da yake cikin kwanonsa a sarari sama. Sai wata murya mai ƙarfi ta fito daga kursiyin a cikin haikalin, tana cewa, "An gama!" ¹⁸Sai aka yi walƙiya, da ƙararraki, da tsawa, da kuma muguwar rawar ƙasa irin da ba a taɓa yi ba tun halittar mutum. Babbar rawar ƙasar ce kuwa ƙwarai. ¹⁹Babban birnin nan kuwa ya rabu kashi uku, biranen dukan al'ummai kuwa suka rushe. Sai Allah ya tuna da Babila mai girma, ya kuma sa ta sha daga kwaf na fushinsa mai tsananin

16.10: Fit 10.21 16.12: Ish 11.15 16.15: Mat 24.43-44; Luk 12.39-40; R. Yoh 3.3
16.16: 2 Sar 23.29; Zak 12.11 16.18: R. Yoh 8.5; 11.13,19

⁶16.16 Armageddon: Ma'anar wannan suna ita ce, "Dutsen Megiddo." (Dubi L Mah 5.19; 2 Sar 23.29-30).

gaske. ²⁰ Kowane tsibiri ya nutse, manyan tsaunuka kuma ba a kara ganinsu ba. ²¹ Manyan kankara, masu nauyi da gaske, suka fado daga sama a kan mutane har mutane suka zagi Allah saboda bala'in kankara, domin bala'in ya yi muni kwarai!

Babbar Karuwa da wata Dabba

17 ¹ Sai daya daga cikin mala'iku bakwai masu kwanonin bakwai din nan ya zo wurina ya ce, "Zo, zan nuna maka yadda za a hukunta wannan babbar karuwa, wadda ita ce babban birnin da aka gina kusa da inda akwai ruwa mai yawa. ² Sarakunan duniya sun yi lalata da ita, mutanen duniya kuma sukan zama kamar wadanda sun bugu da ruwan inabi na lalatar da suka yi da ita." ³ Sai Ruhu ya sauko a kaina, mala'ikan ya dauke ni zuwa cikin daji. A can na ga wata mace zaune a kan wata jar dabba. Dabbar kuwa tana da sunaye na zagin Allah da aka rubuta a jikinta. Tana kuma da kawuna bakwai da kahoni goma. ⁴ Macen nan ta sa kaya masu launin jan garura, da kuma ja wur, ta ci ado da kayan zinariya, da na duwatsu masu daraja, da lu'ulu'ai. Tana riƙe da kwaf na zinariya cike da abubuwan kyama na lalartarta. ⁵ A goshinta kuwa an rubuta sunan da yake da ma'ana ta asiri, "Babila Mai Girma, mamar dukan karuwai, mamar abubuwan ban kyama na duniya kuma." ⁶ Na kuma ga macen ta bugu da jinin tsarkaka da kuma jinin wadanda aka kashe saboda shaidarsu game da Yesu.

Da na gan ta, sai mamaki ya kama ni kwarai. ⁷ Amma mala'ikan ya tambaye ni ya ce, "Don me kake mamaki? Zan fada maka asirin ma'anar wannan mace, da kuma na wannan dabbar da take daukarta, wannan dabba mai kawuna bakwai da kahoni goma. ⁸ Wannan dabbar da ka gani, ta taƙa rayuwa a da, amma yanzu ba ta rayuwa, za ta haura daga rami mai zurfin nan zuwa inda za a halaka ta. Mutanen da suke zama a duniya, wadanda tun kafin halitta ba a rubuta sunayensu cikin littafin masu rai ba, duka za su yi mamakin ganin dabbar, domin da ta taƙa rayuwa, yanzu kuma ba ta rayuwa, amma za ta saƙe dawowa.

⁹ "Wannan abu fa yana bukata hikima da ganewa. Kawuna bakwai din nan kuwa tudu bakwai ne, wadanda macen take zama a kai. ¹⁰ Kawuna bakwai din nan kuma su ne sarakunan nan bakwai, wadanda biyar daga cikinsu sun mutu, daya yana nan,

---

16.19: Ish 51.17 16.20: R. Yoh 6.14 16.21: Fit 9.23; R. Yoh 11.19
 17.1: Irm 51.13 17.2: Ish 23.17; Irm 51.7 17.3: R. Yoh 13.1 17.4: Irm 51.7
 17.8: Dan 7.7; R. Yoh 11.7; Zab 69.29

dayan bai zo ba tukuna. Sa'ad da ya zo kuwa dole yā yi mulki na dān kanƙanin lokaci. ¹¹ Dabbar da ta taɓa rayuwa a dā, yanzu kuwa ba ta rayuwa, ita ce ta takwas, kuma daga cikin bakwai dīm ta fito, kuma tana tafiya zuwa inda za ta halaka.

¹² “Kahoni goma da ka gani, su ne sarakunan nan goma da ba su riga sun karɓi ikon mulki ba tukuna, amma za a naɗa su su yi mulki na awa ɗaya tare da dabbar. ¹³ Waɗannan goma dīm kuwa nufinsu ɗaya ne, kuma sun ba wa wannan dabba ikonsu da sarautarsu. ¹⁴ Za su yi yaƙi da Dan Ragon. Amma Dan Ragon tare da waɗanda ya kira, da zaɓaɓɓunsa, da waɗanda suke binsa cikin aminci, za su ci nasara a kan sarakunan nan domin shi ne Ubangiji na iyayengiji da kuma Sarkin sarakuna.”

¹⁵ Sai mala'ikan ya ce mini, “Ruwan nan da ka gani, inda wannan karuwa take zama, jama'a ce iri-iri, da taro masu yawa, da al'ummai, da harsuna. ¹⁶ Kahoni goma da ka gani, su da dabbar za su ki ganin wannan karuwa, za su kwace kome da take da shi su kuma bar ta tsirara, za su cinye naman jikinta, su kuma kone ta da wuta. ¹⁷ Gama Allah ya nufe su su aikata nufinsa, su zama da ra'ayi ɗaya, su ba wa wannan dabba ikonsu don ta yi mulki har sai maganar Allah ta cika. ¹⁸ Macen nan kuwa da ka gani, ita ce babban birnin nan, wanda yake mulki a kan sarakunan duniya.”

Fāɗuwar Birnin Babila

18 ¹ Bayan wannan, na ga wani mala'ika yana saukowa daga sama. Yana da iko mai girma, kuma ɗaukakarsa ta haskaka duniya duka. ² Ya kira da murya mai ƙarfi ya ce, “Ta fāɗi, Babila mai girma ta fāɗi! Ta zama wurin zaman aljanu da iskoki da kowane irin ƙazamin tsuntsu, mai ban ƙyama. ³ Don dukan al'ummai sun sha' ruwan inabin lalatarta. Sarakunan duniya kuma sun yi lalata da ita. 'Yan kasuwan duniya suka yi arziki ta wurin muguwar sha'awarta.”

⁴ Sai na ji wata murya daga sama tana cewa,

“Ku fito, mutanena daga gare ta!

Don kada zunubanta su shafe ku,

don kada bala'inta ya same ku.

⁵ Gama zunubanta sun yi tsayi har sun kai sama.

Allah kuma ya tuna da muguntarta.

17.12: Dan 7.24 18.2: Ish 13.21; 21.9; Irm 50.39; 51.8; R. Yoh 14.8

18.3: Ish 23.17; Irm 51.7 18.4: Ish 48.20; Irm 50.8; 51.6,45

18.5: Far 18.20-21; Irm 51.9

¹18.3 sun sha: Waɗansu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “ta sa dukan al'ummai suna sha” ne a nan.

- ⁶ Ku yi da ita daidai yadda ta yi da ku,
 duk abubuwan da ta yi muku,
 ku saka mata har sau biyu.
 Cikin kwaf da ta dama muku ruwan inabinta da shi ku
 kuma ku dama mata sau biyu
- ⁷ Ku gwada mata azaba da bakin ciki gwargwadon
 daukaka da jin dadin da ta yi wa kanta.
 Gama ta kan ce wa kanta, 'Ni sarauniya ce,
 a zaune nake a kursiyita!
 Ni ba matar da mijinta ya mutu ba ce,
 kuma ba zan taba yin bakin ciki ba!'
- ⁸ Don haka, cikin kwana daya
 za a buge ta da bala'i na ciwo,
 da na bakin ciki, da na yunwa.
 Za a kuma kane ta da wuta,
 gama Ubangiji Allah, mai iko ne.
 Shi ne kuwa mai hukunta ta."

⁹ Sarakunan duniya kuma da suka yi lalata, suka kuma yi muguwar sha'awa da ita. Za su yi kuka da kururuwa a kanta, sa'ad da suka ga hayakin wutan da yake cinta. ¹⁰ Za su tsaya da nisa domin suna jin tsoro kada su sha wahala tare da ita. Suna cewa, "Kaitonki! Kaitonki, ya ke babban birnin Babila! Ya ke babban birnin Babila! Cikin awa guda an hukunta ke!"

¹¹ 'Yan kasuwan duniya kuma suna mata kuka suna bakin ciki, domin ba wanda yake saya kayansu kuma. ¹² Ba wanda yake saya zinariyarsu, da azurfarsu, da duwatsunsu masu daraja, da kuma lu'ulu'ansu, da yadunan lilinsu masu kyau, da zane mai launin shuni, da siliki, da zane mai launin jan garura, da itatuwan kamshi iri-iri, da kayan hauren giwa iri-iri, da dukan abubuwan da aka sassaka da itace mai tsada, da kayan tagulla, da kayan karfe, da kayan dutse mai sheki, ¹³ da kayansu na sinamon, da kayan yaji, da na turaren wuta, da mur, da lubban, da ruwan inabi, da mai, da garin alkama, da tsaban alkama, da shanu, da tumaki, da dawaki, da kekunan doki, da kuma bayi, wato, rayukan 'yan adam. ¹⁴ 'Yan kasuwan suka ce mata, "Dukan abubuwa masu kyau da kika sa rai a kai sun face, kuma dukan arzikinki da kayan adonki sun face. Ba za ki kara samunsu kuma ba!" ¹⁵ 'Yan kasuwa wafanda suka yi arziki ta wurin kasuwanci da ita, za su tsaya da nisa, domin suna tsoro kada a hada su cikin azaba da za

ta sha. Suna kuka, suna bakin ciki, ¹⁶ suna cewa, “Kaito! Kaiton babban birnin nan! Wanda dā yakan sa zanen lilin mai kyau, da riga mai launin jan garura da kuma riga mai launi ja wur, yakan kuma ci ado da kayan zinariya, da duwatsu masu daraja da kuma lu’ulu’ai! ¹⁷ Amma cikin awa guda dukan arzikinta ya halaka!”

Sai dukan masu manyan jiragen ruwa da masu shigansu, da masu tuƙin da kuma dukan sauran waƙanda suke samun biyan buƙatarsu ta ciniki a teku, suka tsaya da nisa. ¹⁸ Suka yi kuka, sa’ad da suka ga hayakin wutan da ya cinye birnin, suna cewa, “Ba a taƙa yin wani birni irin wannan babban birnin ba!” ¹⁹ Sai suka zuba fura a kansu suna ta kuka, suna bakin ciki, suna kururuwa, suna cewa, “Kaito! Kaiton babban birnin nan! Birnin da dukan masu manyan jiragen ruwa suka yi arziki daga dukiyarsa! Amma a cikin awa guda kome ya halaka!”

20 Ku yi farin ciki, ya ku da kuke zama a sama, ku yi farin ciki ku tsarkaka, da manzanni da annabawa, domin Allah ya riga ya hukunta Babila a kan abin da ta yi muku!

21 Sa’an nan wani faton mala’ika mai karfi ya dauki wani dutse wanda girmansa ya kai na babban dutsen nika, ya jefa cikin teku, yana cewa, “Haka za a jefar da Babila babban birni, da karfi, ba za a kuwa fara ganinta ba. ²² Ba za a fara jin kifin molo, da mawaƙa, da masu busa, da masu huran kaho a cikinki ba. Ba kuwa za a fara ganin mai kowace irin sana’a a cikinki ba. Ba kuwa za a fara jin ana nika a cikinki ba! ²³ Fitila ba za ta fara haskaka a cikinki ba. Ba kuwa za a fara jin muryar ango da amarya a cikinki ba, don dā ’yan kasuwanki su ne masu iko a dukan duniya, kin kuma rufe dukkan al’ummai da sihirinki!”

24 Haka aka hukunta Babila saboda jinin annabawa da na tsarkakan da aka sami a kanta, har ma da jinin sauran waƙanda aka kashe a duniya.

An Yabi Allah a Sama

19 ¹ Bayan wannan sai na ji wani abu kamar murya mai karfi ta babban taro a sama, suna ihu suna cewa, “Halleluya! Ceto, da daukaka, da iko, sun tabbata ga Allahmu. ² Gama hukuncinsa daidai ne, na adalci kuma. Ya hukunta wannan babbar karuwa wadda ta bata duniya da halin lalatarta. Allah ya hukunta

18.15: Ez 27.31,36 18.17: Ish 23.14; Ez 27.26-30 18.18: Ez 27.32
18.19: Ez 27.30-34 18.20: M. Sh 32.43; Irm 51.48 18.21: Irm 51.63-64; Ez 26.21
18.22: Ez 26.13; Ish 24.8 18.22-23: Irm 7.34; 25.10 18.24: Irm 51.49

ta domin ta kashe bayinsa.” ³Sai suka sāke yin ihu, suna cewa, “Halleluya! Hayakin da yake fitowa daga wutan da ya cinye babban birnin yana tashi har abada abadin.” ⁴Sai dattibai ashirin da huɗun nan tare da halittun nan huɗu masu rai suka fāɗi, suka yi wa Allah sujada, wannan da yake zama a kursiyin. Suna cewa, “Amin! Halleluya!” ⁵Sai aka ji wata murya daga kursiyin tana cewa, “Ku yabi Allahmu, ya ku bayinsa, Ku da kuke girmama shi, babba da yaro.”

Bikin Auren Dan Rago

6 Sa'an nan na ji murya kamar ta babban taro, kamar motsin ruwa mai yawa da yake gudu, kamar tsawa mai kara. Na ji suna cewa,

“Halleluya! Gama Ubangijinmu Allah Mai Iko duka shi ne yake mulki! ⁷Mu yi farin ciki, mu yi murna, mu ɗaukaka shi! Gama lokaci ya yi na auren Dan Ragon. Amaryarsa kuma ta yi shiri. ⁸An ba ta yadin lili mai tsabtar da yake ɗaukar ido, ta sa.” Yadin lilin ɗin nan shi ne ayyuka masu kyau na tsarkaka.

9 Sai mala'ikan ya ce mini, “Rubuta wannan. Masu albarka ne waɗanda aka gayyace su zuwa bikin auren Dan Ragon nan.” Ya kuma ce, “Wannan ita ce maganar Allah ta gaskiya.” ¹⁰Sai na fāɗi a gabansa na yi masa sujada, amma ya ce mini, “Kada ka yi haka! Ni ma abokin bautarku ne, kai da 'yan'uwanka, waɗanda suke shaida gaskiyar da Yesu ya bayyana. Allah za ka yi wa sujada!”

Domin gaskiyar da Yesu ya bayyana ita ce ta ba da ikon yin annabci.

Wani a Kan Farin Doki

11 Sai na ga sama a buɗe, sai ga wani farin doki. Ana ce da mai hawansa Mai Aminci da Mai Gaskiya. Cikin adalci ne yake hukunci da kuma yaƙi. ¹²Idanunsa sun yi kamar harshen wuta, a kansa kuwa akwai rawani da yawa. Yana kuma da wani suna a rubuce, sunan da babu wanda ya sani sai shi. ¹³Rigar da ya sa kuwa an jifka ta da jini. Sunansa kuwa “Kalman Allah.” ¹⁴Rundunar masu yaƙi na sama suka bi shi, sanye da fararen yadin lili masu tsabta a kan fararen dawaki. ¹⁵Daga bakinsa wani takobi mai ci sosai ya fito. Da takobin nan ne zai ci nasara

19.2: M. Sh. 32.43; 2 Sar 9.7 19.3: Ish 34.10 19.5: Zab 115.13

19.6: Ez 1.24; Zab 93.1; 97.1; 99.1 19.9: Mat 22.2-3

19.11: Ez 1.1; Zab 96.13; Ish 11.4 19.12: Dan 10.6

a kan al'ummai. Zai kuma yi mulki a kansu da sandan karfe, zai kuma tattake 'ya'yan inabi cikin ramin matsar inabi na tsananin fushin Allah Mai Iko duka. ¹⁶ A rigarsa, da kuma a cinyarsa an rubuta wannan suna, "Sarkin sarakuna, da kuma Ubangiyyi iyayengiyyi."

¹⁷ Sai na ga wani mala'ika yana tsaye a rana. Da murya mai karfi ya kira dukan tsuntsayen da suke firaya a tsakiyar sararin sama ya ce, "Ku zo, ku taru wurin babban bikin nan na Allah. ¹⁸ Ku zo ku cinye naman sarakunan nan, da na manyan sojoji, da na jarumawa, da na dawaki, da na masu hawansu, da kuma naman dukan mutane, bayi da masu 'yanci, babba da yaro!" ¹⁹ Sai na ga wannan dabba da kuma sarakunan duniya da sojojinsu sun taru, don su yi yaƙi da wannan da yake zama a kan dokin, shi da sojojinsa. ²⁰ Sai aka kama dabbar tare da wannan annabin karya wanda ya yi abubuwan ban mamaki a dabbar. Ta wurin wadannan abubuwan ban mamakin ne ya rufe wadanda suke da lambar wannan dabba, da kuma wadanda suka yi wa siffarta sujada. Aka kama wannan dabba tare da annabin nan na karya aka jefa su da rai cikin tafkin wuta mai kuna da farin wuta. ²¹ Aka kashe sojojinsu da takobi da ya fito daga bakin wannan da yake zama a kan dokin. Dukan tsuntsaye kuwa suka ci namansu iyaka yadda za su iya ci.

Shekaru Dubu

20 ¹ Sa'an nan na ga wani mala'ika yana saukowa daga sama, yana riƙe da mabuɗi na rami mai zurfin nan, da wata babbar sarƙa a hannunsa. ² Sai ya kama Macijin, wannan Maciji na tun dā, wanda shi ne Mugun nan, ko kuma Shaidan, ya ɗaure shi da sarƙa har na shekaru dubu. ³ Mala'ikan ya jefa shi cikin wannan ramin mai zurfin nan, ya rufe ramin, ya kuma kulle shi ya kuma buga hatimi, don kada yā ƙara ruɗin al'ummai kuma, sai bayan shekaru dubun nan sun wuce. Bayan haka za a sake shi na ɗan lokaci.

⁴ Sa'an nan na ga kursiyai, da wadanda aka ba su ikon hukunci suna zama a kai. Na kuma ga rayukan wadanda aka yanka musu kawuna saboda sun shaidi Yesu, da kuma maganar Allah. Su ne ba su yi wa wannan dabbar sujada ba, ko su yi wa siffarta. Ba su kuwa karɓi wannan lambar dabba a goshinsu ko a hannunsu ba. Sun sāke rayuwa, suka yi mulki tare da Almasihu har shekaru dubu. ⁵ Sauran wadanda suka mutu ba su sāke rayuwa ba, sai bayan shekaru dubun

nan suka wuce. Wannan fa shi ne farkon tashin matattu. ⁶Masu albarka ne waɗanda suke da rabo cikin wannan farkon tashin matattu don su tsarkaka ne. Mutuwa ta biyu ba ta da iko a kansu, za su zama firistocin Allah da na Almasihu, za su kuma yi mulki tare da shi har shekaru dubu.

Nasara a kan Shaidan

⁷ Bayan shekara dubun nan sun wuce, za a saki Shaidan daga inda aka kulle shi, ⁸zai kuma fito yā rufi al'umman da suke a warwatse cikin dukan duniya, wato, Gog da Magog. Shaidan zai tattara su don yaƙi, yawansu kuwa ya yi kamar yashi a bakin teku. ⁹Suka bazu a duniya, suka kewaye birnin da Allah yake kauna, wato, sansanin tsarkakansa. Amma wuta ta sauko daga sama ta kone su. ¹⁰Mugun nan kuwa da ya rufe su, aka jefa shi cikin tafkin wuta mai kuna da farin wuta, inda aka jefar da wannan dabba tare da annabin nan na karya. A can za su sha wuya dare da rana, har abada abadin.

Hukunci na Karshe

¹¹ Sa'an nan na ga wani babban farin kursiyi, da wanda yake zama a kai. Sai sama da kasa suka face daga gabansa, ba a kuwa fara ganinsu ba. ¹²Sai na ga matattu, babba da karami, suna tsaye a gaban kursiyin. Aka buɗe littattafai, sa'an nan aka buɗe wani littafi, wato, littafi na masu rai. Aka hukunta matattun bisa ga abin da suka yi, kamar yadda yake a rubuce a cikin littattafan. ¹³Sai teku ya fid da waɗanda suka mutu a cikinsa. Mutuwa da wurin zaman matattu, su ma suka ba da matattunsu. Sai aka hukunta kowa bisa ga abin da ya aikata.

¹⁴ Sa'an nan aka jefa Mutuwa tare da wurin zaman matattu a cikin tafkin wuta. Wannan tafkin wutan, shi ne mutuwa ta biyu. ¹⁵Duk wanda sunansa bai fito a rubuce a cikin littafin nan na masu rai ba, an jefar da shi cikin tafkin wutan nan.

Sabon Sama da Sabuwar Kasa

21 ¹ Sa'an nan na ga sabon sama da sabuwar kasa. Sama na farko da kasa ta farko duk sun face, babu kuma teku. ²Na kuma ga Birnin nan Mai Tsarki, wato, sabuwar Urushalima, tana saukowa daga sama daga wurin Allah. An shirya ta kamar amaryar da ta ci ado saboda mijinta. ³Na kuma ji murya mai

ƙarfi tana magana daga kursiyin tana cewa, “Ga shi wurin zaman Allah yana tare da mutane! Zai zauna tare da su, za su kuma zama jama’arsa. Allah kuwa da kansa zai kasance da su, yā kuma zama Allahnsu.”^m ⁴ Zai share musu dukan hawaye daga idanunsu. Babu sauran mutuwa, ko baƙin ciki, ko kuka, ko azaba. Don abubuwan dā sun wuce.”

5 Sai wannan da yake zama a kursiyin ya ce, “Yanzu zan yi dukan kome sabo!” Ya kuma ce mini, “Rubuta wannan, domin wannan maganar gaskiya ce, kuma tabbatacciya.”⁶ Ya kuma ce, “An gama! Ni ne farko da kuma ƙarshe, mafari da kuma matuƙa. Ga duk mai jin ƙishin ruwa, zan ba shi izni yā sha daga mabuɓɓugan ruwan rai kyauta.”⁷ Duk wanda ya ci nasara zai karɓi gādo daga wurina, zan zama Allahnsa, shi kuma zai zama dana.⁸ Amma masu tsoro, da masu cin amana, da masu aikin ƙyama, da masu kisankai, da masu halin lalata, da masu sihiri, da masu bautar gumaka, da kuma dukan masu yin ƙarya, duk rabonsu yana cikin wannan tafkin wuta mai ƙuna da farin wuta, wanda yake shi ne mutuwa ta biyu.”

Sabuwar Urushalima

9 Sai ɗaya daga cikin mala’iku bakwai ɗin nan masu kwanonin da aka cika da bala’i bakwai ɗin nan na ƙarshe ya zo wurina ya ce, “Zo, in nuna maka amarya, matar Dan Ragon.”¹⁰ Sai Ruhu ya sauko a kaina, mala’ikan ya ɗauke ni zuwa kan wani tsauni mai tsawo sosai, ya nuna mini Urushalima, Birnin Mai Tsarki tana saukowa daga sama daga wurin Allah.¹¹ Birnin kuwa yana haske da ɗaukakar Allah, haskensa ya yi kamar dutse mai daraja, kamar jasfa, yana ƙyalli kamar madubi.¹² Yana da babban katanga mai tsawo, da ƙofofi goma sha biyu, da mala’iku goma sha biyu masu lura da ƙofofin. An rubuta sunayen kabilu goma sha biyu na mutanen Isra’ila a kan ƙofofin.¹³ A kowane gefe kuwa akwai ƙofofi uku, uku a gabas, uku a kudu, uku a arewa, uku kuma a yamma.¹⁴ Aka kuma gina tushen birnin a kan duwatsu goma sha biyu, inda aka rubuta sunayen almajirai goma sha biyu na Dan Ragon.¹⁵ Mala’ikan da ya yi mini magana kuwa yana da sandan awon da aka yi da zinariya wanda zai auna birnin, da ƙofofinsa, da

21.3: Ez 37.27; L. Fir 26.11-12 21.4: Ish 25.8; 35.10; 65.19 21.6: Ish 55.1
21.7: 2 Sam 7.14; Zab 89.27-28 21.10: Ez 40.2 21.12-13: Ez 48.30-35

^m 21.3 yā kuma zama Allahnsu: Wadānsu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wannan.

kuma katangarsa. ¹⁶ Birnin nan kuwa kowane gefensa daidai ne da sauran. Tsawonsa da fāfinsa kuma daidai suke. Sai mala'ikan ya auna birnin da sandansa na awo, ya sami kilomita dubu biyu da dari huɗu, tsawonsa, da fāfinsa, da tsayinsa duka daidai suke. ¹⁷ Mala'ikan ya kuma auna katangar, ya sami tsayintaⁿ ta kai mita sittin da shida, bisa ga cikakke abin awo wanda mutane suke amfani da shi. ¹⁸ An gina katangan nan da wani dutse mai daraja da ake ce da shi jasfa, aka kuma gina birnin da zinariya zalla, yana kuma kyalli kamar madubi. ¹⁹ An kuma yi wa tushen katangar birnin ado da kowane irin dutse mai daraja. Jasfa ne dutse na farko a tushen ginin, na biyu saffaya, na uku agat, na huɗu zumurrudu, ²⁰ na biyar onis, na shida karneliyan, na bakwai kirisolat, na takwas beril, na tara tofas, na goma kirisofuras, na sha ɗaya jasin, na sha biyu ametis. ²¹ Kofofi sha biyun nan kuwa lu'ulu'ai sha biyu ne, an yi kowace kofa da lu'ulu'u guda ɗaya. An yi titin birnin da zinariya zalla, yana kuma kyalli kamar madubi.

22 Ban ga haikali a birnin nan ba, domin Ubangiji Allah Mai Iko duka da Dan Ragon su ne haikalin birnin. ²³ Birnin ba ya bukaratar rana, ko wata su haskaka shi, domin ɗaukakar Allah ita ce take haskaka shi, Dan ragon kuma shi ne fitilar birnin. ²⁴ Mutanen duniya za su yi tafiya a cikin hasken birnin, sarakunan duniya kuma za su kawo wa birnin dukiyarsu. ²⁵ Ba za a kulle kofofin birnin da rana ba har abada ba kuwa za a yi dare a can ba. ²⁶ Za a kuma kawo abubuwan masu kyau da kuma dukan arzikin mutanen duniya cikin birnin. ²⁷ Amma abu marar tsarki ba zai taɓa shiga cikin birnin nan ba, ko kuma wani mai yin abin kyama, ko mai karya. Sai dai waɗanda sunayensu suna a rubuce cikin littafi na masu rai na Dan Ragon, su ne za su shiga birnin.

22 ¹ Sa'an nan mala'ikan ya nuna mini kogin ruwan rai, mai kyalli kamar madubi, yana gudu daga kursiyi na Allah da Dan Ragon, ² yana gudu ta tsakiyar titin birnin kuma. A kowane gefen kogin kuwa akwai itacen^o rai mai haihuwar 'ya'ya sau goma sha biyu a shekara, yana haihuwa sau ɗaya kowane wata. Ganyen itacen kuwa domin warkar da dukan al'ummai ne. ³ Ba za a sami wani abu da Allah ya la'anta a birnin nan ba. Kursiyi

21.15: Ez 40.3 21.18-21: Ish 54.11-12 21.23: Ish 60.19-20 21.24: Ish 60.3
21.25-26: Ish 60.11 22.1 Ez 47.1; Zak 14.8 22.2: Far 2.9; Ez 47.12

ⁿ 21.17 tsayinta: Wani juyi na wannan kalmar shi ne "kaurinsa."

^o 22.2 itacen: Da Helenanci kalman nan na iya zama "Itatuwa."

na Allah da Dan Ragon zai kasance a cikin birnin. Bayinsa kuma za su yi masa sujada. ⁴Za su ga fuskarsa, za su kasance da sunansa a rubuce a goshinsu. ⁵Babu sauran dare, ba kuwa za su bukaci fitilu ko hasken rana ba, domin Ubangiji Allah ne zai zama haskensu. Za su kuwa yi mulki har abada abadin.

Yesu Yana Zuwa

6 Sai mala'ikan ya ce mini, "Wannan magana gaskiya ce, tabbatacciya ce kuma. Ubangiji Allah, wanda ya ba wa annabawa Ruhunsa, ya aiko da mala'ikansa yã nuna wa bayinsa abin da zai faru ba da dadewa ba."

7 "Ga shi kuwa, ina zuwa da wuri! Masu albarka ne wadanda suke biyayya da maganar annabcin littafin nan."

8 Ni, Yohanna, na ji, na kuma ga wadannan abubuwan. Da na gama jinsu da kuma ganinsu, sai na fãdi a gaban mala'ikan da ya nuna mini wadannan abubuwan, domin in yi masa sujada. ⁹Amma ya ce mini, "Kada ka yi haka! Ni abokin bautarku ne, kai da 'yan'uwanka annabawa, da kuma dukan wadanda suke biyayya da maganar littafin nan. Ka yi wa Allah sujada!" ¹⁰Ya kuma ce mini, "Kada ka boye maganar annabcin nan, domin lokaci ya yi kusa da dukan wadannan abubuwan za su faru. ¹¹Duk mai yin mugunta yã ci gaba da yin mugunta, kuma duk mai yin abin kyama, yã ci gaba da yin abin kyama. Duk mai yin abu mai kyau, yã ci gaba da yin abu mai kyau, duk kuwa mai tsarki yã ci gaba da zamansa na tsarki."

12 "Ga shi, ina zuwa da wuri! Zan zo tare da ladana, in ba kowa bisa ga abin da ya yi. ¹³Ni ne farko da kuma farshe, mafari da kuma matuƙa."

14 Masu albarka ne wadanda suka wanke rigunansu, domin su sami iznin ci daga itacen rai, su kuma shiga birnin ta kofa. ¹⁵Amma wadanda suke waje kuwa su ne masu kazantar da kansu, da masu yin sihiri, da masu halayen lalata, da masu kisankai, da masu bautar gumaka, da kuma masu karya cikin maganarsu da ayyukansu duka.

16 "Ni, Yesu, na aiko da mala'ikana don yã sanar muku wadannan abubuwan cikin jama'un masu bi. Ni ne tushen Dawuda, zuriyarsa kuma. Ni ne tauraron safe, mai haske."

¹⁷Ruhu da Amarya suna cewa,

22.3: Zak 14.11 22.5: Ish 60.19; Dan 7.18 22.11: Dan 12.10

22.12: Ish 40.10; 62.11; Zab 28.4; Irm 17.10

22.13: R. Yoh 1.8,17; 2.8; Ish 44.6; 48.12 22.14: Far 2.9; 3.22 22.16: Ish 11.1,10

“Zo!”

Duk kuwa wanda ya ji wannan, shi ma yā ce,

“Zo!”

Duk mai jin fīshin ruwa yā zo, duk mai bukata yā kārḡi ruwan rai kyauta.

Maganar Karshe

18 Ni, Yohanna, ina jan kunnen duk mai jin maganar annabcin littafin nan cewa, in wani ya yi fari a kanta, Allah zai kara masa bala'in da aka rubuta a littafin nan. ¹⁹ In kuma ya yi wani rāgi a maganar annabcin littafin nan, Allah zai karḡa rabonsa na 'ya'yan itacen rai, da na birni inai tsarki kamar yadda aka bayyana a cikin wannan littafin.

20 Shi da ya shaida waɗannan abubuwan duka ya ce, “Hakika, ina zuwa da wuri!”

Amin. Zo, Ubangiji Yesu!

21 Bari alherin Ubangiji Yesu yā kasance tare da ku duka.^r Amin!^s

---

22.17: Ish 55.1 22.18-19: M. Sh 4.2; 12.32

^r 22.21 ku duka: Waɗānsu rubuce-rubucen hannu na dā suna da “tsarkaka duka” ne a nan.

^s 22.21 Amin: Waɗānsu rubuce-rubucen hannu na dā ba su da wannan.